

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI**

**BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN ARAÇ OLARAK KULLANILMASI
SURETİYLE DOLANDIRICILIK SUÇU
(TCK m. 158/1-f)**

Vedat TEMEL

DOKTORA TEZİ

Danışman: Doç. Dr. Mehmet SAYDAM

AĞUSTOS - 2025

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN ARAÇ OLARAK
KULLANILMASI SURETİYLE DOLANDIRICILIK SUÇU
(TCK m. 158/1-f)

DOKTORA TEZİ

Vedat TEMEL

Enstitü Anabilim Dalı: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

“Bu tez 25/08/2025 tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI
Doç. Dr. Mehmet SAYDAM	Başarılı
Doç. Dr. Ahmet Hulusi AKTAŞ	Başarılı
Doç. Dr. Sezercan BEKTAŞ	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Soner DEMİRTAŞ	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Serdar KORUCU	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☐

Hayır ☒

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Vedat TEMEL

25/08/2025

ÖN SÖZ

Tez çalışmamın her aşamasında bana rehberlik eden, eleştirileri ve yapıcı yorumlarıyla yolumu aydınlatan tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Mehmet SAYDAM'a; çalışmamın oluşumunda ve gelişiminde emeği geçen tüm değerli hocalarıma ve bana her daim destek olan aileme ve dostlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Vedat TEMEL

25/08/2025

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x

GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM: DOLANDIRICILIK SUÇU VE GENEL KAVRAMLAR	10

1.1. Dolandırıcılık Suçunun Tanımı ve Tarihsel Gelişimi.....	10

1.2. Korunan Hukuki Değer	19

1.3. Suçun Unsurları	22

1.3.1. Tipiklik (Kanuni Tipe Uygunluk-Kanunilik).....	23

1.3.1.1. Tipikliğin Maddi (Objektif) Unsurları	25

1.3.1.2. Tipikliğin Manevi (Sübjektif) Unsuru	93

1.3.2. Hukuka Aykırılık Unsuru.....	95

1.4. Kusurluluk	97

2. BÖLÜM: BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN ARAÇ OLARAK KULLANILMASI SURETİYLE DOLANDIRICILIK SUÇUNUN UNSURLARI, İŞLENME YÖNTEMLERİ VE ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ	100

2.1. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçunun Konusu, Unsurları, İşlenme Yöntemleri.....	100

2.1.1. Bilişim Suçlarının Tasnifi (Doğrudan-Dolaylı Bilişim Suçları)	102

2.1.2. Bilişim Sistemine İlişkin Temel Kavramlar (Bilişim, Bilişim Sistemi, Bilgisayar, İnternet, Ağ, IP/PORT, DNS, Erişim Sağlayıcı, Yer Sağlayıcı)	104

2.1.3. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçunun Unsurları.....	111

2.1.4. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçunun İşlenme Yöntemleri	117

2.1.4.1. Sosyal Medya Üzerinden Gerçekleştirilen Dolandırıcılık	118

2.1.4.2. Elektronik Ticaret Yöntemiyle Dolandırıcılık	123

2.1.4.3. Sosyal Mühendislik Yöntemiyle Dolandırıcılık	126

2.1.4.4. Ortadaki Adam Saldırısı İle Dolandırıcılık	128

2.1.4.5. Sazan Sarmalı.....	130

2.1.4.6. Dijital Ponzi Dolandırıcılığı.....	135
2.1.4.7. Phishing (Oltalama) Yöntemiyle Dolandırıcılık	140
2.2. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçunun Özel Görünüş Biçimleri.....	144
2.2.1. Suça Teşebbüs ve Gönüllü Vazgeçme	145
2.2.2. İştirak.....	156
2.2.3. İçtima.....	160
2.2.3.1. Gerçek İçtima	161
2.2.3.2. Bileşik Suç	162
2.2.3.3. Fikri İçtima (Farklı Neviden Fikri İçtima TCK m. 44).....	164
2.2.3.4. Zincirleme Suç	166
2.3. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçuna İlişkin Şahsi Cezasızlık Nedenleri, Etkin Pişmanlık, Cezayı Artıran ve Azaltan Nedenler, Zamanaşımı, Muhakeme Hukuku	175
2.3.1. Şahsi Cezasızlık Nedenleri ve Cezadan İndirim Yapılmasını Gerektiren Şahsi Nedenler	175
2.3.2. Etkin Pişmanlık	177
2.3.3. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçunda Daha Az Cezanın Verilmesini Gerektiren Nitelikli Hal (Hukuki İlişkiye Dayanan Alacağı Tahsil Etmek Amacıyla İşlenmesi TCK m. 159)	182
2.3.4. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçunun Üç veya Daha Fazla Kişi Tarafından Birlikte İşlenmesi veya Suç İşlemek İçin Teşkil Edilmiş Bir Örgüt Faaliyeti Çerçevesinde İşlenmesi (TCK m. 158/3).....	187
2.3.5. Görev ve Yetki Kuralı, Kovuşturma Usulü, Yaptırımı, Zamanaşımı	189
3. BÖLÜM: BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN ARAÇ OLARAK KULLANILMASI SURETİYLE DOLANDIRICILIK SUÇUNUN BENZER SUÇ TİPLERİ İLE İLİŞKİSİ, YARGITAY VE İSTİNAF UYGULAMALARINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	195
3.1. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçu Özelindeki Tartışmalı Hususlar	195

3.1.1. Araç Olarak Kullanma Unsurunun İstisnaları: - Fail ile Mağdurun Yüz Yüze Gelmesi - E-Ticaret İlanının Mağdur Tarafından Verilmesi - Bilişim Sisteminin Sadece İletişim Aracı veya Ödeme Aracı Olarak Kullanılması.....	195
3.1.2. Elektronik Ticaret Yöntemi İle Dolandırıcılık Eyleminin Hukuki Uyuşmazlık Kabul Edilmesi Riski	200
3.1.3. Hilenin Gerçek Kişiyeye Yönelmeyip Bilişim Sistemine Yönelmiş Olması .	204
3.1.4. Elektronik Ticaret Yöntemiyle Dolandırıcılık Fiilinin Hangi Nitelikli Hali Oluşturduğu Tartışması (TCK m. 158/1-g / TCK m. 158/1-f).....	207
3.1.5. Gerçeğe Çok Yakın Elektronik Ticaret İlanlarının TCK'nın 158/1-f Maddesi Kapsamında Olmadığına Dair Tartışma.....	208
3.1.6. Phishing'in (Oltalama) Suç Vafsinin Belirlenmesi.....	212
3.2. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçunun Bağlantılı Olduğu Suç Tipleri İle Karşılaştırılması.....	228
3.2.1. Bilişim Sistemlerinin Kullanılması Suretiyle Hırsızlık Suçu İle Karşılaştırılması (TCK m.142/2-e)	228
3.2.2. Başkasına Ait Banka veya Kredi Kartının İzinsiz Kullanılması Suretiyle Yarar Sağlama Suçu İle Karşılaştırılması (TCK m. 245/1)	237
3.2.3. Bilişim Sistemine Hukuka Aykırı Müdahale Suretiyle Haksız Çıkar Sağlama Suçu ile Ayrımı (TCK m. 244/4)	247
3.3. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçu ile Bağlantılı Olan Diğer Nitelikli Dolandırıcılık Halleri.....	254
3.3.1. Suçun “Dini İnanç ve Duyguların İstismar Edilmesi Suretiyle” İşlenmesi (TCK m. 158/1-a).....	256
3.3.2. Suçun “Kişinin İçinde Bulunduğu Tehlikeli Durum ve Zor Şartlardan Yaralanmak Suretiyle” İşlenmesi (TCK m. 158/1-b).....	258
3.3.3. Suçun “Kişinin Algılama Yeteneğinin Zayıflığından Yaralanmak Suretiyle” İşlenmesi (TCK m. 158/1-c)	261
3.3.4. Suçun “Kamu Kurum ve Kuruluşlarının, Kamu Meslek Kuruluşlarının, Siyasi Parti, Vakıf veya Dernek Tüzel Kişiliklerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle” İşlenmesi (TCK m. 158/1-d).....	264
3.3.5. Suçun “Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Zararına Olarak” İşlenmesi (TCK m. 158/1-e)	267

3.3.6. Suçun “Banka veya Kredi Kurumlarının Araç Olarak Kullanılması Suretiyle” İşlenmesi” (TCK m. 158/1-f-2. Cümle)	270
3.3.7. Suçun “Basın ve Yayın Araçlarının Sağladığı Kolaylıktan Yararlanmak Suretiyle” İşlenmesi (TCK m. 158/1-g)	274
3.3.8. Suçun “Tacir veya Şirket Yöneticisi Olan ya da Şirket Adına Hareket Eden Kişilerin Ticari Faaliyetleri Sırasında; Kooperatif Yöneticilerinin Kooperatifin Faaliyeti Kapsamında” İşlenmesi (TCK m. 158/1-h).....	276
3.3.9. Suçun “Serbest Meslek Sahibi Kişiler Tarafından, Mesleklerinden Dolayı Kendilerine Duyulan Güvenin Kötüye Kullanılması Suretiyle” İşlenmesi (TCK m. 158/1-i).....	278
3.3.10. Suçun “Banka veya Kredi Kurumlarınca Tahsis Edilmemesi Gereken Bir Kredinin Açılmasını Sağlamak Maksadıyla” İşlenmesi (TCK m. 158/1-j)	281
3.3.11. Suçun “Sigorta Bedelini Almak Maksadıyla” İşlenmesi (TCK m. 158/1-k)	283
3.3.12. Suçun “Kişinin, Kendisini Kamu Görevlisi veya Banka, Sigorta ya da Kredi Kurumlarının Çalışanı Olarak Tanıtması veya Bu Kurum ve Kuruluşlarla İlişkili Olduğunu Söylemesi Suretiyle” İşlenmesi (TCK m. 158/1-l)	285
3.4. Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	289
3.4.1. Bilişim Sistemleri Teknolojilerinin Karmaşıklığından Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	289
3.4.2. Kripto Para Borsalarının Denetimsizliği Sorunu ve Çözüm Önerileri.....	295
3.4.3. Elektronik Ticaretin Denetimsizliği Sorunu, Güvenli Ödeme Yönteminin Mecburi Hale Getirilmesi.....	301
3.4.4. Diğer Paydaşların (Bankalar, Telekomünikasyon Firmaları, Elektronik Para Kuruluşları, E-Ticaret Siteleri, Sosyal Medya Platformları) İşlemlerinden Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	303
3.4.5. İnternet Bankacılığı Kullanılarak İşlenen TCK 142/2-e ve TCK m. 245/1 Suçlarında Banka Tüzel Kişiliğinin Mağdur Kabul Edilmemesi Sorunu	308
3.4.6. Dolandırıcılık Suçuna İştirak Etmeksizin Banka Hesaplarının Suçta Kullanılmasına İzin Veren veya Banka Hesaplarını Kiralayan Şahısların Hukuki Statüsünün Açıklığa Kavuşturulması	309

3.4.7. Bilişim Suçlarına İlişkin Yürütölen Soruşturmalar da Yargı Teşkilatının Verimliliğinin Arttırılmasına İlişkin Öneriler	312

SONUÇ	315

KAYNAKÇA.....	329

ÖZ GEçMİş	341

KISALTMALAR

AIHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AIHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
BDDK	: Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu
BKKKK	: Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu
BKZ	: Bakınız
CD	: Ceza Dairesi
CGK	: Ceza Genel Kurulu
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
ÇEV	: Çeviren
E	: Esas
ET	: Erişim Tarihi
ETCK	: Eski Türk Ceza Kanunu
HSK	: Hâkimler ve Savcılar Kurulu
İBBGK	: İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu
K	: Karar
KYB	: Kanun Yararına Bozma
KYOK	: Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar
M	: Madde
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurumu
S	: Sayı
SPK	: Sermaye Piyasası Kurumu
T	: Tarih
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TCMB	: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu

ÖZET	
Başlık: Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçu (TCK 158/1-f)	
Yazar: Vedat TEMEL	
Danışman: Doç. Dr. Mehmet SAYDAM	
Kabul Tarihi: 25/08/2025	Sayfa Sayısı: x (ön kısım) + 341 (ana kısım)
Çalışmamızda, toplumsal dinamiklerin ve teknolojik gelişmelerin etkisi ile teoride ve uygulamada ciddi şekilde tartışılan bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık (5237 Sayılı TCK m.158/1-f) suçu incelenmiştir Bu amaçla birinci bölümünde malvarlığına karşı işlenen suçlar arasında hile unsuru ile ayırt edilen dolandırıcılık suçunun tarihsel arka planı, hukuki konusu ve unsurları açıklanarak ikinci ve üçüncü bölümde ayrıntılı olarak incelenecek olan nitelikli halin (TCK m. 158/1-f) alt yapısı oluşturulmuştur. İkinci bölümde, asıl inceleme konumuz olan bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun (TCK m. 158/1-f) tanımı, unsurları, sık görülen işleme yöntemleri, özel görünüş biçimleri (teşebbüs, iştirak, içtima) ile cezası, şahsi cezasızlık nedenleri ve muhakeme hukukundan kaynaklanan özellikleri açıklanmıştır. Ayrıca dolaylı bilişim suçu doğrudan bilişim suçu ayrımı yapılarak TCK m. 158/1-f maddesindeki nitelikli halin nihayetinde malvarlığına karşı işlenen bir suç olduğu vurgulanmıştır. Üçüncü ve son bölümde ise ilk olarak bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçuna ilişkin uygulamada en sık karşılaşılan tartışmalı hususlar başlıklar halinde incelenmiş, sonrasında nitelikli halin sıklıkla iç içe geçtiği veya irtibatlı olduğu bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık (TCK m. 142/2-e), başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama (TCK m. 245/1) ve bilişim sistemlerine hukuka aykırı müdahale suretiyle haksız çıkar sağlama (TCK m. 244/4) suçları ile ilişkisi irdelenmiştir. Son olarak çalışma konusunu oluşturan nitelikli hale ilişkin uygulamada karşılaşılan sorun ve aksaklıklar ile bunlara ilişkin çözüm önerilerine yer verilmiştir. Çalışmadaki ana gaye, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun yapısından ve işleme yöntemlerinden kaynaklanan tartışmalı konuların analizidir. Bunu yapmak için teorik anlatımın yanı sıra bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçuna (158/1-f-1.cümle) ilişkin olarak Yargıtayın ve İstinaf Mahkemelerinin getirdiği çözümlerin, içtihat değişikliklerinin, daireler arasındaki görüş farklılıklarının ve uygulayıcı olarak çözüm önerilerinin açıklanmasına odaklanılmıştır.	
Anahtar Kelimeler: Dolandırıcılık, Hile, Bilişim Sistemi, İnternet, Phishing (Oltalama)	

ABSTRACT	
Title of Thesis: The Crime of Fraud (Article 158/1-f of the TCK No. 5237) by Using Information Systems As A Tool	
Author of Thesis: Vedat TEMEL	
Supervisor: Prof. Dr. Mehmet SAYDAM	
Accepted Date: 25/08/2025	Number of Pages: x (pre text) + 341 (main body)
In our study, the crime of fraud (Article 158/1-f of the TCK No. 5237) by using information systems as a tool, which is seriously discussed in theory and practice with the effect of social dynamics and technological developments, was examined. To this end, the first chapter lays the groundwork for the qualified form of the offense (TCK Art. 158/1-f), which is analyzed in detail in the second and third chapters, by explaining the historical background, legal subject matter, and elements of the crime of fraud, distinguished from other offenses against property by its element of deceit. In the second chapter, the primary focus of the study—the offense of fraud committed through the use of information systems as a tool (TCK Art. 158/1-f)—is defined and its elements, common methods of commission, special forms (such as attempt, participation, and concurrence), penalties, grounds for personal exemption from punishment, and procedural aspects arising from criminal procedure law are explained. Furthermore, a distinction is drawn between indirect and direct cybercrimes, emphasizing that the qualified form stipulated under Article 158/1-f of the TCK ultimately constitutes a property offense. In the third and final chapter, the most frequently encountered controversial issues in practice regarding fraud committed through the use of information systems are first examined under specific headings. Subsequently, the relationship of the qualified form with other offenses that often overlap or are closely related—such as theft through the use of information systems (TCK Art. 142/2-e), unauthorized use of another’s bank or credit card to obtain a benefit (TCK Art. 245/1), and unlawful interference with information systems to gain unjust benefit (TCK Art. 244/4)—is analyzed. Lastly, the study addresses the practical problems and deficiencies encountered with respect to the qualified form of the offense and proposes solutions to these issues. The main objective of this study is to analyze the controversial aspects arising from the structure and methods of commission of the offense of fraud committed by using information systems as a means. To achieve this, in addition to a theoretical discussion, the study focuses on the solutions provided by the Court of Cassation and Regional Courts of Appeal, changes in jurisprudence, differences in opinion among chambers, and suggestions for resolution from the perspective of practitioners regarding the offense in question (Art. 158/1-f, first sentence).	
Keywords: Fraud, Deceit, Information Systems, Internet, Phishing	

GİRİŞ

Çalışmanın Konusu

Hukuk devleti kavramı, öz bir ifadeyle vatandaşların hukuki güvenlik içinde bulundukları, temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasının önceden ilan edilen sıkı şartlara bağlı olduğu, siyasi iktidarın eylem ve işlemlerinin yargısal denetime tabi olduğu sistem şeklinde tanımlanabilir.¹

Hukuk devletinin temel ayırt edici özelliklerinden bir tanesi temel hak ve özgürlüklerin korunmasına verilen önemdir. Hukuk devletinde yalnız hukuk kuralları koyan değil, koyduğu hukuk kurallarına uyan, onlarla kendini bağlı sayan bir varlıktır.² İnsan haklarına saygılı bir hukuk devletinde yaşayan kişilerin, yaşam hakkı, adil yargılanma hakkı, özgürlük ve güvenlik hakkı gibi hayati önem arz eden temel hak ve özgürlüklerinin korunması ve teminat altına alınması gerektiği kadar, kişinin malvarlığına ilişkin haklarının da aynı şekilde anayasal devlet tarafından korunması ve teminat altına alınması gerekmektedir. Buna göre; hukuka aykırı eylemler nedeniyle malvarlığı değerlerinde kayba uğrayan kişilerin korunmasına yönelik düzenlemelerin iç hukukta mevzuatında yer alması anayasal bir zorunluluktur. Diğer bir ifade ile insan haklarına saygılı bir hukuk devletinin, kişinin mülkiyet hakkının korunmasını ve devletçe teminat altına alınmasını, kendi ülkesinde uygulanan hukuk ile sağlaması zorunluluğu bulunmaktadır.³ Hukuk devleti, mülkiyet hakkına ve daha geniş bir ifadeyle malvarlığına ilişkin haklara yönelen müdahalelere, bu hakları korumak adına iki şekilde müdahalede bulunur. Bunlardan ilki hukuki yaptırım, ikincisi ise cezai yaptırımdır.

Ceza hukukunun nihai amacı, toplumsal yaşamın devamı açısından önem arz eden, yaşam, vücut bütünlüğü, özgürlük, sağlık ve malvarlığı gibi önemli hukuksal değerleri koruyarak, bireylerin güvenli, sağlıklı, temel hak ve özgürlüklerin güvence altında

---

¹ Özbudun, Ergün, Türk Anayasa Hukuku, 7. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2002, s.113.

² Gözübüyük, Şeref, Yönetmelik Yargı, Turhan Yayınevi, 22. Baskı, Ankara, 2005, s.1.

³ Meşru güç kullanma tekeli ve modern devlet teorisi günümüzde alternatifsizdir. Marx, Komünist Manifesto'da, devlet denilen şeyin burjuva diktatörlüğü olduğunu ileri sürmüş ve demokrasinin de buna hizmet ettiğini iddia etmiştir, hatta Proudon daha da ileri giderek mülkiyet hırsızlıktır görüşünü savunmuştur. Ancak bu tür düşünce biçimleri modern anayasal devlet kuramında tarihsel anlamını yitirmiş ve ampirik açıdan da doğrulanamamıştır. Bu nedenle kusurları bulunmakla birlikte mevcutlar veya denenmişler arasında en iyisi yönetim biçimi olan anayasal demokrasi içinde mülkiyet hakkının korunması zorunludur. bkz. Popper, Karl R., Açık Toplum Düşmanları, Cilt 2 Hegel ve Marx, (Çev: Harun Rızatepe,) Türk Siyasal İlimler Derneği Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 1968, 124, 128 (Popper, Açık Toplum Düşmanları-II) ; Marx, Karl / Engels, Friedrich, Komünist Manifesto, (Çev: Celal Üster, Nur Deriş), Can Yayınları, 34. Baskı, İstanbul, 2019, s.70.

olduğu, adaletli bir toplumda yaşamalarını sağlamaktır. Ceza hukuku bu ödevini, anayasal devletin önceden sınırları açıkça belirlenmiş, herkese eşit, yargısal denetime tabi ve meşru güç kullanma tekeli aracılığıyla yerine getirir. Böylelikle anayasal demokrasinin varlık nedenini oluşturan meşruiyet algısına katkı sağlamış olur.

Gerçekten de özellikle zilyetlik ve mülkiyetle ilgili haklar olmak üzere ekonomik ve toplumsal haklar da, kişisel değerlerin yanında temel haklar arasında korunması zorunlu haklardan olup bu husus başta Anayasa olmak üzere yasal mevzuatın birçok yerinde düzenlenmiştir. 1982 Anayasasının mülkiyet hakkını düzenleyen 35. maddesi, toprak mülkiyetini düzenleyen 44. maddesi bu niteliktedir.

Malvarlığı değerlerine ilişkin iç hukuktan kaynaklanan korumanın yanı sıra Türk hukuk sisteminin ciddi katkısı olan AIHS⁴ koruması da bulunmaktadır. AIHS metninin bir parçası olan 20 Mayıs 1952 tarihli 1 Nolu Ek Protokol'ün "mülkiyetin korunması" başlıklı 1.maddesi; "Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir." şeklindedir.⁵ 1982 Anayasası'nın 90. maddesinde, usulüne uygun yürürlüğe konulan uluslararası sözleşmelerin yasa hükmünde olduğu belirtilmiştir Buna ek olarak 5 Mayıs 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5170 sayılı yasa ile Anayasa'nın 90/5 maddesinde değişiklik yapılmış ve temel hak ve özgürlüklere ilişkin düzenleme içeren uluslararası sözleşmeler ile yasaların aynı konuda farklı hükümler içermesi halinde, uluslararası sözleşmelere öncelik verileceği de açıkça belirtilmiştir.

---

⁴ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AIHS) 4 Kasım 1950 tarihinde Roma'da Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi toplantısında aralarında Türkiye'nin de bulunduğu on beş ülke tarafından imzalanmıştır. Sözleşme'nin 66. maddesi uyarınca 10. devletin onay belgesini Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne ilettiği tarihte, yani 3 Eylül 1953'te yürürlüğe girmiştir.

Türkiye, Sözleşmeyi 10 Mart 1954 tarihinde 6366 sayılı kanunla uygun bulmuş, Sözleşme 19 Mart 1954 tarihinde 8662 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Onay belgesinin 18 Mayıs 1954 tarihinde Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne sunulmasıyla birlikte Türkiye açısından da sözleşme yürürlüğe girmiştir. Bu tarihten itibaren de, Anayasa gereği bağlayıcılık kazanmış, iç hukukun parçası haline gelmiştir. Sözleşme'deki eksiklikleri gidermek amacıyla zaman içinde bir takım ek protokoller oluşturulmuştur. 13 Mayıs 2004 tarihinde imzalanan ve sözleşmenin diğer protokolleri üzerinde değişiklik içeren 14 nolu protokol ile birlikte Sözleşme'nin 14 adet Ek Protokol'ü bulunmaktadır Ancak bu protokollerden bazıları müstakil düzenleme içermeyip sadece sözleşme içerisinde değişiklik getirdiğinden, uygulamada olan ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi olarak nitelenebilen kısım, ana sözleşme ile birlikte 1, 4, 6, 7, 12 ve 13 nolu ek protokollerdir. Bkz. Gölcüklü, Feyyaz / Gözübüyük, A.Şeref, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uygulaması, Turhan Kitabevi, Ankara, 2005, s.11.

⁵ AIHS ana metnine 20 Mayıs 1952 tarihli 1. Protokol ile mülkiyet hakkı, eğitim hakkı ve serbest seçim hakkı olarak üç yeni hak tanımlanmıştır. Bkz. Kaşıkara, Serhat, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. Maddesi Çerçevesinde Medeni Hak ve Yükümlülük Kavramı", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Cilt:2, Sayı:4, 2011, s.237.

AİHS'in temel hak ve özgürlüklere ilişkin düzenlemeler içeren kapsayıcı bir sözleşme olduğu tartışmasızdır. Dolayısıyla 1982 Anayasasına göre yasama erkinin AİHS'de yer alan temel hak ve özgürlüklerden biri olan mülkiyet hakkı ile çelişen yasa yapamayacağı ifade edilebilir.⁶

Benzer şekilde AİHS koruması ve AİHM kararları yasama kadar yargısal kararlar üzerinde de etkilidir. 5271 sayılı CMK'nın 172/3 ile 311/1-f maddelerine göre⁷; AİHM tarafından yapılan yargılama neticesinde, Türk yargısal makamlarınca verilen beraat, mahkûmiyet veya takipsizlik kararlarının, AİHS'de yer alan haklardan birinin ihlaline neden olduğunun belirlenmesi, iç hukuk anlamında yeniden yargılanma nedenidir. Bu bağlamda temel hak ve özgürlüklerden biri olan mülkiyet hakkı, Anayasanın 35. ve 44. maddelerinin yanı sıra, Anayasa ve yasalar arasında bir yerde konumlanmış olan AİHS'in 1. Nolu ek protokolünün 1. maddesi ve AİHM içtihatları gereği de ceza hukuku koruması altında olmak zorundadır.

Anayasal ve uluslararası hukuktan doğan zorunlulukların gereği olarak 5237 sayılı TCK'nın malvarlığına karşı işlenen suçlar başlığı altında, Hırsızlık (TCK m.141, m.142, m.143, m.144, m.145, m.146, m.147), Yağma (TCK m.148, m.149, m.150), Mala Zarar Verme (TCK m.151, m.152, m.153), Hakkı Olmayan Yere Tecavüz (TCK m.154), Güveni Kötüye Kullanma (TCK m.155), Bedelsiz Senedi Kullanma (TCK m.156), Dolandırıcılık (TCK m.157, m.158, m.159), Kaybolmuş veya Hata Sonucu Ele Geçmiş Eşya Üzerinde Tasarruf (TCK m.160), Hileli İflas (TCK m.161), Taksirli İflas (TCK m.162), Karşılıksız Yararlanma (TCK m.163), Şirket ve Kooperatifler Hakkında Yanlış Bilgi (TCK m.164), Suç Eşyasının Satın Alınması veya Kabul Edilmesi (TCK m.165, m.166) olmak üzere toplam on üç farklı suç tipi düzenlenmiştir.

---

⁶ Gölcüklü/Gözübüyük, s.16; Yazıcı, Serap, Demokratikleşme Sürecinde Türkiye, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 2009, s.284.

⁷ 5271 sayılı CMK m. 172/3 (Ek: 11/4/2013-6459/19 maddesi) Kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın etkin soruşturma yapılmadan verildiğinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmesi veya bu karar aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvuru hakkında dostane çözüm ya da tek taraflı deklarasyon sonucunda düşme kararı verilmesi üzerine, kararın kesinleşmesinden itibaren üç ay içinde talep edilmesi hâlinde yeniden soruşturma açılır.

5271 sayılı CMK m. 311/1-f (Ek: 25/7/2018-714518 maddesi.), Ceza hükmünün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin ve hükmün bu aykırılığa dayandığının, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması veya ceza hükmü aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuru hakkında dostane çözüm ya da tek taraflı deklarasyon sonucunda düşme kararı verilmesi. Bu hâlde yargılamanın yenilenmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde istenebilir.

Çalışmanın konusunu oluşturan ve hile unsuru ile diğer malvarlığına karşı suçlardan ayrılan dolandırıcılık suçu, 5237 sayılı TCK'nın özel hükümler başlıklı ikinci kitabının, kişilere karşı işlenen suçlar başlıklı ikinci kısmının, malvarlığına karşı suçlar başlıklı onuncu bölümünde yer alan 157. maddesinde “Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak” şeklinde tanımlanmıştır. Ayrıca 158. ve 159. maddelerde suçun nitelikli hallerine yer verilmiştir.

Çalışmanın Önemi

Dolandırıcılık suçuna ilişkin olarak veya daha geniş anlamda malvarlığına karşı işlenen diğer suçlara (Hırsızlık, Yağma, Güveni Kötüye Kullanma, Bedelsiz Senedi Kullanma vb.) ilgili, üst düzeyde araştırma ve analizler içeren birçok akademik eser ile yüksek lisans veya doktora tezi bulunmaktadır. Dolayısıyla “Güneşin altında yeni bir şey söylemenin imkânsızlığı”⁸ bir yana, bütün bu kaynakların tüketici (exhaustive) biçimde incelenmesi de, imkânların ötesinde bir çaba olacaktır. Bu nedenle, malvarlığına karşı suçlar arasında yer alan ve ayırıcı unsuru hile olan dolandırıcılık suçunun bütün olarak çalışmaya konu edilmesi yerine, yasa koyucu tarafından bu suçun nitelikli hali olarak düzenlenen, toplumsal dinamiklerin ve teknolojik gelişmelerin etkisi ile teoride ve uygulamada ciddi şekilde tartışılan bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık (5237 Sayılı TCK m.158/1-f) suçu incelenmiş, böylelikle bilimsel konu sınırlaması yapılmıştır. Ayrıca bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun teorik anlamda analizinin yapılması ile yetinmek yerine, Yargıtayın ve İstinaf Mahkemelerinin kararları incelenerek bu suçun karıştırıldığı, iç içe geçtiği, gerçek veya fikri içtima hükümlerine birlikte konu olduğu diğer suç tipleri ile ilişkisinin ortaya konulmasına odaklanılmıştır. Dolayısıyla, ceza hukuku bilimi sahasında yürütülen çalışmada, yasanın lafzının çizdiği sınırların yanı sıra nihai olarak Yargıtayın çizdiği içtihat sınırlarının ortaya konulması hedeflenmektedir. Çalışmaya özgünlük kazandıran noktanın da bu husus olduğu söylenebilir.

Dolandırıcılık suçunun failleri, hile kavramının esnekliğinin de etkisi ile teknolojik gelişmeleri hızlı bir şekilde içselleştirebilmektedir. Özellikle sosyal ve ekonomik hayatın

---

⁸ Özbudun, Ergun, Anayasacılık ve Demokrasi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2017, s.9.

vazgeçilmez bir unsuru haline gelen bilişim teknolojileri, önceden öngörülmesi mümkün dahi olmayan yeni dolandırıcılık yöntemlerine imkân sağlamaktadır. Suçun işleniş biçiminde meydana gelen değişim ve bilişim teknolojilerinin sağladığı kolaylık sayesinde artık dolandırıcılık suçları büyük oranda, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenmektedir.⁹

Bilişim teknolojilerindeki gelişmelerle paralel bir şekilde sürekli olarak değişen ve gelişen hile kavramı,¹⁰ dolandırıcılık suçunun işlenmesi yöntemlerinin de sürekli olarak çeşitlenmesine ve artmasına neden olmuştur. Böylelikle dolandırıcılığın klasik yöntemlerinde hilenin yöneltilmesi için gerekli olan; mağdur ile yüz yüze gelme, konuşma ve göz teması kurma, mağdurun algısını zayıflatmak için ilgisini başka noktalara çekme gibi fiziksel iletişim zorunluluklarına artık gerek kalmamıştır. Özellikle internetin ve sosyal medyanın oluşturduğu sanal gerçeklik algısının bu konudaki etkisi ciddi boyuttadır. Artık günümüzde sosyal, ekonomik ve ticari birçok ilişki internet ortamında başlatılmakta, yürütülmekte ve bitirilmektedir. İnternet sayesinde fail, bilgisayar başında oturarak herhangi bir yerde bulunan mağdurla, anlık olarak iletişime geçebilmekte, bilişim sistemlerini (internet, sosyal medya, e-posta) kullanarak mağdurla karşı karşıya gelmeye ihtiyaç dahi duymadan¹¹ gerçekleştirdiği hileli hareketlerle mağdurun iradesini sakatlayıp haksız menfaat temin edebilmektedir. Bu itibarla günümüzde bilişim sistemlerinin geldiği aşamanın, dolandırıcılık suçunun failine, çeyrek yüzyıl öncesine kadar tasavvur edilmeyecek ölçüde kolaylık, hız ve en önemlisi alternatif yöntemler sağladığını söylemek yanlış olmayacaktır.¹²

⁹ Sakarya Cumhuriyet Başsavcılığınca 2024 yılında dolandırıcılık suçundan yürütülen (TCK m. 157, m. 158, m.159) 4133 soruşturmanın, 3157 tanesi TCK m. 158/1-f suçuna ilişkindir. Uyap Bilgi Bankası.

¹⁰ Bizce, Hile kavramı, zamanın ruhuna (Zeitgeist) zorlanmadan uyum sağlayan adeta sosyal darwinizm teorisi ile uyumlu bir fenomen olarak tanımlanabilir. Bkz. Popper, Açık Toplum Düşmanları-II, s.210

¹¹Örneğin, geçmişte sıkça karşılaşılan failin kapıdan satış veya çekiliş yaptığına inandırarak gerçekleştirdiği hileli davranışlarla işlenen dolandırıcılık yöntemi, internetin yaygınlaşması ile ortadan kalkmıştır. Artık failler aynı hileli davranışları mağdur ile yüz yüze gelmeye gerek kalmadan, elektronik satış yöntemi, sosyal medya üzerinden verilen ilanlar yolu ile gerçekleştirebilmektedir. Bu tür dolandırıcılık yönteminin daha çok köylerde kapı kapı gezerek işlendiği bilinmesin rağmen 12 belde ve 424 köyü bulunan Sakarya ilinde, 2024 yılında kapıdan satış yöntemi ile dolandırıcılık suçuna ilişkin şikayet kaydedilmemiştir.

¹² Bir ABD Mahkemesi karar metninde belirttiği gibi “Dolandırıcılık sınır tanımayan bir çeşitliliğe sahip. insanın yeni dolandırıcılık yöntemleri icat etme konusundaki üretkenliği o kadar muazzam ki kanunlar her zaman bunu tanımlamada yetersiz kalıyor.” Walsh, James. 1998. You Can’t Cheat an Honest Man: How Ponzi Schemes and Pyramid Fraud Work and Why They’re More Common Than Ever, Los Angeles: Silver Lake Publishing, s.16 Aktaran Yılmaz, Abdurrahman, “Türkiye’deki Dolandırıcılık Tipolojileri: Dolandırıcılık Olaylarının Kategorik Tasnifi ve Yapılış Şekilleri”, Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 1, Aralık 2015, s.15, (Yılmaz, Dolandırıcılık Tipolojileri).

Neredeyse her gün yeni dolandırıcılık yöntemleri ortaya çıkmakta, suçla mücadele eden adli ve idari birimlerin yeni ortaya çıkan yöntemleri önce belirlemesi sonrasında bu yöntemleri engellemek için çeşitli tedbirler alması gerekmektedir. Benzer şekilde suçun süjesi konumunda olan diğer özel kuruluşlar, dolandırıcılık suçunu işleyen faillerin geliştirdikleri yöntemlere ilişkin tedbirler üretmeye kendilerini mecbur hissetmektedir. Ancak gün geçtikçe internet ve sosyal medya platformlarının hayatın her alanına artan bir hızda nüfuz etmesi, dolandırıcıların, yeni yöntemler bulmasını kolaylaştırmakta, bulanana yeni yöntemlere çözümler üretilmesini de zorlaştırmaktadır.

Hilenin yapısındaki değişkenliği bağlı olarak bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun işlenme yöntemlerini sınırlı sayıda belirlemek imkânsızdır. Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanıldığı dolandırıcılık yöntemlerini; sosyal medya hesapları kullanılarak gerçekleştirilen dolandırıcılık, elektronik ticaretin sağladığı sanal gerçeklik algısının suiistimali, sosyal mühendislik yöntemleri ile haksız menfaat sağlama, ortadaki adam saldırıları, sazan sarmalı, post modern dijital ponzi yöntemleri ve phishing(oltalama) şeklinde yedi ana başlıkta toplamak mümkündür. Ancak sayılan yedi metodun sınırlı sayıda olmadığı ayrıca bazı dolandırıcılık yöntemlerinin sınıflandırmaya tabi tutulan birkaç yöntemi bir arada içerdiğini belirtmek yerinde olacaktır. Sözgelimi sazan sarmalı yönteminde, genellikle üçüncü kişilerin sosyal medya üzerinden (Facebook Marketplace) verdiği ilanlar kopyalanmakta, sonrasında aynı ilan farklı bir elektronik ticaret platformunda (sahibinden.com) yeniden yayınlanmakta, yeniden yayınlanan ürünün fiyatı düşük gösterilerek cezbedici yapılmakta, alıcı-satıcının birbiri ile konuşması engellenmekte, netice olarak hileli davranışlarla haksız menfaat elde edilmektedir. Görüldüğü üzere, bu tür bir kurguda, sosyal medya hesapları kullanımı, elektronik ticaret yöntemi, sosyal mühendislik, ortadaki adam saldırısı yöntemleri bir arada oluşmaktadır. Bu bağlamda sınıflandırmaya tabi tutulan yöntemlerin içe içe geçtiği unutulmamalıdır. Ancak tüm yöntemler için kapsayıcı olan iki özellik bulunmaktadır. Bunlardan birincisi bilişim sistemlerinin (internetin) sanal gerçeklik algısı oluşturmada esaslı unsur olarak kullanılması, ikincisi ise fail ile mağdurun hiçbir suretle yüz yüze gelmemesidir.

Bilişim sistemlerinin toplumsal yaşamın her alanındaki gittikçe artan orandaki kullanımının saymakla bitmeyecek olumlu etkileri bulunmakla birlikte aynı zamanda toplumsal ilişkilerdeki güven ilkesi üzerinde yoğun bir tehdit unsuru oluşturduğunu

söylemek yanlış olmayacaktır. Bunun bir yansıması bilişim sistemleri kullanılarak işlenen dolandırıcılık veya hırsızlık suçlarındaki niceliksel veya niteliksel artıştır. Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu çeşitli şekillerde karşımıza çıkarken, teknolojik ilerlemelerle birlikte, suç tipindeki çeşitliliğin ve karmaşanın daha da artacağı öngörülmektedir. Ayrıca son çeyrek yüzyılda toplumsal yapıya dahil olan ve artık vazgeçilmez bir fenomen haline gelen internetin kullanımına bağlı olarak gelişen ve çeşitlenen dolandırıcılık suçlarının özel hukuk uyuşmazlığı kapsamında kabul edilerek cezasız kalma riskini de içinde barındırmaktadır. Özellikle son dönem dolandırıcılık suçlarının büyük bir kısmını oluşturan, elektronik ticaret yöntemi ile dolandırıcılık fiillerinin, ilk bakışta sözleşmeden kaynaklanan özel hukuk uyuşmazlığı zannedilmesi olasılığı yüksektir. Bu nedenle aslında elinde olmayan bir eşya için internet üzerinden satış ilanı verme, mağdur ile yazışma ve konuşma yaparak pazarlık yapma, mağdurun gönderdiği parayı teslim alma, zaten elde olmayan eşyayı anlaşılmaya aykırı olarak teslim etmeme, böylelikle haksız menfaat elde etme fiillerinin ceza hukukunun temel ilkeleri olan, tipiklik, kast, kusurluluk unsurları çerçevesinden profesyonelce irdelenmesi gerekmektedir. İnternet üzerinden gerçekleştirilen dolandırıcılık suçlarının işlenmesindeki kolaylık, faillerin yakalanmasındaki zorluk ve elde edilen haksız menfaatin özel hukuk uyuşmazlığını olarak kabul edilme ihtimalinin bulunması gibi nedenlerin failleri cesaretlendirdiği unutulmamalıdır.

Çalışmanın Amacı

Çalışmanın konusunu oluşturan bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun (TCK m.158/-f) meydana gelebilmesi için öncelikle TCK'nın 157. maddesinde tanımlanan dolandırıcılık suçunun temel şeklinin oluşması zorunludur. Ancak dolandırıcılık suçun temel tüm unsurları ile oluştuğu takdirde, “bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması” ek unsurunun mevcut olup olmadığına ilişkin tartışma gündeme gelebilir. Dolayısıyla TCK 158/1-f maddesindeki nitelikli halin incelemesine geçmeden önce malvarlığına karşı işlenen suçlar arasında hile unsuru ile ayırt edilen dolandırıcılık suçunun tarihsel arka planı, hukuki konusu, maddi konusu ve unsurları çalışmanın birinci bölümünde incelenecektir.

Çalışmanın ikinci bölümde, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu özelinde bir inceleme yapılacaktır. İlk olarak bilişim suçları, doğrudan

ve dolaylı bilişim suçları şeklinde bir tasnife tabi tutularak açıklanacaktır. Çalışmanın ana konusunu oluşturan suç tipinin, son tahlilde salt bilişim suçu olmayıp dolandırıcılık suçunun nitelikli hali olduğu bilinmektedir. Bu nedenle, “bilişim”, “bilişim sistemi”, “veri”, “bilişim suçu”, “doğrudan bilişim suçları”, “dolaylı bilişim suçları” kavramları incelenerek, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun bilişim suçları arasındaki yeri ve diğer bilişim suçları ile olan bağlantısı netleştirilmeye çalışılacaktır. Sonrasında, dolandırıcılık suçuna ilişkin olarak birinci bölümde yapılan teorik anlatım tekrar edilmeden, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun tanımı, unsurları, sık görülen işleme yöntemleri, özel görünüş biçimleri (teşebbüs, iştirak, içtima) ile cezası ve muhakeme hukukuna ilişkin sonuçları incelenecektir.

5237 sayılı TCK 158/1-f maddesinde, aslında birbirinden farklı özellik arz eden ve farklı görünüş biçimleri olan “bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenen nitelikli dolandırıcılık suçu” ile “banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle işlenen nitelikli dolandırıcılık suçu” tek bir fıkra düzenlenmiştir. Çalışmada tek bir fıkra düzenlenen iki nitelikli dolandırıcılık türünden sadece bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenen nitelikli hal ele alınacaktır.

Üçüncü bölümünde; ilk olarak bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçuna ilişkin uygulamada en sık karşılaşılan tartışmalı hususlar başlıklar altında incelenecektir. Sonrasında nitelikli halin sıklıkla iç içe geçtiği veya irtibatlı olduğu diğer suç tipleri ile ilişkisi irdelenecektir. Son olarak ise çalışma konusunu oluşturan nitelikli hale ilişkin uygulamada karşılaşılan sorun ve aksaklıklar ile bunlara ilişkin çözüm önerilerimiz açıklanacaktır.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmadaki ana gaye, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun yapısından ve işleme yöntemlerinden kaynaklanan tartışmalı konuların analizidir. Bunu yapmak için teorik anlatımın yanı sıra bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçuna (158/1-f-1.cümle) ilişkin olarak Yargıtayın ve İstinaf Mahkemelerinin getirdiği çözümlerin, içtihat değişikliklerinin, daireler arasındaki görüş farklılıklarının ve uygulayıcı olarak çözüm önerilerinin açıklanmasına odaklanılacaktır.

Son olarak hukuk biliminin, sosyal bilimlerin bir dalı olduğu, hukuk bilimine katkı sağlayan bilim insanlarının, fen bilimlerindeki emsallerinin aksine kesin kabuller ile hareket etmedikleri/edemedikleri unutulmamalıdır. Ancak kanaatimizce hukuk biliminde kesin kabullerinin olmaması, bir eksiklik gibi görülebilirse de aslında sosyal bilimlerdeki gelişimin temel dinamiğidir. Anayasa Mahkemesi Eski Başkanı Zühtü Arslan'ın, Umberto Eco'dan alıntıladdığı gibi, “Bir problemi geliştirmek onu çözmek anlamına gelmemektedir, yalnızca terimlerini tartışmayı daha da derinleştirecek biçimde aydınlatmak anlamına gelebilir.”¹³

---

¹³ Arslan, Zühtü, Liberal Demokrasilerin Zor Zaman Krizi ve İfade Özgürlüğü, Liberal Düşünce Dergisi, 2003, s.25.

1. BÖLÜM: DOLANDIRICILIK SUÇU VE GENEL KAVRAMLAR

1.1. Dolandırıcılık Suçunun Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Dolandırıcılık terimi İngilizcede “fraud”, Latince’de ise “hata, düzenbazlık” gibi anlamları içeren “fraus” sözcüğünden gelmektedir.¹⁴ Türkçede ise dolandırıcılık kavramının kökeni hile, kandırma, düzen anlamına gelen “dolan” kelimesine dayanmaktadır. Dolandırıcı, hileyle başkalarının malvarlığından menfaat temin etme işini yapan kişiye, bu işe de dolandırma denilmektedir.¹⁵ Ceza Hukuku anlamında dolandırıcılık suçunun birçok farklı tanımını yapmak mümkün olmakla birlikte en yalın hali ile dolandırıcılık suçu, failin hileli davranışlarla mağduru aldatarak mağdurun veya başkasının aleyhine, kendisi veya başkası lehine haksız bir yarar sağlaması şartlarının birlikte gerçekleştiği, mal varlığının yanında irade özgürlüğünün de korunduğu suç türü olarak tanımlanabilir.¹⁶ Suçu karakterize eden özellik hiledir. Hile, dolandırıcılık suçunu güveni kötüye kullanma ve hırsızlık suçlarından ayırır.¹⁷

Dolandırıcılık suçunun bir tanımı oluşturma adına Yargıtay CGK kararlarında istikrarlı bir biçimde yer alan bölüm kanaatimizce bu anlamda belirleyici ve yeterlidir:

“Dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için failin hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlaması gerekmektedir. Hile nitelikli bir yalandır. Mal varlığının yanında irade özgürlüğünün de korunduğu dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için; 1) Fail tarafından hileli davranışlar yapılmalıdır. Mağdurun inceleme eğilimini etkisiz kılacak nitelikte bir takım davranışlarda bulunulmalıdır. 2) Fail tarafından yapılan hileli davranışlar bir kimseyi aldatabilecek nitelikte olmalıdır. 3) Mağdurun veya başkasının zararına, kendisi veya başkası lehine haksız bir yarar sağlanmalıdır. Fail kendisi veya başkasına yarar sağlamak amacıyla bilerek ve isteyerek hileli davranışlar yapmalı, verilen zarar ile sanığın eylemi arasında uygun nedensellik bağı bulunmalıdır. Zarar, nesnel kişisel ölçüler göz önünde bulundurularak belirlenecek ekonomik zarardır. Yalan belli oranda ağır, yoğun ve ustaca olmalı, sergileniş

¹⁴ Selçuk, Sami, Dolandırıcılık, Yasa Yayınları, 1. Baskı, Ankara 1982, s.50 (Selçuk, Dolandırıcılık)

¹⁵ Yılmaz, Ejder, Hukuk Sözlüğü, Akademi Matbaası, 3. Baskı, Ankara 1985, s.187.

¹⁶ Aydın, Devrim, “Dolandırıcılık Suçu”, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 2, Aralık 2021, S.654, (Aydın, Dolandırıcılık).

¹⁷ Soyaslan Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara, Yetkin Yayınları, 13. Baskı, Ankara 2020, s.437 (Soyaslan, Özel Hükümler); Toroslu, Nevzat / Toroslu, Haluk, Ceza Hukuku Özel Kısım, Ankara, Savaş Yayınevi, 12. Baskı, 2024, s.182 (Toroslu, Özel Kısım).

açısından mağdurun denetleme olanağını ortadan kaldırmalıdır. Kullanılan hile ile mağdur yanılgıya düşürülmeli ve bu yanılgı sonucu kandırıcı davranışlarla yalanlara inanan mağdur tarafından sanık veya başkasına haksız çıkar sağlanmalıdır. Hilenin kandırıcı nitelikte olup olmadığı olaysal olarak değerlendirilmeli, olayın özelliği, mağdurun durumu, faille olan ilişkisi, kullanılan hilenin şekli, kullanılmışsa gizlenen veya değiştirilen belgenin nitelikleri ayrı ayrı nazara alınmalıdır.”¹⁸

Dolandırıcılık suçu, yeni sayılabilecek, çağdaş bir suçtur.¹⁹ Avrupa hukukunun geçmiş dönemlerinde, dolandırıcılık suçunun modern anlamına yakın unsurlar içeren bir suç tipi görülmemektedir. Tarihin ilk dönemlerinde dolandırıcılık suçu kapsamında kalan fiiller hırsızlık veya güveni kötüye kullanma gibi klasik suçlar içerisinde değerlendirilmiş ve cezalandırılmıştır. Örneğin Roma hukukunda, modern anlamdaki dolandırıcılık suçuna karşılık gelen bir suç tipi yoktur.²⁰ Bunun yerine dolandırıcılık suçunun unsurlarını (hile ile elde edilen menfaat) içeren eylemlerin, hırsızlık suçunun bir türü olan “furtum” kavramı çerçevesinde değerlendirildiği görülmektedir.²¹ Furtum kavramı ise başlarda sadece “menkul bir malın sahiplenmek amaçlı olarak çalınması” şeklinde tanımlanmaktayken zamanla bu suçun anlam ve kapsamını genişlemiş ve “bir malın haksız olarak kullanılması veya zilyetliğinin hileli bir şekilde ve kazanç gayesiyle elde edilmesi” eylemlerini de kapsamaya başlamıştır. Böylelikle furtum kavramı dolandırıcılık suçunun unsurlarını içinde barındırmaya başlamıştır. Roma hukukunda furtum dışında, dolandırıcılığa yakın bir diğer suç tipi ise hile ve aldatma ile işlenen suçları ifade eden “stellionatus” suçudur.²² Bu kavram, açıkça düzenlenmiş olan

¹⁸ Yargıtay CGK, E. 2022/6-378, K. 2023/205, T.: 05.04.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/11-471, K. 2023/176, T.: 22.03.2023 UYAP Bilgi Bankası; Ayrıca Yargıtay geçmiş yıllarda da birçok kararında dolandırıcılık suçunu farklı ifadelerle tanımlamıştır: “*dolandırıcılık suçu....kaynağını hırsızlıktan alan, ticaret ve sanayideki çağdaş ve aynı zamanda küresel, karmaşık ekonomik ilişkilerin ortaya çıkardığı bir suç tipidir*” Yargıtay CGK., E. 1998/6-280, K. 1998/359, T.: 24.11.1998, Aktaran: Gökçen, Ahmet / Balcı Murat, “Dolandırıcılık Suçu (m.157-159)”, Mal Varlığına Karşı Suçlar (m.141-169), Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2018, s.205 (Gökçen/Balcı, Malvarlığına Karşı Suçlar).

¹⁹ Önder, Ayhan, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, Filiz Kitapevi, 1. Baskı, İstanbul, 1994, s.363 (Önder, Mala Karşı Cürümler).

²⁰ Soyaslan, Özel Hükümler, s.436; Dönmezer, Sulhi, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, Beta Yayıncılık, 17. Baskı, İstanbul, 2004, s.448 (Dönmezer, Mala Karşı Cürümler); Tümerkan, Somay, Dolandırıcılık Suçu (Karşılıksız Çek Keşidesi Fiilleri), Kazancı Hukuk Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 1987, s.2 (Tümerkan, Dolandırıcılık).

²¹ Önder, Mala Karşı Cürümler, s. 363; Gökçen, Ahmet / Balcı, Murat, “Dolandırıcılık Suçu”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuki Araştırmalar Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 1-2, 2008, s.23 (Gökçen/Balcı, Dolandırıcılık); Artuk, M. Emin / Gökçen, Ahmet / Alşahin, M. Emin / Çakır, Kerim, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, 19. Baskı, Ankara, 2021, s.664 (Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler); Selçuk, Dolandırıcılık, s.34.

²² Soyaslan, Özel Hükümler, s. 436; Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.448; Selçuk, Dolandırıcılık, s.37.

sahtekârlık (falsum) suçlarının dışındaki diğer tüm hileli cürümleri içine alan genel bir suç tipini tanımlamaktadır.²³ Roma Hukukundaki dolaylı düzenlemelerin haricinde genel olarak ortaçağ ve yeniçağ boyunca hileli davranışlarla haksız menfaat elde etme fiilinin cezalandırılmasına ilişkin bir düzenlemeye rastlanılmamaktadır.²⁴ Bahsedilen dönemin uzunluğu düşünüldüğünde insanlık tarihinin yaklaşık bin beş yüz yıllık bir kesitinde malvarlığına karşı suçların sadece şiddet yolu ile işlenebileceği kabul edilmiş ve mağdurun elinden malvarlığına ilişkin bir değer hile ile sakatlanmış olsa da rızası dâhilinde alınmasının suç olabileceği düşünülmemiştir. Dolayısıyla şiddet içermeyen suç kavramının kabul görmesi ve yasa metinlerine girmesi zamanın ruhundaki değişimle (Zeitgeist) birlikte²⁵ oldukça geç bir dönem olan 19. yüzyıla kadar ertelemiştir. Oysaki birçok açıdan dolandırıcılık ile benzer olan hırsızlık suçu, tarihin başlangıcından bu yana tüm yazılı kaynaklarda var olmuştur.²⁶

Dolandırıcılık suçu ilk olarak 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu’nun 405. maddesinde, hırsızlık ve sahtekârlık suçlarından ayrı ve bağımsız bir suç tipi olarak düzenlenmiştir.²⁷ Böylelikle uzun yıllarca malvarlığına karşı işlenen diğer suç tiplerinin bir türü olarak değerlendirilen dolandırma fiili, ilk olarak Fransız Hukukunda müstakil bir suç olarak tanımlanmıştır. 1810 tarihli yasada dolandırıcılık suçu, sahte isim veya sıfatlar kullanmak veya diğer hileli hareketlerde bulunmak suretiyle haksız menfaat elde etmek olarak tanımlanmıştır.²⁸ 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunundan esinlenen 1889 tarihli Zanardelli Yasasının²⁹ “truffa” başlıklı 413. maddesinde dolandırıcılık suçu, “bir kimsenin hulus ve saflığından istifade ile onu kandıracak mahiyette sanialar veya hileler yaparak hataya düşürüp o kimsenin veya başkasının zararına kendisine veya başkasına haksız bir menfaat elde etmek” şeklinde tanımlanmıştır.³⁰

Türk hukukunda Osmanlı dönemi öncesine ilişkin olarak dolandırıcılık suçu özelinde bir veriye rastlanılmamaktadır. Benzer şekilde, örfi hukuk ve şerri hukukun bileşiminden

²³ Selçuk, Dolandırıcılık, s.37; Tümerkan, Dolandırıcılık, s.2.

²⁴ Soyaslan, Özel Hükümler, s.436; Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.448.

²⁵ Popper, Açık Toplum Düşmanları-II, s.210.

²⁶ Selçuk, Dolandırıcılık, s.34.

²⁷ Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.449; Soyaslan, Özel Hükümler, s.436; Aydın, Devrim, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçu, Yetkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2022, s.16 (Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık); Tümerkan, Dolandırıcılık, s.2.

²⁸ Selçuk, Dolandırıcılık, s.46; Tümerkan, Dolandırıcılık, s.3.

²⁹ 1926 yılından 2005 yılına kadar yürürlükte olan 765 sayılı ETCK’nın büyük bölümüne İtalyan Ceza Kanunu (Zanardelli Kanunu) esas alınarak hazırlanmıştır. Bkz. Mumcu, Ahmet, Türk Hukuk Tarihi, Savaş Yayınevi, 8. Baskı, Ankara, 1996, s.283 (Mumcu, Türk Hukuk Tarihi).

³⁰ Selçuk, Dolandırıcılık, s.48.

oluşan Osmanlı Hukuk sisteminin³¹ birincil kaynağı olan şerri hukuk içerisinde de dolandırıcılık suçuna ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak örfi hukuka dahil olan tazir cezalarında kıyas yolu ile ceza hükmü tesisi mümkün olduğundan hileli davranışlarla haksız menfaat elde etme fiilinin müstakil bir suç tasnifine tabi tutulmadan cezalandırıldığı kabul edilmektedir.³²

19. Yüzyıl, Türk Hukuku açısından kapsamlı bir kodifikasyon süreci olduğundan³³ ceza hukuku anlamında Türk ve Avrupa Hukukunun gelişim süreci adeta kesişerek ortak bir seyir izlemeye başlamıştır. Dolayısıyla Türk Hukukunda dolandırıcılık suçunun tanımlanması tıpkı Avrupa Hukukunda olduğu gibi 19. yüzyılda gerçekleşmiştir. Türk hukuk sisteminde dolandırıcılık suçuna dair ilk müstakil düzenleme, 1810 tarihli Fransız Ceza Kanununun Türkçeye çevrilmesi neticesi oluşturulan 1858 tarihli Ceza Kanunname-i Hümayununun 233. maddesinde şu şekilde yer almıştır;

“Dolandırıcılık yolunda türlü hile ve desais imaliyle bir adamın akçe ya da emlak veya tahvilat ve senedatını ve sair eşyasını bertakip ile elinden alan şahıs, üç aydan üç seneye kadar hapsolunur ve kendisinden bir mecdiye altınından elli mecdiye altınına kadar ceza-yı nakdi dahi alınır. Ve memirin-i devletten ise bu cezalardan başka memuriyetten tard cezasına dahi müstehak olur.”³⁴

1858 tarihli Ceza Kanunnamesine farklı tarihlerde eklemeler yapılmakla birlikte 1926 yılına kadar yürürlükte kalmıştır. Özellikle 1911 tarihli değişiklikler sırasında 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanunundan önemli bölümler alınmıştır.³⁵ 1 Temmuz 1926 tarihinde yürürlüğe giren 765 sayılı ETCK ile Cumhuriyet dönemi başlamıştır. 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanunu (Zanardelli Yasası) esas alınarak hazırlanan³⁶ 765 sayılı ETCK’da, dolandırıcılık suçu, yasanın ikinci kitabının, “Mal Aleyhine Cürümler” başlıklı onuncu babının, “Dolandırıcılık ve İflas” başlıklı üçüncü faslında yer alan 503. ve 504. maddelerinde düzenlenmiştir.

³¹ Ortaylı, İlber, Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi, Cedit Neşriyat Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2010, s.413.

³² Selçuk, Dolandırıcılık, s.42; Koç, Mehmet, “Osmanlı Ceza Hukukunda Hile (Aldatma-Dolandırıcılık) Suçları ve Cezaları”, Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 1, Haziran 2019, s.119.

³³ Ortaylı, İlber, İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı, Alkım Yayınevi, 25. Baskı, İstanbul, 2006, s.179.

³⁴ Tümerkan, Dolandırıcılık, s.4; Selçuk, Dolandırıcılık, s.50.

³⁵ Mumcu, Türk Hukuk Tarihi, s.283.

³⁶ 1810 Tarihli Fransız Ceza Kanunu, 765 sayılı ETCK'nin mehzazını oluşturan 1889 tarihli Zanardelli Kanununa da ışık tutmuştur. Bu anlamda 765 sayılı ETCK’nın temeli 1810 tarihli Fransız Ceza Yasasında bulunabilir. Ayrıca Osmanlı Ceza hukukunun, Tanzimat döneminden sonra sürekli yapılan eklemeler ile önemli ölçüde modern ceza hukuku uygulamalarına yaklaştığı da söylenebilir. Bkz. Selçuk, Dolandırıcılık, s.46; Mumcu, Türk Hukuk Tarihi, s.283.

765 sayılı ETCK'nın 503. ve 504. maddelerinin ilk hali şu şekildedir;

“Her kim bir kimseyi hulus ve saffetinden bilistifade kandıracak mahiyette sanialar veya hileler yaparak hataya düşürüp o kimsenin veya aharın zararına kendisine veya başkasına haksız bir menfaat temin ederse üç aydan üç seneye kadar hapis ve iki yüz elli liradan aşağı olmamak üzere ağır cezayı nakdi ile cezalandırılır.”

“Eğer bu cürüm:

1. Meslek ve vazifeleri icabatını icra sırasında avukatlar ve dava vekilleri ve alelumum vekiller ile müessesat müdürleri tarafından,
2. Resmi bir dairenin yahut menafii ammeye hadim bir müessesesi hayriyenin zararına olarak,
3. Bir kimseyi askerlikten kurtarmak bahanesiyle, işlenmiş olursa ceza bir seneden beş seneye kadar hapistir.”

1990 yılına kadar aynı kalan madde metninde, 3679 sayılı yasayla köklü değişiklikler yapılmıştır. 21.11.1990 tarihli ve 3679 sayılı Yasa'nın 25. maddesi ile 765 sayılı ETCK'nın 503. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir;

“Bir kişiyi kandırabilecek nitelikte hile ve desiseler yaparak hataya düşürüp onun veya başkasının zararına, kendisine veya başkasına haksız bir menfaat sağlayan kişiye bir yıldan üç yıla kadar hapis ve sağladığı haksız menfaatin bir misli kadar ağır para cezası verilir.

Fiili, mağdurda esasen var olan hatadan, hile ve desise kullanmak suretiyle yararlanarak gerçekleştiren kişi hakkında da birinci fıkrada yazılı ceza uygulanır.”

3679 sayılı yasanın 26. maddesi ile 765 sayılı ETCK'nın 504. maddesi aşağıda şekilde değiştirilmiştir.

“Yukarıdaki maddede belirtilen dolandırıcılık suçu;

1. Banka veya diğer kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak maksadıyla,
2. Sigorta bedelini almak maksadıyla,
3. Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesinin haberleşme araçlarını veya banka veya kredi kurumlarını veya herhangi bir kamu kurum ve kuruluşunu vasıta olarak kullanmak suretiyle,
4. Yurt dışında iş bulmak, ikamet izni veya vize almak bahanesiyle
5. Bir kimseyi içinde bulunduğu tehlikeli veya zor durumdan kurtarmak bahanesiyle,
6. Bir kimseyi askerlikten tamamen veya kısmen kurtarmak bahanesiyle,

7. Kamu kurum ve kuruluşlarının veya kamu yararına çalışan hayır kurumlarının zararına olarak,
8. Meslek ve görevlerini yaptıkları sırada avukatlar, dava vekilleri, vekiller veya kurum yöneticileri tarafından, işlenirse, faile iki yıldan beş yıla kadar ağır hapis ve sağladığı haksız menfaatin iki misli kadar ağır para cezası verilir. Suçun işlenmesinde yukarıda yazılı hallerden iki veya daha fazlası birleşirse hapis cezasının asgari haddi üç yıl ağır haptir.”

Yapılan değişiklikte “mağdurun hulus ve saffetinden istifade” ibaresi yasal tanımdan tamamen çıkarılmış ayrıca eski metinde geçen ve iftira ve hileli düzen anlamına gelen “sania” kelimesi yerine aynı anlama denk gelen “desise” ifadesine yer verilmiştir.³⁷

Son olarak 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK’da özel hükümler başlıklı ikinci kitabın, “Kişilere Karşı Suçlar” başlıklı ikinci kısmın, “Malvarlığına Karşı Suçlar” başlıklı onuncu bölümünde³⁸ 157. maddesinde düzenlenmiştir.

TCK’nın 157. maddesi şu şekildedir:

“Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlayan kişiye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası verilir”

TCK’nın 157. maddesinde düzenlenen temel dolandırıcılık suçunun yanı sıra 158. maddede dolandırıcılık suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halleri, 159. Maddede hukuki ilişkiye dayanan alacağın tahsili amacıyla işlenen ve daha az cezayı gerektiren hafifletici nedeni yer almaktadır.

Dolandırıcılık suçunun temel şekli (m.157) ile hukuki alacağın tahsili amacıyla dolandırıcılık (m.159) suçlarına ilişkin madde metinlerinde 5237 sayılı TCK’nın, yürürlüğe girdiği 01.06.2005 tarihinden bu yana değişiklik yapılmamıştır. Bununla birlikte nitelikli dolandırıcılık suçunun düzenlendiği TCK’nın 158. maddesinde 2005, 2013 ve 2016 yıllarında değişiklikler yapılmıştır. Kanaatimizce, kanun koyucunun

³⁷ Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.449.

³⁸ 5237 sayılı TCK’nın, malvarlığına karşı işlenen suçlar başlıklı onuncu bölümünde; Hırsızlık (TCK 141,142, 143, 144, 145, 146, 147), Yağma (TCK 148, 149, 150), Mala Zarar Verme (TCK 151, 152, 153), Hakkı Olmayan Yere Tecavüz (TCK 154), Güveni Kötüye Kullanma (TCK 155), Bedelsiz Senedi Kullanma (TCK 156), Dolandırıcılık (TCK 157, 158, 159), Kaybolmuş veya Hata Sonucu Ele Geçmiş Eşya Üzerinde Tasarruf (TCK 160), Hileli İflas (TCK 161), Taksirli İflas (TCK 162), Karşılıksız Yararlanma (TCK 163), Şirket ve Kooperatifler Hakkında Yanlış Bilgi (TCK 164), Suç Eşyasının Satın Alınması veya Kabul Edilmesi (TCK 165, 166) olmak üzere toplam on üç farklı suç tipi düzenlenmiştir. Bu suçlardan taksirli iflas suçu hariç tamamı için gerekli olan kusur türü kasttır.

dolandırıcılık suçuna yaklaşımındaki değişimin görülebilmesi amacıyla yapılan değişikliklerin, zamansal sıralama ile tasnif edilmesi önem arz etmektedir.

01/06/2005 tarihinde yürürlüğü giren 5237 sayılı TCK'nın 158. maddesinde yer alan nitelikli dolandırıcılık başlıklı suçun ilk hali şu şekildedir.

“Nitelikli dolandırıcılık

MADDE 158. - (1) Dolandırıcılık suçunun;

1. Dinî inanç ve duyguların istismar edilmesi suretiyle,
2. Kişinin içinde bulunduğu tehlikeli durum veya zor şartlardan yararlanmak suretiyle,
3. Kişinin algılama yeteneğinin zayıflığından yararlanmak suretiyle,
4. Kamu kurum ve kuruluşlarının, kamu meslek kuruluşlarının, siyasî parti, vakıf veya dernek tüzel kişiliklerinin araç olarak kullanılması suretiyle,
5. Kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak,
6. Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle,
7. Basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle,
8. Tacir veya şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin ticari faaliyetleri sırasında; kooperatif yöneticilerinin kooperatifin faaliyeti kapsamında,
9. Serbest meslek sahibi kişiler tarafından, mesleklerinden dolayı kendilerine duyulan güvenin kötüye kullanılması suretiyle,
10. Banka veya diğer kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak maksadıyla,
11. Sigorta bedelini almak maksadıyla,
12. İşlenmesi hâlinde, iki yıldan yedi yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.
13. (2) Kamu görevlileriyle ilişkisinin olduğundan, onlar nezdinde hatırı sayıldığından bahisle ve belli bir işin gördürüleceği vaadiyle aldatarak, başkasından menfaat temin eden kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.”

Yasanın ilk halinde nitelikli dolandırıcılık suçunun birden onüç kadar olmak üzere onüç farklı özel görünüş biçimi sayılmış, sayılan nitelikli haller için cezanın alt sınırı iki yıl

hapis ve beş gün adli para cezası³⁹, üst sınırı yedi yıl hapis ve bin güne kadar adli para cezası olarak belirlenmiştir.

29/6/2005 tarihinde 5377 Sayılı Kanunun 19. maddesi ile yapılan birinci değişiklik şu şekildedir;

“Türk Ceza Kanununun 158 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir. Ancak, (e), (f) ve (j) bentlerinde sayılan hâllerde hapis cezasının alt sınırı üç yıldan, adli para cezasının miktarı suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.”

Bu değişiklik ile kanun koyucu 5237 sayılı TCK yürürlüğe girdikten çok kısa süre sonra, dolandırıcılık suçunun nitelikli hallerinden sadece (e), (f), (j) bentleri ile sınırlı olmak üzere hapis cezasının alt sınırını iki yıldan üç yıla çıkarmakta ve adli para cezasının alt sınırını elde edilen menfaatin iki katı olarak belirlemektedir. Burada dikkat edilecek husus diğer nitelikli haller için cezanın alt sınırının iki yıl hapis ve beş gün adli para cezası olarak kalmasıdır.

3/4/2013 tarihinde, 6456 sayılı kanunun 40. maddesi ile yapılan ikinci değişiklik şu şekildedir;

“Türk Ceza Kanununun 158 inci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “Ancak, (e), (f), (j) ve (k) bentlerinde sayılan hâllerde hapis cezasının alt sınırı üç yıldan, adli para cezasının miktarı suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.”

Bu değişiklik ile 2005 yılındaki ilk değişiklik ile alt sınırı üç yıl hapis ve elde edilen menfaatin iki katı adli para cezası olarak belirlenen (e), (f), (j) bentlerine (k) bendinde yer alan “sigorta bedelini almak amacıyla nitelikli dolandırıcılık” nitelikli hali de eklenmiştir.

24/11/2016 tarihinde 6763 sayılı kanunun 14. maddesi ile yapılan üçüncü değişiklik şu şekildedir;

“Türk Ceza Kanununun 158 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiş, fıkra yer alan “iki yıldan yedi yıla” ibaresi “üç yıldan on yıla” şeklinde,

---

³⁹ 5237 sayılı TCK 52. maddesi gereğince ilgili ceza maddesinde adli para cezasının sadece üst sınırının belirlenmesi halinde adli para cezasının alt sınırı beş gün olarak kabul edilir. Emsal Karar: “Mahkemece, gerekçeli kararda "sanıklar hakkında alt sınırdan hapis ve adli para cezaları belirlenmiş" olduğunun kabulü ile "hapis cezası" alt sınırdan belirlenmesine rağmen, TCK'nun 155/2 maddesinde düzenlenen gün adli para cezasının 3.000 güne kadar düzenlendiği, TCK'nun 52/1 maddesi gereğince gün adli para cezasının alt sınırının 5 gün olduğuna dair düzenleme gereğince sanıklar hakkında gün adli para cezasının tayininde alt sınırdan ayrılarak fazla adli para cezası tayin edilmiş olması,” İzmir BAM 13. CD, E. 2022/499, K. 2022/2710, T.: 21.09.2022 Uyarı Bilgi Bankası.

“(j) ve (k)” ibaresi “(j), (k) ve (l)” şeklinde ve “üç yıldan” ibaresi “dört yıldan” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“1) Kişinin, kendisini kamu görevlisi veya banka, sigorta ya da kredi kurumlarının çalışanı olarak tanıtması veya bu kurum ve kuruluşlarla ilişkili olduğunu söylemesi suretiyle,”

“(3) Bu madde ile 157 nci maddede yer alan suçların, üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında; suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde verilecek ceza bir kat artırılır.”

2016 yılında yapılan değişiklik kapsamlıdır. Yasa koyucu bu değişikliklerle;

158. maddenin 1. Fıkrasının (a), (b), (c), (d), (g), (h), (i) bentlerinde sayılan nitelikli hallerinde hapis cezasının alt sınırını iki yıldan üç yıla, üst sınırını yedi yıldan on yıla yükseltmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, artırım yönünden yapılan değişiklik sadece hapis cezasına ilişkindir. Adli para cezasının alt ve üst sınırında sayılan fıkralar için bir değişiklik yoktur.

158. maddenin 1. Fıkrasının (e), (f), (j), (k) bentlerinde sayılan nitelikli hallerinde hapis cezasının altı sınırını üç yıldan dört yıla üst sınırını da yedi yıldan on yıla yükseltmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, zaten sayılan bentlerdeki nitelikli hallere öngörülen hapis cezasının alt sınırı 2005 ve 2013 yılındaki değişiklikler ile iki yıldan üç yıla çıkarılmıştı, yapılan değişiklik ile anılan bentler için yeniden bir alt ve üst sınır artışı söz konusu olmuştur.

158. maddenin 1. fıkrasına eklenen (l) bendi ile dolandırıcılık suçuna “Kişinin, kendisini kamu görevlisi veya banka, sigorta ya da kredi kurumlarının çalışanı olarak tanıtması veya bu kurum ve kuruluşlarla ilişkili olduğunu söylemesi suretiyle” işlenen yeni bir nitelikli hal eklenmiştir. Düzenlenen yeni nitelikli hal için öngörülen hapis cezasının alt sınırı dört yıl, üst sınırı on yıl, adli para cezasının alt sınırı elde edilen haksız menfaatin iki katı olarak belirlenmiştir.

158. maddenin sonuna eklenen 3. Fıkra ile 157. maddede tanımlanan dolandırıcılık ve 158. maddede tanımlanan nitelikli dolandırıcılık suçunun üç veya daha fazla kişi tarafından işlenmesi halinde cezada yarı oranında artırılması, örgüt faaliyeti çerçevesinde

işlenmesi hallerinde ise cezada bir kat artırılması öngörülerek dolandırıcılık suçuna yeni bir nitelikli hal eklenmiştir.⁴⁰

1.2. Korunan Hukuki Değer

Hukuki değer, bir ceza normuyla korunan ve suçla ihlal edilen haklar ve menfaatlerdir. Ayrıca suç tipini meşru kılan ideallerdir.⁴¹ Hukuki değer kavramının maddi niteliği yoktur. Suçla korunan hukuki değer belirlenmesi, suçların sınıflandırılması başta olmak üzere, yasanın yorumu, suçların görünüşte içtimai, zincirleme suç, hukuka uygunluk nedenleri gibi hususların tespitinde önem taşır.⁴² Ancak suçun cezai yaptırıma bağlanarak korunmasına karar verilen hukuki değerinin ne olduğu yasanın lafzından kolaylıkla anlaşılmayabilir.

Ceza hukukunun temel prensipleri arasında yer alan Ultima ratio⁴³ ilkesi, ceza yaptırımına başvurmaya son çare olarak gerekli kıldığından, yasa koyucuya göre, bir hukuki değer koruması için cezai yaptırım düzenlemesine gidilmesi zorunlu ise anılan hukuki değeri korumaya yönelik suçlar yasa metnine girmektedir. Dolayısıyla yasada tanımlanan her suç hukuken korunan bir değeri ihlal eder. Ultima ratio ilkesi gereğince temelinde hukuki değer koruması olmayan bir suç olamaz.⁴⁴ Bir suç tarafından korunan hukukî varlık veya değer bir tane olabileceği gibi (Hırsızlık, TCK m.141), birden fazla da olabilir (Yağma, TCK m.148). Eğer korunan hukukî varlık veya değer birden fazla ise bu durumda çok hukukî konulu suçtan bahsedilir.^{45,46}

⁴⁰ Ayrıca 24/11/2016 tarihli ve 6763 sayılı Kanun'un 34. maddesi ile 5271 sayılı CMK'nın 253 ve 254. maddelerine eklenen bentler ile basit dolandırıcılık suçu uzlaşma kapsamına alınmıştır. Yapılan değişiklik ile 157. madde metni aynı kalmakla birlikte uzlaştırma kurumunun yapısı gereği bu düzenleme dolandırıcılık suçuna ilişkin yargılama sürecinde önemli bir sapmaya işaret etmektedir.

⁴¹ Toroslu, Nevzat, Toroslu, Haluk, Ceza Hukuk Genel Kısım, Savaş Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2023, s.110 (Toroslu/Toroslu, Genel Kısım).

⁴² Toroslu, Nevzat, Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu, Savaş Yayınevi, Tıpkı Baskı, Ankara 2019, s.226; Hafızoğulları, Zeki / Güngör, Devrim, "Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 69, Mart 2007, s.23.

⁴³ Ultima Ratio ilkesi: Zorunlu olmadıkça cezai yaptırım düzenlemesi yapılmaması olarak tanımlanan doğal hukuk ilkesidir. Mülkiyet hakkını da kapsayan temel hak ve özgürlüklerin korunması ilkesi ile bu ilkenin birlikte değerlendirilmesi ve ölçülülük ve orantılılık ilkelerinin de gözetilmesi gerekmektedir. Taşkın, Ozan Ercan, "Son Çare (Ultima Ratio) Olarak Ceza Hukuku", Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 1, Haziran 2016, s.59.

⁴⁴ Dülger, Murat Volkan, Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku, 6. Baskı, Ankara, Seçkin, 2015, s. 459 (Dülger, Bilişim Suçları); Toroslu/Toroslu, Genel Kısım, s.110.

⁴⁵ Özgenç, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınları, 10. Baskı, Ankara, 2014, s.157 (Özgenç, Genel Hükümler).

⁴⁶ Çok bilinen romandaki ana karakterin sözlerini paylaşmak yerinde olabilir. "Yalnızca bir günah vardır, oda hırsızlıktır, onun dışındaki bütün günahlar hırsızlığın bir çeşitlemesidir. ....bir insanı öldürdüğü zaman bir yaşamı çalmış olursun.....yalan söylediğinde birinin gerçeğe ulaşma hakkını çalmış

Çalışmanın konusunu oluşturan dolandırıcılık suçunun hangi hukuki değerlere yönelik koruma sağladığı öğretide tartışılmıştır. Bir görüşe göre, dolandırıcılık suçunda, kişinin hileli hareketlerle aldatılması ve mal varlığı değeri üzerinden yarar sağlanması ve zarar oluşması söz konusu olduğu için malvarlığına ilişkin varlık ve menfaatlerin yanı sıra irade ve karar verme özgürlüğü de korunmaktadır. Dolayısıyla dolandırıcılık suçu tıpkı yağma suçu gibi çok hukuki konulu suçtur.⁴⁷ Öğretideki diğer görüşe göre, dolandırıcılık suçunun mağdurun işbirliği olmadan işlenemeyeceği dolayısıyla mağdurun irade özgürlüğü ve malvarlığı değerlerinin her ikisinin de korunmasının hedeflendiği kabul edilmekle birlikte irade özgürlüğüne yönelik korunmanın tali nitelikte olduğu, dolandırıcılık suçunun çok hukuki konulu suç olmadığı, amaçlanan asıl korumanın malvarlığına yönelik olduğu savunulmaktadır.⁴⁸

TCK'nın 157. maddesinin gerekçesinde⁴⁹ dolandırıcılık suçunun birden fazla hukuki konulu suç olduğu ancak asıl olarak malvarlığı değerinin korunmasının amaçlandığı,

---

olursun.....hile yaptığın, birini aldattığın zaman, doğruluğu haklılığı çalmış olursun” Hosseini, Khaled, Uçurtma Avcısı, (Çev: Püren Özgören), Everest Yayınları, 66. Basım, İstanbul, 2022, s.22.

⁴⁷ Toroslu, Özel Kısım, s.183; Aydın, Dolandırıcılık, s. 654; Soyaslan, Özel Hükümler, s.438; Atalan, Mustafa, Dolandırıcılık Güveni Kötüye Kullanma ve Sahtecilik Suçları Şerhi, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2018, s.3, (Atalan, Dolandırıcılık); Eker Kazancı, Behiye / Zeyrek, İlker, “TCK’da Dolandırıcılık Suçu”, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN’a Armağan, Cilt: 21, Özel Sayı, İzmir, 2019, s.521 (Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık); Yılmaz, Zahit, “Dolandırıcılık Suçunun Basın ve Yayın Araçlarının Sağladığı Kolaylıktan Yararlanılmak Suretiyle İşlenmesi (TCK m.158/1-g)”, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 1, Temmuz 2023, s.597 (Yılmaz, Dolandırıcılık); Akbulut, Berrin “Dolandırıcılık Suçunda Hile ve Hilenin Zamanı”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt, 30, s. 4, 2022, s.2272 (Akbulut, Dolandırıcılık Suçunda Hile); Yeğrim, Korhan, Dolandırıcılık Suçunun Sigorta Bedelini Almak Maksadıyla İşlenmesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 1, Mart 2024, s.37; Parlar, Ali, Türk Ceza Kanunu Şerhi Cilt-II, Bilge Kitapevi, 2. Baskı, Ankara 2015, s.1804 (Parlar, Türk Ceza Kanunu).

⁴⁸ Önder, Mala Karşı Cürümler, s. 365, Selçuk, Dolandırıcılık, s.76; Tümerkan, Dolandırıcılık, s.18; Hafizoğulları, Zeki / Özen, Muharrem, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar, Ankara: US-A Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara 2017, s.401 (Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar); Ekici Şahin, Meral, Dolandırıcılık Suçu, Türk ve Alman Ceza Hukukuna İlişkin Karşılaştırmalı Bir İnceleme, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2019, s.81 (Ekici, Dolandırıcılık); Özbek, Veli Özer / Doğan, Koray / Bacaksız, Pınar, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 17. Baskı, Ankara, 2022, s.725 (Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler); Tezcan, Durmuş / Erdem, Mustafa Ruhan / Önok, Murat, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Seçkin Yayınları, 19. Baskı, Ankara, 2021, s.865 (Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel); Artuç, Mustafa, Malvarlığına Karşı Suçlar, Adalet Yayınevi, 3. Baskı, Ankara 2018, s. 793 (Artuç, Malvarlığına Karşı Suçlar); ⁴⁸Centel, Nur / Zafer, Hamide / Çakmut, Özlem, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, Beta Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2007, s.449 (Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar); Maviş, Vollkan “Dolandırıcılık Suçunun Hile Unsuruna İlişkin Sorunlar”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Özel Sayı, Cilt:1, Temmuz 2015, s.601 (Maviş, Dolandırıcılık); Okuyucu Ergün, Güneş, Dolandırıcılık Suçunun Susmak Suretiyle İşlenmesi Sorunsalı, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2021, s.305 (Okuyucu Ergün, Dolandırıcılık); Özen, Muharrem, Ceza Hukuk Özel Hükümler, Cilt-1, Adalet Yayınevi, 5. Baskı, Ankara 2021, s.841 (Özen, Özel Hükümler); Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.21; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 665.

⁴⁹ 5237 sayılı TCK'nın 157. maddesinin gerekçesi: “Dolandırıcılık suçu, kişilerin malvarlığına karşı işlenen suçtur. Söz konusu suç tanımı ile kişilerin sahip bulunduğu malvarlığı hakkının korunması amaçlanmıştır. Ayrıca, bu suçun işlenişi sırasında hileli davranışlar ile kişiler aldatılmaktadır. Aldatıcı

kişilerin irade özgürlüğüne ilişkin korumanın ise tali nitelikte olduğu belirtilmiştir. Benzer şekilde Yargıtay CGK'nın farklı tarihli kararlarında dolandırıcılık suçundan kişinin malvarlığı değerinin yanı sıra irade özgürlüğünün de korunduğunu istikrarlı biçimde vurgulanmıştır.⁵⁰

Kanaatimizce; dolandırıcılık suçun yağma suçu gibi değerlendirilmesi doğru değildir. Yağma suçu hırsızlık suçu ile cebir ve tehdit suçlarının bileşik suç haline gelmesi suretiyle işlenmektedir. Oysaki dolandırıcılık suçunun iki ana unsuru olan mağdurdan haksız menfaat temin etme ve mağdurun iradesini sakatlama fiilleri ceza yasalarında iki farklı suç tipi olarak tanımlanmamıştır. Bu nedenle dolandırıcılık suçunda birincil nitelikte korunan hukuki değer malvarlığı, ikincil nitelikteki korunan hukuki değer ise hileye maruz kalan kişinin irade özgürlüğü olmakla birlikte nihai koruma malvarlığı değerine ilişkindir.⁵¹ Dolandırıcılık suçunun TCK'da malvarlığına karşı suçlar başlığı altında düzenlenmesi, madde gerekçesinde malvarlığı değerinin öncelikli korunduğunun belirtilmiş olması ve etkin pişmanlık hükümlerinin uygulandığı suçlar arasında sayılması, suçla korunan hukuki değerlerden ön plana çıkanın malvarlığı değeri olduğu görüşünü desteklemektedir.⁵²

---

nitelik taşıyan hareketlerle kişiler arasındaki ilişkilerde var olması gereken iyi niyet ve güven ihlâl edilmektedir. Bu suretle kişinin irade serbestisi etkilenmekte ve irade özgürlüğü ihlâl edilmektedir.”, Yaşar, Osman / Gökcan, Hasan Tahsin / Artuç, Mustafa, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Cilt-IV, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2010, s.4599.

⁵⁰ “Mal varlığının yanında irade özgürlüğünün de korunduğu dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için;..Madde gerekçesinde de vurgulandığı üzere, aldatıcı nitelik taşıyan hareketlerle, kişiler arasındaki ilişkilerde var olması gereken iyiniyet ve güven bozulmaktadır. Bu suretle kişinin irade serbestisi etkilenmekte ve irade özgürlüğü ihlâl edilmektedir.

Dolandırıcılık suçunu diğer malvarlığına karşı işlenen suç tiplerinden farklı kılan, aldatma temeline dayanan bir suç olmasıdır. Bu nedenle, dolandırıcılık suçu, birden çok hukuki konusu olan bir suçtur. Bu suç işlenirken, sadece mal varlığı zarar görmemektedir. Mal varlığı zarara uğratılırken, mağdurun veya suçtan zarar görenin iradesi de, hileli davranışlarla yanıtılmaktadır.“ Yargıtay CGK, E. 2015/983, K. 2018/126, T.: 27/03/2018;

“Görüldüğü gibi, dolandırıcılık suçunu diğer mal varlığına karşı işlenen suç tiplerinden farklı kılan husus, aldatma temeline dayanan bir suç olmasıdır. Birden çok hukuki konusu olan bu suç işlenirken, sadece mal varlığı zarar görmemekte, mağdurun veya suçtan zarar görenin iradesi de hileli davranışlarla yanıtılmaktadır. Madde gerekçesinde de, aldatıcı nitelik taşıyan hareketlerle, kişiler arasındaki ilişkilerde var olması gereken iyi niyet ve güvenin bozulduğu, bu suretle kişinin irade serbestisinin etkilendiği ve irade özgürlüğünün ihlâl edildiği vurgulanmıştır.” Yargıtay CGK, E.2022/5-306, K. 2023/456, T.:20/09/2023 ; Yargıtay CGK, E.2022/6-378, K. 2023/205, T.:05/04/2023; Yargıtay CGK, E.2022/11-54, K.2022/851, T.:28/12/2022.

⁵¹ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.449; Ekici, Dolandırıcılık, s.81; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.725; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.865; Atalan, Dolandırıcılık, s.5; Maviş, Dolandırıcılık, s.601; Akbulut, Genel Hükümler, s.432; Artuk/Gökcen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 665.

⁵² Centel/ Zafer/ Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 466; Ekici, Dolandırıcılık, s.81; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s. 725; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.865.

Suçun temel şeklinin koruduğu hukuki değerlerin yanı sıra dolandırıcılık suçunun bazı nitelikli şekillerinde ilave hukuki değerlerin de korunması amaçlanmaktadır. Örneğin kredi dolandırıcılığı olarak nitelendirilen ve TCK'nın 158/1-j maddesinde yer alan banka veya diğer kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak maksadıyla dolandırıcılık suçunda, kredi verenin malvarlığının korunmasının yanında, bankacılık ve kredi sisteminin ve dolayısıyla tüm ekonomik düzenin de korunması söz konusudur. Benzer şekilde çalışmanın konusunu oluşturan TCK 158/1-f maddesinde düzenlenen bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunda, tali nitelikli olmakla birlikte bilişim sistemlerine duyulan güvenin korunması hedeflenmektedir.⁵³

1.3. Suçun Unsurları

Failin ortaya koyduğu fiilin suç olarak nitelendirilebilmesi için belirli özellikleri ihtiva etmesi gerekmektedir. Bu özelliklerin bütününe suçun unsurları adı verilmektedir. Öğretide suçun unsurlarının nelerden oluştuğu noktasında çeşitli görüşler bulunmaktadır. Dönmezer/Erman suçun unsurlarını; kanuni unsur, maddi unsur, hukuka aykırılık unsuru ve manevi unsur olarak dörde ayırmıştır.⁵⁴ Hakeri, Artuk/Gökçen/Alaşahin/Çakır, Akbulut ve Koca/Üzülmez suçun tipiklik ve hukuka aykırılık olmak üzere iki unsuru bulunduğunu belirterek suçu tipe uygun, hukuka aykırı bir haksızlık olarak tanımlamaktadır.⁵⁵ Özgenç ise suçun maddi unsur (objektif unsur) ve manevi unsur (sübjektif unsur) olmak üzere iki temel unsurdan oluştuğunu ifade etmektedir.⁵⁶ Demirbaş, suçun unsurlarını tipe uygun fiil, hukuka aykırılık ve kusurluluk olacak şekilde üçe ayırarak incelemiştir.⁵⁷ Centel/Zafer/Çakmut, suçun unsurlarını yasallık, maddi

⁵³ Bilen, Mesut, “Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçu”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), 2012, s.54 (Bilen, Dolandırıcılık).

⁵⁴ Dönmezer, Sulhi / Erman, Sahir, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, C-II Genel Kısım, Beta Yayınları, 12. Baskı, İstanbul, 1997, s.143 (Dönmezer/Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku).

⁵⁵ Akbulut, Berrin, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, 8. Baskı, Ankara 2021, s.261 (Akbulut, Genel Hükümler); Hakeri, Hakan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, 30. Baskı, Ankara 2024, s.121 (Hakeri, Genel Hükümler); Artuk, M. Emin / Gökçen, Ahmet / Alaşahin, M. Emin / Çakır, Kerim, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara 2023, s.299 (Artuk/Gökçen/Alaşahin/Çakır, Genel Hükümler); Koca, Mahmut / Üzülmez, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi 17. Baskı, Ankara 2024, s.103 (Koca/Üzülmez, Genel Hükümler)

⁵⁶ Özgenç, Genel Hükümler, s.159.

⁵⁷ Demirbaş, Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 18. Baskı, Ankara, 2023, s.226 (Demirbaş, Genel Hükümler).

unsur, hukuka aykırılık unsuru ve kusurluluk olarak dörde ayırmaktadır.⁵⁸ Öğretide suçun unsurlarının nelerden oluştuğu, noktasında görüş birliği bulunmamakla birlikte kanaatimizce, yapılan tasnifler ve teorik tartışmalar, incelenen suçun unsurlarının açıklanmasına ve yorumlanmasına yöneliktir ve benzer sonuçlara ulaşmaktadır. Çalışmamızda, Koca/Üzülmez'in yaptığı tasnif dikkate alınarak suçun unsurları tipiklik ve hukuka aykırılık şeklinde ikili ayrıma göre ele alınacaktır.⁵⁹ Tipiklik unsurunun içerisinde maddi ve manevi unsur yer almakta ayrıca maddi unsur içeriğinde, konu, fail, mağdur, netice ve nedensellik bağı alt başlıkları bulunmaktadır.

1.3.1. Tipiklik (Kanuni Tipe Uygunluk-Kanunilik)

Bir fiilin suç olarak nitelendirilebilmesi için bu fiili suç sayan ve yaptırım öngören bir kanun maddesinin varlığı zorunludur. İşlenen fiilin kanundaki tarife objektif olarak uygunluğu suçun tipiklik unsurunu oluşturur.⁶⁰ Tipikliğin bulunup bulunmadığı, işlenen fiilin, kanun koyucu tarafından yapılan suça ilişkin tanıma uygun olup olmadığının

---

⁵⁸ Centel, Nur / Zafer, Hamide / Çakmut, Özlem, Türk Ceza Hukukuna Giriş, Beta Yayıncılık, 6. Baskı, İstanbul, 2010, s.225 (Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler).

⁵⁹ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.103.

⁶⁰ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.104; Veli Özer Özbek, Koray Doğan, Serkan Meraklı, Pınar Bacaksız ve İsa Başbüyük, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler (Ankara: 15. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2024), s. 216 (Özbek/Doğan/Meraklı/Bacaksız/Başbüyük, Genel Hükümler).

belirlenmesinden ibarettir. Dolayısıyla, bir suçtan söz edebilmek için öncelikle yasa metninde tanımlanmış olması gerekir. Tipikliğin temel şartı yasal düzenlemedir.^{61,62}

⁶¹ Anayasa Mahkemesinin İnfaz kurumuna veya tutukevine yasak eşya sokma suçunun düzenlendiği 5237 sayılı TCK 297/2 bendinin iptaline yönelik kararı, tipiklik unsurunun anlaşılmasında açıklayıcıdır: “Başvuru kararında, itiraz konusu kuralla infaz kurumuna veya tutukevine sokulması yasaklanmış bulunan eşyayı belirleme yetkisinin yetkili makamların takdirine bırakıldığı, böylece idareye düzenleyici işlem ile hangi eşyaların infaz kurumunda bulundurulmasının yasak olduğunu belirleme ve suç tanımlama yetkisinin verildiği belirtilerek kuralın, Anayasa’nın 2., 7., 11. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür. 5237 sayılı TCK’nın 297. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, infaz kurumuna veya tutukevine silah, uyuşturucu veya uyarıcı madde veya elektronik haberleşme aracı sokmak veya bulundurmak yasaklanmış ve bu yasağa uymayanların hapis cezası ile cezalandırılacakları öngörülmüştür. İtiraz konusu kuralın yer aldığı anılan maddenin (2) numaralı fıkrasında ise (1) numaralı fıkra dışında kalanlar da yetkili makamlar tarafından infaz kurumuna veya tutukevine sokulması yasaklanmış bulunan eşyayı, bu yasağı bilerek, infaz kurumuna veya tutukevine sokan veya bulunduran ya da kullanan kişinin hapis cezası ile cezalandırılacağı belirtilmiştir.

Anayasa’nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri ‘belirlilik’tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini doğurduğunu bilmelidir. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını belirler. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Anayasa’nın 7. maddesinde, ‘Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindir. Bu yetki devredilemez.’ denilmektedir. Buna göre, Anayasa’da yasa ile düzenlenmesi öngörülen konularda yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Bu nedenle, Anayasa’da öngörülen ayrı durumlarda yürütme organına yasalarla düzenlenmemiş bir alanda genel nitelikte kural koyma yetkisi verilemez. Ayrıca, yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir yasa kuralının Anayasa’nın 7. maddesine uygun olabilmesi için temel ilkelerin konulması, çerçevenin çizilmesi, sınırsız, belirsiz, geniş bir alanın bırakılmaması gerekir.

Anayasa’nın 38. maddesinin ilk fıkrasında, ‘Kimse, ... kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz’ denilerek ‘suçun yasallığı’, üçüncü fıkrasında da ‘ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur’ denilerek, ‘cezanın yasallığı’ ilkesi getirilmiştir. Anayasa’da öngörülen suçta ve cezada yasallık ilkesi, insan hak ve özgürlüklerini esas alan bir anlayışın öne çıktığı günümüzde, ceza hukukunun da temel ilkelerinden birini oluşturmaktadır. Anayasa’nın 38. maddesine paralel olarak TCK’nın 2. maddesinde yer alan ‘suçta ve cezada kanunilik’ ilkesi uyarınca, hangi eylemlerin yasaklandığı ve bu yasak eylemlere verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde yasada gösterilmesi, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olması gerekmektedir. Kişilerin yasak eylemleri önceden bilmeleri düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmaktadır.

297. maddenin (1) numaralı fıkrasında suça konu olabilecek eşyaların nitelikleri tek tek sayılmış olmasına karşın, itiraz konusu kuralda böyle bir nitelik belirlemesi yapılmadan, sınırsız, belirsiz ve geniş bir alanda idare içinde yer alan yetkili makama suça konu olabilecek eşyaları belirleme yetkisi tanınmıştır. Buna göre kuralda, idare içinde yer alan yetkili makama suça konu olabilecek eşyaları belirlerken hangi nitelikleri esas alacağı hususuna açık ve belirgin olarak yer verilmediğinden dolayı kural, belirli ve öngörülebilir olmadığı gibi suçun yasallığı ilkesine de uygun değildir.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 2., 7., 11. ve 38. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.” Anayasa Mahkemesi E. 2010/69, K. 2011/116, T.:07.07.2011, <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr> Erişim Tarihi: 08/01/2024.

İptal kararı sonrasında TCK m. 297/2 ” Birinci fıkra kapsamı dışında kalan;

- Firarı kolaylaştırıcı her türlü alet ve malzemeyi,
- Her türlü saldırı ve savunma araçları ile yangın çıkarmaya yarayan malzemeyi,
- Alkol içeren her türlü içeceği,

Dolandırıcılık suçunun temel şeklinin düzenlendiği TCK'nın 157. maddesinin lafzından anlaşılacağı üzere, kasten gerçekleştirilen⁶³ hileli davranışlarla mağdurun aldatılması ve aldatılan mağdurun malvarlığı değeri üzerinde yaptığı tasarruf neticesinde mağdurun veya bir başkasının zarara uğraması, bunun neticesinde failin veya bir başkasının yarar elde etmesi dolandırıcılık suçunun tipiklik unsurunu oluşturmaktadır.⁶⁴

1.3.1.1. Tipikliğin Maddi (Objektif) Unsurları

Suçun maddi unsurlarının hareket, netice ve nedensellik bağı olduğu öğretide genel olarak kabul edilmektedir. Ayrıca fail, mağdur ve suçun konusu kavramları da maddi unsur içinde incelenmektedir.⁶⁵ Buna göre, en genel anlamıyla suçun yasada düzenlenmiş olmasının yanında, failin olumlu veya olumsuz bir davranışının varlığı (hareket), bu davranışın dış dünyada bir değişikliğe neden olması (netice), gerçekleştirilen davranışla dış dünyada oluşan değişiklik arasında bir nedensellik ilişkisinin kurulması (illiyet bağı), gerçekleştirilen davranışın üzerinde icra edildiği bir kişinin veya şeyin maddi veya manevi varlığının bulunması (maddi konu), suça ilişkin hareketi gerçekleştiren gerçek kişi (fail) ve son olarak suçtan etkilenen bir gerçek veya tüzel kişinin bulunması (mağdur/suçtan zarar gören) alt unsurları bütün halinde suçun maddi unsurunu

d) Kumar oynanmasına olanak sağlayan eşya ve malzemeyi,

e) 188. maddede tanımlanan suçlar saklı kalmak üzere yeşil reçeteye tabi ilaçları,

f) Kurum idaresince incelenmek üzere alınanlar hariç, mahkemelerce yasaklanmış veya suç örgütlerini temsil eden yayın, afiş, pankart, resim, sembol, işaret, doküman ve benzeri malzemeler ile örgütsel haberleşme araçlarını,

g) Yetkili makamlarca izin verilenler hariç, ses ve görüntü almaya yarayan araçları,

ceza infaz kurumuna veya tutukevine sokan, buralarda bulunduran veya kullanan kişi...”

⁶² Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s.273; Özen, Mustafa, Ceza Hukuk Genel Hükümler Dersleri, Adalet Yayınevi, 5. Baskı, Ankara 2020, s.207 (Özen, Genel Hükümler).

⁶³ Suçun oluşması açısından aranan temel kusur türü kasttır. Kural olarak taksirli hareketin failin cezalandırılması sonucunu doğurabilmesi için bunun yasada açıkça gösterilmiş olması gerekir. (TCK. m. 22/1) Hareket kasıtlı değilse ve o suç tipinin taksirle de işlenebileceği yasada öngörülmemişse suçun tipiklik unsuru oluşmayacaktır. Dolayısıyla kasten ibaresi TCK 157. maddesinde açıkça yer almamakla birlikte ceza kanununda tanımlanan suçların kasten işlenmesi kural, taksirle işlenmesi istisnadır. Buna göre TCK 157. maddesinin metninde TCK 22/1 maddesi ile birlikte yorumlandığında hileli hareketlerin kasten gerçekleştirilmesi olarak özetlenebilecek manevi unsur gizlidir. Bkz. Bkz. Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.397; Özbek/Doğan/Meraklı/Bacaksız/Başbüyük, Genel Hükümler, s. 510.

⁶⁴ Ekici tipikliğin objektif öğelerini illi seri olarak adlandırmaktadır: 1-Failinin hileli davranışlar sergilemesi 2-Hileli davranışların etkisi ile mağdurun aldanması 3-Mağdurun aldanmanın etkisi ile tasarrufta bulunması, 4-Mağdurun veya üçüncü kişinin malvarlığı zararı 5-Failin veya başkasının malvarlığına ilişkin yarar elde etmesi. Bkz. Ekici, Dolandırıcılık, s.201.

⁶⁵ Koca, Mahmut / Üzülmüş, İlhan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, 8. Baskı, Ankara, 2022, s.808 (Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler); Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.228; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.725; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.868, Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.451; Bilen, Dolandırıcılık, s.74; Hakeri, Genel Hükümler, s.123.

oluşturmaktadır.⁶⁶ Tüzel kişiler sadece suçtan zarar gören olabilir. Ancak tüzel kişinin temsilcisi veya tüzel kişiliği oluşturan gerçek kişiler mağdur olabilecektir⁶⁷.

Buna göre, dolandırıcılık suçunun maddi unsurunun alt öğeleri, kanunun lafzına ve öğretide genel olarak tüm suçlar için yapılan sınıflandırma dikkate alındığında şu şekildedir:

1. Suçun konusu (malvarlığı değeri/ekonomik değer)
2. Fail (mutlaka gerçek kişi olması gerekir)
3. Mağdur (gerçek veya suçtan zarar gören tüzel kişi)
4. Hareket (hileli davranışların gerçekleştirilmesi)
5. Netice (dört alt öğeden oluşur)
  - Hileli davranış neticesinde mağdurun aldanması,
  - Mağdurun aldanmaya bağlı olarak malvarlığı üzerinde belirli bir tasarrufta bulunması,
  - Mağdurun veya başkasının zarar görmesi,
  - Fail veya bir başkasının yarar elde etmesi,
6. Nedensellik bağı (tüm alt unsurlar arasında ayrı ayrı bulunmalıdır) ⁶⁸

1.3.1.1.1. Suçun Konusu

Dolandırıcılık bir zarar suçudur.⁶⁹ Dolandırıcılık suçunun konusunu, yasa sistematigi içerisindeki yerinden de anlaşılacağı üzere, zarar ve yararın üzerinde gerçekleştiği malvarlığı oluşturmaktadır.⁷⁰ Suçun konusunu oluşturan “malvarlığı” ile suçun birincil nitelikte koruduğu hukuki değer olan “malvarlığı” sesteş olmakla birlikte içerikleri itibari ile farklı kavramlardır.⁷¹ Hukuki değer, bir ceza normuyla korunan ve suçla ihlal edilen haklar ve menfaatlerdir. Ayrıca suç tipini meşru kılan ideallerdir. Bu nedenle maddi niteliği yoktur. Suçun konusu ise tipik hareketin yönelmiş olduğu kişi veya şey, üzerinde

⁶⁶ Özgenç, Genel Hükümler, s.159; Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.112.

⁶⁷ Özgenç, Genel Hükümler, s.159; Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.112.

⁶⁸ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.806; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.725; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.865, Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.452; Bilin, Dolandırıcılık, s.57; Özen, Mustafa, Ceza Hukuk Özel Hükümler Dersleri, Adalet Yayınevi, 8. Baskı, Ankara 2023, s.696 (Özen, Özel Hükümler).

⁶⁹ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.459; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.725; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.867; Gökçen/Balcı, Dolandırıcılık, s.22; Özen, Özel Hükümler, s.841.

⁷⁰ Selçuk, Dolandırıcılık, s.78; Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s.402; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.867, Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.725; Atalan, Dolandırıcılık, s.5; Akbulut, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.2272; Gökçen/Balcı, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.214; Özen, Özel Hükümler, s.841.

⁷¹ Özgenç, Genel Hükümler, s.206; Tümerkan, Dolandırıcılık, s.15.

suç işlenen kişi veya şey, fiilin nesnesini oluşturan maddi varlığı olan şey, failin üzerinde suçu icra ettiği, insan veya şey olarak tanımlanabilir.⁷²

Suçun konusunu oluşturan malvarlığı terimi sözlükte “Bir kişiye ait para ile ölçülebilen hakların bütünü, mamelek” olarak tanımlanmıştır.⁷³ Malvarlığı kavramının içerisinde, mülkiyet, zilyetlik, diğer bütün aynı haklar, taşınır-taşınmaz mallar ve alacak hakları yer almaktadır.⁷⁴ Buna göre, dolandırıcılık suçunun konusunu oluşturan malvarlığı kavramı, kişinin ekonomik değerlerinin⁷⁵ tamamını ifade etmektedir.⁷⁶ Dolayısıyla, para, taşınır-taşınmaz eşya⁷⁷, bir hizmetten yararlanmak, bir nesneyi kullanmak⁷⁸, şahsi veya aynı haktan yoksunluk, gelecekte elde edileceği kesin olan, somutlaştırılabilen kazanç beklentileri, hukuk düzeni tarafından korunan emek/zaman değeri dolandırıcılık suçuna konu olabilecektir.⁷⁹

Kanaatimizce kanun koyucu, dolandırıcılık suçunun konusunu oluşturan yarar ve zarar kavramlarını tanımlarken, “ekonomik zarar”, “maddi zarar”, “kazanç sağlama”, “haksız

⁷² Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.116; Ekici, Dolandırıcılık, 182; Toroslu/Toroslu, Genel Kısım, s.111; Gökçen/Balcı, Dolandırıcılık, s.23.

⁷³ www.tdkterim.gov.tr Erişim Tarihi 10.01.2024.

⁷⁴ Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.30; Ekici, Dolandırıcılık, s.77; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 671.

⁷⁵ Dolandırıcılık suçunun konusunu oluşturan malvarlığına ekonomik değeri olmayan veya çok az olan eşyaların dahil olup olmadığı öğretide tartışmalıdır. Birinci görüşü göre; ekonomik değeri çok az olan veya hiç olmayan şeyler de (örneğin; mektuplar, fotoğraf, pullar) hukuken eşya statüsündedir ve malvarlığına dâhildir. Bkz. Antolisei, Mameleke Karşı İşlenen Suçlar, s.69; Soyaslan, Özel Hükümler, s.441 Toroslu, Özel Kısım, s.191; Bilen, Dolandırıcılık, s.68; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.522;

Aksini savunan görüşlere göre, dolandırıcılık suçunda zarar, somut, malvarlığına ilişkin ve hesaplanabilir bir zarar olmalıdır. Bkz. Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s. 466; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.816; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.731; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.868, Ekici, Dolandırıcılık, s.201, 310; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.459; Maviş, Dolandırıcılık, s.601; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 671; Parlar, Türk Ceza Kanunu, s.1804; Parlar, Ali, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçları, Bilge Kitabevi, 2. Baskı, Ankara 2015, s.24 (Parlar, Dolandırıcılık); Esen, Sinan, Malvarlığına Karşı Suçlar, Belgelerde Sahtecilik ve Bilişim Alanında Suçlar, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2007, s.294 (Esen, Malvarlığına Karşı Suçlar).

Kanaatimizce dolandırıcılık malvarlığına ilişkin bir zarar suçudur. Bu nedenle, mağdur açısından manevi değeri olan ancak maddi değeri olmayan eşya ve hizmetlerin suçun konusunu oluşturmaları mümkün değildir. Bu husustaki ayrıntılı inceleme ayrıca yarar ve zarar kavramlarına ilişkin tartışmalı konular başlığı altında yapılmıştır.

⁷⁶ Antolisei, Francesco, “Genel Olarak Mameleke Karşı İşlenen Suçlar”, (Çeviri: Uğur Alacakaptan), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:19, S:1, 1962, s.68 (Antolisei, Mameleke Karşı İşlenen Suçlar); Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.519; Aydın, Dolandırıcılık, s.658; Toroslu, Özel Kısım, s.189; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.867; Gökçen/Balcı, Malvarlığına Karşı Suçlar, Dolandırıcılık, s.214; Özgenç, İzzet, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2022; s.26 (Özgenç, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar).

⁷⁷ Antolisei, Mameleke Karşı İşlenen Suçlar, s.72.

⁷⁸ Selçuk, Dolandırıcılık, s.80.

⁷⁹ Aydın, Dolandırıcılık, s.659; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.816; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.731; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.868, Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.459; Toroslu, Özel Kısım, s.189; Bilen, Dolandırıcılık, s.69.

yarar”, “ekonomik yarar”, “maddi menfaat”, “malvarlığı”, “mülkiyet”, “zilyetlik” benzeri terimler yerine, bilinçli olarak sadece en yalın halleri ile “zarar” ve “yarar” terimlerini tercih etmiştir. Bu nedenle madde metninde geçen “hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp onun veya başkasının zararına olarak kendisine veya başkasına bir yarar sağlayan kişi” tanımındaki “zarar” ve “yarar” kavramları geniş yorumlanmalıdır. Zarar ve yarar, mülkiyet hakkı, zilyetlik, fiili olarak bir eşyayı elinde bulundurmak, sınırları belli olan haklı beklenti, edimin ifası sonucunda sözleşmenin karşı tarafından beklenen karşı edim, bir hizmetin verilmesi veya elde edilmesi, ekonomik değer taşıyan varlık ve menfaatlerin tümü (para, eşya, senet, alacak hakkı), bir hizmetin elde edilmesi, maddi bakımdan bir değer ifade eden, bu yönde bir karşılığı olan her türlü faaliyet özetle malvarlığı kavramı içinde değerlendirilebilecek her türlü maddi değer olabilir.⁸⁰ Bu bağlamda, Yargıtayın dolandırıcılık suçları için tartışmalı her kararda istikrarlı biçimde belirttiği “her olay kendi şartlarına göre bağımsız olarak değerlendirilmelidir” yaklaşımı dikkate alınmalı, dolandırıcılık suçunun konusunu oluşturan malvarlığı değerinin ne olduğu veya ne olamayacağı noktasında olaysal değerlendirme⁸¹ yapılmalıdır.

Malvarlığı, yarar ve zarar kavramlarının genişliği ve bu kavramların tanımlanmasında yaşanan zorluktan kaynaklanan nedenlerle, öğretide ve uygulamada tartışmalı hale gelen birçok başlık bulunmaktadır.⁸² Suçun konusuna dâhil edilebilecek tartışmalı hususlar dolandırıcılık suçunun netice alt unsurunu oluşturan mağdurun zarar görmesi ve failin yarar sağlaması kısmında açıklanmıştır.

---

⁸⁰ Benzer bir yorum bölüm başlığına ilişkin yapılmıştır. Tezcan/Erdem Önok’a göre; “*Kanun koyucunun 5237 sayılı TCK’nın özel hükümler başlıklı ikinci kitabının, kişilere karşı işlenen suçlar başlıklı ikinci kısmının, onuncu bölümünde mülkiyete karşı suçlar başlığı yerine, mülkiyet kavramını da içine alan ancak çok daha geniş anlamı olan malvarlığına karşı suçlar başlığını kullanması isabetli olmuştur.*” Bkz. Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.867.

⁸¹ “*Hangi davranışların hileli olup olmadığı konusunda genel bir kural koymak oldukça zor olmakla birlikte, bu konuda olaysal olarak değerlendirme yapılmalı, olayın özelliği, mağdurun durumu, fiille olan ilişkisi, kullanılmışsa gizlenen veya değiştirilen belgenin nitelikleri ayrı ayrı nazara alınmak suretiyle sonuca ulaşılmalıdır.*” Yargıtay CGK, E. 2022/6-378, K. 2023/205, T.: 05.04.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/11-471, K. 2023/176, T.: 22.03.2023, Yargıtay 11. CD, E. 2021/30211, K. 2023/8999 T.: 29.11.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/5-306, K. 2023/456, T.: 20.09.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/7-547, K. 2023/261, T.: 04.05.2023; Yargıtay 11.CD, E. 2021/12683, K. 2021/11527, T.: 02.11.2021; Yargıtay 11.CD, E. 2021/13430, K. 2021/6472, T.: 14.09.2021; Yargıtay 11.CD, E. 2015/7356, K. 2017/352, T.: 18.01.2017, Uypa Bilgi Bankası.

⁸² Yarar ve zarar kavramının manevi yarar veya zararı kapsar mı?; Hırsızlık ürünü olan eşyanın hırsızlık suçunu işleyen kişinin elinden hileli hareketlerle alınması dolandırıcılık suçunu oluşturur mu?; Mağdurun hukuka veya ahlaka aykırı amacı suçun oluşumuna etki eder mi?; Çalışma gücü malvarlığına dâhil midir?; Hileli davranışlarla cinsel ilişkiye girme zarar veya yarar olarak kabul edilebilir mi?.

1.3.1.1.2. Fail

Suçun kanuni tanımında yer alan fiili işleyen gerçek kişiye fail denir.⁸³ Sadece insanlar iradi hareket etme yeteneğine sahip olduklarından ceza hukukunda bir fiilin varlığından bahsedilirken bunun mutlaka bir insan tarafından gerçekleştirildiği kabul edilir. Dolayısıyla suçun faili ancak gerçek kişi olabilir.⁸⁴ Tüzel kişiler, iradi olarak hareket etme yeteneğine ve dolayısıyla fiil ehliyetine sahip olmamaları nedeniyle suçun faili olamazlar.⁸⁵ TCK'nın 20/2. maddesine göre⁸⁶ tüzel kişiler suçun faili olamazsa da, organ veya temsilcisi suç işleyen tüzel kişi hakkında bu suç nedeniyle güvenlik tedbirleri uygulanabilecektir.⁸⁷

Suç tipinde, failin “her kim”, “kimse” veya “kişi” olarak nitelendirildiği suçlar, herkes tarafından işlenebilen suçlar olarak sınıflandırılmaktadır.⁸⁸ Dolandırıcılık suçunun basit halinin düzenlendiği TCK'nın 157. madde metninde yer alan “..kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişiye” ifadesi dikkate alındığında fail açısından her hangi bir özellik arz etmeyen dolandırıcılık suçu “herkes tarafından işlenebilen suçlar” arasında yer almaktadır.⁸⁹ Dolandırıcılık suçunun nitelikli hallerinin düzenlendiği 158. maddenin (h) ve (i) bentlerinde bu durumun istisnası söz konusudur. 158/1-h-i bentlerine göre birtakım özelliklere sahip olan kişilerin fail olması durumunda suçun nitelikli hali söz konusu olmakta, bu da cezanın arttırılmasını gerektirmektedir.⁹⁰

Dolandırıcılıktan söz edilebilmesi için kural olarak en az bir failin hileli hareketleri gerçekleştiren kişi olması zorunludur. Ancak çok failli dolandırıcılık suçlarında her bir failin, suçun ayırt edici unsuru olan hileli davranışı gerçekleştirmiş olması zorunlu

⁸³ Akbulut, Genel Hükümler, s.419, Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.112; Hakeri, Genel Hükümler, s.126.

⁸⁴ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.112; Bilen, Dolandırıcılık, s.72; Atalan, Dolandırıcılık, s.14; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.522; Aydın, Dolandırıcılık, s.655; Artuç, Malvarlığına Karşı Suçlar, 793; Özen, Özel Hükümler, s.842; Özgenç, Genel Hükümler, s.187.

⁸⁵ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.112; Özgenç, Genel Hükümler, s.188.

⁸⁶ TCK m. 20/2 “Tüzel kişiler hakkında ceza yaptırımı uygulanamaz. Ancak, suç dolayısıyla kanunda öngörülen güvenlik tedbiri niteliğindeki yaptırımlar saklıdır.”

⁸⁷ Tüzel kişilere güvenlik tedbiri uygulanmasına ilişkin olarak uyar sistemi üzerinden yapılan içtihtat taramasında, dolandırıcılık suçundan yürütülen yargılama neticesinde, tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanmasına ilişkin örnek karar tespiti yapılamamıştır.

⁸⁸ Özgenç, Genel Hükümler, s.187; Özen, Özel Hükümler, s.696.

⁸⁹ Önder, Mala Karşı Cürümler, s. 365; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.806; Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s.401; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.725; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.865, Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.449, Bilen, Dolandırıcılık, s.72; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.22; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 669.

⁹⁰ Atalan, Dolandırıcılık, s.14; Aydın, Dolandırıcılık, s.655; Bayraktar, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.253; Esen, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.294; Özen, Özel Hükümler, s.696.

değildir. Faillerden birisi hileli davranışta bulunarak mağduru hataya düşürmüş, diğeri ise haksız menfaati elde etmiş olabilir.⁹¹ Hileli davranışlarla mağduru aldatma fiilini gerçekleştirmeyen ancak mağdurun sakatlanan iradesi ile gerçekleştirdiği tasarruf neticesinde malvarlığı değerinde artma olan failin, dolandırıcılık suçuna iştirak edip etmediğinin belirlenmesi için suça katılma iradesi araştırılmalı, buna göre müşterek fail olup olmadığı belirlenmelidir. Özellikle çalışmanın konusunu oluşturan bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu genellikle birden fazla fail tarafından işlenmektedir. Ayrıca faillerin bir veya birkaçının sadece banka hesaplarını suça kullanmak suretiyle dolandırıcılık suçuna iştirak ettiği gözlemlenmektedir. Uygulamada banka hesaplarını kullandıran şahıslar iştirak hükümlerine göre değerlendirme yapılarak suçun müşterek faili olarak cezalandırılmaktadır.⁹² Ancak hesap kullandıranların gerçekten de suça iştirak ettiğine ilişkin iştirak iradesinin doğru bir şekilde şüpheye yer vermeyecek şekilde tespit edilmesi gerekmektedir. Bunun yanında fiili hâkimiyet de gözönünde bulundurularak iştirak iradesi bağlamında hesap kullandıranların yardım eden sıfatıyla sorumlu olabileceği unutulmamalıdır.

1.3.1.1.3. Mağdur

TDK sözlükte mağdur “haksızlığa uğramış kişi” olarak tanımlanmaktadır.⁹³ Ceza hukukunda ise mağdur, suçun kanuni tanımında yer alan, ceza normunun koruduğu hak veya menfaatin sahibi olan veya bunlar üzerinde tasarruf yetkisi bulunan, suçun konusunun ait olduğu kişi olarak tanımlanmaktadır.⁹⁴ Suç tipinde, mağdurun “her kim”, “kimse” veya “kişi” olarak nitelendirildiği suçlar herkese karşı işlenebilen suçlar olarak sınıflandırılmaktadır.

Dolandırıcılık suçunun basit halinin düzenlendiği TCK’nın 157. madde metninde yer alan “Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak” ifadesi dikkate alındığında, mağdur açısından her hangi bir özellik arz etmeyen dolandırıcılık

---

⁹¹ Atalan, Dolandırıcılık, s.14.

⁹² Banka hesaplarını suça kullanılacağını bilerek kiralayan şahısların hukuki statüsüne ilişkin tartışma Bölüm 3.4.6 da yapılmıştır. Bu şahısların müşterek fail olarak kabul edildiği kararlar için Bkz. Yargıtay 11. CD, E. 2021/28423, K. 2023/7561, T.: 25.10.2023; Sakarya BAM 8. CD. E. 2022/2405, K. 2023/1292, T.: 04.07.2023; İstanbul BAM 34. CD E. 2023/576, K.2023/1402, T.:04.07.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁹³Türk Dil Kurumu Sözlükleri, www.sozluk.gov.tr, Erişim Tarihi, 20.04.2024.

⁹⁴ Hakeri, Genel Hükümler, s.130; Bilen, Dolandırıcılık, s.75; Karar içeriğindeki mağdur tanımı için bkz. Yargıtay CGK, E. 2018/11-120, K. 2018/627, T.: 11/12/2018 Uyap Bilgi Bankası.

suçu herkese karşı işlenebilen suçlar arasında yer almaktadır.⁹⁵ Dolandırıcılık suçunun maddi unsurlarından biri hileli davranışlarla bir kimsenin aldatılmasıdır. Dolayısıyla hileli davranışlar mutlaka bir gerçek kişiye yöneltilmeli ve mağdur belirli bir kimse olmalıdır. Yine, TCK'nın 157. maddesinin lafzından anlaşılabileceği üzere hileli davranışlarla aldatılan kişi ile zarara uğrayan kişinin aynı olma zorunluluğu yoktur.⁹⁶ Dolandırıcılık suçunun hileye maruz kalan kişi ile mal varlığı değeri azalan kişinin farklı olması halinde, aldatılan kişiye, malvarlığı zarar gören kişi tarafından malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunabilme yetkisinin önceden verilmiş olması gerekir. Böyle bir yetkiye sahip olmayan birisinin aldatılarak yarar sağlanmış olması durumunda, failin işlediği fiil, dolandırıcılık suçuna değil, diğer şartlarının varlığı halinde hırsızlık veya güveni kötüye kullanma suçuna sebebiyet verecektir.⁹⁷ Aldatılan kişinin, üçüncü kişiye ait malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunma yetkisi kanundan, sözleşmeden veya başkaca bir hukuki ilişkiden kaynaklanabilir.⁹⁸ Hileli davranışlarla aldatılan ile malvarlığı değeri azalan kişilerin farklı olduğu dolandırıcılık türü “Üçgen dolandırıcılık” olarak adlandırılmaktadır.⁹⁹

Hileli hareket sonucu iradesi sakatlanan kişi ile malvarlığı zarara uğrayan kişinin farklı kişiler olması ihtimalinde, gerçek mağdurun hileye maruz kalan mı yoksa malvarlığı bakımından zarara uğrayan mı olduğu tartışması ortaya çıkmaktadır. Böyle bir ihtimalde asıl mağdurun tespiti, kimin davaya katılacağı, şahsi cezasızlık ve cezada indirim gerektiren şahsi sebeplerin hangi mağdur dikkate alınarak uygulanacağı ve suça konu malvarlığı değerinin iadesinin kime yapılacağı hususları açısından önem taşımaktadır. Bazı yazarlar; hileye maruz kalan yani aldatılan kişinin mağdur, malvarlığında azalma

⁹⁵ Özgenç, Genel Hükümler, s.209; Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.114; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.807; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.725; Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s.401; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.865, Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.449, Bilen, Dolandırıcılık, s.75; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.522; Gökçen/Balcı, Dolandırıcılık, s.15; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 670.

⁹⁶ Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.16; Önder, Mala Karşı Cürümler, s. 366; Bayraktar, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.254.

⁹⁷ Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.523; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.26; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 670; Önder, Mala Karşı Cürümler, s. 366; Parlar, Türk Ceza Kanunu, s.1805.

⁹⁸ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.726; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.866.

⁹⁹ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı Suçlar, s.450; Ekici, Dolandırıcılık, s.159; Başbüyük, İsa, “Dolandırıcılık Suçunda Hile Unsuru”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İzmir, 2019, s.303 (Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile).

meydana gelen kişinin ise suçtan zarar gören konumunda bulunduğunu savunmaktadır.¹⁰⁰ Diğer yazarlar ise dolandırıcılık suçunun mağdurunun hileli hareketler neticesinde malvarlığında zarar meydana gelen kişi olduğunu savunmaktadır.¹⁰¹ Centel/Zafer/Çakmut ise hileye maruz kalan ile malvarlığı zarara uğratanın farklı kişiler olması durumunda, bu kişilerin hem aldatılan hem de malvarlığına zarar verilen kişi olarak ayrı ayrı mağdur olabileceklerini belirtmektedir.¹⁰²

Kanaatimizce, dolandırıcılık suçunda maddi konusu malvarlığıdır. Ayrıca dolandırıcılık suçunun koruduğu asıl hukuki değer de malvarlığıdır. Bunlara ek olarak iradesi sakatlanan gerçek kişinin mağdur veya suçtan zarar gören olarak kabul edilebilmesi için mutlaka malvarlığı azalan veya azalma ihtimali teşebbüs aşamasında olacak ölçüde doğmuş bir kişi olması gerekmektedir. Bu bağlamda, hileye maruz kalan ve malvarlığı azalan farklı kişiler bulunması halinde (üçgen dolandırıcılık) malvarlığı eksilen gerçek veya tüzel kişi suçtan zarar gören, hileye maruz kalan gerçek kişi (tüzel kişi olamaz) ise mağdur olarak kabul edilmelidir.¹⁰³ Dolayısıyla şahsi cezasızlık ve cezada indirim gerektiren şahsi sebepler, cezada artırım nedenleri ile etkin pişmanlıkta zararın tazmini hükümleri malvarlığı itibarıyla zarara uğrayan kişi dikkate alınarak belirlenmelidir.

Örneğin, failin, banka görevlisini sahte kimlik kullanarak onu aldatıp emre yazılı çeki tahsil etmesi eyleminde, hileli hareketler ile aldatılan banka görevlisi olmakla birlikte, banka tüzel kişiliğinin mal varlığı değerinde azalma olması nedeniyle suçtan zarar gören bankadır. Böyle bir durumda aldatılan gerçek kişi mağdur, malvarlığında azalma meydana gelen tüzel kişi (şirket/banka) ise suçtan zarar gören konumundadır.¹⁰⁴ Benzer

¹⁰⁰ Özgenç, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, s.30; Özgenç, Genel Hükümler, s.210; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.726; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.807; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.524; Artuç, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.795; Gökçen/Balcı, Malvarlığına Karşı Suçlar, s. 212; Aydın, Dolandırıcılık, s.656; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.24.

¹⁰¹ Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.865; Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s.402; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 670.

¹⁰² Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.450.

¹⁰³ Ekici, Dolandırıcılık, s.159.

¹⁰⁴ Yargıtayın incelediği ilk derece mahkemesi kararında, iradesi sakatlanan şube çalışanının yanı sıra Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü Tüzel Kişiliğinin de katılan sıfatı bulunmaktadır. ” “Sanığın Ziraat Bankası .. Şubelerini arayarak şube yetkilisi Mahmut..ile görüştüğü, kendisini.. Belediye Başkan yardımcısı Mutlu.. olarak tanıttığı, belediye başkanlığının hesabından Kuveyt Türk Katılım Bankası hesabına acil olarak 10.000,00 TL havale yapılmasını istediği, banka yetkilisi olan katılan Mahmut..'un bu miktarı EFT olarak hesaba aktardığı, sanığın telefonu kapatmadan banka yetkilisine daha fazla paraya ihtiyacı olduğunu söylemesi üzerine katılan Mahmut..'un 2.900,00 TL parayı daha EFT yaptığı, iddia olunan olayda; sanığa

şekilde sahte vekâletname ile tapu müdürlüğüne müracaat edilerek devirden habersiz olan malike ait taşınmazların başkasına devrinin sağlanması eyleminde, hileli hareketlerin yöneldiği tapu görevlisi veya noterin iradesi sakatlanmakta olup hileye maruz kalan tapu görevlisi ve noter mağdurken taşınamzını kaybeden gerçek veya tüzel kişiler ise suçtan zarar görendir.¹⁰⁵

Hileli eylemler sadece gerçek kişi mağdura yönelebilir.¹⁰⁶ Zira dolandırıcılık suçunun yapısı gereği tüzel kişiler irade beyanında bulanamayacaklarından hileli eylemin doğrudan muhatabı olan yani iradesi sakatlanan mağduru olmaları mümkün değildir.¹⁰⁷

Ancak gerçek kişiye yönelen hileli hareketler neticesinde tüzel kişinin malvarlığında azalma olması halinde, tüzel kişi suçtan zara gören olmaktadır. Yani failin hileli davranışları neticesinde bir tüzel kişinin malvarlığının azaldığı dolandırıcılık suçlarında, iradesi sakatlanan bir gerçek kişi mağdur olmakta, mal varlığı değeri azalan tüzel kişi ise suçtan zarar gören olmaktadır.¹⁰⁸ Yine kanaatimizce gerçek kişiye yönelen bir hile neticesinde malvarlığı azalan tüzel kişinin yargılama sırasında mağdur veya suçtan zarar gören olarak nitelendirilmesinde bir fark yoktur. Yargıtayın da tüzel kişiyi mağdur kabul ettiği kararları bulunmaktadır.¹⁰⁹ Bankadaki gişe görevlisinin hileli hareketlerle iradesinin

---

yüklenen ve sübutu kabul edilen..basit dolandırıcılık suçunu oluşturduğu” Yargıtay 11. CD, E. 2021/33919, K. 2024/8479, T.: 25.06.2024 Uyap Bilgi Bankası.

¹⁰⁵ Sadece mal varlığı değerinde azalma olan kişinin mağdur olabileceği, iradesi sakatlanan ancak malvarlığı değeri azalmayan kişinin sadece tanık olması gerektiğine dair yakın tarihli Yargıtay kararı görüşümüzü destekler mahiyettedir. “Sanık ile katılanın olay öncesinde birbirlerini tanıdıkları, olay günü spor antrenman sahasına gelen sanığın katılanın antrenmana gitmesi üzerine katılanın telefonunu emaneten bıraktığı amcasının oğlu olan tanık İ.Mol'den katılanın haberi olduğunu söyleyerek katılana ait cep telefonunu aldığı olayda, hileli davranışlarla iradesi sakatlanan kişinin mağdur olması zorunluluğunun bulunmadığı, somut olayda sanığın hileli davranışları sonucunda tanığın iradesinin sakatlandığının anlaşılması karşısında, sanığın eyleminin .... 5237 sayılı TCK'nın 157. maddesinde düzenlenen dolandırıcılık suçunu oluşturduğu gözetilmeksizin, suç vasfında yanılğıya düşülerek hırsızlık suçundan hüküm kurulması” Yargıtay 13.CD, E. 2018/13147, K. 2019/886, T.: 22.01.2019 Uyap Bilgi Bankası.

¹⁰⁶ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 672.

¹⁰⁷ Gökçen/Balcı, Malvarlığına Karşı Suçlar, Dolandırıcılık, s. 212.

¹⁰⁸ Ekici, Dolandırıcılık, s.159; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.26.

¹⁰⁹ “Sanıkların...eylem ve fikir birliği içerisinde üzerlerine atılı kamu kurumu olan İcra Müdürlüğünü aracı kılmak suretiyle nitelikli dolandırıcılık suçunu işledikleri, Comtrade S.A. Şirket sahiplerinin E.W. ve R. O., CSC Overseas Inc. Şirket sahibinin M. A, Commodity Specialist Company Şirket sahibinin O. M., Eagle Star İthalat ve İhracat Ticaret Limited Şirketi sahiplerinin N. M., M. H. S. olduğu, olay tarihinden önce mağdur şirketler olan CSC Overseas Inc., Commodity Specialist Company ve Comtrade S.A. şirketlerinin Türkiye'deki işlerini takip etme yetkisini mağdur Eagle ..Limited Şirketi'ne verdikleri; katılan üç yabancı şirketin Türkiye'deki temsilcisi Eagle Ltd. Şti olsa dahi, bu şirketlerin sahiplerinin ayrı ayrı şahıslar olması, bankalardaki hesaplarının ve malvarlıklarının ayrı olması, 1. ve 2. haciz ihbarnamelerinin her şirkete ayrı ayrı çıkartılması, mağdur sayısınca nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturmaktadır.” Yargıtay CGK, E. 2009/11-109, K. 2010/48, T.: 09.03.2010;

“Mahkemece kabul edilen oluşturma göre; sanığın olay tarihlerinde müşteki adına iki ayrı hatta ilişkin ve farklı iki tarihte mağdur Turkcell İletişim AŞ ile özel belge niteliğinde bulunan abonelik sözleşmesi imzaladığı, katılana ait kimlik belgesinin fotokopisinin kullanılmış olması karşısında eylemin zincirleme özel belgede

sakatlanması suretiyle banka gişesinden haksız para çekimi yapılması veya sahte çekin banka görevlisine ibraz edilerek tahsil edilmesi şeklinde işlenen dolandırıcılık suçlarının mağduru gişe görevlisi, suçtan zarar göreni ise bankanın tüzel kişiliğidir. Bu nedenle etkin pişmanlık hükümleri bakımından zararı giderilmesi gereken suçtan zarar görenin(bankanın) zararının giderilmesidir. Banka görevlisi olan gerçek kişi, iradesinin sakatlanmasından doğan manevi zararının giderdiğini ve şikâyetçi olmadığını beyan etse de, etkin pişmanlık çısından asıl olan tüzel kişiliği bulanan bankanın yetkili organlarının beyanı olacaktır.

Kusur yeteneği olmayan akıl hastaları veya 12 yaşından küçüklerin dolandırıcılık suçunun mağduru olup olamayacakları hususunda da farklı görüşler vardır. Öğretideki genel kabule göre, dolandırıcılık suçunun işlenebilmesi için gerçek kişinin iradesinin sakatlanması zorunludur. Kişi akıl hastalığı veya yaş küçüklüğü gibi bir nedenle bilinç ve iradeye sahip değilse ve hileli davranışı anlayabilecek düzeyde bir algılama yeteneği yoksa aldatılma unsuru gerçekleşmeyeceğinden dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır.¹¹⁰ Yargıtayın bu konuda öğretideki görüş ile örtüşen kararları bulunmaktadır.¹¹¹ Benzer şekilde, TCK'nın 158/1-c maddesinde algılama yeteneği zayıf olan kişilere karşı işlenen dolandırıcılık suçuna ilişkin artırım öngörülmeyle birlikte irade yeteneği olmayan akıl hastaları veya ehliyetsizler bilinçli olarak kapsam dışı bırakılmıştır. Ayrıca, 765 sayılı ETCK'nın 505. maddesinde yer alan ehliyetsizlerin dolandırılması suçunun, 5237 sayılı yeni TCK'da yer almaması, yasa koyucunun bu konudaki iradesini göstermektedir. Sonuç olarak mağduru akıl hastalığı veya yaş küçüklüğü nedeni ile bilinçli olmadığı, bu nedenle dolandırıcılık suçunun aldanma unsurunun gerçekleşmeyeceği genel olarak kabul

---

sahtecilik suçu olarak kabulü gerektiği, yine sanığın mağdur Turkcell İletişim AŞ' den katılan adına aldığı hattı 4 ay ara ile kullanmak suretiyle menfaat temin ettiği, eylemin zincirleme basit dolandırıcılık suçunu oluşturduğuna ilişkin... İzmir 4. Ağır Ceza Mahkemesinin 2015/154 Esas sayılı kararı mahkumiyet hükmünde hukuka uygun olduğu..” Yargıtay 11. CD, E. 2015/154, K. 2023/5268, T.: 19.06.2023 Uyap Bilgi Bankası.

¹¹⁰ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.717; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.830, Ekici, Dolandırıcılık, s.360; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.521; Bilen, Dolandırıcılık, s.212, Gündel, Ahmet, Zimmet, Sahtecilik, Dolandırıcılık, Yağma, Hırsızlık, Güveni Kötüye Kullanma Suçları, Bireysel Yayın, Ankara 2009, s.462 (Gündel, Zimmet, Sahtecilik, Dolandırıcılık Suçları); Aydın, Dolandırıcılık, s. 658.

¹¹¹ “Algılama yeteneği bulunmayan 12 yaşını bitirmemiş çocukların ve tam akıl hastalarının yaptıkları hareketlerin anlam ve sonuçlarını bilemeyeceklerinden aldatılmalarından ve dolandırılmalarından bahsedilemeyeceğinden hareketle, somut olayda; sanığın, 12 yaşından küçük olduğu anlaşılan mağduru aldatılması şeklinde gerçekleştirdiği sabit görülen eyleminin hırsızlık suçunu oluşturacağı, ..gözetilmeden, suç vasfında yanılgiya düşölerek nitelikli dolandırıcılık suçundan hüküm kurulması” Yargıtay 11. CD, E. 2021/21490, K. 2023/2667, T.: 05.04.2023 Uyap Bilgi Bankası.

edilmektedir.¹¹² Kanaatimizce, tüzel kişilerin dolandırıcılık suçunun iradesi sakatlanan mağduru olamayacağı ancak malvarlığı değeri azalan suçtan zarar göreni olabileceği şeklindeki tespitin, akıl hastalarına ve yaş küçüklerine de uyarlanması mümkündür. Akıl hastaları veya ehliyetsizlerin, bilinçleri ve muhakeme yapabilme iradeleri bulunmadığından, dolandırıcılık suçunun iradesi sakatlanan mağduru olmaları mümkün değildir ancak malvarlığı eksilen suçtan zarar göreni olmaları mümkündür. Yani failin hileli davranışları neticesinde, akıl hastasının veya çocuğun malvarlığının azaldığı dolandırıcılık suçlarında, iradesi sakatlanan bir gerçek kişi mağdur ile mal varlığı değeri azalan bir akıl hastası veya çocuk birlikte bulunabilir. Dolayısıyla dolandırıcılık suçu akıl hastaları ve ehliyetsizlerin zararına üçgen dolandırıcılık yöntemiyle işlenebilir.

1.3.1.1.4. Fiil (Hareket)

1.3.1.1.4.1. Genel Olarak

Fiil, kişinin iradesiyle hâkim olduğu, belli bir neticeyi gerçekleştirmeye yönelen ve dış dünyada vuku bulan bir davranış olup, bir suçun varlığının en önemli şartıdır. Zira unsur olarak fiilin yer almadığı hiçbir suç tanımı olamaz. Fiil denildiğinde icrai veya ihmali bir insan davranışı anlaşılır. Dış dünyada meydana gelen değişiklik bir insan davranışından kaynaklanmıyorsa suç teorisi bu değişiklik ile ilgilenmez.¹¹³

Öğretide dolandırıcılık suçunun neticeli bir suç olduğu görüşü ağırlıklı olarak savunulmakla birlikte¹¹⁴ tipikliğin objektif unsurları olan 1-Failinin hileli davranışlar sergilemesi 2-Hileli davranışların etkisi ile mağdurun aldanması 3-Mağdurun aldanmanın etkisi ile tasarrufta bulunması, 4-Mağdurun veya üçüncü kişinin malvarlığı zarar 5-Failin veya başkasının malvarlığına ilişkin yarar elde etmesi şeklinde sıralanan ve Ekici'nin tabiri ile illi seri¹¹⁵ olarak adlandırılan beş unsurdan ikinci sırasındaki “mağdurun

---

¹¹² Ekici, Dolandırıcılık, s. 175; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.867, Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.820; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.734; Atalan, Dolandırıcılık, s.18; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.525.

¹¹³ Özgenç, Genel Hükümler, s.160; Bilen, Dolandırıcılık, s.84.

¹¹⁴ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.808; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.726; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.868, Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.452, Bilen, Dolandırıcılık, s.85, Selçuk, Dolandırıcılık, s.126, Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.466; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.526; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 675.

¹¹⁵ Ekici, Dolandırıcılık, s.201.

aldanması” ögesinin hareket içerisinde mi netice içerisinde mi kaldığı hususunda görüş farklılıkları bulunmaktadır.¹¹⁶

Mağdurun aldanması unsurunun hareket veya netice olarak kabul edilmesi, failin hangi eylemlerinin hazırlık hareketi aşamasında kaldığı, hangi eylemlerinin tek başına suçun teşebbüste kalmış halini oluşturacağı, hangi eylemlerinin de tamamlanmış suç olarak kabul edileceğinin tespiti açısından ciddi öneme sahiptir. Bu nedenle, yapılan teorik tartışmanın uygulamaya etki eden mühim sonuçları olmaktadır.

Öğretide bu konuda iki farklı görüş savunulmaktadır. Hafizoğulları/Özen, Özbek/Doğan/Bacaksız, Akbulut ve Selçuk; hileli davranışlarla mağdurun aldatılmasını hareket unsuru olarak kabul etmektedir. Bu yazarlara göre, hile ile aldanma birbirine içkindir. Yasanın lafzında açıkça “hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp” ifadesine yer verilmesi nedeni ile aldanmanın olmadığı yerde tek başına hileli hareketler yeterli değildir. Hile neticesinde mağdurun sakatlanmış iradesinin dış dünyada tezahürü gerekir. Dolayısıyla suçu karakterize eden unsur hile olmakla birlikte, hilenin varlığı suçun oluşumu için yeterli değildir.¹¹⁷

Koca/Üzülmez, Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Centel/Zafer/Çakmut ve Ekici’ye göre ise mağdurun aldanması unsuru netice olarak kabul edilmelidir. Zira suçun hareket unsuru, yasanın suç olarak tanımladığı neticeyi gerçekleştirmeye yönelik olan, nedensellik özelliği gösteren, icrai ve ihmali tüm davranışlardır. Bir davranışın suçun hareketi olarak kabul edilebilmesi için dar anlamda fail tarafından gerçekleştirilmesi ve failin kendi iradesi sonucu oluşması gerekmektedir. Bu bakımdan, dolandırıcılık suçu açısından hileli davranışlarda bulunarak mağduru aldatmaya yönelik fiil, fail tarafından dış dünyada icra edilen bir eylemdir. Oysa bu fiil sonucunda, mağdurun aldanması, mağdurun malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunarak faile ya da bir başkasına yarar sağlaması ve kendisinin veya başkasının zarar görmesi, failin kesin kontrolü altında olan bir hareket değildir. Gerek

---

¹¹⁶ Dolandırıcılık suçunun diğer dört alt ögesinden, failin hileli davranışlarda bulunması fiilinin, hareket unsurunu oluşturduğu, benzer şekilde, mağdurun aldanmaya bağlı olarak malvarlığında tasarrufta bulunması, tasarruf neticesinde mağdurun veya bir başkasının zarar görmesi, buna karşılık failin veya bir başkasının yarar elde etmesi fiillerinin ise netice unsuru içerisinde yer aldığı hususunda görüş birliği bulunmaktadır. Bkz. Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.808; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.726; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.868, Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.452, Bilen, Dolandırıcılık, s.85, Selçuk, Dolandırıcılık, s.86; Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s.402; Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.450; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.526.

¹¹⁷ Akbulut, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s. 2285; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.726; Selçuk, Dolandırıcılık, s.86; Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s.405.

aldanma bakımından gerekse zarar ve yarar sonucunu doğuracak tasarruf işlemi bakımından sadece mağdurun iradi bir hareketi söz konusudur. Bu nedenle mağdurun aldanması, tasarruf işleminde bulunarak zarara uğraması ve bunun karşılığında failin yarar sağlaması suçun netice unsurunu oluşturacaktır.¹¹⁸

Kanaatimizce dolandırıcılık suçu neticeli bir suçtur. Bu suçun hareket unsurunu hileli davranışlar oluştururken, failin hileli davranışlarının etkisi ile mağdurun aldanması, aldanmaya bağlı tasarruf, yarar ve zarar unsurları netice olarak kabul edilmelidir. Bu bağlamda çalışmada öğretilerdeki ikinci görüş doğrultusunda, hileli davranış hareket unsuru olarak kabul edilmiş, illi serinin diğer dört unsuru netice kapsamında incelenmiştir.¹¹⁹

Hareketin şekli bakımından suçlar; serbest hareketli suçlar - bağlı hareketli suçlar olmak üzere ikiye ayrılabilir. Yasa metninde suçu oluşturan hareketin ne tarz bir hareket olduğu konusunda bir özelleştirmenin yapılmadığı suçlara serbest hareketli suçlar, suçun yasal tanımında hangi tür hareketlerle icra edilebileceğinin düzenlenmiş olduğu suçlara ise bağlı hareketli suçlar denilmektedir.¹²⁰ Dolandırıcılık suçunun temel şeklinin düzenlendiği TCK'nın 157. maddesindeki yasal tanımında, suçun "hileli davranışlarla aldatmak suretiyle" işlenebileceğinin ifade edildiği görülmektedir. Yasal tanıma dikkat edildiğinde yasa koyucunun hileli davranışlar ifadesini kullandığı, ancak bu hareketlerin neler olduğu hususunda bir sınırlandırmaya ve özelleştirmeye gitmediği görülmektedir. Hareketlerin ne olduğunun açıkça ifade edilmemesi nedeniyle dolandırıcılık suçunun serbest hareketli bir suç olduğu savunulmaktadır.^{121,122}

¹¹⁸ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.808; Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 675; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.452.

¹¹⁹ Görüşümüzle benzer mahiyette olmak üzere Yargıtayın hileli davranışların belirli bir yoğunlukta olması halinde, mağdur en başından beri aldanmamış olsa dahi dolandırıcılık suçunun teşebbüs aşamasındaki halinin oluşacağına dair yerleşik içtihadı bulunmaktadır. Dolayısıyla Yargıtayın mağdurun aldanmasını netice olarak değerlendirdiği çıkarımı yapılabilir. Bu husustaki ayrıntılı açıklama teşebbüs başlıklı bölümde yapılmıştır. Örnek Kararlar için Bkz: Yargıtay 11. CD, E.2022/10790, K. 2024/7512, T.: 04.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/28411, K. 2023/8906, T.: 28.11.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2021/29647, K. 2023/10344, T.: 18.12.2023; Yargıtay 15. CD, E. 2012/13, K. 2021/7261, T.: 22.06.2021; Yargıtay 23. CD E. 2015/1930, K. 2015/724, T.: 16.04.2015 Uyarı Bilgi Bankası.

¹²⁰ Özgenç, Genel Hükümler, s. 164.

¹²¹ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.729; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.868; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.451; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.525; Akbulut, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s. 2278; Gökçen/Balcı, Dolandırıcılık, s.15; Özen, Özel Hükümler, s.849.

¹²² TCK 157. maddenin gerekçesinde dolandırıcılık suçunun çok hareketli suç olduğu belirtilmiştir. "*Çok hareketli suç görüntüsü taşıyan dolandırıcılık suçunun oluşumu açısından birden fazla fiilin gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu hareketlerden birincisini hile oluşturmaktadır.*" Ancak Centel/Zafer/Çakmut'un bizimde katıldığımız görüşüne göre; yasa koyucunun madde gerekçesinde kullandığı çok hareketli suç tabiri hatalıdır. Dolandırıcılık suçu çok hareketli değil, serbest hareketli suçtur. "*Dolandırıcılık suçunu düzenleyen yasa maddesi incelendiğinde madde içeriğinde bizi, suçun oluşumu için birden fazla hareketin*

Yargıtay, dolandırıcılık suçu ile nüfuz ticareti suçu arasında yaptığı karşılaştırmada, dolandırıcılık suçunun farkını ortaya koymak adına nüfuz ticareti suçunun bağlı hareketli bir suç olduğunu belirtmiş ve dolaylı olarak da olsa dolandırıcılık suçunun serbest hareketli bir suç olduğunu ifade etmiştir.¹²³ Yine Yargıtayın olay bazlı değerlendirme vurgusu yaptığı emsal kararlarında, dolandırıcılık suçunun serbest hareketli suç olduğu belirtilmiştir.¹²⁴

Bu bağlamda, dolandırıcılık suçunun serbest hareketli, neticeli (sırf hareket suçu değildir) bir ani suç olduğu ayrıca kural olarak icrai nitelikteki hareketlerle işlenmekle birlikte istisnai olarak ihmali bir hareketle de işlenebileceği şeklinde genel bir tanım yapmak mümkündür.¹²⁵

1.3.1.1.4.2. Hileli Davranışlarda Bulunmak

1.3.1.1.4.2.1. Hile Kavramı

Dolandırıcılık suçunda, fail hileli davranışlar ile mağdurun düşünsel faaliyetine etki etmekte, mağdurda psikolojik bir körlük yaratmakta, bunun neticesinde mağdurun bizzat

---

gerekli olduğu sonucuna götürecek herhangi bir ibare bulunmamaktadır. Dolandırıcılık suçu çok hareketli bir suç değil, serbest hareketli bir suçtur. Yasa koyucu, suçun oluşumu için hileli davranışlarda bulunulması gerektiğini belirtmiş, ancak, bu davranışların ne olduğuna ilişkin herhangi bir belirlemede bulunmamıştır. Hileli davranışların gerçekleşme şekilleri sınırsızdır. Bu tür davranışlar söz, yazı, ilan veya belge kullanılmak suretiyle icrai olarak meydana getirilebileceği gibi, susmak suretiyle veya hataya düşen kişinin hatasından yararlanmak suretiyle ihmali olarak da oluşturulabilir. Bu nedenle öğretide dolandırıcılık suçunun, herhangi bir davranışla değil yalnızca hileli davranışlarla işlenebileceği, bu nedenle suçun bağlı hareketli suçlardan olduğu ileri süren görüşlerin aksine belirttiğimiz gerekçeler doğrultusunda dolandırıcılığın bağlı değil, serbest hareketli olduğunu düşünüyoruz” Bkz. Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar s.451.

¹²³ “5237 sayılı Kanun’un 6352 sayılı Kanun’un 89 uncu maddesiyle değişik 255 inci maddesinde düzenlenen nüfuz ticareti suçunun bağlı hareketli bir suç tipini oluşturduğu, bu suçta hareket ögesi sınırlandırıldığından, dolandırıcılık suçuna nazaran özel hüküm niteliğinde bulunduğu, nüfuz ticareti suçunun oluşabilmesi için gördürülecek işin mutlaka haksız bir iş olması, işi göreceğini söyleyen failin kamu görevlisi üzerinde nüfuzunun bulunması ve işi yapacak kamu görevlisinin belli olmasının gerektiği, 5237 sayılı Kanun’un 157 nci maddelerinde düzenlenen dolandırıcılık suçunda ise işi göreceğini söyleyen failin kamu görevlisi üzerinde nüfuzunun bulunmasının gerekmediği, somut olayda sanığın kamu görevlileri üzerinde nüfuzunun bulunmadığı, buna göre eyleminin nüfuz ticareti suçuna uymadığı, basit dolandırıcılık suçu kapsamında değerlendirilmesi gerektiği” Yargıtay 5.CD, E. 2020/6746, K. 2023/9477, T.: 05.10.2023, Uyap Bilgi Bankası.

¹²⁴ “Esasen, hangi davranışların hileli olup olmadığı konusunda genel bir kural koymak oldukça zor olmakla birlikte, bu konuda olaysal olarak değerlendirme yapılmalı, olayın özelliği, mağdurun durumu, fille olan ilişkisi, kullanılmışsa gizlenen veya değiştirilen belgenin nitelikleri ayrı ayrı nazara alınmak suretiyle sonuca ulaşılmalıdır.” Yargıtay CGK, E. 2022/6-378, K. 2023/205, T.: 05.04.2023 ; Yargıtay CGK, E. 2022/11-471, K. 2023/176, T.: 22.03.2023, Yargıtay 11. CD, E. 2021/30211, K. 2023/8999 T.: 29.11.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/5-306, K. 2023/456, T.: 20.09.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/7-547, K. 2023/261, T.: 04.05.2023, Uyap Bilgi Bankası.

¹²⁵ Bilen, Dolandırıcılık, s.88; Atalan, Dolandırıcılık, s.9; Okuyucu Ergün, Güneş, Dolandırıcılık, s.308.

gerçekleştirdiği tasarruf ile amaçladığı ekonomik yararı elde etmektedir.¹²⁶ Buna göre hile, dolandırıcılığı malvarlığına karşı işlenen diğer suçlardan ayırarak ona özgün bir kimlik kazandıran suç karakterize eden en önemli unsurdur.¹²⁷ Hile olmaksızın dolandırıcılık suçundan söz etmek mümkün değildir.¹²⁸ Failin menfaat temin etmek için örneğin cebir ve tehdit gibi başka bir hareket biçimini benimsemesi halinde, eylem artık dolandırıcılık suçuna değil yağma suçuna vücut verir.

Dolandırıcılık suçunun unsuru olan hile, sözlükte “birini aldatmak, yanıltmak için yapılan düzen, dolap, oyun, desise, entrika” olarak tanımlanmıştır.¹²⁹ Hilenin görünüş biçimleri sınırsızdır.¹³⁰ Dolandırıcılık suçu zorunlu bir beyan suçu olmadığından, hilenin açık veya örtülü bir beyanla ortaya konulması zorunlu değildir. Hile, gerçeğe aykırı bir iddia ile gerçekleştirilebileceği gibi, belirli bir beyan gücüne sahip ve mağduru hataya düşürmeye yönelik farklı bir davranışla da gerçekleştirilebilir. Bu davranış görünür şekilde olabileceği gibi gizli bir şekil de olabilir. Failin sahip olmadığı bir sıfata sahipmiş gibi davranması halinde gösteriş şeklinde hile, gerçeğin açığa çıkmasını sağlayacak şeylerin fail tarafından ortadan kaldırılması halinde ise gizleme şeklinde hile vardır.¹³¹

Hile; dış dünyada, geçmişte gerçekleşmiş veya mevcut olan tüm somut durum ve olaylarla, sözde gerçekleşmiş olaylara ilişkin olabilir. Kişinin batıl inanca sevk edilmesi veya batıl inançlarının kullanılması, işinin halledileceği konusunda vaatte bulunulması hile oluşturabilir.¹³² Hile, dışsal olgulara dayanabileceği gibi içsel olgu olarak da gerçekleştirilebilir. Aslında hileli hareketlerin büyük bir kısmı kişinin gerçek niyeti ve amaçları gibi iç dünyasına ilişkin olgulara dayanır. Örneğin kişinin ileride ödeme yapma niyeti olmamasına rağmen sözleşme yapma ve ödeme yapacağını taahhüt etmesi içsel olguya dayanan hiledir.¹³³ İçsel olguya dayanan hilenin söz konusu olması halinde,

¹²⁶ Birtek, Fatih, Akpınar, Eren, Belge Kullanılarak İşlenen Dolandırıcılık Suçunda Belgenin Aldatma Yeteneğinin Hileli Davranış Üzerine Etkisi, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 2, Ekim 2022, s.371(Birtek/Akpınar, Belge Kullanılarak İşlenen Hileli Davranış); Bilen, Dolandırıcılık, s.89.

¹²⁷ Soyaslan, Özel Hükümler, s.437.

¹²⁸ Ekici, Dolandırıcılık, s.189; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.40.

¹²⁹ www.tdk.gov.tr., Erişim Tarihi, 05.04.2025.

¹³⁰ Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.456.

¹³¹ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.809; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.727; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.869; Ekici, Dolandırıcılık, s.195; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.452; Bilen, Dolandırıcılık, s.97; Atalan, Dolandırıcılık, s.9; Birtek/Akpınar, Belge Kullanılarak İşlenen Hileli Davranış, s. 373.

¹³² Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.809; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.727; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.869; Ekici, Dolandırıcılık, s.195; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.452; Bilen, Dolandırıcılık, s.97; Atalan, Dolandırıcılık, s.9.

¹³³ Ekici, Dolandırıcılık, s.197.

hilenin varlığının tespiti için, suçun diğer unsurları irdelenmeli “illi seri” kesin bir sıra ile takip edilerek bütünsel değerlendirme yapılmalıdır.¹³⁴ Aksi halde hem kişinin iç dünyasına dayalı olarak hileyi tespit etmek zorlaşır hem de bu durum hilenin alanını aşırı genişleterek hukuki ilişkilerde sorunlar oluşturabilir.

Hile kavramının tanımlanması, içkin yapısındaki sınırsızlık ve öngörülemezlik nedeniyle oldukça zor olduğundan, öğretide ve uygulamada birçok ana başlık üzerinden tartışılmaktadır. Bu bağlamda, yasa koyucunun hile kavramına yüklediği anlama ilişkin geçirdiği evrimsel sürecin tespiti, öğretideki görüşler ve son olarak Yargıtayın hile kavramını yorumlayışı üzerinden değerlendirme yapmak açıklayıcı olacaktır.

5237 sayılı TCK’da ve 765 sayılı ETCK’da hilenin, ne anlama geldiği, sınırlarının neler olduğu ve hangi eylemlerin hile sayıldığına dair bir tanım bulunmamaktadır.¹³⁵ Ancak Dolandırıcılık suçu tarihsel süreçte üç farklı aşama geçirmiştir. Dolayısıyla yasanın lafzındaki değişim süreci, hile kavramının açıklanmasına katkı sağlayabilir.

765 sayılı ETCK’nın dolandırıcılık suçunun düzenleyen 503. maddesinin, 21.11.1990 tarih ve 3679 sayılı yasa ile yapılan değişiklikten önceki ilk hali şu şekildedir;

“Her kim bir kimseyi hulus ve saffetinden bilistifade kandıracak mahiyette sanialar veya hileler yaparak hataya düşürüp o kimsenin veya aharın zararına kendisine veya başkasına haksız bir menfaat temin ederse üç aydan üç seneye kadar hapis ve elli liradan aşağı olmamak üzere ağır cezayı nakdi ile cezalandırılır.”

765 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği 01.03.1926 tarihinden, 21.11.1990 tarihli değişikliğe kadar yaklaşık altmış dört yıl yürürlükte kalan ilk halinde, bir kimsenin hulus ve saffetinden bilistifade kandırılmasından bahsedildiği görülmektedir. Hulus, gönül temizliği, saflık anlamına gelmektedir. Saffet ise saflık, temizlik, paklık ve arlık anlamındadır. Bilistifade terimi ise günümüz Türkçesinde yararlanarak ifadesinin karşılığıdır. Hile, gayri maddi hareketlerle mağdurun hataya düşürülmesi, sania ise, maddi nitelikteki fiil ve hareketler ile mağduru hataya düşürmek anlamına gelmektedir.¹³⁶

765 sayılı TCK’nın ilk halindeki düzenlemenin mağdurun saf birisi olması ve hilenin kandırabilecek nitelikte olması gibi iki fazladan şart gerektirdiği, bu nedenle hileli hareketin kapsamını daralttığı eleştirileri yapılmıştır.¹³⁷

---

¹³⁴ Ekici, Dolandırıcılık, s.201.

¹³⁵ Ekici, Dolandırıcılık, s.189; Gökçen/Balcı, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.215.

¹³⁶ Bilen, Dolandırıcılık, s.90.

¹³⁷ Ekici, Dolandırıcılık, s.191.

765 sayılı TCK'nın 503. maddesinde 21.11.1990 tarih ve 3679 sayılı yasanın 25. maddesi ile köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu yasayla madde tümüyle değiştirilmiş ve sadeleştirilmiştir. Maddenin değişiklikler neticesindeki son hali şu şekildedir;

“Bir kimseyi kandırabilecek nitelikte hile ve desiseler yaparak hataya düşürüp onun veya başkasının zararına, kendisine veya başkasına haksız bir menfaat sağlayan kişiye bir yıldan üç yıla kadar hapis ve sağladığı haksız menfaatin bir misli kadar ağır para cezası verilir.

Fiili, mağdurda esasen var olan hatadan, hile ve desise kullanmak suretiyle yararlanarak gerçekleştiren kişi hakkında da birinci fıkrada yazılı ceza uygulanır.”

765 sayılı TCK'nın 503. maddesinde yapılan değişiklik ile yasal tanımında daha önce mevcut bulunan “hile ve sania” ifadesi yerine “hile ve desise” kavramı metne eklenmiştir. Bu değişiklik neticesinde yasal tanıma giren ve uydurma, düzme, tuzak anlamlarına gelen desise, failin maddi nitelikteki hareketleri ile muhatabını hataya düşürmesidir. Buna göre failin gerçeği gizleyerek veya olanı olmamış, olmayanı ise olmuş göstererek mağduru hataya düşürmesi desise olarak kabul edilmiştir.¹³⁸ Yapılan değişiklikten sonra hile ve sania arasında öğreti ve Yargıtay tarafından kabul edilen ayrım hile ve desise arasında da aynı şekilde kabul edilerek uygulanmaya devam etmiştir.

Son olarak; 5237 sayılı TCK'nın 157. maddesinde “Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp,” ifadesine yer verilerek 765 sayılı TCK'dan farklı olarak hile ve desise ayrımı da kaldırılmış sadece “hileli davranış” ifadesi tercih edilmiştir. Öğretideki görüş birliğine göre; 5237 sayılı TCK'da “hile ve desise” yerine “hileli davranış” ifadesi kullanılarak günlük dilde pek kullanılmayan “desise” kavramının yasa metninden çıkarılmasının pratik açıdan herhangi bir sonucu olmamıştır. Yine ortak görüşe göre; TCK'da yer verilen “hileli davranış” ifadesine “desise” ifadesini de kapsayacak şekilde geniş bir anlam yüklenmiştir.¹³⁹ 765 sayılı TCK döneminde “hile ve sania”, “hile ve desise” kavramlarının tanımı yapılmadığı gibi 5237 sayılı TCK'daki dolandırıcılık suçunun maddi unsurları arasında yer alan ve en belirleyici unsur olan “hileli davranış” ifadesinin de tanımı yapılmamış öğreti ve uygulamaya bırakılmıştır.¹⁴⁰

¹³⁸ Ekici, Dolandırıcılık, s.192; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.452.

¹³⁹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.813; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.869, Ekici, Dolandırıcılık, s.196; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.453, Bilen, Dolandırıcılık, s.91; Bayraktar Köksal / Yıldız, Ali Kemal / Reteronaz Aksoy, Eylem / Kangal, Zeynel, Özel Ceza Hukuku, Malvarlığına Karşı Suçlar, C.IV, On İki Levha Yayıncılık, 1.Baskı, İstanbul 2018, s.251 (Bayraktar, Malvarlığına Karşı Suçlar).

¹⁴⁰ Ekici, Dolandırıcılık, s.192.

Buna göre yasal sürecin özeti yapıldığında, 765 sayılı TCK'nın 503. maddesinin ilk halinde, dolandırıcılık suçunun hareket ögesinin oluşumu için “hileli davranışlar” “hilenin mağduru kandırarak mahiyette olması” ve “başkalarının iyi niyetinden (hulus ve saffetinden) yararlanılmış olması” şeklinde toplamda üç temel şart aranmasına rağmen ilk olarak 765 sayılı TCK'da 1990 yılında yapılan değişiklik ile “başkalarının iyi niyetinden (hulus ve saffetinden) yararlanılmış olması” şartı 503. maddenin metninden çıkartılmıştır.¹⁴¹ İkinci olarak, 5237 sayılı TCK'nın 157. maddesinde, 765 sayılı TCK'dan farklı olarak “hilenin mağduru kandırabilecek nitelikte olması” şartı madde metninde yer almamıştır. Dolayısıyla yasa koyucunun en temel hali ile hile kavramını suçun unsuru olarak belirlediği diğer şartları süreç içinde yasanın lafzından çıkardığı anlaşılmaktadır. Yasa koyucunun hilenin tanımını yapmama şeklindeki bilinçli tercihinin bağlı olarak hileli davranış kavramının tanımlanması öğreti ve uygulamaya bırakılmıştır. Öğretide hilenin genellikle birbirine benzer mahiyette olan birçok tanımı yapılmıştır. Hile; Koca/Üzülmez'e göre; kişiyi belli bir vakıyyla ilgili olarak yanılgıya düşürmek, mevcut olmayan bir hususu mevcutmuş gibi göstermek, vuku bulmuş bir olayı bütünüyle veya belli unsurları itibarıyla gerçekleşmemiş göstermek ve nihayet gerçekleşmiş bir vakıanın oluşum şekline başka unsurlar ilave etmek suretiyle gerçekleştirilen hareketlerdir.^{142,143} Selçuk'a göre, öznel ve nesnel koşulları sömürerek ve ikna amaçlı söz ve jestlerle gerçeği peçeleyerek edilgen öznenin yargılama gücünü etkileyen, onda yanlış kanı uyandıran diyalektik ve entelektüel bir kandırma hareketidir.¹⁴⁴ Dönmezer'e göre, olaylara ilişkin yalan açıklamaların ve sarf edilen sözlerin doğruluğunu kuvvetlendirecek ve böylece muhatabın inceleme eğilimini etkileyebilecek bir takım dış hareketler ekleyerek veya var olan halden ve şartlardan yararlanarak, almayacağı bir kararı bir kimseye verdirmek suretiyle onu aldatmak, bu suretle başkasının zihin, fikir ve eylemlerinde bir hata meydana getirmektir.¹⁴⁵ Önder'e göre, mağduru hataya düşüren doğru karar verebilme yeteneğini bertaraf eden her türlü kurnazca harekettir.¹⁴⁶ Soyaslan'a göre, birtakım sahte,

¹⁴¹ Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.449.

¹⁴² Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.809.

¹⁴³ Alman Ceza Kanunun dolandırıcılık suçunu düzenleyen 263. maddesinde, hilenin tanımına yer verilmiştir. Ancak Alman doktrininde bu düzenleme hilenin gerçekleştirilebileceği çeşitlilik göz önünde bulundurulduğunda, kapsayıcı olamayacağı, bu nedenle yanıltıcı olduğu belirtilmekte ve eleştirilmektedir. Bkz. Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.809.

¹⁴⁴ Selçuk, Dolandırıcılık, s.114.

¹⁴⁵ Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.453.

¹⁴⁶ Önder, Mala Karşı Cürümler, s. 368.

sunî hareketler ile gerçeğin çarpıtılması, gizlenmesi ve saklanmasıdır.¹⁴⁷ Tezcan/Erdem/Önok’a göre; başkasının iradesi üzerinde etki meydana getiren ve onu hataya düşürücü her türlü davranıştır.¹⁴⁸ Centel/Zafer/Çakmut’a göre, yasada tek tek gösterilmesi mümkün olmayan, objektif olarak hataya düşürücü ve başkasının tasavvuru üzerinde etki doğurucu her türlü davranış, oyun, aldatma, düzendir.¹⁴⁹ Özbek/Doğan/Bacaksız’a göre, diğerinin düşüncesi üzerinde etki yaratan hataya düşürücü her türlü davranıştır.¹⁵⁰ Ekici’ye göre, başkasının iradesi üzerinde etki meydana getirerek onu hataya düşüren her türlü aldatıcı davranıştır.¹⁵¹ Özel hukukçulara göre hile; bir kimsenin hukuki bir işlem yapmasını veya irade açıklamasında bulunmasını sağlamak amacıyla kişide kasten hatalı bir kanaat uyandırılmasıdır.¹⁵²

Yargıtay CGK istikrarlı biçimde dolandırıcılık suçuna ilişkin kararlarda standartlaşmış bir hile tanımlaması yapmaktadır.

“5237 sayılı TCK’nun 157. maddesinde yalnızca hileli davranıştan söz edilmiş olmasına göre, her türlü hileli davranışın dolandırıcılık suçunu oluşturup oluşturmayacağının belirlenmesi gerekmektedir.

Yasa koyucu anılan maddede hilenin tanımını yapmayarak suçun maddi konusunun hareket kısmını oluşturan hileli davranışların nelerden ibaret olduğunu belirtmemiş, bilinçli olarak bu hususu öğreti ve uygulamaya bırakmıştır.

Hile, Türk Dili Kurumu sözlüğünde; “birini aldatmak, yanıltmak için yapılan düzen, dolap, oyun, desise, entrika” (Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük, s.891) şeklinde, uygulamadaki yerleşmiş kabule göre ise; “Hile nitelikli yalandır. Yalan belli oranda ağır, yoğun ve ustaca olmalı, sergileniş açısından mağdurun denetleme olanağını ortadan kaldırmalıdır. Kullanılan hile ile mağdur yanılgıya düşürülmeli ve yanıltma sonucu kandırıcı davranışlarla yalanlara inanan mağdur tarafından sanık veya başkasına haksız çıkar sağlanmalıdır... hileli davranışın aldatacak nitelikte olması gerekir. Basit bir yalan hileli hareket olarak kabul edilemez” biçiminde tanımlanmıştır.

Hile, maddi olmayan yollarla karşısındakini aldatan, hataya düşüren, düzen, dolap, oyun, entrika ve bunun gibi her türlü eylem olarak kabul edilebilir. Bu eylemler bir gösteriş biçiminde olabileceği gibi, gizli davranışlar olarak da ortaya çıkabilir. Gösterişte, fail sahip bulunmadığı

¹⁴⁷ Soyaslan, Özel Hükümler, s.439.

¹⁴⁸ Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.869.

¹⁴⁹ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.452.

¹⁵⁰ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.727.

¹⁵¹ Ekici, Dolandırıcılık, s.194.

¹⁵² Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Beta Yayınları, 7.Baskı, İstanbul, 2001, s.368.

imkânlarla ve sığata sahip olduğunu bildirmekte, gizli davranışta ise kendi durum veya sıfatını gizlemektedir. Ancak sadece yalan söylemek, dolandırıcılık suçunun hile unsurunun gerçekleşmesi bakımından yeterli değildir. Yasa koyucu yalanı belirli bir takım şekiller altında yapıldığı ve kamu düzenini bozacak nitelikte bulunduğı hallerde cezalandırmaktadır. Böyle olunca hukuki işlemlerde, sözleşmelerde bir kişi mücerret yalan söyleyerek diğerini aldatmış bulunuyorsa bu basit şekildeki aldatma, dolandırıcılık suçunun oluşumuna yetmeyecektir. Yapılan yalan açıklamaların dolandırıcılık suçunun hileli davranış unsurunu oluşturabilmesi için, bu açıklamaların doğruluğunu kabul ettirebilecek, böylece muhatabın inceleme eğilimini etkisiz bırakabilecek yoğunluk ve güçte olması ve gerektiğinde yalana bir takım dış hareketlerin eklenmiş bulunması gerekir.

Esasen, hangi davranışların hileli olup olmadığı ve bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği yolunda genel bir kural koymak oldukça zor olmakla birlikte, olaysal olarak değerlendirme yapılmalı, olayın özelliğı, mağdurun durumu, fiille olan ilişkisi, kullanılmışsa gizlenen veya değiştirilen belgenin nitelikleri ayrı ayrı nazara alınmak suretiyle sonuca ulaşılmalıdır.”¹⁵³

Ayrıca dolandırıcılık suçunun ihtisas mahkemesi konumundaki Yargıtay 11. CD’nin kararlarında, Yargıtay CGK kararlarına benzer bir hile tanımı yapılmaktadır.¹⁵⁴

Yargıtay CGK kararında yer alan; “kanun koyucu bilinçli olarak hilenin tanımını yapmamıştır”, “suçun maddi konusunun hareket kısmını oluşturan hileli davranış”, “mağdurun denetleme olanağını ortadan kaldıran davranış”, “inceleme eğilimini etkisiz bırakabilecek yoğunluk ve güçte hile”, “mücerret yalan hileli davranış değildir”, “hilenin muhatabı hataya sürüklemesi yeterlidir, ortalama insanı değil”, “olaysal değerlendirme” kavramlarına yapılan vurgu kanaatimizce özel öneme haizdir. Belirtilen ölçütler arasında da bir önem sıralaması yaparsak en belirgin olan kavramın “olaysal değerlendirme” vurgusu olduğu söylenebilir. Yargıtay, son dönemdeki kararlarında, olaysal değerlendirme ölçütünü tüm tartışmalı konularda tatbik etmekte, suçun tespitinde ve nitelendirilmesinde hilenin yanı sıra diğer unsurların da bulunup bulunmadığı üzerinde

---

¹⁵³ Yargıtay CGK, E. 2022/6-378, K. 2023/205, T.: 05.04.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/11-471, K. 2023/176, T.: 22.03.2023, Yargıtay 11. CD, E. 2021/30211, K. 2023/8999 T.: 29.11.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/5-306, K. 2023/456, T.: 20.09.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/7-547, K. 2023/261, T.: 04.05.2023, Uyp Bilgi Bankası.

¹⁵⁴ Yargıtay 11. CD, Yargıtay CGK’dan farklı olarak desise kavramını zamana zaman kararlarında kullanmaya devam etmektedir. “sanığın aldatma kabiliyetine haiz ve sahte olarak oluşturulmuş çeki kullanmak eyleminin müşteki yönünden dolandırıcılık suçunun hile ve desise unsurunu oluşturduğu, çekin sahteliğinin müştekinin malı sanığa teslim etmeden anlaşıldığı bu suretle sanığın sahteliğini bildiğı çeki kullanarak müştekiyi dolandırmaya çalıştığı eyleminin teşebbüs aşamasında kaldığı” Yargıtay 11.CD, E. 2021/22043, K. 2023/6619, T.: 28.09.2023, Uyp Bilgi Bankası.

daha fazla durmakta, dolandırıcılık suçunun illi sıralamaya göre inşasına¹⁵⁵ önem vermektedir.

Hile kavramı öğretide ve Yargıtay kararlarında tanımlanmakla birlikte, kavramın yapısından kaynaklanan öngörülemezliğin etkisi ile yine de birçok başlıkta tartışılmıştır. Sözgelimi, özel hukuk hilesi-ceza hukuku hilesi ayrımı, hilenin ihmal suretiyle işlenip işlenmeyeceği, basit (soyut-kaba) yalanın hile kabul edilip edilmeyeceğine ilişkin olarak öğretide farkı görüşler ileri sürülmüştür.

1.3.1.1.4.2.2. Tartışmalı Konular

1.3.1.1.4.2.2.1. Hile Davranışların Zamanı

Hile kavramında, dikkatle tespiti gereken hususlardan bir tanesi hilenin zamanıdır. Dolandırıcılık suçunun maddi unsurları arasında birbirini takip eden karışık bir illiyet bağı vardır. Failin hileli davranışları ile bir gerçek kişinin aldatılması, aldatılan kişinin hataya düşmesi, hataya düşen kişinin kendisinin veya üçüncü kişinin malvarlığında tasarrufta bulunması, bu tasarruf neticesinde bir mal varlığı zararının ve buna bağlı olarak malvarlığına ilişkin bir yararın gerçekleşmesi gerekir. İlli serideki¹⁵⁶ basamaklar birbirini kesintisiz olarak takip etmelidir. Basamakların yer değiştirmesi suçun niteliğini de değiştirir. Mağdurun iradesinin sakatlanması ve sakatlanan iradesi ile malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunması eylemleri mutlaka failin hileli davranışlarının neticesinde gerçekleşmelidir. Dolayısıyla hileli davranışların mağdurun aldanmasından önce veya en azından aynı anda gerçekleştirilmesi zorunludur. Malvarlığı değeri elde edildikten sonra, haksız menfaati muhafaza etmek veya suç delillerini gizlemek için yapılan hileli davranışlar dolandırıcılık suçunu oluşturmayacaktır.^{157,158} Failin elde ettiği malvarlığına

¹⁵⁵ İlli seri kavramı, bkz Ekici, Dolandırıcılık, s.201.

¹⁵⁶ Ekici, Dolandırıcılık, s.201.

¹⁵⁷ Akbulut, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s. 2292; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.57; Özen, Özel Hükümler, s.718

¹⁵⁸ “Hileli davranışların sergilendiği her olay dolandırıcılık suçu olarak vasıflandırılmayacaktır. Hile, başka bir suçun işlenmesinin kolaylaştırılması veya işlendikten sonra açığa çıkmasının önlenmesi amacıyla da kullanılabilir. Oysa dolandırıcılığın hareket unsuru olan hilenin, mağdurun irade ve rızasını elde etmeye yönelik olması gereklidir. Dolayısıyla dolandırıcılıkta kullanılan hile, mağdurun kanmasını ve menfaati rızasıyla faile veya göstereceği kişiye teslim etmesini sağlayacak nitelikte olmalıdır. Dolandırıcılıkta mağdurun malı teslimde rızası vardır, fakat bu rıza hile kullanıldığı için sakatlanmıştır. Hileli davranışlar geçici de olsa rızai bir teslimi doğurmamış; bu bağlamda mal, failin el çabukluğu veya özel becerisi gibi maddi bir hareketiyle bulunduğu yerden alınmak suretiyle elde edilmiş ise eylem dolandırıcılık suçunu değil hırsızlık suçunu oluşturacaktır.” Yargıtay CGK, E. 2022/6-378, K. 2023/205, T.: 05.04.2023 Uyap Bilgi Bankası.

ilişkin menfaatin mutlaka hileli davranışın bir sonucu olması gerekir. Bu şart tipiklik unsuru açısından zorunludur.¹⁵⁹ Yargıtayın, haksız menfaatin hileli davranışlardan önce elde edilmesi halinde dolandırıcılık suçunun oluşmayacağına ilişkin çok sayıda kararı bulunmaktadır. Özellikle önceden doğan borcu ötelemek veya zaman kazanmak isteyen failin, mağdura sahte çek verdiği örnek olaylarda, zarar veya borcun kandırıcı nitelikteki davranışların sonucu olmadığı, bu nedenle dolandırıcılık suçunun yasal unsurları itibarıyla oluşmadığına dair kararlarla sıklıkla karşılaşilmektedir.¹⁶⁰

1.3.1.1.4.2.2. Özel Hukuk Hilesi-Ceza Hukuku Hilesi Ayrımı

Özel hukuk alanında kişinin iradesini sakatlayan, hataya sevk eden veya zaten kişide mevcut olan hatayı destekleyen veya sürdüren her türlü hareket, hile kabul edilmektedir. Özel hukuk hilesi, muhatap hataya sevk ederek, onun belirli bir yönde irade açıklamasında bulunmasını temin etmek amacıyla yapılır. Özel hukuk hilesine muhatap olan kişinin, bu nedenle içine düştüğü hata esaslı olmasa bile yapılan sözleşme geçersizdir. Özel hukuktaki maddi olgu ve olaylarla desteklenmeyen soyut yalanlar bile hile kabul edilir. Özel hukukçulara göre, özel hukuk alanındaki hile, ceza hukukundaki hileyi de kapsayan ancak ondan daha geniş bir kavramdır.¹⁶¹ Dolayısıyla her hile dolandırıcılık suçuna vücut vermez ancak dolandırıcılık suçuna vücut veren her hile aynı zamanda bir özel hukuk hilesidir.¹⁶²

Öğretide ceza hukuku hilesi-özel hukuk hilesi ayrımına ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. Ceza hukuku hilesi ve özel hukuk hilesi arasında ayrım olması gerektiğini savunan yazarlar tarafından, özel hukuk hilesi ile ceza hukuku hilesini birbirinden ayırmak için çeşitli teoriler geliştirilmiştir. Failin amacını esas alan subjektif ölçüte göre, failin amacı sözleşme yapmaksa hukuki hile, maddi kazanç sağlamak ise cezai hile söz

¹⁵⁹ Ekici, Dolandırıcılık, s.202.

¹⁶⁰ “sanığın dava konusu çeki katılana hayvanları teslim etmesinden bir hafta sonra verdiğinin katılanın beyanlarıyla sabit olduğu, önceden doğmuş bir borç için hileli davranışlarda bulunulması halinde, zarar veya borç kandırıcı nitelikte davranışlar sonucu doğmayacağından dolandırıcılık suçunun yasal unsurları itibarıyla oluşmadığı.” Yargıtay 11.CD, E. 2021/3426, K. 2023/10474, T.: 19.12.2023;

“suça konu çekin önceden doğmuş borç nedeniyle sanık tarafından katılana verildiği gerekçesiyle sanığın nitelikli dolandırıcılık suçundan beraatine.... Yapılan duruşmaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, Mahkemenin yargılama sonuçlarına uygun şekilde oluşan inanç ve takdirine, incelenen dava dosyası içeriğine göre, katılan vekilinin yerinde görülmeyen temyiz sebeplerinin reddine karar verilmesi gerektiği,” Yargıtay 11.CD, E. 2021/21099, K. 2023/8788, T.: 27.11.2023; Benzer Karar: Yargıtay CGK, E. 2022/11-2, K. 2022/449, T.: 15.06.2022 Uyap Bilgi Bankası.

¹⁶¹ Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Beta Yayınları, 7.Baskı, İstanbul, 2001, s.368.

¹⁶² Ekici, Dolandırıcılık, s.206; Birtok/Akpınar, Belge Kullanılarak İşlenen Hileli Davranış, s.368.

konusudur.¹⁶³ Mağduru esas alan sübjektif ölçüte göre bilgili ve bilinçli bir kişiye aldatılabilecek düzeyde yoğun hareketler cezai hiledir. Ancak kişi ortalama özeni göstermediğinde aldatılmış ise özel hukuk hilesi söz konusudur.¹⁶⁴ Ortaya çıkan zararın özel hukuk yaptırımlarıyla giderebilmesini esas alan ölçüte göre, mağdurun kaybettiği mal varlığı değerini geri alabilme imkânı varsa özel hukuk hilesi, zararın giderilmesi mümkün değilse ceza hukuku hilesi söz konusudur. Hileyi eşyanın mahiyeti ile ilişkilendiren ölçüte göre, hilenin konusu olan malvarlığının esaslı niteliğinde aldatma söz konusu ise artık ceza hukuku hilesi vardır. Ancak malın vasfına ilişkin aldatmada özel hukuk hilesi söz konusudur.¹⁶⁵ Sahneye koyma ölçütüne göre,¹⁶⁶ mağdurun zihinsel yetisinde baskı düzeyine varan ve dışsal öğelerle desteklenen hileler cezai hiledir. Ceza hukuku hilesi ince ve ustalıkla olmalıdır. Basit bir yalana inanan kişi suçu kendisinde aramalıdır. Bu kişi sadece hukuk davası açabilir. Sahneye koyma teorisi basit bir yalanın aldatma kabiliyetinin olabileceği düşüncesini reddeder. Hatta daha katı bir ifade ile hukukun aptalları koruma yükümlülüğü olmadığını savunur.¹⁶⁷

Öğretideki baskın görüşte olan ve özel hukuk hilesi-ceza hukuku hilesi şeklindeki bir ayırım olmadığını savunan yazarlara göre, özel hukuk hilesi-ceza hukuku hilesi ayırımı tartışmaları artık güncelliğini yitirmiştir. Bunun yerine soyut veya basit yalanın hangi durumlarda hile kabul edileceğinin belirlenmesi ve tartışılması gerekmektedir.¹⁶⁸

Yargıtay kararlarında da öğreti ile benzer şekilde, özel hukuk hilesi-ceza hukuku hilesi ayırımı üzerinden değerlendirme yapılmamaktadır. Yargıtay istikrar arz eden güncel kararlarında tartışmaya özel hukuk hilesi kavramı üzerinden yaklaşmamaktadır. Yargıtay kararlarında, olaysal değerlendirme ölçütü kullanılarak soyut veya basit yalan kavramı üzerinden hilenin yoğunluğunun ve niteliğinin değerlendirilmesi yapılmakta, dolandırıcılık suçundaki hilenin nitelikli bir yalan olduğu, bu yalanın ağır, yoğun ve ustaca olması gerektiği,¹⁶⁹ sergileniş açısından mağdurun denetleme imkânının ortadan

---

¹⁶³ Selçuk, Dolandırıcılık, s.94; Aydın, Dolandırıcılık, s.661.

¹⁶⁴ Selçuk, Dolandırıcılık, s.95, s.102.

¹⁶⁵ Ekici, Dolandırıcılık, s.208.

¹⁶⁶ Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.453.

¹⁶⁷ Hafizoğulları/ Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s.406.

¹⁶⁸ Toroslu, Özel Kısım, s.185; Tümerkan, Dolandırıcılık, s.54; Özgenç, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, s.18; Önder, Mala Karşı Cürümler, s.370; Okuyucu Ergün, Güneş, Dolandırıcılık, s.305; Ekici, Dolandırıcılık, s.210.

¹⁶⁹ “Yapılan yalan açıklamaların dolandırıcılık suçunun hileli davranış unsurunu oluşturabilmesi için, bu açıklamaların doğruluğunu kabul ettirebilecek, böylece muhatabın inceleme eğilimini etkisiz bırakabilecek yoğunluk ve güçte olması ve gerektiğinde yalana bir takım dış hareketlerin eklenmiş bulunması gerekir.

kaldırmasının zorunlu olduğu belirtilmektedir.¹⁷⁰ Yargıtayın soyut yalana öncelik veren istikrar kazanmış kararları ve öğretideki baskın görüşler dikkate alındığında, kanaatimizce özel hukuk hilesi-ceza hukuku hilesi ayrımı artık anlamını yitirmiştir.

1.3.1.1.4.2.3. Soyut Yalan-Hilenin Aldatmaya Elverişli Olması-Basit Yalan-Nitelikli Yalan Ölçütleri

Yalan, gerçek dışı olduğu bilinen bir hususun bilerek beyan edilmesidir.¹⁷¹ Soyut yalan, kural olarak söyleyenin ahlaki durumunu gösteren olumsuz bir olgudur. Yalan söylemek, açıkça yalan söylemenin suç olarak kabul edildiği¹⁷² düzenlemelerin bulunmadığı hallerde, doğrudan ceza hukukunun konusu değildir. Ancak yalan, dolandırıcılık suçunun hile unsuru olarak kullanıldığında ceza hukukunun konusu olur ve yaptırıma tabi tutulabilir.¹⁷³ Bu nedenle, toplumsal hayatın bir olgusu olan yalanın, hangi hallerde hileli davranış kabul edilecek yoğunlukta, nitelikte ve derecede olduğunun tespiti önem arz etmektedir.

Soyut veya basit yalanın dolandırıcılık suçunun hile unsuru kabul edilip edilmeyeceğine ilişkin olarak öğretide ve uygulamada farklı görüşler bulunmaktadır. Denilebilir ki dolandırıcılık suçuna ilişkin tartışmaların en belirgin ve yoğunu bu konudur. Soyut veya basit yalanın hile kabul edilip edilmeyeceği tartışmalarına ilişkin olarak öğretide objektif ve sübjektif görüş olmak üzere iki farklı yaklaşım bulunmaktadır.

Dolandırıcılık suçunda hileli davranışın ancak bu şekilde gerçekleşmiş sayılacağını kabul eden bu görüşe “sahneye koyma” (mise en scène) teorisi adı verilmektedir. O hâlde dolandırıcılık suçunun unsurunu oluşturan hileli davranış şu şekilde tanımlamak mümkündür. Olaylara ilişkin yalan açıklamaların ve sarf edilen sözlerin doğruluğunu kuvvetlendirecek ve böylece muhatabın inceleme eğilimini etkileyebilecek yoğunluk ve güçte olması ve bu bakımdan gerektiğinde bir takım dış hareketler ekleyerek veya böylece var olan hâlden ve koşullardan yararlanarak, almayacağı bir kararı bir kimseye verdirmek suretiyle onu aldatması, bu suretle başkasının zihin, fikir ve eylemlerinde bir hata meydana getirmesidir. Böylece dolandırılanın iradesi fesada uğratılmakta, sakatlanmaktadır.” Yargıtay CGK, E. 2015/983, K. 2018/126, T.: 27/03/2018 Uyap Bilgi Bankası.

¹⁷⁰ Yargıtay CGK, E. 2022/6-378, K. 2023/205, T.: 05.04.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/11-471, K. 2023/176, T.: 22.03.2023, Yargıtay 11. CD, E. 2021/30211, K. 2023/8999 T.: 29.11.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/5-306, K. 2023/456, T.: 20.09.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/7-547, K. 2023/261, T.: 04.05.2023, Uyap Bilgi Bankası.

¹⁷¹ Önder, Mala Karşı Cürümler, s.369.

¹⁷² Yalan tanıklık (m.272), Bedelsiz senedi kullanma (m.156), Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan (m.206) suçlarında yalanın varlığına ek şartlar gerekmeksizin 5237 sayılı TCK’da yaptırıma bağlanmıştır.

¹⁷³ Bilen, Dolandırıcılık, s.109.

Objektif görüşü destekleyen yazarlardan;¹⁷⁴ Dönmezer'e göre; kanun kendi menfaatlerini korumak için yeterli derecede ihtimam göstermiş olan kimseleri korumalıdır. Yani başkalarının sözlerine kolayca inanan kimse suçu kendinde aramalıdır ve yalnızca hukuk davası açabilmelidir. Çıplak yalan ancak bunu doğrulayan maddi bir olayla desteklenirse cezai hile olabilir. Dolayısıyla hilenin varlığı açısından bir sahneye koyma (mizansen) gereklidir.¹⁷⁵ Centel/Zafer/Çakmut'a göre; gerçekleştirilen dolandırıcılık suçunu oluşturması için belli bir ağırlığa sahip olması, ustaca gerçekleştirilmesi ve yoğun olması gerekir. Ayrıca hilenin sergileniş şekli bakımından da yarattığı güven ortamı mağduru denetim olanağını kullanmasını engellemeye elverişli olması gerekir. 765 sayılı ETCK'nın 503. maddesinden farklı olarak 5327 sayılı TCK 157. maddesinde hilenin mağduru kandırabilecek nitelikte olması şartı aranmamakla birlikte, objektif ve somut bir değerlendirmeye göre aldatma kabiliyeti olmayan davranışların işlenemez suç kuralları gereğince cezalandırılmayacağı kuşkusuzdur.¹⁷⁶ Koca/Üzülmez'e göre; aldatmaya elverişli davranışlar gerçekleştirilmeden suçun icrasına başlandığı söylenemez, 5237 sayılı TCK'da, 765 sayılı ETCK'dan farklı olarak hileli davranışların mağduru kandırabilecek nitelikte olması gerektiğinden, bahsedilmemesinin nedeni kandırabilecek nitelikte olmayan davranışların zaten teorik olarak dolandırıcılık suçunun hile unsurunu oluşturamamasıdır.¹⁷⁷

Subjektif Görüşü destekleyen yazarlardan;¹⁷⁸ Tümerkan'a göre; "somut olayın ortamı" "soyut yalanı" destekler mahiyette ise basit yalan hile teşkil edebilir. Somut olayın ortamı ifadesinden, mağduru yaşı, telaşlı durumu, tecrübesizliği vs. anlaşılmalıdır.¹⁷⁹ Ekici'ye göre; hilenin nitelikli bir yalan olduğu ve basit ve soyut yalanın hile teşkil etmeyeceği genellemesi doğru değildir. Kişi kimi zaman yaşı, eğitimi, yaşam tecrübesi ve içinde bulunduğu sosyal veya psikolojik durumu nedeniyle kendisine söylenen yalana daha kolay inanabilmektedir. Soyut yalanın hile olabildiği reddedilirse saf ve kolay inanan

¹⁷⁴ Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.453; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.454; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.813; Akbulut, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s. 2282.

¹⁷⁵ Mizansen, yalan açıklamaların ve sarf edilen sözlerin doğruluğunu kuvvetlendirecek ve böylece muhatabın inceleme eğilimini etkileyebilecek bir takım dış hareketler veya sözler olarak tanımlanabilir. Sahneye koyma olarak da tarif edilmektedir. Bkz. Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.453.

¹⁷⁶ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.454; Hafızogulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s. 406, Gökçen/Balcı, Mala Karşı Suçlar, s.217.

¹⁷⁷ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.813.

¹⁷⁸ Ekici, Dolandırıcılık, s.230; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s. 876; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.529; Aydın, Dolandırıcılık, s.664.

¹⁷⁹ Tümerkan, Dolandırıcılık, s. 59; Ekici, Dolandırıcılık, s.212.

veya karşısındakine çabuk güvenen kişiler cezai himayeden yoksun kalırlar. Bu durumda dolandırıcılık suç tipi ile yalnızca uyanık kişilerin mal varlıklarının koruma altına alındığı saf veya tecrübesiz kişilerin mal varlıklarının ise korunamayacağı şeklinde kabul edilemez bir sonuca ulaşılır. Oysa hukuk zayıfları daha fazla korumalıdır. TCK 157. maddesinde hilenin şekline ilişkin bir sınırlama yapılmamıştır. “Hileli hareketlerle bir kimseyi aldatıp” ifadesine yer verilmiştir. Aldatma vasıtası olan hilenin şekline veya ağırlığına ilişkin kanunun lafzında yer almayan bir sınırlamanın yorum yoluyla getirilmesi normun koruma amacına aykırıdır. Mağduru aldatmış olan bir yalanın basit veya soyut olduğu gerekçesi ile aldatmaya elverişli olmadığını söylemek kendi içinde çelişen bir yaklaşımdır.¹⁸⁰ Tezcan/Erdem/Önok’a göre; 5237 sayılı TCK’da, 765 sayılı ETCK’dan farklı olarak hilenin “kandırabilecek nitelikte” olması gerektiğine dair ibare yer almamaktadır. Bu nedenle hilenin belirli bir ağırlığa ulaşmış olması zorunluluğu bulunmamaktadır. Somut olayda hilenin mağduru aldatmış olması yeterli görülmelidir. Objektif olarak aldatma kabiliyetine sahip olan ancak mağdurun aldanmadığı hileli hareketlerin varlığı halinde teşebbüs hükümleri uygulanır. Buna karşılık hilenin objektif olarak aldatici olmamasına rağmen mağdurun aldanması durumunda, mağdurun bir şekilde aldanmış olması suçun oluşması bakımından yeterli olduğundan, dolandırıcılık suçu oluşmuştur ve tamamlanmıştır. Failin basit bir yalan sonucunda mağduru aldatıp menfaat temin etmesi halinde, yalanın basit olduğu gerekçesi ile dolandırıcılık suçunun oluşmadığını söylemek doğru değildir. Yargıtay “objektif olarak aldatabilecek nitelikte” hilenin varlığı halen arasa da, son dönemlerdeki içtihadı dikkate alındığında, nitelikli hile eşiğini oldukça düşük tutmaya başladığı görülmektedir.¹⁸¹ Eker Kazancı/Zeyrek’e göre, yasa koyucu 765 sayılı ETCK’da olduğu gibi, hilenin kandırabilecek boyutta olması kriterini yine koymak isteseydi, bu hususu 5237 sayılı TCK’da da düzenlemesine bir engel bulunmamaktaydı. Bu nedenle dolandırıcılık suçunun oluşması için hilenin belli bir ağırlıkta olması gerektiği görüşü hatalıdır.¹⁸² Aydın’a göre; hilenin aldatmaya yeterli olup olmadığı her somut olayda hilenin niteliğine ve muhatabın sübjektif durumuna göre değerlendirilmelidir. Önemli olan somut olayda hilelinin muhatabı aldatmasıdır.¹⁸³ Birtek/Akpınar’a göre; TCK 157. maddesinde mağdurun aldatılması ifadesinden dolayı,

---

¹⁸⁰ Ekici, Dolandırıcılık, s.230.

¹⁸¹ Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s. 876.

¹⁸² Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.529.

¹⁸³ Aydın, Dolandırıcılık, s.664.

aldatılma ifadesinin sübjektif karakteri baskındır. Bu nedenle hileli davranışın mağduru aldatmaya elverişli olup olmadığı, mağdurun kişisel özellikleri, (eğitimi, yaşı, entelektüel seviyesi,) olayın koşulları (mağdurun içinde bulunduğu duygusal ve çevresel koşullar) failin hileli davranışı ilişkilendirdiği maddi ve hukuki olguların mağdur açısından önemi bir bütün olarak dikkate alındıktan sonra hakim tarafından olaya özgü olarak değerlendirilmelidir. Bir olay veya hileli davranış bir mağdurda aldatıcı olabileceği gibi başka bir mağdurda aldatıcı olmayabilir.¹⁸⁴

Özetle, objektif görüşteki yazarlara göre,¹⁸⁵ hileli davranışların mağduru aldatmaya elverişli olup olmadığı değerlendirilirken, toplumdaki ortalama zeka seviyesine sahip bir kişinin algıları dikkate alınarak karar verilmeli, mağdurun kişisel özellikleri dikkate alınmamalıdır. Basit bir inceleme ile gerçek dışı olduğu anlaşılabacak fiiller hile olarak kabul edilmemelidir. Olağan şartlarda kandırıcı olmayan basit yalanlar dolandırıcılık suçuna vücut vermemelidir. Kaba yalan aldatmaya elverişli olmayacağından yalanın basit bir kontrole ortaya çıkarılmasının mümkün olduğu hallerde “işlenemez suç” söz konusudur. Sübjektif kriterler dikkate alınarak bir değerlendirme yapmak, aslında aldatmaya elverişli olmayan fakat muhatabın aldandığı her türlü yalanın dolandırıcılık suçu kapsamına girmesi sonucunu doğuracak ve suçun kapsamı gereğinden fazla genişleyecektir.

Sübjektif görüşü savunan yazarlara göre,¹⁸⁶ mağdurun yaşı, eğitim durumu, sosyal çevresi, algı düzeyi dikkate alınarak yapılan değerlendirmede, failinin gerçekleştirdiği söz ve eylem veya davranışlar mağdur bakımından aldatıcı ise hilenin varlığı kabul edilmelidir. Hilenin gerçekleşmiş kabul edilebilmesi için belli bir ağırlığa ulaşması gerekmez. Dolandırıcılık suçunun oluşumu için sübjektif olarak kandırıcı nitelikteki bir davranışın varlığı yeterlidir.¹⁸⁷ Basit bir yalan dahi eğer muhatabı aldatmış ve malvarlığı itibari ile bir zarara uğramasına neden olmuş ise dolandırıcılık suçu açısından hile gerçekleşmiş demektir.¹⁸⁸ Mağduru aldatmış ve malvarlığı itibariyle zarar uğratmış

¹⁸⁴ Birtek/Akpınar, Belge Kullanılarak İşlenen Hileli Davranış, s. 384.

¹⁸⁵ Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.453; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.454; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.813; Akbulut, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s. 2282.

¹⁸⁶ Malkoç, İsmail, Açıklamalı Türk Ceza Kanunu Cilt III, Bireysel Yayın, 1. Baskı, Ankara 2013, s.2666 (Malkoç, Türk Ceza Kanunu); Ekici, Dolandırıcılık, s.230; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.876; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.529; Aydın, Dolandırıcılık, s.664; Özen, Özel Hükümler, s.852; Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.308.

¹⁸⁷ Bilen, Dolandırıcılık, s.117; Atalan, Dolandırıcılık, s.12; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.529; Aydın, Dolandırıcılık, s.664; Maviş, Dolandırıcılık, s.610.

¹⁸⁸ Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.529.

yalanın aldatmaya elverişli olup olmadığını tartışmak anlamsızdır. Zaten yalan aldatmaya elverişli olmasaydı mağdur aldanmaz ve malvarlığına zarar veren bir tasarrufta bulunmazdı. Mağduru aldatmasına ve menfaat temin etmesine rağmen failin söz davranış ve eylemlerinin “soyut veya basit yalan” olduğu gerekçesi ile cezasız kalmasını gerektiren ne toplumsal ne de hukuki bir gerekçe yoktur.

Objektif ve sübjektif görüşler halen öğretide farklı yazarlarca savunulmaya devam edilmekle birlikte sübjektif görüşün daha fazla desteklenme eğiliminde olduğu anlaşılmaktadır.

Basit yalan kavramına ilişkin tartışmada öğretideki görüşler kadar Yargıtayın yaklaşımı da açıklayıcıdır. Zira basit yalan kavramına ilişkin iki farklı yaklaşım da Yargıtay kararlarına yansımış emsal kararlarda objektif ve sübjektif görüşün birlikte yer aldığı karma yapılı bir model benimsenmiştir.¹⁸⁹

Örnek olarak; Yargıtay CGK’nın, hilelinin tartışıldığı istikrar kazanmış emsal kararlarında yer alan;

“Esasen, hangi davranışların hileli olup olmadığı ve bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği yolunda genel bir kural koymak oldukça zor olmakla birlikte, olaysal olarak değerlendirme yapılmalı, olayın özelliği, mağdurun durumu, fiille olan ilişkisi, kullanılmışsa gizlenen veya değiştirilen belgenin nitelikleri ayrı ayrı nazara alınmak suretiyle sonuca ulaşılmalıdır.”

---

¹⁸⁹ “Yerleşmiş uygulamalar ve öğretideki baskın görüşlere göre ortaya konulan ilkeler göz önünde bulundurulduğunda; hile, maddi olmayan yollarla karşısındakini aldatan, yanılgıya düşüren, düzen, dolap, oyun, entrika ve bunun gibi her türlü eylem olarak kabul edilebilir. Bu eylemler bir gösteriş biçiminde olabileceği gibi, gizli davranışlar olarak da ortaya çıkabilir. Gösterişte, fail sahip bulunmadığı imkanlara ve sıfata sahip olduğunu bildirmekte, gizli davranışta ise kendi durum veya sıfatını gizlemektedir. Ancak sadece yalan söylemek, dolandırıcılık suçunun hile unsurunun gerçekleşmesi bakımından yeterli değildir. Kanun koyucu yalanı belirli bir takım şekiller altında yapıldığı ve kamu düzenini bozacak nitelikte bulunduğu hâllerde cezalandırmaktadır. Böyle olunca hukuki işlemlerde, sözleşmelerde bir kişi mücerret yalan söyleyerek diğerini aldatmış bulunuyorsa bu basit şekildeki aldatma, dolandırıcılık suçunun oluşumuna yetmeyecektir. Yapılan yalan açıklamaların dolandırıcılık suçunun hileli davranış unsurunu oluşturabilmesi için, bu açıklamaların doğruluğunu kabul ettirebilecek, böylece muhatabın inceleme eğilimini etkisiz bırakabilecek yoğunluk ve güçte olması ve gerektiğinde yalana bir takım dış hareketlerin eklenmiş bulunması gerekir.

Esasen, hangi davranışların hileli olup olmadığı ve bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği yolunda genel bir kural koymak oldukça zor olmakla birlikte, olaysal olarak değerlendirme yapılmalı, olayın özelliği, mağdurun durumu, fiille olan ilişkisi, kullanılmışsa gizlenen veya değiştirilen belgenin nitelikleri ayrı ayrı nazara alınmak suretiyle sonuca ulaşılmalıdır.” Yargıtay CGK, E. 2022/6-378, K. 2023/205, T.: 05.04.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/11-471, K. 2023/176, T.: 22.03.2023, Yargıtay 11. CD, E. 2021/30211, K. 2023/8999 T.: 29.11.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/5-306, K. 2023/456, T.: 20.09.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/7-547, K. 2023/261, T.: 04.05.2023, Uyap Bilgi Bankası.

anlatımı dikkate alındığında, Yargıtayın Tümerkan'ın tarif ettiği “somut olayın ortamı” “soyut yalanı” destekler mahiyette ise basit yalan hile teşkil edebilir görüşünü¹⁹⁰ istikrarlı bir şekilde uyguladığı ve sübjektif görüşe yakın olduğu söylenebilir.

Ancak; Yargıtay CGK'nın, hilelinin tartışıldığı istikrar kazanmış aynı emsal kararlarının içeriğinde yer alan;

“Hile nitelikli yalandır. Yalan belli oranda ağır, yoğun ve ustaca olmalı, sergileniş açısından mağdurun denetleme olanağını ortadan kaldırmalıdır... Hileli davranışın aldatacak nitelikte olması gerekir. Basit bir yalan hileli hareket olarak kabul edilemez, yapılan yalan açıklamaların dolandırıcılık suçunun hileli davranış unsurunu oluşturabilmesi için, bu açıklamaların doğruluğunu kabul ettirebilecek, böylece muhatabın inceleme eğilimini etkisiz bırakabilecek yoğunluk ve güçte olması ve gerektiğinde yalana birtakım dış hareketlerin eklenmiş bulunması gerekir.”

anlatımı dikkate alındığında, Yargıtayın aynı zamanda; Dönmezer'in mizansen teorisini¹⁹¹ de ekleyerek soyut ve basit yalanın hile kabul edilemeyeceğini istikrarlı bir biçimde savunduğu ve objektif görüşe yakın olduğu da söylenebilir.

Yargıtay CGK'nın ve dolandırıcılık suçunda ihtisas mahkemesi konumunda olan Yargıtay 11. CD'nin kararlarında, objektif ve sübjektif görüşü destekleyen her iki paragrafta yer alır. Bununla birlikte kanaatimizce, Yargıtayın soyut veya basit yalanın hile teşkil edip etmeyeceğine ilişkin içtihadının belirsiz olduğu söylenemez. Aksine, Yargıtayın her vakaya ayrı ve olaysal olarak bakılması, mağdur veya fail davranışlarının ayrıntılarında, mizansen¹⁹² veya baştan beri dolandırıcılık kastı aranması, ayrıca Ekici'nin tanımladığı “illi seri”nin¹⁹³ takip edilmesi gerektiğine dair istikrarlı bir uygulama geliştirdiği sonucuna varılmalıdır.

¹⁹⁰ Tümerkan, Dolandırıcılık, s.59.

¹⁹¹ Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.453.

¹⁹² “Yapılan yalan açıklamaların dolandırıcılık suçunun hileli davranış unsurunu oluşturabilmesi için, bu açıklamaların doğruluğunu kabul ettirebilecek, böylece muhatabın inceleme eğilimini etkisiz bırakabilecek yoğunluk ve güçte olması ve gerektiğinde yalana bir takım dış hareketlerin eklenmiş bulunması gerekir. Dolandırıcılık suçunda hileli davranışın ancak bu şekilde gerçekleşmiş sayılacağını kabul eden bu görüşe “sahneye koyma” (mise en scène) teorisi adı verilmektedir. O hâlde dolandırıcılık suçunun unsurunu oluşturan hileli davranış şu şekilde tanımlamak mümkündür. Olaylara ilişkin yalan açıklamaların ve sarf edilen sözlerin doğruluğunu kuvvetlendirecek ve böylece muhatabın inceleme eğilimini etkileyebilecek yoğunluk ve güçte olması ve bu bakımdan gerektiğinde bir takım dış hareketler ekleyerek veya böylece var olan hâlden ve koşullardan yararlanarak, almayacağı bir kararı bir kimseye verdirmek suretiyle onu aldatması, bu suretle başkasının zihin, fikir ve eylemlerinde bir hata meydana getirmesidir. Böylece dolandırılanın iradesi fesada uğratılmakta, sakatlanmaktadır.” Yargıtay CGK, E. 2015/983, K. 2018/126, T.: 27/03/2018 Uyarı Bilgi Bankası.

¹⁹³ Bkz. İlli seri, Ekici, Dolandırıcılık, s.201.

Yargıtayın son dönem kararlarında dikkat çeken bir diğer husus, “kurumsal araştırma yükümlülüğü” kıstasıdır. Yargıtay, tarımsal destek alabilmek için gerçeğe aykırı beyanda bulunulması¹⁹⁴, sigorta kapsamında tedavi yaptırmak için yalan beyanda bulunulması,¹⁹⁵ SGK’nın suçtan zarar gören olarak dâhil olduğu muvazaalı boşanma,¹⁹⁶ sahte sigortalı kaydı yapılması¹⁹⁷ eylemlerinde ilgili kamu tüzel kişinin denetim yetkisi ve imkanı bulunduğu gerekçesi ile dolandırıcılık suçunun yasal unsurlarının oluşmadığına dair içtihat geliştirmiştir. Kanaatimizce kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan müracaatlardaki gerçeğe aykırı beyanlar belirli bir yoğunlukta olduğundan dolandırıcılık suçunun hileli davranış/nitelikli yalan ögesini karşılamaktadır.¹⁹⁸ Ancak Yargıtay, bu tür hileli davranışların kamu veya özel kurum ve kuruluşlara yönelmesi halinde, kurumsal araştırmanın gerekliliğine vurgu yaparak failin eylemlerinin dolandırıcılık suçunu oluşturmayacağına karar vermektedir.¹⁹⁹ Burada dikkat edilecek husus Yargıtayın, “denetleme ödevi” ölçütünü sadece kamu kurum ve kuruluşlarına yönelen yalan beyanlar açısından öngörmesidir. Mağdurun gerçek kişi olması halinde, “denetim yetkisi ve imkanı bulunduğu gerekçesi ile suçun unsurlarının oluşmadığı” kıstası uygulanmayacaktır. Bu

¹⁹⁴ “doğrudan gelir desteği ödemesinden faydalandığı taşınmazlarda buğday üreterek tarımsal faaliyette bulunan ve İlçe Tarım Müdürlüğüne ibraz ettiği müstahsil makbuzuna konu satışının gerçek olduğunu söyleyen sanığın beyanlarının aksine dosya kapsamında herhangi bir delil bulunmaması, bu beyanların doğruluğunun görevli memurlarca tespitinin her zaman mümkün olması, sanığın bu denetleme imkanını ortadan kaldıracak hileli davranışlarının bulunmaması ile kendisine yapılan ödemeyi soruşturma aşamasında iade ettiğinin anlaşılması karşısında; özel belgede sahtecilik ve dolandırıcılık kastı ile hareket ettiği yönünde cezalandırılmasına yeterli her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı gözetilerek beraatine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde mahkûmiyet hükümleri kurulması,” Yargıtay 11. CD, E. 2022/6289, K. 2022/18517 T.: 07.11.2022 Uyap Bilgi Bankası.

¹⁹⁵ “Sanığın tedavi sırasında üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmaksızın suçta kullanılan kimlik belgesinin başkasına ait olduğunun görevlilerce basit bir denetim sonucunda kolaylıkla tespit edilmesinin mümkün olduğu, sanığın eyleminin aldatma özelliğinden yoksun olması nedeniyle hile boyutuna ulaşmadığı, bu nedenle olayda dolandırıcılık suçunun unsurları oluşmadığı” Yargıtay 11. CD, E. 2021/17645, K. 2023/348 T.: 26.01.2023 Uyap Bilgi Bankası.

¹⁹⁶ “.sanıkların mahkeme tarafından geçerli bir kararla boşanmasından sonra eşlerin bir arada yaşamasını engelleyen, birlikte yaşamanın suç olduğuna dair kanuni düzenlemenin bulunmaması karşısında eşlerin bir arada yaşamasının boşanmanın iskan almak amacıyla yapıldığının ve hileli davranışın kanıtı olamayacağı, nitekim 2510 Sayılı Yasada evli kişiler hakkında da iskan hakkının kabulüne yönelik hükümlerin bulunduğu, bu hususta cezai bir düzenlemenin bulunmadığı, sanıkların başvuruları sırasında idarenin denetim yükümlülüğünü ortadan kaldıracak hileli bir hareketinin tespit edilemediği gerekçesiyle, sanıkların üzerine atılı eylemlerin unsurlarının oluşmadığına yönelik mahkemece verilen beraat hükümlerinde bir isabetsizlik görülmemiştir.” Yargıtay 15. CD, E. 2017/6821, K. 2019/9427, T.: 03.10.2019 Uyap Bilgi Bankası.

¹⁹⁷ “Davaya konu iş yerinin gerçek bir iş yeri olduğu, sanığın katılan kurumun denetim imkanını ortadan kaldıracak mahiyette hileli hareketlerinin bulunmadığı, kurumun kendisine bildirilen iş yerlerini ve işe giriş bildirgelerini denetleme yetkisinin her zaman bulunduğu ve oluşan kurum zararının sanıktan tahsilinin mümkün olduğu, dolayısıyla sanığa yüklenen nitelikli dolandırıcılık suçunun yasal unsurlarının oluşmadığı” Yargıtay 11. CD, E. 2022/1517, K. 2023/11104 T.: 27.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

¹⁹⁸ Özbeke/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.737.

¹⁹⁹ Ekici, Dolandırıcılık, s.428.

nedenle “denetleme ödevi” kural olarak veznedar, kasiyer, muhasebeci, banka çalışanı, sigorta çalışanı ve belli kamu görevlileri açısından söz konusu olan özel bir yükümlülüktür.^{200,201}

Basit (soyut) yalanın hile kabul edilip edilmeyeceğine ilişkin tartışmada yasa koyucunun yaklaşımındaki değişim de açıklayıcıdır. 765 sayılı ETCK'nın 503. maddesinin ilk halinde, dolandırıcılık suçunun hareket ögesinin oluşumu için “hileli davranışlar” “hilenin mağduru kandıracak mahiyette olması” ve “başkalarının iyi niyetinden (hulus ve saffetinden) yararlanılmış olması” şeklinde toplamda üç temel şart aranmasına rağmen; ilk olarak 765 sayılı ETCK'da 1990 yılında yapılan değişiklik ile “başkalarının iyi niyetinden (hulus ve saffetinden) yararlanılmış olması” şartı 503. maddenin metninden çıkartılmıştır. İkinci olarak, 2005 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'nın 157. maddesinde, 765 sayılı ETCK'dan farklı olarak “hilenin mağduru kandırabilecek nitelikte olması” şartı da madde metninde yer almamıştır. Dolayısıyla dolandırıcılık suçuna ilişkin

²⁰⁰ Ekici, Dolandırıcılık, s.267; Atalan, Dolandırıcılık, s.13; Arslan, Uğur, “Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Zararına Dolandırıcılık Suçu (TCK 158/1-e)”, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 1, Ocak 2023, s.122.

²⁰¹ Yargıtay, bu uygulamasının istisnasını tapu sicil kayıtlarının aleniliğine verdiği özel anlam oluşturmaktadır. Yargıtayın, mağdur gerçek kişi olsa dahi, failin, tapu kayıt bilgilerini kasten farklı göstererek haksız menfaat temin etmesi halinde, tapu kayıtlarının aleni olduğu, mağdurun bu kayıtları her zaman inceleme imkanının bulunduğu gerekçesi ile dolandırıcılık suçunun oluşmadığına dair kararları bulunmaktadır. Kanaatimizce, Yargıtayın tapu kayıtlarına özel anlam yüklemesi, diğer kararları ile çelişmektedir. Sözgelimi, sahte çek verilerek gerçekleştirilen dolandırıcılık eylemlerinde, mağdur mobil bankacılık sistemi üzerinden basit bir internet bağlantısı ile çekin sahte olup olmadığını mevcut teknolojik altyapının sağladığı imkanlar dâhilinde kontrol edebilir. Ancak uygulamada mağdura sahte çeki sorgulama görevi yüklenmemektedir.

“Sanıkların..Mahallesinde bulunan ..no.lu gayrimenkulün 116 m2 olarak göstermelerine rağmen bunun 41 m2'sinin belediyeye ait olduğunu gizleyerek, katılan M.İ'e karşı dolandırıcılık suçunu işledikleri iddia olunan olayda; tapu sicil kayıtlarının herkese açık olduğu, müşteki, katılan ve sanıkların bu kayıtları her zaman incelemesinin olanaklı bulunduğu, sanıkların arsanın ortaklarından birinin belediye olduğunu gizleme yönünde hileli bir davranışlarının bulunmadığı, sanıkların dolandırıcılık kastı ile hareket ettikleri yönünde cezalandırılmalarına yeter delil bulunmadığı gerekçelerine dayanan mahkemenin kabullerinde isabetsizlik bulunmamıştır.” Yargıtay 15. CD, E. 2017/36342, K. 2021/5238 T.: 18.05.2021;

“Sanığın müteahhitlik yaptığı sanığın ...numarasındaki otopark alanını dubleks daire olarak belirtip, katılana 159.000 TL'ye sattığı,..bu şekilde sanığın üzerine atılı dolandırıcılık suçunu işlediği iddia olunan somut olayda; ...satılan taşınmazın niteliğinin tapu sicil müdürlüğü ve Belediyeden araştırılmasını engelleyecek katılana yönelik herhangi bir hilenin somut olayda bulunmadığı, katılanın parayı vermeden önce rahatlıkla taşınmazın niteliğini araştırma imkanına sahip olduğu.. katılanın basit bir araştırma ile satılan yeri otopark olarak bilmesinin mümkün olduğu ancak katılanın araştırmayarak sanığa güvenmesinin dolandırıcılık suçunu oluşturmayıp eylemin hukuki itilaf niteliğinde bulunduğu gerekçesine dayanan mahkemenin kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir.” Yargıtay 15. CD, E. 2017/36719, K. 2021/4830 T.: 22.04.2021

“Sanığın, satıştan önce ve satış sırasında katılanların taşınmazın tapudaki haciz kaydının öğrenmelerini engelleyecek ya da denetleme imkânlarını ortadan kaldıracak nitelikte herhangi bir hareketi bulunmadığı gibi maliki olduğu taşınmaz hissesi üzerinde haciz olduğunu söylememesinden ibaret eylemi dolandırıcılık suçunun maddi unsurunun hareket kısmını oluşturan hileli davranış olarak da nitelendirilemeyeceğinden, dolandırıcılık suçunun unsurları itibarıyla oluşmadığı kabul edilmelidir.” Yargıtay CGK, E. 2014/15-505, K. 2017/130, T.: 07.03.2017 Uyap Bilgi Bankası.

yasal düzenlemelerdeki değişiklikler dikkate alındığında, yasa koyucunun soyut veya basit yalan gerekçesi ile hilenin oluşmayacağı görüşünden bilinçli olarak uzaklaştığı anlaşılmaktadır.

Soyut yalan ve aldatmaya elverişli hile tartışmasında belgede sahtecilik suçlarındaki iğfal kabiliyeti ile dolandırıcılık suçunda hilenin aldatmaya elverişliliği farkı üzerinden açıklamak da aydınlatıcı olabilir. Doğal olarak hileli davranış bir belge aracılığıyla yapılıyorsa, bu belgenin aldatma yeteneğinin varlığı gerekmektedir. Zira aldatma yeteneği (iğfal kabiliyeti) olmayan veya çok zayıf olan belgenin mağdurun iradesini sakatlaması mümkün değildir. Ancak dolandırıcılık suçundaki belgenin aldatma yeteneği ile sahtecilik suçlarında aranan iğfal kabiliyetinin farklı nitelikte kavramlar olduğu unutulmamalıdır. Sahtecilik suçlarında aldatma kabiliyeti objektif ölçülere göre tespit edilir.²⁰² Bu nedenle, sahte belgenin aldatma yeteneğine sahip olmamasına rağmen muhatabın hatası, dikkatsizliği veya özensizliği neticesinde işlem yapmış olması, belgede sahtecilik suçunun oluşumu için yeterli değildir. Dolandırıcılık suçunda ise, sübjektif değerlendirme yapılır. Dolayısıyla aldatma kabiliyeti olmayan bir sahte belge kullanılarak dolandırıcılık suçu işlenebilir.²⁰³ Yargıtayın birçok kararında, objektif kıstaslara göre iğfal kabiliyeti olmayan ancak sahte olarak üretilmiş belgenin kullanıldığı dolandırıcılık suçlarında, sahte belge kullanılması hileli davranış olarak kabul edilmiş ancak sahte belgenin objektif kıstaslara göre iğfal kabiliyeti bulunmadığı gerekçesi ile resmi belgede sahtecilik suçunun oluşmadığına hükmedilmiştir.²⁰⁴²⁰⁵

²⁰² Yokuş Sevik, Handan, “Özel Belgede Sahtecilik Suçu (TCK m.207)”, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 24, Sayı: 41, Aralık 2019, s.252; Ünver, Evrakta Sahtecilik Suçları, s.96.

²⁰³ Birtek/Akpınar, Belge Kullanılarak İşlenen Hileli Davranış, s. 397; Bilen, Dolandırıcılık, s.121.

²⁰⁴ Saydam, Mehmet, Ceza Muhakemesinde Belge Delili, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2023, s.125 (Saydam, Belge Delili); Birtek/Akpınar, Belge Kullanılarak İşlenen Hileli Davranış, s. 392.

²⁰⁵ “Sanığın, katılan ... Ç Müdürlüğü ile üretilen malların bayilik sistemi ile pazarlanması hususunda sözleşme imzaladığı ve bu sözleşme karşılığında bankalardan almış olduğu gerçek teminat mektuplarının renkli fotokopilerini çekerek verdiği, gerçek teminat mektuplarını ise uhdesinde tuttuğu, bu teminat mektuplarından T.C. Ziraat Bankası Tatvan ve Kuşadası şubelerinden alınan teminat mektupları ile ve teyit mektuplarını ise tamamen sahte olarak düzenlediği, daha sonra taraflar arasında malın kalitesi yönünden çıkan uyuşmazlık sonrasında sanığın uhdesinde tuttuğu gerçek teminat mektuplarını ilgili bankalarına giderek iade ettiği, sanığın aldığı ürünlerin bedelini vadesinde ödememesi üzerine teminat mektuplarının sahte ve renkli fotokopi yolu ile oluşturulduğunun belirlendiği, bu şekilde sanığın nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediği iddia edilen olayda.. sanığın nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediğinin sabit olduğu” Yargıtay 15. CD, E. 2017/34306, K. 2021/3290, T.: 22.03.2021;

“..Suça konu tip sözleşmeler üzerinde heyetçe yapılan inceleme neticesinde, belgelerin dijital ortamdan renkli yazıcı ile üretilmiş oldukları, müşteki kamu görevlisinin adına atılı görünen imzaların ve resmi mühürlerin renkli baskı niteliğinde olduğu, M.R. adına atılı görünen imzaların ıslak imza olmadığına çok net olduğu tespit edilmekle ve bu minvalde ilgililer ve üçüncü kişiler nezdinde nesnel anlamda iğfal kabiliyeti bulunmadığı değerlendirilmek suretiyle, sanıkların üzerine atılı resmi belgede sahtecilik suçunun unsurları oluşmadığı sonuç ve kanaatine varılarak, İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılması ile

Sonuç olarak, öğretide basit veya soyut yalanın hile olabileceği görüşü son dönemde daha fazla desteklenmektedir. Yasa koyucu, 1990 ve 2005 yıllarında yaptığı yasal değişiklikler ile açıkça hilenin basit halinin yeterli olması gerektiğine işaret etmiştir. Bu gelişmelere paralel olarak son dönem Yargıtay kararlarında, eğer failin baştan beri dolandırıcılık kastı varsa, baştan beri dolandırıcılık kastı olan failin davranışları neticesinde mağdur aldanmışsa, aldanan mağdurun tasarrufları neticesinde malvarlığına ilişkin bir zarar ve yarar oluşmuş ise tüm bu unsurların varlığı yok sayılarak hilenin basit, soyut, elverişsiz olduğu gerekçesi ile dolandırıcılık suçunun oluşmadığı sonucuna varılmamaktadır.²⁰⁶ Buna göre Yargıtay “basit veya soyut yalan”, “hukuki uyumsuzluk niteliğindeki aldatma”, “aldatmaya elverişli olmayan hile” “işlenemez suç” kavramlarını dar yorumlanmaktadır.^{207, 208}

---

sanıkların resmi belgede sahtecilik suçlarından beraatlerine...Nitelikli dolandırıcılık suçundan kurulan mahkumiyet hükümleri yönünden kabul edilen olay ve olgularda, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen kararda bir isabetsizlik bulunmadığı.....” Yargıtay 11. CD, E. 2023/2664, K. 2023/5366, T.: 20.06.2023 Uyap Bilgi Bankası.

²⁰⁶ Bu husustaki ayrıntılı açıklama teşebbüs başlıklı bölümde yapılmıştır. Örnek Kararlar: Yargıtay 11. CD, E.2022/10790, K. 2024/7512, T.: 04.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/28411, K. 2023/8906, T.: 28.11.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2021/29647, K. 2023/10344, T.: 18.12.2023; Yargıtay 15. CD, E. 2012/13, K. 2021/7261, T.: 22.06.2021; Yargıtay 23. CD E. 2015/1930, K. 2015/724, T.: 16.04.2015 Uyap Bilgi Bankası.

²⁰⁷ Özellikle Cumhuriyet Başsavcılıklarınca basit yalan gerekçesine dayandırılan KYOK kararlarına yapılan itirazlar üzerine Yargıtayın verdiği KYB kararları önem arz etmektedir. Zira kanun yararına bozma kesin hükmün otoritesinin korunması nedeniyle “olağanüstü” bir kanun yolu olup ancak kesinleşen karar veya hükümlerdeki “ciddi boyutlara ulaşmış hukuka aykırılıkların” düzeltilmesi amacıyla bu kanun yolu işletilebilecektir. Bkz. Saydam, Mehmet, “Kovuşturmayla Yer Olmadığına Dair Karar Bakımından Kanun Yararına Bozma Yolu”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 205, Eylül 2023, s.95.

²⁰⁸ “Sanığın müştekiye cep telefonundan aradığı ..Cumhuriyet Başsavcılığından aradığını, kendisinin adına 48 adet Turkcell hattının alınmış olduğunu, teknik takip yaptıklarını ve sürekli telefonunun açık kalması gerektiğini ayrıca vereceği hesap numarasına para yatırması gerektiğini söylediği, bunun üzerine müştekinin kendisine en yakın Akbank şubesine giderek sanığın verdiği hesap numarasına 11.000 TL havale ettiği ayrıca 50 TL’yi de sanığın istemi üzerine ATM’ye yatırdığının iddia edildiği olayda; tüm dosya kapsamı itibarıyla sanığın üzerine atılı suçun sübut bulunduğu anlaşıldığından mahkumiyeti yerine hatalı şekilde eylemde basit yalan bulunduğu gerekçesiyle yazılı şekilde beraat hükmü verilmesi,” Yargıtay 15. CD, E. 2017/1530, K. 2017/20070, T.: 11.10.2017;

“şikâyetçinin, arkadaşı olan G. T.’ın instagram hesabında para kazandığına ilişkin bir dekont ve fotoğraf görmesi üzerine arkadaşını aradığının, arkadaşının bu parayı şüpheli L. Y. vasıtasıyla kazandığını söylemesi ve numarasını vermesi neticesinde şikâyetçinin whatsapp üzerinden şüpheli ile irtibata geçtiğinin, şikâyetçiye 3.000,00 TL göndermesi durumunda 74.000,00 TL kazanabileceğinin söylendiğinin, şikâyetçi tarafından belirtilen paranın gönderilmesine karşın, vergi ödemesi de yapması gerektiğinden bahisle çeşitli miktarlarda para istendiğinin, şüphelilerin bu şekilde toplam 75.000 TL haksız menfaat temin ettiklerinin iddia olunması karşısında;...şüpheliler hakkında benzer şekilde başka soruşturma ya da kovuşturma dosyalarının bulunup bulunmadığının araştırılması, varsa bu dosyayı ilgilendiren delillerin onaylı bir suretinin dosya arasına alınması, sonucuna göre somut olayda dolandırıcılık suçunun unsurlarının oluşup oluşmadığının tayin ve takdir edilmesi gerekirken, bankaya yazılan müzekkere cevapları da beklenmeden; “...müştekinin kısa zamanda az miktarda para ile yatırım yaparak yüksek miktarda para kazanma şeklindeki eyleminde kaybetme ihtimali olduğunu bilmesi gerektiği, bu nedenle şüpheli tarafından gerçekleştirildiği iddia edilen davranışların nitelikli yalan olmadığı, dolandırıcılık suçunun yasal unsurlarının oluşmadığı...” şeklindeki hatalı gerekçe ve eksik soruşturma neticesinde“

Kanaatimizce de basit yalan mağduru aldatmış ise dolandırıcılık suçunun hile unsuru oluşur. Ceza hukukun süjesi faildir, somut eylemin niteliğinin belirlenmesinde failin gözünden bakılması kuraldır. Cezai yaptırıma konu olan eylemin mağdurun gözünden görünümü ise ikinci plandadır. Aksine değerlendirme yapılarak, mağdurun algı düzeyine veya mağdurdan kaynaklı başka bir kıstasa önem verilmesi suretiyle dolandırıcılık suçunun oluşmayacağına dair varılacak her sonuç, yasa normunun sınırları zorlanarak yapılan, yasa ile korunmak istenen hukukî yarara ve kanunilik ilkesine aykırı bir yorumdan ibaret olacaktır.²⁰⁹

Örneğin; baştan beri dolandırıcılık kastı ile hareket eden failin, gerçek ikinci el değeri 20.000 TL olan ve aslında elinde olmayan bir akıllı telefonu, 1.000 TL gibi çok düşük bir satış bedeliyle internet üzerinden ilana koyması, mağdurun ilandaki akıllı telefonu satın almak için fail ile iletişime geçmesi, failin yalan beyanlarına inanarak kendisine verilen banka hesabına, satın aldığını düşündüğü ilana konu akıllı telefonunun bedelini göndermek suretiyle zarara uğraması şeklindeki oluşa ilişkin değerlendirme yapılırken; mağdurun ortalama ikinci el değeri 20.000 TL olan bir akıllı telefonun ikinci el değerinin 1.000 TL olamayacağını bilmesi gerektiği, mağdurun denetim olanağının ortadan kalkmadığı, basit bir araştırma ile mağdurun hileyi fark etmesi gerektiği, gerekçeleri ile dolandırıcılık suçunun unsurları itibari ile oluşmadığı şeklindeki yaklaşım kanaatimizce hatalıdır. Oluşa göre, illi seri takip edilerek tipiklik unsurunun alt öğeleri açısından ayrı ayrı değerlendirme yapıldığında, dolandırıcılık suçunun tüm unsurlarının olayda mevcut olduğu görülecektir.

Bu bağlamda, failin penceresinden olaysal değerlendirme yapıldığında;

- Fail aslında sahibi veya zilyedi olmadığı bir akıllı telefonu, sanki elinde varmış ve satmak istiyormuş gibi sanal ortamın ulaşılabilirliğini de kullanarak ilana koymaktadır.
- Sanki telefon elindeymiş ve satma niyeti varmış gibi mağdur ile yazışma ve konuşma yapmaktadır.

Yargıtay 11. CD, E. 2023/4771, K. 2024/7389 KYB, T.: 03.06.2024; Benzer kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2022/3994, K. 2023/4881 KYB, T.: 05.06.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2024/2995, K. 2024/7352 KYB, T.: 03.06.2024; Yargıtay 11. CD, E.2023/3842, K. 2024/5940 KYB, T.: 06.05.2024 Uyap Bilgi Bankası.

²⁰⁹ Dursun, Hasan, “Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçu”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2016, s.200. (Dursun, Dolandırıcılık).

- Sonrasında mağdurun akıllı telefon satış bedeli olduğunu düşünerek hesabına gönderdiği parayı mal edinerek kendisine yarar sağlamakta ve mağdurun zararına neden olmaktadır.

Failinin elinde olmayan akıllı telefonu sanki varmış gibi ilana koyması, bunun için internetin sağladığı sanal gerçeklik algısını, hileli davranışlarının inandırıcılığını arttırmada kullanması, elinde olmayan bir akıllı telefon için mağdur ile pazarlık yapması, para istemesi, hesap numarası vermesi fiilleri başlı başına nitelikli yalandır ve hileli davranıştır. Dolandırıcılık suçunun unsurları bu tür bir olayda fazlasıyla oluşmuştur. Bu aşamada artık yine tüm olaysal değerlendirmeyi mağdur penceresinden yaparak “basit yalan” kavramına sığınmak kanaatimizce kolaycılığa kaçmak ve uygulayıcı açısından keyfi davranmak olacaktır. Bunun yerine olaysal değerlendirme ve illi seri analizi, fail bakımından yapıldığında, suçun tüm unsurları ile eksiksiz olarak oluştuğu görülecektir.

Son olarak bilimsel çalışmanın doğası gereği; Öğreti, Yargıtay ve yasa koyucunun tercihinin son tahlilde doğru olarak basit (soyut) yalanı hileli davranış olarak kabul edilmesine ilişkin yaklaşımının nedenine kısaca değinmek yerinde olacaktır.

Basit veya soyut yalan konusunda, 765 sayılı ETCK’den farklı olarak 5237 sayılı TCK’da hilenin kandırabilecek nitelikte olmasından bahsedilmemesinin sebeplerinden birincisi, kandırabilecek nitelikte olmayan bir davranışın teorik olarak hile olarak kabul edilmesinin mümkün olmamasıdır. Dolandırıcılık suçunun hileli hareketlerle mağdurun aldatılması yolu ile işlenebileceğini belirttikten sonra, hilenin aldatmaya elverişli olması gerektiğini belirtmeye gerek yoktur. Kanun abesle iştigal etmez kuralı²¹⁰ bu noktada dikkate alınmıştır. Ancak basit veya soyut yalan konusunda yasa koyucunun yasadaki kavramsal çelişkiyi gidermesi, Yargıtay ve öğretinin de bu hususta benzer yöndeki yöneliminin asıl nedeni; artık çağ dışı bir olgu olduğu değerlendirilen “hukuk aptalları korumaz” anlayışının²¹¹ terk edilip hiç kimsenin hilekârların insafına terk edilmemesi, sınırlı zekâyâ sahip olan kişilerin dahi hukuk tarafından korunması gerektiği anlayışının hakim olmasıdır.²¹² Kamu düzenini ve kişilerin malvarlığına ilişkin gerekli korumayı sağlayabilmek için; hile, somut olay koşulları içerisinde mağduru aldatmışsa, cezalandırılmalıdır. Mağduru yanılgıya sevk eden her türlü söz ve davranış hile olarak

²¹⁰ Teziç, Erdoğan, “Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Esas Açısından Denetimi”, Journal Of İstanbul University Law Faculty, Cilt: 51, Sayı: 1-4, Temmuz 1985, s.25.

²¹¹ Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s.406.

²¹² Toroslu, Özel Kısım, s.185.

kabul edilmelidir. Aksi bir kabulde; daha kolay aldanan kişiler korunmasız kalacak, dolandırıcıların hedefi haline gelecektir.²¹³ Bu anlayışa göre hukuk, aldanan kimsenin kusurunu, hileli bir harekette bulunarak yalan açıklamalarda bulunan kimseden daha az korumuş olacaktır. Bu noktada; belli bir inanma eşiği, zeka seviyesi belirleyerek “bunun haricindeki durumlarda kişi aldanmışsa sonuçlarına katlanmalıdır” şeklinde bir uygulama yaratmak ceza hukukunun nihai amacına aykırı olacaktır ve hukuk devletin temel ayırıcı unsuru olan meşruiyet algısının zedelenmesi sonucunu doğuracaktır.

Carrara’dan gelen “hukuk aptalların savunucusu değildir. Kimse başkasının sözüne kolayca inanmamalıdır. İnanırsa kusur kendindedir”²¹⁴ anlayışının doğal hukukta, temel hak ve özgürlükleri düzenleyen uluslararası sözleşmelerde, anayasal veya yasal metinlerde karşılığı yoktur. Esasında, Dönmezer’in sahneye koyma (mizansen) kuramından²¹⁵ vazgeçilmesi veya bu teoriden geri adım atılması da söz konusu değildir.²¹⁶ Sadece, zamanın ruhunun (Zeitgeist)²¹⁷ etkisi ile mağdur aldanmışsa ve failin aldatma kastı mevcut ise hile ne kadar basit veya soyut olsa da, mağdurun zihni yetisinde baskı düzeyine varan hilenin gerçekleştiğinin kabul edilmesi gerektiği şeklinde gelişim ve değişim yaşanmıştır.²¹⁸

1.3.1.1.4.2.2.4. Hileli Davranışın Gerçekleştiriliş Şekilleri (İcrai Davranışla Hile-İhmali Davranışla Hile)

Suçun tipiklik unsuru içeriğinde belirli bir icrai davranışta bulunma zorunluluğunun olduğu ancak failin bu şarta uymadığı suçlara gerçek (saf) ihmali suç denmektedir.²¹⁹ Sözgelimi, TCK’nın 98. maddesinde düzenlenen yardım ve bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeme suçu gerçek ihmali suçtur. Belirli bir olumsuz veya haksız sonucun

²¹³ Maviş, Dolandırıcılık, s.611; Şare, Ersin, Dolandırıcılık Suçu Kapsamında Cezalandırılan Hile, Süleyman Demirel Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 2, Aralık 2022, s.687; Toroslu, Özel Kısım, 188.

²¹⁴ Selçuk, Dolandırıcılık, s.102.

²¹⁵ Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.453.

²¹⁶ Ekici, Dolandırıcılık, s.221.

²¹⁷ Popper, Açık Toplum Düşmanları-II, s.210.

²¹⁸ Birçok kavram yüzyıllar içinde zamansal ve kavramsal kayma yaşamaktadır. Bu durum sosyal bilimlerini gelişim dinamiğinin çok bilinen bir sonucudur. Hatta Semantik biliminin konusu kavramların tarihsel gelişimidir. Sözgelimi devrim (Revolution) sözcüğü 16. yüzyılda gezegenlerin güneş etrafında dönüşü anlamına gelmekteyken, 19. yüzyılda var olan siyasi gücün zor kullanılarak değiştirilmesi veya büyük ölçekli ani değişimler anlamı kazanmıştır. Yani kavramsal kayma ve yıllar içinde bir sözcüğün anlamının değişime uğraması sadece hile kavramına özgü değildir. Bkz Kosselleck, Reinhart, Kavramlar Tarihi Politik ve Sosyal Dilin Semantiği ve Pragmatik Üzerine Araştırmalar, Çev: Atilla Dirim, İletişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 2009, s.47.

²¹⁹ Dursun, Dolandırıcılık, s.73; Bilen, Dolandırıcılık, s. 126.

ortaya çıkmasını önlemede hukuken yükümlük altında olduğu kabul edilecek kişinin, olumsuz ve haksız sonucun oluşmasına göz yummasına ise görünüşte ihmali suç denmektedir. Görünüşte ihmali suçlarda, esasında icrai davranışla işlenmesi öngörülen bir suç ihmali davranışla işlenmekte ancak failin ihmali davranışı, icrai davranış gibi cezalandırmaktadır.²²⁰

Dolandırıcılık suçunun gerçek ihmali suç olmadığı konusunda öğretide tartışma bulunmamaktadır. Tartışmalı olan husus dolandırıcılık suçunun görünüşte ihmali suç olarak işlenip işlenemeyeceğidir. Zira tek başına sessiz kalmanın veya susmanın bir beyan değeri taşıyıp taşımadığı ve hile olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini belirlemek kolay değildir.²²¹

765 sayılı ETCK'nın 503/2. fıkrasında “Fiili, mağdurda esasen var olan hatadan hile ve desise kullanmak suretiyle yararlanarak gerçekleştiren kişi hakkında birinci fıkrada yazılı ceza uygulanır.” şeklinde bir düzenleme bulunmasına rağmen bu hüküm yasa koyucunun bilinçli bir tercihi olarak 5237 sayılı TCK'ya alınmamıştır.²²² Dolayısıyla dolandırıcılık suçunun ihmali davranışla işlenip işlenemeyeceği, örneğin mağdurun sadece yanılgısından yararlanan, susma şeklindeki eylemlerin dolandırıcılık suçunu oluşturup oluşturmayacağı tartışmalı hale gelmiştir.²²³

Bu hususta öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Hilenin ihmali hareketlerle oluşmayacağını savunan yazarlara göre; Yasa koyucu bilinçli bir tercih olarak ihmal suretiyle dolandırıcılık suçuna ilişkin düzenleme yapmamıştır. Hatta 765 sayılı ETCK’da yer alan düzenlemeyi, yasa tasarısında yer almasına rağmen yasa metnine eklememiştir. 5237 sayılı TCK’da ihmalin nasıl cezalandırılacağına dair genel bir hüküm yoktur. Yine TCK’da ihmali hareketlerin hangi durumlarda ve ne şekilde cezalandırılacağına ilişkin

²²⁰ Bilen, Dolandırıcılık, s.126.

²²¹ Ekici, Dolandırıcılık, s.239; Okuyucu Ergün, Güneş, Dolandırıcılık, s.308.

²²² Başbakanlık Kanunlar Genel Müdürlüğü tarafından TBMM’ye sunulan TCK tasarısında, dolandırıcılık suçunun ihmali davranışla işlenebileceğine dair düzenleme, hâlihazırda kabul edilen 157. maddenin birinci bendinin yanında ayrı bir bent olarak yer almasına rağmen yasalaşan metinde ihmali davranışla hile bendine yer verilmemiştir. Buna rağmen TBMM tarafından kabul edilerek yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK 157. Maddesinin gerekçesinin 3. Bendi; “Hile, icrai bir davranışla gerçekleştirilebileceği gibi; karşı tarafın içine düştüğü hatadan, bir konuda yanlış bilgi sahibi olmasından yararlanarak da, yani ihmali davranışla da, gerçekleştirilebilir. Ancak, bu durumda kişinin, hataya düşen karşı tarafı bilgilendirmek konusunda yükümlülüğünün olması gerekir. Hataya düşen kişi ile hukuki ilişkide bulunulan durumlarda, böyle bir yükümlülük vardır. Ayrıca, muhatabın belli bir husustaki hatası karşısında kişinin ihmali davranışının, örneğin susmasının, bir beyan, açıklama değerini taşıması gerekir.” şeklindedir. Bu durum öğretide bir kısım yazarlar tarafından yasa metni ile gerekçe arasında çelişki bulunması nedeni ile eleştirilmekte ve ihmal suretiyle hileli davranışın cezalandırılmasının mümkün olmadığı görüşüne dayanak olarak sunulmaktadır. Bkz, Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.728.

²²³ Okuyucu Ergün, Güneş, Dolandırıcılık, s.308.

özel hükümler yer alır. Buna göre, TCK'da açıklık bulunmadığından dolandırıcılık suçunun ihmal suretiyle işlenmesi mümkün değildir.²²⁴ Hilenin ihmali hareketlerle de oluşabileceğini savunan yazarlara göre; madde gerekçesinde belirtildiği üzere, hile icrai bir davranışla gerçekleştirilebileceği gibi ihmali bir davranışla da gerçekleştirilebilir. Fakat bu ihmali davranış, mağdurda bir hatanın oluşumuna, mevcut hatanın kuvvetlenmesine sebebiyet vermeli veya mağduru mevcut hatası konusunda aydınlatmamak şeklinde ortaya çıkmalı, ayrıca kişinin hataya düşen tarafı uyarmak konusunda hukuki ilişkiden kaynaklanan bir yükümlülüğü bulunmalı, bu ihmal de kendisine sonuç bağlanan bir beyan niteliğinde olmalıdır. Failin sözleşmeden, iş ilişkisinden, kanundan doğan bir aydınlatma yükümlülüğü varsa ve susmak mağduru aldatmışsa bu durumda susmak hile olarak kabul edilebilecektir.²²⁵

Yargıtayın, ihmal suretiyle dolandırıcılık suçunun işlenmesine ilişkin olarak doğrudan bir görüş belirtmeden olaysal değerlendirme kıstasını tatbik ettiği görülmektedir. Sözgelimi, bir kararında susarak fazla maaş alınması eylemini Yargıtay hile olarak değerlendirmemiştir.²²⁶ Ancak yeni tarihli başka bir kararında failin susmasına sonuç bağlanabilmesi halinde dolandırıcılık suçunun oluşacağına karar vermiştir.²²⁷

²²⁴ Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.870; Ekici, Dolandırıcılık, s.248; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.728; Bilen, Dolandırıcılık, s. 13; Ekici, Meral / Taş, Burak, “İhmali Hareketlerle İşlenen Dolandırıcılık Suçunun Cezalandırılması Sorunu”, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 2, Prof. Dr. Mustafa Avcı'ya Armağan, Ocak 2025, s.1340.

²²⁵ Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s. 406; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 812; Atalan, Dolandırıcılık, s.7; Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s. 454; Özgenç, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, s.23; Önder, Mala Karşı Cürümler, s.377; Toroslu, Özel Kısım, s.187; Centel/Zafer/Çakmut: Kişilere Karşı Suçlar, s. 456; Okuyucu Ergün, Güneş, Dolandırıcılık, s.309; Akbulut, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s. 2278; Yurtcan, Erdener, Malvarlığına Karşı Suçlar, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2015, s.296 (Yurtcan, Malvarlığına Karşı Suçlar).

²²⁶ “...Sanık için düzenlenen hizmet belgesinde sanığın öğrenim durumunun Eczacılık fakültesi ön lisans olarak belirtildiği halde sehven sanığın .. Devlet hastanesine eczacı olarak atandığı, sanığın atamada yanlışlık yapıldığını eczacı olmadığını bildirmeden eczacıymış gibi çalışmaya ve eczacı kadrosuna karşılık gelen maaş ve ek ödeme devam ettiği sonrada sırasıyla ... Hastanesi'ne, ...Doğum Hastanesi'ne eczacı olarak atandığı sanığın 5.7.2002 ile 21.4.2008 tarihleri arasında eczacı olmadığı halde eczacı olarak çalıştığı, hak etmediği halde eczacı kadrosuna karşılık gelen maaş ve ek ödeme almak suretiyle kamu kurumunu 35.654 TL zarara uğrattığı iddia edilen olayda; Sanığın tarihsiz dilekçesi ile kuruma ibraz ettiği diplomadan ön lisans mezunu olduğunun açıkça anlaşıldığı, söz konusu hatalı işlemde hile boyutuna ulaşan herhangi bir davranışının bulunmadığının anlaşılması karşısında, unsurları oluşmayan atılı suçtan beraati yerine mahkumiyetine karar verilmesi, bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 15. CD, E. 2013/952, K. 2014/15480, T.: 01.10.2014 Uyap Bilgi Bankası.

²²⁷ “ Sanığın, kolay kandırılabilen bir yapıya sahip olup, evli olan katılan Zeliha ile mağdur Aydın'ı katılanın bu durumunu gizleyerek evlenmeleri için tanıştırdığı, mağdur ve katılanın birlikte yaşamaya başladıkları, katılan Zeliha'nın bir süre sonra evden ayrıldığı, mağdurun...beyanlarında katılan Zeliha'nın mağdur ile birlikte yaşamaya devam etmesi halinde sanığa 1.000,00 TL para vereceğini taahhüt ettiği, ancak bu eylemin Zeliha'nın mağduru terk etmesi ile teşebbüs aşamasında kaldığı, bu surette herhangi bir menfaat temin edemediği belirtilerek dolandırıcılık suçundan cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmıştır. ...Mahkemece...tüm dosya kapsamı itibarıyla sanığın dolandırıcılık suçuna Zeliha'nın bekar

Kanaatimizce ihmal suretiyle dolandırıcılık suçunun işlenip işlenemeyeceği sorusuna, hile kavramının anlamının ve çerçevesinin sınırsızlığı ile açıklama getirilebilir. Birçok defa tekrarlandığı üzere hileli davranış her şekilde gerçekleştirilebilir. İçsel olguya dayanan durumlarda dahi illi serinin²²⁸ mevcut olması halinde hileli davranışın var kabul edilmesi söz konusu olabiliyorsa²²⁹ ihmal suretiyle yani hareketsiz kalarak hilelinin gerçekleştirilmesi evleviyetle (haydi haydi-a fortiori priori) mümkündür.

Ayrıca, aynı konuda farklı bir bakış açısı da açıklayıcı olabilir. Mağdurun hatasını fark edip bundan yararlanmak maksadıyla susmak suretiyle gerçekleştirilen hileli davranışın, dolandırıcılık suçunu oluşturması için menfaat temininin, susma eyleminden sonra gerçekleşmesi gerekir. Yani susma eylemi dolandırıcılık suçunun hareket ögesi olan hileli davranış yerine geçmiş olmalıdır. Susma şeklinde gerçekleşen hileli davranış sonrasında mağdur aldanmalı ve sakatlanan iradesine bağlı olarak yaptığı tasarruf ile kendi zararına fail yararına malvarlığı tasarrufunda bulunmalıdır. Failin kendisine çıkar sağlayan durumu veya mağdurun hatasını fark etmesi sonrasında susması halinde ise illi seri bozulmuş, yarar zaten elde edilmiş olduğundan dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır.

1.3.1.1.4.2.5. Usul Hilesi (Yargılama Dolandırıcılığı)

Bir kişinin, haklı olduğu iddiası ile açtığı davada, gerçeğe aykırı iddia, belge veya delillerle hâkimi aldatarak, verilmemesi gereken ve yürütme yeteneği olan lehe bir hükmün verilmesini sağlayıp, davanın diğer tarafının veya üçüncü kişilerin zarar görmesini temin etmesi halinde usul hilesinin varlığından bahsedilmektedir.²³⁰

Hâkim, görülmekte olan bir davada taraflar açısından bağlayıcı karar verme yetkisine dolayısıyla da üçüncü kişinin malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunma yetkisine sahiptir. Bu yetki kanundan doğmaktadır. Buna göre kanunun lafzı, illi seri teorisi²³¹ ve üçgen dolandırıcılık²³² kavramı üzerinden değerlendirme yapıldığında, suçun diğer

---

olduğu ve evlenmeye müsait olduğu yönündeki bir takım hileli davranışları ile teşebbüs ettiği gerekçesiyle mahkûmiyetine hükmedilmesinde.... vicdanî kanunun dosya içindeki belge ve bilgilerle uyumlu olarak kesin verilere dayandırıldığı, eyleme uyan suç vasfı ile yaptırımların doğru biçimde belirlendiği anlaşılmıştır...” Yargıtay 11. CD, E. 2021/27359, K. 2023/3319, T.: 27.04.2023 Uyarı Bilgi Bankası.

²²⁸ Ekici, Dolandırıcılık, s.201.

²²⁹ Ekici, Dolandırıcılık, s.197.

²³⁰ Selçuk, Dolandırıcılık, s. 80; Tümerkan, Dolandırıcılık, s.50.; Aydın, Dolandırıcılık, s.664.

²³¹ Ekici, Dolandırıcılık, s.201.

²³² Dolandırıcılık suçunda, malvarlığı değeri azalan mağdur ile hileli davranış ile iradesi sakatlanan mağdur aynı olmak zorunda değildir. Bu tür dolandırıcılık yöntemi üçgen dolandırıcılık olarak adlandırılmaktadır. Bir çeşit üçgen dolandırıcılık yöntemi olan usul hilesinde de iki mağdur vardır. İradesi sakatlanan ve aslında

unsurlularının da mevcut olması halinde usul hilesinin, dolandırıcılık suçunun hareket unsurunu oluşturan hileli davranış olarak kabul edilmesi gerektiği sonucuna varılabilir.²³³ Usul hilesi kavramı öğretide çok fazla tartışılmamış ve kavramın içeriği netleştirilmemiş²³⁴ olsa da; Yargıtayın ve İstinaf Mahkemelerinin usul hilesi kavramını kullanmadan mevcut tartışmaya ilişkin belirli bir yaklaşım geliştirdiği görülmektedir. Üç farklı durumda usul hilesi kavramı kullanılmadan uygulamada tartışılmıştır. Bunlardan birincisi, kamu kurum ve kuruluşları zararına dolandırıcılık suçlarında (TCK m.158/1-e) dikkate alınan “kurumsal araştırma yükümlülüğü” kıstasıdır. Yargıtayın, tarımsal destek alabilmek için gerçeğe aykırı beyanda bulunulması²³⁵, sigorta kapsamında tedavi yaptırmak için yalan beyanda bulunulması,²³⁶ SGK’nın suçtan zarar gören olarak dâhil olduğu muvazaalı boşanma²³⁷ ve sahte sigortalı kaydı yapılması²³⁸ eylemlerinde idarenin denetim yetkisi ve imkanının ortadan kalkmadığı gerekçesi ile failin yalan beyanlarının hile olarak kabul edilemeyeceğine dair kararları bulunmaktadır. Aslında, kanunun lafzı ve illi seri teorisi dikkate alındığında, failin hileli davranışları neticesinde, kamu kurum ve kuruluşunda çalışan personelin iradesi sakatlanmakta, kamu personelinin sakatlanan iradesi ile gerçekleştirdiği tasarruf (idari işlem) neticesinde kamu zararı doğmakta ve fail haksız menfaat elde etmektedir. Bu durumda, malvarlığı değeri azalan dolayısıyla birinci derecede suçun mağduru olan kamu tüzel kişiliğidir (SGK, Hazine).

---

yapmayacağı bir tasarrufta bulunan mağdur yargı mensubudur. Diğer mağdur ise yargı kararı ile malvarlığı eksilen gerçek veya tüzel kişidir. Bkz. Ekici, Dolandırıcılık, s.159.

²³³ Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.533; Aydın, Dolandırıcılık, s.664.

²³⁴ Selçuk’un usul hilesinin dolandırıcılık suçunu oluşturmayacağına dair görüşü de dikkat değerdir; “Her şeyden önce, böyle bir kararın gerçek mağduru, malvarlığında işlem yapılacak olan değil, yargıdır. Elde edilen karar ise, kamu adına yapılan bir yargı işlemidir. Dolandırıcılıktaki gibi, özel bir işlem değildir. Ayrıca, yürütme gücünü haiz yargı kararı, edilgen özneyi zorlayıcı bir niteliğe sahiptir. Oysa dolandırıcılıkta, böyle bir zorlama yoktur. Dolandırıcılıkta, yasa koyucunun iradesi, özel kişilerin malvarlığına hileyle zarar vermelerini önlemektir. Adaletin aldatılması, bu zararı dolayısıyla doğursa bile, suç malvarlığına karşı olamaz. Öte yandan, yasa koyucu, böyle bir suç, adalet yönetimine karşı suçlar içinde düzenlememiştir. Bu tür bir suçun cezalandırılması, yanlış yapılan yargı görevinin, özel çıkar nedeniyle cezalandırılmasına ve kesin hüküm dokunulmazlığını tehlikeye düşürecek boyutlara ulaşılmasına yol açacaktır. Oysa, yargının görevi, kendisine sunulan bilgi ve belgenin gerçekliğini, anlam ve içerik açısından saptamaktır, hileyi cezalandırmaktır. Davada taraflardan birine inanarak hüküm kurmak, bu görevin eksik yapıldığını gösterir. Bunu suça dönüştürmekse, görevden kaçmaya kurban aramak demektir.” Selçuk’un yorumu önem arz etmekle birlikte, “dolandırıcılık suçunda asıl olan mağdurun elinden hileli hareketlerle bir şeyi kendi rızası ile almaktır ancak usul hilesinde mağdurun elinden malvarlığı değeri kamu gücü kullanılarak alınmaktadır” şeklindeki yorumu, çalışma içeriğinde ayrıntılı olarak açıklanan üçgen dolandırıcılık yönteminin de bu suçun oluşumu için yeterli olduğundan kanaatimizce hatalıdır. Bkz. Selçuk, Dolandırıcılık, s.81.

²³⁵ Yargıtay 11. CD, E. 2022/6289, K. 2022/18517 T.: 07.11.2022 Uyap Bilgi Bankası.

²³⁶ Yargıtay 11. CD, E. 2021/17645, K. 2023/348 T.: 26.01.2023 Uyap Bilgi Bankası.

²³⁷ Yargıtay 15. CD, E. 2017/6821, K. 2019/9427, T.: 03.10.2019 Uyap Bilgi Bankası.

²³⁸ Yargıtay 11. CD, E. 2022/1517, K. 2023/11104 T.: 27.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

Failin yalan beyanı ile iradesi sakatlanan ikincil mağdur ise kamu personelidir. Failin eylemi üçgen dolandırıcılık şeklinde gerçekleşmiştir. Dolayısıyla idareye yönelen hileli davranışların usul hilesinden farkı yoktur. Buna göre, usul hilesinin dolandırıcılık suçunun oluşturması için, “kurumsal araştırma yükümlülüğü” eşliğini aşacak yoğunlukta hileli davranışın mevcut olması gerektiği, hakimın görülen davada “kurumsal araştırma yükümlülüğünü” yerine getirmesine rağmen hileli davranışların yoğunluğu nedeni ile aldandığının tespit edilmesi halinde dolandırıcılık suçunun oluştuğu kabul edilebilir.

İkinci olarak sahte belge kullanarak bir icra takibinin başlatılması neticesinde mağdurun zarar görmesi, failinin haksız menfaat elde etmesi halinde kamu kurum ve kuruluşlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık (TCK m. 158/1-d) suçu oluşmaktadır.²³⁹

Üçgen dolandırıcılık şeklinde gerçekleşen fiilde icra takibi neticesinde haczedilen eşyaları mağdur aslında kendi rızası ile teslim etmemektedir. Bu tür dolandırıcılık fiilinde, birincil mağdur malvarlığı değeri azalan icra takibi borçlusudur. İkincil mağdur ise hileli davranışlar neticesinde iradesi sakatlanan icra müdürlüğü görevlileri yani kamu gücüdür. Dolayısıyla icra müdürünün iradesinin sakatlanarak bizzat icra müdürüne hazırlatılan icra veya ödeme emri ile hakimın iradesi sakatlanarak bizzat hakime hazırlatılan icra gücüne sahip ilam arasında bir fark yoktur. Her iki belgede içerik itibarı ile sahtedir. Bu durumda Yargıtayın, illi serinin takibi halinde usul hilesini dolandırıcılık suçu olarak kabul ettiği sonucuna varılabilir.²⁴⁰ Ancak hemen belirtmek gerekir ki Yargıtayın icra müdürlüğünün araç olarak kullanıldığı dolandırıcılık eylemlerinde, icra takibinin konusunu oluşturan belgenin sahteliğine anlam yüklemekte, kök hile olarak sahteliğin varlığını ve yoğunluğunu dikkate alarak “kurumsal araştırma yükümlülüğü” eşliğinin de artık aşıldığına hükmetmektedir. Dolayısıyla Yargıtay, hileli davranış, icra müdürünün sakatlanan iradesiyle ortaya çıkan kararına değil, o kararın alınmasını sağlayan belge, sözleşme veya ilamdaki sahteciliğe bağlamaktadır.²⁴¹

²³⁹ Yargıtay 11. CD, E.2023/568, K. 2023/5798, T.: 11.07.2023 Uyap Bilgi Bankası.

²⁴⁰ “... Tüm dosya kapsamına göre; sanığın kasıtlı hareketlerle sahte olarak oluşturulmasına sebebiyet verdiği veraset ilamını kullanmak suretiyle mevzuat gereği kendisine ve üvey kardeşleri olan katılanlara elbirliği şeklinde mülkiyet hükümlerine göre intikal etmesi gereken taşınmazları tapuda kendi adına kayıt ettirmek suretiyle üzerine atılı nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediği..” Yargıtay 23. CD, E.2015/3169, K. 2015/4218, T.: 17.09.2015 Uyap Bilgi Bankası.

²⁴¹ “...Ticari ilişki karşılığı almış olduğu suça konu 20/08/2005 keşide tarihli çekin üzerinde bulunan 1.020,30 YTL olan bedeli, bir rakamından sonra "0" ibaresi eklemek sureti ile...” Yargıtay 11. CD, E. 2021/13798, K. 2023/6343 T.: 20.09.2023; “...alınan Adli Tıp raporuna göre bono üzerinde Karahancı Ltd Şti adına atılan imzanın yetkili olan R. K.’nin eli ürünü olmadığı belirlendiğinden takibin şirket yönünden durmasına..” Yargıtay 11. CD, E. 2021/21619, K. 2023/7395 T.: 19.10.2023; “ Olay tarihinde katılan şirketin yetkilisi olan sanık D.F’nin, katılan şirketle bir ticari ilişkisi bulunmadığı halde, sanki böyle

Son olarak bedelsiz senedi kullanma suçuna Yargıtayın yaklaşımı da usul hilesinin dolandırıcılık suçunu oluşturup oluşturmayacağına dair tartışmalara katkı sağlayabilir. TCK 156. maddesinde düzenlenen bedelsiz senedi kullanma suçunda fail, bedelsiz kalan bir senedin tahsili için yargısal yaptırım gücünü kullanmak için harekete geçmektedir. Yani bedelsiz senedi kullanma suçunda da failin yalan söylemesi, bu yalana bağlı olarak yarar elde etmesi ve mağdurun zarar görmesi öğeleri söz konusudur.²⁴² Bedelsiz senedi kullanma suçlarında senedin tahsili icra müdürlükleri veya mahkemeler aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bu durumlarda, Yargıtay, senedin bedelsizliği hususunda yargı mercilerinin aldatılması hileli davranış kabul etmeyip bunun aksine bedelsiz senedi kullanma suçunun dolandırıcılık suçuna dönüşmesi için mizansen (yoğun, ustaca sergilenen hile) aradığını açıkça belirtilmektedir.²⁴³ Diğer bir açıdan bakıldığında, elindeki senedin aslında bedelsiz kaldığını bilen fail, mahkeme veya icra müdürlüklerine başvurarak bedelsizliğe ilişkin yalan beyanda bulunmuş, sözelimi ihtiyati haciz kararı alınmasını sağlamış, bunun neticesinde kendi yararına mağdurun zararına haksız menfaat elde etmiştir. Buna göre, illi seri de tamamlanmıştır. Sadece lafzi yorum ve illi seri teorisi üzerinden yorumlandığında, tüm bedelsiz senedi kullanma suçlarının usul hilesi sayılarak dolandırıcılık olarak nitelendirilmesi gerekmektedir. Ancak böyle bir yaklaşım dolandırıcılık suçunun sınırlarının aşırı genişlemesi riskini barındırmaktadır. Kanaatimizce burada yine, “kurumsal araştırma yükümlülüğü” kavramı dikkate

---

bir ilişkisi varmış gibi içerik itibarıyla sahte suça konu bonoyu düzenleyerek, sanık T.B.'ye verdiği, sanık Tamer'in de katılan şirket aleyhine icra takibi başlattığı “ Yargıtay 11. CD, E. 2021/22321, K. 2023/3501 T.: 02.05.2023 Uyarı Bilgi Bankası.

²⁴² Özbeke/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.723, Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.431; Soydaş Çınar, Tuğçe, “Kambyo Senetlerinde Bedelsizlik”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2019, s.217 (Soydaş Çınar, Kambyo Senetlerinde Bedelsizlik).

²⁴³ “sanığın senetlerin ödenmesi sırasında renkli fotokopi/ bilgisayar yazıcı ile husule getirilmiş işgal kabiliyeti bulunan senetleri katılanlara verip asıllarını iade etmediği, bilahare de bedelsiz kalmış senetleri...takibe koyduğu, sanıkların bu şekilde atılı suçu işlediği iddia olunan somut olayda; eylemin, hile ile elde tutulan senetlerin kamu kurumu olan icra müdürlüğü aracılığı ile icra takibine konması suretiyle; 5237 sayılı Kanun'un 158/1-d maddesinde düzenlenen nitelikli dolandırıcılık ile aynı Kanun'un 204 üncü maddesinde düzenlenen resmi belgede sahtecilik suçlarını oluşturup oluşturmayacağına ilişkin delilleri takdir ve değerlendirme yetki ve görevinin üst dereceli Ağır Ceza Mahkemesine ait olduğu...” Yargıtay 11. CD, E. 2022/8144, K. 2023/3883 T.: 11.05.2023;

“sanığın M.A'nın...katılanlara 30.03.2012 ve 30.04.2012 vade tarihli gerçek bonoları vermiş olduğu izlenimi uyandırarak sahte olarak tanzim edilmiş bonoları iade etmesi suretiyle hileli eylemde bulunduğu, sanığın ise en başından itibaren...suç işleme kastıyla hareket ettiği anlaşıldığından sanıkların kamu kurum ve kuruluşlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık ve sanık M.'nin resmi belgede sahtecilik suçlarından mahkumiyetlerine hükmedilmesi gerektiği gözetilmeden eksik inceleme ve suç vasfının tayininde hataya düşülmesi sonucu.... bedelsiz senedi kullanma suçundan mahkumiyet hükmü kurulması...” Yargıtay 11. CD, E. 2021/12838, K. 2022/16021 T.: 11.10.2022 Uyarı Bilgi Bankası.

alınmalıdır. Yargıtay, bedelsiz kalan senedin kullanılması yöntemi ile gerçekleştirilen icra takiplerinde, sadece bedelsiz kalmış senedi bu özelliğini bilerek icraya koymayı kök hile olarak kabul etmemekte, bunun haricinde, yargı mercilerini kandırabilecek nitelikte ve yoğunlukta hileli davranışın gerekli olduğuna hükmetmektedir.²⁴⁴

1.3.1.1.4.2.3. Hile Kavramının Değişkenliği ve Sınırlarının Belirsizliği

Hilenin gerçekleşme şekillerine ilişkin sınırsız sayıda ihtimal ileri sürmek mümkündür.²⁴⁵ Hileli davranışın oluşup oluşmayacağı, faile, mağdura, yere, zamana, miktara, oluş sıralamasına, faile yüklenen diğer suçların olup olmadığına göre değişiklikler gösterir. Mağdurun aldanmasına elverişli olan her türlü hareket veya hareketsizlik hile olabilir.²⁴⁶ Hatta an itibari ile öngörülemeyen, öğreti ve uygulama tarafından bilinmeyen ancak dolandırıcılık suçunun hile unsuruna karşılık gelen yeni görünüş biçimleri de ortaya çıkabilir. Sosyal hayatta ve teknolojik alanda meydana gelen değişimler, hilenin yeni anlamlar kazanmasına, çeşitlenmesine, farklı şekillere bürünerek ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Sözgelimi, 5237 sayılı TCK'nın hazırlık sürecinde hiç bilinmeyen veya öngörülmemen elektronik ticaret yöntemi ile dolandırıcılık günümüzde hileli davranışın en yaygın türünü oluşturmaktadır. Hatta daha ileri gidilerek sanal dünyanın kendisinin tek başına Dönmezer'in mizansen kavramını²⁴⁷ karşıladığı dahi söylenebilir. Bilişim sistemleri araç olarak kullanılarak oluşturulan ve sergilenen hileli davranışları artık cezaî ve hukukî hile ayrımı ile veya basit yalan, nitelikli yalan ayrımı ile açıklamak olanaklı değildir. Sanal dünyayı, gerçeğinden ayıramayan bir kişinin, maruz kaldığı hileli davranışlar nedeniyle aldanmasını, hile kavramına ilişkin klasik açıklamalar ile tanımlamak kolay olmayacaktır. Kişilerdeki gerçeklik algısı ve ilişkilerdeki yüz yüzelik ilkesi sürekli değişmektedir. Günümüzde sanal veriler, sosyal ve ekonomik hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Normalde basit bir yalan olarak kabul edebileceğimiz bir veri,

---

²⁴⁴ “Sanığın katılana 10.000TL borç verdiği ve karşılığında teminat olarak davaya konu ...bonoyu aldığı, katılanın borcunu ödemesine rağmen sanığın katılana sahte katılan imzası bulunan bonoyu teslim edip asıl bonoyu borç ilişkisi kalmamış olmasına rağmen kullanıp M.M. isimli kişiye kendi borcuna müteakip verdiği, bu kişinin de ...sayılı dosyası ile takibe koyduğu iddia olunan olayda, sanığın üzerine atılı eylemin sübut halinde TCK'nın 156. maddesinde düzenlenen bedelsiz senedi kullanma suçunu oluşturacağı” 15 CD 2020/9073 E, 2020/11648 K. 1/12/2020 Uyap Bilgi Bankası.

²⁴⁵ Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.456.

²⁴⁶ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.809; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.727; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.869, Ekici, Dolandırıcılık, s.195; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.452, Bilen, Dolandırıcılık, s.97; Okuyucu Ergün, Güneş, Dolandırıcılık, s.306.

²⁴⁷ Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.453.

sanal dünyanın aldatıcı gerçekliği içerisinde kişilerin aldanmasına sebebiyet verecek düzeyde kabul edilebilir. Bu durumda söz konusu yalanı “basit” olarak nitelendirmek sosyal gerçeklikle uyumlu olmayacaktır.

Kanaatimizce hilede içkin olan değişen şartlara ayak uydurabilme kapasitesi ve esnek yapısı dikkate alındığında, hilenin tanımını yapmak yerine, bilinçli olarak genel bir ifade ile yetinilmesi doğru olmuştur. Bu nedenle hilenin ne olduğunu, öğelerini, sınırlarını irdelemek yerine, hilenin “kişide hatalı kanaat uyandırmak” şeklindeki en yalın tanımı esas alınmalı, sonrasında dolandırıcılık suçunun oluşması için gereken diğer tüm unsurlar, illi seri takip edilerek olaysal olarak değerlendirilmelidir.

Kanaatimizce; üç ana prensip üzerinden hileli davranışın tanımlanmasına ilişkin tüm tartışmalı konulara çözüm üretilebilir.

Birincisi; hilelinin içkin yapısındaki öngörülemezlik nedeniyle sınırlarının belirlenmesinin mümkün olmadığı kabul edilmelidir. Zira her türlü eylem, eylemsizlik, beyan, susma, tavır, belge, kişisel özellik hile olabilir. Hatta hilenin sınırlarını belirleme çabası bazı suçların cezasız kalması riskini barındırır.

İkincisi, her somut olay kendi içinde bağımsız olarak değerlendirilmeli, illi seri²⁴⁸ her olaya tatbik edilmeli, bütünsel (olaysal) değerlendirme yapılmalı; failin baştan beri dolandırıcılık kastı var mı, failin hareketleri veya hareketsizliği hile kabul edilebilir mi, hile mağdurda karşılık buldu mu, mağdurun denetleme olanağı ortadan kalktı mı, mağdur basit olsa da yalana inanmış mı yoksa basit yalanı fark etmesine rağmen risk alıp failin eylemlerini kabullenmiş mi, basit bir araştırma ile yalan anlaşılabilir mi şeklinde daha da çoğaltılabilecek sorular her olayda tekrarlanmalıdır.

Üçüncüsü, failin tipiklikteki rolünü azaltan çözümlerden uzak durulmalı,²⁴⁹ dolandırıcılık suçunun unsurlarının oluşup oluşmadığının tespitinde veya hileli hareketlerin aldatma kabiliyetinin belirlenmesinde, mağdurun penceresinden bakmak yerine daima failin penceresinden bakılmalıdır.

Bu bağlamda hile kavramının yasa koyucu tarafından ayrıntılı olarak düzenlenmemesi, öğretide sübjektif görüşün baskın hale gelmesi, Yargıtayın olaysal değerlendirme

---

²⁴⁸ Ekici, Dolandırıcılık, s.201.

²⁴⁹ Başbüyük, İsa, Blokzincir-Kripto Varlık Bağlantılı Yaygın Sahtekarlık Türlerinin Dolandırıcılık ve İlişkili Suçlar Yönünden Analizi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt.25, Sayı.2, İzmir, 2023, s.836 (Başbüyük, Blokzincir-Kripto Varlık).

ölçütünü uygulayarak karma yapılı bir modeli benimsemesi kanaatimizce yerinde olmuştur.²⁵⁰

1.3.1.1.5. Netice

1.3.1.1.5.1. Mağdurda Hataya Sebep Olmak veya Hatayı Devam Ettirmek (Aldatma)

Suçun tamamlanmış sayılması için fiilin gerçekleşmesine ek olarak hareketten ayrılabilen, suçun kanuni tanımında belirtilen neticenin ortaya çıkmasının arandığı hallerde neticeli suçtan bahsedilir.²⁵¹ Dolandırıcılık suçu madde metninden açıkça anlaşılacağı üzere neticeli bir suç olarak kabul edilmekle birlikte²⁵² illi serinin beş unsurundan²⁵³ ikinci sırada yer alan mağdurun aldanmasının, hareket içerisinde mi netice içerisinde mi kaldığı hususunda görüş farklılıkları bulunmaktadır.²⁵⁴ Bizim de katıldığımız öğretideki baskın görüşe göre²⁵⁵ mağdurun aldanması suçun ilk ara neticesidir. Ancak dolandırıcılık suçu karmaşık yapılı bir netice suçu olduğundan birden

²⁵⁰ “Esasen, hangi davranışların hileli olup olmadığı ve bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği yolunda genel bir kural koymak oldukça zor olmakla birlikte, olaysal olarak değerlendirme yapılmalı, olayın özelliği, mağdurun durumu, fiille olan ilişkisi, kullanılmışsa gizlenen veya değiştirilen belgenin nitelikleri ayrı ayrı nazara alınmak suretiyle sonuca ulaşılmalıdır.” Yargıtay CGK, E. 2022/6-378, K. 2023/205, T.: 05.04.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/11-471, K. 2023/176, T.: 22.03.2023, Yargıtay 11. CD, E. 2021/30211, K. 2023/8999 T.: 29.11.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/5-306, K. 2023/456, T.: 20.09.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/7-547, K. 2023/261, T.: 04.05.2023; Yargıtay 11.CD, E. 2021/12683, K. 2021/11527, T.: 02.11.2021; Yargıtay 11.CD, E. 2021/13430, K. 2021/6472, T.: 14.09.2021; Yargıtay 11.CD, E. 2015/7356, K. 2017/352, T.: 18.01.2017, UYAP Bilgi Bankası.

²⁵¹ Özgenç, Genel Hükümler, s.171.

²⁵² Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.808; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.726; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.868, Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.452, Bilen, Dolandırıcılık, s.85; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.526; Selçuk, Dolandırıcılık, s.86, Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.450; Hafızoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s.406.

²⁵³ 1-Failinin hileli davranışlar sergilemesi 2-Hileli davranışların etkisi ile mağdurun aldanması 3-Mağdurun aldanmanın etkisi ile tasarrufta bulunması, 4-Mağdurun veya üçüncü kişinin malvarlığı zarar 5-Failin veya başkasının malvarlığına ilişkin yarar elde etmesi Bkz. Ekici, Dolandırıcılık, s.201.

²⁵⁴ Dolandırıcılık suçunun diğer dört alt ögesinden, failin hileli davranışlarda bulunması fiilinin, hareket unsurunu oluşturduğu, benzer şekilde, mağdurun aldanmaya bağlı olarak malvarlığında tasarrufta bulunması, tasarruf neticesinde mağdurun veya bir başkasının zarar görmesi, buna karşılık failin veya bir başkasının yarar elde etmesi fiillerinin ise netice unsuru içerisinde yer aldığı hususunda görüş birliği bulunmaktadır. Bkz. Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.808; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.726; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.868, Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.452; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.526; Bilen, Dolandırıcılık, s.85, Selçuk, Dolandırıcılık, s.86, Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.450; Hafızoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s.406; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.526.

²⁵⁵ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.813; Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.452.

fazla aşamadan oluşmaktadır.²⁵⁶ Buna göre suçun ilk ara neticesi olan aldanmanın nedensel etkisi ile mağdur malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunmaktadır. Bu da, suçun oluşum seyrindeki sıralamaya göre gerçekleşen ikinci ara neticedir. Kronolojik sıralamaya göre gerçekleşen birinci nihai netice mağdurun gerçekleştirdiği tasarrufun, mağdur veya bir başkası açısından bir zarara neden olması, ikinci nihai neticesi ise mağdurun gerçekleştirdiği tasarrufun fail veya bir başkası açısından yarar sonucu doğurmasıdır. Dolayısıyla malvarlığına ilişkin yarar ve zarar asıl netice iken, aldanma ve aldanmaya bağlı tasarruf ikincil nitelikteki neticedir.²⁵⁷

Dolandırıcılık suçunun ilk ara neticesi olan aldanma, kişinin zihninde, olgu ve olaylara ilişkin gerçekte örtüşmeyen yanlış düşünce ve kanaatler oluşmasını ifade eder. Kişinin gerçeklik algısı, fikri faaliyetleri etkilenecek “psikolojik körlük” yaratılır.²⁵⁸ Aldanmanın varlığı için mağdur, hileye konu olayı gerçek kabul etmeli ya da en azından gerçek olma ihtimalini düşünerek hareket etmelidir. Mağdur, fail tarafından ortaya konan mizansenin gerçek olma ihtimalini gerçek olmama ihtimalinden daha olası görmüş ise aldatma ögesinin varlığı kabul edilmelidir. Ancak bu noktada hilenin aldatmaya elverişli olmayacak ölçüde basit/kaba yalan boyutunda olması ile mağdurun objektif kriterlere göre aldatmaya elverişli olan hileli davranışlara rağmen aldanmamasının birbirine karıştırılmaması gerekir. Mağdurun aldanmaması kullanılan hilenin elverişsizliğinden kaynaklanır ise işlenemez suç söz konusudur.^{259,260} Ancak, hileli davranışlar objektif kriterlere göre aldatmaya elverişli olmasına karşın mağdurun aldanmamış olması

²⁵⁶ Ekici bu aşamaları illi seri olarak adlandırmaktadır. Bkz. Ekici, Dolandırıcılık, s.201.

²⁵⁷ Selçuk, Dolandırıcılık, s.131, s.132; Selçuk, Sami, Dolandırıcılık Cürmünün Kimi Suçlardan Ayrımı ve Çeklerle İlgili Suçlar, Kadioğlu Matbaası, 1. Baskı, Ankara 1986, s.12 (Selçuk, Dolandırıcılık Cürmünün Kimi Suçlardan Ayrımı).

²⁵⁸ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.457, Ekici, Dolandırıcılık, s.264.

²⁵⁹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.814; Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s. 406; Ekici, Dolandırıcılık, s.268; Gökçen/Balcı, Dolandırıcılık, s.18; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.59; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 674; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.454.

²⁶⁰ “somut olay incelendiğinde, katılanın, sanığın kendisine sahte çek vereceğini bilerek sanığı yanına çağırdığı ve daha önce bilgi verdiği polisler sanığı yakalattığı olayda, katılanın herhangi bir hileye maruz kalmadığı, katılanın sanığa baştan itibaren inanmadığı dikkate alınarak katılanın denetim imkanının ortadan kaldırılmadığının anlaşılması karşısında nitelikli dolandırıcılığa teşebbüs suçunun unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle sanığın 5271 sayılı CMK’nın 223/2-a maddesi gereğince beraatine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde mahkumiyet kararı verilmesi” Yargıtay 15. CD, E. 2015/8621, K. 2018/5397, T.: 10.09.2018;

“sanığın kurumun denetim imkanını ortadan kaldıracak mahiyette hileli bir hareketinin bulunmaması, diploma fotokopisini sunması, kurumun bildirilen belgeyi her zaman denetleme yetkisinin bulunması ve somut olayda da denetleyip durumun anlaşılması karşısında nitelikli dolandırıcılığa teşebbüs suçunun unsuru oluşmadığı gözetilmeden beraati yerine yazılı şekilde hakkında mahkumiyet hükmü verilmesi,” Yargıtay 15. CD, E. 2017/34595, K. 2019/1434, T.: 27.02.2019 UYAP Bilgi Bankası.

durumunda ise teşebbüs aşamasında kalmış dolandırıcılık suçundan bahsetmek gerekir.²⁶¹ Tam aksine mağdurun basit ve kaba yalanı denetleme imkânı var olduğu halde çeşitli nedenlerle (tecrübesizlik, dalgınlık, saflık, telaş, bilgisizlik) gerçek kabul etmesi halinde ise hileli davranış ile mağdurun aldanması arasındaki illiyet bağı kesilmediğinden dolandırıcılık suçu oluşacaktır.²⁶²

1.3.1.1.5.2. Mağdurun Mal Varlığı Üzerinde Tasarrufta Bulunması

Hileli hareketin ilk ara sonucu, mağdurun hataya düşmesi yani aldatılmasıdır. Ancak mağdurun hatası tamamen zihinsel bir olgu olduğundan, malvarlığına ilişkin zararı kendi bünyesinde barındıramaz.²⁶³ Eylemin dolandırıcılık suçu olarak değerlendirilebilmesi için ek bir davranış gerekir. Ek davranış ise hataya düşen mağdurun, hatasının etkisiyle malvarlığı açısından zarara neden olacak bir tasarrufta bulunmasıdır. Tıpkı hileli davranış ile mağdurun zihinsel dünyasında hatalı bir düşünce oluşması (aldanması) neticesi arasında illiyet bağı gerektiği gibi mağdurda oluşan hatalı düşünce ile mağdurun mal varlığı üzerinde tasarrufta bulunması eylemi arasında da illiyet bağı gerekir. Söz konusu tasarruf, icrai bir davranış ile gerçekleştirebileceği gibi bir harekete rıza gösterilmesi şeklinde ihmali bir davranış ile de gerçekleştirilebilir.²⁶⁴ Failin hileli hareketleri neticesinde, mağdurun suça konu eşyanın götürülmesine göz yumması, alacağını istemekten vazgeçmesi veya suça konu eşyayı veya parayı bizzat faile teslim etmesi malvarlığı üzerinde tasarruf olarak kabul edilebilir.²⁶⁵

Dolandırıcılık suçunun oluşması için kural olarak hileli davranışlarla iradesi sakatlanan kişi ile malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunan kişinin aynı olması gerekmektedir. Ancak bu kişinin suça konu malvarlığı değerinin sahibi olması şart değildir. Hataya düşürülen kişi, tasarrufu neticesinde gerek kendisine ait malvarlığının gerekse üzerinde tasarruf etme yetkisine sahip bulunduğu üçüncü bir kişiye ait malvarlığının azalmasına yol

---

²⁶¹ Yargıtayın hileli davranışların belirli bir yoğunlukta olması halinde, mağdur en başından beri aldanmamış olsa dahi dolandırıcılık suçunun teşebbüs aşamasındaki halinin oluşacağına dair yerleşik içtihadı bulunmaktadır. Karar içerikleri teşebbüs bölümünde yer almaktadır: Yargıtay 11. CD, E.2022/10790, K. 2024/7512, T.: 04.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/28411, K. 2023/8906, T.: 28.11.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2021/29647, K. 2023/10344, T.: 18.12.2023; Yargıtay 15. CD, E. 2012/13, K. 2021/7261, T.: 22.06.2021; Yargıtay 23. CD E. 2015/1930, K. 2015/724, T.: 16.04.2015 Uyap Bilgi Bankası.

²⁶² Ekici, Dolandırıcılık, s.265.

²⁶³ Toroslu, Özel Kısım, s.189.

²⁶⁴ Ekici, Dolandırıcılık, s.270; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.459.

²⁶⁵ Bilen, Dolandırıcılık, s.147; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.437.

açabilir.²⁶⁶ Örneğin, kasiyer, banka çalışanı, tapu memuru, noter kâtibi gibi kişilerin iradesi sakatlanarak gerçekleştirilen dolandırıcılık suçlarında, üçüncü kişinin mal varlığı azalmaktadır. Üçgen dolandırıcılık olarak nitelendirilen²⁶⁷ dolandırıcılık suçunun bu şeklinde, failin hileli davranışları neticesinde iradesi sakatlanan kişi ile suça konu mal varlığı üzerinde tasarrufta bulunan kişi aynı olmakla birlikte haksız menfaatin konusunu oluşturan malvarlığı değerinin sahibi farklı kişidir. Dolandırıcılık suçu tüzel kişiler zararına sadece üçgen dolandırıcılık şeklinde işlenebilir. Zira fail, hileli davranışlarını tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişiye yöneltmekle birlikte hileli davranışlarla elde edilen mal varlığı değeri tüzel kişiye aittir. Bu durumda mal varlığına zarar veren tasarruf, iradesi sakatlanan temsilci tarafından gerçekleştirilirken, tüzel kişinin mal varlığı azalmaktadır.²⁶⁸ Üçgen dolandırıcılık açısından dikkat edilmesi gereken bir diğer husus, aldatılan kişinin üçüncü kişinin malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunduğu sırada suça konu malvarlığı değeri üzerinde tasarrufta bulunma yetkisine sahip olması gerektiğidir. Tasarruf yetkisi, kanundan, zilyetlikten veya sözleşmeye dayalı hukuki ilişkiden kaynaklanabilir.^{269,270}

Dolandırıcılık suçunu karakterize eden birinci unsur hile, ikinci unsur ise mağdurun malvarlığı üzerinde bizzat tasarrufta bulunmasıdır.²⁷¹ Mağdurun aldanmaya bağlı olarak üzerinde tasarrufta bulunduğu eşyanın taşınır veya nakit para olması halinde devir olgusuna ilişkin tartışma yaşanmamaktadır. Ancak devir olgusunun konusunu, taşınmaz,

²⁶⁶ Bilen, Dolandırıcılık, s.149.

²⁶⁷ Ekici, Dolandırıcılık, s.159; Akbulut, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s. 2286.

²⁶⁸ Ekici, Dolandırıcılık, s.280.

²⁶⁹ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 441; Önder, Mala Karşı Cürümler, s. 378; Toroslu, Özel Kısım, s.190.

²⁷⁰ “...Şikâyetçinin işletmekte olduğu iş yerini, tanık Tufan'a emanet ederek iş yerinden geçici olarak ayrıldığı, bu sırada şikâyetçi ve tanığın iki haftadır tanıdıkları ve ismini Soner olarak bildikleri sanığın iş yeri içerisine girdiği ve tanık Tufan'a “Biz hesap işlerini Onur ile birlikte yapıyoruz.” diyerek kasadaki parayı aldığı, tanık Tufan'ın, sanığa, kasadan neden para aldığını sorduğunda, sanığın “Onur paraları bana emanet etti, sen karışma” dediği, tanık Tufan'ın da şikâyetçi ile sanık arasında bu şekilde bir anlaşma olduğunu düşünerek sesini çıkarmadığı, sanığın parayla birlikte iş yerinden ayrıldığı anlaşıldığı olayda; sanığın, şikâyetçi tarafından iş yerinde geçici olarak bırakılan zilyedi kandırarak ve şikâyetçi zararına işlediği eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 157/1. maddesinde düzenlenen dolandırıcılık suçunu oluşturduğu gözetilmeden, hileli hareketlerin şikâyetçiye karşı değil tanığa karşı gerçekleştirildiğine dair hatalı değerlendirmeler ile suç vasfında yanılgiya düşülerek hırsızlık suçundan aynı Kanun'un 142/1-b. maddesi ile uygulamaya yapılması, “ Yargıtay 2. CD, E. 2023/4649, K. 2024/18776, T.: 05.12.2024 Uyap Bilgi Bankası.

²⁷¹ “Dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için; failin bir kimseyi, kandırabilecek nitelikte hileli davranışlarla hataya düşürüp, onun veya başkasının zararına, kendisine veya başkasına yarar sağlaması gerekmektedir. Dolandırıcılık suçunda, failin hileli hareketleri sonucu sakatlanmış irade neticesinde kişiye ait malvarlığının mülkiyetinin devri, hırsızlık suçunda ise; menkul bir malın, sahibinin rızası dışında alınması, mal üzerinde mağdurun zilyetliğine son verilmesi, mağdurun suç konusu eşya üzerindeki zilyetlikten doğan tasarruf haklarını kullanmasının olanaksız hale gelmesi söz konusudur.” Yargıtay 11. CD, E. 2021/14945, K. 2024/491, T.:16.01.2024 Uyap Bilgi Bankası.

şifre bilgisi, kasa anahtarı, internet bankacılığı giriş bilgileri, araba anahtarı gibi farklı nesnelerin oluşturması halinde devir olgusu tartışmalı hale gelmektedir. Özellikle bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenen dolandırıcılık suçlarındaki artış ile son dönemlerde bu husustaki tartışmalar da artmıştır. Kanaatimizce, mağdurun sakatlanan iradesi ile internet bankacılığı giriş bilgisi, kasa şifresi, mobil bankacılık onay kodu, kredi kartı bilgisini failine vermesi, sonrasında failin bu bilgileri veya belgeleri kullanarak haksız menfaat elde etmesi halinde dolandırıcılık suçu oluşmaktadır. Bu tür örneklerde suçun konusu olan malvarlığı değeri üzerinde mağdurun doğrudan tasarruf bilinci olmasa da, malvarlığını temsil eden nesneler veya bilgilere (internet bankacılığı giriş bilgisi, kasa şifresi, mobil bankacılık onay kodu, kredi kartı bilgisi) ilişkin tasarruf bilinci vardır. Sonuçta malvarlığını temsil eden bilgi ve nesneler mağdurun bizzat gerçekleştirdiği tasarruflar ile failin eline geçmektedir. Bu durumda dolandırıcılık suçunun unsurları oluşmuş kabul edilmediir.²⁷² Bu konu çalışmanın üçüncü bölümünde phishing'in (oltalama) suç vasfının belirlenmesi başlığı altında ayrıntılı olarak açıklanacaktır.²⁷³

Dolandırıcılık suçunun konusunu maddi varlığı olan taşınırın oluşturduğu ve tasarrufun, teslim şeklinde gerçekleştirildiği durumlarda, aldanmaya bağlı tasarruf alt ögesinin oluşması için geçici teslim boyutunun aşılmış olması gerekir. Aksi halde failin eylemi, dolandırıcılık suçunu oluşturmayıp diğer koşulların mevcut olması halinde hırsızlık suçunu oluşturacaktır. Bu husus 765 sayılı ETCK döneminde de çokça tartışılmıştır. Yargıtayın istikrar kazanan kararlarında, failin geçici olarak kendisine teslim edilen taşınırı mağdurun izni ve bilgisi olmaksızın alarak olay yerinden uzaklaşması fiili, hırsızlık suçu olarak nitelendirilmektedir.^{274,275}

²⁷² Ekici, Dolandırıcılık, s.279; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.437.

²⁷³ Yargıtayın son dönem kararlarında bu tür eylemler dolandırıcılık suçu olarak kabul edilmektedir. Karar içerikleri phishingin suç vasfının belirlenmesi başlıklı Bölüm 3.1.6 içerisinde yer almaktadır. Yargıtay 11. CD, E. 2022/11226, K. 2023/10873, T.: 26.12.2023; ” Yargıtay 11. CD, E. 2021/40681, K. 2022/7096, T.: 21.04.2022; Ankara Bam 15. CD, E. 2023/2084, K. 2023/2041 Karar sayılı, T.: 07/06/2023; Antalya BAM 9. CD, E.2022/4043, K.2023/2029, T.:09/06/202 Uyap Bilgi Bankası.

²⁷⁴ Selçuk, Dolandırıcılık Cürmünün Kimi Suçlardan Ayrımı, s.13.

²⁷⁵ “Sanığın, yeni tanıştığı...şikayetçiden kendi hotmail hesabına bakacağını söyleyip cep telefonunu istediği, şikayetçinin tarafından kısa bir süre ayrılmasının ardından sanığın cep telefonu ile birlikte ortadan kaybolduğu, bu suretle sanığın güveni kötüye kullanma suçunu işlediğinin iddia edildiği olayda; suça konu telefonun zilyetliğinin sanığa devredilmemiş olması ve taraflar arasında önceye dayalı herhangi bir tanışıklığın bulunmaması karşısında; sanığın eyleminin, ayrıntıları Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 12/06/2012 tarih ve 2011/15-440 Esas ve 2012/229 Karar sayılı kararında belirtildiği üzere; 5237 sayılı TCK'nın 141/1. ve 143/1. maddelerinde düzenlenen ve uzlaştırma kapsamında bulunmayan geceleyn hırsızlık suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında hataya düşülerek güveni kötüye kullanma

Tasarrufta bulunma alt ögesi açısından dikkat edilecek bir diğer husus, malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunma eyleminin mağdurun bilgisi ve rızası dâhilinde bizzat gerçekleştirilmesinin zorunlu olmasıdır. Dolandırıcılık suçunda, failin gerçekleştirdiği hileli davranışların nihai amacı, malvarlığı değerinin bizzat mağdur tarafından kendisine teslimini sağlamaktır. Buna göre, failin hileli hareketlerle mağdurun dikkatini dağıtması sonrasında aslında hiçbir aşamada kendisine teslim edilmeyen bir eşyayı el çabukluğu ile mağdurun elinden alması eylemi dolandırıcılık suçunu oluşturmayıp diğer şartların mevcut olması halinde hırsızlık suçunu oluşturacaktır.²⁷⁶

Bu konuda uygulamada sıklıkla karşılaşılan “tırnakçılık” ve “altınların okunması” yöntemleri üzerinden açıklama yapılabilir. Tırnakçılık yönteminde hileli davranışların gerçek amacı mağduru aldatarak malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunmasını sağlamak değildir. Hileli davranışların gerçek amacı mağdurun dikkati dağıtmak böylelikle el çabukluğu ile malvarlığı değerini mağdura fark ettirmeksizin elde etmeyi kolaylaştırmaktır. Bu yöntemde, mağdurun işbirliğiyle gerçekleşen rızai bir teslim hiç bir zaman söz konusu olmadığından, dolandırıcılık suçunun tipiklik unsuru oluşmamaktadır. Yargıtay da bu ayrımı dikkate almaktadır.²⁷⁷ Benzer şekilde, “altınların okunması”

---

suçundan sanığın mahkumiyetine hükmedilmesi,” Yargıtay 15. CD, E. 2020/7286, K. 2021/1241, T.: 11.02.2021; Benzer Kararlar: Yargıtay 2. CD, E. 2023/4649, K. 2024/18776, T.: 05.12.2024; Yargıtay 2. CD, E. 2020/15411, K. 2020/5527, T.: 10.06.2020 Uyap Bilgi Bankası.

²⁷⁶ Ekici, Dolandırıcılık, s.272.

²⁷⁷ “Sanığın otogar girişinde bulunan şikâyetçilerin yanına yaklaşarak, oğullarına 150,00 TL borcu olduğunu belirtip, 200,00 TL uzattıktan sonra şikâyetçiden para üstü olarak 50,00 TL istediği, şikâyetçinin de parasını çıkararak vereceği sırada, sanığın, şikâyetçide bulunan paraları alarak elinde bulunan paralarla birlikte karıştırdığı ve bir bölümünü cebine attıktan sonra şikâyetçinin paralarını geri aldığı, sanığın da borcunu oğullarına bizzat ödeyeceğini belirterek olay yerinden uzaklaştığı, paralarını kontrol eden şikâyetçinin kendisinde bulunan 650,00 TL paradan 350,00 TL’sinin eksik olduğunu gördüğünün anlaşıldığı olayda; sanığın hileli davranışları sonucunda mağdurun iradesi sakatlanmadığı gibi özgür iradeye dayalı olarak bir teslimin de söz konusu olmaması nedeniyle hırsızlık suçunun oluştuğu gözetilmeden, suç vafında yanılgiya düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması hukuka aykırı olup...hükümün bozulmasına” Yargıtay 15. CD, E. 2015/6747, K. 2018/4908, T.: 02.07.2018;

“ sanığın katılanların kuyumcu dükkânına gelerek dolar satın alma bahanesi ile katılanlardan dolar destesini alıp destede bulunan doların yıpranmış olduğunu söyleyerek seri numarasını yazmasını istemek suretiyle katılanın dikkatini dağıtıp bir anlık dalgınlığından faydalanarak el çabukluğu ile önceden hazırladıkları desteyi katılanın hazırladığı deste ile değiştirerek fark ettirmeden gizlice aldığı, Yargıtay 15 CD’nin 2015/6747 esas 2018/4908 karar sayılı kararı ve benzer kararlarında belirtildiği üzere; bu şekilde gerçekleşen olayda sanığın hileli davranışları sonucunda katılanın iradesi sakatlanmadığı gibi özgür iradeye dayalı olarak bir teslimin de söz konusu olmaması nedeniyle eyleminin TCK’nun 157/1 maddesinde düzenlenen dolandırıcılık suçunu oluşturmayıp TCK’nın 142/2-h maddesinde düzenlenen herkesin girebileceği bir yerde bırakılmakla birlikte kilitlenmek suretiyle ya da bina veya eklentileri içinde muhafaza altına alınmış eşya hakkında hırsızlık suçunu oluşturduğu anlaşılmakla; sanığın sabit görülen hırsızlık suçundan cezalandırılmasına karar verilmesi gerektiği gözetilmeden hatalı hukuki nitelendirme ile yazılı şekilde dolandırıcılık suçundan cezalandırılmasına karar verilmesi hukuka aykırı olup,” Sakarya BAM 8. CD, E.2020/77, K. 2020/221, T.: 11.02.2020, İlgili BAM kararının temyiz incelemesi neticesinde verilen Yargıtay Kararı: “Sanık hakkında hırsızlık suçundan kurulan hükümde herhangi bir isabetsizlik

yönteminde, failin, mağdurlara ait altınları okuyup iade etme bahanesi ile rızaları ile teslim aldıktan sonra, el çabukluğu ile başka bir nesne ile değiştirilmesi şeklinde gerçekleşen eylemleri Yargıtay dolandırıcılık olarak nitelendirmektedir. Mağdurun rızası ile faile teslim ettiği eşyanın, mağdurun rızası hilafına el çabukluğu ile başka bir nesne ile değiştirilmesinde, el çabukluğu ile yer değişen altınlar oluşturulan kurgunun en başında mağdurdan rızası ile alınmıştır. Emsal kararlarda geçen tabiri ile “özel beceri ve el çabukluğu paralar mağdurlarda olduğu sırada değil, sanıklarda olduğu sırada” gerçekleşmektedir. Bu nedenle dolandırıcılık suçunun mağdurun bizzat tasarrufta bulunması unsuru oluşur.²⁷⁸ Tırnakçılık ve altınların okunması yöntemleri arasındaki temel belirleyici unsur, mağdurun rızası ile faile teslim ettiği eşyanın, mağdurun rızası hilafına el çabukluğu ile başka bir nesne ile değiştirilmesi eylemi ile failin hileli hareketlerle mağdurun dikkatini dağıtarak aslında hiçbir aşamada kendisine teslim edilmeyen bir eşyayı el çabukluğu ile alması arasındaki farkın anlaşılmasıdır.

Tasarrufta bulunma ögesi açısından dikkat edilecek bir diğer husus da mağdurun, bir şekilde (tecrübeli olması, zeki olması, algılarının gelişmiş olması) denetleme imkânını ortadan kaldırmayan, bir yalana inanmamasına rağmen elde edeceği kazanca duyduğu istek nedeni ile bilinçli olarak risk alması halinde ise hem aldanma gerçekleşmediğinden, hem de hileli davranış-mağdurun aldanması- tasarrufta bulunma ögeleri arasındaki illiyet bağı koptuğundan dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır.²⁷⁹ Zira mağdurun gerçek dışılık

---

bulunmadığı anlaşılacakla hükmün onanmasına” Yargıtay 2. CD, E. 2020/15411, K. 2020/5527, T.: 10.06.2020, Uyap Bilgi Bankası.

²⁷⁸ “...Sanıklardan E.K.'nın alışveriş yapmak için girdiği markette kasaya geldiğinde ödeme yapmak üzere, almış olduğu 4,50 TL lik alışveriş karşılığında kasaya 100,00 TL para verdiği ve iş yeri kasiyerinin ise 95,50 TL para üstü verdiği, sanığın almış olduğu paraların içinden 50,00 TL yi cebine atarak kasaya dönüp 50,00 TL eksik para aldığını söylediği, kasiyerden parayı aldıktan sonra mağazanın çıkışında görevli polis memurları tarafından yakalandığı, sanık Z. A'nın ise şikayetçiye ait büfeye alışveriş yapmak için girdiği, büfeden 13,00 TL lik alışveriş yaptığı, karşılığında 50,00 TL verdiği, 37,00 TL para üstü aldığı, büfeye geri dönerek elindeki 17,00 TL yi gösterip 20,00 TL para eksik aldığını iddia ederek şikayetçiden 20,00 TL daha istediği...şeklindeki oluşa göre.. Sanıkların hileli eylemlerle şikayetçileri ikna etmek suretiyle rızaları dahilinde para aldığı/almaya teşebbüs ettiği, özel becerinin(el çabukluğu) de, paraların şikayetçilerin elinde olduğu sırada değil, sanıklarda olduğu sırada gerçekleştiği hususları göz önüne alındığında, eylemlerinin dolandırıcılık suçunu oluşturacağı...” Yargıtay 11. CD, E. 2021/30619, K. 2023/6950, T.: 10.10.2023, Uyap Bilgi Bankası;

“Katılanların evine gelen.. kimliği meçhul iki bayan şahsın "evde muska olduğunu, bu muskayı bozabilmek için eve girip su serpmeleri gerektiğini, ayrıca evde bulunan altın ve paralara dua okuyup taşınmasının şart olduğu" söylemine inanan katılanların getirmiş oldukları iki adet bilezik, bir adet yüzük, bir adet künye, bir adet saat ve 2.000 TL parayı el çabukluğuyla hissettirmeden aldıktan sonra sanıkların da içinde bulunduğu araçla kaçtıkları, sanıkların bu suretle nitelikli dolandırıcılık suçunu işledikleri anlaşılacakla” Yargıtay 15. CD, E. 2017/29036, K. 2020/12037, T.: 14.12.2020, Benzer yöndeki kararlar Yargıtay CGK E.2019/13-97, K.2022/437, T.:14.06.2022; Yargıtay CGK E.2018/15-506, K.2021/111, T.:16.03.2021; Yargıtay 11. CD, E.2021/13917, K. 2024/1398, T.: 08.02.2024; Uyap Bilgi Bankası.

²⁷⁹ Ekici, Dolandırıcılık, s.265, 426; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.457.

ihtimalini görmesi ve bunu ciddiye almasına rağmen tedbirsiz davranıp riski üstlenmesi nedeniyle yanılması durumunda bir hataya düşürüldüğünden bahsedilemeyecektir.²⁸⁰

Tasarrufta bulunma ögesi abakımından dikkat edilecek son husus hilenin zamanıdır. Mağdur suça konu haksız yararın elde edilmesinden önce aldatılmış ve aldanmaya bağlı olarak malvarlığı değeri üzerinde tasarrufta bulunmalıdır. Malvarlığına ilişkin tasarrufun mağdurun sakatlanan iradesinden kaynaklanmadığı hallerde, failin eylemini dolandırıcılık olarak nitelendirmek mümkün değildir. Yarar temin edildikten sonra gerçekleştirilen hileli davranışlar, zaten önceden elde edilmiş olan haksız menfaatin muhafazasına, suça ilişkin delillerin karartılmasına veya tevdi olunan şeyin mal edinilmesine yönelik olacağından dolandırıcılık suçunu oluşturmayacaktır. Uygulamada önceden doğan borcun ötelenmesi amacıyla sahte çek veya senet verilmesi şeklinde sık karşılaşılan örnek olaylarda hileli davranış haksız menfaat elde edildikten sonra gerçekleştiğinden dolandırıcılık suçu oluşmamaktadır.²⁸¹

²⁸⁰ Ekici, Dolandırıcılık, s.265, 426.

²⁸¹ “...sanıkların suça konu çeki noter satışını verememeleri nedeniyle kendilerine iade edilen aracın haricen satışı esnasında almış oldukları paranın kısmi karşılığı olarak önceden doğan bu borç nedeniyle katılana verdiklerinin sabit olması, sanıkların aracın haricen satışını yaptıkları sırada veya aracı iade almak amacıyla hile kullandıklarına dair herhangi bir iddianın bulunmaması, kalan 2.000 TL'nin de daha sonra ödeneceğinin kararlaştırılması suretiyle de borcun yenilenmesinin söz konusu olmaması hususları birlikte dikkate alındığında; sanıkların suça konu çeki önceden doğan borç nedeniyle katılana verdikleri ve sanıklara atılı nitelikli dolandırıcılık suçunun unsurları itibarıyla oluşmadığı kabul edilmelidir.”, Yargıtay CGK, E. 2022/11-2, K. 2022/449, T.: 15.06.2022;

“Somut olayda sanıkların 31.500,00 TL bedelli tamamen sahte oluşturulmuş çek verildiği sırada katılandan ayrıca 1.000,00 TL nakit para, 4.000,00 TL ve 1.400,00 TL meblağlı iki adet senet aldıklarının anlaşılması karşısında, bahse geçen meblağların önceden doğan borç olmadığı, bu itibarla sanıklara yüklenen suçun sübut bulunduğu anlaşılmakla”, Yargıtay 11. CD., E. 2021/30830, K. 2023/10807, T.: 25.12.2023;

“Ayrıntıları Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 03.03.1998 tarih ve 6/8-69 sayılı kararında da açıklandığı üzere, önceden doğmuş bir borç için hileli davranışlarda bulunulması hâlinde, borç hileli davranışlar sonucu doğmayacağından dolandırıcılık suçunun oluşmayacağı”, Yargıtay 11. CD. E. 2021/29051, K. 2023/8747, T.: 23.11.2023;

“...Önceden doğan borç için sonradan yapılan hileli hareketlerin dolandırıcılık suçuna vücut vermeyeceği gözetilerek, aşamalardaki katılan ifadelerine göre, suça konu çekin önceki alışverişten kaynaklanan para borcuna istinaden verilmiş olması karşısında yüklenen suçun unsurları itibarıyla oluşmadığı”, Yargıtay 11. CD. E. 2021/22797, K. 2023/8073, T.: 07.11.2023, Uyap Bilgi Bankası.

1.3.1.1.5.3. Mağdurun veya Bir Başkasının Mal Varlığında Zarar Meydana Gelmesi ve Failin veya Bir Başkasının Yarar Elde Etmesi

1.3.1.1.5.3.1. Zarar Kavramı

Dolandırıcılık suçu kanundaki yerinden ve lafzından da anlaşıldığı üzere bir tehlike suçu olmayıp zarar suçudur.²⁸² Dolandırıcılık suçunun konusu ve suçla korunan hukuki değeri malvarlığıdır. Dolayısıyla dolandırıcılık suçunda zarar²⁸³, genel bir ifade ile malvarlığını meydana getiren değerlerin bütünündeki eksilme olarak tanımlanabilir.²⁸⁴ Zarar, malvarlığının aktifinde bir azalma, pasifinde bir artış şeklinde gerçekleşebileceği gibi, elde edilmesi kesin olan bir kazançtan yoksunluk²⁸⁵ şeklinde de gerçekleşebilir. Mülkiyet, zilyetlik, talep hakkı gibi haklar da geniş anlamda malvarlığına dâhildir. Mağdur ile failin karşılıklı edimlerinin söz konusu olduğu bir hukuki ilişkide mağdur ve fail edimlerinin denkleşmediği durumlarda da zarar oluşur.²⁸⁶ Zarar, somut, malvarlığına ilişkin ve

²⁸² Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.459; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.725; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.867.

²⁸³ Dolandırıcılık suçu tehlike suçu olmayıp bir zarar suçudur. Bkz. Özgenç, Genel Hükümler, s.207; Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.816; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.731; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.888, Ekici, Dolandırıcılık, s.303; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.535; Aydın, Dolandırıcılık, s.667; Maviş, Dolandırıcılık, s.604, Esen, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.300; Yılmaz, Zahit, “Dolandırıcılık Suçunun Basın ve Yayın Araçlarının Sağladığı Kolaylıktan Yararlanılmak Suretiyle İşlenmesi (TCK m.158/1-g)”, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 1, Temmuz 2023, s.605 (Yılmaz, Dolandırıcılık).

²⁸⁴ Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s.407.

²⁸⁵ Kesinleşmiş veya muaccel hale gelmemiş olan kazanç beklentilerinin niteliği tartışmalıdır. Örneğin yasal mirasçıların veya vasiyetname ile tayin edilen mirasçıların miras umutları muris yaşadığı sürece korunan bir malvarlığı değeri olmadığı için bir kimseyi hileli hareketlerle kandırarak bu kimsenin yaptığı vasiyetnamenin iptalini sağlayan ve kendi lehine vasiyetname tanzim ettiren kişinin eyleminde zarar ve yarar unsurları oluşmadığından dolandırıcılık olarak nitelendirilemez. Bu konuda miras payının gelecekteki kar beklentisi olduğu, bu nedenle failin hileli hareketlerle mağdurları miras payından mahrum bırakması halinde dolandırıcılık suçunun oluşmayacağına dair istikrar kazanmış Yargıtay kararları bulunmaktadır.

“Şüphelinin, Alzheimer hastalığı bulunan Ö. E.’i hayatta olduğu sırada kandırarak şirket hisselerini 27.07.2011 tarihinde devralmasına müteakip, 15.09.2014 günü Ö. E.’nin vefat ettiği, bu nedenle müteveffanın kızı olan T. K.’nin mirasçı sıfatıyla zarar gördüğünün iddia edildiği olayda; şüphelinin eylemini, suç tarihinde hayatta olan ve dosyaya sunulan raporlardan Alzheimer hastalığı bulunduğu anlaşılan babası olan Ö. A.’a yönelik gerçekleştirmiş olması ve müteveffanın sağ olduğu sırada devri yapılan hisselerin onun adına olması nedeniyle suçtan zarar görenin de Ö. A. olduğu, nitekim o tarih itibarıyla murisin ne zaman vefat edeceği ile şimdiki mirasçılarından önce ya da sonra öleceğinin bilinemeyeceği, bu nedenle devralınan hisselerin terekeden kaçırılması suretiyle şikâyetçinin şirket hisselerinden pay almasının önüne geçildiği yönündeki iddiaların, hukuk mahkemelerinde çözümlenmesi gereken ihtilaf niteliğinde olduğu” Yargıtay 15. CD, E. 2017/34462, K. 2018/1284, T.: 26/02/2018; Benzer Kararlar: Yargıtay 15. CD, E. 2017/34391, K. 2018/4441, T.: 11/06/2018; İstanbul Bam 21. CD, E. 2021/2198, K. 2022/1757, T.: 05.10.2022, Uyap Bilgi Bankası.

²⁸⁶ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı Suçlar, s. 459; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel Hukuku, s.887; Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s.407.

hesaplanabilir olmalıdır. Öğretide farklı görüşler bulunmakla birlikte,²⁸⁷ bizim de katıldığımız ağırlık görüşe göre, hileli hareketler sonucunda kişinin yalnızca hayal kırıklığına uğraması veya yalnızca manevi açıdan zarar görmüş olması dolandırıcılık suçunu oluşturmamaktadır.²⁸⁸

Zarar neticesi, bizzat mağdurun malvarlığında ortaya çıkabileceği gibi üçüncü bir kişinin de malvarlığında söz konusu olabilir. Bu şekilde aldatılan ile malvarlığı bakımından zarara uğrayanın farklı kişiler olması hali, doktrinde “üçgen dolandırıcılık” olarak adlandırılmaktadır.²⁸⁹ Mağdurun uğradığı zarar ile failin kendisine veya başkasına sağladığı yarar (menfaat) arasında sıkı bir bağ bulunmakla birlikte, mağdurun uğradığı zararın kapsamı ile temin edilen yarar arasında bir ayniyet, kısmen veya tamamen bir örtüşme bulunması gerekli değildir. Mağdurun uğradığı zarardan, daha az yarar elde edilmiş olması halinde de, dolandırıcılık suçu oluşur.²⁹⁰

Dolandırıcılık suçunda, “mağdurun veya üçüncü kişinin zararı” tıpkı “hile” gibi olmazsa olmaz unsurdur.²⁹¹ Hileli davranışlar neticesinde failin yarar elde etmesine rağmen, mağdurun zarar görmediği istisnai durumlarda dolandırıcılık suçu oluşmamaktadır.²⁹² Bu durumun tersine, failin hileli davranışları neticesinde mağdurun zarar gördüğü ancak failin yarar sağlamadığı durumlarda, dolandırıcılık suçu oluşmakta ancak teşebbüs aşamasında kalmaktadır. Ancak burada zarar oluşma ihtimali olmasına rağmen failin elinde olmayan nedenlerle oluşmaması ile zararın oluşmasının en başından beri imkansız

²⁸⁷ Antolisei, Mameleke Karşı İşlenen Suçlar, s.69; Selçuk, Dolandırıcılık, s.19; Soyaslan, Özel Hükümler, s. 441; Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s.407; Bilen, Dolandırıcılık, s.68; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.522.

²⁸⁸ Centel/Zafer/Çakmut: Kişilere Karşı Suçlar, s. 459; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.816; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.731; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.868, Ekici, Dolandırıcılık, s.201,204, 310; Aydın, Dolandırıcılık, s.668.

²⁸⁹ Ekici, Dolandırıcılık, s.159.

²⁹⁰ Centel/Zafer/Çakmut: Kişilere Karşı Suçlar, s.461; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel Hukuku, s.888.

²⁹¹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.816; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.730; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.887, Ekici, Dolandırıcılık, s.303; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.459, Bilen, Dolandırıcılık, s.156.

²⁹² Orhan Pamuk’un “Kafamda Bir Tuhaflık” isimli romanında kurgulanan, Taksim İstiklal Caddesi üzerindeki büfe çalışanlarının ortaklaşa yaratıp geliştirdikleri, iş yerine patronun gizli olarak fazladan sandviç malzemesi depolayıp gizlice satma, sonrasında elde edilen fazladan geliri bölüşme şeklindeki hileli bir düzen olarak tarif edilen yöntemde, dolandırıcılık suçu oluşmaz. Çünkü bu yöntemde, failin (Büfe çalışanları) hileli davranışları neticesinde yarar elde etmesi söz konusu olmakla birlikte mağdurun (büfenin sahibi-patron) doğrudan zararı söz konusu değildir. Bkz. Pamuk, Orhan, Kafamda Bir Tuhaflık, YKY Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, 2015, s.294; Kula, Onur Bilge, “Kafamda Bir Tuhaflık Romanındaki Kültürel Bir Öge Olarak Bozanın Anlatımı”, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Dergisi, Cilt. 22, S. 87, 2016, s. 38. Örnek hayali olayda, çalışanların fazladan sandviç satması nedeniyle patrona ait sandviçlerin satılmaması halinde patron için dolaylı bir zarar meydana gelecek ve dolayısıyla dolandırıcılık suçu oluşacaktır. Örnek hayali olayda hem patronun tüm sandviçleri hemde çalışanların gizlice ekledikleri sandviçlerin satıldığı şeklinde bir kabulün olduğu unutulmamalıdır.

olmasının birbirine karıştırılmaması gerekir. Birinci durumda suç teşebbüs aşamasında kalacaktır. İkinci durumda dolandırıcılık suçu baştan itibaren oluşmayacaktır.²⁹³ Örneğin hileli davranışlarla aldatılan mağdur tarafından failin hesabına gönderilen paranın, hesaptaki bloke nedeni ile çekilememesi halinde dolandırıcılık suçu oluşacak ancak teşebbüs aşamasında kalacaktır. Bunun aksine failin kendisini bankacı olarak tanıtarak mağduru arayıp kredi kartı bilgilerini istemesi ancak mağdurun baştan itibaren failin basit yalan boyutundaki sözlerine (fail sadece bankacı olduğunu belirtmiş farklı bir mizansen oluşturmamıştır) inanmayarak banka kartı bilgilerini telefonda söylememesi halinde hilenin basit/kaba yalan boyutunda olması ve mağdurun söylenen yalana inanmaması nedeni ile zararın oluşma ihtimali baştan bulunmadığından dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır.

1.3.1.1.5.3.2. Yarar Kavramı

Dolandırıcılık suçunun son nihai neticesi kanunun lafzından anlaşılacağı üzere, failin veya üçüncü kişinin yarar elde etmesidir. Yararın elde edilmesiyle dolandırıcılık suçu tamamlanmış olacaktır.²⁹⁴ Hileli davranışlar neticesinde mağdurun malvarlığında bir azalma meydana gelmesine rağmen, failin malvarlığında bir artış meydana gelmediğinde, dolandırıcılık suçu teşebbüs aşamasında kalmış kabul edilir.

Yarar, aktif malvarlığında artış veya pasif malvarlığında azalma meydana getiren, para ile ölçülebilen her türlü kazanım olarak tanımlanabilir.²⁹⁵ Dolandırıcılık suçunda yarar, nakit para, internet bankacılığı üzerinden aktarılan para/altın/döviz/hisse senedini benzeri menkul değerleri temsil eden veri, bir borçtan kurtulma, taşınır veya taşınmaz eşya, bedel karşılığı sunulan fikri veya bedeni bir hizmeti elde etme olabilir. Mağdurun uğradığı zarar ile failin kendisine veya başkasına sağladığı yarar (menfaat) arasında sıkı bir bağ bulunmakla birlikte, yarar ve zarar arasında tam bir paralellik bulunması zorunlu değildir.

---

²⁹³ “Hamile olan sanığın olay tarihinde rahatsızlanması sonucu temyiz dışı sanık S.G. ile birlikte ..Hastanesi'nin acil servisine gittiği, sağlık güvencesi olmaması nedeniyle Senem'in yeşil kartı ile kayıt yapmak isterken yakalandığı iddia edilen somut olayda, sanığın hiçbir sosyal güvencesinin olmaması ve ödeme gücünün bulunmaması nedeniyle kendisinden acil sağlık hizmet bedellerinin alınamayacağı ve herhangi bir zararın söz konusu olmayacağı, bu nedenle nitelikli dolandırıcılık suçunun yasal unsurlarının oluşmadığı dikkate alınmadan atılı suçtan beraati yerine mahkumiyetine hüküm verilmesi,” Yargıtay 15. CD, E. 2017/34709, K. 2019/5752, T.: 16.05.2019, Uyap Bilgi Bankası.

²⁹⁴ Özen, Özel Hükümler, s.874.

²⁹⁵ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.816; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.731; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.889; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.462; Ekici, Dolandırıcılık, s.330.

Yarar kavramı ile elde edilen yararın fiilen kullanılması aynı anlama gelmemektedir. Zira failin hileli davranışlar neticesinde yarar sağlanması dolandırıcılık suçunun tamamlanması açısından yeterli olup, elde edilen yararın fiilen kullanılması şart değildir. Sözgelimi bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenen dolandırıcılık suçlarında, mağdurun internet bankacılığı yoluyla gönderdiği paranın, failin hesabına geçmesi, suçun tamamlanması açısından yeterli olup bu paranın fiilen fail tarafından çekilip kullanılmasına gerek yoktur.²⁹⁶ Bu durum uygulamada Fraud blokesinde teşebbüs sorununu gündeme getirmektedir. Katıldığımız görüşe göre, fraud blokesinin uygulandığı örnek olaylarda, mağdurun gönderdiği para failin banka hesabına yattığı anda, failin hakimiyet alanına kısa süreli de olsa girdiğinden ve bu kısa sürede failin parayı banka hesabından çekme kabiliyeti bulunduğundan yarar unsurunun oluştuğu dolayısıyla dolandırıcılık suçunun tamamlandığı kabul edilmelidir.²⁹⁷

765 sayılı ETCK’da, dolandırıcılık suçundan elde edilen menfaatin haksız olması gerektiği açıkça belirtilmesine rağmen; 5237 sayılı TCK’da suçtan elde edilen yararın haksız olması gerektiği belirtilmemiştir. Ancak öğretide hakim olan ve bizim de katıldığımız görüşe göre²⁹⁸ TCK’nın 157. maddesinde, dolandırıcılık suçundan elde edilen yararın haksız olması gerektiğinin belirtilmemiş olması, bir eksiklik veya unutkanlık değildir. Bu durum yasa koyucunun bilinçli bir tercihidir. Kanun metni ile suçla korunan hukuki değer birlikte değerlendirmeye tabi tutulduğunda, dolandırıcılık suçunun nihai neticesini oluşturan yararın, zaten haksız olması gerektiği açıkça anlaşılmaktadır. Böylelikle yasa koyucu, 765 sayılı ETCK dönemindeki çelişkili durumu gidermiştir. Zira hile ile elde edilen tüm menfaatler zaten haksızdır. Bu bağlamda, kanun abesle iştigal etmez kuralının²⁹⁹ dikkate alındığı ve “haksız menfaat” ifadesinin kanun

---

²⁹⁶ Bilen, Dolandırıcılık, s.177.

²⁹⁷ “sanığın kredi başvurusunun onaylanarak paranın açtığı hesaba yatırıldığı hesaba daha sonra bloke konulmuş ise de paranın sanığın hakimiyet alanına girdiği, bu nedenle sanık parayı alamasa bile suçun tamamlandığı dikkate alınarak, tamamlanmış suçtan mahkumiyet kararı verilmesi gerektiği gözetilmeden nitelikli dolandırıcılık eyleminin teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilerek eksik inceleme ve yetersiz araştırma ile.....hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 11. CD, E. 2021/21655, K. 2023/8085, T.: 07.11.2023;

“katılan tarafından sanık M.C.’un hesabına yatırılan para üzerinde sonradan bloke konulması nedeniyle, sanıkların tasarruf etme olanağı doğduğundan, suçun tamamlanmış olduğu gözetilmeksizin teşebbüs halinde kabul edilerek eksik ceza tayin edilmiş olması aleyhe temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır.”, Yargıtay 11. CD, E. 2022/8145, K. 2023/7105, T.: 12.10.2023, Uyarı Bilgi Bankası.

²⁹⁸ Centel/Zafer/Çakmut: Kişilere Karşı Suçlar, s.461; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.889; Ekici, Dolandırıcılık, s.339.

²⁹⁹ Teziç, Erdoğan, “Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Esas Açısından Denetimi”, Journal Of İstanbul University Law Faculty, Cilt: 51, s.1-4, 1985, s.25.

metninden çıkarılarak doğru bir şekilde yarar kavramının kullanıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca yasa koyucu, 765 sayılı ETCK'dan farklı olarak 5237 sayılı TCK'da, dolandırıcılık suçunun hukukî ilişkiye dayanan bir alacağın tahsili amacıyla işlenebileceğini de öngörmüştür (TCK m.159). Buna göre, yasa koyucu, TCK'nın 159. maddesinde, haklı bir yararın elde edilmesi için gerçekleştirilecek hileli davranışların dahi cezalandırılmasını öngörmüştür. Bu bağlamda, genel ceza hukuku prensipleri arasında yer alan kanun abesle iştilal etmez ve evleviyet (fortiori a priori) ilkelerinin dikkate alındığı ve dolandırıcılık suçunda zaten içkin olarak var olan elde edilecek yararın haksızlığına özel bir vurgu yapılmadığı sonucuna varılabilir.

1.3.1.1.5.3.3. Yarar ve Zarar Kavramlarına İlişkin Tartışmalı Konular

Dolandırıcılık suçunun netice unsurunu oluşturan mağdurun veya üçüncü kişinin “zarar görmesi”, failinin veya üçüncü kişinin “yarar sağlaması” kavramlarına ilişkin birden fazla tartışmalı konu bulunmaktadır. Sözgelimi hileli davranışlar neticesinde oluşan “manevi yarar/zarar”ın dolandırıcılık suçunu oluşturup oluşturmayacağı, gelecekteki muhtemel kar beklentisine hileli davranışlarla engel olunmasının dolandırıcılık suçunun zarar/yarar unsuru olarak kabul edilip edilmeyeceği öğretide irdelenmiş, aynı zamanda Yargıtay kararlarında da tartışılmıştır. Ancak kanaatimizce yarar ve zarar kavramlarından kaynaklanan en dikkat çekici tartışma, mağdurun hukuka veya ahlaka aykırı amacının tipiklik unsuruna etkisidir.

Mağdurun meşru olmayan amacının dolandırıcılık suçunun oluşumuna etkisine ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. Bu konuda azınlıkta kalan birinci görüşü savunan yazarlardan³⁰⁰ Özbek/Doğan/Bacaksız'a göre, suçun oluşması bakımından yararın hukuken korunuyor olması aranmalıdır. Dolayısıyla örneğin kumar alacağını tahsile yönelik aldatıcı hareketler dolandırıcılık suçunu oluşturmaz. Dolandırıcılık suçu malvarlığını koruduğuna göre ceza hukukunun hukuk dışı bir değeri koruyacağı düşünülemez.³⁰¹ Kılıç'a göre; dolandırıcılık suçunun hile unsuru bu suçla korunan hukuki değerlerden biri olan irade özgürlüğü bağlamında değerlendirilmeli, korumaya değer bir iradenin olmadığı durumlarda hilenin tipik olmadığı sonucuna varılmalıdır. Ahlaka aykırı

³⁰⁰ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.731; Kılıç, Ahmet, Hukuka ve Ahlaka Aykırı Karşı Edim Beklentisinin Dolandırıcılık Suçuna Etkisi, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2, Aralık 2023, s.364(Kılıç, Hukuka Ahlaka Aykırı Edim).

³⁰¹ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.731.

bir amacı gerçekleştirmeye çalışan mağdura karşı gerçekleştirilen hileli hareketlerin ceza hukuku ile korumaya layık bir güveni zedelediği gerekçesiyle tipik olmadığı kabul edilmelidir.³⁰²

Meşru olmayan amacını gerçekleştirmeye çalışan mağdurun hileli davranışlarla aldatılması ve zarar görmesi halinde dolandırıcılık suçunun oluşacağını savunan ve baskın görüşte olan yazarlardan³⁰³ Ekici'ye göre; meşru bir malvarlığı değeri, sahibi gayrimeşru bir amaca ulaşmak isterken hileli davranışlar neticesinde zarar görürse, dolandırıcılık suçu oluşacaktır. Kanun metninden çıkarılabilecek aksine bir sonuç bulunmamaktadır.³⁰⁴ Tezcan/Erdem/Önok'a göre, mağdurun gayri meşru bir amaca ulaşmak için faaliyette bulunurken aldatılarak maddi zarara uğratılması durumunda dolandırıcılık suçunun mağduru olarak kabul edilmesi gerekir. Buna karşılık mağdurun hile nedeniyle hukuka aykırı bir yükümlülük altına girmesi halinde dolandırıcılık suçu oluşmamaktadır. Zira bu "yükümlülük" hukuki değerden yoksundur.³⁰⁵ Soyaslan'a göre, yasa koyucu dolandırıcılığı cezalandırmada sosyal menfaat gördüğü için fiil suç sayılmaktadır. Aldatılanın hukuka aykırı hareketi, aldatanın hareketinin cezalandırılmasındaki sosyal faydayı ortadan kaldırmamaktadır. Bir hukuka aykırı hareket diğer bir hukuka aykırı hareketin hukuka uygunluk sebebi olamaz.³⁰⁶ Aydın'a göre, zarardan söz edilebilmesi için mağdurun mutlaka meşru amaçlar içinde olması gerekmez. Çünkü ne tür bir amaçla hareket etmiş olursa olsun mağdurun iradesinin hukuka aykırı olarak yanıltılması cezalandırılmaktadır. Önemli olan aldatılan kişinin objektif olarak zarara uğramış olmasıdır. Örneğin, tarihi eser kaçakçılığı yapmak isteyen kişiye gerçeğine çok benzeyen sahte bir eserin satılması, dolandırıcılık suçunu oluşturacaktır.³⁰⁷

Öğretideki baskın görüşle benzer şekilde, Yargıtay ve istinaf mahkemelerinin yakın tarihli kararlarında, mağdurun meşru olmayan amacını gerçekleştirmeye çalışırken hileli davranışlarla aldatıldığı örnek olaylarda, dolandırıcılık suçunun oluştuğuna

---

³⁰² Kılıç, Hukuka Ahlakla Aykırı Edim, s.364.

³⁰³ Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.888; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.462; Ekici, Dolandırıcılık, s.315; Aydın, Dolandırıcılık, s.668; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.62; Artuç, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.815; Özen, Özel Hükümler, s.848; Soyaslan, Özel Hükümler, s.444; Toroslu, Özel Kısım, s.195.

³⁰⁴ Ekici, Dolandırıcılık, s.315.

³⁰⁵ Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.888.

³⁰⁶ Soyaslan, Özel Hükümler, s.444.

³⁰⁷ Aydın, Dolandırıcılık, s.668.

hükmedilmiştir. Örneğin, define aramak isteyen bir kişinin yüksek kar elde etme vaadiyle dolandırılması,³⁰⁸ cezaevinde bulunan tutukluyu rüşvet vererek tahliye ettirmek isteyen kişinin dolandırılması,³⁰⁹ yurt dışından kaçak getirilen altınları ucuza satın almak isteyen kişinin dolandırılması,³¹⁰ çalıntı hayvanlara sahte hayvan menşei kağıdı çıkarıp satmaya çalışan kişinin dolandırılması,³¹¹ uyuşturucu satın almak isteyen kişinin hileli davranışlarla aldatılarak parasının alınması³¹² para karşılığı cinsel ilişkiye girmek isteyen

³⁰⁸ “Sanığın, temyiz dışı sanıklarla birlikte hareket edip, altın sikke bulduklarını ve tanesini 150,00 Türk lirası karşılığında satacaklarını söyleyip, reşat altın fotoğrafları attıkları şikâyetçi ile anlaşarak, katılan ve şikâyetçinin Ağrı İli, Doğubayazıt İlçesine gelmelerini sağlayıp, burada altınları getireceklerini söyleyerek, katılanın yakını olan şikâyetçiden 8.000,00 Türk lirası aldıktan sonra, altınları teslim etmemek suretiyle, haksız şekilde menfaat temin ettiği kabul edilip... tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirilerek sanığın atılı (dolandırıcılık) suçu işlediğinin kabulü ile hakkında temyize konu mahkûmiyet hükmünde... herhangi bir hukuka aykırılık görülmediğinden...onanmasına” Yargıtay 11. CD, E. 2021/22872, K. 2024/5968, T.: 06.05.2024;

“Sanık ile katılanın sohbetleri sırasında; katılanın, sanığa “Yuvacık Barajı çevresinde define olduğunu aramaları gerektiğini” söylemesi üzerine... sanığın aradan bir müddet zaman geçtikten sonra katılanı telefonla arayarak “gelecek arkadaşla oraya gelmesi için ve masrafları için 4.750 TL tutarındaki miktarı vereceği hesaba yatırmasını” söylemesi üzerine katılanın bu parayı da yatırdığı, toplamda 34.700 TL para sanığın bildirdiği hesaplara yatırdığı, katılanın sanığa define aramaya ne zaman başlanılacağını sorduğunda, sanığın katılanı çeşitli bahanelerle oyalayarak haksız menfaat temin ettiği, bu suretle sanığın üzerine atılı dolandırıcılık suçu işlediği iddia olunan somut olayda, .. sanığın baştan itibaren suç işlemek kastıyla katılanı aldatarak haksız yarar sağlamaları şeklinde sübut bulan eylemlerinin.. dolandırıcılık suçunu oluşturduğu” Yargıtay 15. CD, E.2020/12382, K. 2021/3405, T.: 23.03.2021;

“somut olayda sanıkların katılardan önce define çıkarma masrafı adı altında 8.000 TL göndermesini istedikleri, katılanın bu parayı sanık H. D.'nin hesabına göndermesinden sonra katılanı tekrar arayarak gümrüğe vereceklerini söyleyip 24.000 TL daha göndermesini istedikleri, katılanın bu parayı sanık M. V.'un hesaba gönderdiği şeklindeki oluş ve kabule göre... verilen (dolandırıcılık) hükmünde bir isabetsizlik bulunmadığı” Sakarya BAM 8. CD, E. 2022/1228, K. 2022/1826, T.:23.11.2022; Benzer Kararlar: Yargıtay 15. CD E. 2018/5846, K. 2020/4192, T.: 02.06.2020; Ankara Bam 25. CD, E. 2022/511, K. 2024/1583, T.: 06.11.2024, Uyap Bilgi Bankası.

³⁰⁹ “..Katılanın, ... tanıtılan sanık ile tanıştığı, kardeşinin cezaevinde olduğunu öğrenmesi üzerine yardımcı olacağı ve tanıdığı avukatın cezaevinden çıkarabileceğini söyleyerek güven telkin ettiği, akabinde kendisini Av. ...olarak tanıtip hakim ve savcılara laptop alacağını belirterek 2.000,00TL daha para istediği, katılanın toplam 5.230,00 TL parayı posta çeki havalesiyle sanığa gönderdiği, bu şekilde sanığın dolandırıcılık suçunu işlediği gerekçesiyle ...mahkemece kurulan mahkûmiyet hükmünde...herhangi bir hukuka aykırılık görülmemiştir.” Yargıtay 11. CD, E. 2021/24975, K. 2023/6836, T.: 05.10.2023 Uyap Bilgi Bankası.

³¹⁰ “ R. isimli şahsın katılan Arif'i arayarak Hatay'da ucuza altın satıldığını söylediği, katılan Arif'in de: “Gidip bakalım, piyasada eritiriz.” Dediği,.....sanıkların fikir ve eylem birliği içerisinde katılanlara ucuz altın satacakları vaadiyle, hile, desise ve yalanlarla katılanları dolandırıp kendileri yararına haksız menfaat sağlamak suretiyle dolandırıcılık suçunu işledikleri,... eyleme uyan suç vasfı ile yaptırımların doğru biçimde belirlendiği anlaşıldığından...onanmasına” Yargıtay 11. CD 2021/24902, K.2024/13542, T.: 20.11.2024, Uyap Bilgi Bankası.

³¹¹ “ sanık Halil'in önceden tanıdığı şikâyetçi B. arayarak 200 adet büyük baş hayvanının bulunduğunu, bunları satmak istediğini belirterek kendisine yardımcı olmasını talep ettiği, ... temyiz dışı sanık H.A.'un katılan ve şikâyetçilere hayvan menşei kağıdını B. Y.'ın çıkartabileceğini, bu iş için hayvan başına 200 TL masrafın olduğunu söylediği, şikâyetçi Ö. Ö. ve katılan E. K.'in aynı gün temyiz dışı sanık B. Y.'a 8.000,00 TL verdikleri, ancak daha sonra sanık H. A. 'a ulaşamadıkları şeklindeki olayda... eyleme uyan suç vasfı (dolandırıcılık) ile yaptırımların doğru biçimde belirlendiği” Yargıtay 11. CD, E. 2021/14179, K. 2023/1140, T.:01.03.2023, Uyap Bilgi Bankası.

³¹² “ Mağdurun olay tarihinde gece saat 02.00 sıralarında SSÇ'nin yanına geldiği ve uyuşturucu madde karşılığında 100,00 TL parayı SSÇ'ye verdiği,... SSÇ'nin uyuşturucu madde getirme bahanesiyle mağdurun 100,00 TL parasının alarak geri vermemesi şeklindeki eyleminin dolandırıcılık suçunu...

kişinin hileli davranışlarla aldatılarak maddi menfaat temin edilmesi³¹³ dolandırıcılık suçu olarak nitelendirilmiştir.

Daha da önemlisi Yargıtay CGK'nın 2015/1072 Esas, 2018/633 Karar sayılı 11.12.2018 tarihli kararında, mağdurun meşru olmayan amacının hukuki nitelendirilmesi ayrıntılı olarak ele alınmış ve mağdurun amacının hukuka ve ahlaka aykırı olması halinde dolandırıcılık suçunun oluşacağına ilişkin aşağıdaki içtihat geliştirilmiştir:

“Diğer taraftan, TCK'nın 157/1. madde hükmü, mağdurun davranışının özelliğine göre bir ayırım yapmaya elverişli değildir. Kanun, sağlanan yararın mağdur yönünden haksız olmasını aramamaktadır. Ayrıca, dolandırıcılık suçunun oluşması için mağdurun iyi niyetinden yararlanmak da şart değildir. Dolandırıcılık suçunun cezalandırılması için mağdurun amacının meşru olup olmamasının önemi yoktur. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 24.11.1998 tarihli ve 280-359 sayılı kararında da dolandırıcılık suçunun oluşumu için mağdurun ihlâl edilen çıkarının meşru olmamasının öneminin bulunmadığı belirtilmiştir. Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusu değerlendirildiğinde; Olay günü saat 20.00 sıralarında otobüs terminali önünde yol kenarında bekleyen sanığın, aracı ile seyir halindeki şikâyetçiye durması için işaret ettiği, bunun üzerine yanına gelen şikâyetçi ile 40 TL karşılığında cinsel ilişkiye girme konusunda anlaştığı, ardından parayı alıp şikâyetçiye ileride kendisini beklemesini söyledikten sonra ortadan kaybolduğu olayda; akşam saatinde yol kenarında bekleyen sanığın, kendisine ahlâka aykırı bir amaçla yaklaşan şikâyetçiye bu amacın gerçekleşeceği kanaatini verecek şekilde şikâyetçi ile pazarlık yaptığı, maddi yarar sağladıktan sonra ortadan kaybolduğu, şikâyetçinin zararının

---

oluşturduğu gözetilmeksizin yazılı şekilde...hüküm kurulması, aleyhe temyiz bulunmadığından bozma sebebi yapılmamıştır.” Yargıtay 6. CD, E. 2022/11236, K. 2024/6613, T.:23.05.2024; Benzer Karar: Yargıtay 6. CD E.2019/1337, K. 2021/5542, T.: 22.03.2021, Uyap Bilgi Bankası.

³¹³ “Sanığın, fuhuş yapmak isteyen mağdur ve temyiz dışı sanık Rabia'ya "ortalarda dolanmayın ben size yer ayarlarım" dedikten sonra mağdurun fuhuşun yapılacağı inancı ile apartmanın önüne gitmesi ancak o esnada dolandırıldığını düşünerek apartmana çıkmaması ve Rabia'nın orada olmadığını anlaması üzerine dolandırıldığını fark ettiği iddia olunan olayda; mağdurun soyut beyanı dışında sanığın fuhuş için yer temin ettiğine dair somut bir delil bulunmadığı, fuhuşa yer temin etme suçunun yasal unsurlarının bulunmadığı, eylemin sübutu halinde küllî şekilde dolandırıcılık suçunu oluşturacağı..” Yargıtay 11. CD, E. 2021/33143, K. 2023/8874, T.: 28.11.2023;

“Katılanın, İnternette ...escort isimli sitede gördüğü reklam üzerine burada verilen cep telefonunu aradığı, telefonda görüştüğü kadın ile kendisine cinsel ilişkiye girme karşılığında kadın temin etme konusunda anlaştıkları, telefondaki kadının katılana Akbank'a ait bankamatiğe gidip sanık Yaşar'ın T.C. Kimlik numarasına kartsız işlem den 250 TL para yatırmasını istediği, katılanın bu parayı yatırdığı... ..telefondaki kadının kendisine 600 TL lik depozitosunun yanacağını ve kendisinin de gelmeyeceğini söyleyince katılanın dolandırıldığını anladığı.. bu suretle sanıkların üzerilerine atılı bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işledikleri....” Yargıtay 11. CD, E. 2021/33673, K. 2021/7095, T.: 22.09.2021; Benzer Kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/36561, K. 2025/390, T. 08.01.2025; Yargıtay 11. CD, E. 2023/5137, K. 2024/7365, T.: 03.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/32793, K. 2021/9363, T.: 27.10.2021. Uyap Bilgi Bankası.

ahlâka aykırı isteğin yerine getirilmemesi nedeniyle değil, aksine bu isteğin gerçekleştirileceği yönündeki sanığın hileli davranışı neticesinde meydana geldiği, şikâyetçinin meydana gelen zararını talep edip edememesinin özel hukuk konusu olduğu ve dolandırıcılık suçunun oluşmasına engel teşkil etmediği, sanığın ahlaka aykırı bir yönteme başvurarak gerçekleştirdiği hileli davranışlarının somut olayda hukuki boyuttan çıkıp cezai sorumluluğu gerektiren aldatıcı nitelikte olduğu ve bu şekilde atılı dolandırıcılık suçunun yasal unsurları itibarıyla oluştuğu kabul edilmelidir.”³¹⁴

Benzer şekilde, Yargıtay CGK’nın geliştirdiği içtihadın etkisi ile dolandırıcılık suçunun ihtisas mahkemesi konumunda olan Yargıtay 11. CD ‘nin 08.01.2025 tarihli kararında, mağdurun hukuka veya ahlaka aykırı amacının suçun oluşumuna etkisinin olmadığı ayrıntılı olarak açıklanmış; ayrıca Yargıtay CGK’nın 11.12.2018 tarihli içtihadının dikkate alınması gerektiği açıkça vurgulanmıştır:

“Katılanın internette "... Eskort.com" isimli sitede gördüğü ilanda belirtilen telefonu aradığı, görüştüğü erkek şahsın isteği üzerine sanığın...hesap numarasına 300,00 TL gönderdiği, bu paranın sanık tarafından çekildiği, ancak buluşma yerine kimsenin gelmediği, katılanın aynı telefon numarasını aradığında görüştüğü erkek şahsın 200,00 TL daha yatırmasını istemesi üzerine dolandırıldığını anladığı, sanığın bu suretle üzerine atılı suçu işlediği iddia olunan olayda; Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 11.12.2018 tarihli ve 2015/23-1072 Esas, 2018/633 Karar sayılı kararında da belirtildiği üzere katılanın zararının ahlâka aykırı isteğin yerine getirilmemesi nedeniyle değil, aksine bu isteğin gerçekleştirileceği yönündeki sanığın hileli davranışı neticesinde meydana geldiği, katılanın meydana gelen zararını talep edip edememesinin özel hukuk konusu olduğu ve dolandırıcılık suçunun oluşmasına engel teşkil etmediği, sanığın ahlaka aykırı bir yönteme başvurarak gerçekleştirdiği hileli davranışlarının somut olayda hukuki boyuttan çıkıp cezai sorumluluğu gerektiren aldatıcı nitelikte olduğu ve bu şekilde atılı dolandırıcılık suçunun yasal unsurları itibarıyla oluştuğu gözetilmeksizin sanığın mahkumiyeti yerine ahlaka ve hukuka aykırı isteğinin karşılanmamasının hukuki ihtilaf kapsamında kaldığı gerekçesiyle beraatine hükmedilmesi hukuka aykırı bulunmuştur”³¹⁵

³¹⁴ Yargıtay CGK, E.2015/1072, K. 2018/633, T.: 11.12.2018, Uyap Bilgi Bankası.

³¹⁵ Yargıtay 11. CD, E. 2021/36561, K. 2025/390, T. 08.01.2025, Uyap Bilgi Bankası.

Bu bağlamda meşru amaç tartışmasına ilişkin 11.12.2018 tarihli Yargıtay CGK kararı, dolandırıcılık suçlarında ihtisas mahkemesi konumunda olan Yargıtay 11. CD'nin ve İstinaf Mahkemelerinin istikrar kazanmış yakın tarihli kararları dikkate alındığında, hukuka veya ahlaka aykırı amacı olan mağdurun, hileli davranışlarla aldatılması ve failinin haksız menfaat elde etmesi halinde dolandırıcılık suçunun oluşacağına dair içtihadın artık yerleştiği anlaşılmaktadır.³¹⁶ Bu durumun bir sonucu olarak Yargıtay CGK'nın 11.12.2018 tarihli kararından önce mağdurun hukuka ahlaka aykırı amacının dolandırıcılık suçunun oluşumunu engelleyeceğine dair Yargıtay ve İstinaf Mahkemesi kararlarına az da olsa rastlanılmakla³¹⁷ birlikte, bu tarihten sonrasında Yargıtay CGK'nın geliştirdiği içtihadın aksine verilen karar olmadığı görülmektedir.

³¹⁶ Yargıtay 11. CD, E. 2021/36561, K. 2025/390, T. 08.01.2025; Yargıtay 11. CD, E. 2021/22872, K. 2024/5968, T.: 06.05.2024; Yargıtay 11. CD 2021/24902, K.2024/13542, T.: 20.11.2024; Yargıtay 6. CD, E. 2022/11236, K. 2024/6613, T.:23.05.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/33143, K. 2023/8874, T.: 28.11.2023; Yargıtay 6. CD E.2019/1337, K. 2021/5542, T.: 22.03.2021; Yargıtay 11. CD, E. 2021/14179, K. 2023/1140, T.:01.03.2023; Yargıtay 15. CD E. 2018/5846, K. 2020/4192, T.: 02.06.2020; Sakarya BAM 8. CD, E. 2022/1228, K. 2022/1826, T.:23.11.2022; Ankara Bam 25. CD, E. 2022/511, K. 2024/1583, T.: 06.11.2024; Ankara BAM 25. CD, E.2021/345, K. 2023/1091, T.: 07.06.2023; Adana BAM 9.CD, E.2020/350, K. 2021/678, T.:25.03.2021; İstanbul BAM 21. CD, E.2023/502, K. 2023/1248, T.:23.05.2023; Sakarya BAM 8. CD, 2021/1793, K.2022/1126, T.:28.06.2022; Konya BAM 8. CD, E.2023/502, K. 2023/1248, T.:23.05.2023; Bursa BAM 8. CD, E.2021/1045, K. 2023/2302, T.:14.12.2023, Uyap Bilgi Bankası.

³¹⁷ “Şikayetçinin kendilerine esrar temin etmesi karşılığında 400 TL parayı sanığa verdiği, sanığın parayı alınca şahıslara terminalde kendisini beklemelerini esrarı alıp geleceğini söylediği, şikayetçinin ise kendisinin de birlikte geleceğini söylediği, sanığın ticari taksi ile gittiği, bir süre sonra izini kaybettirdiği eyleminin "dolandırıcılık" suçunu oluşturduğu iddia edilen somut olayda; hukuki düzenin bazı alacaklar bakımından borçlusuna dava ve cebri icra yoluyla zorlama hakkı vermediği borçların, "eksik borçlar" olduğu, eksik borcun yaptırımının hukuk düzeninde bulunmadığı, talep edilebilir ancak dava edilmez olduğu, hakim tarafından re'sen dikkate alınacağı, kumar ve bahis borçları ile evlenme tellallığından doğan borçların bu kapsamda olduğu, gözetildiğinde; konusu suç olan uyuşturucu madde temini kapsamında ahlaka ve hukuka aykırı isteğin karşılanmamasının ne şekilde hileli davranış olduğu açıklanmadan yazılı şekilde karar verilmesi, ...nedeniyle.. kararın bozulmasına” Yargıtay 15. CD, E. 2013/7084, K. 2015/1279, T.: 27.01.2015;

“..Park'ta, sigara istemek suretiyle şikayetçi ile diyalog ortamı yaratan taraflardan biri olan sanığın, evrakı yaş küçüklüğü nedeniyle tefrik olunan G. D. adlı şahısla 50 TL karşılığı cinsel ilişkiye girebileceği vaadinde bulunması, teklifin kabulü sonrası mağdurun kullandığı motosikletle belli bir noktaya geldiklerinde paranın verilmesini müteakip sanık ve G.'nin kaçıp sokak içerisinde kaybolması eyleminin "dolandırıcılık" suçunu oluşturduğu iddia edilen somut olayda; ... hukuki düzenin bazı alacaklar bakımından borçlusuna dava ve cebri icra yoluyla zorlama hakkı vermediği borçların, "eksik borçlar" olduğu, eksik borcun yaptırımının hukuk düzeninde bulunmadığı, talep edilebilir ancak dava edilmez olduğu, hakim tarafından re'sen dikkate alınacağı, kumar ve bahis borçları ile evlenme tellallığından doğan borçların bu kapsamda olduğu gözetildiğinde; konusu suç olan fuhuş kapsamında ahlaka ve hukuka aykırı isteğin karşılanmamasının ne şekilde hileli davranış olduğu açıklanmadan yazılı şekilde karar verilmesi” Yargıtay 15. CD, E.2012/21453, K. 2014/13453, T.: 07/07/2014;

“sanık Ahmet'in sanık Celalettin Nadir'den uyuşturucu madde satımı karşılığında para alması ve söz konusu uyuşturucu maddeyi teslim etmemesi şeklinde gerçekleşen eylemin ahlaka ve hukuka aykırı bir anlaşma sonucu olduğu ve bu nedenle ceza hukuku kapsamında korunmasının mümkün olmadığı, somut olayda sanık Ahmet'in eyleminin hukuk düzeninin korumadığı ilişkiden kaynaklanan ihtilaf olduğu gözetilmeden atılı suçtan beraati yerine mahkûmiyetine karar verilmesi,.hukuka aykırı olup ”, Yargıtay 20. CD, E.2015/10215, K.2017/667, T.: 24.01.2017;

Meşru amaç tartışmasında, karıştırılmaması gereken bir diğer hususun örnek üzerinden açıklanması yerinde olacaktır. Birinci olayda, uyuşturucu satıcısı olan fail, uyuşturucu madde satın almak isteyen mağduru hileli hareketlerle aldatarak uyuşturucu madde yerine pudra vermekte, karşılığında mağdurdan parasını alarak haksız menfaat elde etmekte, böylelikle mağdur uyuşturucu maddenin bedeli olarak faile yaptığı ödeme kadar zarara uğramaktadır. İkinci olayda, uyuşturucu madde satın almak isteyen fail, uyuşturucu satıcısı olan mağdurun elindeki uyuşturucu maddeyi, hileli yollarla bedelini ödmeden elinden almakta, bunun neticesinde uyuşturucu satıcısı mağdur, uyuşturucu maddenin piyasa değeri kadar zarar etmektedir. Burada birinci durum ve ikinci durumun hukuki yapısının birbirinden farklı olduğu gözden kaçmamalıdır. Birinci örnekte, mağdurun uyuşturucu satın almak şeklindeki amacının hukuka veya ahlaka aykırı olması ve hukuka veya ahlaka aykırı amacını gerçekleştirmeye çalışırken aldatılması sonucu malvarlığı değerinin azalması halinde dolandırıcılık suçu oluşacaktır. Bunun nedeni zarar ve yararı oluşturan değer, mağdurun elinden çıkan ve hukuk düzenince korunan yasal malvarlığı (para) değeri olmasıdır. İkinci örnekte, mağdurun elinde bulunan ve hukuk düzenince malvarlığı olarak kabul edilmeyen (uyuşturucu, organ nakline uygun organ, çocuk istismarı görüntüsü, tarihi eser) şeyi hileli hareketlerle aldatılarak teslim etmesi ve bunun neticesinde yasa dışı eşyanın piyasa değeri kadar zarara uğraması söz konusudur. Bu durumda dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır. Bunun nedeni, suçun konusunu oluşturan şeyin elde bulundurulmasının, hukuka veya ahlaka kesin aykırı olmasıdır. İkinci örnekte somut olayın hiçbir aşamasında hukuk düzenince korunan bir malvarlığı değeri olmadığından dolandırıcılık suçunun zarar unsuru oluşmayacaktır.³¹⁸

Mağdurun meşru olmayan amacının hukuki nitelendirilmesinin anlaşılması açısından verilebilecek bir diğer örnek fuhuş yapan kişinin hileli davranışlarla aldatılarak anlaşma bedelinin ödenmemesi eyleminin suç vasfının belirlenmesidir. Emek/zaman değerinin malvarlığı olarak kabul edilmesinin istisnasını ahlaka veya hukuka kesin aykırılık teşkil ettiği için hiçbir zaman malvarlığı değeri olamayacak işgücü faaliyetleri (fuhuş, kiralık

---

“katılanın, sanıklar tarafından İnternet’te ..com sitesindeki ilan üzerine telefonla arayıp sanıklar Vildan ve İbrahim’in hesaplarına istenen paraları yatırmasına rağmen fuhuş kapsamında ahlaka ve hukuka aykırı isteğinin karşılanmamasının hukuki ihtilaf kapsamında kalması nedeniyle dolandırıcılık suçunun yasal unsurlarının oluşmadığı halde istinafa konu kararla sanıkların mahkumiyetlerine karar verilmesi,” İstanbul BAM 22. CD, E. 2017/ 63, K. 2017/498, T.: 01.03.2017; Benzer kararlar;; İstanbul BAM 22. CD, E. 2017/1677, K. 2017/1688, T.: 12.09.2017; İstanbul BAM 22. CD, E. 2018/519, K. 2018/3148, T.: 19.12.2018, Uyarı Bilgi Bankası.

³¹⁸ Ekici, Dolandırıcılık, s.103.

katil) oluşturmaktadır. Fuhuş yapan kişinin eylemi hukuka uygun bir işgücü faaliyeti olarak kabul edilmemekte dolayısıyla ahlaka aykırı kabul edilen bu tür bir eylemin karşılığında talep edilen bedelin tahsiline yönelik koruma bulunmamaktadır. Aslında, para karşılığında başkalarıyla cinsel ilişkiye giren bir kişinin hileli hareketlerle aldatılması ve cinsel ilişkiye girmenin neticesinde ödenmesi gereken bedelin ödenmemesi şeklindeki olay örgüsünde, dolandırıcılık suçunun hileli davranışlarla aldatma, yarar ve zarar unsurlarının gerçekleştiği düşünülebilir. Dolayısıyla fuhuş faaliyeti yapan bir kişinin kendisine ödenecek bedeli alamadığında maddi zarara uğradığı kabul edilebilir. Ancak burada önemli olan, söz konusu faaliyetin hukuka uygun bir iş gücü, bu faaliyetten kazanılacak olan paranın da hukuka uygun bir malvarlığı olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğidir. Fuhuş, TCK’da doğrudan suç olarak düzenlenmiş değildir. Fakat bir faaliyetin yasa da suç olarak düzenlenmemiş olması, hukuken korunan bir hizmet olması sonucunu doğurmaz.³¹⁹ Dolayısıyla, fuhuş faaliyeti hukuka, ahlaka uygun bir bedensel hizmet sayılamayacağından³²⁰ ceza hukukunun yorumladığı en geniş anlamı ile de olsa malvarlığına dahil kabul edilmeyecektir.³²¹ Tüm bu nedenlerle, para karşılığında başkaları ile cinsel ilişkiye giren yani fuhuş yapan kişinin aldatılarak cinsel ilişki karşılığı kendisine ödenecek olan parayı alamaması halinde dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır.³²²

³¹⁹ Anayasa Mahkemesi bir kararında fuhuşun yasa dışı bir faaliyet olduğu tespitinde bulunmuştur. “*Fuhuş, sadece bu kapsamında kalan davranışta bulunan kişileri değil, bu olgunun var olduğu toplumdaki diğer bireyleri sağlık, ahlak ve kişi -özellikle kadın- hakları gibi birden çok yönden ve derinden etkilemektedir. Rızasıyla fuhuşu ifa eden yetişkin bireylerin bir taraftan bu rızalarının geçerliliği tartışmalıyken, diğer yandan bu şekilde yapılan eylemlerin bir eğitim veya yetenek unsuruna bağlanması suretiyle meslek sayılması insan haysiyetiyle bağdaşmaz niteliktedir. Fuhuşun mesleki faaliyet çerçevesinde değerlendirilmesi insan bedeninin (özellikle kadın bedeninin) ekonomik pazar hâline getirilmesine yol açacaktır ki bu durum insan hakları açısından gerileme niteliğinde sayılmaktadır. Ayrıca Türkiye’de olduğu gibi bazı ülkelerde fuhuşun yasaklanmayıp düzenlenmesi yoluyla kontrol altına alınmasının zorunlu sonucu olarak ortaya çıkan fuhuştan elde edilen gelirin vergilendirilmesi veya profesyonel olarak fuhuş yapan kişilerin sosyal güvenlik kayıtlarının bulunması fuhuşun mesleki faaliyet olarak, eylemlerin bu kategori altında korunması olanaklı bulunmamaktadır.*” Anayasa Mahkemesi, E. 2014/18275, K. 2014/18275 Karar, T.: 04.07.2018, Uyp Bilgi Bankası.

³²⁰ Ekici’ya göre; Alman ceza yasasında fuhuş ekonomik bir faaliyet olarak düzenlendiğinden bu sorun çözülmüştür ancak Türk hukukunda fuhuş yasa dışı olduğu için bu konu, Tümerkan’ın ırz mal değildir tartışması üzerinden değil, fuhuş yasa dışı iş gücü olarak kabul edilmesi nedeni ile tartışılmalıdır. Bkz. Ekici, Dolandırıcılık, s.139.

³²¹ Eryiğit, Beyza Melek, “Dolandırıcılık Suçu ve Özel Olarak Bilişim Sistemlerinin Banka veya Kredi Kurumlarının Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçu”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2019, s.15 (Eryiğit, Dolandırıcılık); Ekici, Dolandırıcılık, s.315.

³²² Bunun aksine para karşılığı cinsel ilişkiye girmek isteyen mağdur, aldatılarak maddi zarara uğratılması halinde dolandırıcılık suçunun oluşacağına dair çok sayıda Yargıtay kararı bulunmaktadır. Bkz. Yargıtay CGK, E.2015/1072, K. 2018/633, T.: 11.12.2018; Yargıtay 11. CD, E. 2021/36561, K. 2025/390, T. 08.01.2025; Yargıtay 11. CD, E. 2021/33143, K. 2023/8874, T.: 28.11.2023; İstanbul BAM 21. CD,

Kanaatimizce mağdurun hukuka veya ahlaka aykırı amacına rağmen yine de failin hileli davranışlarla haksız menfaat elde etmesi halinde dolandırıcılık suçunun oluşmasının ilk ve en önemli nedeni, mağdurun zararının niteliği ile doğrudan ilişkilidir. Zira bu tür bir oluştta mağdur zararı hukuka veya ahlaka aykırı karşı edimin yerine getirilmemesinden değil, aldatma neticesinde mağdurun hukuk düzenince korunan malvarlığı değerinde azalma meydana getiren bir tasarrufta bulunmasından kaynaklanmaktadır.³²³

İkinci olarak dolandırıcılık suçunu düzenleyen yasa metninde, suçun oluşumunda mağdurun amacına önem verildiğini gösteren veya mağdurun amacını sorgulama imkânı sağlayan herhangi bir ifade bulunmamaktadır. Yasada, fail tarafından kendisi veya başkası tarafından, mağdurun zararına olacak şekilde sağlanan bir yarardan bahsedilmiştir. Buradaki yarar haklı değil, haksız bir yarardır. Ceza hukukunun süjesi faildir. Somut olaya ilişkin suç vasfı belirlenmesi çalışmasında tüm vakaya failin gözünden bakılması kuraldır. Cezai yaptırıma konu olan fiilin, mağdurun gözünden görünümü ise ikinci plandadır.³²⁴ Aksine değerlendirme yapılarak, mağdurun amacına önem verilmesi suretiyle dolandırıcılık suçunun oluşmayacağına dair varılacak her sonuç, yasa normunun sınırlarını zorlamanın yanı sıra yasa ile korunmak istenen hukukî değere (ratio legis)³²⁵ ve kanunilik ilkesine aykırı olacaktır. Aynı zamanda hukuka ve ahlaka aykırı amacı olan mağdur zararına dolandırıcılık suçunun işlenmeyeceğine dair yapılacak her yorum, kanunilik ilkesine aykırılık tehlikesi dışında keyfilik tehlikesini de barındıracaktır.³²⁶ Zira ahlaka aykırılık (meşru olmayan amaç) kavramı kişiye ve zamana göre değişkenlik gösterdiğinden mağdurun hangi amacının ahlaka aykırı olduğu, hangi amacının ahlaka aykırı olmadığı şeklinde geliştirilecek kıstas, temel ceza hukuku ilkelerinden olan belirlilik ilkesine de aykırılık teşkil edecektir. Sayılan gerekçelerle Yargıtay CGK'nın geliştirdiği içtihadın³²⁷ tüm uygulayıcılar tarafından dikkate alınması elzemdir.

E.2023/502, K. 2023/1248, T.:23.05.2023; Sakarya BAM 8. CD, 2021/1793, K.2022/1126, T.:28.06.2022, UYAP Bilgi Bankası.

³²³ Bilen, Dolandırıcılık, s.170.

³²⁴ Başbüyük, Blokzincir-Kripto Varlık, s.836.

³²⁵ Amaçsal yorum, toplumdaki menfaatler dengesine önem vermektedir. Yasa koyucu, normla bir düzenleme getirirken bir menfaati diğerine üstün kılmaya çalışmaktadır. Bunu yaparken de belirli bir amaçla hareket eder. Buna yasanın amacı, (Ratio Legis) denmektedir. Bkz. Kaya, Asım, Amaçsal Yorum, Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 2014/4, Ankara, 2014, s.368 (Kaya, Amaçsal Yorum).

³²⁶ Dursun, Dolandırıcılık, s.200.

³²⁷ Yargıtay CGK E.2015/1072, K. 2018/633, T.: 11.12.2018, UYAP Bilgi Bankası.

Manevi yararın/zararın dolandırıcılık suçunun zarar/yarar unsurunu oluşturup oluşturmayacağı hususu da uygulama ve öğretide tartışılmıştır. Manevi zararın dolandırıcılık suçunun konusunu oluşturabileceğini savunan yazarlara göre; dolandırıcılık suçunun tanımında yasa koyucu kasten “zararına... neden olmak” ve “yarar sağlamak” şeklinde en genel terimleri kullanmıştır. Dolayısıyla yarar ve zarar kavramının geniş yorumlanması gerekir. Bu nedenle ekonomik değeri çok az olan veya hiç olmayan şeyler de (örneğin; mektuplar, fotoğraf, pullar) hukuken eşya statüsündedir ve malvarlığına dâhildir. Zira malvarlığı kavramının ceza hukukundaki anlam ve tanımı özel hukuktaki anlamından daha geniştir. Özel hukukta malvarlığı kavramı ekonomik değer taşıyan hak ve yükümlülüklerin tamamı olarak değerlendirilirken ceza hukukunda, ekonomik değeri olmayıp manevi değeri olan şeyler de malvarlığına dâhildir.³²⁸

Dolandırıcılık suçunun manevi zararı kapsamadığını savunan ve daha baskın olan ikinci görüşe göre, dolandırıcılık suçunun konusunu oluşturan zarar/yarar somut, malvarlığına ilişkin, ekonomik ve hesaplanabilir olmalıdır. Hileli hareketler sonucunda kişinin yalnızca manevi yönden bir hayal kırıklığına uğramış olması dolandırıcılık suçunu oluşturmaz.³²⁹ Yargıtayın yakın tarihli kararlarında öğretideki ikinci görüşü benimsediği ve manevi zarar kavramını dar yorumlandığı anlaşılmaktadır.³³⁰ Kanaatimizce dolandırıcılık suçu, malvarlığına ilişkin bir zarar suçudur. Bu nedenle, mağdur açısından

³²⁸ Antolisei, Mameleke Karşı İşlenen Suçlar, s. 69; Soyaslan, Özel Hükümler, s.441; Bilen, Dolandırıcılık, s.68; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.522.

³²⁹ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.816; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.731; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.868, Ekici, Dolandırıcılık, s.113, 306, 307, 331; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.459, 461; Maviş, Dolandırıcılık, s.601; Özen, Özel Hükümler, s.866; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.63; Özen, Özel Hükümler, s.716.

³³⁰ “..Zarar, nesnel kişisel ölçüler göz önünde bulundurularak belirlenecek ekonomik zarardır. Madde gerekçesinde de vurgulandığı üzere, aldatıcı nitelik taşıyan hareketlerle, kişiler arasındaki ilişkilerde var olması gereken iyiniyet ve güven bozulmaktadır. Bu suretle kişinin irade serbestisi etkilenmekte ve irade özgürlüğü ihlâl edilmektedir. Dolandırıcılık suçunu diğer malvarlığına karşı işlenen suç tiplerinden farklı kılan, aldatma temeline dayanan bir suç olmasıdır. Bu nedenle, dolandırıcılık suçu, birden çok hukuki konusu olan bir suçtur. Bu suç işlenirken, sadece mal varlığı zarar görmemektedir. Mal varlığı zarara uğratılırken, mağdurun veya suçtan zarar görenin iradesi de, hileli davranışlarla yanıltılmaktadır. “Yargıtay CGK, E. 2015/983, K. 2018/126, T.: 27.03.2018;

“adı geçen mahkemenin ...sayılı ilamı ile zararın maddi olmasa da kanunun geniş anlamda bir zararı tarif ettiği, olayda manevi zarar ve itibar kaybının olduğu gerekçesi ile bozma kararına direnilmesine karar verdiği anlaşılmış olmakla, Eskişehir 2.Asliye Ceza Mahkemesi'nin direnme gerekçesi yerinde görülmediğinden REDDİNE”, Yargıtay 15. CD, E. 2017/3832, K. 2017/8721, T.: 05.04.2017;

“Duygusal veya manevi yönden uğratılan zarar gibi mağdura temin edilecek geleceğe yönelik kazanç tasavvurları bu suçun maddi unsuru olamayacağı gibi irdelemesi ve belirlenmesi objektif olarak mümkün olmayan hallerde bu suçun objektif unsurunu teşkil etmez” Yargıtay 6.CD, E. 2018/3052, K. 2018/7548, T.: 04.12.2018; Benzer Karar: Yargıtay CGK, E. 2020/9-424, K. 2023/187, T.: 29.03.2023 Uyap Bilgi Bankası.

manevi değeri olan ancak maddi değeri olmayan eşya ve hizmetlerin suçun konusunu oluşturmadığı kabul edilmelidir.

Yarar ve zarar kavramına ilişkin bir diğer tartışmalı husus, çalışma gücünün malvarlığına dahil olup olmadığına ilişkindir. Öğretide kişinin çalışma gücünün, şahsına sıkı sıkıya bağlı bir hak olması nedeniyle malvarlığına dahil olmadığını savunan görüşler³³¹ bulunmakla birlikte; kanaatimizce mevcut tartışmayı yarar ve zarar kavramlarını geniş yorumlayarak çözüme kavuşturmak mümkündür. Örneğin, failin baştan beri iflas ettiğini ve çalıştırdığı işçilere ödeme yapamayacağını bildiği halde, bu durumu mizansen kabul edilebilecek yoğunluktaki hileli davranışlarla gizlemesi, bu suretle çalıştırdığı işçilerin zararına haksız menfaat elde etmesi halinde dolandırıcılık suçu oluşacaktır. Burada mağdurun, bedelini almadan yaptığı çalışma ile kaybettiği emek/zaman malvarlığı değeridir. Failin, normal şartlar altında bir bedel ödeyerek elde edeceği hizmeti, hileli hareketlerle bedelsiz olarak elde etmesi de malvarlığı değeridir. Bu durumda da çalışma gücünün suçun maddi konusuna dâhil edilmesi gerekmektedir.³³²

1.3.1.1.6. Nedensellik Bağı

Suçun kanuni tanımına göre hareketten bağımsız olarak ayrı bir neticenin de gerekli olduğu suçlarda, meydana gelen netice ile hareket arasında nedensellik bağının bulunması zorunludur.³³³ Hareket ve sonuç ile birlikte suçun maddi unsurunun alt öğelerinden birisi olan nedensellik bağı, suçun oluşumu için gerekli olan ve yasada tanımlanan hareketle, yasanın öngördüğü sonuç arasındaki neden-sonuç ilişkisi olarak tanımlanabilir.³³⁴

Dolandırıcılık suçu, hileli hareketler neticesinde mağdurun aldanması, aldanana mağdurun malvarlığı değeri üzerinde tasarrufta bulunması şeklinde iki ara netice ile mağdurun zarara uğraması ve failin yarar elde etmesi şeklinde iki nihai netice barındırmaktadır. Bu nedenle dolandırıcılık suçunun sırf hareket suçu olmadığı, neticeli suç olduğu tartışmasızdır. Bunun yanı sıra birbirlerinden doğan ve bir sıra takip etmesi gerekli olan alt öğelerden oluşması nedeni ile dolandırıcılık suçu diğer suç tiplerine göre daha

³³¹ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 441; Selçuk, Dolandırıcılık, s.29.

³³² Bilen, Dolandırıcılık, s.70.

³³³ Demirbaş, Genel Hükümler, s.271; Özgenç, Genel Hükümler, s.171; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s.353; Önder, Mala Karşı Cürümler, s. 384; Özen, Genel Hükümler, s.257.

³³⁴ Selçuk, Dolandırıcılık, s.134.

karmaşıktır.³³⁵ Dolayısıyla sadece “hareket ile netice arasında neden-sonuç ilişkisi bulunmalıdır” şeklinde bir tanımlama, dolandırıcılık suçu açısından yetersiz kalacaktır. Dolandırıcılık suçunun oluşumu için failin suç kastı ile gerçekleştirdiği hileli hareketlerle mağduru aldatması, mağdurun aldanmaya bağlı olarak oluşan psikolojik körlüğün etkisi ile malvarlığı üzerinde bir tasarrufta bulunması, bu tasarrufun mağdurun veya üçüncü bir kişinin malvarlığında bir zarar, failin veya üçüncü bir kişinin malvarlığında bir yarar sonucu doğurması şeklinde birbiri ardına gelmesi gereken belirgin üç nedensellik bağı gereklidir.³³⁶ Ekici’nin tabiriyle dolandırıcılık suçundaki nedensellik bağlarının bütünü illi seriyi oluşturmaktadır.³³⁷ İlli serinin koptuğu veya sırasının değiştiği durumlarda suç ya hiç oluşmayacak ya da diğer unsurların da varlığı halinde başka suç tiplerinin meydana gelmesi söz konusu olacaktır.

Sözgelimi, fail ile mağdur arasında önceden doğan borcun varlığı halinde, mevcut borcun sürdürülmesi veya sonuçlarının gizlenmesi amacıyla yapılan hileli davranışlar, hileli davranış ile zarar arasında illiyet bağı bulunmadığından dolandırıcılık suçunu oluşturmayacaktır.³³⁸ Zira önceden doğmuş borcu ötelemek için failin hileli davranışlarda bulunması, mağduru yeni bir zarara uğratmayacağından hileli davranış ile mağdurun uğradığı zarar arasında illiyet bağı bulunmamaktadır.³³⁹ Benzer şekilde failin, baştan beri dolandırıcılık kastı olmaksızın mağdurdan teslim aldığı malvarlığı değerini iade etmemesi veya devir olgusunu inkâr etmesi halinde, failin elde ettiği haksız menfaat, hileli davranışın sonucu olmadığından, failin eylemi dolandırıcılık suçunu oluşturmayıp güveni kötüye kullanma suçunu oluşturacaktır.³⁴⁰ Bunun yanında ekonomik olarak iflas

³³⁵ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.730; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.868, Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.456; Soyaslan, Özel Hükümler, s.438; Dolandırıcılık Cürmünün Kimi Suçlardan Ayrımı, s.21.

³³⁶ Akbulut, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s. 2271.

³³⁷ Ekici, Dolandırıcılık, s.201, bkz İlli seri kavramı.

³³⁸ Yılmaz, Dolandırıcılık, s. 602; Akbulut, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.2292; Gökçen/Balcı, Dolandırıcılık, s.22; Gökçen/Balcı, Mala Karşı Suçlar, s.222; Özen, Özel Hükümler, s.852; Malkoç, Türk Ceza Kanunu, s.2675; Gündel, Zimmet, Sahtecilik, Dolandırıcılık Suçları, s.462.

³³⁹ Önceden doğan borcun varlığı halinde, mevcut borcun sürdürülmesi veya sonuçlarının gizlenmesi amacıyla yapılan hileli davranışların dolandırıcılık suçunu oluşturmadığına ilişkin Yargıtayın istikrar kazanmış kararları bulunmaktadır. Bu hususta ayrıca mağdurun aldanması alt ögesinin incelendiği bölümde açıklama yapılmıştır. Bkz. Yargıtay CGK, E. 2022/11-2, K. 2022/449, T.: 15.06.2022; Yargıtay 11. CD., E. 2021/30830, K. 2023/10807, T.: 25.12.2023; Yargıtay 11. CD. E. 2021/22797, K. 2023/8073, T.: 07.11.2023, Yargıtay 11. CD. E. 2021/14408, K. 2024/1304, T.: 08.02.2024, Uyap Bilgi Bankası.

³⁴⁰ “Temyiz dışı sanık İ.Ç.’ın kendisine ait kimlikle ve diğer temyiz dışı sanık Ş.İ adına tescilli olan, ruhsatı, plakası sahte olmayan kamyon ile katılan firmayla yaptığı nakliye sözleşmesine istinaden madeni yağlı teslim yerine götürmek üzere aldıktan sonra olayı diğer sanıklarla birlikte hareket ederek madeni yağları teslim yerine götürmeyerek zilyetliğin devri amacı dışında mal edinmeleri şeklinde gerçekleşen eylemde, sahte belgelerin kullanılmaması, katılana karşı gerçekleştirilen hileli bir hareketin bulunmaması nazara

etmiş bir kimse, bu durumunu gizleyerek, borç isteyeceği kişiyi bürosuna çağırıp, eski parlak günlerindeki gibi davranarak ekonomik olarak zor durumda olduğunu bir mizansen dâhilinde gizlerse ve istediği borcu alırsa, baştan itibaren ödememek maksadıyla hileyle alınan bir borç olacağı için dolandırıcılık suçu oluşacaktır.

1.3.1.2. Tipikliğin Manevi (Söbjektif) Unsuru

Failin sorumluluğunun kabulü için ceza normunda yasaklanan hareketin gerçekleştirilmiş olması tek başına yeterli değildir. Failin sorumluluğu açısından yasada tanımlanan ve haksızlık teşkil eden fiil ile fail arasında manevi bir bağın da bulunması gerekmektedir. Bu bağ suçun manevi unsurunu oluşturur.³⁴¹ Dolandırıcılık kasten işlenebilen bir suçtur.³⁴² Fail, dolandırıcılık suçunun maddi unsurlarının tamamının bilerek ve isteyerek hareket etmelidir. Maddi unsurlardan birinin kastın kapsamı dışında kalması halinde dolandırıcılık suçu oluşmaz.³⁴³ Dolayısıyla fail, haksız menfaat elde etme amacıyla gerçekleştirdiği davranışların hile teşkil ettiğini, muhatabını aldatıp hataya sevk edecek nitelikte olduğunu, hileli davranışları neticesinde mağdurun malvarlığında bir zarar meydana geldiğini, buna karşılık, kendisinin veya başkasının malvarlığında bir artış

---

alındığında sanıkların eylemlerinin 5237 sayılı Kanun'un 155 inci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek yasal unsurları gerçekleşmeyen dolandırıcılık suçundan hükümler kurulması hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 11. CD., E. 2021/14485, K. 2023/4017, T.: 16.05.2023;

“İstanbul Barosuna kayıtlı avukat olarak görev yapan sanığın, ... sayılı vekaletname ile katılanın vekilliğini üstlendiği.. dosyadaki mağdurların zararlarının giderilmesi gerektiğini belirterek şikayette bulunan kişilere ödenmek üzere katılardan aldığı meblağı mağdurlara ödemeyip uhdesinde tutmak suretiyle serbest meslek sahibi kişilerin dolandırıcılığı suçunu işlediğinin kabul edildiği olayda; sanığın katılanla olan vekalet ilişkisi çerçevesinde mesleği nedeniyle zilyetliği kendisine devredilmiş para üzerinde, kendisinin yararına olarak zilyetliğin devri amacı dışında tasarrufla bulunduğunun anlaşılması karşısında, eyleminin ...TCK'nin 155/2. maddesinde düzenlenen hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunu oluşturduğu gözetilmeden suç vasfında hataya düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması,” Yargıtay 11. CD., E. 2021/13805, K. 2022/7411, T.: 27.04.2022;

“ „Kuyumculuk ismi ile faaliyet gösteren kuyumcu esnafı olan sanığın, müşterisi olan katılardan değerlendirme amacıyla 203 gr altını alıp iş yerini terk ederek kaçması şeklindeki eyleminin TCK'nin 155/2 maddesinde düzenlenen hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunu oluşturduğu gözetilmeden yazılı şekilde karar verilmesi “ Yargıtay 11. CD, E. 2022/5471, K. 2022/19854, T.: 29.11.2022; Benzer Kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/27815, K. 2024/502, T.: 16.01.2024; Yargıtay 15. CD, E. 2020/5896, K. 2020/9419, T.: 06.10.2020 Uyarı Bilgi Bankası.

³⁴¹ Dönmezer/Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, s.216; Koca/Üzölmez, Genel Hükümler, s.145; Koca/Üzölmez, Özel Hükümler, s.817; Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.462; Özgenç, Genel Hükümler, s.227.

³⁴² Önder, Mala Karşı Cürümler, s. 384; Atalan, Dolandırıcılık, s.22; Bıkmaz, Raif, “Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçu”, Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2023, s.275 (Bıkmaz, Dolandırıcılık Suçu); Bilen, Dolandırıcılık, s.401; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.462; Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.157; Özen, Özel Hükümler, s.869.

³⁴³ Ekici, Dolandırıcılık, s. 343; Artuç, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.815.

olduğunu bilmeli ve aynı zamanda istemelidir.³⁴⁴ Diğer bir ifade ile failin kastı dolandırıcılık suçunun tüm alt öğeleri arasındaki nedensellik bağına kapsamalıdır. Failin kastı, hileli hareketlerin gerçekleştirilmesinden önce veya en geç hareketin yapıldığı sırada var olmalıdır. Bu bakımdan hileli hareketin yapılmasından sonra ortaya çıkan kast, failin cezai sorumluluğuna neden olmaz.³⁴⁵

Kasttan önce gelip kastı hazırlayan düşünce “amaç”, amacı hazırlayan düşünce ise saik olarak adlandırılmaktadır.³⁴⁶ Dolandırıcılık suçunun oluşumu bakımından herhangi bir amaç veya saik öngörülmemiştir. Bu nedenle dolandırıcılık suçu, genel kastla işlenebilen bir suçtur.³⁴⁷

Yargıtay, dolandırıcılık suçundaki manevi unsuru “baştan beri dolandırıcılık kastı” vurgusu ile açıklamaktadır. Emsal kararlarda, failin baştan beri dolandırıcılık kastının bulunması veya bulunmaması, suç vasfının belirlenmesinde temel ayırt edici özellik olarak dikkat çekmektedir.³⁴⁸

Dolandırıcılık suçu doğrudan kastla işlenebileceği gibi olası kastla da işlenebilir.³⁴⁹ Failin suçun kanuni tanımındaki unsurları bilmesi ve istemesi doğrudan kast ile suçun işlenmesi

³⁴⁴ Soyaslan, Özel Hükümler, s.442; Yurtcan, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.296.

³⁴⁵ Ekici, Dolandırıcılık, s.344; Artuç, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.816; Soyaslan, Özel Hükümler, s.442; Hafızogulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s. 410.

³⁴⁶ Özgenç, Genel Hükümler, s.279.

³⁴⁷ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.464; Ekici, Dolandırıcılık, s.346; Atalan, Dolandırıcılık, s.23.

³⁴⁸ “...sanıkların fikir ve eylem birliği içinde hareket ederek katılardan hayvan karşılığında araba takas ettikleri, sanıkların katılanın önceden tanıdığı S. M. isimli tanık vasıtasıyla güven tesis ettikleri, katılana ait otomobilin devrini aldıkları, sonrasında hayvanları teslim edeceklerinden bahisle petrol istasyonuna gittikleri burada nakliye kamyonuna yanaşma bahanesiyle sanık Z.Ç’nin hayvan yüklü aracı kullanarak, sanık A. T.’in ise takasa konu otomobili kullanarak petrol istasyonundan hızlıca ayrıldıkları bu nedenle sanıkların başlangıçtan itibaren dolandırıcılık kastıyla hareket ettikleri anlaşılmış olmakla Mahkemenin kabulünde isabetsizlik görülmemiştir” Yargıtay 11.CD, E.2021/15788, K. 2023/8793, T.: 27/11/2023;

“Sanığın temyiz dışı sanık Mehmet haricinde açık kimliği tespit edilemeyen 3. bir şahıs ile birlikte, baştan beri dolandırıcılık kastı ile hareket edip, katılanlara kendilerini kamu görevlisi olarak tanıtmak suretiyle üzerine atılı suçu işlediği kabul edilerek temyize konu mahkumiyet hükmü kurulmuştur.” Yargıtay 11.CD, E.2023/5684, K. 2023/10153, T.: 13/12/2023;

“katılan ile arasında alacak veya borç ilişkisi doğuran gerçek bir hukuki ilişki bulunmayan sanığın, katılardan sordurma bahanesiyle aldığı çeki getirmek için katılanı oyalayarak sonrasında sahte çeki getirmesi suretiyle menfaat temin etmesi eyleminde baştan itibaren dolandırıcılık kastıyla hareket ettiği sabit görülmekle, sanığın yüklenen nitelikli dolandırıcılık suçundan cezalandırılması gerekirken hatalı değerlendirme ile beraat kararı verilmesi hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 11.CD, E.2023/3115, K. 2023/7443, T.: 24/10/2023;

“ilgili belediye ve tapu sicil müdürlüğü yazıları ile dosya kapsamına göre sanığın katılana satmayı vaad ettiği daireye ilişkin inşaatla başlamak için herhangi bir eylem ve işlemde bulunmadığı ve baştan itibaren katılanı dolandırmak kastı ile hakaret ettiği kabul edilmiştir.” Yargıtay 11.CD, E.2021/27795, K. 2023/5866, T.: 05/09/2023; Benzer Karar: Yargıtay 15.CD, E. 2015/12589, K.2018/6298, T.: 04.10.2018 Uyap Bilgi Bankası.

³⁴⁹ Önder, Mala Karşı Cürümler, s. 385; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.463; Ekici, Dolandırıcılık, s.346; Özgenç, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, s.31.

anlamına gelmektedir. Failin kasten hareket ettiğinin kabulü için öncelikle suçun kanuni tanımında yer alan maddi unsurları öngörmüş yani bunları bilmiş olması gerekir. Failin iradesinin suçun kanuni tanımında yer alan maddi unsurlara yönelmesi ise kastın isteme unsurunu oluşturur.³⁵⁰ Suçun kanuni tanımındaki maddi unsurların gerçekleşebileceğini öngören failin, buna rağmen hareketlerine devam ederek fiilin sonuçlarını kabullenmesi halinde olası kastla hareket ettiği kabul edilir. Fail hileli davranışlarla mağduru hataya düşürebileceğini, hataya düşen mağdurun tasarrufu neticesinde mağdur açısından bir zararın kendisi açısından ise bir yararın oluşacağını öngörmüş ve suça konu yararı temin etmeyi kabullenmiş ise dolandırıcılık suçunu olası kastla işlemiş olacaktır.³⁵¹

TCK'nın 30/1-2 maddesinde kastı ortadan kaldıran hata düzenlemesine yer verilmiştir. Buna göre dolandırıcılık suçunun unsurları itibari ile oluştuğuna ilişkin olarak kaçınılmaz bir hataya düşen fail bu hatasından faydalanır. Kastı ortadan kaldıran hatanın varlığı halinde (TCK m. 30/1) suçun tipiklik unsurunun yokluğuna bağlı olarak dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır. Benzer şekilde, dolandırıcılık suçunun ağırlaştırıcı ve hafifletici nedenlerinde kaçınılmaz bir hataya düşülmesi halinde (TCK m. 30/2) ise sadece dolandırıcılık suçunun temel şekli oluşacaktır. Kusurluluğu ortadan kaldıran hata ile kastı ortadan kaldıran hata birbirine benzemekle birlikte aynı kavramlar değildir.³⁵² Kusurluluğu ortadan kaldıran hatanın (TCK m. 30/4) tespiti halinde dolandırıcılık suçu oluşacak; ancak failin haksızlık bilinciyle hareket etmediği, dolayısıyla kınanabilir olmadığı tespit edildiğinde, sanık hakkında CMK'nın 223/3-d maddesine göre ceza verilmesine yer olmadığına dair karar verilecektir. Kastı ortadan kaldıran hatanın varlığı halinde ise sanık hakkında CMK'nın 223/2-c maddesine göre “üklenen suç açısından failin kastının bulunmaması” bendine göre beraat kararı verilecektir.³⁵³

1.3.2. Hukuka Aykırılık Unsuru

Suçun oluşumu için tipiklik ile birlikte gerekli olan ikinci unsur hukuka aykırılıktır. Hukuka aykırılık unsuru, fail tarafından işlenen ve kanundaki tanıma uygun olan fiilin hukuk düzenince kabul edilmemesi, hukuk düzeni ile çelişki içerisinde bulunması olarak

³⁵⁰ Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s.409; Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.473; Selçuk, Dolandırıcılık, s.145, Toroslu, Özel Kısım, s.193.

³⁵¹ Bilen, Dolandırıcılık, s.190.

³⁵² Şen, Ersan / Akpınar, Selvacan, “Ceza Hukukunda Hata”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 16, Sayı:180, Ağustos 2021, s.1560.

³⁵³ Bilen, Dolandırıcılık, s. 196

tanımlanabilir.³⁵⁴ TCK’da, hukuka uygunluk sebepleri kanun hükmünü yerine getirme (m. 24/1), hukuka uygun emrin ifası (m. 24/2-3), meşru savunma (m. 25), hakkın kullanılması (m. 26/1) ve ilgilinin rızası (m. 26/2) olmak üzere sınırlı sayıda düzenlemiştir.³⁵⁵ Kural olarak tipiklik unsurunun oluşması ile birlikte hukuka aykırılık unsuru da oluştuğundan, failin gerçekleştirdiği fiilin tipe uygunluğu, hukuka aykırılığın mevcudiyeti hususunda bir karine oluşturur.³⁵⁶ Bu nedenle tipe uygun fiil söz konusu olduğunda, bu fiilin hukuka aykırı olup olmadığına ayrıca bakılmamaktadır. Ancak olayda hukuka uygunluk nedenlerinin var olması halinde suçun tipiklik dışındaki ikinci unsuru olan hukuka aykırılık ortadan kalkmaktadır.³⁵⁷ Dolayısıyla hukuka aykırılık unsuru tipiklik unsurundan sonra değerlendirilir. Tipe uygun fiili, hukuka uygun hale getiren bir nedenin bulunmaması halinde, eylemin suç teşkil ettiği kabul edilir. Zaten failin eylemi en başından tipe uygun değilse, hukuka uygunluk sebeplerinin değerlendirilmesine de gerek yoktur.³⁵⁸

Kanaatimizce dolandırıcılık suçunun çok ögeli karmaşık bir netice suçu³⁵⁹ olmasının bir sonucu olarak hukuka uygunluk nedenlerinden herhangi biri dolandırıcılık suçuna tatbik edildiğinde, hukuka aykırılık unsurunu değil, tipiklik unsurunu ortadan kaldırır.³⁶⁰ Dolayısıyla hukuka uygunluk nedenleri ile dolandırıcılık suçunun bir arada bulunması mümkün değildir.³⁶¹ Bu nedenle hukuka uygunluk nedenlerine ilişkin olarak öğretide

³⁵⁴ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.265; Akbulut, Genel Hükümler, s.267; Ekici, Dolandırıcılık, s.347; Atalan, Dolandırıcılık, s.27; Özgenç, Genel Hükümler, s.282; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s.494.

³⁵⁵ Özgenç, Genel Hükümler, s.291; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s.496; Özbek/Doğan/Meraklı/Bacaksız/Başbüyük, Genel Hükümler, s. 218.

³⁵⁶ Özen, Genel Hükümler, s.207; Özbek/Doğan/Meraklı/Bacaksız/Başbüyük, Genel Hükümler, s. 218.

³⁵⁷ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.266; Ekici, Dolandırıcılık, s.347.

³⁵⁸ Ekici, Dolandırıcılık, s.349; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s.495.

³⁵⁹ Dolandırıcılık suçunda, illi seriyi oluşturan her bir alt unsur arasında illiyet bağı ayrı ayrı bulunmalıdır. Yine her bir alt unsur yönünden failin kastı gerekmektedir. Bkz. Korkmaz, Fulya, “Dolandırıcılık Suçu”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2012, s.32 (Korkmaz, Dolandırıcılık); Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Bilen, Dolandırıcılık, s.57; Okuyucu Ergün, Güneş, Dolandırıcılık, s.305.

³⁶⁰ Ekiciye göre, mağdurun rızası hukuka uygunluk nedeni ile dolandırıcılık suçunun bir arada bulunması da mümkün değildir. Hileliyle sakatlanmış rızanın varlığı, dolandırıcılık suçunun ayrılmaz parçası, suç karakterini veren yapı taşlarından biridir. Dolandırıcılık suçu açısından hukuken geçerli bir rıza, bir hukuka uygunluk nedeni değil, tipikliği ortadan kaldıran bir nedendir. Bkz Ekici, Dolandırıcılık, s.349.

Benzer şekilde, Özgenç’in belirttiği gibi “kusurun kast ve taksirden tamamen soyutlanarak yalın bir değer yargısı olarak kabul edilmesi söz konusu değildir.” Bu bağlamda kanaatimizce tüm hukuka uygunluk nedenlerinin ve kusurluluğu ortadan kaldıran nedenlerin aynı zamanda dolandırıcılık suçunun manevi unsuru olan kastı ortadan kaldırıp kaldırmadığının irdelenmesi gerekmektedir. Bkz. Özgenç, Genel Hükümler, s.366.

³⁶¹ Korkmaz, Dolandırıcılık, s.73.

verilen örneklerin tamamı tipiklik unsurunu ortadan kaldıran nedenler olarak değerlendirilmelidir.³⁶²

1.4. Kusurluluk

Kanunda tanımlanan tipe uygun ve hukuka aykırı bir eylem suç olarak tanımlanır. Ancak kanunda tanımlanan suçun cezalandırılabilmesi için üçüncü bir şart gerekir. Bu şart kusurluluk olarak tarif edilmektedir. Tipiklik, ceza hukuku bakımından bir sonuç yüklenen fiili, hukuka aykırılık bu fiil ile hukuk düzeni arasındaki çatışmayı, kusurluluk ise failin tipik eylemi nedeni ile kınanabilir olup olmadığını ifade eder.³⁶³ Failin kusurundan söz edebilmek için kusur yeteneğinin olması ve kusurluluğu kaldıran hallerin bulunmaması şarttır.³⁶⁴ Kusuru ortadan kaldıran şartların varlığı halinde kişi suç teşkil eden eylemden ya hiç sorumlu tutulmamakta ya da sorumluluğu azalmaktadır. TCK'da tanımlanan kusur ilkesine göre, kusurlu hareket etme yeteneği bulunmayan, hukuk kuralının anlamını bilmeyen veya bilebilecek durumda olmayan bir kimseye ceza verilmemektedir.³⁶⁵ TCK'nın düzenlemesine göre, aslında failin kusurlu olup olmaması suçun varlığına ve haksızlığına etki etmemekte, eylem yine suç vasfını korumakta ve hukuka aykırı kabul edilmektedir. Ancak failin kusur durumu, cezasını azaltmakta veya tamamen ortadan kaldırmaktadır.³⁶⁶

TCK'da kusurluluğa etki eden durumlar; zorunluluk hali (m.25/2), cebir veya tehdit (m.28), haksız tahrik (m.29), hata (m.30), yaş küçüklüğü (m.31), akıl hastalığı (m.32),

---

³⁶² Bu hususta Bilen'in çalışmasında yer alan icra müdürünün haciz işlemini gerçekleştirebilmek için mağdura yalan söyleyip haczedilecek eşyaların yerini öğrenmesi ve haczetmesi halinde dolandırıcılık suçunun tipiklik unsurunun oluştuğu ancak olayda "görevi ifa" hukuka uygunluk nedeninin bulunduğu şeklindeki örnek olay anlatımı üzerinden değerlendirme yapmak açıklayıcı olabilir. Kanaatimizce örnek olayda, icra müdürünün borçluyu kandırarak haciz işlemi yapması fiili zaten tipiklik unsurunun birçok bileşeni açısından eksiktir. Öncelikle icra müdürünün baştan beri dolandırıcılık kastı yoktur. Bu nedenle tipikliğin manevi unsuru oluşmamaktadır. Bunun haricinde haczedilecek eşya zaten mağdurun pasifinde olduğundan hileli davranışlarla mağdurun zararına kendi yararına neden olma ögesi de gerçekleşmez. Dolayısıyla "görevi ifa" hukuka uygunluk nedeni, dolandırıcılık suçunda tipikliği ortadan kaldıran bir etken olarak değerlendirilmelidir. Bkz Bilen, Dolandırıcılık, s.193.

³⁶³ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.312; Akbulut, Genel Hükümler, s.614; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s.581.

³⁶⁴ Özgenç, Genel Hükümler, s.364.

³⁶⁵ Turabi, Selami "Kusurluluk ve Kusurluluğu Etkileyen Haller", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt:25, Sayı:101, Temmuz 2012, s.276.

³⁶⁶ Özgenç, Genel Hükümler, s.365; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s. 582; Agin, Nurşen Selen, "Türk Ceza Hukuku'nda Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçu", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2019, s.144 (Agin, Bilişim Dolandırıcılık).

sağır ve dilsizlik (m.33) ve geçici nedenlerle alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma (m.34) olarak belirlenmiştir.³⁶⁷

TCK'da yer alan ve kusurluluğu etkileyen haller arasında yer alan yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, sağır ve dilsizlik ve geçici nedenlerle alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma halleri objektif niteliklidir. Dolayısıyla dolandırıcılık suçu özelinde ayrı bir değerlendirmeye tabi tutulması gerekmemektedir.³⁶⁸ Ancak cebir tehdit altında olma, haksız tahrik, hata ve zorunluluk hali şartları sübjektif yapıdır. Bu nedenle dolandırıcılık suçu özelinde ayrı ayrı değerlendirilmelidir.

Cebir ve tehdit altında olan failin gerçekleştirdiği hileli hareketlerle mağdur zararına dolandırıcılık suçunu işlemesi mümkündür. Dolandırıcılık suçunda, maddi cebirden ziyade manevi cebir söz konusu olabilir. Failin zorlamaya bağlı olarak gerçekleştirdiği hileli davranışları iradi kabul edilemeyeceğinden gerçekleşen haksızlık nedeniyle sorumluluğu yoluna gidilmeyebilir. Benzer şekilde dolandırıcılık suçu haksız tahrik altında da işlenebilir. Failin, mağdurdan kaynaklanan haksız bir fiilin meydana getirdiği hiddet ve şiddetli elemin etkisi ile hileli davranışlar sergileyip, mağduru aldatması sonrasında mağdurun zararına kendi yararına mal varlığı değeri elde etmesi teknik olarak mümkündür. Ancak kanaatimizce gerek cebir ve tehdit altında gerekse haksız tahrik altında hileli davranışlarda bulunulması eylemlerinin dolandırıcılık suçu için uygulama alanları kısıtlıdır.³⁶⁹

Dolandırıcılık suçu açısından kusurluluğu ortadan kaldıran bir diğer neden hatadır (TCK m. 30/4). Buna göre gerçekleştirdiği eyleminin haksızlık teşkil ettiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen fail, bu hatasından faydalanır. Failin kaçınılmaz bir hata nedeniyle (TCK m.30/4) kusursuz olduğunun tespiti halinde, dolandırıcılık suçu tüm unsurları itibari ile oluşmasına rağmen fail hakkında cezaya hükmolunmayacaktır. Bu noktada kusurluluğu ortadan kaldıran hata ile kastı ortadan kaldıran hatanın farklı kavramlar olduğu vurgulanmalıdır.³⁷⁰ Kastı ortadan kaldıran hatanın varlığı halinde (TCK m. 30/1-2) suçun tipiklik unsurunun yokluğuna bağlı olarak dolandırıcılık suçu oluşmayacak; dolayısıyla fail hakkında CMK'nın 223/2-c maddesine göre “yüklenen suç

³⁶⁷ Ekici, Dolandırıcılık, s.412; Özgenç, Genel Hükümler, s.401; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s.583.

³⁶⁸ Ekici, Dolandırıcılık, s.412.

³⁶⁹ Yapılan içtihat taramasında haksız tahrikle veya cebir ve tehdit altında işlenen dolandırıcılık suçuna ilişkin emsal karara rastlanmamıştır. Kaynak: Uyap Bilgi Bankası.

³⁷⁰ Şen, Ersan / Akpınar, Selvacan, “Ceza Hukukunda Hata”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 16, Sayı:180, Ağustos 2021, s.1560.

açısından failin kastının bulunmaması” bendine göre beraat kararı verilecektir. Kusurluluğu ortada kaldıran hatanın (TCK m. 30/4) tespiti halinde ise dolandırıcılık suçunu unsurları itibarıyla oluşacak ancak failin haksızlık bilinciyle hareket etmediği dolayısıyla kınanabilir olmadığı tespit edildiğinden CMK’nın 223/3-d maddesine göre fail hakkında ceza verilmesine yer olmadığına dair karar verilecektir.

Dolandırıcılık suçunda kusurluluğu etkileyen hallerden bir diğeri zorunluluk halidir. Zorunluluk haline ilişkin TCK’nın 25/2. maddesindeki düzenleme genel niteliktedir ve tüm suçlara uygulanabilir. Bunun için zorunluluk halinin şartlarının somut olayda gerçekleşmiş olması gerekir. Örneğin failin, ağır hasta yakınına gerekli olan ilacı almak için eczacıyı hileli davranışlarla aldatması, ilacın kendisine teslimi sağlaması ancak ilaç bedelini ödemeyerek eczacının zararına neden olması halinde, dolandırıcılık suçunun tipiklik ve hukuka aykırılık unsurları oluşmakla birlikte olayda zorunluluk hali bulunduğundan faile dolandırıcılık suçundan ceza verilmeyecektir.³⁷¹ Kusurluluğu ortadan kaldıran sübjektif nedenlerden biri olan zorunluluk hali, aynı zamanda tipiklik unsurunu da ortadan kaldırabilir.³⁷² Bu nedenle, failin kendisini veya üçüncü bir kişiyi muhakkak bir tehlikeden kurtarma zorunluluğunun olduğu somut olaylarda, tipiklik unsurunun oluşup oluşmadığı ayrıca değerlendirilmez.³⁷³

³⁷¹ Ekici, Dolandırıcılık, s.414; Bilen, Dolandırıcılık, s.196.

³⁷² Özgenç’in belirttiği gibi “kusurun kast ve taksirden tamamen soyutlanarak yalın bir değer yargısı olarak kabul edilmesi söz konusu değildir.” Bu bağlamda kanaatimizce tüm hukuka uygunluk nedenlerinin ve kusurluluğu ortadan kaldıran nedenlerin aynı zamanda dolandırıcılık suçunun manevi unsuru olan kastı ortadan kaldırıp kaldırmadığının irdelenmesi gerekmektedir. Bkz. Özgenç, Genel Hükümler, s.366.

³⁷³ “Sanığın birlikte yaşadığı ..L.’nin, rahatsızlanması üzerine ...Hastanesi acil birimine geldiği, L. hakkında sanığın resmi nikahlı eşi H.T. adına işlemlerin yürütüldüğü, ameliyat yapılması gerektiği, bu işlem için sanığın resmi nikahlı eşi adına bildirimde bulunduğu, aydınlatma onam formlarına imza attığı, bu şekilde menfaat temin etmek suretiyle nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediği iddia edilen somut olayda; .. sanığın birlikte yaşadığı L.’yi muhakkak bir tehlikeden kurtarma zorunluluğu karşısında, bu yaşamsal tehlikeden korunmak ve ameliyatın gerçekleştirilmesi amacıyla, resmi nikahlı eşine ait bilgileri kullandığı, bu nedenle hakkında ceza verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekeceği gerekçesine dayanan mahkemenin kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir.” Yargıtay 15.CD, E. 2019/8294, K. 2020/2238, T.: 18.02.2020; Benzer kararlar: Yargıtay 15.CD, E. 2018/3775, K. 2019/3808, T.: 15.04.2019; Yargıtay 15.CD, E. 2015/95, K. 2018/883, T.: 13.02.2018;

“Sanık ...’in, sanık ...’ya ait yeşil karttaki fotoğraf ve kimlik bilgileri üzerinde herhangi bir tahrifat yapmadan hastaneye müracaat ederek belgeyi görevlilere ibraz ettiği, muayene için gelen kişilerin ibraz ettiği belgedeki kişi olup olmadığını denetleme görevi bulunan hastane görevlilerinin muayene edilen hastanın kimlik sahibi olmadığını basit bir inceleme sonunda anlayabilecek durumda oldukları, sanıkların bu durumun denetlenmesi imkanını ortadan kaldırıcı bir davranışlarının bulunmadığı ayrıca hamile olan sanık ...’in, doğmak üzere olan bebeğini muhakkak bir tehlikeden kurtarma zorunluluğunun bulunduğu, hayati önemi haiz nitelikte bir tehlikeden korunmak, bu nedenle doğumunu gerçekleştirmek amacıyla başkasına ait yeşil kartın kullanılması şeklinde gerçekleştirildiği sabit görülen eylemlerin, 5237 sayılı TCK’nın 25/2. maddesinde tanımlanan zorunluluk hali kapsamında kaldığı anlaşılmakla; sanıklar hakkında dolandırıcılık suçunun yasal unsurları itibarıyla oluşmadığı..” Yargıtay 15.CD, E. 2014/11879, K. 2017/6250, T.: 16.02.2017 Uyarı Bilgi Bankası.

2. BÖLÜM: BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN ARAÇ OLARAK KULLANILMASI SURETİYLE DOLANDIRICILIK SUÇUNUN UNSURLARI, İŞLENME YÖNTEMLERİ VE ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ

2.1. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçunun Konusu, Unsurları, İşlenme Yöntemleri

İnternetin yaygınlaşması, mobil telefonların gelişimi gibi faktörlerin etkisi ile tüm sosyal ve ekonomik hayatın internet ile doğrudan bağlantılı hale gelmesinin olumlu yansımalarının yanı sıra olumsuz etkileri de olmuştur.³⁷⁴ Olumsuz etkinin en belirginini, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenen dolandırıcılık suçlarındaki ciddi artıştır.³⁷⁵ Bilişim teknolojileri sayesinde klasik dolandırıcılık yöntemlerinde hilenin yöneltilmesi için gerekli olan, mağdur ile yüz yüze gelme, konuşma ve göz teması kurma, mağdurun algısını zayıflatmak için ilgisini başka noktalara çekme gibi fiziksel iletişim zorunluluklarına gerek kalmamıştır. Özellikle internetin ve sosyal medyanın bu konudaki etkisi ciddi boyuttadır. Günümüzde sosyal, ekonomik ve ticari birçok ilişki internet ortamında başlatılmakta, yürütülmekte ve bitirilmektedir. İnternet sayesinde fail, oturduğu yerden dünyanın diğer ucunda bulunan mağdurla anlık iletişime geçebilmekte, oluşturduğu mizansenin bir parçası olarak bilişim sistemlerini (internet, sosyal medya, e-posta) kullanarak mağdurla karşı karşıya gelmeye ihtiyaç dahi duymadan kolayca

---

Kanaatimizce karar konu olan somut olayda zarar ve hileli davranış öğelerini yokluğuna bağlı olarak suçun tipiklik unsuru oluşmamaktadır. Bu nedenle incelenen karar, yazım dili itibari ile karışık ve yanıltıcıdır. Dolandırıcılık suçunun unsurları itibari ile oluşmaması halinde ayrıca hukuka uygun olup olmadığı ve failin kusurluğu olup olmadığının tartışılmasına gerek olmadığı halde kararda ayrıca bu hususlar tartışılmıştır. Böylelikle zorunluluk halinin adeta suçun hukuka aykırılık ve tipiklik unsurun ortadan kaldıran ayrı ve bağımsız bir neden olarak algılanması sonucu doğmuştur Oysaki ilk derece mahkemesi kararı ile birlikte değerlendirildiğinde, incelenen kararda Yargıtay, kurumsal araştırma yükümlülüğüne bağlı olarak hileli davranış ve zarar unsurlarının oluşmadığına hükmetmiştir. Buna rağmen zorunluluk halinin fazladan açıklanması bizce hatalıdır.

³⁷⁴ Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.1146; Retornaz, Eylem Aksoy/ Güçlütürk, Osman Gazi, Gelişen Teknolojiler ve Hukuk IV, Siber Güvenlik, oniki Levha Yayıncılık 1. Baskı, İstanbul 2023, s.147; Başbüyük, İsa, “Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçlarının Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle İşlenmesi”, Ceza Hukuk Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 14, Aralık 2010, s.151 (Başbüyük, Hırsızlık ve Dolandırıcılık)

³⁷⁵ Parlar, Dolandırıcılık, s.172; Gökcen/Balcı, Mala Karşı Suçlar, s.228; Parlar, Ali, Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları, Bilge Yayınevi, 3.Baskı, Ankara 2015, s.284 (Parlar, Bilişim Suçları); Mahmutoglu, Fatih Selami, “Karşılaştırmalı Hukuk Bakımından İnternet Sijelerinin Ceza Sorumluluğu”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 59, Sayı: 1, ÜHFM, C. 59, Sayı: 1-2, Temmuz 2011, s.39 (Mahmutoglu, İnternet Sijelerinin Cezai Sorumluluğu).

gerçekleştirdiği hileli hareketlerle mağdurun iradesini sakatlayıp haksız menfaat elde edebilmektedir. Daha da önemlisi fail çok kısa süre içinde yenilenen dolandırıcılık kastı ile dünyanın başka bir ucundaki ikinci bir mağdur ile aynı yöntemle iletişim kurabilmekte, hileli davranışlarını hiçbir zorlukla karşılaşmadan tekrarlayabilmekte böylelikle çok kısa bir zaman dilimi içinde çok fazla sayıda mağdura ulaşabilmektedir. Bu itibarla günümüzde bilişim sistemlerinin geldiği aşamanın, dolandırıcılık suçunun failine, çeyrek yüzyıl öncesine kadar tasavvur edilmeyecek ölçüde kolaylık ve hız sağladığını söylemek yanlış olmayacaktır. Ayrıca, bilişim sistemlerinin yapısından kaynaklanan karmaşıklık ve değişkenliğin diğer bir sonucu olarak bilişim sistemlerini araç olarak kullanan failin kimliğinin tespiti, klasik dolandırıcılık suçlarına oranla daha zor olmaktadır.³⁷⁶ Bu durum dolandırıcılık suçunu bilişim sistemlerini araç olarak kullanarak işleyen faile, nicelik ve niteliksel kolaylığın yanında yakalanmama ve soruşturulmaktan kurtulma ihtimali şeklinde üçüncü bir avantaj sağlamakta ve faili cesaretlendirmektedir. Teknolojik ilerlemenin olumlu kazanımlarının adeta yan etkisi mahiyetinde olan gelişmeler ve değişimler, faili mizansen oluşturma derdinden kurtarmış, kısa sürede çok fazla sayıda mağdura ulaşma imkânı vererek elde edilen haksız menfaat miktarında ciddi artışa neden olmuş, bunlara ek olarak gizlenmesini kolaylaştırmıştır. Bu itibarla, bilişim sistemlerinin, dolandırıcılık suçunun işlenmesinde araç olarak kullanılması, anayasal güvence altına alınan mülkiyet hakkı üzerinde fazladan bir tehdit unsuru haline gelmiştir. Sayılan nedenler, dolandırıcılık suçunun bilişim sistemleri aracılığıyla işlenmesinin 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f bendinde cezayı artıran bir nitelikli hal olarak düzenlenmesi gerekçesini (ratio legis) oluşturmaktadır.³⁷⁷

---

³⁷⁶ Dülger, Bilişim Suçları, s.119. Bıkmaz, Dolandırıcılık Suçu, s.2; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.1; Akbulut, Berrin, “Sistemi Engelleme, Bozma, Verileri Yok Etme veya Değiştirme”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 24, Sayı: 2, Aralık 2016, s.9 (Akbulut, Sistemi Engelleme).

³⁷⁷ “Günümüzde bilişim sistemleri ile sesli-görüntülü haberleşme, elektronik imzanın kabulü, yeni ticari ilişkiler, internet bankacılığı hizmeti ile para transferleri ve bunlar gibi pek çok yenilik toplumsal hayata girmiş, bilişim gerek iş gerekse günlük hayatta vazgeçilemeyecek kadar önemli bir noktaya ulaşmış, bilişim teknolojileri daha hızlı ve ucuz bir nitelik arz etmesi nedeniyle, klasik yöntemlere nazaran daha fazla tercih edilir duruma gelmiştir. Bu sistemlerin güvenle kullanılması, aynı anda hızlı ve kolayca birçok kişiye ulaşılması ve diğer taraftaki failin kontrol imkânını azaltması nedeniyle nitelikli hâl sayılmıştır.” Yargıtay CGK, E. 2018/15-51, K.2021/68, T.: 02.03.2021 Uyap Bilgi Bankası.

2.1.1. Bilişim Suçlarının Tasnifi (Doğrudan-Dolaylı Bilişim Suçları)

Bilişim suçlarının tasnifinde öğretide farklı görüşler³⁷⁸ bulunmakla birlikte kanaatimizce Yargıtayın da benimsediği “Doğrudan Bilişim Suçları” ve “Dolaylı Bilişim Suçları” şeklindeki³⁷⁹ sınıflandırma yerindedir.³⁸⁰ Doğrudan bilişim suçları, bilişim sistemlerine özgü olan, bilişim sistemleri var olmadan önce işlenmesi mümkün olmayan ve doğrudan doğruya bilişim sistemlerine karşı işlendiği kabul edilen suçlardır.³⁸¹ Doğrudan bilişim suçlarındaki seçimlik hareketler bilişim sistemine müdahale etme, sisteme izinsiz olarak girme, sistemin işleyişini engelleme fiilleridir. TCK’nın topluma karşı suçlar başlıklı üçüncü kısmının, bilişim alanında suçlar başlıklı onuncu bölümünde düzenlenen “Hukuka aykırı bir şekilde bilişim sistemine girme veya orada kalmaya devam etme (m. 243)”, “Sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme (m. 244)”, “Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması (m. 245)”³⁸², “Yasak cihaz veya programlar

³⁷⁸ Mahmutoglu ve Dülger, Bilişim suçlarını; 1) Sadece bilişim sisteminin kullanılmasıyla işlenebilen suçlar (TCK m.243, 244, 245) 2), Bilişim sisteminin kullanılması zorunlu olmamakla birlikte suçun nitelikli hali olarak yasa da tanımlanan suçlar (TCK m.142/1-e, 158/1-f, 228/3), 3) Yasada suçun unsuru olarak ayrıca tanımlanmasa da bilişim sistemi araç olarak kullanılarak işlenebilen suçlar (TCK m.132, 124, 112, 113, 125, 226, 214, 105.) şeklinde bir ayırım yapmaktadır. Bkz. Mahmutoglu, Fatih Selami, “Türk Ceza Kanununda Yer Alan Bilişim Alanındaki Suçlar ve Karşılaşılan Sorunların Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 71, Sayı: 1, Ağustos 2013, s.855; (Mahmutoglu, Bilişim Alanındaki Suçlar); Dülger, Bilişim Suçları, s. 83.

³⁷⁹ Bilişim suçlarının tasnifine ilişkin öğretideki farklı görüşler için bkz. Dülger, Bilişim Suçları, s.81; Özsoy, Nevzat, “Yargıtay Kararları Işığında Doğrudan Bilişim Suçları (TCK 243 ve 244)” Yaşar Hukuk Dergisi, Cilt: 1 Sayı: 2, Temmuz 2019, s.295 (Özsoy, Bilişim Suçları) ; Aytekin, Murat, “Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar”, Bahçeşehir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2023, s.13, (Aytekin, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması); Akbulut, Berrin, Bilişim Alanında Suçlar, 3. Baskı, Ankara, Adalet, 2024. s.173 (Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar); Gül, Ahmet, Doğrudan-Dolaylı Bilişim Suçları, Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara 2021, s.213 (Gül, Bilişim Suçları).

³⁸⁰ “Bilişim suçları, öğretide ve uygulamada öncelikle; a) Doğrudan bilişim suçu (gerçek bilişim suçları), b) Dolayısıyla bilişim suçu (bilişim bağlantılı suçlar) biçiminde tasnife tabi tutulmuştur. Türk Ceza Kanununda da bu sistem kabul edilmiştir” Yargıtay CGK, E. 2010/11-25, K. 201/123 T: 25.05.2010; Yargıtay CGK E. 2009/11-193, K. 2009/268, T.: 17.11.2009; Yargıtay CGK, E. 2018/15-51, K.2021/68, T.: 02.03.2021 Uyarı Bilgi Bankası.

³⁸¹ Taştemür, Eda, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu”, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2021, s.20 (Taştemür, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu); Agin, Bilişim Dolandırıcılık, 32; Özsoy, Bilişim Suçları, s.295; Özocak, Gürkan, Bilişim Sisteminin İşleyişini Engelleme veya Bozma Suçu ve Uygulamadaki Saldırı Türleri, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 21, Sayı:1, Ocak 2024, s.260; Memiş Kartal, Pınar, Alptekin Işıklar, Gülfem, Türk Ceza Hukukunda Bilişim Sistemine Girme Suçuna İlişkin Değerlendirmeler, (TCK 243/1), Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt: 29, Sayı: 1; Haziran 2023, s.17; Parlar, Bilişim Suçları, s.284.

³⁸² Öğretide baskın görüşe göre TCK’nın 245/1 maddesindeki suçla korunan hukuki değer malvarlığı olması nedeniyle mala karşı işlenen suçlar bölümünde düzenlenmesi gerekirken bilişim suçları bölümünde düzenlenmesi hatalıdır. Bkz. Erdağ, Ali İhsan, Bilişim Alanında Suçlar (Türk ve Alman Ceza Hukukunda), Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 14, Sayı: 2, Aralık 2010, s. 280; Tezcan/Ertem/Önok, Ceza

bulundurma (m. 245/A)” suçları doğrudan bilişim suçlarıdır.³⁸³ Dolaylı bilişim suçlarında ise bilişim sistemlerine doğrudan doğruya müdahale edilmesi söz konusu değildir. Dolaylı bilişim suçları, klasik bir suçun işlenmesinde bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılmasına sonuç bağlanan ve klasik suçun temel şekline göre cezanın artırılmasını öngören nitelikli hallerdir. Buna göre, “Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık (TCK m. 158/1-f)”, “Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık (TCK m. 142/2-e)” ve “Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (TCK 228/3)” suçları ise dolaylı bilişim suçlarıdır.³⁸⁴ Aslında sayılan üç suç tipi dışında da birçok klasik suçun bilişim sistemleri kullanılarak işlenmesi mümkündür. Sözgelimi hakaret (TCK m.125), özel hayatını gizliliğini ihlal etme (TCK m.134), kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme veya yayma (TCK m. 136), cinsel taciz (TCK m. 105) ve müstehcenlik (TCK m. 226) suçları günümüzde büyük oranda bilişim sistemleri kullanılarak işlenmektedir.^{385,386} Kanaatimizce teknolojik gelişmelere bağlı olarak artık neredeyse her suçun bilişim sistemleri araç olarak kullanılarak işlenmesi mümkündür. Ancak bilişim sistemlerinin kullanıldığı her suç tipinin aynı zamanda bilişim suçu olarak kabul edilmesi kavramsal sınıflandırma açısından hatalı olacaktır. Bu nedenle suçun temel şekline göre bilişim sistemlerinin kullanılmasının nitelikli hal olarak düzenlendiği suçların dolaylı bilişim

---

Özel, s.1176; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 1025; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.1015; Özsoy, Bilişim Suçları, s.296; Dülger, Bilişim Suçları, s. 236, 458; Yılmaz, Banka veya Kredi Kartı, s.267; Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.384.

Kanaatimizce de, suçun etkin pişmanlık kapsamında olması, mağdurun malvarlığı değeri üzerinde azalmaya neden olması hususları dikkate alındığında özellikle TCK 245/1 maddesindeki suçun TCK 245/2-3 bentlerindeki suçlardan ayrılarak mala karşı işlenen suçlar arasına eklenmesi daha doğru olacaktır.

³⁸³ Karagülmez, Ali, Bilişim Suçları ve Soruşturma - Kovuşturma Evresi, Seçkin Yayıncılık, 5. Baskı, Ankara 2014, s. 196 (Karagülmez, Bilişim Suçları); Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s. 32; Özsoy, Bilişim Suçları, s.295; Aytekin, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.16; Turan, Metin, Bilişim Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara 2022 (Turan, Bilişim Hukuku); Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.979; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.1146; Başbüyük, Hırsızlık ve Dolandırıcılık, s. 155

³⁸⁴ Taştemür, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, s.19; Aytekin, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.16; Karagülmez, Bilişim Suçları, s.197; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 981; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.1146; Başbüyük, Hırsızlık ve Dolandırıcılık, s. 155

³⁸⁵ Görüşümüzü destekler mahiyette olmak üzere, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün 21/02/2022 tarihli, E.19120602-050.04(659-0214-2022)-326/10419 sayılı genelgesi ile Cumhuriyet Başsavcılıkları nezdinde kurulan ihtisaslaşmış bilişim bürolarının görev tanımında özel hayatın gizliliğini ihlal (TCK m.134), kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme veya yayma (m.136) ve müstehcenlik (m.226) suçu yer almıştır.

³⁸⁶ Bilişim teknolojilerinin gelişimine bağlı olarak yasa koyucu tarafından yasa yapım sürecinde öngörülme-yen yeni suç tipleri ortaya çıkmaktadır. Sözgelimi yeni bir kavram olan siber zorbalık ceza yasalarında tanımlı hakaret, tehdit, huzur ve sükun bozma, cinsel taciz suçlarının artırım maddesi olarak düzenlenmesi değerlendirilmelidir. Bu konudaki çalışma için bkz. Maviş, Volkan, “Ceza Hukuku Boyutuyla Siber Zorbalık”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 29, Sayı: 3, Eylül 2021, s.2494.

suçu (TCK m.158/1-f, TCK m.142/2-e ve TCK m. 228/3)³⁸⁷ bilişim sistemlerinin ve içindeki verilerin güvenliğine, işleyişine, bütünlüğüne karşı işlenen suçların doğrudan bilişim suçu olarak kabul edildiği sınıflandırma yerindedir.³⁸⁸ Çalışmanın konusunu oluşturan bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu (TCK m.158/1-f) dolaylı bilişim suçudur.

2.1.2. Bilişim Sistemine İlişkin Temel Kavramlar (Bilişim, Bilişim Sistemi, Bilgisayar, İnternet, Ağ, IP/PORT, DNS, Erişim Sağlayıcı, Yer Sağlayıcı)

Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenen dolandırıcılık suçunun (m. 158/1-f) oluşması için dolandırıcılık suçunun temel şeklinin tüm unsurlarıyla tamamlanması, bunun yanı sıra suçun işlenmesinde bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması gerekmektedir. Bu nedenle çalışmanın konusunu oluşturan nitelikli halin unsurlarının belirlenmesi için öncelikle “bilişim sistemi” kavramı açıklanmalıdır.

Bilişim kelimesi, bilmek fiilinin bir türevi olan bilişmek fiilinden türemiş olup, Fransızcada bilgi işleyen, değerlendiren ve sonuç veren anlamında kullanılan “informatique” kelimesinden kaynaklanmaktadır.³⁸⁹ Bu kelime Türkçeye “enformasyon” olarak çevrilmişse de daha sonra, “bilişim” kelimesinin kullanımı yaygınlaşmıştır.³⁹⁰

TDK sözlükte bilişim terimi “İnsanoğlunun teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişimde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin, özellikle elektronik makineler aracılığıyla, düzenli ve ussal biçimde işlenmesi bilimi, Enformatik.” şeklinde tanımlanmıştır.³⁹¹

³⁸⁷ Dülger, Bilişim Suçları, s.82; Taştür, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, s.20; Karagülmez, Bilişim Suçları, s.196.

³⁸⁸ Dülger, Bilişim Suçları, s.349; Taştür, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, s.20; Karagülmez, Bilişim Suçları, s.197.

³⁸⁹ Dülger, Bilişim Suçları, s.73; Koca/Üzülmöz, Özel Hükümler, s.987; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s. 983; Apaydın, Cengiz, “Bilişim Sistemindeki Verileri Yok Etme, Bozma, Erişilmez Kılma, Değiştirme, Hukuka Aykırı Olarak Verileri Yerleştirme veya Gönderme Suçu ile Bu Suretle Hukuka Aykırı Yarar Elde Etme Suçunun Değerlendirilmesi”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 111, Kasım 2015, s.17, (Apaydın, Bilişim Sistemindeki Verileri Yok Etme); Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.29; Ekinci, Şerafettin, Bilişim ve Teknoloji Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara 2024, s.38 (Ekinci, Bilişim Hukuku).

³⁹⁰ Dülger, Bilişim Suçları, s.73; Özbek, Veli Özer, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu (TCK 245)”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 9, Özel Sayı, Temmuz 2007, s.1023 (Özbek, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması); Açıkgöz, Emre İkbâl, Bilişim Sistemi Aracılığıyla Haksız Yarar Sağlama Suçu, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2020, s.20 (Açıkgöz, Bilişim Sistemi Aracılığıyla Haksız Yarar Sağlama Suçu).

³⁹¹ Türk Dil Kurumu Sözlükleri, www.sozluk.gov.tr, Erişim Tarihi, 20.06.2024.

Yargıtayın bilişim tanımı da TDK sözlükle benzer olarak “İnsanoğlunun teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişimde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin özellikle elektronik makineler aracılığıyla düzenli ve akla uygun bir biçimde toplanması ve işlenmesi bilimi" şeklindedir.³⁹²

Öğretide farklı anlatımlar bulunmakla birlikte genel olarak bilişim kavramı bilginin, özellikle bilgisayar aracılığıyla düzenli ve akılcı biçimde işlenmesi, yapay olarak yeniden üretilmesi, saklanması, organizasyonunun yapılması, bir yerden başka bir yere aktarılması, yeniden kullanılmasını içeren kuram ve teknikler olarak tanımlanmış dolayısıyla özünde veri³⁹³ işleme sürecini ifade ettiği belirtilmiştir.³⁹⁴

Bilişim sistemi ise bilişim kavramına göre daha kapsayıcı ve somut anlam ifade etmektedir. Öğretide bilişim sisteminin benzer anlama gelen birçok tanımı yapılmıştır. Sözelimi, Özbek/Doğan/Bacaksız’a göre bilişim sistemi, bilgisayarla kısıtlı olmayan aynı zamanda verinin saklanması, organize edilmesi, değerlendirilmesi, nakledilmesi, çoğaltılması gibi fonksiyonları otomatik olarak gerçekleştiren sistemlerdir.³⁹⁵ Koca/Üzülmez’e göre bilişim sistemi; verileri toplayabilme, saklayabilme, işleyebilme, çoğaltabilme, değerlendirebilme ve aktarabilme özelliklerine sahip olan ve bu fonksiyonları çok yönlü olarak otomatik işlemlere tabi tutma olanağı veren sistemlerdir.³⁹⁶ Akarşan’a göre; bilişim sistemi veri veya bilgileri alan, bu verileri işleme tabi tutabilen, sonuçları veya verileri çıktı şeklinde verebilen elektronik makinelerdir.³⁹⁷ Dülger’e göre bilişim sistemi; bilgisayarlar ve bilgisayar tanımına uymayan akıllı

³⁹² Yargıtay CGK, E. 2018/15-51, K.2021/68, T.: 02.03.2021.

³⁹³ TDK Sözlükte Veri, “Olgu, kavram veya komutların, iletişim, işlem veya yorum için elverişli biçimli gösterimi” olarak tanımlanmıştır. Benzer şekilde 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’un 2. Maddesinde Veri: “bilgisayar tarafından üzerinde işlem yapılan her türlü değer” olarak tanımlanmıştır. Bkz. Saydam, Belge Delili, s.162.

³⁹⁴ Bkz. Dülger, Bilişim Suçları, s.75; Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.29; Ekici Şahin Meral/Koruculu Irmak, Bilişim Sistemine Girme Suçu -Suçun Kamu Personeline Ve Özel Sektör Çalışanlarına Tahsis Edilen Bilgisayarlarla İşlenmesine İlişkin Bir Değerlendirme, Prof. Dursun Tezcan’a Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 21 Özel Sayı, 2019, s.592; (Ekici Şahin/Koruculu, Bilişim Sistemine Girme Suçu); Çinko, Mehmet Sıddık, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık (Türk Ceza Kanunu Uygulaması), Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 158, Ekim 2019, s.1971 (Çinko, Dolandırıcılık); Ekinci, Bilişim Hukuku, s.40; İhtiyaroğlu, Uğur, Bilişim Sistemine Girme Suçunun Yargı Kararları Bağlamında İncelenmesi, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:10, Sayı:2, Aralık 2020, s.417.

³⁹⁵ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.984.

³⁹⁶ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 988.

³⁹⁷ Akarşan, Hüseyin, Bilişim Suçları, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2015, s.29 (Akarşan, Bilişim Suçları).

telefonlar, cep bilgisayarları, araç bilgisayarları, elektronik güvenlik araçları, ev aletlerinin işlemcilerini de kapsamaktadır.³⁹⁸

Bilişim sistemlerinin yaygınlaşması ve her alandaki etkisi bu konuda yasal düzenlemeler yapılmasını ve “bilişim sistemi” kavramının tanımlanmasını zorunlu hale getirmiştir. Böylelikle öğretinin yanı sıra yasa koyucunun bilişim sistemi tanımı ortaya çıkmıştır. Bu süreçte 1989 tarihli Türk Ceza Kanunu Ön Tasarısı bilişim suçları kavramına yer verilen ilk mevzuat çalışması olmuştur. Tasarının 342. maddesinin gerekçesinde bilişim alanı; "bilgileri toplayıp depo ettikten sonra bunları otomatik işleme tabi tutma sistemlerinden oluşan alan" denilerek tanımlanmıştır.³⁹⁹ 1991 yılında ise ilk defa bilişim suçları 765 sayılı ETCK'nın on birinci babında “Bilişim Alanında Suçlar” başlığı altında 525a, 525b, 525c, 525d maddeleri eklenerek⁴⁰⁰ düzenlenmiştir.⁴⁰¹ 765 sayılı ETCK'nın bilişim suçları alanına yönelik düzenlemesinin gerekçesinde, bilişim alanı ile ifade edilmek istenenin, "bilgilerin otomatik olarak işleme tabi tutuldukları sisteme ilişkin alan" olduğu belirtilmiştir.⁴⁰² Yaşanan teknolojik gelişmelerin ve ortaya çıkan gereksinimlerin de etkisi ile 5237 sayılı TCK'da bilişim suçları adı altında ayrı bir bölüme yer verilmiştir. Bu bölümde yer alan bilişim sistemine girme suçunun (m.243) gerekçesinde “bilişim sisteminden maksat verileri toplayıp yerleştirdikten sonra bunları otomatik işlemlere tâbi tutma olanağını veren manyetik sistemler” şeklinde yer almıştır.⁴⁰³ Benzer şekilde, 2011

³⁹⁸ Dülger, Bilişim Suçları, s.75.

³⁹⁹ Dülger, Bilişim Suçları, s.76; Yenidünya, Ahmet Caner/ Değirmenci, Olgun, Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Bilişim Suçları, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.28 (Yenidünya/Değirmenci, Bilişim Suçları).

⁴⁰⁰ 3756 Sayılı 765 Sayılı TCK'nın Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanunun 20-24. maddeleri ile 765 sayılı Türk Ceza Kanununa 525 inci maddeden sonra gelmek üzere “Bilişim Alanında Suçlar” başlığı altında “On birinci Bab” eklenmiştir. 765 sayılı yasaya on birinci bab olarak eklenen 525/A, 525/B, 525/C ve 525/D maddelerinde “bilişim sistemi” terimi yerine “bilgileri otomatik olarak işleme tabi tutmuş sistem” terimi kullanılmıştır. <https://www.lexpera.com.tr/resmi-gazete/metin/765-sayili-turk-ceza-kanununun-bazi-maddelerinin-degistirilmesine-dair-kanun-20901-3756> , Erişim Tarihi: 12.07.2024.

⁴⁰¹ Mahmutoglu, Bilişim Alanında Suçlar, s. 855; Akbulut, Sistemi Engelleme, s.9; Baş, Eylem, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, Yetkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2015, s.23 (Baş, Banka veya Kredi Kartları).

⁴⁰² Karakehya, Hakan, “Türk Ceza Kanunu'nda Bilişim Sistemine Girme Suçu”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 81, Mart 2009, s.194; Öndin, Hasan Burak, “Türk Hukukunda Doğrudan Bilişim Suçları”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) (Öndin, Doğrudan Bilişim Suçları), Eskişehir, 2017, s.5; Karagülmez, Bilişim Suçları, s.1141.

⁴⁰³ Kanaatimizce sadece manyetik sistemlerden bahsedilmesi nedeniyle gerekçedeki tanım eksik kalmıştır. Günümüzde veri toplama ile yerleştirme işlemleri yapan cihazlar büyük ölçüde dijital ve elektronik temellidir. Görüşümüzü destekler mahiyette olmak üzere, TCK ve CMK'da bilişim terimi ile paralel olmak üzere elektronik kavramı da kullanılmıştır. 5271 sayılı CMK 43/2 de tanıkların çağrı işlemlerinde elektronik postanın kullanımından bahsedilmiştir. Yine CMK 38/A maddesinde UYAP üzerinden yapılacak elektronik işlemler düzenlenmiştir. 5237 sayılı TCK 6/1-g maddesinde elektronik kitle iletişim aracı, 105/2-d ve 297/1 maddelerinde elektronik haberleşme aracı ifadesine yer verilmiştir. Yine 5651 sayılı İnternet Ortamında

yılında yürürlüğe giren Ceza Muhakemesinde Ses ve Görüntü Bilişim Sisteminin Kullanılması Hakkında Yönetmelik'in 3/b maddesinde, “ Bilişim Sistemi: Bilgisayar, çevre birimleri, iletişim altyapısı ve programlardan oluşan veri işleme, saklama ve iletmeye yönelik sistemi... ifade eder” şeklinde bilişim sisteminin tanımı yapılmıştır.^{404,405}

Bilişim sistemine ilişkin olarak en yaygın örnek bilgisayarlardır. Verileri işleme, saklama ve iletmeye özelliklerine sahip olan bilgisayarlar bazen bilişim sistemi ile aynı anlamda kullanılsa da bilişim sistemleri terimi, bilgisayar dışında başka cihazları da kapsamakta ve daha geniş bir anlam içermektedir.^{406,407}

Bilişim sistemleri denildiğinde bilgisayar ile birlikte en sık kullanılan diğer kavram internettir. Kısaca internet; IP ve TCP protokollerini⁴⁰⁸ kullanan, tüm dünyaya yayılan

---

Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 3/3 ve 6/A-5 maddelerinde de elektronik ortam kavramına yer verilmiştir. Ayrıca; 6263 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 2/1-a maddesinde; Elektronik Ticaret: Fiziki olarak karşı karşıya gelmeksizin, elektronik ortamda gerçekleştirilen çevrim içi iktisadi ve ticari her türlü faaliyet” ifadesine yer verilerek bilişim yerine elektronik kavramı kullanılmıştır. Bkz. Saydam, Belge Delili, s.159.

⁴⁰⁴ Ceza Muhakemesinde Ses ve Görüntü Bilişim Sisteminin Kullanılması Hakkında Yönetmelik, Resmî Gazete Tarihi: 20.09.2011, Resmî Gazete Sayısı: 28060, <https://www.mevzuat.gov.tr>, Erişim Tarihi, 14.06.2024.

⁴⁰⁵ Yargıtayın bilişim sistemi tanımı yasa koyucunun tanımı ile benzerdir: “*bilişim sistemi, verileri toplanıp yerleştirdikten sonra otomatik işleme tabi tutma imkânı veren manyetik sistemlerdir.*” Yargıtay CGK, E. 2018/15-51, K.2021/68, T.: 02.03.2021 Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁰⁶ Değirmenci, Olgun, Ceza Muhakemesinde Sayısal (Dijital) Delil, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı 2014, s.35 (Değirmenci, Dijital Delil); Dülger, Bilişim Suçları, s.74; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 988; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s. 984; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.1150; Özbek, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1025; Ekici Şahin/Koruculu, Bilişim Sistemine Girme Suçu, s.594; Akbulut, Sistemi Engelleme, s.24; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.204; Gül, Bilişim Suçları, s.23; Yenidünya/Değirmenci, Bilişim Suçları, s.31; Ekinci, Bilişim Hukuku, s.43.

⁴⁰⁷ “*Türk Dil Kurumu'nun Büyük Türkçe Sözlüğünde, "elektronik beyin" veya "bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş sistem" olarak adlandırılan bilgisayar; "çok sayıda aritmetiksel veya mantıksal işlemlerden oluşan bir işi önceden verilmiş bir programa göre yapıp sonuçlandıran, bilgileri depolayan elektronik araç, elektronik beyin" anlamına gelmektedir.*” Yargıtay CGK, E. 2018/15-51, K.2021/68, T.: 02.03.2021 Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁰⁸ IP protokolü bilginin veri şeklinde dijital forma dönüştürülmesini, TCP protokolü ise verilerin nihai iletim adresine ulaştırılmasını sağlar. TCP/IP protokolünün geliştirilmesiyle bilgisayarlar arasında verinin herhangi bir merkeze ihtiyaç duymaksızın paketler halinde ve aktif herhangi bir ağ üzerinden iletimi olanaklı hale gelmiştir. Ayrıca protokolün bir standart olarak kabul edilmesiyle donanım ve yazılım uyumsuzluğu sorunu giderilmiş, bilgisayarlar arasında kesintisiz veri iletişimi sağlanmıştır.

TCP/IP protokolü sayesinde internet küresel bir ağ halini almıştır. Bu protokolün çalışma esasları uluslararası bir standart olarak kabul edilmiştir. TCP/IP protokolü sayesinde kişi ve kurumlar, mevcut ağ yapılarında köklü bir değişiklik yapmak zorunda kalmadan ve ek donanıma ihtiyaç duymadan internete bağlanmaktadır. Bkz. Kaya, Mehmet Bedii, İnsan Hakları Ekseninde İnternetin Kontrolü ve Hukuki Sorumluluk Rejimi, Anayasa Yargısı, Cilt: 37, Sayı: 2, Aralık 2020, s.161 (Kaya, İnternetin Kontrolü); Dülger, Bilişim Suçları, s.88; Yenidünya/Değirmenci, Bilişim Suçları, s.39; Bkz; Gül, Bilişim Suçları, s.27; Ekinci, Bilişim Hukuku, s.62; Kaya, Mehmet Bedii, İnternet Hukuku, 12 Levha Yayıncılık, 1.Baskı, İstanbul 2021 s. 12 (Kaya, İnternet Hukuku).

telekomünikasyon ağlarının ara bağlantı yaptığı, bir bilgiye erişim ve iletişim ağıdır.^{409,410} Anonim nitelikteki bu ağ⁴¹¹ internet kullanıcıları tarafından oluşturulan verilerin⁴¹², internet servis sağlayıcısı⁴¹³ olarak adlandırılan araçlar tarafından sisteme yüklenmesi ile oluşmaktadır.⁴¹⁴ İnternet servis sağlayıcılarının işlevi, kullanıcılar ile ana internet ağı

⁴⁰⁹ Karagülmez, Bilişim Suçları, s.52; Dülger, Bilişim Suçları, s.86; Aytekin, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.6; Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.34; Gül, Bilişim Suçları, s.28; Yenidünya/Değirmenci, Bilişim Suçları, s.39; Ekinci, Bilişim Hukuku, s.57; Kaya, İnternet Hukuku, s.7.

⁴¹⁰ Yargıtayın internet tanımı: “İnternet ise, dünya üzerindeki milyonlarca bilgisayarın birbirlerine bağlanmaları ile oluşan global bir bilgisayar ağları sistemini ifade eder.” Yargıtay CGK, E. 2018/15-51, K.2021/68, T.: 02.03.2021 Uyap Bilgi Bankası.

⁴¹¹ Ağ, cihazların bilgi paylaşması ve iş birliği yapmasına olanak tanıyan özel donanım veya yazılım kullanan, birbirine fiziksel veya mantıki olarak bağlanmış bilgisayarların veya diğer ağ cihazlarının toplamı olarak tanımlanabilir. İnternete bağlanmak aslında bir ağın parçası olmak demektir. Bkz. Kaya, İnternet Hukuku, s.13; Dülger, Bilişim Suçları, s.86; Apaydın, Bilişim Sistemindeki Verileri Yok Etme, s.17.

⁴¹² TDK Sözlükte Veri, “Olgu, kavram veya komutların, iletişim, işlem veya yorum için elverişli biçimli gösterimi” olarak tanımlanmıştır. Benzer şekilde 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’un 2. Maddesinde Veri: “bilgisayar tarafından üzerinde işlem yapılan her türlü değer” olarak tanımlanmıştır. Bkz. Saydam, Belge Delili, s.162; Akbulut, Sistemi Engelleme, s.26; Apaydın, Bilişim Sistemindeki Verileri Yok Etme, s.16; Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.30; Değirmenci, Dijital Delil, s. 48.

⁴¹³ İnternet Servis sağlayıcıları, Yer sağlayıcı ve Erişim Sağlayıcı olarak iki gruba ayrılmaktadır:

İnternet Yer Sağlayıcı: Sunucu-Hosting firması olarak da bilinen yer sağlayıcılar, internet aracılığıyla yayın ve ilan yapılacak yazılımların ve programların barındırıldığı firmalardır. Yer sağlayıcı, sağladığı hizmete ilişkin internet trafik verilerini en az iki yıl saklamakla yükümlüdür. Yer sağlayıcı, yer sağlama hizmeti verdiğinden o siteye erişim sağlayan tüm kullanıcıları bilmekte ve kayıt altına almaktadır. Örneğin sahibinden.com isimli sitede sahte ilan vererek bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işleyen kullanıcıya ait IP adresi bilgisi yer sağlayıcı tarafından tutulduğundan, IP adresi doğrudan yer sağlayıcıdan sorulmalıdır. Yer sağlayıcılar IP bilgisinin yanında log kaydı, erişim tarihi ve zamanı konusunda da bilgi verir. Abonelik gerektiren sistemlerde aboneliğin oluşturulduğu sırada veya suç zamanında kullanılan IP ve port bilgisi özellikle bilişim suretiyle gerçekleştirilen dolandırıcılık ve hırsızlık suçlarında olayın aydınlatılmasında önemlidir.

İnternet Erişim Sağlayıcı: Son kullanıcıların internet ağına erişmelerini sağlayan, internette sunulan hizmetlere erişmelerine sadece aracılık eden kuruluşlardır. İnternet erişim sağlayıcısının kendisinin doğrudan internete erişimi vardır ve bu erişimi son kullanıcılara dağıtmaktadır. Erişim sağlayıcıların kendi sunucularında başka kimselere ait bilgileri depolama özelliği yoktur. Erişim sağlayıcılar, internet servis sağlayıcısı ile son kullanıcı arasında bağlantı görevi görür. Bu bağlantı işlemi sırasında kullanıcının bilgileri saniyeden de az bir zamanda erişim sağlayıcıda kalır ve daha sonra son kullanıcıya iletilir. Erişim sağlayıcılar, Bilgi Teknolojileri Kurumu’nun yönetmeliklerinde sınırlı sayıda olacak şekilde sayılmıştır. 30.06.2024 itibarıyla resmi internet sitesindeki verilere göre 336 adet erişim sağlayıcı firma bulunmaktadır. Örneğin Türk Telekom, Turkcell, Vodafone, TTNET, Superonline, Skynet bunlar arasındadır. Bu kurumlar, internet trafiğine çıkmak isteyen kullanıcılara abonelik vs. yollarla internet hizmeti sağlayarak internete erişimlerine olanak sağlarlar. Erişim sağlayıcılar sağladıkları hizmete ilişkin internet trafik bilgilerini bir yıl süreyle tutmak ve muhafaza etmekle yükümlüdürler. Bu bağlamda erişim sağlayıcı, kendisinden internet hizmeti alan abonenin, tahsis edilen IP numarası ile hangi zamanda hangi siteye erişim sağladığını veya abonelik oluşturduğunu bilmektedir.

Erişim Sağlayıcıların ve Yer Sağlayıcısının yükümlülükleri 5651 sayılı kanunda düzenlenmiştir. Erişim sağlayıcı ve yer sağlayıcılar, içeriğin hukuka uygun olup olmadığını kontrol etmek zorunda olmamakla birlikte, kendilerine içeriğin hukuka aykırı olduğu bildirildiği takdirde içeriği yayından çıkarmakla yükümlüdürler. Bkz. Karagülmez, Bilişim Suçları, s.593; Semiz, Murat, Bilişim Suçları ve Delil Elde Etme Yöntemleri, Adalet Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara 2024, s. 38 (Semiz, Bilişim Suçları); Gül, Bilişim Suçları, s. 26; Ketizmen, Muammer, Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2008, s. 29 (Ketizmen, Bilişim Suçları); Turan, Bilişim Hukuku, s.176.

⁴¹⁴ Dülger, Bilişim Suçları, s. 86; Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.33; Keskin, İbrahim, “İnternet Servis Sağlayıcıları”, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt: 84, Sayı: 5, Eylül 2010, s. 2923.

arasındaki bilgi/veri akışına aracılık etmektir. İnternet servis sağlayıcıları tarafından aktarılan veriler, fiber optik veya normal kablolar, kısa mesafeli kablosuz bağlantılar ya da uydu hatları gibi değişik noktalardan, internet ağına bağlı bulunan ve router olarak adlandırılan ağ donanımları tarafından nihai iletim adreslerine taşınır. Nihai iletim adreslerinin belirlenmesinde, ağlar arasındaki bağlantıyı sağlayan IP adresi⁴¹⁵ veya alan adı adresi (DNS)⁴¹⁶ kullanılmaktadır.⁴¹⁷ İnsanlar tarafından oluşturulan sesli, yazılı, basılı, görsel her tür verinin bilgisayar sistemlerine yüklenmesi ve bu sistemler arasında aktarılmasında kullanılan internetin, bilişim sisteminin bir parçası olduğu tartışmasızdır.⁴¹⁸

---

⁴¹⁵ IP adresi, ağa bağlı cihazların birbirini tanımak, birbiriyle iletişim kurmak ve birbirlerine veri yollamak için kullandıkları bir adresleme sistemidir. Diğer bir deyişle, internet üzerindeki herhangi bir bilgisayarı, cihazı, noktayı tanımlayan, bunlar arasındaki iletişimi sağlayan, veri akışını sağlamak ve yönlendirmek amacıyla kullanılan sosyal adrestir.

IP adresleri, dinamik ve statik olarak iki bölüme ayrılır. Statik IP adresi zamana ve oturuma göre değişmeyen, belirli bir ağa bağlı cihazların ağ üzerinden birbirlerine veri yollamak için kullandıkları, sistem yöneticisi tarafından belirlenip tanımlanan ve değiştirilebilen IP adresi olarak ifade edilebilir. Dinamik IP adresleri, zamana ve oturuma göre değişir çünkü hizmet sağlayıcı o an için boş olan IP adresini kullanıcıya atar. Bu yapısı nedeniyle genel olarak dinamik IP adresi kullanılır.

IP adresleri toplu kullanım alanları, kurumlar, şirketler, internet siteleri tarafından kullanımında genellikle statiktir (sabittir). Bireysel kullanımlarda ise değişkendir. Dinamik IP kullanımında, her farklı kullanımda farklı IP numarası atanır. IP adreslerinin kısıtlı olmasının önüne geçmek için çeşitli ara yöntemler kullanılır. Bu yöntemlerden en yaygın olanı NAT IP (Network Address Translation IP) kullanımındır. NAT, bir ağda bulunan bilgisayarın, kendi ağı dışında bir ağa veya internete bağlanırken farklı bir IP adresi kullanabilmesi için geliştirilmiş bir internet protokolü olup bilgisayarın sahip olduğu IP adresini istenilen başka bir adrese dönüştürür. Bu şekilde iç ağda özel IP'ler kullanılırken, NAT yapabilen uygun router vasıtasıyla IP adresleri genel adreslere çevrilerek dış bağlantılar sağlanmaktadır. NAT IP özellikle mobil ağlarda yaygındır. Zira, mobil internet bağlantısının yaygınlaşmasıyla birlikte her bir mobil kullanıcıya dinamik de olsa bir IP adresi atamak zorlaşmaktadır.

NAT IP dışındaki bir diğer önemli uygulama ise PORT bazlı paylaşımdır. Her bir internet servisinin kendine özgü, port olarak adlandırılan bir alt bağlantı numarası vardır. Port numarası, bağlantının bir işletim sistemindeki sonlandırılma noktasıdır. Bir bağlantının içerisinde farklı port noktaları üzerinden farklı noktalara ve uygulamalara bağlantı yapılabilir. Bu şekilde, aynı IP adresi ve farklı port noktaları üzerinden farklı kullanıcıların internet ağına bağlanması mümkündür. Özellikle, NAT IP de olduğu gibi, mobil ağlarda bu yöntem yaygındır. Bkz. Kaya, İnternet Hukuku, s.18; Bkz. Gül, Bilişim Suçları, s. 28; Ekinci, Bilişim Hukuku, s.63; Kaya, İnternet Hukuku, s.17; Dülger, Bilişim Suçları, s.802, 803.

⁴¹⁶ (Domain Name System) DNS, İnternet sitelerine erişim için kullanılacak IP adreslerinin hatırlanması zor olduğu için alan adı sistemi geliştirilerek IP adreslerinin yerine geçen harf dizilerinin kullanılması sağlanmıştır. İnternette bulunan bilgisayar veya internet sitelerinin adresini belirleyebilmek için kullanılması gereken internet protokolü numarasına alan adı denilir. DNS, adres sahibi ile ilişkilendirilen, okunması ve zihinde tutulması kolay olan internet protokolü numarasını bularak kullanıcıya verir. Bkz. Gül, Bilişim Suçları, s. 29; Ekinci, Bilişim Hukuku, s.63; Kaya, İnternet Hukuku, s.19.

⁴¹⁷ Kaya, İnternet Hukuku, s.19.

⁴¹⁸ Ekinci, Bilişim Hukuku, s.56; Öndin, Doğrudan Bilişim Suçları, s. 7; Mucuk, Melike Hafsa, Bilişim Sistemine Girme (TCK 243) ve Sistemi Engelleme, Bozma, Verileri Yok Etme veya Değiştirme (TCK 244) Suçları, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2022, s.9 (Mucuk, Bilişim Sistemine Girme); Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 980; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s. 1145.

Bu itibarla bilişim sistemi teriminin sadece bilgisayarları veya interneti kapsamadığı daha üst bir kavram olduğu anlaşılmaktadır.⁴¹⁹ Kanaatimizce, bilişim sistemi kavramı elektronik, bilgisayar, internet, dijital, siber⁴²⁰vb.” benzeri terimler bakımından çatı bir ifadedir ve kapsayıcı bir üst kavramdır. Buna ek olarak Türkçedir. Aynı zamanda yasa koyucu da TCK’da, bilişim sistemi kavramını tercih etmiştir. Yargıtay da yasa koyucunun tasnifini dikkate alarak internet veya bilgisayar sistemi yerine bilişim sistemi terimini tercih etmektedir.⁴²¹

Bu noktada belirtmek gerekir ki çalışmanın konusunu oluşturan TCK’nın 158/1-f maddesindeki nitelikli halin unsuru olan bilişim sistemleri terimi ile kastedilen, bilgisayar, bilgisayar temelli akıllı telefonlar ve internet bağlantısıdır. Doğrudan bilişim suçlarının konusunu oluşturan bilişim sistemleri kavramı ise daha geniş bir anlam içermektedir. Örneğin, hesap makinesi, elektronik tartı, takometrede gibi dijital cihazların bilişim sistemi olarak kabulünde ve doğrudan bilişim suçlarının konusunu oluşturmada bir tereddüt bulunmamakla birlikte bu tür cihazlar TCK’nın 158/-f maddesindeki nitelikli halin unsuru olan “bilişim sistemi” tanımına girmemektedir.^{422,423}

Zaten öğreti ve uygulamada, TCK’nın 158/1-f maddesindeki nitelikli hali oluşturan eylem sırasında kullanılan bir sistemin (uygulamanın/programın/cihazın) “bilişim sistemi” olup olmadığına dair ciddi bir tartışma yoktur. Bu husustaki asıl tartışma TCK’nın 158/1-f maddesindeki nitelikli hali oluşturan eylem sırasında faydalanan bilişim sistemlerinin suçun esaslı unsuru olup olmadığı, dolayısıyla “araç olarak kullanma” şartının gerçekleşip gerçekleşmediği noktasında yaşanmaktadır. Sözgelimi

⁴¹⁹ Dülger, Bilişim Suçları, s.339; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.1147.

⁴²⁰ Yargıtay uygulaması ile paralel olarak Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün 21/02/2022 tarihli, E.19120602-050.04(659-0214-2022)-326/10419 sayılı genelgesi ile Cumhuriyet Başsavcılıkları nezdinde kurulan ihtisaslaşmış bürolarının ismi bilişim suçları soruşturma bürosu olmasına rağmen İl Emniyet Müdürlükleri bünyesinde kurulan ve görev tanımları benzer olan şube müdürlüklerinin ismi siber suçlara mücadele şube müdürlüğüdür.

⁴²¹ “Bilişim sistemi, verileri toplanıp yerleştirdikten sonra otomatik işleme tabi tutma imkânı veren manyetik sistemlerdir.” Yargıtay CGK, E. 2018/15-51, K.2021/68, T.: 02.03.2021; Benzer Tanım: Yargıtay 15. CD, E. 2013/18145, K. 2015/31088, T.: 10.11.2015 Uyap Bilgi Bankası.

⁴²² Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.226.

⁴²³ Nitekim elektronik kantarın ayarlarını değiştirmek suretiyle haksız yarar elde edilmesini konu alan bir Yargıtay kararında, TCK m. 158/1-f maddesindeki nitelikli halin oluşup oluşmadığı tartışma konusu yapılmamıştır. Bkz. “sanıklara ait kantarın, kolluk tarafından yapılan tartımlara ve bilirkişi incelemesine göre ayarının bozuk olduğu ve tartımı yapanın istediği şekilde ayar verebildiğinin tespit edildiği, sanıklardan daha önce aynı çuvallarla saman alan H. K., İ. F. ve İ. K.’nın da şikayetçi olmaları üzerine, İ. K.’nın aldığı çuvalların tartıldığında eksik olduğunun tespit edilmesi üzerine atılı suçlardan cezalandırılmalarının talep edildiği somut olayda; (...) Sanıklar hakkında müşteki İ. Ç.’i dolandırmaya teşebbüs suçundan verilen mahkumiyet., hükmün onanmasına,” Yargıtay 15. CD, E. 2011/2014, K. 2013/4875, T.: 18.03.2013 Uyap Bilgi Bankası.

whatsapp ve messenger programlarının veya internet bankacılığının bilişim sistemi olduğu noktasında tereddüt bulunmamaktadır. Ancak belirtilen programların sadece ödeme veya iletişim aracı olarak kullanılması halinde bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması şartı gerçekleşmeyecektir. Bu konu araç olarak kullanma tartışması olarak ayrı bir başlık altında yapılmıştır.⁴²⁴

2.1.3. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık

Suçunun Unsurları

Suçun temel şekline ek olarak gerekli olan ve suçun daha ağır veya daha hafif olarak nitelendirilmesini sağlayarak, failin suçun temel şeklinde öngörülen cezaya oranla daha ağır veya daha hafif bir şekilde cezalandırılmasına neden olan etkenlere, suçun nitelikli halleri denilmektedir.⁴²⁵ Suçun nitelikli hallerinin, temel şeklinden ayrılması olanaklı değildir. Bir suçun nitelikli halinin oluşabilmesi için suçun temel şeklinin tüm unsurlarıyla oluşması, buna ek olarak nitelikli hali oluşturan fazladan unsurun da gerçekleşmesi gerekir.⁴²⁶

Dolandırıcılık suçunun temel şekli, TCK'nın 157. maddesinde, cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli halleri TCK'nın 158. maddesinde düzenlenmiştir. Dolandırıcılık suçunun nitelikli hallerinden birinin gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin tespit yapılmadan önce, illi seri⁴²⁷ takip edilerek suçun temel halinin düzenlendiği TCK 157. maddesinde yer alan unsurların oluşup oluşmadığı belirlenmeli, sonrasında failin amacı, fiil içerisinde kullanılan araçlar, failin veya mağdurun sahip oldukları bir kısım nitelikler, yarar veya zararın niteliği ve hilenin şekli gibi benzeri ilave unsurların tespiti halinde TCK 158. maddesinde düzenlenen nitelikli hallerin değerlendirilmesi yapılmalıdır.⁴²⁸

Çalışmanın konusunu oluşturan bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu, dolandırıcılık suçunun nitelikli hali olarak TCK 158/1-f maddesinde; "Dolandırıcılık suçunun "Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle (...) işlenmesi halinde, üç yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

---

⁴²⁴ Bkz. Bölüm 3.1.1.

⁴²⁵ Özgenç, Genel Hükümler, s.834; Koruculu, Irmak, Türk Ceza Hukukunda Cezanın Belirlenmesi ve Bireyselleştirilmesi, Seçkin Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2022, s.264 (Koruculu, Cezanın Belirlenmesi)

⁴²⁶ Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.890.

⁴²⁷ Ekici, Dolandırıcılık, s.201.

⁴²⁸ Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.890.

Ancak, (e), (f), (j), (k) ve (l) bentlerinde sayılan hâllerde hapis cezasının alt sınırı dört yıldan, adli para cezasının miktarı suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.” şeklinde düzenlenmiştir.⁴²⁹

Bendin gerekçesi ise: “Dolandırıcılık suçunun, bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle işlenmesi de, birinci fıkranın (f) bendinde bu suçun bir nitelikli unsuru olarak kabul edilmiştir. Bilişim sistemlerinin ya da birer güven kurumu olan banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması, dolandırıcılık suçunun işlenmesi açısından önemli bir kolaylık⁴³⁰ sağlamaktadır.”⁴³¹ şeklindedir.

Birinci bölümde belirtildiği üzere, çalışmada suçun unsurları tipiklik ve hukuka aykırılık olarak ikili ayrıma göre ele alınmıştır. Tipiklik unsurunun içerisinde maddi ve manevi unsur yer almaktadır. Ayrıca maddi unsur içeriğinde, fail, mağdur, suçun konusu, hareket, netice ve nedensellik bağı alt başlıkları bulunur. Suçun unsurlarına ilişkin inceleme birinci bölümde temel dolandırıcılık suçu açısından yapılmıştır. TCK 158/1-f maddesinde düzenlenen bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu, dolandırıcılık suçunun nitelikli hali olduğundan, suçla korunan hukuki değer, suçun konusu, mağduru, faili ve suçun unsurları açısından dolandırıcılık suçunun temel haline ilişkin açıklamalar, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu için de geçerlidir. Dolayısıyla tıpkı temel dolandırıcılık suçunda olduğu gibi TCK 158/1-f maddesinde düzenlenen nitelikli halin faili herkes olabilir. Suçun mağduru ise bilişim sistemi araç olarak kullanılarak gerçekleştirilen hileli davranışlar neticesinde iradesi sakatlanan veya hileli davranışlar neticesinde malvarlığında eksilme olan gerçek kişidir. Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenen dolandırıcılık suçunda, bilişim sistemi sadece bir araç olduğundan, sistemin kendisine yönelik doğrudan

---

⁴²⁹ TCK 158/1-f maddesindeki lafzi içerikten de anlaşılacağı üzere, aslında hilenin oluşumundaki yöntemleri ve konuları birbirinden farklı olan “bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması” ile “banka ve kredi kurumlarının araç olarak kullanılması” artırım nedenleri tek bir bentte bir arada düzenlenmiştir. Çalışmamızın konusunu, TCK 158/1-f maddesinde düzenlenen nitelikli halin bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması kısmı oluşturmaktadır. Bizce de yasa yapma tekniğine aykırı olan bu durum öğretide eleştirilmiştir. Bkz. Korkmaz, Fulya, Dolandırıcılık Suçunun Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle İşlenmesi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 69, Sayı: 3, Eylül 2020, s.1423 (Korkmaz, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması); Bilen, Dolandırıcılık, s.220; Dülger, Bilişim Suçları, s.332; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.738.

⁴³⁰ Gerekçede yer alan, “bilişim sistemlerinin sağladığı kolaylık” unsuru nitelikli halin ayırt edici özelliğidir. Bkz. Korkmaz, Dolandırıcılık, s.91; Bilen, Dolandırıcılık, s.220; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.738; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.897; Karagülmez, Bilişim Suçları, s.219.

⁴³¹ Yaşar, Osman; Gökcan, Hasan Tahsin; Artuç, Mustafa, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, Cilt 4, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2014, s.5128.

bir zarar bulunmamaktadır.⁴³² Dolandırıcılık suçunun işlenmesinde araç olarak kullanılan bilişim sistemi yetkilisi, suçun mağduru değildir.⁴³³ Suçun konusu ise bilişim sistemleri kullanılarak gerçekleştirilen hileli hareketlerle elde edilen haksız menfaattir. Suçla elde edilen haksız menfaat ile oluşan mağdur zararı malvarlığına ilişkindir.⁴³⁴

Benzer şekilde, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunda korunan hukuki değer tıpkı temel dolandırıcılık suçunda olduğu gibi malvarlığı değeridir.⁴³⁵ Malvarlığına karşı işlenen suç mahiyetinde olan bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun doğrudan bilişim suçları ile karıştırılmaması gerekmektedir.⁴³⁶ Zira dolandırıcılık suçu, bilişim sistemlerinin kullanımı sayesinde çok daha kolay ve hızlı bir biçimde işlenebilmekte, suçun failleri, bilişim sistemlerinin sağladığı kolaylıktan faydalanarak kısa sürede çok sayıda mağdura ulaşabilmekte, yine kısa sürede parasal değer olarak çok yüksek miktarda haksız menfaat elde edebilmekte ve yine bilişim sistemlerinin karmaşıklığından faydalanarak kendilerini gizleyebilmektedir. Tüm bu nedenler, nihai olarak kişilerin malvarlığı değerlerine yönelik suiistimallere ilişkin olumsuzlukları yansıtmaktadır. Bu bağlamda, TCK 158/1-f maddesindeki nitelikli halin düzenlenmesindeki amacın (ratio legis)⁴³⁷ klasik dolandırıcılığın bu türünün işlenmesinde yaşanan niteliksel ve niceliksel artış olduğu söylenebilir.⁴³⁸ Bu bağlamda, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun koruduğu hukuki değer, bilişim sistemlerine ilişkin güvenin korunması olmayıp temel dolandırıcılık suçunda olduğu gibi malvarlığıdır. Nitelikli halin

⁴³² Atalan, Mustafa, “Türk Ceza Kanunu’nun 158/1-f ve 245/1. Maddelerinde Düzenlenen Suçlar ve Bu Suçlar Arasındaki İlişki Sorunsalı”, TBB Dergisi, Sayı 161, 2022, s.33 (Atalan, Türk Ceza Kanunu’nun 158/1-f ve 245/1. Maddeleri); Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s. 738; Ekici, Dolandırıcılık, s. 377.

⁴³³ Atalan, Türk Ceza Kanunu’nun 158/1-f ve 245/1. Maddeleri, s.33; Akbulut, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s. 2273.

⁴³⁴ Centel/Zafer/Çakmut: Kişilere Karşı Suçlar, s.459; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.816; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.731; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.868, Ekici, Dolandırıcılık, s.201,204, 310; Aydın, Dolandırıcılık, s.668.

⁴³⁵ Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunda korunan hukuki değer dolandırıcılık suçunun temel şekliinden farklı olarak malvarlığı ve kişilerin irade özgürlüğü ile birlikte bilişim sistemlerine olan güvenin de korunmasının da amaçlandığını ileri süren görüş için bkz. Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.86; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.738.

⁴³⁶ Ekici, Dolandırıcılık, s. 377; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s. 739; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s. 900.

⁴³⁷ Amaçsal yorum, toplumdaki menfaatler dengesine önem vermektedir. Yasa koyucu, normla bir düzenleme getirirken bir menfaati diğerine üstün kılmaya çalışmaktadır. Bunu yaparken de belirli bir amaçla hareket eder. Buna yasanın amacı, (Ratio Legis) denmektedir. Bkz. Kaya, Amaçsal Yorum, s.368

⁴³⁸ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 681; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.1; Eryiğit, Dolandırıcılık, s.1; Aytekin, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1.

düzenlenme amacına ilişkin benzer vurgulama, madde gerekçesinde “kolaylıktan faydalanma” ifadesi ile belirtilmiştir.^{439,440}

Yine benzer şekilde, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için hileli davranış gerçek kişiye yönelmelidir. Hileli hareketler neticesinde iradesi sakatlanan gerçek kişi⁴⁴¹, kendisinin veya üçüncü kişinin malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunabilir.⁴⁴² Ancak hile, sadece bilişim sistemini aldatmaya yönelik ise bilişim sistemlerinin aldatılması söz konusu olamayacağından dolandırıcılık suçu da oluşmayacaktır.⁴⁴³ Failin bilişim sistemine haksız müdahale ederek menfaat temin etmesi halinde, hileli davranış, yarar ve zarar unsurları mevcut olsa da mağdurun aldanması unsuru oluşamayacağından, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle

⁴³⁹ “Bilişim sistemlerinin...araç olarak kullanılması, dolandırıcılık suçunun işlenmesi açısından önemli bir kolaylık sağlamaktadır.” Bkz. Artuç, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.859.

⁴⁴⁰ Yargıtay da yakın tarihli birçok kararında bilişim sistemlerinin sağladığı kolaylık unsuruna vurgu yapmaktadır; “...Saniğin .. sitesine ilan vermek suretiyle katılanı aldatarak satış bedeli adı altında haksız menfaat sağladığı, bilişim sistemlerinin aynı anda birçok kişiye ulaşmasındaki çabukluk ve sağladığı kolaylığa dayanarak internet üzerinden ilan vermek suretiyle gerçekleştirdiği eyleminin, 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde düzenlenen "bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık" suçunu oluşturacağı” Yargıtay 11. CD, E. 2021/28423, K. 2023/7561, T.: 25.10.2023;

“saniğin, katılan Deniz'in bilişim sisteminde mevcut olan sosyal paylaşım hesabının şifresini hukuka aykırı olarak ele geçirip katılan Özlem'le arkadaşı Denizmiş gibi mesajlaşarak kendine ait telefon hattına mobil bankacılık yoluyla para gönderilmesini sağladığı, bilişim sisteminin araç olarak kullanılmasının sağladığı kolaylıkla Özlem'in denetleme ve kontrol etme imkanını ortadan kaldırması nedeniyle dolandırıcılık suçunun nitelikli halinin oluştuğu..” Yargıtay 11. CD, E. 2021/20390, K. 2023/5894, T.: 06.09.2023; Benzer karar: Yargıtay CGK E. 2018/15-51, K. 2021/68, T.: 02.03.2021; Yargıtay 15. CD, E.2017/37765, K. 2021/2512, T.: 20/05/2021 Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁴¹ Failin hileli davranışları neticesinde iradesi sakatlanan bir gerçek kişi mağdurun bulunması halinde, malvarlığı değeri azalan tüzel kişi suçtan zarar görendir. Dolandırıcılık suçu tüzel kişiler zararına işlendiğinde, aslında suçun işleniş şekli zorunlu olarak üçgen dolandırıcılıktır. Üçgen dolandırıcılıkta hileli davranış ile mutlaka gerçek kişinin iradesi sakatlanır. Üçgen dolandırıcılıkta mecburi olarak bulunması gereken ve malvarlığı azalan gerçek kişi veya tüzel kişi de bulunmalıdır. Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu üçgen dolandırıcılık şeklinde işlenebilir. Bkz, Ekici, Dolandırıcılık, s.280.

⁴⁴² Korkmaz, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1424; Centel/Zafer/Çakmut: Kişilere Karşı Suçlar, s.450.

⁴⁴³ Bu konu, dolandırıcılık suçunun unsurları arasında yer alan mağdurun aldanması alt unsurunun açıklandığı kısımda irdelenmiştir. Bu itibarla, tıpkı tam akıl hastası veya tüzel kişi gibi, iradesi olmayan bilişim sistemlerinin hileli hareketler neticesinde iradelerinin sakatlanması söz konusu değildir. Hile mutlaka temyiz kudreti bulunan gerçek kişiye yönelmelidir. Bkz. Korkmaz, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1424; Dülger, Bilişim Suçları, s.610; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.437; Bilen, Dolandırıcılık, s.75; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.57.

Yargıtayın benzer kararlarında bilişim sisteminin faydalanılarak haksız çıkar elde edilmesi halinde dolandırıcılık suçunun oluşmayacağı vurgulanmaktadır: “Bilişim sisteminin aldatılmasından söz edilemeyeceği için, ancak bu sistemin araç olarak kullanılarak bir insanın aldatılması yani dolandırılması hâlinde bu bendin uygulanması mümkündür. Aksi hâlde yani sisteme girilerek bir kişi aldatılmayıp sistemden yararlanılarak çıkar sağlanmışsa bilişim suçu veya bilişim sistemi kullanılmak suretiyle hırsızlık suçunun oluşması söz konusu olacaktır.” Yargıtay CGK E. 2018/15-51, K. 2021/68, T.: 02.03.2021; Benzer kararlar: Yargıtay 8. CD, E. 2021/15310, K. 2024/55, T.: 08.01.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2023/4788, K. 2024/7944, T.: 10.06.2024 Uyap Bilgi Bankası.

dolandırıcılık suçundan bahsedilemeyecektir.⁴⁴⁴ Ancak diğer unsurların varlığı halinde bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık (TCK m.142/2-e), bilişim sistemine hukuka aykırı müdahale suretiyle haksız çıkar sağlama (TCK m. 244/4) veya başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama (TCK m. 245/1) suçlarından biri oluşacaktır.⁴⁴⁵

TCK 158/1-f maddesindeki nitelikli hali, temel dolandırıcılık suçundan veya diğer nitelikli hallerden ayıran temel etken dolandırıcılık suçunun işlenmesinde bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılmasıdır. Bu bağlamda, kanunun lafzından da anlaşılacağı üzere nitelikli halin “bilişim sistemi” ve “araç olarak kullanma” şeklinde iki ayırt edici unsur bulunmaktadır. Sayılan iki ilave unsurdan “bilişim sistemi” kavramının, bilgisayar, bilgisayar temelli akıllı telefonlar ve internet olduğu noktasında öğretide ve uygulamada bir tereddüt yoktur.⁴⁴⁶⁴⁴⁷

Ancak nitelikli halin ikinci ve asıl ayırt edici unsuru olan “araç olarak kullanma” kavramı tartışmalıdır. Kanun abesle iştigal etmez ilkesi⁴⁴⁸ dikkate alındığında yasa koyucunun “bilişim sistemlerini kullanma”, “bilişim sistemleri ile” ifadeleri yerine “bilişim sistemlerini araç olarak kullanma” ifadesini bilinçli olarak tercih ettiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle araç olarak kullanma kavramının açıklığa kavuşturulması gereklidir.

Dolandırıcılık suçunun işlenmesinde bilişim sistemlerinin araç olarak kullanıldığından söz edebilmek için mağdurun iradesinin sakatlanmasında bilişim sistemleri üzerinden gerçekleştirilen ve gerçeklik algısını değiştiren manipülasyonlar yapılmış olmalı, bilişim sistemleri failin hileli davranışlarının merkezinde yer almalı, adeta bilişim sistemleri, hileli davranışın olmazsa olmaz (sine qua non) bir parçası olarak kabul edilmelidir.⁴⁴⁹ Hilenin değişkenliği ve teknolojik gelişmelerin hızı dikkate alındığında, araç olarak

---

⁴⁴⁴ Ekici, Dolandırıcılık, s.377; Parlar, Bilişim Suçları, s. 285; Mahmutoglu, Bilişim Alanında Suçlar, s.885

⁴⁴⁵ Hilenin, sadece bilişim sistemini aldatmaya yönelik olması halinde, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun oluşup oluşmayacağına ilişkin tartışma üçüncü bölümde ayrı bir başlık altında yapılmıştır. Bkz. 3.1.3.

⁴⁴⁶ Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.226.

⁴⁴⁷ Elektronik kantarın ayarlarını değiştirmek suretiyle haksız yarar elde edilmesini konu alan bir Yargıtay kararında, TCK m. 158/1-f maddesindeki nitelikli halin oluşup oluşmadığı tartışması yapılmamıştır. Bkz. Yargıtay 15. CD, E. 2011/2014, K. 2013/4875, T.: 18.03.2013 Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁴⁸ Teziç, Erdoğan, “Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Esas Açısından Denetimi”, Journal Of İstanbul University Law Faculty, Cilt: 51, s.1-4, 1985, s.25.

⁴⁴⁹ Dülger, Bilişim Suçları, s.630, Levent Kurt, Tüm Yönleriyle Bilişim Suçları ve Türk Ceza Kanunundaki Uygulaması, Ankara, Seçkin Yayınları, 2005, s. 85 (Kurt, Tüm Yönleriyle Bilişim Suçları); Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.227; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s. 104.

kullanma yöntemlerinin çok geniş bir perspektifte örneklendirilmesi mümkündür.⁴⁵⁰ Sözgelimi bir bilişim sistemindeki veriler değiştirilerek, tahrif edilerek, yeni veya gerçek olmayan veri girişi yapılarak gerçekleştirilen hileli davranışlarla gerçek kişi mağdurun aldatılması halinde bilişim sisteminin araç olarak kullanılmasından bahsedilebilir. Yine failin, internetin ve sosyal medyanın sanal gerçeklik algısını mizansen oluşturmada⁴⁵¹ veya hileli davranışlarının inandırıcılığını arttırmada kullanması halinde de bilişim sistemleri araç olarak kullanılmaktadır. İkinci el ürün satış platformları (Sahibinden, letgo, Marketplace) veya sosyal medya (facebook, instagram, x) hesapları üzerinden sahte ürün/hizmet ilanları verme, üçüncü kişinin sosyal medya hesabı şifresini ele geçirerek ekli listedeki arkadaşlarından menfaat temin etme şeklindeki dolandırıcılık fiillerinde, hileli davranışların temel unsuru, sanal gerçeklik sağlayan ve hileyi kolaylaştıran bilişim sistemidir (internet satış platformu, sosyal medya hesabı). Bu tür fiiller ile işlenen dolandırıcılık suçlarında bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması söz konusudur.⁴⁵² Ancak failin, bilişim sistemini sadece mağdurla iletişim kurmak amacıyla kullanması, internet bankacılığının mağdur ile fail arasındaki para aktarımında ödeme aracı olarak kullanılması, failin, internet aracılığıyla (e-ticaret/sosyal medya/e-posta) gerçekleştirdiği hileli davranışlarla, mağduru aldatmasına rağmen devam eden aşamada mağdur ve failin yüz yüze gelmesi, internet üzerinden ilan verenin fail olmayıp mağdur olması ve tarafların mağdurun ilanı sonrasında iletişime geçmiş olması şeklindeki somut olaylarda bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılmasından bahsedilemeyecektir.⁴⁵³ Sayılan örneklerde bilişim sistemleri bir şekilde sürece dahil olmakla birlikte “araç olarak kullanma” unsuru eksik olduğundan, failin işlediği fiilde başka bir arttırım nedeni de yoksa temel

---

⁴⁵⁰ Uygulamada en sık karşılaşılan yöntemler: Sosyal Medya Hesapları Üzerinden, Elektronik Ticaret Yöntemiyle, Sosyal Mühendislik Yöntemiyle, Ortadaki Adam Saldırısı, Sazan Sarmalı, Dijital Ponzi Dolandırıcılığı, Phishing olarak sıralanabilir. Bkz Bölüm 2.1.4.

⁴⁵¹ Mizansen terimi için bkz. Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.453.

⁴⁵² Yargıtay 11. CD, E. 2021/30303, K. 2024/8739, T.: 26.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/29464, K. 2023/1710, T.: 21.03.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2023/4771, K. 2024/7389 KYB, T.: 03.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2024/2995, K. 2024/7352 KYB, T.: 03.06.2024; Yargıtay 11. CD, E.2021/33740, K. 2024/4592, T.: 01.04.2024; Yargıtay 11. CD, E.2021/31653, K. 2024/2780, T.: 05.03.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/20390, K. 2023/5894, T.: 06.09.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2021/20747, K. 2023/1425, T.: 13.03.2023 Uyp Bilgi Bankası.

⁴⁵³ Yargıtay CGK, E. 2014/15-288., K. 2016/255, T.: 10.5.2016; Yargıtay 15. CD, E. 2013/ 22679, K. 2016/1666, T.: 16.02.2016 ; Yargıtay 11. CD, E.2024/3448, K. 2024/8085, T.: 11.06.2024; Yargıtay 11. CD, E.2021/28893, K. 2024/401, T.: 05.01.2024; Yargıtay 15. CD, E. 2013/22679, K. 2016/1666, T.: 16.02.2016, Uyp Bilgi Bankası.

dolandırıcılık suçu oluşacaktır.⁴⁵⁴ Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık nitelikli hali özelinde öğretide ve uygulamada farklı yorumlara neden olan tartışmalı konular, çalışmanın üçüncü bölümünde yedi farklı başlık altında incelenmiştir.⁴⁵⁵

2.1.4. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçunun İşlenme Yöntemleri

Bilişim teknolojilerindeki gelişmelerin etkisiyle sürekli olarak değişen ve gelişen hile kavramı, dolandırıcılık suçunun işlenmesi yöntemlerinin de çeşitlenmesine ve artmasına neden olmuştur. İnternet sayesinde fail, bilgisayar başında oturarak herhangi bir yerde bulunan mağdurla anlık olarak iletişime geçebilmekte, oluşturduğu mizansenin bir parçası olarak bilişim sistemlerini (internet, sosyal medya, e-posta) kullanarak mağdurla karşı karşıya gelmeye ihtiyaç dahi duymadan⁴⁵⁶ kolayca⁴⁵⁷ gerçekleştirdiği hileli hareketlerle mağdurun iradesini sakatlayıp haksız menfaat elde edebilmektedir.⁴⁵⁸ Neredeyse her gün yeni dolandırıcılık yöntemleri ortaya çıkmakta, suçla mücadele eden adli ve idari birimlerin yeni ortaya çıkan yöntemleri önce belirlemesi, sonrasında bu yöntemleri engellemek için çeşitli tedbirler alması gerekmektedir. Benzer şekilde suçun süjesi konumunda olan diğer özel kuruluşlar, dolandırıcılık suçunu işleyen failerin

⁴⁵⁴ Araç Olarak Kullanma Unsurunun İstisnaları: -Fail ile Mağdurun Yüz Yüze Gelmesi, -E-Ticaret İlanının Mağdur Tarafından Verilmesi, -Bilişim Sisteminin Sadece İletişim Aracı Olarak Kullanılması, -Bilişim Sistemlerinin Sadece Ödeme Aracı Olarak Kullanılması. Bkz. Bölüm 3.1.1.

⁴⁵⁵ Tartışmalı Konular: -Araç Olarak Kullanma Unsurunun İstisnaları, -Suç Olan Fiillerin Hukuki Uyuşmazlık Kabul Edilmesi Riski, -158/1-g ve 158/1- f Tartışması (Fikri İhtima/Özel-Genel Norm), Hileyle Elde Edilen Kredi Kartı Bilgisi ile Harcama Yapma Fiilinin Suç Vasfının Belirlenmesi, -Gerçeğe Çok Yakın Elektronik Ticaret İlanlarının Nitelendirilmesi, -Hilenin Gerçek Kişiye Yönelmeyip Bilişim Sistemine Yönelmiş Olması, -Phishing'in (Oltalama) Yönteminin Suç Vasfının Belirlenmesi Bkz. Bölüm 3.1.

⁴⁵⁶ Örneğin, geçmişte sıkça karşılaşılan failin kapıdan satış veya çekiliş yaptığına inandırarak gerçekleştirdiği hileli davranışlarla işlenen dolandırıcılık yöntemi, internetin yaygınlaşması ile ortadan kalkmıştır. Artık failer aynı hileli davranışları mağdur ile yüz yüze gelmeye gerek kalmadan, elektronik satış yöntemi, sosyal medya üzerinden verilen ilanlar yolu ile gerçekleştirebilmektedir. Bu tür dolandırıcılık yönteminin daha çok köylerde kapı kapı gezerek işlendiği bilinmesin rağmen 12 belde ve 424 köyü bulunan Sakarya ilinde, 2024 yılında kapıdan satış yöntemi ile dolandırıcılık suçuna ilişkin şikayet kaydedilmemiştir. Kaynak: Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁵⁷ “Günümüzde bilişim sistemleri ile sesli-görüntülü haberleşme, elektronik imzanın kabulü, yeni ticari ilişkiler, internet bankacılığı hizmeti ile para transferleri ve bunlar gibi pek çok yenilik toplumsal hayata girmiş, bilişim gerek iş gerekse günlük hayatta vazgeçilemeyecek kadar önemli bir noktaya ulaşmış, bilişim teknolojileri daha hızlı ve ucuz bir nitelik arz etmesi nedeniyle, klasik yöntemlere nazaran daha fazla tercih edilir duruma gelmiştir. Bu sistemlerin güvenle kullanılması, aynı anda hızlı ve kolayca birçok kişiye ulaşılması ve diğer taraftaki failin kontrol imkânını azaltması nedeniyle nitelikli hâl sayılmıştır.” Yargıtay CGK, E. 2018/15-51, K.2021/68, T.: 02.03.2021 Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁵⁸ Dülger, Bilişim Suçları, s.87.

geliştirdikleri yöntemlere ilişkin tedbirler üretmeye kendilerini mecbur hissetmektedir. İnternetin, elektronik ticaretin ve sosyal medya platformlarının hayatın her alanına artan bir hızda nüfuz etmesi, dolandırıcıların, yeni yöntemler bulmasını kolaylaştırmakta, bulunan yeni yöntemlere çözümler üretilmesini de zorlaştırmaktadır.⁴⁵⁹

Hilenin yapısındaki değişkenlik ve çeşitlilik nedeniyle, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun işlenme yöntemlerini sınırlı sayıda belirlemek mümkün değildir. Yine de genel olarak bir sınıflandırma yapıldığında bu yöntemler, sosyal medya hesapları kullanılarak gerçekleştirilen dolandırıcılık, elektronik ticaretin sağladığı sanal gerçeklik algısının suiistimali, sosyal mühendislik yöntemleri ile haksız menfaat sağlama, ortadaki adam saldırıları, sazan sarmalı, post modern dijital ponzi yöntemleri ve phishing (oltalama) şeklinde yedi ana başlıkta toplanabilir. Bu noktada sayılan yedi yöntemin sınırlı sayıda olmadığı ayrıca bazı yöntemlerin birbiri ile iç içe geçtiği, somut olaya göre bir yöntemin bazen birkaç yöntemi bir arada içerdiğini belirtmek yerinde olacaktır. Sözgelimi sazan sarmalı yönteminde, genellikle üçüncü kişilerin sosyal medya üzerinden (Facebook Marketplace) verdiği ilanlar kopyalanmakta, sonrasında aynı ilan farklı bir elektronik ticaret platformunda (örn: sahibinden.com) yeniden yayınlanmakta, yeni ilanda ürünün fiyatı düşük gösterilerek cezbedici yapılmakta, alıcı-satıcının birbiri ile konuşması engellenmekte, netice olarak hileli davranışlarla haksız menfaat elde edilmektedir. Görüldüğü üzere, bu tür bir kurguda, sosyal medya hesapları kullanımı, elektronik ticaret yöntemi, sosyal mühendislik ve ortadaki adam saldırısı yöntemleri bir aradadır. Dolayısıyla sınıflandırmaya tabi tutulan yöntemlerin iç içe geçtiği unutulmamalıdır.

Yine de TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli halin işlenme yöntemleri için kapsayıcı olan iki özellik bulunduğu tespiti yapılabilir. Bunlardan birincisi internetin yani sanal gerçekliğin kullanımı, ikincisi ise fail ile mağdurun hiçbir suretle yüz yüze gelmemesidir.

2.1.4.1. Sosyal Medya Üzerinden Gerçekleştirilen Dolandırıcılık

Sosyal medya, internet altyapısı ve teknolojisine dayanan, kişilerin ortak ilgi, bilgi, duygu ve düşünceleri bağlamında karşılıklı etkileşim, iletişim, paylaşım, işbirliği, topluluk oluşturma ve kendi içeriklerini yaratma imkânı sağlayarak sosyalleşmesine imkân tanıyan

---

⁴⁵⁹ Dülger, Bilişim Suçları, s.119. Bıkmaz, Dolandırıcılık Suçu, s.2; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.1; Akbulut, Sistemi Engelleme, s.9.

ortam ve araçların bütünüdür.⁴⁶⁰ Özellikle kullanıcıların sosyal yaşamlarına ilişkin her türlü içeriği paylaşabildikleri Youtube, Instagram, X, Facebook benzeri platformlar günümüzde en yaygın kullanılan sosyal medya uygulamalarıdır. İnternet ve sosyal medyanın etkisi ile bilgiye erişim ve küresel ölçekte farklı kişilerle iletişim kurmak hayal edilemeyecek ölçüde kolaylamış ve sıradanlaşmıştır.⁴⁶¹ Ancak internetin sağladığı hız ve kolaylığın her zaman olumlu sonuçları olmaz. İnternetin sağladığı hız ve kolaylığın aynı zamanda cinsel suçlar bağlamında, mağdur çocuğa ulaşmayı, uyuşturucu ticareti suçlarında alıcıya ulaşmayı, dolandırıcılık suçlarında aldatılması hedeflenen mağdura ulaşmayı kolaylaştırma gibi olumsuz yan etkileri de vardır. Dolayısıyla dolandırıcılık suçları da dahil olmak üzere birçok suç sosyal medyanın yaygınlaşması sayesinde artık daha kolay, daha hızlı ve daha fazla işlenebilmektedir. Sosyal medya bundan yirmi yıl öncesine kadar öngörülmeleyen bir fenomendir.⁴⁶² Dolayısıyla 5237 sayılı TCK'nın yapılış sürecinde dikkate alınmamıştır. Bu nedenle zamanla hayatın her alanına nüfus eden sosyal medyanın kullanıldığı suçların vasıflandırılmasında Yargıtay içtihatları belirleyici olmuştur.⁴⁶³

Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun işlenmesinde sosyal medya yönteminin kullanımı, genel hatları ile dört farklı versiyonda

⁴⁶⁰ Kaya, Mine, "Sosyal Medya ve Sosyal Medyada Üçüncü Kişilerin Kişilik Haklarının İhlali", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 28, Sayı: 119, Temmuz 2015, s.279; Dülger, Bilişim Suçları, s.92.

⁴⁶¹ Dülger, Bilişim Suçları, s.92.

⁴⁶² Küresel anlamda bilinen ilk sosyal medya ağı olan facebook 2004 yılında kurulmuş, 2006 yılından itibaren de akademik çevreler dışında yaygın olarak kullanılmaya başlamıştır. Bu hususta bkz. Hazar, Murat, "Sosyal Medya Bağımlılığı-Bir Alan Çalışması" İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Sayı: 32, Yıl:2011, s.156.

⁴⁶³ "şikâyetçinin, arkadaşı olan G.T.'in instagram hesabında para kazandığına ilişkin bir dekont ve fotoğraf görmesi üzerine arkadaşını aradığının, arkadaşının bu parayı şüpheli L.Y. vasıtasıyla kazandığını söylemesi ve numarasını vermesi neticesinde şikâyetçinin whatsapp üzerinden şüpheli ile irtibata geçtiğinin, şikâyetçiye 3.000,00 TL göndermesi durumunda 74.000,00 TL kazanabileceğinin söylendiğinin, şikâyetçi tarafından belirtilen paranın gönderilmesine karşın, vergi ödemesi de yapması gerektiğinden bahisle çeşitli miktarlarda para istendiğinin, şüphelilerin bu şekilde toplam 75.000 TL haksız menfaat temin ettiklerinin iddia olunması karşısında; ..somut olayda dolandırıcılık suçunun unsurlarının oluşup oluşmadığının tayin ve takdir edilmesi gerekirken; "...müştekinin kısa zamanda az miktarda para ile yatırım yaparak yüksek miktarda para kazanma şeklindeki eyleminde kaybetme ihtimali olduğunu bilmesi gerektiği, bu nedenle şüpheli tarafından gerçekleştirildiği iddia edilen davranışların nitelikli yalan olmadığı, dolandırıcılık suçunun yasal unsurlarının oluşmadığı..." şeklindeki hatalı gerekçe ve eksik soruşturma neticesinde" Yargıtay 11. CD, E. 2023/4771, K. 2024/7389 KYB, T.: 03.06.2024;

"Katılanların...saniğin telefonunu alarak facebook üzerinden yazışıp ödeme aracı olarak banka hesap numarasını aldıkları dolayısıyla bilişim sistemlerinin. dolandırıcılık olayında kullanılmadığı, eylemin bu haliyle TCK'nın 158/1-L maddesinde düzenlenen kişinin, kendisini kamu görevlisi veya banka, sigorta, kredi kurumlarının çalışanı olarak tanıtması veya bu kurumlarla ilişkili olduğunu söylemesi suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturduğu" Yargıtay 11. CD, E.2023/2705, K. 2023/6493, T.: 26.09.2023; Benzer kararlar: Yargıtay 15. CD, E. 2017/13153, K. 2020/1161, T.: 30.01.2020; Yargıtay 11. CD, E. 2024/2995, K. 2024/7352 KYB, T.: 03.06.2024 Uyap Bilgi Bankası.

gerçekleşebilir. Birincisinde, tamamen uydurma kişiler adına uydurma kullanıcı adları ile sosyal medya hesabı açılmakta, sahte hesap üzerinden aslında elde olmayan bir ürün/hizmet satışı yapılmakta, ürün/hizmet satın almak isteyen mağdur hileli davranışlarla aldatılarak haksız menfaat temin edilmekte, sonrasında sahte sosyal medya hesabı kapatılmaktadır.⁴⁶⁴ Genelde, bu yöntem elektronik ticaret yöntemi ile iç içe geçmektedir.

İkincisinde ise gerçekte var olan biri adına izni ve bilgisi dışında sahte sosyal medya hesabı açılarak üçüncü kişiler aldatılmakta ve haksız menfaat elde edilmektedir. Bu yöntemde belirli bir kişinin kimlik bilgileri, fotoğrafları, özel veya iş hayatına ilişkin bilgileri kullanılarak sahte sosyal medya hesabı oluşturulmaktadır. Daha sonra sahte oluşturulan hesabın sahibi kişinin yakın çevresi ile iletişime geçilerek çeşitli bahanelerle maddi yarar sağlanmaktadır. Bu versiyonda fail, hesap sahibi kişi olduğu izlenimi verecek görüntüler ve bilgiler paylaşarak inandırıcılığı artırmakta ve böylece mağdurların iradesini sakatlamaktadır. Bu yöntemin de sosyal mühendislik yöntemi ile iç içe geçtiği söylenebilir. Zira genelde fail, acil yardım ihtiyacına karşılık verebilecek olan veya daha kolay ikna edebileceği kişileri seçmekte ve hileli davranışlarını bu kişilere yöneltmektedir.⁴⁶⁵

Üçüncü versiyonda, gerçekte var olan turizm acentelerinin (Tatilsepeti/ETS Tur/Trivago), araç kiralama şirketlerinin (Avis/Garenta/Budget), araç sigortalama şirketlerinin (Axa, HDI, Anadolu), yatırım danışmanlık firmalarının

---

⁴⁶⁴ “..Sanığın T.F. sahte ismiyle Facebook isimli sosyal paylaşım üzerinden sahte profil açarak " Fenerbahçe-Galatasaray maçına bilet bulunur " diye ilan verdiği, biletleri 0 542... numaralı telefondan alabilirsiniz şeklinde yazdığı, katılanın bu telefonu aradığı, sanık ile iki adet maç bileti için 200TL' ye anlaştığı ve parayı sanığın verdiği hesaba yatırdığı, katılanın fiziki bileti almak için biletix referans numarasını almak amacıyla aradığında sanığın telefonu açmadığı ve bu şekilde üzerine atılı bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediği..” Yargıtay 15. CD, E. 2017/ 36143, K. 2021/6188, T.: 27.05.2021;

“Sanığın kendisini mankenlik yapan S.K. adıyla Facebook adlı internet sitesinde profil düzenleyerek ve S. K.'nun fotoğraflarını kullanarak mağdur R.Ö'e e-mail attığı, gerek attığı e-maillerde gerek açtığı telefonlarda kendisini S. K. olarak tanıttığı, ..mağdurun kendisine toplam 15.000 TL civarında gerek nakit gerek eşya almasına sebebiyet vermek suretiyle atılı suçu işlediği iddia edilen olayda; ..bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçundan ...mahkumiyetine ilişkin hükümde bir isabetsizlik görülmemiştir.” Yargıtay 15. CD, E. 2017/13153, K. 2020/1161, T.: 30.01.2020 Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁶⁵ Üçüncü kişi bilgileri kullanılarak instagram hesabı açılması veya üçüncü kişinin kimlik bilgilerinin hileli davranışların inandırıcılığını arttırmak için kullanılması halinde, failin kastı dolandırıcılık fiiline ilişkin olduğundan ayrıca özel hayatın gizliliğini ihlal veya kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme veya yayma suçları oluşmayacaktır. Görüşümüzü destekler mahiyette olan emsal kararlar: “Yargıtay 8. CD, E. 2021/8102, K. 2023/10326, T.: 20.12.2023; Yargıtay 11. CD E.2024/1958, K. 2024/5167, T.: 17.04.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/33919, K. 2024/8479, T.: 25.06.2024 Uyap Bilgi Bankası.

(Forex/Binance/Paribu) resmi sosyal medya hesaplarının benzeri sahte sosyal medya hesapları açılmaktadır. Bu yöntemde, sahte oluşturulan, ancak inandırıcılığı arttırmak için güvenilir firma/turizm acentesi/yatırım şirketi/araç kiralama şirketi/sigorta şirketinin gerçek sosyal medya hesabı birebire yakın şekilde kopyalanmakta, sahte sosyal medya hesabı üzerinden ürün veya hizmet satış ilanları verilmekte, mağdurun nispeten daha uygun bulduğu bu ürünü/hizmeti satın almak için kendisine verilen banka hesap numarasına para göndermesi ile bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu tamamlanmaktadır. Genelde, bu yöntem de elektronik ticaret yöntemi ve phishing yöntemi ile iç içe geçmektedir. Hatta yöntemin sosyal mühendislik yöntemini de kapsadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Zira güvenilir firmaların sosyal medya hesaplarının kopyalanması sonrasında verilen sahte ürün/hizmet satış ilanları, genellikle piyasa değerinin altında olmaktadır. Böylelikle aslında mağdurların kar elde etme güdülerinden faydalanılmaktadır.⁴⁶⁶

Dördüncü versiyonda ise casus yazılımlar⁴⁶⁷ ile kişilerin mevcut sosyal medya hesapları ele geçirilmekte⁴⁶⁸ ve üçüncü kişilerle ele geçirilen sosyal medya hesabının sahibi gibi

⁴⁶⁶ “Katılanın AVİS isimli araç kiralama şirketinden araç kiralamak istediği..numaralı hattı aradığı, audi 4 model aracın kiralınması karşılığında 14.000-TL'ye anlaştıkları, karşı tarafın gerçekten araç kiraladığına ikna olan katılanın sanık adına kayıtlı.. iban numarasına kiralama ücreti olarak 19.000 TL gönderdiği,..aracın kendisine gönderilmediği...böylece hileli davranışlarla katılanı aldatarak menfaat temin edildiği ve Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun işlendiği...” İzmir BAM 13. CD, E. 2024/2434, K. 2024/2462, T.: 29.05.2024;

“Sanığın instagram isimli sosyal medya sitesinde "sakarya.bungalov" isimli sayfada kiralık ev ilanı oluşturduğu, katılanın ilanı görmesiyle ilanda belirtilen sanığın kullanımında olan ..GSM numarası ile iletişime geçtiği, sanık ile katılanın günlüğü 1.350 TL'den ..anlaştıkları.. katılanın sanığın adına kayıtlı olan ..hesabına ..1.350,00 TL'yi yatırdığı, ..bu şekilde gerçekleşen olayda sanığın katılana karşı bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediği...” Sakarya BAM 8. CD E. 2024/1881, K. 2025/701, T. 11.03.2025;

“Sanığın internet üzerinden instagram isimli sosyal paylaşım sitesinde "gümrük marketing" isimli sayfada satılık Iphone 12 pro max ilanı verece katılanın itibata geçmesini sağladıktan sonra katılan ile ürünün 687 TL'ye satışı hususunda anlaşıp önce ürün bedeli olarak 687 TL parayı havale etmesini sağladığı... bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun işlendiği...” Sakarya BAM 8. CD E. 2024/387, K. 2025/332, T. 12.02.2025. Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁶⁷ Bilişim sistemleri üzerinde suç oluşturan işlemlerin gerçekleştirilebilmesi için çeşitli yazılımlar veya teknikler kullanılmaktadır. Bu yazılım veya teknikler: truva atı, salam tekniği, hacking, ağ solucanları, tavsanlar, bukaemunlar, mantık bombaları, bilişim virüsleri, dos atakları, phishing, botnet saldırıları, web sayfası yönlendirme olarak örneklenebilir. Bkz. Dülger, Bilişim Suçları, s.120-135; Taştür, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, s.103; Gül, Bilişim Suçları, s.40; Akarslan, Bilişim Suçları, s.90; Açıkgöz, Bilişim Sistemi Aracılığıyla Haksız Yarar Sağlama Suçu, s.38.

⁴⁶⁸ Deepweb üzerinden satılan bu tür programlar failer tarafından bilinmektedir. Bu programlar ile sosyal medya hesaplarına izinsiz giriş yapmakta, sonrasında gerçekleştirilecek hileli davranışlarda girilen hesaptaki bilgiler kullanılmaktadır. Bkz. “ laptop üzerinde Tor Browser programının kurulu olduğunun belirlendiği, bahse konu program hakkında kolluk görevlilerince internet açık kaynaklarında yapılan araştırmada, bu programın internetin karanlık yüzü olarak adlandırılan ve Deep Web olarak bilinen, genellikle yasal olmayan yayın ve içeriklerin, suç odaklarının, suç örgütlerinin bulunduğu katmanına geçiş ve dolaşımında, dolayısı ile yasal olmayan sitelere giriş yapıldığı esnada IP bilgilerinin şifrelenmesi ve

yazışma yapılmaktadır. Bu noktadan sonra birçok farklı kurgu ile dolandırıcılık eylemine devam edilerek haksız çıkar elde edilmektedir. Bu yöntemin de sosyal mühendislik yöntemi ile iç içe geçtiği söylenebilir. Zira genelde fail, taleplerine karşılık verebilecek olan veya daha kolay ikna edebileceği mağdurları tespit etmekte veya arkadaş listesindeki şahıslara göre farklı bahaneler oluşturabilmektedir. Diğer üç versiyonda, suçta kullanılan sosyal medya hesapları fail tarafından sahte olarak oluşturulduğundan ve failin kastı baştan beri dolandırıcılık suçuna ilişkin olduğundan, sahte profil hesabı oluşturma eylemi ayrıca kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme veya yayma suçunu oluşturmamaktadır.⁴⁶⁹ Ancak dördüncü versiyonda gerçek kişi mağdurun sosyal medya hesabına yasa dışı giriş yapıldığından sosyal medya hesabı çalınan kişi ve hileli davranışlarla aldatılan kişi olmak üzere iki ayrı mağduru bulunmaktadır. Birinci mağdur zararına bilişim sistemindeki verileri bozma, yok etme, değiştirme, erişilmez kılma veya sisteme veri yerleştirme suçu (TCK m. 244/2), ikinci mağdur zararına bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu (TCK m. 158/1-f) işlenmektedir.⁴⁷⁰

---

gizlenmesi amaçlı kullanıldığı şeklinde bilgilere ulaşıldığının iddia edildiği” İstanbul BAM 23 CD, E. 2020/958, K. 2022/2988, T.: 25.10.2022 Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁶⁹ Emsal Yargıtay kararı ilk derece mahkemesi kararı ile birlikte değerlendirilmelidir: “.. iddianamesinde şikayetçi A. A.nin telefonla aranmak suretiyle kendisinin sağlık sigortası olmadığı halde sigorta borcunun şimdi öderse 299 TL ödemezse 750 TL olacağı yönünde beyanda bulunularak kredi kartı bilgilerinin öğrenildiği ve şikayetçiye ait ... numaralı kredi kartından şüphelilerin yetkilisi olduğu ... A.Ş.'den 299 TL bedelli Ful Asistan Hizmet paketi satışı gerçekleştirildiği, ...eylemin kredi kartının kötüye kullanılması suretiyle yarar sağlama ve aynı anda kişisel verilerin kaydedilmesi suçlarını da oluşturduğu gerekçesi ile kamu davası açılmış ise de.....her ne kadar iddianame 'de sanıkların TCK 245/1 maddesine Muhalefet Etmek suçunun yanı sıra aynı şekilde TCK 135/1 maddesine Muhalefet Etmek suçunu da işlemeleri nedeni ile cezalandırılmaları istenilmiş ise de, TCK 135/1 maddesinin unsurlarının mevcut olayda oluşa göre tekemmül etmediği, böylece bu eylemlerin bir bütün halinde sadece TCK 245/1 maddesine vücut veren eylemler niteliğinde olduğu kabul edilmiştir” İstanbul 55. Asliye Ceza Mahkemesi, E.2015/275, K. 2016/329, T.: 23.05.2016; “mağdurlardan bilgilerin ve şifrelerin ele geçiriliş biçimi hileye dayandığından gerçek anlamda verilen bir rızadan bahsedilemeyeceği..bu bağlamda eylemin sabit olduğu anlaşılmakla, mahkemenin sübuta ve suçun vasfına ilişkin kabulünde bir hukuka aykırılık görülmemiştir.” Yargıtay 8. CD, E. 2021/8102, K. 2023/10326, T.: 20.12.2023 Benzer Karar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/33919, K. 2024/8479, T.: 25.06.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁷⁰ “Sanığın, katılan Ekrem'na ait ...@hotmail.com isimli e-posta hesabını bir şekilde ele geçirip, bu e-posta hesabını kullanarak Messenger isimli program vasıtası ile mağdur Seydullah ile katılan Ekremmiş gibi sohbet ettikten sonra acil ihtiyacı olduğunu söyleyip, mağdur Ayfer'e ait İşbankası hesabına 150,00 TL göndermesini istediği, mağdur Seydullah'ın, aynı gün katılan Ekrem ile görüştüğünde dolandırılmaya çalışıldığını anladığı ve sanığın istediği parayı göndermediği, sanığın bu suretle mağdur Seydullah'ya yönelik bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık; katılan Ekrem'na yönelik bilişim sistemine girme; mağdur Ayfer'e yönelik kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirmek ve yaymak suçlarını işlediği şeklindeki kabulde...hukuka aykırılık görülmemiştir” Yargıtay 11. CD, E.2021/20554, K. 2023/3805, T.: 10.05.2023; Benzer Kararlar: Yargıtay 11. CD, E.2021/31653, K. 2024/2780, T.: 05.03.2024; Yargıtay 11. CD, E.2021/30657, K. 2023/10810, T.: 25.12.2023; Yargıtay 11. CD, 2021/31721, K.2024/2084, T.: 22.02.2024; Yargıtay 11. CD, E.2021/33740, K. 2024/4592, T.: 01.04.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/20390, K. 2023/5894, T.: 06.09.2023; Yargıtay

2.1.4.2. Elektronik Ticaret Yöntemiyle Dolandırıcılık

6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 2/1-a maddesinde Elektronik Ticaret, fiziki olarak karşı karşıya gelmeksizin, elektronik ortamda gerçekleştirilen çevrim içi iktisadi ve ticari her türlü faaliyet şeklinde tanımlanmıştır. Bugün gelinen noktada bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun işleme yöntemleri arasında en yaygın olanının elektronik ticaret yöntemi olduğu söylenebilir. Zira elektronik ticaretin artan bir ivme ile yüz yüze ticaretin yerini almasına paralel olarak elektronik ticaret yöntemi ile dolandırıcılık da, yüz yüze dolandırıcılık yöntemlerinin yerini almıştır.

Elektronik ticaret yönteminin farklı versiyonları bulunmakla birlikte, tüm versiyonların ortak paydası, internet üzerinden aslında elde olmayan bir ürün/hizmetin, satılacağı/kiralanacağı ilanı verilmesi, ilanı görerek iletişime geçen mağdurun aldatılması, mağdurun internet ilanında gördüğü ürün/hizmeti satın aldığını/kiraladığını düşünerek ödeme yapması, son olarak da ürün/hizmetin mağdura gönderilmeyerek haksız menfaat elde edilmesidir. Fail, aslında elinde olmayan bir ürün/hizmeti, satmak/kiralamak için internet üzerinden ilan verdiğinden, baştan beri dolandırıcılık kastı var kabul edilmelidir. Aynı zamanda fail internetin (bilişim sisteminin) sağladığı kolaylıktan faydalanarak mağdura ulaştığından, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması unsuru da gerçekleşmektedir.

Elektronik ticaret yönteminin birinci ve en yaygın versiyonunda, internet üzerinden sahte satış/kiralama ilanı verilmekte, mağdurun ürün veya kaparo bedelini göndermesine rağmen fail tarafından ilana konu ürün ya hiç gönderilmemekte ya da ilandaki ürün yerine daha düşük bedelli farklı bir ürün gönderilerek aradaki fark kadar haksız menfaat elde edilmektedir.⁴⁷¹ Bu versiyonda sahte ilanlar genellikle sahibinden.com, letgo, dolap,

---

11. CD, E. 2021/20747, K. 2023/1425, T.: 13.03.2023; Yargıtay 11. CD E. 2021/30653, K. 2024/4039, T.: 25.03.2024 UYAP Bilgi Bankası.

⁴⁷¹ Failin kargo ile farklı ürün göndermesindeki amaç, mağdur ile arasındaki çekişmeyi hukuki uyumsuzluk olarak gösterme çabası olması ihtimali çok yüksektir. Bu tür durumlarda soruşturmanın dikkatli yürütülmesi elzemdir. Bu husus ayrı bir başlıkta tartışılmıştır. Bkz. Bölüm 3.1.2 “Sanığın facebook sosyal paylaşım sitesinden verdiği uygun fiyata cep telefonu ilanları üzerinden ayrı tarihlerde sipariş veren mağdur ve şikayetçinin, ödemeleri PTT kanalıyla sanığın posta çeki hesabına yapıp sanık tarafından gönderilen kargoları aldıkları, gönderilerin içinden sipariş verdikleri cep telefonu yerine gazete parçaları ve değersiz kol saatinin çıktığı, bu suretle sanığın mağdur ve şikayetçiye yönelik ayrı ayrı bilişim sisteminin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediği..” Yargıtay 11. CD E. 2021/20344, K. 2024/15088, T. 10.12.2024 UYAP Bilgi Bankası.

marketplace vb benzeri internet tabanlı ikinci el satış platformları üzerinden⁴⁷² verilmekle birlikte bireysel oluşturulan web siteleri üzerinden sahte satış/kiralama ilanları verilmesine de sık rastlanmaktadır.⁴⁷³

Elektronik ticaret yönteminin ikinci versiyonda ise mağdurun arama motoru üzerinden yaptığı ürün/hizmet alım/kiralama araştırması hedef alınmaktadır. Belirli bir ürün/hizmet için yapılacak aramalarda üst sırada olacak şekilde alan adı satın alınması hileli davranışın birinci aşamasını oluşturmaktadır. İkinci aşamada, mağdurda, arama motorunda bulduğu web sayfasının gerçek olduğu ve çok bilinen araç sigortalama/araç kiralama/ikinci el satış platformu/HGS yükleme/kontör yükleme/bungalov ev kiralama/yatırım danışmanlığı/turizm acentesi firmasının resmi web sitesi olduğunu dair hatalı bir algı oluşturulmaktadır. Mağdurda hatalı algı oluşturulması sonrasında, bazen sadece

⁴⁷² Bu tür satış platformlarının yapısı gereği, ucuz ve ikinci el ürünlerin kurumsal olmayan kişiler üzerinden satılması mümkün olduğundan, sahte ilanların verilmesine zemin oluşturabilmektedir. Sahibinden.com sitesi bu tür dolandırıcılık fiillerinin önüne geçebilmek için param güvende ismi ile güvenli ödeme sistemini devreye sokmuştur. Bu sistemde, alıcı ve satıcı sahibinden.com sitesi üzerinden bir araya gelip anlaşmaya vardığında, ilk olarak ödeme alıcı tarafından sahibinden.com sitesine ait banka hesabına yapılmakta, satış konu ürün/hizmetin alıcıya ulaştığına dair teyit alınana kadar para sahibinden.com şirketinin hesabında bekletilmekte, alıcı onayının gerçekleşmesi sonrasında, sahibinden.com sitesi sisteminde beklettiği ödemeyi satıcıya geçmektedir. Ancak hile konusunda sürekli kendilerini yenileyen dolandırıcılar, bu tedbire de bir çözüm bulmuşlardır. Yeni yöntemde fail sahte ilanı vermenin yanı sıra, sahibinden.com sitesinin güvenli ödeme linkinin kopyasını yaparak mağdura göndermekte, mağdur kendisine gönderilen linkte yer alan IBAN numarasını sahibinden.com sitesinin banka hesabı olduğunu düşünerek linkte belirtilen IBAN numaralı hesaba para gönderimi yapmaktadır. Önek Karar Bkz: "Sanığın ..Letgo uygulamasında .telefon satış ilanı açtığı, müşterinin bu ilanı gördüğü ve sanık ile iletişime geçtiği, sanığın güvenilirliğini artırmak için müşteriye parayı Sahibinden.com'un güvenli ödeme yöntemi ile gerçekleştirebileceğini söylediği, müşterinin bu vesile ile duyduğu güvenin arttığı, müşterinin kendisi ile paylaşılan ..IBAN numaralı hesaba 6.000 TL para gönderdiği, sanığın bilişim sistemi olan Letgo uygulaması ve sahibinden.com'un güvenli ödeme sistemi görüntüsü verilen link marifeti ile müşteriye telefon satacağından bahis ile dolandırarak müşteriden 6.000 TL maddi menfaat temin ederek müşteriye dolandırdığı..." Samsun BAM 2. CD, E. 2024/43, K. 2024/335, T.: 26.02.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁷³ "Sanığın, sahibinden.com isimli internet sitesine satılık cep telefonu ilanı verdiği, katılanın bu ilânı görerek yüz yüze gelmeksizin sanıkla telefonla iletişim kurduğu ve verdiği hesaba istediği 700,00 TL'yi yatırdığı halde sanığın katılana telefonu yollamayı bilimsel sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediği..." Yargıtay 11. CD, E. 2021/14842, K. 2024/8124, T.: 12.06.2024; "Sanığın, hürriyetemlak.com isimli internet sitesinde üç günlük 600,00 TL'ye kiralık villa ilanı verdiği, katılanın verilen ilandaki telefon numarası ile irtibata geçerek 300,00 TL'yi sanığa ait banka hesap numarasına yatırdığı, parayı yatırmaya rağmen kiralama sözleşmesinin gönderilmediği, sanığınssbilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediği..." Yargıtay 11. CD, E. 2021/17145, K. 2024/11235, T.: 08.10.2024; "Katılanın internet üzerinden yaptığı araştırma sonucu www....market.com isimli internet sitesinde bulunan .. Led TV'nin 899 TL'ye satıldığı ilanını görerek önce ilanda bildirilen .. numaralı hattı aradığı, .. kendisine bildirdikleri hesap numarasına ürün bedelini yatırmasını istedikleri, katılanın da istenilen bedeli ..kayıtlı hesaba yatırdığı, televizyonun teslim edilemediğinin söylenmesi üzerine katılanın dolandırıldığını anladığı" Sakarya BAM 8. CD, E. 2022/2025, K. 2023/498, T.: 15.03.2023; Benzer Kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/30303, K. 2024/8739, T.: 26.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/29464, K. 2023/1710, T.: 21.03.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2021/28423, K. 2023/7561, T.: 25.10.2023 Uyap Bilgi Bankası.

mağdurdan alınan kredi kart bilgisi ve onay şifreleri üzerinden harcama yapılarak haksız menfaat temin edilmekte, bazı durumlarda da iletişim bilgilerini sisteme girmiş olan mağdur aranarak mizansen sürdürülmekte, ürün/hizmet satın aldığı/kiraladığını düşünen mağdurun, kendisine verilen banka hesabına ödeme yapması sağlanmaktadır.⁴⁷⁴

Elektronik ticaret versiyonun her iki versiyonu da phishing ve sosyal mühendislik yöntemi ile içi içe geçmektedir. Hatta sosyal medya üzerinden dolandırıcılık yöntemi ile birçok noktada paralellik göstermektedir. Yargıtayın elektronik ticaret yönteminin tüm versiyonlarını bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık olarak kabul ettiğine dair istikrar kazanmış kararları bulunmaktadır.⁴⁷⁵

Elektronik ticaret yönteminde failin kastının tespiti önem arz etmektedir. Failin baştan beri elinde olmayan bir ürünü/hizmeti internet üzerinden ilana koyması dolandırıcılık kastını göstermektedir. Ancak internet üzerinden ürün/hizmet satışı/kiralanması hususunda ilan veren kişilerin ilana konu ürün veya hizmeti, ilan tarihinden sonra ortaya çıkan nedenlerle gönderememeleri/hizmeti yerine getirememeleri halinde gerçek satıcı, kiraya veren/hizmet sağlayıcı olarak kabul edilerek baştan dolandırıcılık kastı ile hareket etmedikleri sonucuna varılmalıdır. Bu tür durumlarda, ilanı veren ve ilandaki ürünü/hizmeti talep eden arasındaki ilişki borçlar hukuku veya tüketici hukukundan

⁴⁷⁴ "...Şikâyetçinin..tatil süresince araç kiralamak için internet üzerinden araştırdığında www.rentacarspeedy.com isimli siteyi incelediği, şirketin İzmir Adnan Menderes Havalimanında ofisinin olduğunu görünce internet sitesinde belirtilen .. numaralı telefonu arayarak sanık ile görüştüğü, ..Marka aracı 1.450,00 TL bedel ile ..kiralamak üzere anlaşmaları üzerine 1.450,00 TL paray kendisine bildirilen hesaba gönderdiği, ..14.07.2015 tarihinde İzmir Adnan Menderes havalimanına geldiğinde kiralama şirketinden kimseyi bulamadığı..olayda sanıklar hakkında ..nitelikli dolandırıcılık suçundan.. mahkumiyet kararı verilmesi gerektiği..." Yargıtay 11. CD, E. 2021/31508, K. 2024/7436, T.: 03.06.2024;

"Mağdurun eşinin telefon hattına kontör yüklemek için bincell isimli siteye benzetilerek oluşturulmuş sahte internet sitesine girdiği, gsm numarası, kredi kartı bilgileri ve gelen sms kodlarını sitedeki ilgili kısımlara yazdığı, kredi kartından sanığa ait ve yetkilisi olduğu Merlin İthalat İhracat San. Tic. Ltd. Şti'nin sanal pos sistemi üzerinden 1500 TL çekim yapıldığı olayda; sanığın eyleminin ..bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturduğu..." İzmir BAM 13. CD, E. 2023/3567, K. 2024/2755, T.: 31.05.2024 Benzer Kararlar: Sakarya Bam 4. CD, E. 2023/2894, K. 2024/ 424, T.: 08.02.2024; İzmir Bam 27. CD, E. 2024/605, K. 2025/928, T.: 04.03.2025 Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁷⁵ "Katılanın, sahibinden.com isimli internet sitesinde telefon satışına dair ilanı görmesi üzerine ilanda belirtilen telefon numarasını aradığı, telefondaki şahıs ile telefonun satışı konusunda 300,00 TL'ye anlaştıkları ve kendisine bildirilen sanığa ait hesap numarasına 300,00 TL'yi gönderdiği iddia edilen olayda; sanığın sahibinden.com isimli internet sitesine ilan vermek suretiyle katılanı aldatarak satış bedeli adı altında haksız menfaat sağladığı, bilişim sistemlerinin aynı anda birçok kişiye ulaşmasındaki çabukluk ve sağladığı kolaylığa dayanarak internet üzerinden ilan vermek suretiyle gerçekleştirdiği eyleminin, 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde düzenlenen "bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık" suçunu oluşturacağı.." Yargıtay 11. CD, E. 2021/28423, K. 2023/7561, T.: 25.10.2023; Benzer kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/28020, K. 2024/6205, T.: 08.05.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/14842, K. 2024/8124, T.: 12.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/30303, K. 2024/8739, T.: 26.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/29464, K. 2023/1710, T.: 21.03.2023 Uyap Bilgi Bankası.

kaynaklanan uyuşmazlık mahiyetindedir. Benzer şekilde internet ilanına konu ürün/hizmete ilişkin dürüstlük kuralına aykırı olacak şekilde, yanıltıcı reklamlar yapılması halinde de dolandırıcılık suçu oluşmamaktadır.⁴⁷⁶ Bu tür durumlarda, failin kastı her somut olayda kıyas yapılmaksızın incelenmeli, Yargıtayın dolandırıcılık suçlarında temel prensibi olan olaysal değerlendirme ilkesi uygulanmalıdır.⁴⁷⁷ Ancak failin, baştan dolandırıcılık kastı ile hareket etmediği, elinde olmayan ve sonradan ortaya çıkan nedenlerle ilana konu ürünü gönderemediği gerekçesine dayanan hukuki uyuşmazlık savunmasının birçok açıdan titizlikle incelenmesi gerekmektedir.⁴⁷⁸

2.1.4.3. Sosyal Mühendislik Yöntemiyle Dolandırıcılık

Sosyal mühendislik, hileli davranışların meydana getirilmesinde, mağdura ait psikolojik veya sosyolojik veriler ile yaş, cinsiyet, meslek, siyasi görüş, hobi, ilgi alanı benzeri özelliklerin etkin olarak kullanılması olarak tarif edilebilir.⁴⁷⁹ Bu yöntemde mağdurun zaaflarından faydalanılarak iradesi sakatlanmakta ve haksız menfaat elde edilmektedir. Öncelikle ilk adım olarak mağdur ile alakalı bilgi toplamak için temel bir arka plan araştırması yapılmakta sonrasında, toplanan bilgiler kullanılarak mağdur ile iletişim kurulmaktadır. Mizansenin oluşturulmasında mağdurun ilgi duyduğu alanlar, dünya görüşü, merhamet duygusunun derecesi, inançları, güvenme derecesi, zaafları (kariyer hırsı, para, cinsellik, ego) belirleyici olmaktadır.⁴⁸⁰ Sosyal mühendislik uygulanarak elde edilen, bu sayede mağduru kolaylıkla aldatabilen nitelikli yalanlar ile mağdur gerçeklik algısından koparılmakta böylelikle kendisinden istenilen malvarlığına ilişkin tasarrufu gerçekleştirmektedir. Bu yöntemin ilk halinde mağdurlar ile e-posta üzerinden iletişim kurulmaktayken günümüzde sosyal medyanın gücü, yaygınlığı, herkese açık olan ara yüz yapısı nedeniyle artık büyük ölçüde sosyal medya üzerinden gerçekleştirilmektedir.

⁴⁷⁶ Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.57; Bıkmaz, Dolandırıcılık Suçu, s.133.

⁴⁷⁷ “Esasen, hangi davranışların hileli olup olmadığı ve bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği yolunda genel bir kural koymak oldukça zor olmakla birlikte, olaysal olarak değerlendirme yapılmalı, olayın özelliği, mağdurun durumu, fiille olan ilişkisi, kullanılmışsa gizlenen veya değiştirilen belgenin nitelikleri ayrı ayrı nazara alınmak suretiyle sonuca ulaşılmalıdır.” Yargıtay CGK, E. 2022/6-378, K. 2023/205, T.: 05.04.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/11-471, K. 2023/176, T.: 22.03.2023, Yargıtay 11. CD, E. 2021/30211, K. 2023/8999 T.: 29.11.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/5-306, K. 2023/456, T.: 20.09.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/7-547, K. 2023/261, T.: 04.05.2023, Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁷⁸ Failin, sosyal medya üzerinden veya elektronik ticaret yöntemi ile ilana koyduğu ürünü/hizmeti tedarik edemediği, ürünün kargoda kaybolduğu, aslında dolandırıcılık kastının bulunmadığı, şeklindeki savunmalarına çekince ile yaklaşılmasına ilişkin olarak Elektronik Ticaret Yöntemi İle Dolandırıcılık Eyleminin Hukuki Uyuşmazlık Kabul Edilmesi Riski başlığı altında ayrıca tartışılmıştır. Bkz. Bölüm 3.1.2.

⁴⁷⁹ Bıkmaz, Dolandırıcılık Suçu, s.3; Agin, Bilişim Dolandırıcılık s,60.

⁴⁸⁰ Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.61.

Benzer şekilde yine sosyal medyanın gücü sayesinde bu yöntemde, kök hileye konu yalanlar çok fazla çeşitlenmiştir. Yöntemi uygulayıcılara tanıtan “Nijerya Mektupları”⁴⁸¹ ile artık çok fazla karşılaşmamaktadır. Bunun yerine forex yatırım tavsiyesinde bulunma teklifi, kendini yurt dışında yaşayan zengin erkek/kadın olarak tanıtip gönderdiği çok değerli hediyenin gümrük harcı ödemesini isteme, kredi puanı yükseltmek için para giriş çıkışı yapma teklifi, evlilik kredisi başvurusu alma, kripto para ticareti yaptırma teklifi, trendyol/hepsiburada üzerinden beğeni yaptırarak para kazandırma teklifi, görev tamamlayarak para kazanma teklifi, evde paketleme iş ilanı, ücret karşılığı büyü/muska yapma teklifi ve benzeri bahaneler ile mağdurlar etkilenmektedir.⁴⁸²

Sosyal mühendislik yönteminde, hedef alınan mağdur ile doğrudan iletişim kurularak bilgi edinme şeklinde geleneksel metotlar uygulanmakla birlikte, sıklıkla yasa dışı

⁴⁸¹ Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.61; Bıkmaz, Dolandırıcılık Suçu, s. 27, Bu yöntemde, fail kendisini Nijerya ülkesinde yaşayan ve çok zengin olmakla birlikte, çeşitli nedenlerle parasını yurt dışına çıkaramayan bir kişi olarak tanıtarak yardım istemekte, sonrasında, havale ücreti, gümrük harcı benzeri ön ödemeler için mağdurlardan para talep etmektedir. Bu yöntemde fail, yardım istediği e-postayı binlerce kişiye göndermekte, ilgisini çekebildiği mağdurlar ile yine e-posta üzerinden haberleşmeye devam ederek mizansenı sürdürmektedir. Bkz. Bölüm Adı: Money Explained, Yöntemin Adı: Advence Fee, <https://www.netflix.com/watch/81345771?trackId=268410292>, Erişim Tarihi, 20.11.2024.

⁴⁸² “Katılanın, 2013 yılında internette “İmatchu” isimli bir program aracılığı ile kendisini...İngilizce öğretmenliği yapan biri olarak tanıtan sanık ile görüşmeye başladığı, sanığın samimiyet kurduktan sonra katılana “Nazlı Egeaka” isimli bir doktor arkadaşı ile tanıştırmak istediğini söyleyip telefon numaralarını verdiği, katılanın 10/01/2014 tarihinden itibaren meçhul Nazlı olarak bildiği kişiyle yüz yüze gelmeden telefon, whatsapp, tango vs. üzerinden görüştüğü, .. tarihinde telefonda görüştüğü Nazlı isimli şahıs arkadaşı olan sanığın kendisinden 400 TL para istediğini, bu parayı sanığın hesabına göndermesini, daha sonra parayı ona geri ödeyeceğini beyan etmesi üzerine katılanın sanığın .. Şubesinde bulunan hesabına 400 TL gönderdiği...durumdan şüphelenerek tanık Nazlı'nın cep telefonuna ulaştığı, tanığı aradığında görüştüğü kişinin tanık olmadığını ve resmini ve ismini sanığın kullandığını ve parayı kendisinin istemediğini öğrendiği..gerçekleşen eylemin...Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle” nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğu” Yargıtay 15. CD, E. 2021/1595, K. 2021/3178, T.: 18.03.2021;

“Sanık Cumhuriyet’in internet ortamında mağdur Türkan’ın elektronik posta adresine, ..3677@myynet.com adresinden mesaj gönderdiği ve kendisini doktor Murat.. olarak tanıtip evlenme teklifinde bulunduğu, görüşmek üzere ..numaralı telefonunu verdiği, mağdurun kendi telefonundan sanık Cumhuriyet’a ait ... numaralı telefonu arayıp “Niyetiniz ciddi ise tanışabiliriz.” dediği, sanığın da “Seni her anlamda çok beğendim, tam eşim olacak kişisin, seni çok sevdim, sana yardım etmek istiyorum, aileden ve yakınlarından birisi devlet memuru olmak istiyor mu Tarım ve Köy İşleri Bakanlığında ek kontenjanım var.” dediği, Türkan’ın da kendisi için yardım talebinde bulunduğu.. katılanın sanık Cumhuriyet’a ait ..hesaba ..310,00 TL parayı yatırdığı.. olayda.. sanıkların bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işledikleri..” Yargıtay 11. CD, E. 2021/31251, K. 2024/3628, T.: 18.03.2024;

“Sanığın internette “Medyum Olcay” şeklinde ilan vermek suretiyle gerçekleştirdiği eyleminde katılanın dini duygularını istismar etmenin yanın sıra bilişim sisteminin sağladığı kolaylıktan da yararlandığı anlaşılmakla, sanık hakkında ayrıca TCK’nın 158/1-f maddesinin de uygulanması gerektiği ve TCK’nın 158/1-f,son maddesinde adli para cezasının alt sınırının haksız menfaatin iki katından az olmayacak şekilde düzenlendiği gözetilmeksizin sanık hakkında teşdiden ceza belirlenmiş olmasına rağmen adli para cezasının eksik tayini,” Sakarya Bam 8. CD, E. 2022/1276, K. 2022/1768, T.: 16.11.2022; Benzer Kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/30728, K. 2024/3668, T.: 19.03.2024; İstanbul BAM 34 CD, E.2021/890, K. 2023/662, T.: 12.04.2023 Uyap Bilgi Bankası.

programlar, şifre kırıcılar, casus programlar, zararlı yazılımlar aracılığıyla mağdurların sosyal medya hesaplarına, e-posta hesaplarına veya doğrudan bilgisayarlarına izinsiz erişim sağlanmakta, buradan elde edilen bilgiler kullanılarak hileli davranışlara şekil verilmektedir.⁴⁸³

Kanaatimizce günümüzde internetin kullanılmadığı bir alanın adeta kalmaması, elektronik ticaretin geldiği aşama ve sosyal medyanın yaşamın bir parçası haline gelen yaygınlığı dikkate alındığında, neredeyse tüm hileli davranışların mağdurun iradesini sakatlamaya yarayacak sosyal mühendislik yöntemleri gerektirdiği, ayrıca bilişim sistemlerinin araç olarak kullanıldığı diğer dolandırıcılık yöntemlerinin tamamının az veya çok sosyal mühendislikten faydalandığı sonucuna varmak mümkündür. Sözgelimi, sosyal medya hesabı kullanma yönteminde mağdurları cezbedecek, kolay yoldan para kazanma güdülerini harekete geçirecek ilanların veya tekliflerin verilmesinde sosyal mühendislik yöntemi kullanılmaktadır. Elektronik ticaret yönteminde de piyasa değerinin altında olan ürün ilanları verilmesi, sonrasında yapılan yazışmalarda genellikle maddi açıdan sıkışık durumda olduğu için ürünü ucuza sattığı şeklindeki inandırıcılığı arttırmayı amaçlayan söz ve davranışlar da sosyal mühendislik yöntemidir. Ortadaki adam saldırısı, dijital ponzi ve phishing yöntemleri de neredeyse yarı oranında sosyal mühendislik yöntemlerine dayanır. Hepsinin de ortak paydası internetin araç olarak kullanılması ile mağdur ve failin yüz yüze gelmemesidir.

2.1.4.4. Ortadaki Adam Saldırısı İle Dolandırıcılık

Bu yöntemde, fail (ortadaki adam), iki taraf (genellikle taraflardan biri uluslararası şirket olmaktadır) arasındaki internet üzerinden yapılan iletişime, bilişim sistemine haksız müdahale ederek gizlice dahil olmakta ve taraflar arasındaki yazışma içeriklerini ele geçirmektedir. İkinci aşamada, fail elde ettiği verileri (şirket bilgisi, ödeme bilgisi, alacak bilgisi, proforma fatura bilgisi, ödeme tarihi bilgisi) kullanıp, internet üzerinden iletişim kuran her iki tarafla da sanki karşıdaki kişiymiş gibi görüşerek alacaklının-borçluya veya alıcının-satıcıya yapacağı ödemenin kendisine ait banka hesabına aktarılmasını sağlamaktadır.

---

⁴⁸³ Dülger, Bilişim Suçları, s.120-135; Taştemür, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, s.103; Akarlan, Bilişim Suçları, s.90.

Ortadaki adam saldırısı özellikle ihracat veya ithalat yapan Türkiye merkezli firmaların e-posta hesaplarına sızılması, sızılan hesaplara gelen giden e-postaların gizlice okunması, okunan e-postalar sayesinde Türk şirketin ürün gönderip ödeme beklediği yurt dışında bulunan firma bilgisine ulaşılması, sonrasında, yurt dışı firması ile sanki Türk firma yetkilisi gibi yazışma yapılarak şirketin banka hesap numarasının değiştiği bahanesi ile yeni bir banka hesap numarası verilmesi, ödemenin yeni verilen hesaba yapılmasının istenmesi, böylelikle önceden var olan alım-satım ilişkisinden doğan ödemenin farklı hesaba yönlendirilerek haksız menfaat elde edilmesi şeklinde gerçekleşir. Böylelikle ödeme yapacak firma yetkilileri (mağdur firma), uzun süredir ticari ilişkilerini sürdürdükleri ve mesajlaştıkları firma ile internet üzerinden yazışmaya veya konuşmaya devam ettikleri yanılsamasına kapılmaktadırlar. Bu yöntemde, failler (ortadaki adam), inandırıcılığı arttırmak amacıyla ödeme bekleyen firmaların e-posta adreslerinde bir harf değişikliği, bir noktalama işareti ekleme benzeri anlaşılması zor olan değişiklikler yapmaktadır.⁴⁸⁴ Ancak son yıllarda bilişim teknolojilerindeki gelişmelerin etkisi ile hilenin aldaticılığını arttırmada farklı yöntemler de kullanılabilir. Ortadaki adama saldırısının “Deepfake” teknolojisinin katkısı ile gerçekleştirildiği örnek olay bu konuda dikkat çekicidir. Deepfake uygulaması sinemada kullanılan yapay gerçeklik teknolojisinin benzeridir. Deepfake programları kullanılarak bir kişinin görüntüsünün

⁴⁸⁴ “Şikayetçi firmanın Ceosu olan A. OBEİKAN'ın e posta hesabından müşteri şirketin mali işler müdürü olan J. KULİKE'ye 10.03.2019 tarihinde 85.230,00 USD doları paranın Türkiye'de bir bankanın hesabına gönderilmesi talebine ilişkin e posta iletisinin gönderildiğini, şirketin mali işler müdürü olan J. KULİKE'nin belirtilen tutarın Obeikan Investment Group'a geçmesi için müşteri şirketin Ceo'sundan telem ödeme ve onay için fatura istediğini, bu şekilde sahte e posta hesabı kullanılarak yapılan dolandırıcılık eylemi sonucunda, müşteri firmanın bankası olan Gulf International Bank aracılığıyla 11 Mart 2019 tarihinde ödeme yapıldığını...sanıkların bu şekilde üzerlerine atılı suçu işledikleri iddia edilen olay” İstanbul Bam 22 CD, E. 2022/1742, K. 2024/1229, T.: 03.06.2024;

“olay öncesinde Eskişehir ilinde faaliyet gösteren katılan şirket ile Kanada'da faaliyet gösteren CERATEC isimli şirket arasında bulunan ticari faaliyet kapsamında katılan şirketin yurt dışındaki bu firmaya ürün gönderdiği, söz konusu firma tarafından da katılan şirkete ait banka hesabına ürün bedelinin havale yapıldığı ve aralarındaki iletişimin e-posta adresleri vasıtasıyla gerçekleştirildiği, katılan şirket ile Kanada'da faaliyet gösteren CERATEC isimli şirket arasında ticari faaliyet ve bu kapsamda alacak oluştuğunu öğrenen sanıklar E.A ve E.O'nin yurtdışında faaliyet gösteren şirketin katılana yapacağı ödemeyi hileli hareketlerle haksız olarak edinmek için öncelikle katılan şirketin export@boracelik.com isimli e-mail adresine benzeyen çift "l" ile oluşan export@boracellik.com şeklinde bir e-mail oluşturdukları, bu oluşturdukları e-mail adresi ile Kanada'da faaliyet gösteren borçlu şirkete e-mail göndererek ödemelerin yapılacağı hesap numarasının değiştiğini, yeni banka hesap numarasını sanık E.D ...Iban nolu hesap numarası olduğunu bildirdikleri, bu bilgi üzerine Kanada'da faaliyet gösteren şirket tarafından 43.145,00 Amerikan dolarının bildirilen hesaba gönderildiği şeklinde gerçekleştiği anlaşılan eylemde...sanıkların eylemlerinin TCK'nın 158/1-f. maddesinde düzenlenen bilişim sistemleri banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturduğu,” İstanbul BAM 34. CD, E. 2020/1147, K. 2021/2072, T.: 01.12.2021; Benzer Kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2023/5538, K. 2024/ 5621, T.: 29.04.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2023/2425, K. 2024/ 1049, T.: 06.02.2024; Antalya BAM 9. CD, E. 2022/4051, K. 2023/2174, T.: 07.06.2023 Uyap Bilgi Bankası.

veya sesinin veya her ikisinin başka bir kişiye hiper gerçeklikle aktarılması mümkündür. İlk olarak 2017 yılında tanıtılmıştır. Ortadaki adam saldırılarında da artık mail adresini değiştirme yönteminin yanı sıra sıklıkla deepfake teknolojisinden faydalanılmaktadır. Örneğin 2019 yılında İngiliz Enerji şirketini arayan dolandırıcılar Alman tedarikçi firmanın yöneticisinin sesini deepfake yöntemi ile taklit ederek 243.000 Dolar ödemeyi Bulgaristan’da bir hesaba göndermesine ikna etmiştir.⁴⁸⁵

2.1.4.5. Sazan Sarmalı

Sazan sarmalı yöntemi⁴⁸⁶, ortadaki adam saldırısına büyük ölçüde benzemektedir. Her iki yöntemde de alım-satım akdi yapan taraflar bulunmaktadır. Yine her iki yöntemde de alım-satım ilişkisinin taraflarının hileli davranışlarla iradeleri sakatlanmakta, böylelikle satış akdinin konusunu oluşturan ödeme, ortadaki adamın (fail) banka hesabına aktarılmaktadır. Buna karşın, ortadaki adam saldırısında ticari ilişkinin tarafları önceden iletişim halinde olmasına rağmen sazan sarmalı yönteminde taraflar arasında hiçbir aşamada iletişim yoktur. Hem alıcı hem de satıcı telefonla görüştüğü kişinin alım-satım akdinin karşı tarafı olduğuna inandırılmaktadır.

Sazan sarmalı yönteminde, gerçek alıcı (mağdur) ve satıcı (tanık/dolaylı mağdur) hilenin gerçekleştirilmesinden önce ve hileli davranışların sergilenmesi sırasında aslında iletişim kurmayıp gerçekte bir pazarlık yapmamaktadır. Ortadaki adam olan fail, telefonla iletişim kurduğu alıcıya, kendisini satıcı olarak tanıtmakta, satıcıya ise kendisini alıcı olarak tanıtmaktadır. Bu şekilde yürüttüğü pazarlıklar neticesinde alıcının (malvarlığı değeri

⁴⁸⁵ Arslan, Fatih, “Deepfake Technology; A Criminological Literature Review”, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 1, Ağustos 2023, s.707; Balcı, Murat / Çakır, Kerim, “Yapay Zeka Kullanarak İşlenen Dolandırıcılık Suçu ve Dolandırıcılığın Yapay Zeka ile Tespiti”, Ceza Hukuku Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 52, Ağustos 2023, s.219; Babayigit, Beşir, “Deepfake’in Ceza Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi ve De Lege Ferenda Öneriler”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 25, Sayı: 4, Ekim 2021, s.674.

⁴⁸⁶ Son yıllarda görülme sıklığı hızla artan bu yöntemin kanaatimizce ayrı başlık altında ele alınması gerekmektedir. Hatta bu artış ile doğrudan bağlantılı olarak 27/08/2024 tarihli ve 32645 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmeliğin 26. maddesiyle, noterde yapılan araç alım-satımlarında güvenli ödeme yönteminin kullanılması 27/09/2024 tarihinden itibaren zorunlu hale getirilmiştir. Araç alım-satımlarında güvenli ödeme sistemi kullanma zorunluluğu getirilmesinin en önemli nedeninin sazan sarmalı yöntemi ile işlenen dolandırıcılık suçlarındaki katlanarak devam eden artış olduğu gerekçede belirtilmiştir. Güvenli ödeme yöntemiyle alıcı ve satıcı aynı anda aynı ödeme kuruluşu veya bankaya hesap bilgisi bildiriminde bulunmak zorunda olacak, hem alıcı hem de satıcıya ait tanımlı GSM numarasına onay mesajı gönderilecek, böylelikle alım-satımın bedeli olan paranın üçüncü bir şahsın hesabına gitmesi engellenecektir. Ancak unutulmaması gereken nokta, suçluların bu tedbiri aşacak başka bir yöntem geliştireceklerinin neredeyse kesin olmasıdır. Bkz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/08/20240827-1.htm>., Erişim Tarihi, 20.11.2024.

azalan gerçek mağdur) pazarlığa konu ürünün (araç/cep telefonu⁴⁸⁷) bedelini kendisine ait banka hesabına göndermesini sağlayarak haksız menfaat elde etmektedir.

Yöntemin anlaşılması açısından, araç satış ilanı örneği üzerinden aşamalar halinde sürecin açıklanması daha faydalı olacaktır:

- A şahsı (sadece iradesi sakatlanan dolaylı mağdur/tanık) internet üzerinden 800.000 TL bedelli gerçek bir araç satış ilanı verir. İlk verilen ilan aşamasında failin bir etkisi yoktur.
- Fail (ortadaki adam), bu aşamada harekete geçer; A şahsının verdiği ilandaki numarayı arayarak görüşme yapar ve ilandaki araca talip olur. Ancak şehir dışında yaşadığı için aracı bakmaya bir arkadaşını göndereceğini belirtir. Çeşitli bahanelerle (hediye, sürpriz, asıl alıcı o değil vb.) göndereceği arkadaşı ile para konuşulmamasını sadece kendisi ile pazarlık yapılmasını ve telefon üzerinden görüşmeye devam edilmesini özellikle talep eder.
- İkinci aşamada fail, A şahsının verdiği ilanı aynen kopyalar. A şahsına ait aracı sanki sahiymiş gibi internet üzerinden yine 800.000 TL bedelle satışa çıkarır. Sadece ilk ilandaki iletişim numarasını değiştirerek kendisine ait GSM numarasını iletişim numarası olarak verir.
- Fail tarafından ilk ilandan kopyalanarak oluşturulan yani aslında sahte olan 800.000 TL bedelli araç ilanını gören B şahsı (malvarlığı değeri azalan asıl mağdur) ilandaki numarayı arayarak fail ile iletişime geçer ve aslında sahte olan ilandaki aracı satın almak istediğini belirtir. Böylelikle asıl mağdurun aldanma süreci başlamış olur.
- Bu aşamada fail, ilandaki aracın sahibi olan gerçek bir satıcı gibi davranarak aslında kopya olan ilandaki aracı 800.000 TL bedelle satışa koyduğunu belirterek pazarlık yapar ve B şahsı (asıl mağdur) ile anlaşır. Ayrıca aracın devir işlemleri için kendisinin notere gelebileceğini, vekâlet verdiği bir arkadaşını göndereceğini söyler. Yine çeşitli bahanelerle para konusunun göndereceği arkadaşı ile görüşülmemesini, sadece kendisi ile muhatap olunması gerektiğini B şahsına vurgular.

---

⁴⁸⁷ Araç satış ilanı kadar sık olmasa da benzer yöntemin cep telefonu satış ilanı versiyonu da bulunmaktadır. “... somut olayın kimliği tespit edilemeyen Yakup ismini kullanan bir kişi tarafından verilen deniz motoru satış ilanı üzerine katılanın bu kişiyle anlaştığı, kimliği meçhul kişinin aynı zamanda sanık Serdar ile cep telefonu satın almak için anlaştığı, sanık Serdar’dan aldığı hesap numarasını katılana vererek deniz motoru bedelinin sanık Serdar’ın hesabına gönderilmesini sağladığı, sanık Serdar’ın sattığı cep telefonunu da belirlediği buluşma yerinde elden teslim almak suretiyle menfaat elde ettiği şeklinde sazan sarmalı olarak bilinen yöntemle gerçekleştiği kanaatine varılmıştır.” Adana Bam 9. CD, E. 2023/2249, K. 2024/911, T.: 15.05.2024 Uyap Bilgi Bankası.

- Birbirinden habersiz olan A şahsı (aslında gerçek ilanı veren aracını sattığını zanneden kişi) ile B şahsı (sahte ilandaki aracı satın alacağını zanneden kişi) önce aracın ekspertiz incelemesini yaptırıp sonrasında birlikte notere geçerler. Bu sırada ortadaki adam olan fail hem A şahsı ile hem B şahsı ile telefonda zaman zaman görüşmeye devam eder.
- Bu aşamada halen A şahsı, telefondaki görüştüğü kişinin (ortadaki adam) beraberce notere geçtikleri B şahsının arkadaşı/akrabası olduğuna inanmaktadır. Yine aynı şekilde B şahsı da zaman zaman telefonda görüştüğü kişinin (ortadaki adam) beraberce notere geçtikleri A şahsının arkadaşı/akrabası olduğuna inanmaktadır.
- Fail, aracı beğenen ve bir an önce noter devrini yapmak isteyen B şahsından (asıl mağdur) devir işlemlerinin yapılması için satış bedelini, telefonuna gönderdiği IBAN numarasına yatırmasını ister.
- B şahsı (gerçek mağdur), pazarlığa konu aracı gördüğü ve beğendiğinden ayrıca A şahsı da (pazarlık yaptığı şahsın arkadaşı olarak bildiği satıcı) noterde yanında olduğu için para gönderimini riskli görmez ve failin telefonuna ilettiği IBAN numarasına 800.000 TL gönderir.
- Fail, banka hesabına gelen parayı hızlı bir biçimde kripto varlıklara çevirir veya farklı hesaplara aktararak izini kaybettirir. Böylelikle soruşturma aşamasında banka hesabına bloke konulması imkanını ortadan kaldırır.
- Bu noktada bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılarak gerçekleştirilen hileli davranışlar neticesinde haksız menfaat elde edildiğinden dolandırıcılık suçu neticelenmiş olur.

Sonrasında, B şahsı noterde yanında bekleyen A şahsına, ödemeyi telefondaki arkadaşına yaptığını söyleyerek araç devrinin gerçekleştirilmesini ister. Ancak A şahsı kendisine bir ödeme gelmediğini, aracı doğrudan kendisinin sattığını, bir arkadaşının yönlendirmesi ile hareket etmediğini, satış bedelini banka hesabında görmeden noter devrini yapamayacağını söyler. Bu aşamada B şahsı (asıl mağdur), sadece telefonda görüştüğü, hiç yüz yüze gelmediği fail (ortadaki adam) tarafından dolandırıldığını anlar.

Bu yöntemde sadece iki veri faile aittir. Bunlardan birincisi, failin (ortadaki adam) süreç içinde her iki mağdurla ayrı ayrı görüşme sağladığı GSM hattı⁴⁸⁸, diğeri suçtan elde edilen

---

⁴⁸⁸ Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunda faillerin kullandığı GSM hatlarının neredeyse tamamı açık hat/patates hat tabir edilen yabancı uyruklu şahıslar adına olan GSM hatlarıdır. Bu durumun sakıncaları uygulamada yaşanan sorunlar başlığı altında ayrıca tartışılmıştır. “Patates Hat” ifadesi yargısal kararlarda da geçmektedir. Bkz Bölüm 3.4.4. Bkz Konya BAM 8. CD, E.

paranın aktarıldığı IBAN numarasının bağlı olduğu banka hesabıdır. Soruşturmacıların bu iki veri üzerinden şüpheliye ulaşması gerekmektedir.

Sazan sarmalı yönteminin, fail tarafından aslında elde olmayan bir ürünün internet üzerinden satışa konulması, mağdurun sahte internet ilanında gördüğü ürüne talip olması, failin mağdurun gönderdiği parayı uhdesine geçirmesine rağmen ilana konu ürünü mağdura teslim etmeyerek haksız menfaat elde etmesi şeklindeki olay örgüsü, elektronik ticaret yöntemi ile dolandırıcılık yöntemi ile örtüşmektedir. Zira malvarlığı değeri azalan mağdur, ilk başta şüpheli tarafından internet üzerinden verilen sahte ilanı görerek aldanmıştır. Burada kök hile elektronik ticaret yöntemidir. Süreç içinde fail tarafından ortaya konulan gerçekten internete ilan vermiş bir araç satıcısı bulma, ilk ilanı kopyalama, başka bir şahısla kopyaladığı ilandaki aracı satmak için anlaşma, birbirinden habersiz olan tarafları (alıcı-satıcı) ayrı ayrı sürdürdüğü nitelikli yalanlarla aldatarak noterde buluşturma, tarafların aralarında konuşmalarını engelleyecek yalanlar üretme fiilleri sadece mizansenin yoğunluğunu ve inandırıcılığını arttıran diğer hileli davranışlardır. Ancak bu durum nihayetinde sazan sarmalı yönteminin TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli hali oluşturmaya ilişkin sınıflandırmada bir değişikliğe yol açmamaktadır.

Sazan sarmalı yöntemine ilişkin olarak uygulamada yapılan birinci hata, internet üzerinden verilen ilanın varlığı nedeni ile somut olayın başlangıçta bilişim sistemleri araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturmakla birlikte, tarafların daha sonra yüz yüze gelmesi nedeni ile eylemin basit dolandırıcılık suçuna dönüştüğü yanılgısıdır. Oysaki noterde buluşan dolayısıyla yüz yüze gelen kişiler (alıcı-satıcı) aslında gerçek mağdur ve tanıktır. Suçun faili ise her iki şahısla da telefonda ayrı ayrı konuşan, her iki mağduru da hile ile kandıran, hesabına para aktarılmasını sağlayarak haksız menfaat elde eden “ortadaki adam”dır. Bu durumda satış bedelini telefonda kendisine verilen IBAN numarasına göndererek maddi açıdan zarara uğrayan asıl mağdur ile ortadaki adam olan fail hiçbir aşamada yüz yüze gelmemektedir. Bu nedenle failin eylemleri nihayetinde bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturmaktadır.⁴⁸⁹ Yine bu yönetime ilişkin olarak karşılaşılan

---

2024/3569, K. 2025/728, T. 12.02.2025; İzmir BAM 27. CD, E. 2024/705, K. 2025/1639, T. 22.04.2025; İstanbul BAM 34. CD, E. 2021/2922, K. 2025/507, T. 26.02.2025 Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁸⁹ “..Tanık ..Gökhan tarafından internet üzerinden satışa konulan ..plakalı araç ilanından araç bilgilerini alın ve sonradan kendisini Baki.. olarak tanıtan kişinin bir kaç hafta sonra söz konusu araç bilgileriyle internette satış ilanı verip bu ilanı gören müşterinin araca müşteri olmak için yaptığı telefon görüşmesinde araca bakıp beğenirse alma hususunda anlaştıkları, şahsın bu defa daha önce ilan veren aracın gerçek sahibi Gökhan..’u arayıp kendisini ...İlinde görev yapan Uzman Çavuş Baki.. olarak tanıtip aracı satın

ikinci yanılı suç yerinin belirlenmesine ilifkindir. Uygulamada sazan sarmalı yöntemi ile iflenen dolandırıcılık suçunun iflendiği yerin tarafların bir araya geldiği noter/tapu/galeri olduğu feklinde hatalı kararlarla karşılaşılmaktadır. Ancak yine belirttiğimiz üzere bu yöntemde fail (ortadaki adam) ile mağdur yüz yüze gelmediğinden bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçuna ilifkin genel yetki kuralı gereğince suç yeri mağdurun ikametidir.⁴⁹⁰

---

alacağını ancak kendisinin gelemeyeceğini..bir arkadaşının gelip araca bakıp alacağını belirtip ardından "gelen şahıs pımpiriklidir. O'na aracın fiyatından ayrıntılardan bahsetmeyin aracı alan benim paranızı havale edeceğim" dediği, müşteki Abdulhamit'ya da aracı kendisi adına teyzesinin oğlunun getireceğini belirttiği, sanıkların telefon yönlendirmesiyle gerçek araç sahibi Gökhan ile alıcı olan katılanın birlikte notere giderek devir iflemlerini yapacakları sırada müştekiyi telefonla arayan kişinin para havalesi yapılmak üzere ..banka hesap numarasını bildirdiği, müştekinin, ..banka hesap numarasını para havalesi yaparak Gökhan'dan aracın noter devrini almak istediği, ancak Gökhan hesabına para yatmadığını, bu sebeple aracın devrini veremeyeceğini belirtmesi üzerine, müşteki ile Gökhan'un tekrar ayrıntılı konuştuklarında müştekinin dolandırıldığını anladığı... sanıkların fikir ve eylem birliği içerisinde katılana karşı bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu ifledikleri..” Ankara BAM 10. CD, E.2023/1464, K. 2025/80, T.: 27.01.2025;

“..Hakkında ek kovuşurmaya yer olmadığına dair karar verilen mer'in internet üzerinden sahibinden.com isimli sitede .. plaka sayılı aracını 715.000 TL'ye satmak için ilan verdiği, sanığın mer'ı numaralı ..adına kayıtlı hattan arayarak kendisini Mehmet Ali ismi ile tanıtıp aracı satın almak istediğini, aracı ertesi gün çalışanlarının gelip ekspere götüreceklerini, araç bedelini ise kendisinin göndereceğini söyleyip whatsapp üzerinden aracın bulunduğu konum ile aracın ruhsatını ve fotoğraflarını göndermesini istediği, mer'in bilgileri sanığa gönderdiği, sanığın daha sonra sahibinden.com isimli sitede aynı aracı 585.000 TL'ye satmak için paylaştığı, ilanı gören katılan Fatih'n ilanda belirtilen adına kayıtlı telefon numarasını arayarak sanık ile irtibata geçtiği, sanığın katılana kendisini Mehmet Ali ismi ile tanıtarak katılana whatsapp üzerinden daha önce araç sahibinden temin ettiği araç ruhsat fotoğrafını gönderdiği, katılan ile aracın satışı hususunda anlaştıkları, katılanın 28/02/2023 tarihinde İstanbul iline giderek telefondaki şahısın kendisine attığı konuma gittiğinde araç ruhsat sahibi olan mer'in kendisini beklediğini grdği, araca ekspertiz yapıldıktan sonra araç ruhsat sahibi ile notere gittikleri, ruhsat sahibi mer ve katılanın telefon ile sanık ile iletişim kurmaya devam ettikleri, katılanın kendisine verilen banka hesabına 400.000TL parayı gönderdiği, sanığın ruhsat sahibine araç bedelini kendisine ve arkadaşı adına gönderdiğine dair dekont fotoğrafı attığı, ancak ruhsat sahibinin kendi hesabına ve arkadaşının hesabına para gelmediğini grdği, bu sırada katılanın parayı gönderdiğini telefondaki sanığa söylediği, on beş dakika bekledikten sonra telefondaki sanığın numarasını sildiği, bunun üzerine katılanın dolandırıldığını anladığı, bu fekilde gerçekleşen olayda sanığın hakkında ek kovuşurmaya yer olmadığına dair karar verilen ruhsat sahibi mer 'a ait araca ilifkin sahte satış ilanı vererek aracı almak için kendisini arayan katılana elde ettiği araç ruhsatını göndererek katılanın kendisine 400.000 TL göndermesini sağlaması feklindeki eylemini hem bilişim sisteminin sağladığı kolaylıktan yararlanmak hem de İç İşleri Bakanlığının maddi varlıklarından olan araç ruhsatını kullanmak suretiyle gerçekleştirdiğinin anlaşılması karşısında; sanığın eyleminin 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f maddesinde düzenlenen bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun yanında TCK'nın 158/1-d maddesinde düzenlenen kamu kurum ve kuruluşlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu da oluşturması..” Sakarya BAM 8. CD, E. 2024/4517, K. 2025/124, T.: 15.01.2025 Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁹⁰ 7331 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle 5271 sayılı CMK'nın yetkiyi düzenleyen 12. maddesine “Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının ya da banka veya kredi kartlarının araç olarak kullanılması suretiyle iflenen suçlarda mağdurun yerleşim yeri mahkemeleri de yetkilidir” feklinde yeni bir fıkra (CMK 12/6) eklenerek bilişim suçlarında mağdurun yerleşim yerinin de suç yeri kabul edileceğine dair tereddütleri ortadan kaldıran bir hüküm getirilmiştir.

2.1.4.6. Dijital Ponzi Dolandırıcılığı

Eskiden de var olan bir dolandırıcılık yönteminin dijital dünyaya uyum sağlaması ve daha yaygın hale gelmesinin tipik örneği olan dijital ponzi dolandırıcılığı, geçmiş yüz yıl öncesine dayanan klasik ponzi sisteminin, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle gerçekleştirilen bir türüdür.⁴⁹¹

Adını Charles Ponzi'den alan⁴⁹² klasik ponzi sisteminde, fail sözde (hayali) bir iş kolunda çok kar elde edilen bir faaliyet yürüttüğünü (finansla veya reel sektör) veya faaliyetin başlangıç aşamasında olduğunu ileri sürerek projeye yatırım yapmak isteyen katılımcılara yüksek faiz (kar payı) getirisi vaadinde bulunur. Fail, ilk aşamada yatırıma ortak olma teklifini sadece yakın çevresindeki birkaç kişiye yöneltir. Ancak ileriki süreçte referans usulü ile sisteme sonradan dahil olan kişilere de aynı hayali projeye ilişkin vaatlerde bulunur. Sisteme ilk katılan yatırımcılara vaat edilen yüksek kar payları düzenli olarak ödenmekle birlikte aslında gerçekte bir yatırım, üretim veya hizmet faaliyeti yoktur. Elde edilen gerçek bir kar olmadığı için ilk yatırımcıların paraları sonradan gelen kişilerden toplanan paralarla ödenir.⁴⁹³ Böylece sistemin düzgün işlediği algısı oluşturularak yeni yatırımcı girişinin katlanarak büyümesi sağlanır. Ancak er veya geç yeni yatırımcı girişi azaldığında veya ödeme yapılacak üyelerin sayısı aşırı arttığında sistem ulaşabileceği en çok yatırımcıya erişecek ve ödeme yapılamaz duruma gelecektir. Son aşamada fail sistemdeki bütün parayı alıp ortadan kaybolacaktır.⁴⁹⁴

Ponzi sisteminin başındaki organizatörün (fail) sisteminin en başından itibaren nitelikli yalana ihtiyaç duyması⁴⁹⁵, aslında olmayan bir yatırımı varmış gibi göstermesi,

⁴⁹¹ Bulut, Esra, “Klasik Ponzi Girişimcilikten Dijital Ponzi Girişimciliğe”, Finansal Çalışmalar ve Araştırmalar Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 26, Ocak 2022, s.20 (Bulut, Dijital Ponzi).

⁴⁹² Ponzi şemaları adını 1920’de çok sayıda yatırımcıyı dolandıran Charles Ponzi’den almıştır. ABD’de yaşayan ve aslen İtalyan bir göçmen olan Charles Ponzi, geri gönderim pullarının uluslararası piyasada el değiştirmesinden kazanç sağladığı yalanıyla, yatırımcılara 45 günde yüzde 50 ya da 90 günde yüzde 100 gibi getiri vaat etmiş, ilk yatırımcıların sözde kar payı ödemelerini sonraki yatırımcılardan gelen paraları kullanarak yapmıştır. Charles Ponzi, kâğıt üzerinde oldukça kapsamlı ve kârlı bir yatırım planı yürüttükten sonra, Ağustos 1920’de tutuklanmıştır. Bu hususta bkz. Bulut, Dijital Ponzi, s.23; Dursun, Dolandırıcılık, s. 156; Develi, Ahmet Mertcan, “Dolandırıcılık Suçunun Bir İşleniş Biçimi Olarak Piramitsel Dolandırıcılık Suçu”, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2020, s.98 (Develi, Piramitsel Dolandırıcılık); Sert Sütçü, Selin, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m.80 Hükmüne Göre Piramit Satışlar”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt.22, Sayı: 3, Aralık 2016, s.2508 (Sütçü, Piramit Satışlar), s.2508.

⁴⁹³ Bulut, Dijital Ponzi, s.20.

⁴⁹⁴ Sütçü, Piramit Satışlar, s.2508.

⁴⁹⁵ Genellikle kuyumcuların, müşterilerinin altınlarını saklama bahanesiyle ellerinde tutması, bir süre sonra altınlarla birlikte ortadan kaybolması şeklinde gerçekleşen suç tipi, ponzi sistemine benzerlik

katılımcılardan toplanan parayı işlettiği ve kar elde ettiği algısı oluşturmak için hileli davranışlara başvurması, gerçekte bir kar getirisi olmadığını bilmesine rağmen bu durumu gizleyerek eski yatırımcıların faiz alacaklarını sisteme yeni gelenlerin yatırdığı paralardan ödemesi, sistemin çalıştığı algısı yaratmaya çalışarak sürekli yeni katılımcı girişini hedeflemesi⁴⁹⁶ ve sonuçta haksız menfaat elde etmesi fiilleri, bütün halinde dolandırıcılık suçunun tipiklik unsurunu ihtiva etmektedir. Bu bağlamda, ponzi sistemi ile benzerlik gösteren ve sık sık karıştırılan Kartopu sözleşmeleri ve piramitsel satış sistemlerinin⁴⁹⁷ aksine⁴⁹⁸ ponzi sisteminin nihayetinde bir dolandırıcılık türü olduğu

göstermektedir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, failin (kuyumcu) başta beri dolandırıcılık kastının mevcut olup olmadığının belirlenmesi gerekliliğidir. Kuyumculuk yapan failinin baştan beri dolandırıcılık kastının ispat edilmemesi halinde, eylem güveni kötüye kullanma suçunu oluşturacaktır. Yargıtayın bu konuda istikrar kazanmış kararları bulunmaktadır. Bkz. “ „Kuyumculuk ismi ile faaliyet gösteren kuyumcu esnafı olan sanığın, müşterisi olan katılımdan değerlendirme amacıyla 203 gr altın alıp iş yerini terk ederek kaçması şeklindeki eyleminin TCK’nin 155/2 maddesinde düzenlenen hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunu oluşturduğu gözetilmeden yazılı şekilde karar verilmesi “ Yargıtay 11. CD, E. 2022/5471, K. 2022/19854, T.: 29.11.2022; Benzer Kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/27815, K. 2024/502, T.: 16.01.2024; Yargıtay 15. CD, E. 2020/5896, K. 2020/9419, T.: 06.10.2020 Uyap Bilgi Bankası.

⁴⁹⁶ Bulut, Dijital Ponzi, s.20

⁴⁹⁷ Kartopu sözleşmeleri; İlk müşterinin belli sayıda yeni müşteri getirmesi hususunda organizatörle anlaşmaya vardığı; kararlaştırılan sayıda müşteriyi bulması halinde ilk müşterinin bir ürünü oldukça ucuza almaya hak kazandığı, diğer müşterilerin de aynı şartlar altında ürün almaya hak kazanacağı ve böylece doğrudan organizatöre çok sayıda müşterinin gelmeye başladığı sisteme verilen isimdir.

Piramitsel satış; yatırımcıların belli bir bedel karşılığında sisteme üye yapıldığı, her üyenin sisteme dâhil ettiği yeni üyeler üzerinden kazanç elde ettiği ve sisteme katılan herkesin döngüyü bu şekilde sürdürerek zincirin halkalarının organizatörden aşağıya doğru genişletildiği sisteme verilen isimdir. Piramit satış sisteminde katılımcı olabilmek için giriş ücreti adı altında, belli miktar para veya malvarlığı alınır. Piramitsel sistemde ponzi sisteminden farklı olarak toplanan paranın işletildiği ve kar elde edildiği iddiası yoktur. Bu hususta bkz Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.291.

⁴⁹⁸ Piramitsel satış sistemi Türkiye’de “Titan Saadet Zinciri” olayıyla kendisini duyurmuştur. Yargıtay Titan kararı ile piramitsel satışın suç olduğuna karar vermiştir. “katılımcının inceleme ve araştırma eğiliminin etkisiz hale getirildiği, (...), sanıkların eylem birliği içerisinde hile ve desiselerle mağdurların fikri faaliyetlerini etkiledikleri, onlarda psikolojik bir körlük yarattıkları, matematiksel işlem ve tablolarla üyelerde hatalı bir inanç meydana getirdikleri, çok para kazanılacağı vaadi, yüksek volümlü müzik, devamlı alkışlarla katılımcıların sağlıklı düşünme yeteneğinin ortadan kaldırıldığı, oluşan hatalı inanç ve kanaatle devamının sağlandığı, belirtilen sanıkların, toplantıya katılmalarından üye olunmasına kadar ki zaman içerisinde ustaca hazırlanmış mizansen ve yalanlarla mağdurları kandırdıkları, kullanılan hile ve desisenin mağdurların bulundukları sübjektif durum nazara alındığında kandırıcı nitelikte olduğu, sanıkların gerçek durumu açıklamadıkları zira sistem gereği zincirin halkaları genişledikçe üye temin etmenin zorlaşacağı, belli bir müddet sonra üye temininin imkânsız hale geleceği ve sistemin bu aşamada çökeceği, son üye olanların bu işleyiş içerisinde para kazanma olanağının bulunmadığı, bu durumun bilinçli olarak gizlendiği, bu eylemler nedeniyle mağdurlar zarara uğratarak sanıkların haksız kazanç elde ettikleri, bir kısım mağdurların başlangıçta ödedikleri katılım bedelini daha sonra kendilerinin de üye bulmak suretiyle zararlarının giderilmesini sanıklar açısından oluşan suç ortadan kaldırmayacağı, bu şekilde sanıkların eylemlerinin hukuki boyutları çıkıp cezai sorumluluğu gerektiren dolandırıcılık suçu niteliğini aldığı anlaşılmıştır. ”Yargıtay CGK, E.1998/6-280, K. 1998/359, T.: 24.11.1998 Aktaran Develi, Piramitsel Dolandırıcılık, s.96.

Başbüyük, piramitsel satış sistemine dahil olan üyelerin sürecin tüm aşamaları hakkında bilgi sahibi olması nedeni ile Yargıtayın emsal kararının aksine dolandırıcılık suçunun oluşmadığı görüşündedir. Bkz Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.294; Maviş ise piramitsel satışta baştan tüm sistemin doğru şekilde anlatılmasına rağmen yeni üye sisteme dahil olmuş ise zaten suçun tipiklik unsuru oluşmayacağı

noktasında tereddüt yoktur.⁴⁹⁹ Bilenen en büyük ponzi sistemi olarak adlandırılan ve belgesellere konu olan Madoff vakası⁵⁰⁰ veya Banker Kastelli vakası⁵⁰¹ ponzi dolandırıcılığıdır. Yargıtayın ponzi sisteminin dolandırıcılık suçunu oluşturduğuna dair yakın tarihli kararları bulunmaktadır.⁵⁰²

ancak Titan saadet zinciri örneğinde olduğu gibi yani üyelerin gerçeklik algısının çeşitli yöntemlerle sakatlanıp psikolojik körlük yaratıldığı örneklerde dolandırıcılık suçunun oluşacağı yorumu yapmaktadır. Bkz. Maviş, Volkan “Dolandırıcılık Suçunun Hile Unsuruna İlişkin Sorunlar”, İÜHFD, Özel Sayı, Cilt:1, 2015, s. 621.

⁴⁹⁹ Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.297; Bulut, Dijital Ponzi, s.20; Sütçü, Piramit Satışlar, s. 2506; Develi, Piramitsel Dolandırıcılık, s. 98; Dursun, Dolandırıcılık, s.156; Yılmaz, Dolandırıcılık Tipolojileri, s.2; Yılmaz, Abdurrahman, “Fikir Satma Temeline Dayanan Dolandırıcılıklar (Ponzi Dolandırıcılığı)”, Jandarma Dergisi, Sayı: 143, Ekim 2015, s.1-3 (Yılmaz, Ponzi Dolandırıcılığı).

⁵⁰⁰ Bir süre NASDAQ borsasının Yönetim Kurulu Başkanlığı’nı da yapan Bernard Madoff, 1960 yılında kurduğu şirketi aracılığıyla tarihin en büyük dolandırıcılığını gerçekleştirmiştir. Madoff “sahte tahvil” ve “sahte hedge fonu” yatırımı yaptığı ve elde ettiği karı yatırımcılara dağıttığı yalanı ile piyasadan uzun yıllar para toplamıştır. Aslında yapılan herhangi bir yatırımı yoktur ve sistem bilinen en büyük ponzidir. Madoff “Ponzi Dolandırıcılığı”na kendi ifadesine göre 1990 yılında başladığını ifade etse de ABD Sermaye Piyasası Kurulu’na göre dolandırıcılığın başlangıç tarihi 1970’lere kadar uzanmaktadır. Madoff’un, tutuklandığı 2008 yılına kadar piyasadan topladığı paranın 50-65 milyar dolar arasında olduğu tahmin edilmektedir. Madoff 2009 yılında toplam 150 yıl hapse mahkûm edilmiştir. Yılmaz, Dolandırıcılık Tipolojileri, s.2; Yılmaz, Ponzi Dolandırıcılığı, s.3; Bulut, Dijital Ponzi, s.23; Develi, Piramitsel Dolandırıcılık, s.98; Netflix’te 2024 yılında yayınlanan Madoff belgeseli, ponzi yöntemi ile dolandırıcılık konusunda aydınlatıcıdır. Belgeselde, ponzinin başlangıcı, sürecin işleyişi, failinin eylemlerinin neden dolandırıcılık suçunu oluşturduğu, mağdurların sürekli kazanç sağlama güdülerine yapılan saldırı, sürekli kar elde edildiğine yatırımcıların nasıl ikna edildiği ayrıntılı olarak anlatılmaktadır.<https://www.netflix.com/search?q=mad&jbv=81466159>., Erişim Tarihi, 11.10.2024.

⁵⁰¹ Gerçek ismi Abidin Cevher Özden’dir. Trabzon’un Sürmene ilçesine bağlı Kastel köyü doğumlu olması nedeni ile “Banker Kastelli” takma adıyla tanınmaktadır. Bankaların % 2-3 faizle para topladığı 1980’li yılların başında bankaların yatırımcılara verdiği her 100 TL’lik “mevduat sertifikası”nı 75 TL’ye satın alacağını ve karşılığında %5-6 faiz vereceğini vaat etmişti. Aslında Kastelli’ninki de tipik bir Ponzi sistemiydi. “Banker Kastelli” modelinde sisteme dahil olanların sayısı 250 bin kişiye ulaşırken, toplanan para milli gelirin %3,3’ü olan 2,2 Milyar doları bulmuştu. Sistemin çökmesinin ardından finansal sistemde yeni düzenlemelere gidildi. Sermaye Piyasası Kanunu çıkarıldı. Sermaye Piyasası Kurulu oluşturuldu ve İstanbul Borsası açıldı. Oluşturulan Tasfiye Kurulu aracılığıyla yatırımcıların parası ödendi. Yılmaz, Ponzi Dolandırıcılığı, s.3.

⁵⁰² “...Sanığın bir otelde piyanist olarak çalışırken arkadaşları olan katılanlara, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’nda hisse alım satımı yaparak çok iyi kâr elde ettiğini, kendisine para vermeleri halinde kâr ettireceğinden bahisle kandırmak suretiyle paralarını aldığı, başlangıçta kâr payı ve kazandığına dair inandırıcı olması için küçük miktarlarda aylık bir miktar para dağıtımını yaptığı, bu şekilde daha fazla kişinin para vermesini sağladığı, ilk olarak paralarını aldığı kişilere sonrakilerden aldığı paralardan bir kısmını yine kâr payı diye dağıtıp inandırıcılığını kuvvetlendiren sanığın, bu yolla katılanlar J.T.’den 159.150 TL, M.B.Ş.’den 56.000 TL, P.Ş.’den 40.000 TL, B.B.’den 35.830 TL, P.D.’den 45.000 TL para aldığı, sonrasında aldığı bu paralar ile ortadan kaybolduğu, sanığın bu şekilde üzerine atılı suçu işlediğinin iddia edildiği olayda, gerçeğin kuşkuya yer vermeyecek şekilde tespiti bakımından, sanığın borsada yapmış olduğu işlem kayıtları bilirkişi marifetiyle incelenerek sanığın katılanlardan almış olduğu paraları borsaya yatırıp yapılan işlem esnasında zarar ettiğinin tespiti halinde eylemin hukuki ihtilaf kapsamında olacağı, alınan paraların borsada hiç işleme sokulmadığının tespiti halinde ise dolandırıcılık suçunun oluşacağı değerlendirilmeden yazılı şekilde eksik inceleme ile hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 15.CD. E. 2012/22360, K. 2014/13898, T.: 09.07.2014;

“kamuoyu tarafından “saadet zinciri” ya da “ponzi sistemi” olarak da tanımlanabilecek olan ve sözde otel odası kiralanmak suretiyle kâr elde edilip sistemdeki kişilere katılımları oranında pay dağıtımına dayandığı ileri sürülen (gerçekte bu şekilde bir ticari faaliyette bulunulduğu ve bu faaliyet sonucunda kâr elde edildiğine ilişkin delil bulunmadığı gibi, sanık Erdinç’in aşamalarındaki savunmaları karşısında, iddiaların aksine bu şekilde gerçekleşen bir ticari faaliyetin hiç olmadığı belirlenmiştir.) dolandırıcılık eyleminin

Klasik ponzi yöntemini oluşturan fiillerin, bilişim sistemlerinin sağladığı kolaylıkla işlenmesi “Dijital (Postmodern) Ponzi Dolandırıcılığı” olarak adlandırılabilir.⁵⁰³ Mağdurun, internette gezinirken gördüğü yüksek faiz veya kar payı getirisi vaadinde bulunan reklamlara aldanarak ponzi sistemine dahil olması, sonrasında sisteme yatırdığı para kadar zarara uğraması halinde, fail (ponzi organizatörü), interneti (bilişim sistemlerini) araç olarak kullanarak mağdura ulaşmakta ve yine bilişim sistemlerinin sağladığı sanal gerçeklik algısı sayesinde mağdurun iradesini sakatlayarak haksız menfaat elde etmektedir. Bu nedenle failin eylemi, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturmaktadır.⁵⁰⁴ Klasik ponzide olduğu gibi dijital (postmodern) ponzide önemli olan sistemin çalışması için hayali bir proje sunulmasıdır. Bilişim sistemlerinin hayatın her alanında yarattığı etkinin bir sonucu olarak hayali projeler de çeşitlenmiştir. Dijital ponzi organizatörünün sunduğu hayali proje, Forex yatırımı⁵⁰⁵, kripto para ticareti⁵⁰⁶, borsa aracı kuruluşu görünümü ile para toplama⁵⁰⁷, reel

---

planlayıcısı olan ve sistem için bizzat fon toplamakla birlikte, dosya kapsamındaki diğer sanıkları da sisteme yeni kişi ya da kişiler dahil etmek suretiyle fon temin etmeleri için yönlendiren kişi olduğu oluşturma, eylem nedeniyle maddi menfaat de elde etmek suretiyle atılı dolandırıcılık suçunu işlediği...” Bursa BAM 14. CD E. 2025/748, K. 2025/682, T.: 10.03.2025. Uyap Bilgi Bankası.

⁵⁰³ Bulut, Dijital Ponzi, s. 35; Yılmaz, Dolandırıcılık Tipolojileri, s.2; Yılmaz, Ponzi Dolandırıcılığı, s.3; Develi, Piramitsel Dolandırıcılık, s.109, Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.298

⁵⁰⁴ Develi, Piramitsel Dolandırıcılık, s.109

⁵⁰⁵ Son dönemde sık rastlanılan ve tipik bir “Ponzi dolandırıcılığı” olan yöntem, sözde “forex yatırımı”dır. İngilizce “Foreign Exchange” kelimelerinden türetilen “forex” farklı para birimleri arasında alım-satım yapma temeline dayanmaktadır. Bu hususta bkz. Yılmaz, Ponzi Dolandırıcılığı, s.2.

⁵⁰⁶ Kripto-ponzi olarak nitelendirilen bu sistemde, yeni yatırımcılar sahte raporlar, gerçekçi olmayan yüksek getiri oranları ve eski yatırımcıların tavsiyeleri kullanılarak kullanıcılar birbirine bağlanır. Kripto paralarla yapılan ödemelerle sisteme dahil olan yatırımcılar üzerinden sahte vaatler ve sahte yatırımcılar ile dolandırıcılık suçu işlenir. Kendilerini kripto para borsalarında ve yatırımında uzman olarak tanıtan kişiler satın alınan kripto para biriminin kendi cüzdanlarında muhafaza edilmesi karşılığında yatırımları büyütecekleri vaadinde bulunur. Ancak açtıkları yatırım hesabına giriş yapıldığında ekranda görünen hesabın sahte olduğu anlaşılır. Bkz. Balci, Murat, Kerim Çakır, Kripto Para Dolandırıcılığı, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 181, Eylül 2021, s.1687; Sarıkaya, Samet, Kripto Varlık Dolandırıcılığı, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 2, Temmuz 2023, s.570.

⁵⁰⁷ “Kamboçya’da yaşadığı değerlendirilen Pi takma isimli şahıs ile bu şahıs ile birlikte hareket eden Dingmo takma isimli şahsın "Ow" isimli diğer bahis sitelerinde emsali olmayan şekilde futbol maçlarında oluşmayacak spor tahmini üzerine dayalı sermaye korumalı bahis/kazanç oranlı bir sistem ve bu sisteme entegre bir internet sitesi oluşturdukları, oluşturulan sistemin bahis kazancından ziyade birinci kuşakta kazandırılacak üye sayısınınca yüksek kar getirisine dayalı önce yatırım yapanlara gerçekleştirilecek ödemelerin sisteme daha sonradan katılanların yatırdıkları paralarla gerçekleştirildiği, bu sistemin ponzi adıyla da bilindiği ancak sistemin işleyişi itibarıyla belli bir aşamadan itibaren geri ödeme yapılamayacak duruma geldiği ve üyelerin kazanç bakiyelerinin sistem kapatılarak ödenmediği, oluşturulan bu sistemde güven oluşturmak için sanık Cihat’ın bu sistemle aynı adlı olan Ow Şehir Futbolu Spor Hizmetleri LTD ŞTİ’ni kurduğu, sistemin yer aldığı internet sitesinde de bu şirkete ait vergi levhası ve diğer belgelerin fotoğrafının yeni üye olacıklara güven sağlamak için paylaşıldığı, bu şekilde sistemin yasal bir zeminde yer aldığı görüntüsü verildiği, sistem içerisinde telegram isimli uygulama üzerinden gruplar da oluşturulduğu, sanıklar Ercan ve Ergül’ün de bu gruplarda maçlarla ilgili paylaşımlar yapıp yeni üye kazanımı yönünden yönlendirmeler yaptıkları, sanık Asimujiang’ın ise Pi takma adlı şahsın talimatları doğrultusunda bu sisteme yeni üye olanların hesaplarına ilk üyelik bakiyesi bonus aktarılması ve komisyon

sektörde yatırım yapıp kar payı dağıtımı (Çiftlikbank vakası) ^{508,509} şeklinde olabilir.⁵¹⁰ Klasik ponzi, inandırıcılığı arttırmak amacıyla aylık veya yıllık bilanço, kar-zarar hesabı, yatırım yapılan hisse senetlerinin listesi veya faaliyet gösterilen iş koluna ilişkin faturalar sahte olarak tanzim edilmekte ve düzenli olarak mağdurlara gönderilmektedir. Böylelikle katılımcıların gerçekte olmayan bir yatırım sayesinde kar payı/faiz aldıklarını düşünmeleri sağlanmaktadır. Ancak artık dijitalleşme ile birlikte tüm bunlara gerek kalmamıştır. Dijital ponzi mağdurlar sisteme para yatırdıktan sonra bu paranın işletildiği, kendilerine işletilen paradan elde edilen getirinin aktarıldığını düşünmeye devam etmeleri için bilişim tabanlı ara yüz programları kullanılmaktadır. Sözgelimi çiftlik bank örneğinde, gerçekte bir yatırım olmamasına rağmen reel sektörde yapılan üretimler sayesinde mağdurların hesaplarında para biriktiğine dair sahte algı oluşturulurken; bilişim tabanlı olan ara yüz programları⁵¹¹ kullanılmıştır. Ara yüz programları aracılığıyla mağdurların yapmış oldukları yatırımlarının kar getirdiğini

---

aktarılmasına komisyon karşılığında hesaplarını kullandırarak aracılık ettiği ve kazanç sağladığı olayda: Bilişim Sistemlerinin ve Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Araç Olarak Kullanılması Suretiyle, Tacir, Şirket Ynt., Şirket Yetkilisi İle Koop. Yöneticilerinin Ticari, Koop. Faaliyetleri Kapsamında Dolandırıcılık suçlarından sanıklar Ercan Doğan, Sanık Cihat Oğur, Sanık Ergül Şekerci, Sanık Asımujiang Xiafukaiti'nin mahkumiyetlerinde..hukuka aykırılık bulunmadığı” Antalya BAM 14. CD, E. 2024/1476, K. 2025/1372, T. 18.03.2025 Uyap Bilgi Bankası.

⁵⁰⁸ Çiftlik Bank hayali yatırım olayında, organizatörler yatırım yapacaklarını ve katılımcılara gelirlerini arttıracaklarını söyleyerek 132 bin 222 katılımcıdan yaklaşık 1 milyar 140 milyon TL toplandığı; geri ödemenin ise yaklaşık 688 milyon TL olarak gerçekleştiği; oysa vaat edildiği gibi sistem işleseydi ödeme için yaklaşık 2 milyar 972 milyon TL'ye ihtiyaç duyulacağı belirtilmektedir. Bu hususta bkz Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.298.

⁵⁰⁹ Çiftlik bank adı altında yapılan ponzi dolandırıcılığı 2015-2018 yılları arasında gerçekleşmesine rağmen, bu tür bir oluşumun kesinlikle ponzi olacağına dair 2015 yılında yayınlanmış çalışma bulunması dikkate değerdir. “Sözde büyükbaş hayvan alımı ve sütten elde edilen gelirin dağıtılması. Bu tür dolandırıcılıkta; sisteme piyasadaki kaliteli bir süt ineğinin değeri kadar bir miktarla girilebilmekte ve günlük 30 litre süt elde edileceği, bunun 25 Lt. 'nin masraflara ayrılacağı ve geriye kalan 5 Lt. 'nin yatırımcıya kar olarak iade edileceği vaat edilmektedir. Sözde “forex yatırımı”na göre çok daha iyi kurgulanmış olan süreç 39 aya yayılmak suretiyle muhakkak olan çöküş ötelenmeye çalışılmıştır.” bkz. Yılmaz, Ponzi Dolandırıcılığı, s.2.

⁵¹⁰ Ankara BAM 11 CD, E. 2024/1812, K. 2025/405, T.: 24.03.2025; Antalya BAM 9.CD, E.2023/1640, K. 2023/4086, T.: 01.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁵¹¹ Ara yüz dolandırıcılığında, ayrı başlık yapılamayacak kadar tüm yöntemlerle iç içedir. Tüm diğer yöntemlerde olduğu gibi ponzi dolandırıcılığı yönteminde de ara yüz kullanılabilir. Ponzi sisteminden farklı olarak ara yüz kullanılan dolandırıcılık türünde, sanal ortamda kişi para kazandığına ikna edilmekte, kazandığı parayı çekebilmesi için vergi, harç, komisyon adı altında ödemeler yapması gerektiğine ikna edilerek haksız menfaat elde edilmektedir. Mağdur, ara yüz hesabında gördüğü parayı yasa dışı kumar oyunundan, e-ticaretten, kripto para alım satımından kazandığına inandırılmaktadır. Bu yöntemde mağdurdan daha fazla para alabilmek için kazandın bahanesi ile ara yüze müdahaleler yapılmakta, mağdur sanal ortamdaki hesabında kar elde ettiğini görerek sisteme daha fazla para yatırmaktadır. Ara yüz dolandırıcılığında elektronik ticaret, dijital ponzi ve sosyal mühendislik yöntemleri iç içe geçmektedir. Sonuçta sanal ortamda mağduru para kazandığına ikna ederken, kazanılan paranın yatırımdan geldiğini söylenmesi halinde dijital ponzi dolandırıcılığı, sanal kumardan, sanal alışverişe aracılık faaliyetinden, kripto alım satımından, evde paketleme veya evden ticaretten geldiğinin söylenmesi halinde e-ticaret ve sosyal mühendislik dolandırıcılığı olacaktır. Emsal Karar: Antalya BAM 14. CD, E. 2024/1476, K. 2025/1372, T. 18.03.2025 Uyap Bilgi Bankası.

sistem üzerinden anlık olarak takip etmeleri sağlanmakta, böylelikle aslında sahte olan sistemin inandırıcılığı arttırılmaktadır. Gerçekte ise mağdurların, şifre ile girdikleri hesaplarına yazılımsal olarak dışarıdan müdahale edilmektedir.

Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılarak işlenen tüm dolandırıcılık suçlarında olduğu gibi dijital ponzi sisteminde de failler, internetin yaygınlığının ve merkezi olmayan yapısını kullanarak sanal ortamda rahatlıkla ve denetimsiz bir şekilde gerçek amaçlarını gizleyerek sahte yatırım, reklam ve tanıtımlarda bulunabilmektedirler. Ayrıca elde ettikleri haksız kazançları yine bilişim sistemlerinden faydalanarak gizleyebilmektedirler.⁵¹² Yine kripto varlık piyasasının ortaya çıkışı ve denetimsiz yapısı⁵¹³ bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçundan elde edilen haksız kazançların gizlenmesini kolaylaştırmaktadır.⁵¹⁴ Yine kripto paralar sayesinde bir taraftan Ponzi faaliyetlerini aklayabilirken, diğer taraftan çok az uğraşı ile daha fazla mağdur aldatılabilmektedir. Aslında ponzi sistemi oluşturan dolandırıcılar, kripto paralar üzerinden yatırımcılara vadettikleri yüksek kazançların elde edilmesine ilişkin gerçekte olmayan yatırım faaliyetlerini kolaylıkla perdeleyebilmektedir.⁵¹⁵

2.1.4.7. Phishing (Oltalama) Yöntemiyle Dolandırıcılık

İngilizcede şifre anlamına gelen password sözcüğü ile balık avlamak anlamındaki fishing sözcüklerinin birleştirilmesinden oluşan “phishing” terimi⁵¹⁶ en geniş anlamıyla, mağdurun, akıllı telefonuna veya bilgisayarına gelen bir linke tıklayarak bilgisayarına/akıllı telefonuna casus program/zararlı yazılım yüklemesi, sonrasında

⁵¹² Bıkmaz, Dolandırıcılık Suçu, s. 147.

⁵¹³ Kripto para veya kripto varlık merkezleşmiş finans ve ödeme sistemlerine tepki olarak doğan ve eşler arasında (P2P/peer to peer) ödemeyi sağlayan bir tür “merkeziyetsiz finans” sistemidir. Bu tür varlıkların karakteristik iki özelliği bulunmaktadır. Bunlar; merkezileşmemesi ve bir algoritma ile kriptolanmış olmasıdır. Bu varlıklar kriptolandığından kopyalanması da mümkün değildir. Bkz. Birtek, Fatih, Bursa, Fuat İdar, Malvarlığına Karşı Suçların (Hırsızlık, Yağma ve Dolandırıcılık Suçlarının) Konu Unsuru Bakımından Dijital Varlıklar, Ceza Hukuk Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 52, Ağustos 2023, s.235; Benzer Tanım: Sarıkaya, Samet, Kripto Varlık Dolandırıcılığı, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 2, Temmuz 2023, s.560; Dülger, Murat Volkan, “Kripto Varlıkların Suç Gelirlerinin Aklanmasında Kullanılması ve Alınması Gereken Önlemler”, İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı: 1, Kasım 2024, s.46; Yardımcıoğlu, Mahmut / Şerbetçi, Gamze, “Bitcoin’in Yapısı ve Yasa Dışı Kullanımı”, Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:2, Sayı:4, Ekim 2018, s.166, Karadeniz, Salih, Merkeziyetsiz Otonom Organizasyonların Hukuki Niteliği, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2024, s. 37; Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.81.

⁵¹⁴ Başbüyük, Blokzincir-Kripto Varlık, s.838; Akbulut, Bilişim Suçları, s.67.

⁵¹⁵ Bulut, Dijital Ponzi, s.36.

⁵¹⁶ TDK sözlükteki karşılığı yemleme olmakla birlikte phishing’in karşılığı olarak oltalama tabiri daha sık kullanılmaktadır. Bkz www.tdkterim.gov.tr Erişim Tarihi 10.08.2024.

mağdurun bilgisi ve izni olmaksızın arka planda çalışan casus program veya zararlı yazılımı kullanan faillerin, mağdura ait her türlü kişisel bilgiyi (sosyal medya kullanıcı adı giriş şifresi/whatsapp arkadaş listesi/mobil bankacılık giriş şifresi/vergi borcu bilgisi/açık dava bilgisi vb.) ele geçirmesi olarak tanımlanabilir.⁵¹⁷ Bilişim sistemlerine sızma yöntemlerinden⁵¹⁸ biri olan phishing tekniği doğrudan bilişim suçlarının işlenmesinde sıklıkla kullanılmaktadır.

Ayrı bir başlıkta incelediğimiz “phishing yöntemi ile dolandırıcılık” fiili ise bilişim sistemine sızma yöntemlerinden biri olan phishing tekniğini de içinde barındırmakla birlikte daha geniş kapsamlı bir kavramdır. Phishing yöntemiyle dolandırıcılık suçunun işlenmesi sırasında yine phishing tekniği ile mağdurun bilgisayarlarına sızılarak banka hesap bilgileri, kredi kartı bilgileri veya mobil bankacılık bilgileri ele geçirilebilir. Ancak mağdurun bilişim sistemine sızmak için phishing tekniği haricinde çok sayıda farklı yöntem kullanılabilir. Phishing bu metotlardan sadece bir tanesidir. Ayrıca bilişim sistemine casus programlar veya zararlı yazılımlar yüklenerek yapılan sızma neticesinde ele geçirilen bilgi, özel hayata veya ticari sırlara ilişkin olabilir.⁵¹⁹ Bu durumda phishing tekniği ile yapılan sızma, dolandırıcılık suçunu oluşturmayıp özel hayatın gizliliğini ihlal

---

⁵¹⁷ Taştēmür, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, s.103; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.180; Bahar, Atalay, “İkna Yoluyla Dolandırıcılık: Dolandırıcılık Faaliyetlerinde İkna ve Etkili İletişim Yöntemlerinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma” Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi, Sayı: 35, 2020, s.148 (Bahar, İkna Yoluyla Dolandırıcılık); Dölger, Bilişim Suçları, s.616.

⁵¹⁸ Bu yazılım veya teknikler: truva atı, salam tekniği, hacking, ağ solucanları, tavşanlar, bukalemunlar, mantık bombaları, bilişim virüsleri, dos atakları, botnet saldırıları, web sayfası yönlendirme olarak örneklenebilir. *Truva Atı*, sisteme iyi huylu yazılım ile sızabilen sonrasında, sızmayı yapan yazılımcının bütün komutlarını yerine getiren zararlı yazılımdır; *Salam Tekniği*, çok fazla kaynaktan (Örneğin banka hesabı) kaynak başına çok az miktarda haksız çıkar sağlamayı mümkün kılan yazılım tekniğidir; *Hacking*, bilişim sistemine sızarak gerçekleştirilen zararlı eylemlerin genel adıdır. Bilişim korsanları tarafından gerçekleştirilir; *Ağ Solucanları*, kullanıcının müdahalesi olmadan kendi kendine çalışabilen, ağ üzerinden cihazdan cihaza çoğaltılabilen ve yayılabilen, sunucularında tıkanıklık yaratarak ana bilgisayar ağlarını yok edebilen, kullanıcının verilerini çalan, dosyalarını silen kötücül yazılım türüdür; *Tavşanlar*, girdikleri sistemde hızla çoğalan işlemciye anlamsız komutlar veren böylelikle sistemin yavaşlamasına neden olan kötücül yazılımlardır; *Bukalemunlar*, tıpkı truva atı gibi çalışırlar ancak truva atı yazılımından daha gizli hareket ederler tespiti oldukça zordur; *Mantık bombaları*, Truva atı gibi sisteme dahil olup, belirli bir eylemin gerçekleşmesi veya belirli bir tarihin gelmesine kadar zararsız yazılım gibi davranıp, belirli bir komut oluştuğunda veya belirli bir tarih geldiğinde gerçek kimliğine bürünerek zarar verici faaliyete başlayan yazılım türüdür; *Bilişim Virüsleri*, kendi kendisini çoğaltabilen, diğer bilgisayarlara yayılabilen kötücül yazılım türüdür; *Dos atakları*, bir bilişim sisteminin verdiği hizmeti aksatma yöntemidir. Bir bilişim sistemine arka arkaya tekrarlanan saldırı esasına dayanır; *Botnet saldırısı*, kurbanın bilgisayarını ağ üzerinden ele geçirme ve uzaktan kontrol etme imkanı sağlama yöntemidir; *Web sayfası yönlendirme*, DNS sunucularında hukuka aykırı olarak değişiklik yapılarak web sitesinin bir başka IP adresine yönlendirilmesidir. Bkz. Dölger, Bilişim Suçları, s.120-135; Taştēmür, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, s.103; Gül, Bilişim Suçları, s.40; Akarslan, Bilişim Suçları, s.90; Açıkgoz, Bilişim Sistemi Aracılığıyla Haksız Yarar Sağlama Suçu, s.38; Doğan, Ramazan, Bilişim Suçları, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2014, s.20 (Doğan, Bilişim Suçları).

⁵¹⁹ Dölger, Bilişim Suçları, s.616; Bahar, İkna Yoluyla Dolandırıcılık, s.148.

(TCK m.134) ve bilişim sistemine izinsiz olarak girme (TCK m.244) suçlarını oluşturacaktır. Ancak çalışmamızın konusunu oluşturan phishing yöntemiyle dolandırıcılık fiilinde, nihai hedef mağdurun malvarlığı değerinin haksız yollarla ele geçirilmesidir. Bu amaçla, mağdurlara ait banka kartı bilgisi/kredi kartı bilgisi/mobil bankacılık giriş şifresi/SMS onay kodu benzeri bilgiler, çeşitli sosyal mühendislik yöntemleri ile (sahte link gönderme/sahte sms gönderme/banka reklamı linki gönderme/sahte web sayfasına yönlendirme/müşteri hizmetleri gibi görüşerek bilgileri telefonda okutma) ele geçirilmekte, sonrasında ele geçirilen bilgiler kullanılarak mağdurun bilgisi ve izni dışında kredi kartından harcama yapılmakta veya hesabından internet bankacılığı aracılığıyla para çekilmektedir.⁵²⁰ Dolayısıyla bilişim sistemine sızma tekniklerinden biri olan “phishing” tekniği ile “phishing yöntemiyle dolandırıcılık” fiili birbirine karıştırılmamalıdır.

Phishing yöntemiyle dolandırıcılık, TCK 158/1-f maddesindeki suçun diğer işleme yöntemlerini de dolaylı olarak içinde barındırmaktadır. Sözgelimi, mağdurun facebook hesabında gezinirken gördüğü sahte oluşturulmuş Halkbank saatlik indirim kampanyası reklamına inanması, facebook sayfasındaki linke tıklayarak yönlendirildiği sahte oluşturulan ancak Halkbank internet sitesine birebir benzeyen web sayfasına giriş yapması, kampanyayı kaçırmamak için sahte web sayfasındaki bölüme kredi kartı bilgisi ile telefonuna gelen onay kodu bilgisini girmesi, sonrasında mağdurdan ele geçirilen kredi kartı/mobil bankacılık bilgilerini kullanan faillerin, mağdurun banka hesabından para çekerek veya kredi kartından harcama yaparak haksız menfaat elde etmesi şeklindeki fiilde, e-ticaret yöntemiyle dolandırıcılık, sosyal mühendislik yöntemiyle dolandırıcılık ve sosyal medya üzerinden dolandırıcılık yöntemleri de kullanılmaktadır.⁵²¹

⁵²⁰ Aytekin, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.23; Mahmutoglu, Bilişim Alanında Suçlar, s.885; Atalan, Türk Ceza Kanunu’nun 158/1-f ve 245/1. Maddeleri, s.65; Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.228; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.181; Bilen, Dolandırıcılık, s.186, Dursun, Dolandırıcılık, s.316; Korkmaz, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1428.

⁵²¹ “..Katılanın.. facebook adlı sosyal paylaşım sitesinde gezinirken Halkbank’a ait kampanya reklamını görmesi üzerine kampanyaya katılmak için bu linki tıkladığı, katılanın hesabına ait bilgilerin ve şifresinin internet üzerinden “phishing” yöntemi (bankanın web sitesi ile aynı görünümde sahte site açıp, bu siteyi bankanın gerçek sitesi zannetmesi sağlanıp, aldatılarak internet bankacılığı yoluyla hesabına girmek isteyen hesap sahiplerinin girmiş olduğu hesap bilgileri ve şifresinin ele geçirilmesi) ile ele geçirildikten sonra bu bilgiler harcama işleminin yapıldığı..” Adana BAM 20. CD, E. 2023/497, K. 2023/340, T.: 14.12.2023;

“Müştekinin ..tarihinde ..GSM hattına bakiye yüklemek için internetten araştırma yaptığı, bu sırada karşısına phishing yoluyla oluşturulan www.bjmccllgnny.com isimli internet sitesinin çıktığı, müştekinin sitenin gerçek olduğunu düşünerek ..kredi kartı bilgilerini girerek 30 TL değerinde bakiye yükleme işlemi yaptığı, ancak kredi kartından sanık ..hesabına 1.000 TL para aktarım işlemi yapıldığı” Antalya BAM 8. CD, E. 2023/3973, K. 2024/3152, T.: 17.12.2024 Uyap Bilgi Bankası.

Mağdurun işbirliğinin derecesine göre phishing yöntemiyle dolandırıcılık filini iki versiyona ayırmak mümkündür. Birinci versiyonda; mağdur, telefonuna/bilgisayarına gelen bir linkte tıklayarak aslında zararlı yazılım içeren indirme işlemine onay vermekte, böylelikle bilgisayarına/akıllı telefonuna casus program/zararlı yazılım yüklenmesine neden olmaktadır. Arka planda çalışan zararlı yazılım/casus program aracılığıyla mağdurun bilişim sistemine sızan failler, ele geçirdikleri kişisel bilgileri/mobil bankacılık bilgilerini kullanarak mağdurun hesabından internet bankacılığı aracılığıyla para çekmekte veya kredi kartından harcama yapmaktadır. Bu versiyonda mağdur, sürecin tamamına sadece linke tıklama şeklinde dahil olmaktadır.

İkinci versiyonda ise mağdurun işbirliği aşamalı olarak daha belirgindir ve genellikle üç farklı mizansen dahilinde gerçekleşir. Birinci mizansende mağdur, internette araştırdığı veya gezinirken reklam olarak karşısına çıkan kredi kartı aidat iadesi/ucuz kredi/saatlik indirim kampanyası/evden paketleme iş ilanı benzeri sahte reklamlara ve ilanlara inanmakta, reklamdaki/ilandaki linke tıklayarak giriş yaptığı ekranın ilgili bankanın/alışveriş sitesinin/kamu kurumunun yasal web sitesi olduğunu düşünerek kredi kartı bilgilerini/mobil bankacılık bilgilerini/şifrelerini/telefona gelen onay kodu bilgilerini girmekte sonrasında mağdurun bilgisi ve izni dışında kredi kartından harcama yapılmakta veya hesabından internet bankacılığı aracılığıyla para çekilmektedir. İkinci mizansende, mağdur yine benzer sahte linke tıklayarak giriş yaptığı ekrana ilgili bankanın/alışveriş sitesinin/e-ticaret sitesinin/kamu kurumunun yasal web sayfası olduğunu düşünerek iletişim numarasını bırakmakta veya sahte sayfadaki iletişim numarasını bizzat aramaktadır. Sonrasında, mağdurun doğrudan araması veya sisteme eklediği iletişim numarasının failler tarafından aranması neticesinde, mağdur ve fail yüz yüze gelmeksizin iletişime geçmektedir. Görüşme sırasında failler, oluşturdukları mizansen dahilinde kendilerini bankacı/ kamu görevlisi/müşteri hizmetleri yetkilisi/sigortacı/firma çalışanı olarak tanıtmakta ve çeşitli sosyal mühendislik yöntemleri ile mağdurun kredi kartı bilgisini veya mobil bankacılık bilgisi ile yine mağdurun telefonuna gelen onay şifresini açılan sahte ekrana yazdırarak veya bizzat devam eden görüşme sırasında mağdura okutarak ele geçirmektedir. Sonrasında mağdurun bilgisi ve izni dışında kredi kartından harcama yapılmakta veya hesabından internet bankacılığı aracılığıyla para çekilmektedir. Üçüncü tür mizansende ise mağduru doğrudan GSM hattı üzerinden arayan failler kendilerini bankacı/ kamu görevlisi/müşteri hizmetleri yetkilisi/

sigortacı/firma çalışanı olarak tanıtmakta ve çeşitli sosyal mühendislik yöntemleri ile mağdurun kredi kartı bilgisini veya mobil bankacılık bilgisi ile yine mağdurun telefonuna gelen onay şifresini oluşturdukları mizansen dahilinde isteyerek ele geçirmektedir. Sonrasında mağdurun bilgisi ve izni dışında kredi kartından harcama yapılmakta veya hesabından internet bankacılığı aracılığıyla para çekilmektedir. İkinci versiyonun sayılan üç farklı işleme yönteminde de (mizansen), mağdurun sakatlanan iradesi ile dahil olduğu işbirliği süreci sadece linke tıklama noktasında olmayıp fazladan mobil bankacılık bilgisi veya kredi kartı bilgisini ayrıca telefonuna gelen onay kodlarını sahte sitedeki ekrana girmeyi veya telefon görüşmesi sırasında bizzat aktarmayı da içermektedir.

Phishing yönteminin suç vasfının belirlenmesine ilişkin tartışma ayrı bir bölümde yapılmakla birlikte kanaatimizce sayılan versiyonlardan sadece mağdurun linke tıklayarak casus programın/zararlı yazılımı, bilgisayarına/akıllı telefonuna yüklenmesine katıldığı, bunun dışında mağdurun işbirliğinin olmadığı yöntem bilişim sistemlerinin araç olarak dolandırıcılık suçunu oluşturmayıp, bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık (TCK m. 142/2-e) veya başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama (TCK m. 245/1) suçlarını oluşturmaktadır. Mağdurun işbirliğinin daha belirgin olduğu ikinci versiyonun üç farklı işleme yöntemi de dolandırıcılık suçunun unsurlarını içermektedir.⁵²²

2.2. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçunun Özel Görünüş Biçimleri

Bir fiil, temel dolandırıcılık suçuna sebebiyet verdikten sonra, failin amacı, fiilin işlenmesinde kullanılan araçlar, failin veya mağdurun sahip oldukları bir kısım nitelikler, yarar veya zararın niteliği, hilenin şekli göz önüne alınarak TCK 158. maddesindeki nitelikli hallerden birini oluşturabilir.⁵²³ Buna göre, tanımı ve unsurları TCK'nın 157. maddesinde yer alan dolandırıcılık suçunun, TCK'nın 158. maddesindeki nitelikli hallerinin gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeden önce, illi seri⁵²⁴ takip edilerek TCK'nın 157. maddesindeki temel halinin oluşup oluşmadığı belirlenmelidir. Benzer şekilde, dolandırıcılık suçunun temel şekli ile nitelikli halleri arasında özel görünüş

⁵²² Phishing yönteminin ve alt versiyonlarının suç vasfının belirlenmesine ilişkin öğretide ve uygulamadaki farkı görüşler ayrı bir başlıkta değerlendirilmiştir. Bkz. 3.1.6.

⁵²³ Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.890; Koruculu, Cezanın Belirlenmesi, s.264.

⁵²⁴ Ekici, Dolandırıcılık, s.201.

biçimlerinin (Teşebbüs, İştirak, İctima) uygulanmasına ilişkin esaslar yönünden bir farklılık bulunmamaktadır. Bu nedenle, bilişim istemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun özel görünüş biçimlerinin incelenmesi, suçun temel şekli referans alınarak yapılmıştır. Ancak TCK'nın 158/1-f maddesi özelinde açıklanması gereken hususlar ayrıca vurgulanmıştır.

2.2.1. Suça Teşebbüs ve Gönüllü Vazgeçme

Suçta teşebbüs, suç işleme kastı bulunan ve elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icra hareketlerine başlayan failin, bu hareketlerini kendisinden kaynaklanmayan ve elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaması ya da tamamlamasına rağmen öngörülen neticeyi gerçekleştirememesidir.⁵²⁵ Bir suçun teşebbüs aşamasında kalması halinde, her ne kadar failin kastettiği suçun neticesi gerçekleşmemiş veya icra hareketleri tamamlanmamış olsa da, tipik neticeyi gerçekleştirme imkânına sahip hareketlerin yarattığı tehlikenin varlığı nedeniyle, failin eylemi cezalandırılmakta ancak tamamlanmış suça göre daha az ceza verilmektedir. Bu bağlamda suça teşebbüs, suçun hafifletici nedeni değil, cezalandırma alanını genişleten bir kavramdır.⁵²⁶

Kanunun lafzı dikkate alındığında ilk olarak teşebbüs hükümlerinin uygulanabilmesi için failin kastının bulunması zorunludur.⁵²⁷ Taksirli suçlarda teşebbüs hükümlerinin uygulanması mümkün değildir.⁵²⁸ İkinci olarak failin icra hareketlerine başlamış olması gerekir. Zira icra hareketlerine başlamadan önce yapılan davranışlar, hazırlık hareketi olarak kabul edilmekte ve cezalandırılmamaktadır.⁵²⁹ Suçun tamamlanmış olduğunun kabulü için suçun tipiklik unsuruna dahil olan icra hareketlerine başlanmış ve neticenin gerçekleşmiş olması gerekir. Suça teşebbüs ise icra hareketlerine başlanmasına rağmen

⁵²⁵ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.418; Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.439; Ekici, Dolandırıcılık, s.419; Atalan, Dolandırıcılık, s.860; Aydın, Devrim, “Suça Teşebbüs”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 55, Sayı: 1, Mart 2006, s.87 (Aydın, Suça Teşebbüs); Demirbaş, Genel Hükümler, s.501; Özgenç, Genel Hükümler, s.451; Sözüer, Adem, Suça Teşebbüs, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul 1994, s.157 (Sözüer, Suça Teşebbüs).

⁵²⁶ Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.441; Aydın, Suça Teşebbüs, s.88; Akbulut, Genel Hükümler, s.707; Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.418; Özgenç, Genel Hükümler, s.451; Özen, Genel Hükümler, s.569.

⁵²⁷ Toroslu/Toroslu, Genel Kısım, s.301; Özen, Genel Hükümler, s.570.

⁵²⁸ Özgenç, Genel Hükümler, s.452; Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.422; Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.442; Koca, Mahmut, “Suçun Özel Görünüş Şekillerine İlişkin Yargıtay İçtihatlarının Değerlendirilmesi”, Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 2, Ağustos 2015, s.105 (Koca, Suçun Özel Görünüş Şekilleri).

⁵²⁹ Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.444; s.470; Ekici, Dolandırıcılık, s.419; Koca, Suçun Özel Görünüş Şekilleri, s.106; Özgenç, Genel Hükümler, s.454.

elde olmayan sebeplerle suçun tamamlanamamasıdır.⁵³⁰ Son olarak failin suçu elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaması gerekir. Özellikle netice suçlarında ve çok hareketli suçlarda suç birdenbire tamamlanmamakta çeşitli aşamalardan geçmektedir. Gerçekleşme sürecinde izlenen yola suç yolu (iter criminis) denilmektedir.⁵³¹ Her suçta geçerli olmamakla beraber suç yolu, düşünce (suç işleme fikrinin ortaya çıkması), icra, tamamlanma ve son bulma aşamalarından oluşur.⁵³² Düşünce aşamasında kalan bir fikir, hem kanıtlanmasındaki güçlük ve hem de her aşamada vazgeçilme ihtimalini barındırması nedeni ile tek başına cezalandırılmamaktadır. Failin, bilerek ve isteyerek suç yolunda aktif olarak ilerlemeye başlamasına rağmen elinde olmayan nedenlerle yolunu tamamlayamamış olması halinde, teşebbüs aşamasında kalmış bir suçtan bahsedilir.⁵³³ Suçun tamamlanması ile suçun sona ermesi kavramları sıklıkla birbiri ile karıştırılmaktadır. Suçun tamamlanması suçun var olduğu, gerçekleştiği anı, sona ermesi ise suçun son bulduğu, suç yolunun kapandığı anı gösterir.⁵³⁴ Suçun tamamlanması ve sona ermesi anları aynı olabileceği gibi farklı da olabilir. Bazı durumlarda, suçun tamamlanması aşamasını, sona erme aşaması izleyebilir. Teşebbüs aşamasında kalmış suçu, tamamlanmış suçtan ayıran nokta, sona erme anı değil, tamamlanma anıdır.⁵³⁵ Uygulamada suçun tamamlanma anı ile sona erme anı sıklıkla karıştırılmaktadır. Örneğin, belgede sahtecilik suçlarında sahte belgenin üretilmesi ve fail tarafından hakimiyet alanına alınması ile suç tamamlanacaktır ancak failin sahte belgeyi son olarak kullandığı tarih, suçun sona erdiği tarih olarak belirlenecektir.⁵³⁶

⁵³⁰ Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.444; s.470; Ekici, Dolandırıcılık, s.442.

⁵³¹ Akbulut, Genel Hükümler, s.707; Özgenç, Genel Hükümler, s.451; Toroslu/Toroslu, Genel Kısım, s.295; Sözüer, Suça Teşebbüs, s.157.

⁵³² Aydın, Suça Teşebbüs, s.86.

⁵³³ Centel/Zafer/Çakmut: Kişilere Karşı Suçlar, s. 476; Özgenç, Genel Hükümler, s.466.

⁵³⁴ Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.454.

⁵³⁵ Özgenç, Genel Hükümler, s.471.

⁵³⁶ Suçun tamamlanması ile sona ermesi tarihi arasındaki fark özellikle suç tarihinin belirlenmesi dolayısıyla zamanaşımının hesaplanmasında tartışmalı kararlara neden olmaktadır. “Suç tarihinin, zincirleme işlenen son suç tarihi olan “13.03.2012” olduğu, somut olayda olağan ve olağaniüstü zamanaşımı sürelerinin dolmadığı..” Yargıtay 11. CD, E. 2022/2520, K. 2022/16126, T.: 13.10.2022; “gerekçeli karar başlığında “19.08.2012” şeklinde yanlış gösterilen suç tarihinin Mahkemece, davaya konu bononun takibe konulduğu “19.10.2012” olarak düzeltilmesi mümkün görülmüştür.” Yargıtay 11. CD, E.2021/31790, K. 2023/8171, T.: 08.11.2023;

“..somut olayda Resmi Belgede Sahtecilik suçu yönünden suça konu senedin 08.08.2018 tarihinde Konya 3. İcra Dairesi'nden takibe konu edildiği, bu nedenle suç tarihinin 08.08.2018 olarak kabul edilmesi gerektiği... İlk Derece Mahkemesi tarafından suç tarihi 26.10.2007 (senedin düzenleme tarihi) yılı kabul edilerek dava zamanaşımı süresinin dolduğundan bahisle davanın düşmesine dair kurulan hükmün hatalı olduğu..” Konya BAM 8. CD, E.2023/1587, K. 2023/1634, T.: 22/06/2023Uyap Bilgi Bankası.

Dolandırıcılık suçu, failin hileli hareketlerle mağduru aldatıp, mağdurun veya başkasının zararına olarak kendisi veya bir başkası lehine yarar sağladığı anda tamamlanmaktadır.⁵³⁷ Unsurlarından da anlaşılacağı üzere, ait olduğu suç yolunda (iter criminis) birden fazla aşama ve neticeden meydana gelen dolandırıcılık suçunda teşebbüs hükümleri uygulanabilir.⁵³⁸ Gerçekten de fail, mağduru veya bir başkasını aldatmak için hileli davranışlara başvurmuş olmasına rağmen mağdur aldanmamış, aldanmasına rağmen malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunmamış, sakatlanan iradesiyle tasarrufta bulunmasına rağmen kendisinin veya üçüncü kişinin zararı oluşmamış veya hileli davranışlar neticesinde fail veya üçüncü kişi yarar elde edememiş olabilir. Bu ihtimaller kapsamında, hileye ilişkin icra hareketinin başlangıcından itibaren yararın elde edilmesine kadar suç yolunda uğranılan ve illiyet bağıını kesen her sekte, suçun teşebbüs aşamasında kalmasına sebep olacaktır. Yani hileli davranış ile başlayan illi seri⁵³⁹ devam eden beş aşamada bir yerde failin elinde olmayan nedenlerle kesildiğinde dolandırıcılık suçuna teşebbüs söz konusu olacaktır.⁵⁴⁰

Dolandırıcılık suçunun çok neticeli ve geçişli yapısına bağlı olarak teoride ve uygulamada farklı yorumlamalara ve tartışmalara neden olmaktadır. Bu tartışmalardan ilki mağdura henüz yönelmemiş nitelikli yalan boyutundaki hileli davranışların nitelendirilmesine ilişkindir. Öğretide, yoğunluğu ve mizansenin derecesi itibari ile nitelikli yalan boyutundaki hileli davranışların belirli bir mağdura yönelmeden de dolandırıcılık suçunu teşebbüs aşamasında oluşturacağını savunan görüşler⁵⁴¹ olduğu gibi, belirli bir mağdura yönelmeyen hileli davranışın yoğunluğu dikkate alınmaksızın hazırlık hareketi olarak kabul edilmesi gerektiğini savunan görüşler de⁵⁴² bulunmaktadır. Kanaatimizce, gerçek dışı gazete ilanı verme, bir ürün elde olmadığı halde internette sahte satış sayfası oluşturma, aslında elde olmayan ürünün fotoğraflarını sosyal medya hesabından verilen

⁵³⁷ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.726; Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.471; Selçuk, Dolandırıcılık Cürmünün Kimi Suçlardan Ayrımı, s.21.

⁵³⁸ Soyaslan, Özel Hükümler, s.442; Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s. 406; Selçuk, Dolandırıcılık, s.140; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.829; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.909.

⁵³⁹ Ekici, tipiklik unsurunu “illi seri” olarak adlandırılmaktadır. Bkz. Ekici, Dolandırıcılık, s.201.

⁵⁴⁰ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.829; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.747; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.909, Ekici, Dolandırıcılık, s.419; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.476.

⁵⁴¹ Ekici, Dolandırıcılık, s.432; Özgenç, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, s.44.

⁵⁴² Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.450, Bilen, Dolandırıcılık, s.274, Ekici, Dolandırıcılık, s.432; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.29.

satış ilanında paylaşma,⁵⁴³ ambalajı değiştirilmiş ürünü satışa sunma benzeri eylemler ile belirli bir kişi hedef alınmadan hileli davranışlar sergilemek mümkün olmakla birlikte belirli bir mağdur ile etkileşimde bulunma ve belirli bir mağdura yönelik hileli davranışlar dolandırıcılık suçunun karakteristik özelliğidir. Hatta dolandırıcılık suçunu diğer malvarlığına karşı suçlardan ayıran temel unsur hile ile birlikte mağdurun işbirliğini gerektirmesidir.⁵⁴⁴ Bu nedenle belirli bir mağdura yönelmeyen nitelikli yalanların mağdurun işbirliğinin başladığı ana kadarki bölümü hazırlık hareketi olarak kabul edilmelidir.⁵⁴⁵ Bu noktada, vurgulanması gereken husus, fail tarafından kurgulanıp hazırlanan ve belirsiz sayıdaki kişiye veya toplumun geneline yönelik hileli davranışlar hazırlık hareketi olarak kabul edilmekle birlikte, bu hareketler bir mağdura ulaştığında icra hareketine dönüşecek ve böylelikle teşebbüs sahasına girilecektir.⁵⁴⁶ Çünkü artık fail aldatıcı nitelikteki yalanlarını mağdura yöneltmiş ve neticeyi elde etme konusunda elverişli bir yakınlık ve tehlikelilik oluşmuştur. Örneğin failin “sahibinden.com” sitesine aslında elinde olmayan bir araç için satılık ilanı vermesi, tek başına bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturmayacaktır. Ancak verilen ilanı gören bir kişinin, faili arayıp pazarlık yapmaya başlaması halinde, başlangıçta hazırlık hareketi olan ilan verme eylemi artık icra hareketine dönüşecektir. Yargıtayın geçmiş yıllarda aksine kararları bulunmakla birlikte⁵⁴⁷, istikrar kazanmış yeni tarihli kararlarında, belirli bir mağdura yönelmeyen hileli davranışlar hazırlık hareketi olarak kabul edilmekte ve dolandırıcılık suçunun oluşmadığı belirtilmektedir.⁵⁴⁸

⁵⁴³ İnternet üzerinden link oluşturma, sahibinden.com, dolap, letgo benzeri internet siteleri üzerinden içerik itibari ile sahte olan ilanlar verme şeklinde gerçekleştirilen ve bilişim sistemlerinin araç olarak kullanıldığı hileli davranışların büyük kısmı başlangıç aşamasında belli bir mağdura yönelmemektedir.

⁵⁴⁴ Bilen, Dolandırıcılık, s.75; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.57; Ekici, Dolandırıcılık, s.375; Artuç, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.811; Selçuk, Dolandırıcılık, s.71.

⁵⁴⁵ Ekici, Dolandırıcılık, s.434; Bilen, Dolandırıcılık, s.57; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.32.

⁵⁴⁶ Soyaslan, Özel Hükümler, s.441; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.867; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.29.

⁵⁴⁷ *Dükkânında üzerindeki damgaya göre yüksek ve fakat eksik ayarlı altın bulundurmak*, (Yargıtay 4. CD'nin, 3.4.1996 tarih, 1678/3056 sayılı kararı), *düşük nitelikli hidrolik yağın normal yağ diye satışa sunmak* (Yargıtay 4. CD'nin, 20.11.1996 tarih, 7685/8718 sayılı kararı), *niteliksiz çayları Çay-Kur paketlerine koyarak satışa sunmak* (Yargıtay 4. CD'nin, 27.10.1997 tarih, 7322/8997 sayılı kararı). *ürettiği kolonyalara alkol derecesini yüksek gösteren etiket yapıştırmak*, (Yargıtay 4. CD'nin, 19.3.2003 tarih, 2002/19389-2003/990 sayılı kararı), Aktaran, Bilen, Dolandırıcılık, s.274.

⁵⁴⁸ “...saniğin...sahte kontör kartlarını satmaya çalışmak suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediği iddia edilen olayda; sanık hakkında dolandırıcılık suçundan kamu davası açılmışsa da 5237 sayılı TCK'nin 157/1. maddesinde düzenlenen dolandırıcılık suçunun zarar suçlarından olduğu, bu suçun oluşabilmesi için; failin bir kimseyi, kandırabilecek nitelikte hileli davranışlarla hataya düşürüp, onun veya başkasının zararına, kendisine veya başkasına yarar sağlamasının gerektiği; somut olayda ise dosyada müşteki/mağdur tarafın tespit edilemediği, davaya konu sahte kontör kartların yapılan ihbar üzerine kolluk

Teşebbüs hükümlerine ilişkin bir diğer tartışmalı husus, failin objektif kıstaslara göre mağduru aldatmaya elverişli olan hilesine rağmen mağdurun çeşitli nedenlerle (çok akıllı olması, dikkatli olması, önceden benzer bir hileye maruz kaldığından tecrübeli olması) hileli davranışa maruz kaldığı hiçbir anda aldanmaması haline ilişkindir. Bu durumda dolandırıcılık suçu oluşacak ancak teşebbüs aşamasında mı kalacaktır, yoksa mağdurun baştan beri aldanmamış olması nedeni ile hileli davranışlar ne kadar nitelikli ve etkili olsalar da mağdurun iradesini sakatlayamadıkları için dolandırıcılık suçu unsurları itibariyle oluşmayacaktır. Mağdurun aldanması alt unsurunun, hareket veya netice olarak kabul edilmesine göre cevap değişmektedir. Dolandırıcılık suçunun “-hileli davranış, -aldanma, -tasarruf, -zarar, -yarar” şeklinde tespit edilen ve genel kabul gören beş alt ögesinden hileli davranışın, hareket ögesi olduğu kesindir. Aynı şekilde, mağdurun aldanması sonrası malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunması, buna bağlı olarak yarar ve zarar oluşmasının da netice ögesi olduğuna ilişkin tereddüt bulunmamaktadır.⁵⁴⁹ Tartışmalı husus, mağdurun aldanması alt ögesinin hareket veya netice kabul edilip edilmeyeceğine ilişkindir. Kanaatimizce, hileli davranışların etkisi ile mağdurun aldanması, suçun ara neticeleri arasındadır. Fail, hileli davranışları kendi iradesini ortaya koyarak gerçekleştirir. Oysaki hileli davranışlar neticesinde aldanma mağdurun psişik özelliği olarak ortaya çıkar ve failden bağımsızdır. Bu nedenle, failin objektif olarak aldatmaya elverişli olan hileli davranışlarının, çeşitli nedenlerle (mağdurun çok akıllı olması, dikkatli olması, önceden benzer bir hileye maruz kaldığından tecrübeli olması) mağduru aldatmaması halinde dolandırıcılık suçu oluşacak ancak teşebbüs aşamasında

---

marifetiyle sanığın üzerinde bulunmasının hazırlık hareketi boyutunda kalması nedeniyle, dolandırıcılık suçunun yasal unsurlarının oluşmadığı.” Yargıtay 11. CD, E. 2021/41010, K. 2022/651, T.: 18.01.2021; “*..sanıkların içinde bulunduğu araç içerisinde sahte kazı kazan bileti bulunmasının tek başına dolandırıcılık suçu olarak kabul edilemeyeceği, hazırlık hareketi niteliğinde olduğundan sanıkların üzerine atılı eylemlerin suç olarak tanımlanmadığına yönelik kararda .....isabetsizlik görülmemiştir”* Yargıtay 15. CD, E. 2017/34181, K. 2021/5458, T.: 20.05.2021;

“Sanığın, katılan E. S. adına tamamen sahte olarak düzenlenen ve üzerinde kendisine ait fotoğraf bulunan nüfus cüzdanı ve sürücü belgesi ile katılanlar Ü. Y. ve G. T.'na ait işyerlerine araç kiralamak amacıyla gittiği iddia edilen olayda, katılan araç kiralama şirketi yetkililerinin sanıktan şüphelenmeleri üzerine kolluk kuvvetlerine haber verilerek sanığın yakalandığı anlaşılmakla, eylemin hazırlık hareketleri aşamasında kalması ve icra hareketlerine başlanmamış olması karşısında sanığın üzerine atılı suçtan beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine hükmolunması” Yargıtay 11. CD, E. 2019/10570, K. 2022/14133, T.: 06.07.2022, UYAP Bilgi Bankası.

⁵⁴⁹ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.808; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.726; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.868, Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.452, Bilen, Dolandırıcılık, s.85, Hafizoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s.402; Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.466; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.526.

kalacaktır.⁵⁵⁰ Mağdurun aldanmaması, kullanılan hileli davranışların objektif olarak aldatmaya elverişli olmamasından (basit/kaba yalan) kaynaklanması halinde ise işlenemez suç söz konusu olacaktır.⁵⁵¹

Bu konudaki Yargıtay kararları da öğretilerdeki baskın görüşle benzerdir. Yargıtay’a göre de objektif olarak aldatmaya elverişli hileye maruz kalan mağdurun baştan beri aldanmaması halinde dolandırıcılık suçu oluşacak ancak teşebbüs aşamasında kalacaktır.⁵⁵² Mağdurun baştan beri aldanmaması basit/kaba yalanın inandırıcılığının

⁵⁵⁰ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.808, 814; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.747; Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.452, 457; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.530, 541; Yılmaz, Dolandırıcılık, s.601; Aydın, Dolandırıcılık, s.675. Mağdurun aldanmasını hareket unsuru kabul eden görüşler için bkz. Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.726; Özen, Özel Hükümler, s.875; Bayraktar, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.264.

⁵⁵¹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.814; Hafızoğulları/Özen, Kişilere Karşı Suçlar, s. 406; Ekici, Dolandırıcılık, s.268; Aydın, Suça Teşebbüs, s.100; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.454.

⁵⁵² “Sanığın temyiz dışı sanıklarla iştirak halinde ...günü katılanı arayıp kendilerini emniyet amiri olarak tanıtır bankalardaki paralarının çekildiğine, eve gönderecekleri polis timine paralarını teslim etmesi gerektiğine inandırıp eve gelen temyiz dışı sanık Yasin’e elden 80.000TL vermesini sağladıkları, katılanın dolandırıldığını anlaması üzerine kolluk güçleriyle iletişime geçtiği, ertesi gün sanıkların yeniden katılanı arayarak yine eve gelecek time paraları vermesini söyledikleri kolluk güçlerinin parayı almaya gelen kişileri yakaladıkları iddia ve kabul olunmuştur...eylemlere uyan suç vasfı ile yaptırımların doğru biçimde belirlendiği anlaşıldığından...” Yargıtay 11. CD, E.2022/10790, K. 2024/7512, T.: 04.06.2024;

“sanığın katılana ait sahte kimlikle bankaya giderek katılana ait hesapta bulunan parayı ele geçirebilmek amacıyla kendisini R. F. olarak tanıtmak suretiyle bahsi geçen hesaba ait şahsi kimlik ve hesap bilgilerini değiştirerek interaktif banka şifresi için form doldurup talepte bulunduğu, talep sonucu hakkında bilgi almak için daha sonra tekrar geleceğini söyleyerek bankadan ayrıldığı, banka görevlilerinin sanığın talebi ile ilgili araştırma yaptıkları esnada sanığın ibraz etmiş olduğu nüfus cüzdanına ait kimlik bilgilerinin sahte olduğunu anladıkları ve olayı kolluk görevlilerine ihbar ettikleri ve sanığın emniyet görevlileri tarafından yakalandığı, bu şekilde sanığın resmi belgede sahtecilik suçunu gerçekleştirdiği, dolandırıcılık suçunun ise teşebbüs aşamasında kaldığı...şeklindeki kabulde bir isabetsizlik görülmemiştir. “ Yargıtay 11. CD, E. 2021/28411, K. 2023/8906, T.: 28.11.2023;

“ Sanığın arkadaşı olan Serkan’a ait nüfus cüzdanını ..çaldığı; sanığın bu nüfus cüzdanına kendi fotoğrafını yapıştırdıktan sonra .. mağdur Garanti Bankasına da kredi başvurusunda bulunduğu 6.200,00 TL’lik kredisi onaylandığı halde paranın ödenmesi sırasında sanığın anne kızlık soyadı ile ilgili çelişkili beyanlarda bulunması sebebiyle duyulan kuşku üzerine ödemenin yapılmadığı ve eylemin teşebbüs aşamasında kaldığı,...anlaşıldığından ....” Yargıtay 11. CD, E. 2021/29647, K. 2023/10344, T.: 18.12.2023;

“sanıkların sigorta bedelini almak maksadıyla olay tarihinden sonra kasko yaptırıp daha sonra kazanın meydana geldiği şekilde sanık Şenol ile birlikte iştirak halinde hareket edip tutulan usulsüz tutanak ile sigorta şirketine başvurdıkları, ancak sigortanın yaptığı araştırma ile sigorta genel şartlarına uyulmadığından talebin reddedildiğinden eylemin teşebbüs aşamasında kaldığı anlaşıldığından atılı suçtan cezalandırılmaları gerekir iken yazılı şekilde oluşturma uygun düşmeyen gerekçeler ile beraat hükümleri kurulması,” Yargıtay 15. CD, E. 2012/13, K. 2021/7261, T.: 22.06.2021;

“Sanık ...’ın, dolandırıcılık yapma kastıyla kredi kartını temyize konu edilmeyen diğer sanık ...’e verdiği, ...’in de yine dolandırıcılık yapma kastıyla bu kartı sanık...’a verdiği,...’in da şikayetçinin işyerine gelerek kredi kartı borcu olduğunu, borcuna faiz işletilmemesi için kredi kartına 6.000 TL’nin yatırılıp çekilmesi gerektiğini, 6.000 TL yatırıp çekmesi halinde kendisine karşılık olarak 300 TL komisyon vereceğini söylediği, mağdurunda daha önceden bir başka şahıs tarafından aynı yöntemle dolandırıldığı için sanık...’ın da kendisini dolandırmak istediğini fark ederek parayı yatıramayacağını söylemek suretiyle ... adına düzenlenen kredi kartını ve şifresini alarak olayı polise bildirerek sanıkları yakalatması şeklinde

hiçbir aşamada mevcut olmamasından kaynaklanması halinde ise dolandırıcılık suçu unsurları itibariyle oluşmayacaktır. Ancak bu kararlarda işlenemez suç vurgusunun ön planda olduğu unutulmamalıdır.⁵⁵³

Suç vasfının belirlenmesi ve teşebbüs hükümlerinin uygulanması açısından öneme haiz olan bir diğer husus, failin ortaya koyduğu hileli davranışlarının hangi aşamaya kadar hazırlık hareketi, hangi aşamadan sonra doğrudan elverişli hareketlerle icraya başlama olarak nitelendirileceğine ilişkindir. Failin hileli davranışları belirli bir aşamaya kadar dolandırıcılık suçunun tipiklik unsurunu oluşturacak elverişlilikte olmayabilir. Bu durumda dolandırıcılık suçu teşebbüs aşamasında dahi olmayacaktır. Kural olarak dolandırıcılık suçunun icra hareketleri aşamasına geçilebilmesi için mağdura yönelmiş hileli davranışların varlığı gerekmektedir. Örneğin sigorta bedelinin alınması için sigorta şirketine başvuruncaya kadar yapılan tüm hareketler hileli olsalar da, suçun icra hareketleri değil hazırlık hareketleridir. Failin sigorta bedelini almak için içerik itibari ile gerçeği yansıtmayan bir kaza tespit raporu alması tek başına sigorta şirketine yönelen elverişli hile değildir. Ancak fail, içerik itibari ile sahte raporu sigorta şirketine sunmuş, sigorta şirketi çalışanlarının yaptığı inceleme sonucu kaza raporunun içerik itibari ile

---

gerçekleşen eylemin dolandırıcılığa teşebbüs suçunu oluşturduğuna dair kabulde bir isabetsizlik görülmemiştir.” Yargıtay 23. CD E. 2015/1930, K. 2015/724, T.: 16.04.2015, Uyap Bilgi Bankası.

⁵⁵³ “Somut olay incelendiğinde, katılanın, sanığın kendisine sahte çek vereceğini bilerek sanığı yanına çağırdığı ve daha önce bilgi verdiği polisler sanığı yakalattığı olayda, katılanın herhangi bir hileye maruz kalmadığı, katılanın sanığa baştan itibaren inanmadığı dikkate alınarak katılanın denetim imkanının ortadan kaldırılmadığının anlaşılması karşısında nitelikli dolandırıcılığa teşebbüs suçunun unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle sanığın 5271 sayılı CMK’nın 223/2-a maddesi gereğince beraatine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde mahkumiyet kararı verilmesi”, Yargıtay 15. CD, E. 2015/8621, K. 2018/5397, T.: 10.09.2018;

“sanığın kurumun denetim imkanını ortadan kaldıracak mahiyette hileli bir hareketinin bulunmaması, diploma fotokopisini sunması, kurumun bildirilen belgeyi her zaman denetleme yetkisinin bulunması ve somut olayda da denetleyip durumun anlaşılması karşısında nitelikli dolandırıcılığa teşebbüs suçunun unsuru oluşmadığı gözetilmeden beraati yerine yazılı şekilde hakkında mahkumiyet hükmü verilmesi,” Yargıtay 15. CD, E. 2017/34595, K. 2019/1434, T.: 27.02.2019;

“Sanık...H.K. 'nın İş Kur İl Müdürlüğüne iş başvurusunda bulunduğu, başvurusunun kabul edilmesi üzerine sanık H.K.'nin evrakı ile sanık A.S'nin işe başladığı ve H.K. yerine işe devam çizelgesine imza attığı, daha sonra H. K. olmadığının anlaşılması üzerine herhangi bir ödeme yapılmadığı ve bu şekilde sanıkların üzerlerine atılı suçları işledikleri iddiası ile haklarında kamu davası açılmıştır..sanıkların eyleminin basit yalan niteliğinde kaldığı ve hile boyutuna ulaşmadığı, bu nedenle suçun unsurlarının oluşmadığı anlaşıldığından mahkemenin beraat kararında bir hukuka aykırılık görülmemiştir.” Yargıtay 11. CD E. 2021/27305, K. 2023/4591, T.: 30.05.2023;

“sanığın sigortalı olmayan hayvanın öldüğü bildirimi üzerine sigorta yetkililerince yapılan basit bir inceleme ile bu durumun ortaya çıkması, sanık tarafından gerçekleştirilen hileli hareketin katılan şirketin denetim olanağını ortadan kaldırmamış olması nedeniyle eylemin basit yalan düzeyinde kalması hususları birlikte değerlendirildiğinde; unsurları itibariyle oluşmayan nitelikli dolandırıcılık suçundan sanığın beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyet hükmünün tesisi, Yargıtay 15. CD E. 2017/32132, K. 2021/2281, T.: 03.03.2021, Uyap Bilgi Bankası.

sahte olduğunun anlaşılmış ve sigorta bedeli ödenmemiş ise artık tipiklik için gerekli olan suç işlemeye elverişli hareket unsuru gerçekleşmiş ve sigorta bedelini almak için dolandırıcılık suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır.^{554,555}

Elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlama ögesinin belirlenmesinde, failin eylemine ilişkin niyet okuma tabir edilecek ölçüde geniş bir değerlendirme yapılması ceza hukukun genel ilkelerinden olan geniş yorumlama yasağı⁵⁵⁶ ile bağdaşmayacaktır. Ancak niyet okuma boyutunda olmayan ve dolandırıcılık kastı açıkça anlaşılan hileli davranışların elverişli hareketlerle doğrudan icraya başlama olarak kabulü gerekmektedir.^{557,558}

⁵⁵⁴ Ekici, Dolandırıcılık, s.433; Yeğrim, Korhan, Dolandırıcılık Suçunun Sigorta Bedelini Almak Maksudıyla İşlenmesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 1, Mart 2024, s.65; Arslan, Uğur, “Sigorta Dolandırıcılığı Suçu”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 30, Sayı: 130, Mayıs 2017, s.108.

⁵⁵⁵ “Sanığın, oto kiralama şirketinden 10 günlüğüne kiraladığı ... marka aracını kullandığı esnada “tek taraflı kaza” olduğu beyanıyla Trafik Şube Ekiplerine tutanak tutturmak istediği, aynı aracın aynı tarihte ... plakalı araca arkadan çarpmak suretiyle kazaya sebebiyet vererek kaçtığına tespit edildiği bu suretle sanığın aracın hasar bedelini sigorta şirketinden almak maksadıyla dolandırıcılığa teşebbüs suçunu işlediği iddia olunan somut olayda; sanığın sigorta şirketine herhangi bir başvurusunun olmadığı, nitelikli dolandırıcılık suçu yönüyle sanığın eylemlerinin icra hareketi niteliğinde olmayıp bu itibarla teşebbüs aşamasına dahi varmadığı, sanığın gerçeğe aykırı trafik kaza tespit tutanağı tazmini için başvuruda bulunup tutanağında düzenlenmediği sigorta şirketine sigorta bedelinin alınması amacıyla bir başvurusunun bulunmadığı da gözetildiğinde suçun yasal unsurlarının oluşmadığı..” Yargıtay 11. CD, E. 2021/12957, K. 2022/12057, T.: 08/06/2022;

“Sanığın.. bedelli çeki, A.E. araştırması için verdiği, A. E. 'in de suça konu çeki teyit etmek amacıyla çekin keşideci şirket yetkilisini aradığı, bunun üzerine sanıkların polislerce yakalandığı, nitelikli dolandırıcılık suçu yönünden sanıkların suça konu çeki tahsili amacıyla bankaya ibraz etmeyip, sadece karşılığının bulunup bulunmadığı konusunda araştırma yaptıkları, sanıkların eylemlerinin hazırlık hareketi aşamasında olup, suçun işlenmesine elverişli icra hareketleri olarak değerlendirilemeyeceği,” Yargıtay 15. CD, E. 2019/9324, K. 2021/6592, T.: 07.06.2021;

“Sanığın, F.G.nin kimlik bilgilerine göre düzenlenen ve üzerinde kendi fotoğrafı bulunan nüfus cüzdanı ile katılan bankanın ..Şubesine gidip F.G.nin hesabına ait telefon numarasını güncellemek istediğinde yakalandığı olayda, Mahkemece, F.G.nin telefon numarasını güncellemekteki kastının hesaba ait şifrelerin değiştirilip, telefon ve internet bankacılığı üzerinden hesaptan para çekebilmek, havale, eft yapabilmek, kredi vs. bankacılık işlemleri yapabilecek duruma gelip nitelikli dolandırıcılık suçunu işlemek olduğu gerekçe gösterilerek, eyleminin teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilip sanığın cezalandırılmasına karar verilmiş ise de, iddiaya konu eylemin hazırlık hareketi niteliğinde olduğunun ve icrasına varmadan sona erdiği, atılı suçun unsurları itibarıyla oluşmadığı...” Yargıtay 11. CD, E. 2021/28079, K. 2023/8323, T.: 20.11.2023; Benzer Kararlar: Yargıtay 15. CD, E. 2015/6704, K. 2018/4317, T.: 06/06/2018; Sakarya BAM 8. CD, E. 2020/967, K. 2021/1064 K, T.: 06/07/2021 Uyap Bilgi Bankası.

⁵⁵⁶ Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.54; Özgenç, Genel Hükümler, s.117.

⁵⁵⁷ Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.447.

⁵⁵⁸ “Yukarıdaki açıklamalar ışığında, sanık S.E.'nin .. Hakim Adaylığı sınavına ait soruları ve cevap anahtarını bir gece evvel alması eyleminin suçun hazırlık hareketi kapsamında kaldığı ancak, sanığın aldığı sorular ve cevap anahtarı ile 20.11.2013 tarihinde gerçekleştirilen sınava girmesi sonucu suçun icrai hareketlerine başladığı, akabinde soru ve cevapları almamış diğer adayları kullandığı bu hileli hareketle eleyerek kontenjan dahilinde mülakata çağrıldığı ve fiilen mülakata da girip mülakat aşamasında başarısız olması şeklinde gerçekleşen eylemin sanığın icrai hareketlere başlaması fakat mülakatta elenmesi sonucu elinde olmayan nedenlerle tamamlanamaması nedeniyle teşebbüs aşamasında kaldığı anlaşılmakla, sanığın nitelikli dolandırıcılık suçuna teşebbüs hükümlerine göre mahkumiyetine karar verilmesi gerekirken, sanığın eylemlerinin hazırlık hareketi kapsamında kaldığı kabulü ile beraatine karar

Failin hileli davranışları neticesinde, mağdurun zararının oluşması ancak failin yarar elde edememesi halinde, dolandırıcılık suçunun tamamlanmış mı yoksa teşebbüs aşamasında mı kalmış kabul edileceği diğer bir tartışmalı husustur. Mağdurun zararının oluşması halinde, failin malvarlığında artış olmasa dahi suçun tamamlanmış sayılacağını savunan görüşler bulunmakla birlikte⁵⁵⁹ kanaatimizce ve öğretideki baskın görüşe göre dolandırıcılık suçunun tamamlanması için sadece mağdurun zarar görmesi yeterli değildir. Ayrıca mağdurun uğradığı zararla bağlantılı olarak failin yarar elde etmesi de gerekmektedir.⁵⁶⁰ Dolayısıyla dolandırıcılık suçu, hileli davranışlar neticesinde aldanan mağdurun, kendisi veya başkası zararına olarak faile veya üçüncü kişiye yarar sağladığı anda tamamlanır.⁵⁶¹ Buna göre, failin hileli davranışları neticesinde mağdurun zarar gördüğü ancak failin elinde olmayan nedenlerle yarar sağlayamadığı durumlarda, dolandırıcılık suçu oluşacak ancak teşebbüs aşamasında kalacaktır. Bu noktada yararın elde edilmesi kavramıyla yararın fiilen kullanılmasının aynı şeyler olmadığını belirtmek gerekir. Yararın sağlanması suçun tamamlanması açısından yeterli olup, elde edilen yararın fiilen kullanılmasına gerek yoktur. Örneğin bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunda, mağdurun gönderdiği paranın failin banka hesabına geçmesi suçun tamamlanması açısından yeterli olup, bu paranın fiilen fail tarafından çekilip kullanılması şart değildir.⁵⁶²

Mağdurun uğradığı zarar ile failin kendisine veya başkasına sağladığı yarar arasında sıkı bir bağ bulunmakla birlikte, mağdurun uğradığı zararın kapsamı ile temin edilen yarar arasında bir ayniyet, kısmen veya tamamen bir örtüşme bulunması gerekli değildir. Yani, mağdurun uğradığı zarardan, daha az yarar elde edilmiş olması halinde de, dolandırıcılık suçu tamamlanmış olacaktır.⁵⁶³

Mağdurun zararı ile failin yarar elde etmesi unsurlarının dolandırıcılık suçunun tamamlanmış sayılması veya teşebbüs aşamasında kabul edilmesi ayrımına etkisine

---

verilmesi...hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 11. CD, E. 2023/260, K. 2023/10033, T.: 12.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁵⁵⁹ Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s. 472.

⁵⁶⁰ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.816; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.730; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.887, Ekici, Dolandırıcılık, s.303, 330, 437; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.459, Bilen, Dolandırıcılık, s.156; Esen, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.301; Özen, Özel Hükümler, s. 724.

⁵⁶¹ Ekici, Dolandırıcılık, s.330, 437; Esen, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.301; Özen, Özel Hükümler, s.724.

⁵⁶² Bilen, Dolandırıcılık, s.177; Ekinci, Dolandırıcılık, s.438.

⁵⁶³ Centel/Zafer/Çakmut: Kişilere Karşı Suçlar, s.461; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.888, Ekici, Dolandırıcılık, s.334.

ilişkin olarak iki örnek durum açıklayıcı olabilir. Bunlardan birincisi Fraud blokesinin nitelendirilmesi; ikincisi, failin, mağdurdan hileli davranışlarla senet alması halidir. Uygulamada fraud blokesi⁵⁶⁴ olarak adlandırılan tedbirde, failin banka hesabına banka tarafından hesaba para girişi olduktan çok kısa süre sonra şüpheli işlem gerekçesi ile bloke uygulanmaktadır. Bu durumda fail, hesabına mağdur tarafından gönderilen parayı fiili olarak çekme imkânını kendisinden kaynaklanmayan nedenle kaybetmektedir. Ancak mağdurun gönderdiği para failin banka hesabına yattığı anda, failin hakimiyet alanına kısa süreli de olsa girdiğinden ve bu kısa sürede failin parayı banka hesabından çekme kabiliyeti bulunduğundan yarar unsurunun oluştuğu dolayısıyla dolandırıcılık suçunun tamamlandığı kabul edilmektedir.⁵⁶⁵ Yargıtayın istikrar kazanmış kararlarında bu yöndedir. Ancak önceden bloke konulmuş hesaba mağdur tarafından para gönderilmiş ise yarar unsuru hiçbir aşamada oluşmayacaktır ve diğer şartların mevcut olması halinde dolandırıcılık suçu teşebbüs aşamasında kalacaktır. Uygulamada bu husus karışıklığa neden olmaktadır. Bloke saatinin doğru tespiti bu nedenle önemlidir.⁵⁶⁶

⁵⁶⁴ Fraud Blokesi; Banka tarafından yapılan değerlendirmede, gerçekleştirilen bankacılık işleminin şüpheli veya rutin dışı olduğu kanaatinin oluşması halinde, banka tarafından kurumsal zararın veya müşteri zararını engellemek amacıyla para aktarma işlemine resen uygulanan bloke olarak tanımlanabilir.

“sanığın kredi başvurusunun onaylanarak paranın açtığı hesaba yatırıldığı hesaba daha sonra bloke konulmuş ise de paranın sanığın hakimiyet alanına girdiği, bu nedenle sanık parayı alamasa bile suçun tamamlandığı dikkate alınarak, tamamlanmış suçtan mahkumiyet kararı verilmesi gerektiği gözetilmeden nitelikli dolandırıcılık eyleminin teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilerek eksik inceleme ve yetersiz araştırma ile.....hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 11. CD, E. 2021/21655, K. 2023/8085, T.: 07.11.2023;

“katılan tarafından sanık M.C.'un hesabına yatırılan para üzerinde sonradan bloke konulması nedeniyle, sanıkların tasarruf etme olanağı doğduğundan, suçun tamamlanmış olduğu gözetilmeksizin teşebbüs halinde kabul edilerek eksik ceza tayin edilmiş olması”, Yargıtay 11. CD, E. 2022/8145, K. 2023/7105, T.: 12.10.2023;

“Müştekinin...hesabından 3.900 TL'nin sanığın hesabına EFT yapıldığı, bu arada bankanın olayın farkına varması üzerine, "fraud blokesi" ile parayı bloke ederek sanığın hesabına geçmesini engellediği, paranın müştekiye iade olunduğu, bu şekilde sanığın üzerine atılı nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediğinin iddia olunduğu” İstanbul BAM 22. CD,, E. 2020/3175, K. 2022/2028, T.: 11.10.2022;

“...Paranın sanığın hesabına geçtikten sonra kaldığı süre ve daha önceden hesapta blokenin bulunmadığı da dikkate alındığında sanığın tasarruf etme olanağı bulunduğundan, suçun tamamlanmış olduğu gözetilmeksizin eylemin teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilerek TCK'nın 35/2.maddesi uygulanarak eksik ceza tayin edilmiştir....” Ankara BAM 11. CD, E. 2023/1401, K. 2024/88, T.: 24.01.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁵⁶⁵ Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.83.

⁵⁶⁶ *“EFT işleminin 24/03/2017 günü saat 14.22'de yapıldığı, paranın bilahare banka tarafından katılana iade edildiğinin anlaşıldığı, katılanın alınan beyanında telefon görüşmesinin sonlandırıldıktan sonra hemen anında Halkbank tarafından arandığını ve dolandırıldığını öğrendiğini belirtmesi karşısında ilgili banka tarafından bloke işleminin hangi tarih ve saatte yapıldığının sorulması, arada geçen zaman dilimi içerisinde sanığın parayı çekme ihtimalinin değerlendirilerek sonucuna göre eylemin teşebbüs aşamasında kalıp kalmadığının tartışılması gerektiği..”* Bursa BAM 8. CD, E. 2022/908, K. 2024/704, T.: 16.04.2024; *“Suçun teşebbüs aşamasında kalıp kalmadığının tayini bakımından, sanık hesabının bulunduğu Denizbank A.Ş.'ye müzekkere yazılarak sanık adına kayıtlı hesaba giden 3.383 TL'lik işlem nedeniyle konulan blokenin hangi sebeple hangi gün ve saatte konulduğu sorularak buna ilişkin bilgi ve belgelerin celbi ile denetime*

Teşebbüs hükümlerine göre değerlendirilmesi gereken bir diğer husus failin hileli davranışlarla mağdurdan senet alması halinde suç vasfının belirlenmesine ilişkindir. Hileli davranışlarla elde edilen ancak henüz tahsil edilmemiş bir senet mağdurun malvarlığı açısından bir zarar tehlikesi meydana getirir. Ancak senet tahsil edilmediği sürece mağdurun malvarlığında fiili bir zarar oluşmayacaktır. Senet tahsil edilmediği sürece failin veya bir başkasının yarar elde etmesi de söz konusu olamaz. Bu nedenle hileli davranışlarla mağdurdan kendisini borç altına sokan bir senet alınması ancak senedin tahsil edilmemiş olması halinde dolandırıcılık suçunun teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilmelidir.⁵⁶⁷

Hukuki niteliği itibarıyla cezayı kaldıran şahsi bir sebep niteliğinde olan gönüllü vazgeçme⁵⁶⁸, failin iradi olarak icra hareketlerini tamamlamaktan vazgeçmesi veya neticeli suçların söz konusu olduğu durumlarda icra hareketlerini tamamladıktan sonra neticenin gerçekleşmesini kendi çabalarıyla önlemesidir.⁵⁶⁹ Gönüllü vazgeçmenin olduğu durumlarda failin, teşebbüsten dolayı sorumluluğu olmayacak, fakat o ana kadar gerçekleştirdiği hareketler başka bir suçu oluşturuyorsa o suçtan sorumluluğu söz konusu olacaktır.⁵⁷⁰ Gönüllü vazgeçmenin düzenlendiği TCK'nın 36. maddesinde vazgeçmenin sebebi konusunda bir açıklık bulunmadığından, gönüllü vazgeçenin saiki konusunda bir araştırma yapmaya gerek yoktur.⁵⁷¹ Fail pişmanlık göstererek veya korkarak vazgeçmiş olabilir. Ancak yasa koyucunun yasa metninde vazgeçme yerine “gönüllü vazgeçme” ifadesini kullandığı da unutulmamalıdır. Buna göre failin gönüllülüğü, esaslı bir dış etkidenden kaynaklanırsa, bu durumda vazgeçme gönüllü olmadığından TCK'nın 36. maddesi uygulanmayacaktır.⁵⁷²

---

olanak sağlayacak şekilde dosya arasına konulup incelenmesi” Sakarya BAM 8. CD, 2023/3150, K. 2024/2379, T.: 31.10.2024 Uyarı Bilgi Bankası.

⁵⁶⁷ Ekici, Dolandırıcılık, s.332, 333.

⁵⁶⁸ Özgenç, Genel Hükümler, s.473.

⁵⁶⁹ Akbulut, Genel Hükümler, s.734; Özgenç, Genel Hükümler, s.474.

⁵⁷⁰ Özgenç, Genel Hükümler, s.474; Bilen, Dolandırıcılık, s.277.

⁵⁷¹ Bilen, Dolandırıcılık, s. 278.

⁵⁷² Yargıtayın yakın tarihli kararı gönüllü vazgeçme kurumuna ilişkin ayrıntılı açıklama içermektedir: “Yasadaki tanım uyarınca gönüllü vazgeçme ile teşebbüs arasındaki ayrım şu şekilde özetlenebilir: Teşebbüs, suçun tamamlanması veya neticenin gerçekleşmesinin, failin elinde olmayan nedenlerle meydana gelmemesi olarak tanımlanmışken, gönüllü vazgeçmede failin iradi hareketi veya çabası ile icra hareketlerinin terkedilmesi ya da suçun tamamlanmasının önlenmesi söz konusudur. Suç tamamlanmadan veya sonuca ulaşılmadan önce vazgeçme gerçekleştiğinden, gönüllü vazgeçme etkin pişmanlıktan da farklıdır. Etkin pişmanlık, suçun tamamlanmasından sonraki pişmanlığı düzenlemekte ve tamamlanan bir suçun yol açtığı zararın giderilmesi, eski hale getirilmesi ya da malın iadesini kapsamaktadır. Yargısal kararlarda da, suç yolunda (iter criminis) ilerleyen sanık daha fazla ilerleme olanağına ve kanaatine sahip olduğu halde, suç yolunda ilerlemeyerek icrayı yarıda bırakmış ya da icra hareketleri tamamlandıktan

Bu bağlamda, dolandırıcılık suçunun icrasına elverişli hareketlerle başlamış olan failin, hileli davranışlarını mağdurun hataya düşmesi anına kadar devam ettirmemesi veya hataya düşen mağdurun malvarlığında zarar meydana getirecek tasarrufta bulunmasına kendi iradesi ile engel olması halinde sorumluluğu TCK'nın 36. maddesi kapsamında kalacaktır. Örneğin bir kredi tahsisini sağlamaya yönelik olarak, sahte belgeyi bankaya sunan failin kredinin tahsisi kararından önce bu talebinden vazgeçmesi halinde gönüllü vazgeçme hükümlerine göre fail, dolandırıcılık suçuna teşebbüsten sorumlu olmayacak ancak belgede sahtecilik suçundan cezalandırılacaktır.⁵⁷³

2.2.2. İştirak

Kural olarak tek bir kişi tarafından işlenebilecek bir suçun birden fazla kişi tarafından işbirliği içerisinde işlenmesine suça iştirak denilmektedir. İştirake ilişkin hükümler TCK'nın 37-41. maddeleri arasında yer almaktadır.⁵⁷⁴ İştirak hükümlerine göre, kişinin, kanunda tanımlanan suçun tipiklik unsurunun gerçekleştirilmesindeki etkisinin yoğunluğuna ve niteliğine göre müşterek fail, azmettiren veya yardım eden olarak sorumluluğu söz konusu olacaktır.⁵⁷⁵ Suçun kanunda tanımlanan unsurlarını

---

sonra kendi çabası ile sonucun meydana gelmesini önlemişse vazgeçmenin gönüllü olduğu, buna karşılık fail icraya başlarken göz önünde tuttuğu ve hesaba kattığı risklerden başka bir faktör nedeniyle icra hareketlerine devam etmemişse ya da sonuca ulaşamamışsa vazgeçmenin gönüllü olmadığı, bu halde icra hareketleri failin elinde olmayan engelleyici nedenlerle bitirilemediğinden ya da sonuç failin elinde olmayan nedenlerle meydana gelmediğinden kalkışmanın söz konusu olduğu vurgulanmıştır...Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde.. sanığın, sahte diplomayı kuruma ibraz tarihi olan ... tarihinden iki ay sonra ... tarihinde, ...Üniversitesi tarafından düzenlenmiş gibi görünen 2 adet sahte yazıyı kuruma vermek suretiyle, ilk eyleminin ortaya çıkmasını engellemek ve sonucundan zarar göreceği endişesi ile hareket edip tekrar sahte belge kullanması, sunmuş olduğu diplomanın sahte olduğuna dair bir beyanda bulunmayıp, yeniden sahte belge düzenlemesi sonucunda kurum tarafından yapılan yazışmalar üzerine diplomanın sahteliğinin anlaşılması ve intibak işleminin iptal edilmesi karşısında, sanığın eyleminin TCK'nın 36. maddesinde düzenlenen gönüllü vazgeçme kapsamında değerlendirilemeyeceği” Yargıtay 15. CD, E. 2020/5893, K. 2020/9594, T.: 07.10.2020, Uyak Bilgi Bankası.

⁵⁷³ Bilen, Dolandırıcılık, s.278, Ekici, Dolandırıcılık, s.441.

⁵⁷⁴ Akbulut, Genel Hükümler, s.761; Özen, Genel Hükümler, s.612.

⁵⁷⁵ Yargıtayın yakın tarihli iştirak tanımı ayrıntılı ve açıklayıcıdır. “5237 sayılı Türk Ceza Kanunun 'da suça iştirakte, faillik ve şeriklik ayırımı öngörülmüş, azmettirme ve yardım etme şeriklik kavramı içinde değerlendirilmiştir....Müşterek faillikte, birlikte suç işleme kararının yanı sıra fiil üzerinde ortak hakimiyet kurulduğu için her bir suç ortağı “fail” konumundadır. Fiil üzerinde ortak hakimiyetin kurulup kurulmadığının belirlenmesinde suç ortaklarının suçun icrasında üstlendikleri rolleri ve katkılarının taşıdığı önem göz önünde bulundurulmalıdır. Suç ortaklarının, suçun işlenmesinde yaptıkları katkının, diğerinin fiilini tamamladığı durumlarda da müşterek faillik söz konusu olacaktır. Buna göre her müşterek fail, suçun icrasına ilişkin etkin, fonksiyonel bir katkıda bulunmaktadır. Fiilin başarı ile tamamlanması açısından yapılan iş bölümü doğrultusunda bizzat fiili icra etmeyen diğer kişinin katkısı önemli bir fonksiyon icra etmişse, bu kişi de müşterek faildir.

Suçun işlenişine katkıda bulunanların müşterek fail sayılabilmesi için mutlaka suçun işlendiği yerde olması gerekmez. Olay mahallinde bulunmamakla birlikte uzaktan suçun birlikte işlenişini etkileyen önemli bir katkıda bulunulması halinde müşterek faillik söz konusu olur. Uzak bir pozisyonundan olay yerinde etkili bir

gerçekleştiren kişilerin her biri müşterek faildir.⁵⁷⁶ Suça iştirak için iştirak iradesinin kast derecesinde bulunması ve bu iradenin en geç suçun tamamlanma anına kadar ortaya çıkması zorunludur.⁵⁷⁷ Taksirli suçlara iştirak mümkün değildir. Taksirli suça ancak birlikte sebebiyet verilmesi söz konusu olabilir.⁵⁷⁸

Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu veya basit dolandırıcılık suçu tek kişi tarafından işlenebileceği gibi birden fazla kişi tarafından birlikte yani iştirak halinde de işlenebilir. Bu nedenle, TCK'nın 37-41. maddelerinde yer alan iştirake ilişkin genel hükümler dolandırıcılık suçu için de uygulanabilir.⁵⁷⁹ Dolandırıcılık suçunda sadece hileli davranışı gerçekleştiren kişinin fail olabileceği şeklinde daraltıcı bir kural yoktur. Hileyi hazırlayan, hileli davranışın aracı olan kişi de müşterek fail olabilir. Burada belirleyici olan suç ortağının gerçekleştirdiği katkının derecesi ve önemidir.⁵⁸⁰ Dolandırıcılık suçuna yapısı gereği, azmettiren veya yardım eden olarak da iştirak etmek mümkündür.

Nitelikli dolandırıcılık suçu özelinde iştirak hükümlerine ilişkin olarak dikkat çekilecek husus bağıllık kuralının özgü suçlardaki uygulamasıdır. Özgü suçlarda sadece özel nitelikleri taşıyan kişiler müşterek fail olabilir. Suçun işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise ancak azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulabilir.⁵⁸¹ Sözgelimi dolandırıcılık suçunun nitelikli halleri arasında yer alan TCK m. 158/1-h bendindeki suçu sadece tacir veya şirket yöneticisi olan kişiler, TCK m. 158/1-i bendindeki suçu sadece kanunda tanımı yapılan serbest meslek mensupları işleyebilir. Oluşa göre bu suçlara iştirak eden ancak tacir veya şirket yöneticisi veya serbest meslek mensubu olmayan

---

konumunda olan fail telefon ve telsiz gibi iletişim araçlarıyla koordine eden veya suçun işleniş anında telefonla talimat veren kişi de bizzat müşterek faildir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunun'da şeriklik, azmettirme ve yardım etme olarak iki farklı şekilde düzenlenmiştir. Buna göre, kanuni tanımdaki fiili gerçekleştirmeyen veya özel faillik vasfını taşımadığı için fail olamayan bir suç ortağı, gerçekleşen fiilden 5237 sayılı Kanun'un 40 ıncı maddesinde düzenlenen bağıllık kuralı uyarınca sorumlu olmaktadır.

5237 sayılı Kanun'un 39 uncu maddesinin ikinci fıkrasındaki düzenlemeye göre, yardım etme; maddi yardım ve manevi yardım olarak ikiye ayrılmaktadır.” Yargıtay 3. CD, E. 2021/2189, K. 2023/7999, T.: 10.10.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁵⁷⁶ Demirbaş, Genel Hükümler, s.547; Hakeri, Genel Hükümler, s.544; Özen, Genel Hükümler, s.652.

⁵⁷⁷ Özgenç, Genel Hükümler, s.498.

⁵⁷⁸ Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.483; Yılmaz, Zahit, “Türk Ceza Kanunu Bakımından Müşterek Failliğin Şartları”, Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 21, Haziran 2023, s.124 (Yılmaz, Müşterek Failliğin Şartları).

⁵⁷⁹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.830; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.911; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.478; Bilen, Dolandırıcılık, s.443, Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.472; Ekici, Dolandırıcılık, s.443; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.86.

⁵⁸⁰ Ekici, Dolandırıcılık, s.443.

⁵⁸¹ Koca, Suçun Özel Görünüş Şekilleri, s.111; Yılmaz, Müşterek Failliğin Şartları, s.128.

kişiler, azmettiren veya yardım eden olarak kabul edildikleri takdirde, özgü suç niteliğindeki artırım nedeni gereğince cezalandırılacaklardır. Ancak TCK m. 158/1-h-i'de düzenlenen özgü suçlara müşterek fail olarak iştirak eden ancak tacir veya şirket yöneticisi veya serbest meslek mensubu olmayan kişilerin eylemi basit dolandırıcılık olarak nitelendirilecektir.⁵⁸²

İştirak hükümleri bağlamında dikkat edilecek ikinci husus hileli davranışların sergilenmesine iştirak etmemekle birlikte, hileli davranışları sergileyen ve haksız menfaat elde eden asıl faillere, banka hesaplarını veya GSM hatlarını kiralayan, böylelikle dolandırıcılık suçunun işlenmesine katkı sağlayan kişilerin (komisyoncu) cezai sorumluluğunun tespiti noktasındadır.⁵⁸³ Özellikle elektronik ticaret yöntemiyle veya sosyal medya üzerinden gerçekleştirilen nitelikli dolandırıcılık suçlarında (TCK m.158/1-f-l), mağdurun para gönderdiği banka hesabının sahibi olan kişi (komisyoncu) ile hileli davranışları sergileyen ve haksız menfaati elde eden kişiler farklıdır.

Genel kural olarak bir suçun nitelikli halinin, suça katılan diğer şeriklere olan sirayeti TCK m.40/1'de yer alan “bağlılık kuralı” ve TCK m.30/2 de yer alan “artırım nedeninde hata” maddelerine göre çözüme kavuşturulmaktadır. TCK'nın 40/1 maddesindeki bağlılık kuralına göre şeriklerin suçun nitelikli haline ilişkin sorumluluğu failin şahsına ve işlediği fiile göre belirlenmektedir. Ancak şeriklerin böyle bir nitelikli halin varlığını

---

⁵⁸² “...TCK'nın 40/2. maddesine göre, özgü suçlarda özel faillik niteliği taşıyan kişilerin fail olabileceği bu suçun işlenişine iştirak eden diğer kişilerin ise ancak azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulabileceği cihetle, somut olayda noter katibi olan temyiz dışı sanık O. T.'in eyleminin dosya kapsamına uygun şekilde görevi kötüye kullanmak suçunu oluşturduğunun kabul edilmesi, kamu görevlisi olmayan sanıklar K. D. ve M. Ç'in sanık O. T.'in görevi kötüye kullanma suçuna TCK'nın 40/2. maddesi anlamında azmettiren ya da yardım eden sıfatıyla iştiraklerinin bulunmaması ve sanıkların eylemlerinin, noter katibi olan sanığın eyleminden bağımsız TCK'nın 204/1 ve 204/3. maddelerinde düzenlenen kanunen sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli belgelerde sahtecilik suçunu oluşturduğu gözetilmeden suç vasfında hataya düşmek suretiyle yazılı şekilde TCK'nın 204/2 ve 204/3. maddeleri uyarınca cezalandırılmasına karar verilmesi,” Yargıtay 11. CD, E. 2020/6669, K. 2021/6159, T.: 01.07.2021;

“ 5237 sayılı Kanun'un 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrası anlamında kamu görevlisi tarafından işlenebilecek özgü suç olması karşısında, bu suça iştirak edenlerin ancak azmettiren ya da suça yardım eden sıfatı ile sorumlu olabilecekleri, bu nedenle sanıkların, gümrük müşaviri sanığı azmettirme suretiyle eylemlerine iştirakinden dolayı yapılan yargılama sebebiyle hüküm tarihi itibarıyla zamanaşımı sürelerinin dolmadığı gözetilmeden yazılı şekilde düşme kararı verilmesi hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 7. CD, E. 2022/7263, K. 2023/6799, T.: 11.07.2023;

“...sanık Adnan'ın..., tacir olduğunun tespiti halinde dahi tacirin işlerin yürütülmesi için vekalet verdiği kişinin tacir sıfatını kazanmayacağı, suçun özgü suç olup sadece tacir tarafından işlenebileceği, sanık Adnan'ın eyleminin...TCK'nın 157 maddesinde düzenlenen basit dolandırıcılık suçunu oluşturduğu...,” Ankara BAM 25. CD, E. 2020/2911, K. 2022/2407, T.: 13.12.2022; Benzer Karar: İstanbul BAM 21. CD, E. 2022/2165, K. 2024/788, T.: 26.02.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁵⁸³ Banka hesaplarını dolandırıcılık suçunun işlenmesinde kullanılacağını bilerek kiralayan şahıslar, kavramsal bütünlük adına çalışma boyunca “komisyoncu” olarak adlandırılacaktır.

suçun işlendiği sırada bilmeleri zorunludur.⁵⁸⁴ Ayrıca TCK'nın 30/2 maddesinde kastı ortadan kaldıran hatanın özel bir şekli düzenlenmiştir. "TCK m.30/2: Bir suçun daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli hallerinin gerçekleştiği hususunda hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır." şeklindeki düzenleme⁵⁸⁵ dikkate alındığında, suçun ağırlaştırıcı nedenlerinde kaçınılmaz bir hataya düşen fail, bu hatasından yararlanacak ve suçun temel şekline göre cezalandırılması gerekecektir.

Dolayısıyla, kanaatimizce TCK'nın 30/2 maddesinde yer alan "suçun artırım nedeninde hata" düzenlemesi ile TCK'nın 40/1 maddesinde yer alan "herkes kendi fiilinden sorumludur-bağlılık- sirayet" kuralları dikkate alındığında, nitelikli dolandırıcılık (TCK m.158/1-f-1) suçunun unsurunu oluşturan hileli davranışların sergilenmesine iştirak etmemekle birlikte, hileli davranışları sergileyen ve haksız menfaat elde eden asıl faille, banka hesaplarını veya GSM hatlarını kiralayan, böylelikle nitelikli dolandırıcılık suçunun işlenmesine katkı sağlayan kişilerin cezai sorumluluğu hileli davranışları icra eden failin işlediği fiillere ilişkin farkındalık derecesine göre belirlenmelidir. Suçta kullanılan banka hesabının sahibi olan kişinin (komisyoncu), hayatın olağan akışı gereği tanımadığı bir şahsa kiraladığı banka hesabının suçta kullanılacağını bildiği veya bilmesi gerektiği kabul edilebilir. Ancak banka hesaplarını kiralayan failin (komisyoncu), mağdurla irtibat kuran ve hileli davranışları gerçekleştirecek olan asıl failin eylemlerinin dolandırıcılık suçunun nitelikli hallerini oluşturacağını, banka hesabını kullandırıldığı sırada bildiği veya öngörmesini gerektiği söylenemez. Bu nedenle "komisyoncu" olarak tanımlanan şeriklerin, banka hesaplarını dolandırıcılık suçunu işleyen gerçek faille kiralaması eylemlerinin basit dolandırıcılık olarak değerlendirilmesi doğru olacaktır.⁵⁸⁶ Ancak kanaatimizin aksine Yargıtayın istikrar kazanmış kararlarında, nitelikli dolandırıcılık suçlarının işlenmesinde kullanılan banka hesaplarını para karşılığı üçüncü

⁵⁸⁴ Kaymaz, Seydi, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanuna Göre İştirak Halinde İşlenen Suçlarda Nitelikli Hallerin Diğer Suç Ortaklarına Geçiş Sorunu", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:16, Sayı:2, Nisan 2012, s.131; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.830; Ekici, Dolandırıcılık, s.443.

⁵⁸⁵ TCK'nın 30. maddesinin gerekçesinde failin suçun nitelikli halinde hataya düşmesi halinde hatasından yararlanması gerektiği açıkça belirtilmiştir.: *"Kastın varlığına engel olan hata, suçun sadece temel şekline ilişkin unsurlar hakkında değil, aynı zamanda failin daha ağır veya hafif ceza ile cezalandırılmasını gerektiren nitelikli unsurları bakımından da ortaya çıkabilir. İkinci fıkra ile kişinin, suçun nitelikli unsurlarına ilişkin hatasından yararlanması öngörülmüştür"*. Aktaran: Albayrak, Mustafa, Notlu-Atıflı-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, Adalet Yayınevi, 10. Baskı, Ankara, 2012, s.104.

⁵⁸⁶ Komisyoncuların dolandırıcılık suçunun temel şeklinden cezalandırılması gerektiğine dair yorumumuz halen yürürlükte olan yasal düzenlemeler dikkate alınarak yapılmıştır. Bu konuda esaslı çözümün komisyoncuların hukuki statüsüne ilişkin yasal değişiklik yapılması ve "banka hesabını kullandırma" başlıklı yeni bir suç ihdas edilmesidir Komisyoncuların hukuki statüsüne ilişkin yasal değişiklikler yapılmasını içeren çözüm önerileri için bkz. Bölüm 3.4.6.

şahıslara kiralayan veya kullandıran kişilerin, nitelikli dolandırıcılık suçunun (TCK m.158/1-f-l) müşterek faili olduğu belirtilmektedir.⁵⁸⁷

2.2.3. İçtima

Kural olarak ceza hukukunda, her netice bağımsız bir suç anlamına gelir. Ancak yapılan bir hareketle birden fazla netice meydana gelebileceği gibi, yapılan birden çok hareketle bir netice de meydana gelebilir.⁵⁸⁸ Failin eylemlerinin, birleşerek, tek bir sonuç olarak kabul edilmesi haline “suçların içtimaı” adı verilir. TCK’nın 42. maddesinde tanımlanan bileşik suç, 43. maddesinde tanımlanan zincirleme suç ve 44. maddesinde tanımlanan fıkri içtima düzenlemeleri, suçların içtimaı içerisinde değerlendirilir.⁵⁸⁹ Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suçu ile basit dolandırıcılık suçu, içtima hükümlerine ilişkin olarak ayırt edici bir özellik göstermediğinden suçların içtimasına ilişkin genel hükümlere tabidir.⁵⁹⁰

⁵⁸⁷ Yargıtay kararının ilk derece mahkemesi kararı ile birlikte okunması gerekmektedir; “Sanığın Mahkememizce Alınan Beyanında: ben M.G. isimli şahsa hesap numaramı kullandırıdım, o da böyle bir eyleme karışmış, M. G.’nin eylemlerinden dolayı halen yargılandığım bir çok dava dosyası vardır ve şu anda bu eylemlerden dolayı kesinleşen cezalardan dolayı cezaevinde hükümlüyüm, üzerime atılı suçlamayı kabul etmiyorum.. demiştir.... Yapılan yargılama neticesinde... katılanın parayı sanığın adına Finans bankasına ait TR490011100000000015013965 İBAN numaralı hesaba EFT yapmasına rağmen sanığın telefonu göndermediği böylelikle sanığın dolandırıcılık suçu işlediği sabit görülerek cezalandırılmasına hükmedilmiştir.” İstanbul 17. Ağır Ceza Mahkemesi, E. 2014/96, K. 2015/266, T.: 24.11.2015; “...sanığın sahibinden.com isimli internet sitesine ilan vermek suretiyle katılanı aldatarak satış bedeli adı altında haksız menfaat sağladığı, bilişim sistemlerinin aynı anda birçok kişiye ulaşmasındaki çabukluk ve sağladığı kolaylığa dayanarak internet üzerinden ilan vermek suretiyle gerçekleştirdiği eyleminin, 5237 sayılı Kanun’un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde düzenlenen “bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık” suçunu oluşturacağı...” Yargıtay 11. CD, E. 2021/28423, K. 2023/7561, T.: 25.10.2023;

“Her ne kadar sanık savunmalarında suçlamayı kabul etmemiş ise de; soruşturma aşamasında alınan savunmasında cüzdanı ile sim kartlarını kaybettiğini belirtmesine rağmen ilk derece mahkemesinde alınan savunmasında kredi kartlarını ve sim kartını şifreleri ile birlikte para karşılığı A. isimli şahsa kiraya verdiğini beyan ettiği, dairemizce alınan savunmasında ise S. isimli arkadaşının papara ve iddia bayi işi yaptıklarını söylemesi üzerine yapılan işin yasal olduğunu düşünerek işe ortak olmak amacıyla kart çıkartarak bu şahsa verdiğini beyan ettiği, bu şekilde çelişkili beyanlarda bulunduğu, adli sicil ve UYAP kayıtları incelendiğinde benzer olaya ilişkin eylemleri nedeniyle hakkında soruşturma ve kovuşturma dosyalarının bulunduğu da gözetildiğinde savunmasının suçtan kurtulmaya yönelik olduğu anlaşılmış, savunmasına itibar edilmeyerek atılı suçu işlediği sabit görülmüş..” Sakarya BAM 8. CD. E. 2022/2405, K. 2023/1292, T.: 04/07/2023; Benzer kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/16966, K. 2024/7470, T.: 04.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/12955, K. 2022/9730, T.: 24.05.2022; Yargıtay 11. CD, E. 2021/31510, K. 2022/366, T.: 13.01.2022 UYAP Bilgi Bankası.

⁵⁸⁸ Dönmezer/Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, s.373; Demirbaş, Genel Hükümler, s.581; Özen, Genel Hükümler, s.677.

⁵⁸⁹ Özgenç, Genel Hükümler, s.539.

⁵⁹⁰ Üçüncü bölümde, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu ile irtibatlı suç tipleri (TCK m. 142/2-e, TCK m.245/1, TCK m.244/4) arasındaki benzerlik ve farklar incelenirken içtima ilişkisi de irdelenecektir. Bu nedenle, içtima kurumuna ilişkin açıklamalar bu kısımda sadece genel prensiplerin belirlenmesi şeklinde yapılmıştır.

2.2.3.1. Gerçek İçtima

Failin birden fazla hareketinin birden fazla suçu oluşturmaya gerçek içtima (veya cezaların içtimalı) adı verilir. Bu halde fail, gerçekleşen her neticeden ayrı ayrı sorumlu tutulacaktır. Gerçek içtima için ilk koşul, failin gerçekleştirdiği fiilin neticesinde oluşan suçların, içtima hükümlerine göre (bileşik suç, fikri içtima, zincirleme suç) kaynaşarak birleşmemeleridir. Ceza hukukunda gerçek içtima kural, suçların içtimalı ise istisnadır.^{591,592}

Dolandırıcılık suçu gerçek içtima açısından ayrı bir özellik arz etmez. Dolandırıcılık suçunun işlenmesi esnasında suç yolunda (iter criminis)⁵⁹³ ilerleyen fail, başka suçlar da işleyebilir. Özellikle failin hileli davranışları sergilemiş şekli ayrı bir suç kapsamında değerlendirilebilir. Bu durumda, kural olarak gerçek içtima uygulanacak, faile her bir suçtan ayrı ayrı ceza verilecektir. Örneğin, failin sigorta şirketinden para almak amacıyla gerçek dışı hırsızlık suçu ihbarında bulunup sonrasında sigorta şirketine başvurması halinde hem suç uydurma hem de dolandırıcılık suçlarından sorumluluğu söz konusu olacaktır.⁵⁹⁴ Ancak hile unsurunu oluşturan fiillerin ikinci bir suçu oluşturmaya halinde, gerçek içtimaların kural olduğu unutulmadan suç kastının tespitine çalışılmalı, failin özgülenmiş suç kastının bulunup bulunmadığı araştırılmalıdır. Yargıtayın parada sahtecilik suçuna ilişkin değerlendirmesi ve özgülenmiş kasta yaptığı vurgudan

⁵⁹¹ Özgenç, Genel Hükümler, s.539; Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.519; Koca, Mahmut, "Fikri İçtima", Ceza Hukuku Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 4, Ağustos 2007, s.197 (Koca, Fikri İçtima); Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s.817; Özen, Genel Hükümler, s.677.

⁵⁹² "5237 sayılı TCK'ya hâkim olan ilke gerçek içtima olduğundan, bunun sonucu olarak, "kaç fiil varsa o kadar suç, kaç suç varsa o kadar ceza" söz konusu olacaktır. Nitekim bu husus Adalet Komisyonu raporunda da; "Ceza hukukunun temel kurallarından birisi, 'kaç fiil varsa o kadar suç, kaç suç varsa o kadar ceza vardır' şeklinde ifade edilmektedir. Bunun istisnaları, suçların içtimalı bölümünde belirlenmiştir. Bu istisnalar dışında, işlenen her bir suçla ilgili olarak ayrı ayrı cezaya hükmedilecektir. Böylece verilen her bir ceza, bağımsızlığını koruyacaktır" şeklinde ifade edilmiştir. Bu kuralın istisnalarına ise, 5237 sayılı TCK'nın "suçların içtimalı" bölümünde, 42 (bileşik suç), 43 (zincirleme suç) ve 44. (fikri içtima) maddelerinde yer verilmiştir." Yargıtay CGK, E. 2012/11-192, K.2022/606, T.: 04.10.2022 Uyap Bilgi Bankası.

⁵⁹³ Akbulut, Genel Hükümler, s.707; Özgenç, Genel Hükümler, s.451; Toroslu/Toroslu, Genel Kısım, s.295; Sözüer, Suça Teşebbüs, s.157.

⁵⁹⁴ "Sanığın, adına kayıtlı ..plaka sayılı aracı ile ....ilçesinde 28.10.2014 tarihinde alkollü olarak kazaya karıştığı, daha sonra kaza yerini terk edip evine döndüğü, 29.10.2014 tarihinde İlçe Jandarma Komutanlığına başvurarak bahse konu aracının çalındığını beyan ettiği ve hırsızlık suçundan soruşturma başlatılmasına neden olduğu, akabinde aynı araca ilişkin mağdur sigorta şirketine 07.11.2014 tarihinde kasko işlemleri için başvuruda bulunarak aracının çalındığından bahisle talepte bulunduğu, ekspertiz raporunda sanığın beyanlarıyla kazanın oluş şekli arasında ihtilaf görünerek talebinin reddedildiği, yapılan soruşturma neticesinde sanığın yalan beyanda bulunduğu ortaya çıktığı, bu surette sanık hakkında suç uydurma ve sigorta bedelini almak amacıyla dolandırıcılık (teşebbüs) suçlarını...işlediği...." Yargıtay 11. CD, E. 2021/21858, K. 2023/6403, T.: 21.09.2023 Uyap Bilgi Bankası.

anlaşılacağı üzere, failinin tek bir suça özgü kastının tespiti halinde ise artık dolandırıcılık suçu oluşmayacak sadece özgülünmüş kastın konusu olan suç oluşacaktır.⁵⁹⁵

Gerçek içtimada vurgulanması gereken diğer bir husus dolandırıcılık ve sahtecilik suçları arasındaki içtima ilişkisidir. 5237 sayılı yasa uygulamasında, gerçek içtima zaten genel kural olmakla birlikte, yasa koyucu sahtecilik suçları ile dolandırıcılık suçu arasında gerçek içtimain uygulanacağını⁵⁹⁶ tereddütte mahal bırakmayacak şekilde ayrı bir maddede özellikle vurgulama gereği duymuştur.⁵⁹⁷ Buna göre sahte oluşturulmuş bir çek kullanılarak haksız menfaat elde edilmesi halinde, hem banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu hem de resmi belgede sahtecilik suçu oluşacaktır.⁵⁹⁸ Kanaatimizce, TCK'nın 212. maddesinde sahtecilik suçlarına ilişkin olarak yapılan gerçek içtima vurgusu olmasaydı da, sahtecilik ve dolandırıcılık suçlarının birlikte işlenmesi halinde gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerekirdi.⁵⁹⁹

2.2.3.2. Bileşik Suç

Bileşik suç TCK'nın 42. maddesinde “biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir” şeklinde tanımlanmıştır. Bileşik suç gerçek içtima kuralının istisnalarından biridir. İstisnai düzenleme olmasına bağlı olarak bileşik suç oluşturacak olan iki farkı suçun birbirlerinin unsuru ya da

⁵⁹⁵ “Sanığın, temyiz dışı sanıklarla birlikte hareket edip, katılandan küçükbaş alacaklarını söyleyerek katılanın yanına gittikleri, yapılan pazarlık sonucu katılana sahte paraları verdikleri, olay yerine kolluk görevlilerinin gelmesi ile hayvanları alamadan yakalandıkları olayda, eylemin sahte olduğunu bildiği parayı tedavüle koyma olduğu, özgülünmüş kastının sahte parayı piyasaya sürmeye yönelik bulunduğu, yerleşik içtihatlarımızın da bu yönde olduğu gözetilerek sanık hakkında yalnızca 5237 sayılı Kanun'un 197 nci maddesinin üçüncü fıkrasına temas eden sahteliğini bilmeden kabul ettiği parayı sahteliğini bilerek tedavüle koyma suçundan hüküm kurulması gerekirken ayrıca dolandırıcılık suçundan da hüküm kurulması,” Yargıtay 11. CD, E. 2021/30505, K. 2023/10158, T.: 13.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁵⁹⁶ TCK'nın m. 212 “Sahte resmi veya özel belgenin bir başka suçun işlenmesi sırasında kullanılması halinde, hem sahtecilik hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmolunur”.

⁵⁹⁷ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.830; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.749; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.911; Ekici, Dolandırıcılık, s.445; Bilen, Dolandırıcılık, s.281; Kişiler Karşı İşlenen Suçlar, s.477.

⁵⁹⁸ “Sanığın, yapacağı tabela karşılığında sanığın suça ..sahte çeki verdiği, tahsil için bankaya ibrazında çekin sahte olduğu anlaşılmaktadır... Sanık hakkında mahkumiyet hükmü verilirken yeterli ve hukuka uygun gerekçe belirtildiğinden ve 5237 sayılı Kanun'un 212 nci maddesinde, “Sahte resmi veya özel belgelerin bir başka suçun işlenmesi sırasında kullanılması halinde, hem sahtecilik hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmolunur” kuralı ile sahtecilik suçları bakımından özel bir içtima hükmü getirilmiş, resmi veya özel belge kullanılarak TCK kapsamındaki başka bir suçun işlenmesi halinde failin iki suçtan da ayrı ayrı cezalandırılacağı belirtilerek, gerçek içtima kuralı benimsendiğinden, sanığın hükmün gerekçesiz olduğuna ve fikri içtima kurallarının ihlal edildiğine yönelik temyiz sebepleri yerinde görülmemiştir.” Yargıtay 11. CD, E. 2021/17599, K. 2023/891, T.: 22/02/2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁵⁹⁹ Ünver, Yener, “TCK'daki Evrakta Sahtecilik Suçları”, Hukuk Köprüsü, Cilt: 2, Sayı: 4, Haziran 2013, s.107 (Ünver, Evrakta Sahtecilik Suçları).

ağırlaştırıcı sebebi olacağının kanundaki suç tipi tanımında açıkça belirtilmiş olması zorunludur. Bileşik suç kendisini oluşturan suçlara bölünemediğinden, birleşen suçlar tamamen bağımsızlıklarını yitirir. Dolayısıyla bileşik suçta, birleşen iki suç tipi arasında öncelik-sonralık, genel norm-özel norm ve fikri içtima tartışmalarına gerek olmadığından⁶⁰⁰ normlar arasındaki çatışma da görünüştedir.⁶⁰¹ İki farklı suçun birleştirilerek tek suç olarak tanımlandığı ve birleşen iki suçun artık yok sayıldığı en bilinen örnek yağma suçudur.

Bileşik suçun, temel bir suça eklenen ikinci suçun temel suçu nitelikli hale getirmesi şeklinde de oluşabilir. Bu tür bileşik suça bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık (TCK m.142/2-e) örnek gösterilebilir. Basit hırsızlık suçunun (TCK m.141) nitelikli hali olan bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçu (TCK m.142/2-e), doğrudan bilişim suçlarından biri (TCK m.243-244) işlenmeden meydana gelemez. Dolayısıyla bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık (TCK m. 142/2-e) suçunda, bilişim sistemlerine izinsiz olarak girme veya orada kalma (TCK m.243-244) suçları, artık basit hırsızlık suçunun ağırlaştırıcı nedenidir ve her iki suç tipi arasında geçit suç ilişkisi vardır.⁶⁰² Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık

⁶⁰⁰ Yargıtay Genel Kurulunun yakın tarihli bileşik suç tanımı açıklayıcıdır: “Suç oluşturan bir eylemin aynı anda birden fazla kanundaki düzenlemeleri ihlal etmiş olması durumunda “kanunların içtimai” söz konusu olmaktadır. Bu hallerde görünüş itibariyle suçların çokluğundan bahsedilebilirse de, eyleme gerçekte karşılaşılan normlardan sadece birisi uygulanabileceğinden buna “görünüşte içtima” da denilmektedir. Böyle durumlarda hangi kanunun uygulanması gerektiği, “özel normun önceliği”, “tüketen-tüketilen norm ilişkisi” ve “yardımcı (tali) normun sonralığı” gibi ilkelere göre belirlenmelidir. Genel norm ile aynı hukuki yararı koruyan özel norm, genel normun tüm unsurlarını taşımakla birlikte genel normda yer almayan özel bazı unsurları da ihtiva etmektedir. Böyle bir durumda “özel normun önceliği” ilkesi uyarınca olaya genel norm değil özel norm uygulanacaktır. Örneğin; 5237 sayılı Kanun’da zimmet suçunu düzenleyen 247. madde hükmü genel norm niteliğinde iken 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 160. maddesinde düzenlenmiş olan zimmet suçu özel norm niteliği taşıdığından, Bankacılık Kanunu kapsamındaki bir banka görevlisinin zimmet suçunu işlemesi durumunda özel normun önceliği ilkesi gereğince 5237 sayılı TCK’nun 247. maddesi değil Bankacılık Kanununun ilgili hükmü uygulanacaktır.

Bir ceza normu bir veya daha fazla başka ceza normlarını bünyesine almış ise “tüketen-tüketilen norm ilişkisinden” söz edilir. Bu durumda normları bünyesine alan ceza normu, diğer normları tüketmektedir. Bu, fiile sadece tüketen normun uygulanabileceği anlamına gelmektedir. TCK’nun 42. maddesinde tanımlanmış olan “bileşik suç” tüketen tüketilen norm ilişkisinin tipik görünümlerinden birisidir. Örneğin; yağma suçu, hırsızlık ve cebir/tehdit suçlarını bünyesinde barındırmakta, başka bir anlatımla o suçları tüketmektedir.” Yargıtay CGK, E. 2020/12-384, K. 2022/567, T.: 20/09/2022 Uyar Bilgi Bankası.

⁶⁰¹ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.567; Göktürk, Neslihan,” Türk Hukukunda Suçların İçtimai”, Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, Cilt:2, Sayı:1-2, Ağustos 2014, s.41 (Göktürk, Suçların İçtimai); Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.519; Koca, Fikri İçtima, s.198; Yılmaz, Zahit, “Türk Ceza Hukukunda Suçların İçtimai Açısından Fiilin Tekliği Kavramı”, Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 16, Aralık 2020, s.421 (Yılmaz, Suçların İçtimai); Demirbaş, Genel Hükümler, s.584.

⁶⁰² Bu hususta Yargıtay CGK’nın geçit suç tanımı açıklayıcıdır.: “...Failin bir suçu işlemek için aynı hukuki değeri koruyan daha hafif bir suçu işlemek zorunda kaldığı hâllerde “geçitli suç” söz konusu olur. Geçit

(TCK m.158/1-f) ile bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık (TCK m. 142/2-e) suçları arasında karşılaştırma yapıldığında konu daha iyi anlaşılabilir. TCK m.142/2-e, tamamıyla bir bileşik suçtur. Zira hırsızlık kastı olan failin, mağdurun bilişim sistemine izinsiz olarak girmeden veya izinsiz olarak bilişim sisteminde kalmadan TCK'nın 142/2-e maddesindeki nitelikli hırsızlık suçunu işlemesi mümkün değildir. Oysaki TCK'nın 158/1-f maddesinde düzenlenen bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu, bilişim sistemine izinsiz olarak girmeden dolayısıyla doğrudan bilişim suçu işlemeyen (TCK m.243-244) de gerçekleştirilebilir. Bu durumda bilişim suçları, dolandırıcılık suçuna ait nitelikli bir halin gerçekleşmesi bakımından gerekli bir unsur ya da zorunlu bir ağırlaştırıcı sebep olarak değerlendirilemez. Bu nedenle TCK'nın 142/2-e maddesinde tanımlanan nitelikli hırsızlık bileşik suçtur⁶⁰³ ancak TCK'nın 158/1-f maddesinde tanımlanan nitelikli dolandırıcılık bileşik suç değildir.⁶⁰⁴

2.2.3.3. Fikri İctima (Farklı Neviden Fikri İctima TCK m. 44)

Fail, işlediği bir fiil ile birden fazla suçun oluşumuna sebebiyet verebilir. Bu halde fiil tek olmasına karşın ortada birden fazla suç söz konusu olacaktır. Fikri ictima hükümlerine göre, tek bir fiil ile birden fazla suç oluşmuş ise fail, suçlardan en fazla cezayı gerektireni

---

suçları cezalandırılmayan önceki eylemlerin kapsamında sayılırlar ve bu nedenle bütün cezalandırılmayan önceki eylemlerle birlikte görünüşte ictimanın bir türünü oluştururlar. Bu tip görünüşte ictimada, bir suçun işlenmesi için daha hafif suçu basamak yapmak zorunluluğu vardır ve basamak durumunda bulunan suçu düzenleyen normun yardımcı norm oluşu nedeniyle, ağır suçu düzenleyen normun uygulanması ile yetinilir. Geçitli suçun söz konusu olabilmesi için, görünüşte ictima eden normlar arasında açık nitelikte asli-yardımcı norm ilişkisinin bulunmaması, ağır suç ile bu suça ulaşabilmek için aşılması zorunlu basamak durumunda bulunan hafif suçu düzenleyen normların korudukları hukuki değerlerin aynı nitelikte ve aynı türden olmaları, ağır suçun işlenmesi için mutlaka geçit durumundaki daha hafif bir suçun işlenmesinin gerekmesi, hafif suçun faili ve mağduru ile ağır suçun faili ve mağdurunun aynı kişiler olmaları, failin hareketi ile ağırlaşan neticeler arasında nedensellik bağının bulunması ve failin kastının başlangıçtan itibaren ağırlaşan neticeleri gerçekleştirmeye yönelmiş olması gerekir.” Yargıtay CGK, E. 2020/8-176, K. 2022/324, T.: 10/05/2022 Uyap Bilgi Bankası.

⁶⁰³ Yargıtay 8. CD, E. 2021/11807, K. 2024/2830, T.: 27.03.2024; Yargıtay 6. CD, E. 2021/12444, K. 2022/9092, T.: 14.06.2022, Karar içerikleri bölüm 3.2.1'de yer almaktadır.

⁶⁰⁴ Fail tarafından birinci mağdurun e-posta adresi/sosyal medya hesabının ele geçirilmesi sonrasında ikinci mağdur ile ilk mağdur gibi konuşma yapılarak gerçekleştirilen hileli davranışlarla haksız menfaat elde edilmesi şeklindeki eylemlerde, birinci mağdur zararına bilişim sistemindeki verileri bozma, yok etme, değiştirme, erişilmez kılma, sisteme veri yerleştirme, verileri başka bir yere gönderme suçunun (TCK m.244/2), ikinci mağdur zararına bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık (TCK m.158/1-f) suçunun oluştuğuna dair istikrar kazanmış Yargıtay kararları bulunmaktadır: Bkz. Yargıtay 11. CD, E.2021/20554, K. 2023/3805, T.: 10.05.2023; Yargıtay 11. CD, E.2021/31653, K. 2024/2780, T.: 05.03.2024; Yargıtay 11. CD, E.2021/30657, K. 2023/10810, T.: 25.12.2023; Yargıtay 11. CD, 2021/31721, K.2024/2084, T.: 22.02.2024; Yargıtay 11. CD, E.2021/33740, K. 2024/4592, T.: 01.04.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/20390, K. 2023/5894, T.: 06.09.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2021/20747, K. 2023/1425, T.: 13.03.2023; Yargıtay 11. CD E. 2021/30653, K. 2024/4039, T.: 25.03.2024 Uyap Bilgi Bankası. Karar içerikleri Bölüm 3.2.1'de yer almaktadır.

ile sorumlu tutulacaktır (TCK m.44).⁶⁰⁵ Yasa metninde geçen “fiil” ifadesi ile anlaşılması gereken hareket unsurudur.⁶⁰⁶ Fikri içtima hükümlerinin uygulanabilmesi için fiilin meydana gelen suçlar açısından aynı olması ve ortada unsurları gerçekleşmiş birden fazla suçun bulunması, bu suçlar arasında eski-yeni ve özel-genel kanun ilişkisinin bulunmaması gerekir. Örneğin failin bir başkasını aşağılamak amacıyla ona tokat atması halinde, aynı fiille hem hakaret hem de kasten yaralama suçları işlenmiş olmaktadır. Ancak fiil tek olduğu için suçlardan hangisinin cezası ağır ise faile o suçtan ceza verilecektir. Fikri içtima, her ihlalin ayrı bir suç oluşturması ve ayrıca cezalandırılması ilkesinin (gerçek içtima) bir istisnasıdır.⁶⁰⁷

Çalışmanın konusunu oluşturan bilişim suçları üzerinden fikri içtima örnekendirilebilir. Failin, bilişim sistemlerine yaptığı haksız müdahale ile mağdurun mobil bankacılığına izinsiz giriş yapması, mağdura ait kredi kartından izni ve bilgisi dışında nakit avans kullanması, bu parayı önce mağdura ait mevduat hesabına buradan da kendisine ait banka hesabına aktararak haksız menfaat elde etmesi eyleminde, fail tek bir fiil ile mağdur zararına bilişim sistemindeki verileri bozma, yok etme, değiştirme, erişilmez kılma, sisteme veri yerleştirme, verileri başka bir yere gönderme (TCK m.244/2), başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama (TCK m.245/1) ve bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık (TCK m.142/2-e) suçlarını işlemiş olmaktadır. Bu örnekte de fikri içtima düzenlemesine göre fail en ağır cezayı gerektiren bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık (TCK m.142/2-e) suçundan cezalandırılacaktır.⁶⁰⁸

⁶⁰⁵ Dönmezer/Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku , s.384; Akbulut, Genel Hükümler, s.916; Göktürk, Suçların İçtimai, s.49; Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.502; Koca, Fikri İçtima, s.201; Özgenç, Genel Hükümler, s.570.

⁶⁰⁶ Yılmaz, Suçların İçtimai, s.432; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Genel Hükümler, s.85.

⁶⁰⁷ Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.502; Koca, Fikri İçtima, s.197; Yılmaz, Suçların İçtimai, s.432.

⁶⁰⁸ “..Katılanın kredi kartı bilgileri ele geçirildikten sonra banka hesabından, internet bankacılığı aracılığıyla 14.900,00 TL tutarındaki paranın sanık A. Y. 'ın banka hesabına havale yöntemi ile gönderildiği, bu işlem sonrasında harcamaların ve para çekimlerinin sanık A. Y.'a ait banka hesabına bağlı kredi kartı ile yapıldığı anlaşılmakla, katılanın iradesi fesada uğratılıp banka hesap bilgileri ele geçirilerek, hesabında bulunan 14.900,00 TL'nin sanık A. Y.'ın hesabına gönderilmesi ve sonrasında yapılan nakit çekim ve harcamalara ilişkin bir bütün olan eylemlerinin, başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama ve bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçlarını oluşturduğu, 5237 sayılı Kanun'un 44 üncü maddesinde düzenlenen fikri içtima kuralı uyarınca en ağır cezayı gerektiren 5237 sayılı Kanun'un 142 nci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendinde düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçundan hüküm kurulması gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 8. CD, E. 2021/10522, K. 2023/10021, T.: 14.11.2023; Benzer karar: Yargıtay 8. CD, E. 2021/3334, K. 2023/9254, T.: 28.11.2023 Uyap Bilgi Bankası.

2.2.3.4. Zincirleme Suç

Zincirleme suç düzenlemesi gerçek içtima kuralın istisnalarından biridir. Zira TCK'nın 43. maddesinde düzenlenen zincirleme suç aslında farazi bir birlikteliktir.⁶⁰⁹ Zincirleme suç hükümlerine göre failin işlediği fiil ile aslında birden fazla ihlal ve birden fazla suç oluşmaktadır. Ancak TCK'nın 43. maddesindeki şartların oluşması halinde faile tek bir ceza verilmekte ve bu ceza belirli oranda artırılmaktadır.⁶¹⁰ TCK'nın 43. maddesinde zincirleme suçun iki farklı şekline yer verilmiştir. Maddenin birinci bendinde yer alan, bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla defa işlenmesi halini düzenleyen “zaman bakımından teselsül” ile ikinci bendinde düzenlenen, aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi haline ilişkin olan “ayni neviden fikri içtima”,⁶¹¹ temelde farklılık arz etmektedir. Bu nedenle her iki bent ayrı ayrı değerlendirilmelidir.

Dolandırıcılık suçu, zincirleme suç hükümleri yönünden ayrıksı bir durum ve istisna içermemektedir. Ayrıca, TCK 43/3. maddesinde zincirleme suçun uygulanamayacağı istisna suçlar arasında dolandırıcılık suçu sayılmamıştır.

2.2.3.4.1. Aynı Suçun Aynı Kişiye Karşı Farklı Zamanlarda İşlenmesi (TCK m. 43/1)

TCK'nın 43/1. maddesindeki zaman bakımından teselsül düzenlemesine göre, bir suç işleme kararının icrası kapsamında aynı suçun değişik zamanlarda aynı kişiye karşı birden fazla defa işlenmesi halinde faile tek bir ceza verilmekte ancak bu ceza belirli bir oranda artırılmaktadır.⁶¹² Bu konuda, Yargıtay CGK'nın artık istikrar kazanmış olan kararlarında bütünsel bir metin halinde tekrarladığı, bu nedenle Yargıtayın yerleşik kabulü olarak değerlendirilmesi gereken zincirleme suç tanımı açıklayıcıdır.⁶¹³

⁶⁰⁹ Yalçın Sancar, Türkan, “Yeni Türk Ceza Kanununda Zincirleme Suç”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 20, Sayı:70, Mayıs 2007, s.248, (Yalçın Sancar, Zincirleme Suç); Göktürk, Suçların İçtimaı, s.43.

⁶¹⁰ Ekici, Dolandırıcılık, s.446; Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.508; Demirbaş, Genel Hükümler, s.587; Akbulut, Genel Hükümler, s.882; Özgenç, Genel Hükümler, s.544.

⁶¹¹ Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.507; Koca, Fikri İçtima, s.215; Yılmaz, Suçların İçtimaı, s.424

⁶¹² Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.533; Yalçın Sancar, Zincirleme Suç, s.250; Özgenç, Genel Hükümler, s.544; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.910; Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.510; Toroslu/Toroslu, Genel Kısım, s.368; Yalçın Sancar, Zincirleme Suç, s.255.

⁶¹³ “5237 sayılı TCK'ya hâkim olan ilke gerçek içtima olduğundan, bunun sonucu olarak, “kaç fiil varsa o kadar suç, kaç suç varsa o kadar ceza” söz konusu olacaktır. Nitekim bu husus Adalet Komisyonu raporunda da; “Ceza hukukunun temel kurallarından birisi, ‘kaç fiil varsa o kadar suç, kaç suç varsa o kadar ceza vardır’ şeklinde ifade edilmektedir. Bunun istisnaları, suçların içtimaı bölümünde belirlenmiştir. Bu istisnalar dışında, işlenen her bir suçla ilgili olarak ayrı ayrı cezaya hükmedilecektir. Böylece verilen

Çalışmanın konusunu oluşturan bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu, zaman bakımından teselsül hükümlerine ilişkin olarak ayırt edici bir özellik göstermediğinden bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda aynı kişiye karşı birden fazla defa işlenmesi mümkündür. Bu durumda fail hakkında tek bir cezaya hükmedilecek ancak verilen cezada TCK'nın 43/1 maddesi gereğince artırım yapılacaktır.⁶¹⁴ Zincirleme suç hükümlerinin uygulanması açısından, bir suçun temel

---

her bir ceza, bağımsızlığını koruyacaktır" şeklinde ifade edilmiştir. Bu kuralın istisnalarına ise, 5237 sayılı TCK'nın "suçların içtimaı" bölümünde, 42 (bileşik suç), 43 (zincirleme suç) ve 44. (fikri içtima) maddelerinde yer verilmiştir

5237 sayılı TCK'nın 43/1. maddesi uyarınca zincirleme suç hükümlerinin uygulanabilmesi için;

a- Aynı suçun değişik zamanlarda birden fazla işlenmesi,

b- İşlenen suçların mağdurlarının aynı kişi olması,

c- Bu suçların aynı suç işleme kararı altında işlenmesi gerekmektedir.

...suçların ismi aynı ise aynı suçtan söz etmek mümkün iken, suçun ismi değiştiğinde artık aynı suçtan bahsetmek mümkün değildir. Örneğin dolandırıcılık ile nitelikli dolandırıcılık eylemleri aynı suç sayılır iken, dolandırıcılık ile güveni kötüye kullanma, hırsızlık ile dolandırıcılık, hırsızlık ile suç eşyasını satın alma aynı suç kavramı içerisinde değerlendirilemeyecektir. Aynı suç kavramına, suçun teşebbüs aşamasında kalmış hâli de dâhildir. Zincirleme suç oluşturan eylemlerden bir kısmı tamamlanmış, bir kısmı da teşebbüs aşamasında kalmış olsa bile, işlenen suçların isimleri değişmediği sürece, aynı suç sayılacaktır....

Mağdurun kim olduğunun belirlenmesinde öncelikle madde metnine bakılmalı, madde metninin yeterli olmadığı durumlarda hükmün konuluş amacı, suçun düzenlendiği yer gibi hususlar birlikte değerlendirilerek sonuca ulaşılmaya çalışılmalıdır. ....

Suç kastından daha geniş bir anlamı içeren suç işleme kararı, suç kastından daha önce gelen genel bir karar ve niyeti ifade etmektedir. Önce suç işleme kararı verilmekte ve bundan sonra bu genel kararın icrası farklı zamanlardaki suçlarla gerçekleştirilmektedir. Kararın gerçekleştirilmesi için gerekli suçların her birinde ayrı suç kastları, bir başka deyişle bir suç için gerekli olan maddi ve manevi unsurlar ayrı ayrı yer almaktadır. Böylece suç işleme kararı denilen genel plan, niyet veya karar, zinciri oluşturan ve her biri birbirinden bağımsız olan suçları birbirine bağlayan ortak bir zemini oluşturur.

Suç işleme kararının yenilenip yenilenmediği, birden çok suçun aynı karara dayanıp dayanmadığı, aynı zamanda suçlar arasındaki süre ile de ilgilidir. İşlenen suçların arasında kısa zaman aralıklarının olması suç işleme kararında birlik olduğuna; uzun zaman aralıklarının olması ise suç işleme kararında birlik olmadığına karine teşkil edebilecektir. Yine de çeşitli suçlar arasında az veya çok uzun zaman aralığının var olması, bu suçların aynı suç işleme kararının etkisi altında işlendiğini ya da işlenmediğini her zaman göstermeyecektir...

Bir suçun zincirleme biçimde işlendiğinin kabulü hâlinde, faile her bir suç için ayrı ayrı ceza verilmeyecek, tek bir ceza verilip bu ceza üzerinden TCK'nın 43/1. maddesi gereğince artırım yapılacaktır.

Failin işlediği suçlar aynı nitelikte ise, örneğin her biri suçun basit veya nitelikli hâli ise burada ceza bu basit veya nitelikli hâl üzerinden belirlenecektir. Failin işlediği suçlardan bir kısmı suçun basit bir kısmı da nitelikli hâli ise, nitelikli hâl daha fazla ceza verilmesini gerektirmekte ise ceza bunun üzerinden belirlenmeli, ancak nitelikli hâl suçun basit şekline göre daha az ceza verilmesini gerektiriyor ise ceza suçun basit şekli üzerinden belirlenmelidir.

Suçlardan birinin tamamlanmış diğerinin teşebbüs aşamasında kalması durumunda, şayet suçlar aynı nitelikte ise, örneğin ikisi de suçun basit şekli ise tamamlanmış suçtan hüküm kurulmalıdır. Tamamlanmış olan eylem suçun basit hâlini, teşebbüs aşamasında kalmış eylem ise suçun nitelikli hâlini oluşturuyorsa, bu durumda her bir suç için ayrı ayrı uygulamaya yapılarak sonucuna göre hangi suç daha ağır cezayı gerektiriyor ise o suç üzerinden zincirleme suç hükümleri uygulanmalıdır." Yargıtay CGK, E. 2018/11-120, K. 2018/627, T.: 11/12/2018; Yargıtay CGK, E. 2012/11-192, K.2022/606, T.: 04.10.2022; Yargıtay CGK, E. 2021/5-307, K.2023/244, T.: 03.05.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁶¹⁴ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.830; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.910; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.748; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.478; Bilen, Dolandırıcılık, s.284, Ekici, Dolandırıcılık, s.447; Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.509.

şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren şekilleri aynı suç sayıldığından dolandırıcılık suçunun temel şekli (TCK m.157) nitelikli dolandırıcılık (TCK m.158) ve hukuki alacağı tahsil amacıyla dolandırıcılık (TCK m.159) suçlarının bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda aynı mağdura karşı işlenmesi halinde zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır.⁶¹⁵

Dolandırıcılık suçunda iradesi sakatlanan mağdur ile malvarlığı değeri itibariyle zarar gören mağdurun farklı olması halinde (üçgen dolandırıcılık)⁶¹⁶ zincirleme suç hükümlerinin hangi mağdur esas alınarak uygulanacağı önem arz etmektedir. Öğretide ve uygulamadaki ağırlıklı görüşe göre, dolandırıcılık suçunun gerçek mağduru malvarlığı itibariyle zarara uğrayan kişidir. Bu nedenle zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasında malvarlığında azalma olan mağdur esas alınmalıdır.⁶¹⁷ Ancak hileye maruz kalan kişi ile malvarlığı değeri azalan kişiler farklı olduğunda, malvarlığı zarara uğrayan kişi suçtan zarar gören olacaktır. Örneğin, aynı bankanın farklı şubelerinden sahte kimlikle kredi çekilerek işlenen nitelikli dolandırıcılık suçunda, birden fazla banka görevlisinin iradesi sakatlanmış olsa da, malvarlığı değeri azalan banka tüzel kişiliği tek olduğundan, dolandırıcılık suçu aynı mağdura karşı değişik zamanlarda bir suç işleme kararının icrası kapsamında gerçekleşmiş kabul edilerek TCK'nın 43/1 maddesindeki zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır.^{618,619}

⁶¹⁵ Dursun, Dolandırıcılık, s.443; Bilen, Dolandırıcılık, s.284.

⁶¹⁶ Ekici, Dolandırıcılık, s.159.

⁶¹⁷ Ekici, Dolandırıcılık, s.447, Bilen, Dolandırıcılık, s.284, Dursun, Dolandırıcılık, s.443.

⁶¹⁸ Ekici, Dolandırıcılık, s.447.

⁶¹⁹ Yargıtay üçgen dolandırıcılık halinde, malvarlığı değeri zarar gören mağdura göre, zincirleme suç değerlendirmesi yapılması gerektiği görüşündedir. “5237 sayılı Kanun’un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde belirtilen nitelikli dolandırıcılık suçunun mağdurunun banka olduğu, aynı bankanın farklı şubelerinden kredi çekilmesi durumunda eylemin tek bir mağdura karşı işlenmiş kabul edileceği, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 22.04.2014 tarihli ve 2013/11-397 Esas, 2014/202 Karar sayılı kararında da belirtildiği üzere, belgelerde sahtecilik suçlarında mağdurunun kamu olduğu, 5237 sayılı Kanun’un 43 üncü maddesi uyarınca, “bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla ya da aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi” durumunda zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasının mümkün olduğu dikkate alınarak; dosya kapsamına ve UYAP ortamında yapılan incelemeye göre, sanığın benzer eylemlerinden dolayı safahat görmüş .. 2015/44 Karar sayılı davasının bulunduğu anlaşılmış karşısında, mükerrer yargılamanın önlenmesi ve zincirleme suç hükümlerinin değerlendirilmesi bakımından, bahsi geçen ...dosyasının ve sanık hakkında benzer şekilde işlenen belgelerde sahtecilik ve katılan Aktif Yatırım Bankası A.Ş.ne karşı işlenen dolandırıcılık suçlarından açılan davaların araştırılması, ... dikkate alınarak sanığın hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekirken eksik inceleme ve yetersiz araştırma ile nitelikli dolandırıcılık ve resmi belgede sahtecilik suçlarından hükümler kurulması,... hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 11. CD, E. 2021/29282, K. 2024/859, T.: 24.01.2024;

“5237 sayılı Kanun’un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde tanımlanan nitelikli dolandırıcılık suçunun mağdurunun banka olduğu, aynı bankanın değişik şubelerine karşı işlenen suçun, aynı suç işleme kararı ile kanunun aynı hükmünü değişik zamanlarda ve aynı mağdura karşı birden fazla kez ihlal edilmesi hallerinde tek bir suçtan hüküm kurularak 5237 sayılı Kanun’un 43 üncü maddesi

Failin dolandırıcılık suçunu işleme kararı kapsamında birden fazla hileli davranışı zamana yayacak şekilde sergilemesi halinde, zincirleme suç hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı hususu da tartışmalıdır. Kanaatimizce, failin hileli davranışlarla elde ettiği haksız menfaati uhdesine geçirdikten sonra, yenilenen hileli davranışlarının belirlenmesi halinde, zincirleme suç hükümleri uygulanmalıdır. Ekici'nin de belirttiği gibi, dolandırıcılık suçu temadi eden bir suç değildir. Fail hileli davranışlarla haksız menfaat temin ettikten sonra halen hileli davranışlarına devam ediyorsa ilk suç bitip ikincisi başlamıştır ve aralarında teselsül ilişkisi vardır. Bu durumda zincirleme suç hükümleri uygulanmalıdır.⁶²⁰ Ancak birden çok hileli davranışın peş peşe gerçekleşerek mağduru aldatması durumunda tek bir dolandırıcılık suçundan söz edilir. Dolayısıyla, böyle bir durumda zincirleme suç hükümleri uygulanmayacaktır.⁶²¹ Başka bir deyişle failin, hileli davranışlar neticesinde haksız menfaat temin ettikten sonra, aynı suç işleme kararının icrası kapsamında aynı mağdura karşı yenilenen yalanlar ile hileli davranışlar sergileyip mağdurun iradesini ikinci defa sakatlayıp haksız menfaat temin etmesi halinde artık ikinci dolandırıcılık suçu oluşacaktır. Bu durumda aynı mağdura karşı iki defa dolandırıcılık suçu işlenmiş kabul edilecek ancak fail, aynı suç işleme kararının icrası kapsamında aynı mağdura karşı aynı suçu birden fazla defa işlediğinden, TCK'nın 43/1. maddesi gereğince tek bir dolandırıcılık suçundan uygulanan cezada artırım yapılacaktır.⁶²²

Örneğin, failin internette verdiği sahte kiralık araç ilanı için arayan mağdurdan önce kiralama bedeli olarak hesabına para gönderilmesini istemesi, bu para hesabına geldikten sonra mağduru tekrar arayarak kiralık araca sigorta yapılması gerektiğini söyleyerek tekrar para istemesi ve mağdurun sigorta bedeli adı altında tekrar para göndermesi şeklindeki örnek olayda, hileli davranışlarla haksız menfaat bir kere temin edildikten sonra yenilenen suç kastı ile hileli davranışlar tekrarlanmakta ve ikinci defa haksız menfaat elde edilmektedir. Bu durumda mağdur zararına iki defa dolandırıcılık suçu işlenmiş olmakla birlikte birinci ve ikinci suç aynı mağdura karşı değişik zamanlarda bir

---

uyarınca cezanın arttırılması gerekeceği" Yargıtay 11. CD, E. 2021/30418, K. 2024/708, T.: 22.01.2024 Uyp Bilgi Bankası.

⁶²⁰ Ekici, Dolandırıcılık, s.450.

⁶²¹ Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.91.

⁶²² "Bir suçun zincirleme biçimde işlendiğinin kabulü hâlinde, faile her bir suç için ayrı ayrı ceza verilmeyecek, tek bir ceza verilip bu ceza üzerinden TCK'nın 43/1. maddesi gereğince artırım yapılacaktır." Yargıtay CGK, E. 2018/11-120, K. 2018/627, T.: 11/12/2018; Yargıtay CGK, E. 2012/11-192, K.2022/606, T.: 04.10.2022; Yargıtay CGK, E. 2021/5-307, K.2023/244, T.: 03.05.2023 Uyp Bilgi Bankası.

suç işleme kararının icrası kapsamında gerçekleştirildiğinden zincirleme suç hükümleri gereğince tek bir dolandırıcılık suçundan ceza verilip artırım yapılmalıdır.⁶²³ Ancak hileli davranışlarla elde edilen banka kartı bilgileri kullanılarak mağdurun hesabından arka arkaya para çekimi yapılması halinde TCK m.43/1 hükümüne gidilmeyecektir. Benzer şekilde beş adet sahte çekin tek seferde mağdura verilerek menfaat temin edilmesi halinde, sahte çek sayısınca suç oluşmayacağından, zincirleme suç hükümleri uygulanmayacaktır.⁶²⁴

Burada istisnai bir duruma dikkat çekmek yerinde olacaktır. Failin hileli davranışlarla mağduru aldatması neticesinde bir bedel hususunda anlaşılması sonrasında, mağdurun anlaşılan bedeli farklı zamanlarda taksitlere bölerek göndermesi halinde, tek bir dolandırıcılık suçunun oluştuğu kabul edilmektedir. Sözgelimi fail internet üzerinden verdiği sahte ikinci el telefon satışı ilanını görerek arayan mağdur ile 10.000 TL bedel karşılığında anlaşmış ilk aşamada bedelin 5.000 TL'lik kısmı failin hesabına gönderilmiştir. Devam eden süreçte failin baştan anlaşılan bedelin kalan 5.000 TL'lik

⁶²³ Yargıtay istikrar kazanmış kararlarında, failin bir kez haksız menfaati elde ettikten sonra aynı mağdura karşı farklı yalan/bahanelerle yeniden eyleme geçmesi halinde ikinci bir dolandırıcılık suçu oluşacağını ve zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerektiğini belirtmektedir. Emsal Kararlar: “*Sanığın katılana uygun fiyatla araç alımında yardımcı olacağından bahisle önce 14.000,00 TL ve bir süre sonra da aynı suç işleme kararı kapsamında icra masrafları vb için 9.000,00 TL para alması karşısında sanığın, aynı mağdura karşı aynı suçu yakın ve farklı tarihlerde birden fazla kez işlediği dikkate alınarak sanık hakkında kurulan hükümde, 5237 sayılı Kanun'un 43 üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca zincirleme suç hükmünün uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi*” Yargıtay 11. CD, E. 2021/25539, K. 2024/2, T.: 08.01.2024;

“*.. Sanıkların katılanı suç tarihinde saat 14:00'te arayıp önce 7.175,00 TL, ardından aynı gün saat 15:44'te arayıp 2.785,00 TL istedikleri ve katılanın belirtilen meblağları ayrı ayrı olmak üzere sanıklar tarafından verilen hesap numarasına havale ettiği olayda sanıkların aynı kişiye karşı aynı suçu farklı zamanlarda birden fazla kez işledikleri gözetilerek 5237 sayılı Kanun'un 43 üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi suretiyle eksik ceza tayini, aleyhe temyiz bulunmadığından bozma nedeni yapılmamıştır.*” Yargıtay 11. CD, E. 2021/22715, K. 2024/3625, T.: 18.03.2024; Benzer Karar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/34598, K. 2024/4363, T.: 27.03.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/28020, K. 2024/6205, T.: 08.05.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁶²⁴ “*sanığın aynı ticari ilişkide birden fazla çeki tek seferde vermesi hâlinde eylemin tek suç oluşturacağı, fakat 5237 sayılı Kanun'un 61 inci maddesinde yer verilen ölçütler kapsamında belge sayısının fazlalığı nedeniyle temel cezanın alt sınırdan uzaklaşarak belirlenmesi, suça konu çeklerin farklı zamanlarda verildiğinin tespiti hâlinde ise zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerektiği gözetilerek*” Yargıtay 11. CD, E. 2021/30197, K. 2024/2632, T.: 04.03.2024;

“*aynı anda işlenen eylemlerde zincirleme suça ilişkin hükümlerin uygulanma olanağı bulunmadığı, somut olayda sanığın suça konu bonolarla aynı tarihte ve aynı icra dairesinin farklı esas sayılı dosyaları ile katılanlar aleyhine icra takipleri başlattığı anlaşıldığından, eylemin tek bir resmi belgede sahtecilik suçunu oluşturacağı*” Yargıtay 11. CD, E. 2021/21868, K. 2023/9644, T.: 06.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

kısmını mağdurdan herhangi bir yeni yalan/bahane/hileli davranış olmadan istemesi halinde artık ikinci eylem yeni bir dolandırıcılık suçunu oluşturmayacaktır.^{625,626}

Bir diğer dikkat edilecek husus teşebbüs aşamasında kalmış suç ile tamamlanmış suç arasındaki zincirleme suç ilişkisidir. Failin hileli davranışlarla haksız menfaat etmesi sonrasında, yeniden farklı bahane/yalanlarla mağdurun iradesini ikinci defa sakatlamaya çalışmış ancak mağdur ikinci kez tekrarlanan yalanlara inanmayarak dolandırıldığını anlamış ise failin ikinci eylemi teşebbüs aşamasında kalmış dolandırıcılık suçunu meydana getirecektir. Zira failin hileli davranışlarla haksız menfaat elde etmesinden sonra yenilenen kast ve bahaneler ile gerçekleştirdiği hileli davranışlar artık ikinci bir dolandırıcılık suçunun icrai hareketi kabul edilmelidir. Bu nedenle failin biri tamamlanmış biri teşebbüs aşamasında kalmış iki farklı dolandırıcılık suçunu aynı mağdura karşı aynı suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda işlemesi söz konusu olduğundan, faile tek bir dolandırıcılık suçundan ceza verilip bu ceza TCK'nın 43/1. maddesi gereğince artırılacaktır.⁶²⁷

Zincirleme suç düzenlemesinde yer alan “değişik zamanlarda” ifadesinin karşılığı olarak en fazla ne kadar zaman aralığının aynı suç işleme kararı olarak kabul edilebileceği uygulamada tereddütlere neden olan diğer bir husustur. Kanaatimizce dolandırıcılık

⁶²⁵ Ekici, Dolandırıcılık, s.450.

⁶²⁶ “...suç tarihinde sanık ile katılanın ..internet sitesinde tanıştığı, sanığın hileli hareketleri bilişim sistemi üzerinden gerçekleştirdiği, sonrasında da katılan ile yüz yüze gelmedikleri, ayrıca katılanın, sanığın hileli hareketleri neticesinde, baştan belirlenen 11.000,00 TL haksız menfaat miktarını değişik tarihlerde sanığa ödediği, zincirleme suç hükümlerinin uygulanma koşullarının oluşmadığının anlaşılması..” Yargıtay 11. CD, E. 2021/30728, K. 2024/3668, T.: 19.03.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁶²⁷ “...bu şekilde işlenen banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun tamamlandığı, .. 43.000,00 TL tutarındaki davaya konu diğer çeki kullanan sanığın..bu eyleme ilişkin banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun teşebbüs aşamasında kaldığı, ilk kez işlenen ve tamamlanan dolandırıcılık suçu ile ikinci kez işlenen ve teşebbüs aşamasında kalan dolandırıcılık suçunun zincirleme suç oluşturduğu kabul edilerek resmi belgede sahtecilik ve zincirleme şekilde işlenen banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçlarından mahkûmiyet kararı verilmiştir.” Yargıtay 11. CD, E. 2021/21735, K. 2023/7907, T.: 01.11.2023;

“sanıkların katılanın arkadaşının instagram hesabını ele geçirerek yüksek miktarda para kazanabileceğine dair paylaşım yapıp katılanın irtibata geçmesini sağladıktan sonra kazanç elde edebilmesi için önce 500 TL para yatırması gerektiğini söyledikleri, katılanın kendisine verilen sanık....hesabına bu parayı yatırdığı, daha sonra yatırdığı parayı kripto para borsasında değerlendirip kendisine daha fazla para kazandıracağını söyleyip yatırım bedeli adı altında 3.853 TL daha yatırmasını istedikleri, katılanın bu parayı yatıramayacağını söylediği, daha sonra arkadaşının hesabının ele geçirildiğini öğrenmesi üzerine dolandırıldığını anlayarak şikayetçi olduğu, bu şekilde gerçekleşen olayda sanıkların katılana karşı eylemlerini aynı gön farklı bahanelerle değişik zamanlarda birden fazla kez gerçekleştirdikleri, sanıkların katılana karşı ikinci kez gerçekleştirdikleri eylemin teşebbüs aşamasında kaldığı, her iki eylemin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiği, böylelikle eylemlerinin teselsül ettiğinin anlaşılması karşısında; sanıklar hakkında 5237 sayılı TCK'nun 43/1.maddesinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi suretiyle eksik ceza tayini..” Sakarya BAM 8. CD, E.2023/2274, K.2024/1124, T.: 02/05/2024 Uyap Bilgi Bankası.

suçunda, failinin aynı mağdura karşı gerçekleştirdiği iki suç arasındaki maksimum zamanın ne kadar olması gerektiğine dair bir süre öngörmek mümkün değildir. Zira mizansenin doğası gereği hileli davranışların çok uzun zaman dilimine yayılması beklenebilir. Burada temel ayırıcı ölçüt aynı suç işleme kararının icrası kapsamında gerçekleştirilen eylemlerin varlığının kabul edilmesidir. Bilindiği üzere, “aynı suç işleme kararı” kavramı suç işleme kastından daha geniş bir anlam içermektedir. Bu nedenle, failin ilk hileli davranışları ile haksız menfaat elde etmesi üzerinden uzun zaman geçtikten sonra aynı mağdurun tekrar aynı fail tarafından hileli davranışlarla aldatılması halinde olaysal değerlendirme⁶²⁸ yapılarak “aynı suç işleme kararı” irdelenmelidir.⁶²⁹

⁶²⁸ Yargıtay CGK, E. 2022/6-378, K. 2023/205, T.: 05.04.2023 ; Yargıtay CGK, E. 2022/11-471, K. 2023/176, T.: 22.03.2023, Yargıtay 11. CD, E. 2021/30211, K. 2023/8999 T.: 29.11.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/5-306, K. 2023/456, T.: 20.09.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/7-547, K. 2023/261, T.: 04.05.2023, Uyap Bilgi Bankası.

⁶²⁹ Yargıtayın bu konudaki emsal kararı, ilk derece ve istinaf aşamalarında verilen kararlar ile birlikte okunduğunda zaman sınırlamasına ilişkin tartışmaları sonlandırmaktadır. Emsal kararda, istinaf mahkemesi açıkça failin aynı mağdura karşı üç yıl ara ile gerçekleştirdiği hileli davranışları, artık bir suç işleme kararı olarak nitelendirilemeyeceğini belirterek iki ayrı dolandırıcılık suçundan cezalandırma yoluna gitmiş ise de, Yargıtay, failin üç yıllık ara ile gerçekleştirdiği hileli davranışlar ile haksız menfaat elde etmesini tek bir suç işleme kararının icrası olarak kabul etmiş ve zincirleme suç hükümlerinin uygulanmadığı gerekçesi ile İstinaf Mahkemesi kararını bozmuştur. “Sanığın ..ilçesi ... köyünde imamlık yaptığı, katılanın ise ..yaz aylarında memleketine geldiği, katılanın ... Köyünde arsa aradığından bahisle köy imamı olan sanıktan yardım istediği, sanığın yardımcı olacağını söylediği, katılanın iznin bitmesi üzerine Almanya’ya geri döndüğü, sanığın katılanı arayarak 2/B kapsamı içerisinde kalan bir arsa bulunduğunu ve bu arsa için kadastro elemanlarının geleceğini, bunun için acil masraf göndermesi gerektiğini söylediği, katılanın bunun üzerine 14/05/2012 tarihinde sanığa 2500 Euro para gönderdiği, katılanın arsanın durumunu sorduğunda sanığın katılanı sürekli oyaladığı, 2015 yılında sanığın tekrar katılanı arayarak kadastro elemanlarının geleceğini, bu sefer arsa işinin tamamen biteceğini, tapuyu alabileceğini söyleyerek 1500 Euro istediği, katılanın 23/11/2015 tarihinde 1500 Euro parayı sanığa gönderdiği..sanığın.. köy imamı olması nedeniyle katılana oluşan güveni de kullanarak katılanı hileli hareketlerle kandırıp katılanın zararına kendi yararına haksız menfaat temin etmek suretiyle üzerine atılı dolandırıcılık suçunu işlediğinin ve sanığın katılandan arsa satın alma işlemleri için farklı bahanelerle 14/05/2012 tarihinde 2500 Euro, 23/11/2015 tarihinde 1500 Euro para alması şeklinde gerçekleşen eylemlerinin arada geçen süre de nazara alındığında ayrı ayrı dolandırıcılık suçunu oluşturacağının anlaşılması karşısında, ilk derece mahkemesince sanığın atılı suçtan beraatine karar verilmesi, Hukuka aykırı olup,” Sakarya BAM 8. CD, E.2020/24, K. 2021/1682, T.: 30.11.2021;

“Yurt dışında yaşayan katılanın izni sebebiyle yurt içinde bulunduğu sırada köyünde imam olarak görev yapan sanıktan kendisine arazi alma konusunda yardımcı olmasını istemesi, bu konuda yardım etmeyi kabul eden sanığın katılandan işlemler için gerekli olduğunu söyleyerek para istemesi, katılanın önce 14.05.2012 tarihinde 2500 Euro para göndermesi, akabinde 23.11.2015 tarihinde 1500 Euro göndermesi, sanığın katılan adına işlemleri yapmaması, katılanın sanığa ulaşamaması ve verdiği paraları da geri alamaması biçimindeki eylemler nedeniyle... sanığın aynı suç işleme kararı kapsamında katılandan farklı tarihlerde birden fazla para almak suretiyle menfaat temin etmesi biçimindeki eyleminin zincirleme biçimde işlenmiş dolandırıcılık suçunu oluşturduğu halde iki kez dolandırıcılık suçundan mahkumiyetine karar verilerek fazla ceza tayini hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 11. CD, E.2022/5512, K.2024/5802, T.: 30.04.2024 Uyap Bilgi Bankası.

2.2.3.4.2. Aynı Suçun Tek Bir Fiille Birden Fazla Kişiyeye Karşı İşlenmesi (Aynı Neviden Fikri İçtima TCK m. 43/2)

TCK'nın 43/2. maddesindeki zincirleme suç düzenlemesine göre aynı suçun birden fazla kişiyeye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilecek, fakat ceza dörtte birinden dörtte üçüne kadar arttırılacaktır. Aynı neviden fikri içtima olarak da adlandırılan⁶³⁰ zincirleme suçun bu şeklinin uygulandığı en bilinen suç türleri sırf hareket suçu olan hakaret ve tehdittir⁶³¹

Çalışmamızın konusunu oluşturan ve sırf hareket suçu olmayan dolandırıcılık suçunun, yapısı gereği aynı neviden fikri içtimanın konusu olup olamayacağı tartışmalıdır. Bu husustaki birinci görüşe göre dolandırıcılık suçu, mağdurun aldanması, aldanan mağdurun tasarrufta bulunması, zarar ve yarar olmak üzere birden fazla netice içermektedir. Dolayısıyla suç yolu (iter criminis) ayrıntılı olan⁶³² dolandırıcılık suçunun oluşması için birden fazla nedensellik bağının ayrı ayrı gerçekleşmesi gerekir. Tüm bu nedenlerle, tek bir hileli davranışa muhatap olan birden fazla kişinin, hileli davranışlar nedeniyle aldanma anları ve bu aldanmaya bağlı olarak failin veya üçüncü kişinin menfaat temin etme anı birbirinden farklı olmak zorundadır. Dolayısıyla tek bir fiille birden fazla kişiyeye karşı dolandırıcılık suçunun işlenmesi mümkün değildir.⁶³³

Öğretideki baskın olan diğer görüşe göre, nitelikli dolandırıcılık suçundaki hileli hareketin tek bir fiil ile birden fazla kişiyeye yöneltilmesi mümkündür. Tek bir hareket ile birden fazla kişi aldatılmış ve bunun neticesinde birden fazla kişinin zararına olarak haksız yarar elde edilmiş ise eylem TCK'nın 43/2 maddesi kapsamında değerlendirilecek ve faile tek bir ceza verilerek verilen cezadan artırım yapılacaktır.⁶³⁴

Kanaatimizce failin yenilenen kast içermeyen ancak birden fazla mağdura yönelen ve bütünsel olarak tek olan hileli davranışlarına, netice sayısının ceza verilmesi adil olmayacaktır. Zaten yasa koyucunun iradesi de bu yönde değildir. Ceza hukukunun süjesinin fail olduğu ve suç vasfına ilişkin değerlendirmenin fail dikkate alınarak

⁶³⁰ Akbulut, Genel Hükümler, s.914; Özgenç, Genel Hükümler, s.566.

⁶³¹ Ekici, Dolandırıcılık, s.451; Özgenç, Genel Hükümler, s.566.

⁶³² Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.812; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.730; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.868, Ekici, Dolandırıcılık, s.201; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.456; Soyaslan, Özel Hükümler, s.438.

⁶³³ Korkmaz, Dolandırıcılık, s.152, Dursun, Dolandırıcılık, s.444.

⁶³⁴ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.830; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.749; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.910, Ekici, Dolandırıcılık, s.451; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.478; Bilen, Dolandırıcılık, s. 285; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.95.

yapılması gerektiği kuralı burada da işlevseldir. Dolandırıcılık suçunun hareket unsurunu oluşturan hileli davranışların birden fazla mağdura aynı anda ulaşması mümkündür. Burada önemli olan husus mağdurların ayrı ayrı aldanıp tasarrufta bulunması değildir. Failin hileli davranışlarının tek olması ve tek bir hileli hareket (mizansen) ile birden fazla mağdurun aldatılmasıdır. Bu durumda TCK'nın 43/2. maddesi uygulanacaktır.⁶³⁵ Düşüncemizle benzer olarak Yargıtayın, zamansal olarak aynı anda gerçekleşen ve birden fazla mağdura yönelen hileli davranışlar neticesinde birden çok kişinin aldanması ve birden fazla kişinin malvarlığı zararı oluşması halinde TCK m.43/2 gereğince zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerektiği yönünde yerleşik uygulaması bulunmaktadır.⁶³⁶

⁶³⁵ Fail, bir suç işleme kararında olsa bile hileli davranışlarını mağdurlara ayrı ayrı ulaştırmış ise aldanan mağdur sayısının dolandırıcılık suçu oluşacaktır. Emsal Karar için bkz. “Katılanların bir arkadaşlarının yönlendirmesiyle...turuna katılmak için turu düzenleyen sanıkla temasa geçtikleri, sanığın kendisini ... Turizm'in elemanı olarak tanıtıp, bu turizm firmalarıyla organizasyonlar yaptığını, ... tarihleri arasında Tur Programlarının olduğunu, tur bedelinin kişi başına 3310 Euro olduğunu bildirerek gezi programlarını katılanlara gönderdiği, katılanların gezi programını beğenip kabul etmeleri üzerine, kişi başı 3310 Euro'dan 4 kişi adına toplam 13.240 Euro sanığın banka hesabına yatırdıkları, katılanların sanıkla e-mail yoluyla defalarca görüştüklerinde sanığın gezi rezervasyonunun yapıldığını, yerlerinin gemi yoluyla ayırtıldığını, uçak biletlerinin ayarlandığını belirtmesine rağmen daha sonra ortadan kaybolduğu, bu suretle sanığın tur düzenlemeye yetkisi bulunmamasına rağmen gayri resmi olarak yaptığı bu işler nedeniyle de katılanları kandırarak 13.240 Euro para almak suretiyle hakkında dolandırıcılık suçundan kamu davası açılmıştır... Gerekçede katılanların sanığın sunduğu gezi programını beğenip kabul etmeleri üzerine, ayrı ayrı 6620 Euro yatırdıkları belirtildiği, hükümde ise sanığın aynı suçu birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlemiş olduğu anlaşıldığından 5237 sayılı Kanun'un 43 üncü maddesinin ikinci fıkrası yollamasıyla 43 üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca artırım yapıldığı, ancak dosya kapsamından sanığın katılanlarla ayrı ayrı mı aynı anda mı görüştüğü belli olmadığından bu durumun katılanlar ve sanığa sorulup tespit edildikten sonra her katılana yönelik ayrı suç mu oluşturacağı veya zincirleme suç kapsamında mı olacağı belirlenmesi gerekirken eksik araştırma hüküm kurulması, Hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 11. CD, E.2021/24703, K. 2023/7396, T.: 19.10.2023 UYAP Bilgi Bankası.

⁶³⁶ “...Eve giren sanıkların müştekilere “evde büyü var” diyerek büyüü bozmak için müştekilerin kollarındaki bilezikleri istedikleri, müşteki Hatice'nin altı adet, Münire'nin de dört adet olmak üzere toplam 10 adet bileziği sanıklara teslim ettikleri, sanıkların bilezikleri peçete ve mendile sararak karıştırıp bohça içine koyarak dolaba koydukları, akşam ezanı okunduktan sonra bilezikleri bulundukları yerden alabilecekleri konusunda uyardıktan sonra müştekilerle birlikte evden çıktıkları, geri dönen müştekilerin yaptıkları kontrolde bileziklerin yerinde olmadığını gördükleri, bu şekilde sanığın üzerine atılı...nitelikli dolandırıcılık...suçunu işlediği iddia ve kabul edilmiştir... Değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun bir suç işleme kararının icrası kapsamında işlenmesi veya aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi hallerinde 5237 sayılı Kanun'un 43 üncü maddesinin uygulanabileceği cihetle; birden fazla mağdura karşı aynı anda hileli söz ve davranışlarla haksız menfaat sağlanması eylemlerinin zincirleme şekilde işlenmiş suç oluşturacağı gözetilmeksizin, sanığın müştekiler Hatice ve Münire'ye yönelik eylemlerini tek fiille gerçekleştirdiğinin anlaşılması karşısında, tek suçtan hüküm kurularak belirlenen cezadan 5237 sayılı Kanun'un 43 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca artırım yapılması yerine suçun mağdur sayısının olduğu kabulü ile yazılı şekilde hüküm kurulması,... hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 11. CD, E.2021/13917, K. 2024/1398, T.: 08.02.2024;

“...Davaya konu bono dayanak gösterilerek aynı icra takibi üzerinden ve aynı tarihte her iki katılan aleyhine icra takibi yapıldığının anlaşılması karşısında, sanıklar hakkında 5237 sayılı Kanun'un 43 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi..” Yargıtay 11. CD, E.2021/31790, K. 2023/8171, T.: 08.11.2023 UYAP Bilgi Bankası.

2.3. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçuna İlişkin Şahsi Cezasızlık Nedenleri, Etkin Pişmanlık, Cezayı Artıran ve Azaltan Nedenler, Zamanaşımı, Muhakeme Hukuku

2.3.1. Şahsi Cezasızlık Nedenleri ve Cezadan İndirim Yapılmasını Gerektiren Şahsi Nedenler

Faile mağdur arasında belli dereceye kadar olan akrabalık ilişkileri şahsi cezasızlık ve cezada indirim yapılması nedenleri olarak düzenlenmiştir.⁶³⁷ TCK'nın 167/1. maddesine göre, suçun haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin, üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlâtlığın, aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin zararına olarak işlenmesi hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmayacaktır. Şahsi cezasızlık halinde, fail suç işlemiş olmakla birlikte, akrabalık ilişkisi ceza verilmesini engellemektedir. Şahsi cezasızlık sebepleri, suçun icrası sırasında mevcut olan sebeplerdir. Somut olayda failin, şahsi cezasızlık sebebinin varlığını bilmesine gerek yoktur.⁶³⁸ Şahsi cezasızlığa neden olabilecek akrabalık ilişkisinin suçun icrasına başladıktan veya tamamlandıktan sonra oluşturulması halinde failin cezasızlık olanağından yararlanması mümkün değildir. Şahsi cezasızlık nedenleri kişiseldir dolayısıyla suça iştirak eden diğer kişiler, şahsi cezasızlık nedeninden yararlanamazlar (TCK m.40/1).⁶³⁹

Alt soy ve üst soy derecesinde kan ve kayın hısımlığı olan kişilerde bu madde kapsamındadır. Buna göre fail ve mağdur kayın baba, kaynana, damat veya gelin ise cezaya hükmolunmayacaktır.⁶⁴⁰ Kayın hısımlığı karşılıklı olarak doğan bir hısımlıktır. Bu nedenle hem damadın kayınpeder veya kayınvalideye karşı işlediği, hem de kayınpeder veya kayınvalidenin, damada karşı işlediği suçlar açısından şahsi cezasızlık sebebi söz konusu olacaktır.⁶⁴¹ Kayın hısımlığı evliliğin sona ermesine rağmen devam etmektedir. Dolayısıyla evlilik ortadan kalktıktan sonra bile üst soy veya alt soy kayın hısımları

⁶³⁷ Ekici, Dolandırıcılık, s.415; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.747.

⁶³⁸ Özgenç, Genel Hükümler, s.591; Ekici, Dolandırıcılık, s.415.

⁶³⁹ Ekici, Dolandırıcılık, s.416; Gökcen/Balcı, Mala Karşı Suçlar, s.244; Korkmaz, Dolandırıcılık, s. 195; Aydın, Dolandırıcılık, s.656.

⁶⁴⁰ Yargıtayın bu konuda yerleşik uygulaması bulunmaktadır: “Sanığın... katılanın damadı olduğu anlaşıldığından, 5237 sayılı Kanun'un 167 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde düzenlenen şahsi cezasızlık sebebi bulunan sanık hakkında ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekirken mahkûmiyet hükmü kurulması hukuka aykırı görülmüştür.” Yargıtay 11. CD, E.2021/32967, K. 2024/6965, T.: 21.05.2024 Uyarı Bilgi Bankası.

⁶⁴¹ Bilen, Dolandırıcılık, s.256; Dursun, Dolandırıcılık, s. 451.

aleyhine suç işleyenler hakkında ceza verilemeyecektir. Bu sonuç maddenin birinci fıkrası ile birlikte değerlendirildiğinde çelişki oluşturmaktadır. Evlilik birliği ortadan kalktıktan sonra eski eş aleyhine suç işleyen fail hakkında herhangi bir cezasızlık veya cezadan indirim sebebi söz konusu olmamasına rağmen, kayın hısım aleyhine evlilik sona erse bile suç işlenmesi halinde fail hakkında cezaya hükmedilmeyecektir.⁶⁴² Şahsi cezasızlık nedenin bulunması halinde, sanık hakkında beraat kararı verilmeyip ceza verilmesine yer olmadığına dair karar verilmesi gerekmektedir.⁶⁴³

TCK'nın 167/2 maddesinde suçun belli yakınlıktaki akrabalar aleyhine işlenmesi halinde cezadan indirim yapılmasına dair bir düzenleme mevcuttur. Cezadan indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep niteliğinde olan bu düzenlemeye göre suçun, haklarında ayrılık kararı verilmiş olan eşlerden birinin⁶⁴⁴, aynı konutta beraber yaşamayan kardeşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derecede kayın hısımlarının zararına olarak işlenmesi halinde verilen cezada yarı oranında indirim yapılacaktır.⁶⁴⁵

Dolandırıcılık suçu bağlamında şahsi cezasızlık nedenine ilişkin dikkat edilmesi gereken birinci husus üçgen dolandırıcılık halinde mağdurun tespitine ilişkindir. Üçgen

⁶⁴² Bilen, Dolandırıcılık, s.255; Dursun, Dolandırıcılık, s. 452.

⁶⁴³ “..Kayın hısımlığı, kendisini meydana getiren evliliğin sona ermesiyle ortadan kalkmaz” hükmünün TCK açısından uygulanamayacağına ilişkin herhangi bir kanuni düzenlemenin olmaması karşısında, kayın hısımlığı ilişkisi, kendisini meydana getiren evliliğin sona ermesi ile ortadan kalkmayacağından, ölen Erhan'ın mirasçıları olan katılan Pınar ve Muhammed Furkan'ın sanık Naci'nin gelini ve torunu olduğu bu nedenle sanık Naci hakkında katılan Pınar ve Muhammed Furkan'a karşı işlenen nitelikli dolandırıcılık suçu yönünden 5237 sayılı TCK'nın 167/1-b maddesi kapsamında şahsi cezasızlık sebebi bulunduğundan, sanık hakkında 5271 sayılı CMK'nın 223/4-b maddesi gereği ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmesi gerektiği..” Yargıtay 11. CD, E. 2021/20519, K. 2022/7679, T.: 09.05.2022;

“..Sanıklar Feyruşşah'ın katılanın kızı Vezir'in de damadı olması nedeniyle sanıklar Feyruşşah ve Vezir ile katılan arasında üstsoy-altsoy ve bu derecedeki kayın hısımlığı ilişkisinin bulunması karşısında, sanıklar Feyruşşah ve Vezir hakkında, 5237 sayılı TCK'nın 167/1-b ve 5271 sayılı CMK'nın 223/4-b maddeleri kapsamında şahsi cezasızlık hükümleri gereğince, atılı suçtan ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde bu sanıklar yönünden beraatine hükmedilmesi, ... Kanuna aykırı olup” Yargıtay 15. CD, E.2017/30985, K. 2020/1886, T.: 11.02.2020;

“, sanıklar F. S. ve S.K.'nin, mağdur S.K.'nin çocukları olması karşısında, şahsi cezasızlık sebebiyle haklarında TCK'nın 167. maddesi gereğince cezaya hükmolunmasına yer olmadığına dair karar verilmesi gerekirken, yetersiz gerekçe ve hatalı değerlendirme ile sanıkların yazılı şekilde beraatlerine hükmedilmesi,” Yargıtay 15. CD, E. 2017/31357, K. 2021/3207, T.: 18.03.2021 Uyarı Bilgi Bankası.

⁶⁴⁴ “Sanık Mehmet Necati Şipal hakkında nitelikli dolandırıcılık suçundan verilen ceza verilmesine yer olmadığı hükmüne yönelik temyiz incelemesinde, suç tarihinde eşler arasında görülmekte olan boşanma davasının bulunup bulunmadığı ve bu dava ile ilgili "yargısal fiili ayrılık kararı" verilmiş olup olmadığının kesin surette saptanarak, 5237 sayılı TCK'nın 167. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağına belirlenmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm verilmesi,..bozmayı gerektirmiş” Yargıtay 15 .CD, E. 2017/2254, K. 2018/372, T.: 16.01.2018 ; Benzer karar: Yargıtay 15 .CD, E. 2015/3964, K. 2018/2966, T.: 25.04.2018 Uyarı Bilgi Bankası.

⁶⁴⁵ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.661; Bilen, Dolandırıcılık, s.258.

dolandırıcılık söz konusu olması halinde, fail ve mağdur arasındaki şahsi cezasızlık ilişkisi, iradesi sakatlanan mağdur yönünden değil, malvarlığı değeri azalan mağdur yönünden değerlendirilmelidir.⁶⁴⁶ İkinci dikkat edilecek husus cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi cezasızlık nedenin bulunması halinde, temelt dolandırıcılık ve nitelikli dolandırıcılık suçları TCK m.167’de yer alan açık düzenleme nedeni ile şikâyete tabi hale gelmekte dolayısıyla uzlaşma kapsamında kabul edilmektedir.⁶⁴⁷

2.3.2. Etkin Pişmanlık

Malvarlığına karşı işlenen suçlar açısından cezayı hafifleten şahsi bir neden olarak TCK’nın 168. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık indirimi dolandırıcılık suçunu da kapsamaktadır.⁶⁴⁸ Etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması açısından basit dolandırıcılık suçu ile bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu arasında bir farklılık bulunmamaktadır. Kanun maddesinin lafzından da anlaşılacağı üzere, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için failin pişmanlık göstermesi ve mağdurun uğradığı zararın tamamını gidermesi gerekmektedir. Pişmanlık gösterme fiili içsel bir olgu olduğundan tespitinde zorluk yaşanmakla birlikte, suçu kabul etme, zararı bizzat giderme gibi unsurların varlığı halinde pişmanlığın bulunduğu kabul edilmektedir.⁶⁴⁹

⁶⁴⁶ Ekici, Dolandırıcılık, s.415.

⁶⁴⁷ Örnek Yargıtay kararında, sanıkların kardeşleri zararına gerçekleştirdikleri nitelikli dolandırıcılık suçu şikâyete tabi kabul edilmiş ve uzlaşma hükümlerinin yerine getirilmemesi nedeni ile ilk derece mahkemesi kararı bozulmuştur: “nüfus kayıtlarına göre kardeş olan sanıkların iştirak halinde hareket ederek, aynı konutta beraber yaşamadıkları anlaşılan kardeşleri olan katılanın mirasçı olarak görünmediği veraset ilamını alarak mirasları üzerine kayıtlı evin kamu idaresi tarafından yıkılması nedeniyle ödenen parayı aldıkları, bu şekilde üzerlerine atılı kamu kurum ve kuruluşlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediklerinin iddia olunması karşısında; ..uzlaştırma işlemlerinin yerine getirilmesi, uzlaşmanın sağlanamaması durumunda ise 5237 sayılı Kanun’un 167 nci maddesinin ikinci fıkrası gereğince verilecek cezanın yarısı oranında indirilmesi gerektiğinin gözetilmemesi nedenleriyle sanıklar hakkında kurulan mahkumiyet hükümleri hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 11. CD, E. 2021/31875, K. 2024/7004, T.: 21.05.2024 UYAP Bilgi Bankası.

⁶⁴⁸ Sümer, Arif Emre, “Türk Ceza Hukukunda Etkin Pişmanlık”, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 2, Aralık 2023, s. 1239 (Sümer, Etkin Pişmanlık).

⁶⁴⁹ “..Zararın iştirak halinde olan diğer sanık tarafından karşılandığı, bu durumda artık giderilmesi gereken bir zarar bulunmadığı, dolayısıyla sanık hakkında etkin pişmanlık hükmünün uygulanması için “iade ve tazmin” şartının gerçekleştiği, etkin pişmanlık hükmünün uygulanabilmesi için ayrıca sanığın pişmanlık göstermesinin gerektiği ancak pişmanlığın mutlaka sözle ifade edilmesi zorunluluğu bulunmayıp davranışlar yoluyla da gösterilebileceği; yine sanığın karşı duruş sergilememesi koşuluyla, suç nedeniyle meydana gelen zararın, sanık adına, üçüncü kişilerce giderilmesi hâlinde de sanık hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabileceği göz önünde bulundurulduğunda, sanığın zararın giderilmesine yönelik karşı duruş sergilediğine yönelik dosya kapsamında herhangi bir delil bulunmaması karşısında, sanık hakkında da TCK’nın 168/2. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükmünün uygulanması gerektiği gözetilmeden hakkında fazla ceza tayini, kanuna aykırı,” Yargıtay 15 .CD, E. 2018/6574, K. 2020/5403, T.: 11.06.2020;

Mahkeme veya Cumhuriyet Savcısı'nın objektif kıstaslara göre belirlediği mağdur zararının aynen veya nakden giderilmesi halinde, mağdurun etkin pişmanlık indirimine itiraz etmesi veya yapılan ödemeyi kabul etmemesi mümkün değildir.⁶⁵⁰ Bu husus etkin pişmanlık düzenlemesini, uzlaşma müessesesinden ayırmaktadır. Uzlaşma düzenlemesinde, zararın miktarını mağdur belirler. Bu nedenle mağdurun subjektif kıstaslara göre belirlediği zararın tazmin edilmemesi halinde başka bir koşula gerek kalmadan uzlaşma işlemleri akamete uğrar. Ancak etkin pişmanlık düzenlemesinde mağdur zararı objektif kıstaslara göre belirlenir. Mağdurun objektif kıstaslara göre belirlenen zarar miktarını kabul etmemesi, fail hakkında etkin pişmanlık indiriminin uygulanmasına engel teşkil etmez.⁶⁵¹ Bununla birlikte, zararın kısmen iadesi veya tazmini halinde etkin pişmanlık hükümleri ancak mağdurun kısmen iadeyi kabul etmesi halinde uygulanabilecektir.⁶⁵²

Etkin pişmanlık indiriminin uygulanabilmesi için söz konusu pişmanlık gösterme, iade veya tazminin hüküm verilmeden önce gerçekleşmiş olması gerekir. İstinaf veya temyiz

---

“..Katılanın zararının kovuşturma aşamasında talep dışı sanık Z.D. tarafından giderildiği, buna ilişkin dekontun dosyaya ibraz edildiğinin anlaşılması ve bu sanık hakkında 5237 sayılı Kanun'un 168 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca yarı oranında indirim yapıldığı halde, katılanın zararının giderilmesine herhangi bir karşı duruşunun bulunmadığı anlaşılan sanık E. G. hakkında da etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması Kanun'a aykırı olup,” Yargıtay 11. CD, E. 2023/6721, K. 2023/10817, T.: 25.12.2023; Benzer kararlar: Yargıtay CGK, E. 2015/770, K. 2019/74, T.: 07.02.2019; Yargıtay CGK, E. 2017/6-120, K. 2019/135, T.: 26.02.2019 Uyap Bilgi Bankası.

⁶⁵⁰ Bıkmaz, Dolandırıcılık Suçu, s. 260; Gökçen/Balcı, Mala Karşı Suçlar, s.246.

⁶⁵¹ Örnek kararda, katılan kurum zarar miktarını bilirkişi raporunun üzerinde belirleyerek kısmi ödemeye muvafakat etmese de, Yargıtay objektif zarar miktarını yani bilirkişi raporunu dikkate almıştır: “1.04.01.2010 tarihli bilirkişi raporu ile kurum zararının 70.334,00 TL olduğunun belirtildiği, 19.02.2018 tarihinde sanık Y.U'nın 34.000,00 TL, sanık R. Ş.'in 6.000,00 TL, 27.11.2008 tarihinde sanık Ş.Ü.'in 2.620,00 TL ve bozma ilamı sonrası yine R.Ş.'in 664.00 TL geri ödeme yaptığı, bozma ilamı sonrası İlçe Tarım Müdürlüğü'nün 18.09.2018 tarihli cevabi yazısı ile sanık R.Ş.'in 664,00 TL borcunun olduğunun bildirildiği, sanık A.K.'nin 99.352,00 TL ve M.E.60.272,00 TL borcunun olduğu belirtilmiş, kısmi ödemeye muvafakat verilmediği belirtilmiş ise de; ödenen miktarın bilirkişi raporunda kurum zararı olduğu belirtilen 70.334,00 TL'den düşülerek kalan miktarın ödenmesi için sanıklara süre verilmesi ve sonucuna göre sanıklar hakkında 5237 sayılı Kanun'un 168 inci maddesindeki etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağına değerlendirilmesi gerekirken zarar miktarının yanlış hesaplanıp sanıklara bildirilmesi ve onların da ödememesi nedeniyle haklarında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmayacağına karar verilmesi...hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 11 .CD, E. 2019/10510, K. 2023/6300, T.: 20.09.2023;

“..Somut olayda katılanın maddi zararının giderilmesini istemediği anlaşılmış ise de sanık müdafinin mağdurun zararını gidermek istediklerini beyan ederek süre istedikleri nazara alınarak, zararı giderme iradesi olan sanığa, mağdurun zararını gidermesi için bir ödeme yeri belirleyip, belirlenen yere zarar miktarını yatırması için makul bir süre verip, bu belirlenecek ödeme yeri ve makul süreyi usulüne uygun olacak şekilde bildirerek, sonucuna göre sanık hakkında 5237 sayılı TCK'nın 168. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağına karar verilmesi gerektiğinin gözetilmemesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiş,” Bursa BAM 14. CD, E. 2021/2723, K. 2023/863, T.: 13.04.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁶⁵² Korkmaz, Dolandırıcılık, s.196; Gökçen/Balcı, Mala Karşı Suçlar, s.246.

aşamasında zarar giderme etkin pişmanlık hükümleri açısından bir sonuç doğurmamaktadır. Ancak kovuşturma aşamasının neticesinde verilen kararın, istinaf veya temyiz aşamasında herhangi bir gerekçe ile bozulması halinde, kovuşturma aşaması en başından tekrar başlamış kabul edildiğinden, bozma sonrası tekrar başlayan kovuşturma aşamasında, failin oluşan mağdur zararının tamamını gidermesi halinde etkin pişmanlık hükümleri uygulanabilecektir.^{653,654}

Etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanmak isteyen sanık veya şüpheliye talebi halinde mağdurun banka hesap numarası ve iletişim bilgileri tebliğ edilerek, zararı gidermesi için makul bir süre ve imkân tanınmasını zorunludur.⁶⁵⁵

Etkin pişmanlık hükümlerine ilişkin diğer bir önem arz eden husus failin mağdur zararını pişmanlık⁶⁵⁶ göstererek iade etmesinin zorunlu olmasıdır. Failin dolandırıcılık suçundan

---

⁶⁵³ Şen, Ersan / Aksüt, Ertürk, “Etkin Pişmanlık Düzenleme ve Uygulama Farklılıkları ile Etkin Pişmanlığın Şüpheliye veya Sanığa Hatırlatılması”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 0, Sayı: 217, Eylül 2024, s.125.

⁶⁵⁴ Yargıtay 2 .CD, E. 2023/7988, K. 2024/3696, T.: 05.03.2024; Yargıtay 13. CD, E.2019/2709, K. 2019/12338, T.: 12.09.2019 Uyap Bilgi Bankası.

⁶⁵⁵ Aksine uygulamalar Yargıtayın istikrar kazanmış bozma nedenleri arasındadır. “..Katılanın uğradığı zararın giderilmesi için sanığa makul bir süre ve imkân verilerek, gerekirse Mahkemece ödeme yeri belirlenip suçtan meydana gelen zararı tazmin imkanı tanındıktan sonra, sonucuna göre 5237 sayılı Kanun’un 168 inci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağına değerlendirilmesi gerektiğinin gözetilmemesi....kanunu aykır olup” Yargıtay 11 .CD, E. 2023/6481, K. 2023/9810, T.: 11.12.2023;

“şikayetçinin zararını gidermek istediğini, bununla birlikte konutta teslim şeklinde PTT üzerinden göndermeye çalışıldığında, sistemsel problemlerle karşılaştığını, şikayetçi ile iletişime geçse de İBAN bilgilerini alamadığını, şikayetçinin İBAN bilgisinin verilmesini, ya da Mahkeme veznesine elden teslim etmek istediğini” belirtmesi karşısında; katılanın uğradığı zararın giderilmesi için sanığa makul bir süre ve imkân verildikten sonra, sonucuna göre 5237 sayılı Kanun’un 168 inci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağına değerlendirilmesi gerektiğinin gözetilmemesi” Yargıtay 11 .CD, E. 2024/5255, K. 2024/12576, T.: 04.11.2024; ” Benzer Kararlar: Yargıtay 2 .CD, E. 2024/9032, K. 2024/14159, T.: 09.10.2024; Yargıtay 11 .CD, E. 2021/35043, K. 2021/9045, T.: 25.10.2021 Uyap Bilgi Bankası.

⁶⁵⁶ Yargıtay CGK pişmanlığın tanımını yapmıştır. “Pişmanlık, Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde; “Yaptığı bir iş ya da davranışının olumsuz sonucunu görerek üzülmeye, nadim olma” şeklinde tanımlanmıştır. Öğreti ve uygulamada ise; “Etkin pişmanlık, bir suçun işlenmesinden sonra failin, herhangi bir dış etken bulunmaksızın kendi hür iradesiyle, meydana gelen neticeyi ortadan kaldırmaya yönelik davranışları” olarak kabul edilmektedir...

Bu açıklamaların sonucu olarak iade ve tazminin cebri icra yoluyla gerçekleştirilmesi, zararın failin rızası hilafla veya ondan habersiz olarak üçüncü kişilerce giderilmesi, eşyanın, failin yakalanmamak için kaçarken atması sonucu veya kaçarken yakalanan failin üzerinde ele geçirilmiş olması gibi hâllerde failin gerçek anlamda pişmanlığından söz edilemeyeceğinden, TCK’nın 168. maddesinin uygulanma şartları oluşmayacaktır. Bununla birlikte, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için mağdurun uğradığı zararın aynen geri verme veya tazmin suretiyle giderilmesi şartı yerine getirilirken duyulan pişmanlığın mutlaka sözle ifade edilmesi zorunluluğu bulunmayıp davranışlar yoluyla da gösterilebileceği, yine sanığın en azından pişmanlığını ya da iade ve tazmine rıza gösterdiğini ortaya koyacak söz veya davranışlarda bulunması, karşı duruş sergilememesi koşuluyla, suç nedeniyle meydana gelen zararın, sanık adına üçüncü kişilerce giderilmesi hâlinde de sanık hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması olayın özelliklerine göre mümkün olabilecektir. .” Yargıtay CGK, E. 2022/2-34, K. 2023/480, T.: 27.09.2023 Uyap Bilgi Bankası.

elde ettiği malvarlığı değerini, kendi rızası ile teslim etmediği ancak yine de mağdur zararının failden bağımsız nedenlerle giderildiği durumlarda etkin pişmanlık hükümleri uygulanmayacaktır. Yargıtayın bu hususta istikrar kazanmış çok sayıda kararı bulunmaktadır.^{657,658}

Bizce etkin pişmanlık düzenlemesine ilişkin en tartışmalı husus dolandırıcılık suçu neticesinde oluşan mağdur zararının, suç tarihindeki değerine göre mi, tazmin tarihindeki değerine göre mi belirleneceğine ilişkindir. Sözgelimi failin hileli davranışlarla mağdurun iradesini sakatlayarak mağdurun altın hesabındaki 100 gram altını kendisine ait altın hesabına aktarılmasını sağlayarak haksız menfaat elde ettiği örnek olayda, failin etkin pişmanlık indiriminden faydalanmak için mağdura ödenmesi gereken bedel, 100 gram altının suç tarihindeki değeri mi yoksa tanzim tarihindeki değeri mi olmalıdır. Kanaatimizce mağdurun uğradığı zararın (100 gram altın) tazmin tarihindeki objektif değerinin, etkin pişmanlığa esas teşkil edecek iade bedeli olarak belirlenmesi gerekmektedir. Yargıtayın ve İstinaf Mahkemelerinin bu konuda kararlarında “sanığa gidermesi gereken zarar miktarının ve ödeme yönteminin bildirilerek ödeme imkanı tanınması” ifadesi istikrarlı biçimde yer almakla birlikte, karar içeriklerinde zarar miktarının suç tarihindeki parasal değer mi yoksa ödeme tarihindeki objektif değer mi olacağı noktasında bir yorum yapılmamış, bu kısım hakimın takdirine bırakılmıştır.⁶⁵⁹

⁶⁵⁷ “Kabule göre de; 5237 sayılı Kanun’un etkin pişmanlık başlıklı 168 inci maddesinin birinci fıkrası, ... failin, ...”bizzat pişmanlık göstererek” mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi halinde, verilecek cezanın üçte ikisine kadarı indirilir şeklinde düzenlenmiş olup dosya kapsamı itibarıyla, suça konu bileziklerin x-ray cihazının sinyal vermesi üzerine çekilen röntgen filminde tespit edilmesi ve temyiz dışı sanığın nakledildiği cezaevi aracına saklanmış şekilde bulunduğu anlaşılmaması karşısında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanma koşullarının oluşmadığının gözetilmemesi,” Yargıtay 11. CD, E.2021/13917, K. 2024/1398, T.: 08.02.2024;

“Katılan tarafından sanığın hesabına yatırılan paraya Cumhuriyet Başsavcılığı talimatı ile PTT tarafından bloke koyularak...suç eşyası hesabına kaydedildiği, ardından .. tarihli reddiyat makbuzu ile şikâyetçi R.Ü’ye faizi ile birlikte ödendiği, bu kapsamda zararın sanık tarafından pişmanlık gösterilerek karşılanmadığı, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından iade edildiği anlaşılmakla, olayda 5237 sayılı Kanun’un 168 inci maddesi kapsamında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasını gerektirecek bir durum bulunmadığı” Yargıtay 11. CD, E. 2021/16786, K. 2024/7510, T.: 04.06.2024;

“dava konusu telefonu ikinci kez kullanan tanık E.A.’ya polislerce ulaşıldığı, durumun anlatılması üzerine tanık tarafından telefonun teslimi ile birlikte şikâyetçiye polisler tarafından iade edildiği, sanığın rızai bir iadesinin söz konusu olmadığı anlaşılmakla, sanık hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanamayacağı gözetilmeksizin” Yargıtay 2. CD, E. 2023/16649, K. 2023/5992, T.: 26.10.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁶⁵⁸ Bilen, Dolandırıcılık, s.266; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.663; Sümer, Etkin Pişmanlık, s.1249; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.146.

⁶⁵⁹ “Sanıkların savunmalarında 15.000 TL parayı şikâyetçiye ödediklerini belirtmeleri karşısında, gerçeğin kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde tespiti açısından, şikâyetçinin beyanı alınarak zararın giderilip giderilmediği, tamamının ödenip ödenmediği, kısmi ödeme var ise bu ödemeye muvafakatinin olup olmadığının sorulması, 5237 sayılı Kanun’un 168 inci maddesindeki koşullar da değerlendirilmek suretiyle sanıklar hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı belirlenerek sonucuna göre

Diğer bir tartışmalı husus etkin pişmanlığın sirayetine ilişkindir. TCK'da iştirak halinde işlenen suçlar bakımından etkin pişmanlık indiriminin nasıl uygulanacağını açıkça belirleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Kanaatimizce, dolandırıcılık suçunun iştirak halinde işlenmesi durumunda, müşterek faillerden yalnızca biri iade veya tazmin yükümlülüğünü yerine getirirse, bu yükümlülüğü yerine getirmeyen diğer faillerin etkin pişmanlıktan yararlanabilmeleri için en azından pişmanlık duyduklarını ortaya koyan doğrudan veya dolaylı davranışlarda bulunmaları gerekmektedir.⁶⁶⁰ Söz ve davranışlar ifadesinden anlaşılması gereken en belirgin fail eylemi, üzerine atılı suçu kabul etmesidir. Bu bağlamda, tüm mağdur zararı diğer şerik tarafından giderilmiş olsa da suça iştirakini ısrarla reddeden failin, pişmanlık göstermediği kabul edilerek etkin pişmanlık indirimi uygulanmamalıdır.⁶⁶¹

Etkin pişmanlığın şeriklere sirayeti hususunda ikinci tartışmalı husus, suça konu haksız menfaatin müşterek faillerin hesabına parça parça aktarıldığı nitelikli dolandırıcılık suçlarında (TCK m.158/1-f-l) etkin pişmanlıktan faydalanmak isteyen her bir fail açısından giderilmesi gereken zarar miktarının nasıl belirleneceğine ilişkindir. Bu tür tartışmayı örnek üzerinden açıklamak daha doğru olacaktır. Sözgelimi TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli halin toplu suç şeklinde işlendiği örnek olayda, mağdur zararının 60.000 TL olduğu ve bu paranın üç farklı failin banka hesabına 10.000 TL, 45.000 TL ve

---

sanıkların hukuki durumunun tayin ve takdiri" Yargıtay 11. CD, E. 2021/34457, K.2024/7157, T.: 22.05.2024;

"katılanın uğradığı zarar miktarı ve zararın Banka tarafından mı sanıklar tarafından mı karşılandığı, sanıklar tarafından karşılanan miktar var ise hangi tarihte karşılandığı hususlarında katılanın ayrıntılı beyanları alınıp, kısmi ödeme olduğunun tespiti halinde etkin pişmanlık hükmünün uygulanmasına rıza gösterip göstermediği hususu katılana sorulduktan sonra sonucuna göre sanıklar hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağına değerlendirilmesi gerektiği.." Yargıtay 8. CD, E. 2024/267, K. 2024/4305, T.: 20.05.2024; Benzer Kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/32893, K.2024/10781, T.: 26.09.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2022/11118, K.2024/10564, T.: 24.09.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2024/3575, K.2024/10463, T.: 23.09.2024; Ankara BAM 21. CD, E. 2023/1895, K. 2024/87, T.: 11.01.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁶⁶⁰ Sümer, Etkin Pişmanlık, s.1251.

⁶⁶¹ "katılan vekilinin; "sanık kısmi ödeme yapmıştır, kısmi ödeme nedeniyle sanığın cezasından indirimimiz vardır." şeklinde beyanda bulunması karşısında; inceleme dışı sanık Enes ve bu sanık tarafından zararın giderilmesine yönelik herhangi bir karşı duruşu bulunmaması halinde inceleme konusu sanık Mustafa hakkında, 5237 TCK'nın 168/2-4. maddeleri uyarınca etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabileceği gözetilmeden yazılı şekilde hükümler kurulması" Yargıtay 11. CD, E. 2024/3575, K.2024/10463, T.: 23.09.2024;

..Katılanın zararının kovuşturma aşamasında talep dışı sanık Z.D. tarafından giderildiği, buna ilişkin dekontun dosyaya ibraz edildiğinin anlaşılması ve bu sanık hakkında 5237 sayılı Kanun'un 168 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca yarı oranında indirim yapıldığı halde, katılanın zararının giderilmesine herhangi bir karşı duruşunun bulunmadığı anlaşılan sanık E. G. hakkında da etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması Kanun'a aykırı olup," Yargıtay 11. CD, E. 2023/6721, K. 2023/10817, T.: 25.12.2023; Benzer kararlar: Yargıtay CGK, E. 2015/770, K. 2019/74, T.: 07.02.2019; Yargıtay CGK, E. 2017/6-120, K. 2019/135, T.: 26.02.2019 Uyap Bilgi Bankası.

5.000 TL olarak aktarıldığı varsayımı üzerinden değerlendirme yaptığımızda, faillerden herhangi birinin sadece kendi hesabına aktarılan miktarı mağdura iade ederek etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanması mümkün değildir. Kanaatimizce örnek olayda mağdur zararı toplam 60.000 TL'dir ve bölünmesi mümkün değildir. Bu durumda failin elde ettiği yarar yerine mağdurun uğradığı toplam zarar esas alınmalıdır. Zira TCK'nın 168. maddesinde açıkça "failin elde ettiği haksız menfaati iade etmesi" ifadesi yerine "mağdurun uğradığı zararın giderilmesi" ifadesi yer almaktadır. Dolayısıyla etkin pişmanlık indiriminden faydalanmak isteyen faillerin ortaklaşa aralarında para toplayarak veya birbirlerinden bağımsız olarak mağdurun toplam zararını gidermeleri zorunludur. Faillerin sadece hesaplarına gelen parayı mağdura iade ederek etkin pişmanlık indiriminden faydalanabilmesi için mağdurun kısmi iadeye rıza gösterdiğini açıkça belirtmesi gerekir. Ancak bu durumda kendi banka hesabına gelen parayı iade eden fail ile birlikte diğer tüm faillerin de etkin pişmanlık indiriminden faydalanması gibi aslında istenmeyen bir durum ortaya çıkabilir. Bu nedenle şeriklerden biri tarafından gönderilen ve toplam zararının bir kısmını oluşturan parayı kabul eden mağdura, kısmi iadeye rıza göstermenin sonuçları hakkında açıklayıcı bilgi verilmelidir.⁶⁶²

2.3.3. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçunda Daha Az Cezanın Verilmesini Gerektiren Nitelikli Hal (Hukuki İlişkiye Dayanan Alacağı Tahsil Etmek Amacıyla İşlenmesi TCK m. 159)

Çalışmanın konusunu oluşturan bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu "bir hukuku ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla" işlenebilir. Bu nedenle TCK 159. maddesi kapsamında yapılan açıklamalar TCK 158/1-f maddesindeki nitelikli hali de kapsamaktadır.

TCK'nın 159. maddesinde "dolandırıcılık suçunun bir hukuku ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla" işlenmiş olması daha az cezanın verilmesini gerektiren neden olarak

---

⁶⁶² "...Şikâyetçinin babası C.Y.'nin 27.07.2013 tarihli kolluk ifadesinde, sanıkların kendisine 80.000,00 TL ödemede bulunduğunu beyan etmesi karşısında; zararın miktarı, zararın giderilip giderilmediği, giderilmişse ne zaman giderildiği ve ne miktar ödeme yapıldığı hususlarında şikâyetçi ve babası C.Y.'nin beyanlarına başvurulup zarar ile ilgili taraflar arasında bir hukuk davası bulunup bulunmadığı sorulup varsa akibetinin araştırılması, kısmi ödeme varsa bu husus da belirlenip sanıklar hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı hususunda değerlendirme yapılması gerekirken, eksik inceleme ve "zararın giderildiğine ilişkin makbuz sunulmamış olması nedeniyle 5237 sayılı Kanun'un 168 nci maddesi uygulanmamıştır" şeklindeki isabetsiz gerekçeyle hüküm kurulması, hukuka aykırı bulunmuştur." Yargıtay 11 .CD, E. 2021/33552, K. 2024/2934, T.: 07.03.2024 Uyap Bilgi Bankası.

düzenlenmiştir. Bu özel nitelikli hal “alacak dolandırıcılığı” olarak adlandırılabilir. Alacak dolandırıcılığında temel ceza altı aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası olarak belirlenmiştir ve takibi şikâyeteye bağlıdır. Dolandırıcılık suçunun temel ve nitelikli hallerine göre daha az cezayı gerektiren bu nitelikli halin söz konusu olabilmesi için failin hukuki ilişkiye dayanan alacağını tahsil etmek amacıyla hileli davranışlarda bulunması ve bunun neticesinde kendisinin veya üçüncü bir kişinin lehine, mağdurun veya bir başkasının aleyhine bir yarar elde etmesi gerekmektedir.⁶⁶³ Failin kastı hukuki alacağını tahsil etmek olduğundan, suçun tipiklik dışındaki ikinci unsuru olan hukuka aykırı davranma iradesinin düşük yoğunlukta olduğu çıkarımı da yapılabilir.

Hukuki alacağın tahsili amacıyla dolandırıcılık suçunda, alacağın mahiyeti ve kaynağı, nitelikli halinuygulanması açısından önemsizdir. Önemli olan alacağın bir hukuki ilişkiye dayanmasıdır. Hukuki ilişki kavramı, hukuka uygun olmaları nedeniyle geçerli kabul edilip, korunan ilişkileri ifade eder. Bu nedenle taraflar arasındaki hukuki ilişkiye dayanan alacak sözleşmeden, sebepsiz zenginleşmeden ve haksız fiilden kaynaklanabilir.⁶⁶⁴ Ayrıca nitelikli halinkonusu olan alacağın mahkemeler önünde dava edilebilir olması da şart değildir. Failin eksik borç niteliğindeki bir alacağını almak niyetiyle hileli davranışta bulunması halinde eylem bu madde kapsamında değerlendirilmelidir.⁶⁶⁵ Hile ile elde edilen menfaat ile alacağın miktarının eşit veya denk olmasına gerek olmadığı gibi alacağın konusu ile dolandırıcılığın konusunun aynı olmasına da gerek yoktur. Fakat yine de suça konu yarar ile asıl alacak arasında ciddi bir orantısızlık bulunması halinde, failin hileli davranışlarla elde ettiği yararın TCK’nın 159. maddesi kapsamında değerlendirilmesi doğru değildir.⁶⁶⁶

TCK’nın 159. maddesinde yer alan düzenleme 765 sayılı ETCK’nın 308. maddesinde yer alan ihkak-ı hak (kendiliğinden hak alma) suçuna benzerdir. 5237 sayılı TCK’da ihkak-ı hak ayrı ve bağımsız bir suç tipi olarak düzenlenmemiştir. Bunun yerine 5237 sayılı TCK’da hukuki ilişkiye dayanan alacağın tahsili amacıyla suç işlenmiş olması, dolandırıcılık (m. 159), hırsızlık (m. 144), yağma (m.150) ve belgede sahtecilik (m.211) suçları açısından daha az cezayı gerektiren özel bir hal olarak, ilgili suçların düzenlendikleri maddelerden sonra müstakil olarak tanımlanmıştır.⁶⁶⁷ Ancak Ekici’nin

⁶⁶³ Bilen, Dolandırıcılık, s.245; Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s. 569.

⁶⁶⁴ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.682; Bilen, Dolandırıcılık, s.247.

⁶⁶⁵ Bilen, Dolandırıcılık, s.247; Ekici, Dolandırıcılık, s.411; Toroslu, Özel Kısım, s.192.

⁶⁶⁶ Atalan, Dolandırıcılık, s.620; Ekici, Dolandırıcılık, s.410.

⁶⁶⁷ Ekici, Dolandırıcılık, s.342; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.137.

bizim de katıldığımız görüşüne göre, TCK'nın 159. maddesindeki nitelikli halin düzenleme yeri hatalıdır. İlli seri üzerinden değerlendirme yapıldığında, gerçekleştirdiği hileli davranışlarla hukuki alacağını tahsil eden fail zaten kendisine ait olan ancak malvarlığının aktifinde yer almayıp pasifinde yer alan bir ekonomik değeri elde etmektedir. Dolayısıyla dolandırıcılık suçunun yarar ve zarar unsuru oluşmamaktadır. Bu nedenle dolandırıcılık suçunun söz konusu nitelikli halinin kişilere karşı suçlar bölümünde düzenlenmeyip adliyeye karşı suçlar bölümünde düzenlenmesi gerekmektedir.⁶⁶⁸

TCK'nın 159. maddesinde tanımlanan nitelikli hale ilişkin olarak ortaya çıkan diğer tartışmalı husus kaçınılmaz olarak ispat meselesidir. 5271 sayılı CMK'nın 217. ve 218.⁶⁶⁹ maddeleri birlikte incelendiğinde, ceza yargılaması aşamasında, önündeki dava dosyası bağlamında ceza hâkiminin suç veya suçun unsurları ile ilgili olan meseleleri hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş her türlü delille ispat edilebileceği sonucu çıkmaktadır. Başka bir deyişle ceza muhakemesi hukuku açısından serbest delil ve vicdani ispat sistemi geçerlidir. Buna karşın çeşitli hukuki ilişkilerin ispatı bağlamında düzenleme getiren

---

⁶⁶⁸ Ekici'ye göre TCK 159. maddedeki düzenlemenin yeri hatalıdır.: Bkz. "Kanaatimizce TCK m. 159'da yapılan düzenleme aslında ihkak-ı hakkı mağduru aldatmak suretiyle kendinden hak almayı yaptırma bağlayan özel bir düzenlemedir ve düzenleniş yeri itibari ile yanıltıcıdır. Öncelikle bir hukuki ilişkiye dayanan alacağı dayanan alacağı tahsil etmek amacıyla hileye başvurulması gerekçedeki ifadenin aksine dolandırıcılık olarak nitelendirilemez. Dolandırıcılık, bir zarar suçudur. Bir hukuki ilişkiye dayanan alacak hileyle tahsil edildiğinde, borçlunun malvarlığını pasifinde yer alan bir değer fiilen alacaklının malvarlığının aktifine geçer. Bu fiil nedeni ile borçlu malvarlığı itibari ile ekonomik bir zarara uğramaz. Zira borçlunun hileyle elinden alınan değer zaten malvarlığının pasifinde yer almaktadır. Alacaklı ise hukuki yollardan tahsil edebileceği bir alacağını hileyle kendisini tahsil etmektedir. Alacaklının elde ettiği yarar alacağına daha kısa sürede kavuşmaktır. Öte yandan hakkını elde etmek isteyen kişi de dolandırıcılık kastının olduğun da söylenemez. Kanaatimizce TCK m. 159 başkalarını mal varlığın değil hukuk sisteminin ve adliyenin menfaatlerini koruyan özel bir durum düzenlenmiştir. Bir hukuki ilişkiye dayanan alacağını yasal yollar yerine hileli davranışlarla kendiliğinden almak, hukuk sistemini ve adliyenin menfaatlerini ihlal edeceğinden, TCK m. 159'un yeri adliyeye karşı işlenen suçlar olmalıdır." Bkz. Ekici, Dolandırıcılık, s.342.

⁶⁶⁹ CMK m.217: "Hâkim, kararını ancak duruşmaya getirilmiş ve huzurunda tartışılmış delillerle dayandırabilir. Bu deliller hâkimin vicdanî kanaatiyle serbestçe takdir edilir. Yüklenen suç, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş her türlü delille ispat edilebilir"

CMK m.218 "yüklenen suçun ispatı, ceza mahkemelerinden başka bir mahkemenin görev alanına giren bir sorunun çözümüne bağlı ise; ceza mahkemesi bu sorunla ilgili olarak da bu Kanun hükümlerine göre karar verebilir. Ancak, bu sorunla ilgili olarak görevli mahkemede dava açılması veya açılmış davanın sonuçlanması ile ilgili olarak bekletici sorun kararı verebilir".

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 200. ve 201. maddelerine⁶⁷⁰ göre belirli miktarın üzerindeki⁶⁷¹ alacak/borç ilişkisinin tanıkla ispatı mümkün değildir.

CMK’da ve HMK’da yer alan ispata ilişkin kural ve usuller birlikte dikkate alınarak, ceza hâkiminin görmekte olduğu bir kovuşturma sırasında, çözümü başka bir mahkemenin görev alanına giren bir sorun ile karşılaştığında nasıl bir yol izlemesi gerektiğinin belirlenmesi gerekir. Aslında bu sorun ETCK döneminde de Yargıtayın önüne gelmiş ve Yargıtay İBBGK’nın 24.03.1989 gün ve 1/2 sayılı kararı ve bu kararı dayanak gösteren 05.02.2013 tarihli Yargıtay CGK kararı ile çözüme kavuşturulmuştur. Yargıtay CGK’nın kararında özetle şu gerekçelere yer vermiştir:

”Farklı usul hükümlerinin uygulanması nedeniyle senetten kaynaklanan borcun ödendiği iddiasının ceza mahkemesinde sabit görülerek mahkûmiyet kararı verilmesi, buna karşılık hukuk mahkemesinde ödeme iddiasının yerinde olmadığına kabulü ile alacağın geçerli görülmesi durumunda, ceza mahkemesi kararı sonucu bedelsiz senedi kullanma suçundan hakkında mahkûmiyet hükmü kurulan alacaklı, hukuk mahkemesi kararına göre alacağını icrada tahsil edebilecektir. Bu tür sakıncalara ve böylesine çelişkili bir durumun ortaya çıkmasına hukuk mantığının cevaz vermeyeceği açıktır. Aksinin kabulü halinde senet borçlusu hiç bir zaman ilgili hukuk mahkemesine başvurma yoluna gitmeyecek, tanık temin ederek Cumhuriyet Savcılığına başvurmak suretiyle kamu davası açılmasını ve açılan kamu davasına katılmak suretiyle şahsi hakkının hüküm altına alınmasını sağlayabilecektir. Hal böyle olunca Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleriyle getirilen sınırlamaların uygulanma imkanı da eylemli olarak ortadan kalkacaktır.

Üstelik bu kabul, elinde gerçeğe ve hukuka uygun olarak düzenlenmiş senet bulunan alacaklının senede konu alacağını tahsil edememe tehlikesinin yanında, TCK’nun 156. maddesinde düzenlenen ceza tehdidi altında bulundurulmasına neden olacak, hatta Hukuk Muhakemeleri Kanunu, İcra İflas Kanunu ve Ticaret Kanunu hükümlerine güvenerek alacağını hukuki yönden güvende gördüğü için, işlemlerin

---

⁶⁷⁰ HMK m.200: "(1) Bir hakkın doğumu, düşürülmesi, devri, değiştirilmesi, yenilenmesi, ertelenmesi, ikrarı ve ifası amacıyla yapılan hukuki işlemlerin, yapıldıkları zamanki miktar veya değerleri ikibinbeşyüz Türk Lirasını geçtiği takdirde senetle ispat olunması gerekir. Bu hukuki işlemlerin miktar veya değeri ödeme veya borçtan kurtarma gibi bir nedenle ikibinbeşyüz Türk Lirasından aşağı düşse bile senetsiz ispat olunamaz. (2) Bu madde uyarınca senetle ispatı gereken hususlarda birinci fıkradaki düzenleme hatırlatılarak karşı tarafın açık muvafakati hâlinde tanık dinlenebilir".

HMK m.201: "Senede bağlı her çeşit iddiaya karşı ileri sürülen ve senedin hüküm ve kuvvetini ortadan kaldıracak veya azaltacak nitelikte bulunan hukuki işlemler ikibinbeşyüz Türk Lirasından az bir miktara ait olsa bile tanıkla ispat olunamaz".

⁶⁷¹ 2025 yılı itibari ile senetle ispat zorunluluğu yeniden değerlendirme oranına göre 33.000 TL olarak belirlenmiştir.

yapılması sırasında tanık temini yoluna gitmeyen alacaklının kolayca mahkûm edilmesi sonucunu ortaya çıkaracak ve ekonomik hayatta güvensizliğe neden olacaktır.

Nitekim 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun yürürlükte olduğu dönemde benzer uyuşmazlık konularının değerlendirildiği 12.04.1933 gün ve 31-7 sayılı, 02.04.1941 gün ve 19-12 sayılı, 24.03.1989 gün ve 1-2 sayılı İçtihat Birleştirme Kararlarında ve Ceza Genel Kurulunun 17.03.1986 gün ve 464-126 sayılı kararında da aynı sonuca ulaşılmış olup, 1412 sayılı CMUK'nun 254 ve 255. maddeleri ile 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanununun 217 ve 218. maddelerinin uyuşmazlık konusunu ilgilendiren bölümleri itibariyle paralel hükümler içermeleri nedeniyle değişen ceza mevzuatı karşısında dahi sözkonusu İçtihadı Birleştirme Kararları halen geçerliliklerini korumaktadır.

Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; Katılan İbrahim ile sanık Bahri arasında 60.000 EURO bedelindeki bono ile ortaya konan bir borç ilişkisinin bulunduğu ve katılanın senetten kaynaklanan borcu ödediğine ilişkin hukuka uygun olarak yalnızca tanık deliline dayandığı olayda; ceza muhakemesinde hakimnin delilleri serbestçe takdir edeceği açıklanmış ve ispat vasıtaları yönünden bir sınırlama getirilmemiş ise de, hukuki bir ilişkinin sonucu olup, aynı zamanda cezai sorumluluğu da gerektiren işlemlerde hukuk mahkemelerinde aranılan ispat şeklinin ceza mahkemelerinde de aranması gerektiği, ceza mahkemelerinden verilen mahkûmiyet hükümlerinin hukuk mahkemelerini de bağlayacağı, bedelsiz senedi kullanma suçunun işlendiğinin tanıkla ispatı kabul olunduğu takdirde katılanın ceza ilamına dayanarak 60.000 EURO bedelindeki borcu ödediğini herhangi bir yazılı delile ihtiyaç olmadan ispat edebileceği, bunun da miktar itibarıyla tanıkla ispat edilemeyecek bir iddianın HUMK'na aykırı olarak tanıkla ispatı sonucunu doğuracağı açık olup, katılanın senedin ödenmesine rağmen kullanıldığı yönündeki iddiasının tanık anlatımlarına göre sabit kabul edilmesi ve sanığın mahkûmiyetine karar verilmesi isabetsizdir.”⁶⁷²

Sonuç olarak Yargıtay İBBGK kararında da açıklandığı üzere, ceza yargılaması sırasında ortaya çıkan “ taraflar arasındaki hukuki alacağın varlığı veya yokluğunun tespitine ilişkin çekişme” CMK’nın öngördüğü serbest delil ilkesine göre belirlenmeyecektir. Bunun yerine HMK hükümlerine göre senede karşı senetle ispat kuralı uygulanacaktır.⁶⁷³

⁶⁷² Yargıtay CGK, E. 2012/11-1086, K. 2013/40, T.: 05.02.2013 Uyap Bilgi Bankası.

⁶⁷³ Soydal Çınar, Kambiyo Senetlerinde Bedelsizlik, s.228; Taş, Burak, Bedelsiz Senedi Kullanma Suçu, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2021, s.156.

Dolayısıyla ceza muhakemesinde yer alan serbest delil ilkesini hukuki alacağın varlığını ispatlarken kullanmak mümkün değildir.⁶⁷⁴

2.3.4. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçunun Üç veya Daha Fazla Kişi Tarafından Birlikte İşlenmesi veya Suç İşlemek İçin Teşkil Edilmiş Bir Örgüt Faaliyeti Çerçevesinde İşlenmesi (TCK m. 158/3)

TCK'nın 158. maddesine 02.12.2016 tarihinde eklenen üçüncü fıkra ile temel dolandırıcılık ile nitelikli dolandırıcılık suçlarının üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi halinde verilecek cezanın yarı oranında, aynı eylemlerin suç işlemek için kurulan bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde bir kat artırılacağı düzenlenmiştir. TCK'nın 158/3 maddesindeki düzenleme, özel bir iştirak hükmü olmayıp CMK'nın 2/1-k maddesinde yer alan toplu suç tanımına uymaktadır. Buna göre dolandırıcılık suçunun üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlendiğinin tespiti halinde failer arasında iştirak iradesi bulunmasa dahi TCK'nın 158/3 maddesindeki artırım nedeni uygulanacaktır.⁶⁷⁵

TCK'nın 158/3 maddesinde hem temel hem de nitelikli dolandırıcılık suçları için ortak bir artırım öngörülmesine bağlı olarak toplu suç şeklinde işlenen temel dolandırıcılık suçlarında uzlaşma hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı ve görevli mahkemenin Asliye Ceza Mahkemesi olarak belirlenip belirlenmeyeceği noktasında tereddüt oluşmuş ve uygulamada birbiri ile çelişen kararlar verilmiş olmakla birlikte, son dönemde Yargıtay ve İstinaf Mahkemelerinin bu konudaki kararları istikrar kazanmıştır. Buna göre, TCK'nın 158/3 maddesinde hem temel hem de nitelikli dolandırıcılık suçları için

⁶⁷⁴ “Sanığın katılanlardan güvence olarak aldığı senedi icraya koyduğu ve bedelsiz senedi kullanma suçunu işlediği iddia olunan olayda; katılanların 30.04.2013 tarihli beyanlarında senedin düzenleme ve vade tarihlerini kısmını boş bırakarak sanığa verdiklerini, sanığın 25.06.2014 tarihli duruşmada senedin ödeme tarihi kısmını aralarındaki anlaşmaya aykırı doldurduğunu beyan etmesi karşısında; katılanlar tarafından imzalanmış senedin tarih kısmı doldurularak icra takibine konulduğu, sanığın suça konu senetleri hukuka aykırı bir şekilde ele geçirdiğinin ispat edilemediği, bu haliyle eylemin 5237 sayılı Kanun'un 209 uncu maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen açığa atılan imzayı kötüye kullanma suç tanımına uyduğu, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 24.03.1989 tarih ve 1/2 sayılı kararında öngörüldüğü üzere, açığa atılan imzanın kötüye kullanılması suçunun yazılı delille ispatı zorunlu olup, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun cevaz verdiği haller dışında tanık anlatımlarına dayanılmasının mümkün olmadığı gözetilerek; borcun ödenmesini müteakip taşınmaz üzerine konulan ipoteğin kaldırılmış olmasından suça konu senedin bedelinin ödendiğinin, kriminal rapordan suça konu senet üzerindeki yazıların sonradan eklendiğinin anlaşılması karşısında; sanığın eylemine uyan 5237 sayılı Kanun'un 209 uncu maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen açığa atılan imzayı kötüye kullanılmasından cezalandırılması gerektiği” Yargıtay 11. CD, E. 2023/342, K. 2024/4152, T.: 25.03.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁶⁷⁵ Eker Kazancı/Zeyrek, Dolandırıcılık, s.568; Ekici, Dolandırıcılık, s.407.

ortak bir artırım maddesi öngörüldüğünden ve TCK'nın 157. maddesine de yollama yapıldığından temel dolandırıcılık suçunun üç veya daha fazla kişi ile birlikte işlenmesi halinde Asliye Ceza Mahkemesi görevli mahkeme olarak belirlenmeli,⁶⁷⁶ usulüne uygun uzlaştırma işlemlerinin yerine getirilmesinden sonra sonucuna göre sanıkların hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekmektedir.⁶⁷⁷

Çalışmamızın konusunu oluşturan TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli halin üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi dolayısıyla TCK 158/3 maddesinin tatbiki halinde uzlaşma ve görevli mahkeme tartışmasının yapılmasına zaten gerek kalmamaktadır. Bu kısım TCK m.157 ile TCK m.158/3'ün birlikte tatbiki halinde gündeme gelmektedir. Ancak TCK'nın 158/1-f-l maddesindeki nitelikli halin üç veya daha fazla kişi ile birlikte işlenmesi halinde zorunlu müdafî ataması yapılmasının gerekip gerekmediği hususu uygulamada tartışılmış, 2023 yılına kadar farklı istinaf mahkemelerince birbirinin aksine kararlar verilmiştir. Ancak Yargıtay 11. CD'nin 10.10.2023 tarihli kararında TCK 158/1-f-l ve 158/3 maddelerinin bir arada bulunması

---

⁶⁷⁶ "TCK'nın 158. maddesine eklenen 3. Fıkrasında.. hem basit hem de nitelik dolandırıcılık suçları için ortak bir artırım maddesi öngörüldüğü ve TCK'nın 157. maddesine yollama yapıldığı dikkate alındığında, görevli mahkemenin belirlenmesinde artırım maddesinde öngörülen durumlara değil, eylemin niteliğine bakılması gerekeceği; nitekim dolandırıcılık suçunun nitelikli hallerinin, TCK'nın 158. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında düzenlenmelerinden sonra, kanun koyucu üçüncü fıkrada, bu fıkralarda öngörülen cezalardan farklı olarak aynı kanunun 157. maddesine de yollama yapmak suretiyle artırım oranı belirleyerek, bu durumları nitelikli haller arasında saymamak yönünde irade gösterdiği; somut olayda da, sanıkların peynir satın aldıkları müştekiyi hileli yollarla oyalayarak bedelini ödemeksizin kaçtıkları şeklindeki eylemlerinin TCK'nın 157. maddesinde yer alan dolandırıcılık suçuna uyduğu ve bu suça bakma görevinin asliye ceza mahkemesine ait olduğu anlaşılmakla," Yargıtay 15. CD, E. 2019/15527, K. 2020/3991, T.: 01.06.2020; Benzer Karar: Yargıtay 15. CD, E. 2018/9204, K. 2019/1414, T.: 27.02.2019 Uyar Bilgi Bankası.

⁶⁷⁷ "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 158. maddesine eklenen 3. Fıkrasında.., hem basit hem de nitelik dolandırıcılık suçları için ortak bir artırım maddesi öngörüldüğü...bu durumda anılan Kanun'un 158/3. maddesindeki düzenlemenin nitelikli hal olmayıp, artırım maddesi olduğuna işaret etmesi ve 157/1. maddesi kapsamında kalan dolandırıcılık suçunun, üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâlinde dahi dolandırıcılık suçunun 5237 sayılı Kanun'un 157/1 maddesinde düzenlenen niteliksiz halini koruyacağı..5237 sayılı Kanun'un 157. maddesinde düzenlenen dolandırıcılık suçuna ilişkin aynı Kanun'un 158/3. maddesinin uygulanması hallerinde de 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 253. maddesinde düzenlenen uzlaşma hükümlerinin uygulanması gerektiği" Yargıtay 11. CD, KYB E. 2021/18, K. 2022/15833, T.: 10/10/2022;

"...TCK'nın 158/3 maddesindeki düzenlemenin nitelikli hal olmayıp, artırım maddesi olduğuna işaret edilmesi ve TCK'nın 157/1 maddesi kapsamında kalan dolandırıcılık suçunun, üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi halinde dahi dolandırıcılık suçunun TCK'nın 157/1 maddesinde düzenlenen niteliksiz halini koruyacağıının anlaşılması karşısında; Sanıkların eyleminin TCK'nın 157/1. maddesinde düzenlenen ve ...uzlaşma kapsamında kalan dolandırıcılık suçunu oluşturduğu," Sakarya BAM 8. CD, E. 2022/1330, K. 2022/1927, T.: 07/12/2022; Benzer Karar: Ankara Bam 10. CD 2021/370 Esas, 2022/1300 Karar sayılı 14/06/2022 Uyar Bilgi Bankası.

halinde sanığa zorunlu müdafî atanmasının gerektiği yönündeki kararı⁶⁷⁸ sonrasında tüm istinaf mahkemelerinin kararları da bu yönde değişmiştir.⁶⁷⁹

2.3.5. Görev ve Yetki Kuralı, Kovuşturma Usulü, Yaptırımı, Zamanaşımı

Dolandırıcılık suçunun temel halinin cezası, TCK 157. maddesine göre, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasıdır. Nitelikli dolandırıcılık suçunun

⁶⁷⁸ “.. Sanıklara isnad edilen üç veya daha fazla kişi ile birlikte nitelikli dolandırıcılık suçu bakımından 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (L) ve (son) bentleri uyarınca dört yıldan on yıla kadar hapis cezası öngörüldüğü, suçun üç veya daha fazla kişi ile birlikte işlenmesi nedeniyle aynı Kanun'un 158 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre herhangi bir takdir hakkı kullanılmaksızın yarı oranda artırım yapılmasının zorunlu olduğu, bu kapsamda, üç veya daha fazla kişi ile birlikte nitelikli dolandırıcılık suçu bakımından Kanunda öngörülen cezanın alt sınırının beş yıldan fazla olması dikkate alındığında adil ve etkin yargılanma hakkı kapsamında, istemi olup olmadığına bakılmaksızın 5271 sayılı Kanun'un 150 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca sanıklara müdafî atanmasında zorunluluk bulunması...” Yargıtay 11. CD, E. 2023/3465, K. 2023/6974, T.: 10.10.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁶⁷⁹ “..Sanıklar B.G, E. E. ve M. G'nin fikir ve eylem birliği içinde hareket ederek katılanı hileli hareketlerle kandırıp haksız menfaat temin etmek suretiyle katılana karşı üzerlerine atılı nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediklerinin sabit olduğunun anlaşılması karşısında; sanıkların yargılama aşamasında kendilerinin seçtiği müdafî bulunmadığı gibi 5271 sayılı CMK'nın 156.maddesi gereğince de ilk derece mahkemesince resen müdafî tayin edilmediği, sanıklara isnat edilen nitelikli dolandırıcılık suçu bakımından 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f maddesi uyarınca 4 yıldan 10 yıla kadar hapis cezası ve suçtan elde edilen haksız menfaatin iki katından az olamayacak şekilde adli para cezasının öngörüldüğü, suçun üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi nedeniyle TCK'nın 158/3. maddesine göre herhangi bir takdir hakkı kullanılmaksızın cezadan yarı oranda arttırım yapılmasının zorunlu olduğu, bu kapsamda, üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte nitelikli dolandırıcılık suçu bakımından Kanunda öngörülen cezanın alt sınırının beş yıldan fazla olması dikkate alındığında, adil ve etkin yargılanma hakkı kapsamında, sanıkların istemi olup olmadığına bakılmaksızın, 5271 sayılı CMK'nın 150/3 maddesi gereğince müdafî atanması..yapılması gerektiği gözetilmeden, yargılamaya devam edilerek sanıkların savunma hakkı kısıtlanmak suretiyle yazılı şekilde hüküm kurulması...usul ve yasaya aykırı olup.” Sakarya BAM 8. CD, 2023/2486, K. 2024/1605, T.:13.06.2024; Benzer karar: Sakarya BAM 8. CD, E. 2023/ 1490, K. 2024/143, T.: 17.01.2024;

“Sanıklar hakkında TCK 158/1-f,son ve 158/3 maddesi kapsamında ceza tayin edildiği nazara alındığında; Yargıtay 11. Ceza Dairesinin 10/10/2023 tarih 2023/3465 Esas 2023/6974 Karar sayılı kararında belirtildiği üzere 5237 sayılı TCK'nın 158/1-son 2. cümle ve 158/3 maddelerinin uygulanması neticesinde suçun gerektirdiği cezanın alt sınırı dikkate alınarak CMK'nın 196/2 maddesi uyarınca sanıkların sorgusunun ve savunmalarının esas mahkemesince yapılması gerektiği, istinabe ile yapılamayacağı ve 5271 sayılı CMK'nın 150/3. maddesi uyarınca sanıklara kendilerine müdafî seçmesi hususunda süre verilmesi, sanıklar müdafî seçebilecek durumda değil ise müdafî atanması gerekmesine rağmen müdafî görevlendirmeden hüküm kurulmuş olması,” İzmir BAM 27. CD, E. 2024/536, K. 2025/668, T.: 13.02.2025;

“Tüm bu açıklamalar kapsamında somut olay incelendiğinde; sanıkların mahkumiyetine konu TCK'nın 158/1-L-f, 158/3. maddelerinde öngörülen cezanın alt sınırının 5 yıldan fazla hapis olduğunun anlaşılması karşısında, CMK'nın 150/3. maddesi uyarınca kovuşturma aşamasında seçilmiş müdafî bulunmayan sanık E.Z. kovuşturma aşamasında zorunlu müdafî atanması ve savunmasının alınarak yargılamaya devamla yazılı şekilde hüküm kurulması suretiyle CMK'nın 188/1 ve 289/1-e maddelerine aykırı davranılması,” İstanbul BAM 34. CD, 2020/3061, K. 2023/2463, T.:27.11.2023;

Ankara BAM 19. CD, E. 2024/1919, K. 2025/809, T.: 05.05.2025; Bursa BAM 8. CD, E. 2023/1534, K. 2025/1206, T.: 29.04.2025; Samsun BAM 2. CD, E. 2024/2350, K. 2025/886, T.: 10.04.2025; Adana BAM 20. CD, E. 2023/2417, K. 2025/622, T.: 10.04.2025; Kayseri BAM 8. CD, 2024/1742, K. 2025/788, T: 29.04.2025; Gaziantep BAM 15. CD 2024/2886, K. 2025/960, Uyap Bilgi Bankası.

cezası ise TCK 158. maddesine göre üç yıldan on yıla kadar hapis cezası ve beş bin güne kadar adli para cezasıdır; ancak, (e), (f), (j), (k), (l), bentlerinde sayılan hallerde hapis cezasının alt sınırı, dört yıldan, adli para cezasının miktarı suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olmayacaktır.⁶⁸⁰ Dolayısıyla bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işleyen fail, dört yıldan on yıla kadar hapis cezası ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.⁶⁸¹ Ayrıca verilecek adli para cezasının miktarı da suçtan elde edilen haksız menfaatin iki katından az olmayacaktır.⁶⁸²

Bilişim sistemlerinin araç kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun cezası, 5237 sayılı TCK'nın yürürlüğe girmesinden sonra iki defa artırılmıştır. TCK 158/1-f maddesindeki nitelikli hal için 5237 sayılı TCK'nın ilk halinde 2 yıldan 7 yıla kadar hapis ve 5 bin güne kadar adli para cezası öngörülmesine rağmen, kanunun yürürlüğe girmesinden çok kısa süre sonra 29/6/2005 tarihinde 5377 Sayılı Kanunun 19. maddesi ile yapılan birinci değişiklik ile hapis cezasının alt sınırının 3 yıldan, adli para cezasının miktarının suç ile elden edilen menfaatin iki katından az olamayacağı şeklinde düzenleme yapılmıştır. Yasa koyucu bununla da yetinmeyerek 24/11/2016 tarihinde 6763 sayılı Kanunun 14. maddesi ile yapılan ikinci değişiklik ile cezanın alt ve üst haddini 4 yıldan 10 yıla kadar hapis

---

⁶⁸⁰ Yasa metninden de anlaşılacağı üzere, dolandırıcılık suçunun nitelikli hallerinden bir kısmı için (TCK. m.158/1.e-f-j-k-l bentleri) diğer nitelikli hallere göre daha ağır ceza öngörülmüştür. Yargıtayın dolandırıcılık suçunda birden fazla nitelikli halinin birlikte gerçekleşmesi halinde öncelikle daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halden hüküm kurulması sonrasında birden fazla nitelikli halin bir arada bulunması nedeni ile teşdit yapılması gerektiğine dair istikrar kazanmış kararları bulunmaktadır. *"Nitelikli dolandırıcılık suçundan kurulan hüküm yönünden; sanığın kredi çekme işlemi sırasında aslı ele geçirilemeyen suçtan zarar gören adına düzenlenen nüfus cüzdanını kullanması nedeniyle eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (j) bendi yanında aynı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçunu da oluşturduğu ve Kanunda düzenlenen birden fazla nitelikli halin ihlali söz konusu olduğu cihetle, temel cezanın alt sınırdan uzaklaşarak belirlenmesi gerektiğinin gözetilmemesi,"* Yargıtay 11 CD, E. 2021/28802, K. 2023/6689, T.: 02.10.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁶⁸¹ Bıkmaz, Dolandırıcılık Suçu, s.380.

⁶⁸² Uygulamada sıklıkla karşılaşılan bir diğer hata, hapis cezası ve adli para cezasında aynı anda teşdit uygulanmaması veya aynı anda takdiren alt sınırdan ceza verilmemesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır. *"sanığın sabit olan atılı suçtan eylemine uyan TCK'nun 155/2 maddesi uyarınca suçun işleniş biçimi, suçun konusunun önem ve değeri, failin kusurluluk derecesi, olay nedeniyle meydana gelen zararın ağırlığı gerekçesi ile 1 yıl hapis ve 30 gün adli para cezalandırılmasına karar verilerek hapis cezasının takdiren denilmek suretiyle alt sınırdan belirlenmesine rağmen adli para cezasında farklı gerekçe gösterilmeden aynı gerekçelerle teşdit uygulanması suretiyle hükmünde karışıklığa neden olunması"* Sakarya BAM 8. CD, 2023/2296, K. 2024/1164, T.:08.05.2024;

"Sanığın internette "Medyum Olcay" şeklinde ilan vermek suretiyle gerçekleştirdiği eyleminde katılanın dini duygularını istismar etmenin yanın sıra bilişim sisteminin sağladığı kolaylıktan da yararlandığı anlaşılmakla, sanık hakkında ayrıca TCK'nın 158/1-f maddesinin de uygulanması gerektiği ve TCK'nın 158/1-f-son maddesinde adli para cezasının alt sınırının haksız menfaatin iki katından az olmayacak şekilde düzenlendiği gözetilmeksizin sanık hakkında teşdiden ceza belirlenmiş olmasına rağmen adli para cezasının eksik tayini," Sakarya Bam 8. CD, E. 2022/1276, K. 2022/1768, T.: 16.11.2022 Uyap Bilgi Bankası.

olarak belirlemiş ayrıca adli para cezasının suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamayacağı kuralını tekrarlamıştır.

Dolandırıcılık ve nitelikli dolandırıcılık suçları resen takip edilen suçlardandır. Ancak faille mağdur arasındaki belli akrabalık ilişkilerinin bulunması (TCK m. 167/2) veya suçun bir hukuki ilişkiye dayanan alacağın tahsili amacıyla işlenmesi (TCK m. 159) hallerinde suçun takibi şikayete bağlıdır. Dolandırıcılık suçunun temel şekli ile şikayete tabi halleri CMK'nın 253 ve 254. maddelerine göre uzlaşma kapsamında olmakla birlikte tüm nitelikli halleri, dolayısıyla bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu uzlaşma kapsamında değildir. Ancak bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun alacağı tahsil amacıyla veya belirli yakın akrabalara karşı işlendiğinin belirlenmesi halinde, TCK'nın 158/1-f maddesi ve 159. veya 167/2 maddeleri birlikte uygulanacağından hem suçun soruşturması şikayete bağlı olacak hem de suç uzlaşmaya tabi hale gelecektir.

5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 12 maddesi uyarınca dolandırıcılık suçunun temel hali (TCK m. 157) ile daha az cezayı gerektiren nitelikli halinde (TCK m.159) yargılama görevi, Asliye Ceza Mahkemelerinde, nitelikli hallerinde (TCK m.158) ise Ağır Ceza Mahkemelerindedir.⁶⁸³

⁶⁸³ Uygulamada karıştırılan bir hususa dikkat çekmek yerinde olacaktır. Mercî tayinine ilişkin kararlar 1942 tarihli İBK gereğince, kesin nitelikte olduğundan uyulması zorunlu olmakla birlikte, mercî tayini neticesinde görevli kılınan mahkemenin verilen kesin karara sadece görev yönünden bağlı olduğu hükme esas teşkil edecek yasamaddesini bağımsız olarak belirleyebileceği genellikle bilinmemektedir. Bir örnek ile açıklamak gerekirse, Ağır Ceza Mahkemesi ile Asliye Ceza Mahkemesi arasında yaşanan görev uyuşmazlığında, Bölge Adliye Mahkemesinin ilgili dairesi, eylemin dolandırıcılık suçunun temel şekli olduğu gerekçesi ile Asliye Ceza Mahkemesinin görevli olduğuna karar verdiğinde, Asliye Ceza Mahkemesi bu karara itiraz edemez ancak kovuşturma neticesinde sanık hakkında nitelikli dolandırıcılık suçundan hüküm kurabilir. Bu hususta örnek karar için bkz. “Sanığın..sahte vekaletname sureti ve ..işletme lisans belgesini de sahte olarak hazırlayıp kullanarak katılanın fabrikasında kullanılan solvent atıklarını, Abak Şirketi adına alıp, belirtilen yere teslim etmeyerek mal edinmek suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediği iddia edilen olayla ilgili, sanık hakkında TCK'nın 157/1 maddesinden yargılamanın yapılması için iddianame düzenlendiği, Tuzla 2. Asliye Ceza Mahkemesince eylemin TCK 158/1-d kapsamında kaldığı değerlendirilerek görevsizlik kararı verildiği, görevsizlik kararı üzerine davayı görmekle görevli Kartal 3.Ağır Ceza Mahkemesince de eylemin TCK'nın 157/1 maddesi kapsamında kaldığı değerlendirilerek görevsizlik kararı verildiği ve dosyanın Yargıtay 5. Ceza Dairesine gönderildiği, Yargıtay 5. Ceza Dairesince Tuzla 2. Asliye Ceza mahkemesinin davaya bakmakla görevli olduğu kararı verildiği, 1942/26 Esas,1942/16 Karar sayılı 10/06/1942 tarihli Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararı ve Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 2010/1-158 Esas, 2011/296 Karar, 27/12/2011 tarihli kararı gereğince, görevli mahkemenin belirtildiği mercî tayini kararları kesin olup tekrar değerlendirilme konusu yapılamayacağından, yargılamanın İstanbul Anadolu 8. Asliye Ceza mahkemesince yapılarak, somut olayda eylemin TCK 158/1-d maddesinde belirtilen nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğu halde, yerel mahkemece TCK 157/1'de belirtilen basit dolandırıcılık suçundan yazılı şekilde hüküm kurulması,” Yargıtay 15. CD, E. 2019/11689, K. 2020/11774, T.: 03.12.2020 Uyap Bilgi Bankası.

Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu özelinde ihtisaslaşmaya gidilmiştir. 30.11.2021 tarihli ve 1229 sayılı HSK kararı ile bilişim suçlarına ilişkin dava ve işlerin bilişim ihtisas mahkemelerince görüleceğine karar verilmiştir. Benzer şekilde Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün 21/02/2022 tarihli, E.19120602-050.04(659-0214-2022)-326/10419 sayılı genelgesi ile Cumhuriyet Başsavcılıkları nezdinde ihtisaslaşmış bilişim büroları kurularak tüm doğrudan bilişim suçları ile birlikte bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçuna ilişkin soruşturmaların ihtisaslaşmış bürolar üzerinden yürütülmesi karara bağlanmıştır. Bu düzenlemeler ile bilişim suçlarına ilişkin soruşturma ve kovuşturmalarda görevli yargı mensuplarının uzmanlaşması ve gelişen teknoloji ile farklı suretlerle işlenen bilişim suçlarıyla etkin şekilde mücadele edilmesi amaçlanmıştır.

Görev, yetki ve yaptırım konusunda uygulamayı meşgul eden tartışmalı hususlardan birincisi yetkiye ilişkindir. Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunda, tarafların neredeyse hiç yüz yüze gelmemesi ve suçun içe içe geçen birden fazla ara neticeyi barındırmasına bağlı olarak suç yerinin belirlenmesi noktasında, yargı teşkilatını uzun süre meşgul eden karmaşa yaşanmıştır.⁶⁸⁴ Suç yerinin, mağdurun ikameti, failin ikameti, mağdurun hesabının bulunduğu yer, failin banka hesabının bulunduğu yer, failin parayı çektiği yer, mağdurun parayı gönderdiği yer olduğu şeklinde birçok suç yeri teorisi ortaya atılmıştır. Bu husustaki sorunun çözümü amacıyla ilk olarak soruşturma aşamasında ortaya çıkan yetki uyuşmazlıklarında Ağır Ceza Mahkemelerine kesin yetki verilen düzenleme yapılmıştır. Ancak bu düzenleme yeterli olmamış ve yetki uyuşmazlıkları artarak devam etmiştir. Bunun üzerine, 7331 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle 5271 sayılı CMK'nın yetkiyi düzenleyen 12. maddesine "Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının ya da banka veya kredi kartlarının araç olarak kullanılması suretiyle işlenen suçlarda mağdurun yerleşim yeri mahkemeleri de yetkilidir" şeklinde yeni bir fıkra (CMK 12/6) eklenerek bilişim suçlarında mağdurun yerleşim yerinin de suç yeri kabul edileceğine dair tereddütleri ortadan kaldıran bir hüküm getirilmiştir. Böylelikle bilişim suçları yönünden verilen yetkisizlik kararlarının önüne geçilmeye çalışılmıştır.⁶⁸⁵

⁶⁸⁴ Öndin, Hasan Burak, Bilişim Suçlarında Suçun İşlendiği Yer ve Zaman, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 162, Şubat 2020, s.336.

⁶⁸⁵ "Bilişim Sistemleri Banka veya Kredi Kurumlarının Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık suçundan sanık S. T.'in yargılanması sırasında; İzmir 11.Ağır Ceza Mahkemesiyle, Karşıyaka 1.Ağır Ceza Mahkemesi arasında oluşan olumsuz yetki uyuşmazlığının giderilmesi ve yargı yerinin belirlenmesi

Muhakeme hukukundan kaynaklanan ikinci tartışmalı husus bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun, mağdur hesabından birden fazla fail hesabına ayrı ayrı para aktarılarak işlenmesi halinde adli para cezasının hesaplanmasına ilişkindir. Bu tür tartışmayı örnek üzerinden açıklamak daha doğru olacaktır. Sözgelimi toplu suç şeklinde işlenen bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunda, mağdur zararının 60.000 TL olduğu ve bu paranın üç farklı failin banka hesabına 10.000 TL, 45.000 TL ve 5.000 TL olarak aktarıldığı örnek olayda, failer hakkında hesaplanacak adli para cezasının belirlenmesi için tespiti gerekli olan haksız menfaat miktarının ne kadar olduğu noktasında tereddüt bulunmaktadır. Kanaatimizce örnek olayda mağdur zararı olan toplam 60.000 TL'nin tamamının her bir faille uygulanacak adli para cezasının hesabında, ayrı ayrı dikkate alınması doğru değildir. Bu durumda her bir failin elde ettiği yarar miktarı (10.000 TL, 45.000 TL ve 5.000 TL) dikkate alınarak adli para cezası belirlenmelidir. Zira TCK'nın 158/1-f-son maddesinde açıkça “mağdurun uğradığı zararın iki katı” ifadesi yerine “suçtan elde edilen menfaatin iki katı” ifadesi yer almaktadır.

Her bir fail yönünden adli para cezasının hesaplanması tartışması, etkin pişmanlık bölümünde açıklanan, hileli davranışlarla aldatılan mağdurun hesaplarına farklı farklı miktarlarda para gönderdiği şeriklerin etkin pişmanlıktan faydalanmak için iade edecekleri para miktarının belirlenmesi tartışmasına benzetmekle birlikte aynı değildir. Adli para cezası hesabı ile etkin pişmanlık indiriminin belirlenme şekli arasında kanundan kaynaklanan farklılık vardır. Etkin pişmanlıkta sanıkların ceza indiriminden faydalanabilmeleri için mağdurun uğradığı toplam zararı gidermeleri şartı aranmaktadır. Zira yasa metninde “mağdurun uğradığı zararın giderilmesi”⁶⁸⁶ ifadesi yer almaktadır. Oysaki adli para cezasının hesaplanmasında sanığın elde ettiği haksız menfaat esas

---

istemiyle gönderilen dosya daireye verilmekle, 5235 sayılı yasanın 37/2 ve CMK'nın 17. maddeleri uyarınca incelenerek gereği düşünüldü; İncelenen dosya içeriğine, sanığın üzerine atılı suçun niteliğine, iddianamede olayın anlatılış biçimine müştekinin mernis adresinin "...Çiğli /İZMİR " olduğunun anlaşılmasına , 7331 sayılı yasanın 10.maddesi ile CMK 12.maddesine eklenen 6.fıkrasındaki hükmüne ve İzmir 11.Ağır Ceza Mahkemesinin 23/01/2024 gün ve 2024/54 E. 2024/25 K. sayılı kararındaki gerekçeye göre, yerinde görülmeyen Karşıyaka 1.Ağır Ceza Mahkemesinin 28/12/2023 gün ve 2023/839 E. 2023/489 K. sayılı YETKİSİZLİK kararının KALDIRILMASINA” İzmir BAM 9. CD, E. 2024/347, K. 2024/1065, T.: 15.04.2024; Benzer kararlar: Gaziantep BAM 1. CD, E. 2024/1143, K. 2024/874, T.: 22.05.2024; Trabzon BAM 3. CD, E. 2024/230, K. 2024/181, T.: 07.02.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁶⁸⁶ TCK m. 168/1 “ Hırsızlık, mala zarar verme, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, hileli iflâs, taksirli iflâs suçları tamamlandıktan sonra ve fakat bu nedenle hakkında kovuşturma başlamadan önce, failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi halinde, verilecek cezanın üçte ikisine kadarı indirilir”

alınmaktadır. Bunun nedeni yasa metninde açıkça “verilecek adli para cezası elde edilen haksız menfaatin iki katından az olamaz”⁶⁸⁷ ifadesinin yer almasıdır. Yani etkin pişmanlık uygulamasında kıstas mağdur zararı, adli para cezası hesabında kıstas failin suçtan elde ettiği haksız menfaattir.

Dolandırıcılık suçunun temel şekli (TCK m.157) ile daha az cezayı gerektiren nitelikli halinde (TCK m.159) cezaların üst sınırı esas alındığında TCK’nın 66/1-e maddesine göre dava zamanaşımı süresi 8 yıldır. Dolandırıcılık suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halleri (TCK m.158) bakımından ise TCK 66/1-d maddesine göre dava zamanaşımı süresi ise 15 yıldır. Zamanaşımı süresinin başlangıcı suçun tamamlandığı andır. Bu itibarla, seçimlik hareketli olan ve birden fazla ara netice içeren dolandırıcılık suçunda, failin hileli davranışlarla bir kimseyi aldatarak haksız menfaat elde etmesi ile suç tamamlanmış kabul edilmeli ve zaman aşımı süresi bu andan itibaren başlamalıdır. Teşebbüs aşamasında kalan dolandırıcılık suçunda ise failin sübjektif olarak aldatıcı mahiyette olan hileli davranışlarını mağdura yöneltmesi ile suçun icra hareketleri başlamış kabul edilmeli ve dava zamanaşımı bu andan itibaren başlatılmalıdır. Dolandırıcılık suçunun zincirleme suç şeklinde işlenmesi durumunda da dava zamanaşımı süresi son suçun işlendiği andan itibaren başlayacaktır.⁶⁸⁸

---

⁶⁸⁷ TCK 158/1-son “ İşlenmesi halinde, üç yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. (Ek cümle: 29/6/2005 – 5377/19 md.; Değişik: 3/4/2013-6456/40 md.) Ancak, (e), (f), (j), (k) ve (l) bentlerinde sayılan hâllerde hapis cezasının alt sınırı dört yıldan, adli para cezasının miktarı suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.”

⁶⁸⁸ Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.152.

3. BÖLÜM: BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN ARAÇ OLARAK KULLANILMASI SURETİYLE DOLANDIRICILIK SUÇUNUN BENZER SUÇ TİPLERİ İLE İLİŞKİSİ, YARGITAY VE İSTİNAF UYGULAMALARINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

3.1. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçu Özelindeki Tartışmalı Hususlar

3.1.1. Araç Olarak Kullanma Unsurunun İstisnaları: - Fail ile Mağdurun Yüz Yüze Gelmesi - E-Ticaret İlanının Mağdur Tarafından Verilmesi - Bilişim Sisteminin Sadece İletişim Aracı veya Ödeme Aracı Olarak Kullanılması

TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli hali, temel dolandırıcılık suçundan veya diğer nitelikli hallerden ayıran temel etken dolandırıcılık suçunun işlenmesinde bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılmasıdır. Bu bağlamda, kanunun lafzından da anlaşılacağı üzere nitelikli halin “bilişim sistemi” ve “araç olarak kullanma” şeklinde iki ayırt edici unsurunun bulunduğu söylenebilir. Sayılan iki ilave unsurdan “bilişim sistemi” kavramının, bilgisayar, bilgisayar temelli akıllı telefonlar ve internet olduğu noktada uygulamada bir tereddüt bulunmamaktadır.^{689,690} Ancak nitelikli halin ikinci ve asıl ayırt edici unsuru olan “araç olarak kullanma” kavramı tartışmalıdır.

Dolandırıcılık suçunun işlenmesinde bilişim sistemlerinin araç olarak kullanıldığından söz edebilmek için mağdurun iradesinin sakatlanmasında bilişim sistemleri hileli davranışların merkezinde yer almalı, adeta suçun olmazsa olmaz (sine qua non) bir parçası olarak kabul edilmelidir.⁶⁹¹ Ancak bilişim sistemlerinin toplumsal hayatın her

⁶⁸⁹ Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.226; Ekici, Dolandırıcılık, s.371.

⁶⁹⁰ Elektronik kantarın ayarlarını değiştirmek suretiyle haksız yarar elde edilmesini konu alan bir Yargıtay kararında, TCK m. 158/1-f maddesindeki nitelikli halin oluşup oluşmadığı tartışma konusu yapılmamıştır. Bkz. “*sanıklara ait kantarın, kolluk tarafından yapılan tartımlara ve bilirkişi incelemesine göre ayarının bozuk olduğu ve tartımı yapanın istediği şekilde ayar verildiğinin tespit edildiği, sanıklardan daha önce aynı çuvallarla saman alan H. K., İ. F. ve İ. K.'nın da şikayetçi olmaları üzerine, İ. K.'nın aldığı çuvalların tartıldığında eksik olduğunun tespit edilmesi üzerine atılı suçlardan cezalandırılmalarının talep edildiği somut olayda; (...) Sanıklar hakkında müşteki İ. Ç.'ı dolandırmaya teşebbüs suçundan verilen mahkumiyet kararına yönelik.., hükmün onanmasına,*” Yargıtay 15. CD, E. 2011/2014, K. 2013/4875, T.: 18.03.2013 Uyap Bilgi Bankası.

⁶⁹¹ Dülger, Bilişim Suçları, s.630; Kurt, Tüm Yönleriyle Bilişim Suçları, s. 85; Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.227; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s. 104.

noktasına nüfuz ettiği de düşünüldüğünde, bilişim sistemlerinin hangi noktada dolandırıcılık suçunun esaslı unsuru olduğu, hangilerinde yardımcı konumda olduğunun belirlenmesi zorlaşmaktadır. Araç olarak kullanma unsuruna ilişkin göreceli belirsizlikler uygulamada da tereddütlere neden olmaktadır. Çalışma kapsamında incelenen Yargıtay ve istinaf mahkemeleri kararlarında, araç olarak kullanma kavramından kaynaklanan dört farklı tartışmalı husus tespiti yapılmıştır.

Bunlardan birincisi, bilişim sisteminin sadece mağdurla iletişim kurmak amacıyla kullanmasının suç vasfına etkisine ilişkindir. Yargıtay bu konuda olaysal değerlendirme⁶⁹² yaparak ikili bir ayrımı benimsemiştir. Buna göre fail, suç yolunda (iter criminis)⁶⁹³ ilerlerken, fiilin herhangi bir aşamasında aslında bilişim sistemi olduğu tartışmasız olan akıllı telefonlar veya uygulamalar (whatsapp, messenger, e-posta) üzerinden mağdurla iletişim kurmuş, ancak fail bu tür bilişim temelli programları tıpkı kısa mesaj göndermeye veya cep telefonuyla arayarak konuşmaya benzer şekilde sadece mağdurla haberleşmede kullanmış ise⁶⁹⁴ bilişim sistemleri hileli davranışın esaslı unsuru

⁶⁹² Yargıtay CGK, E. 2022/6-378, K. 2023/205, T.: 05.04.2023 ; Yargıtay CGK, E. 2022/11-471, K. 2023/176, T.: 22.03.2023, Yargıtay 11. CD, E. 2021/30211, K. 2023/8999 T.: 29.11.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/5-306, K. 2023/456, T.: 20.09.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/7-547, K. 2023/261, T.: 04.05.2023, Uyap Bilgi Bankası.

⁶⁹³ Aydın, Suça Teşebbüs, s.86; Akbulut, Genel Hükümler, s.707; Özgenç, Genel Hükümler, s.451; Toroslu/Toroslu, Genel Kısım, s.295; Özocak, Gürkan, Suça Teşebbüs, Seçkin Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2018, s.21 (Özocak, Suça Teşebbüs).

⁶⁹⁴ Mağdurun cep telefonuna gelen arama veya kısa mesaj yoluyla aldatılmasının, bilişim faaliyeti değil telekomünikasyon faaliyeti olduğuna ilişkin uygulamada bir tartışma bulunmamaktadır. Yargıtayın yerleşik içtihadına göre de mağdurlarla telefon veya SMS üzerinden iletişim kurulması halinde “bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması” unsuru gerçekleşmemektedir: “*telefonun araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık eyleminin 5237 Sayılı TCK’nda dolandırıcılık suçunun nitelikli hali olarak düzenlenmediği, olayda bilişim sisteminin bizatihi araç olarak kullanılmasının söz konusu olmadığı, bu şekilde sanığın üzerine atılı eylemin basit dolandırıcılık suçunu oluşturması sebebiyle kullanılmasının söz konusu olmadığı, bu şekilde sanığın üzerine atılı eylemin basit dolandırıcılık suçunu oluşturması sebebiyle yerel mahkeme hükmünün bozulmasına dair Özel Daire ilamında herhangi bir isabetsizlik bulunmadığı kabul edilmelidir..*”, Yargıtay CGK, E. 2014/15-288., K. 2016/255, T.: 10.5.2016;

“*Sanığın Ziraat Bankası .. Şubelerini arayarak şube yetkilisi Mahmut..ile görüştüğü, kendisini.. Belediye Başkan yardımcısı Mutlu.. olarak tanıttığı, belediye başkanlığının hesabından Kuveyt Türk Katılım Bankası hesabına acil olarak 10.000,00 TL havale yapılmasını istediği, banka yetkilisi olan katılan Mahmut..’ un bu miktarı EFT olarak hesaba aktardığı, sanığın telefonu kapatmadan banka yetkilisine daha fazla paraya ihtiyacı olduğunu söylemesi üzerine katılan Mahmut..’un 2.900,00 TL parayı daha EFT yaptığı, iddia olunan olayda; sanığa yüklenen ve sübutu kabul edilen..basit dolandırıcılık suçunu oluşturduğu*” Yargıtay 11. CD, E. 2021/33919, K. 2024/8479, T.: 25.06.2024;

“*mağdurun soruşturma aşamasında alınan beyanında sanığı aramış olduğu telefon numarasına ne şekilde ulaştığını açıklamadığı ve mağdurun beyanının kovuşturma aşamasında alınmadığının anlaşılması karşısında; mağdurun beyanı alınarak sanığı aramış olduğu telefon numarasını nereden bulduğu, bilişim sisteminin araç olarak kullanılıp kullanılmadığı tespit edilerek sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri*” Yargıtay 11. CD, E. 2021/33344, K. 2024/6589, T.: 14.05.2024 Uyap Bilgi Bankası.

olarak işlev görmemektedir.⁶⁹⁵ Dolayısıyla bilişim sistemlerinin sadece iletişim aracı olarak kullanılması halinde “araç olarak kullanma” ve “bilişim sistemlerinin sağladığı kolaylıktan faydalanma” unsurları oluşmayacaktır.⁶⁹⁶ Ancak bilişim temelli haberleşme programları üzerinden gerçekleştirilen hileli davranışlar, mizansene doğrudan katkı sağlamış adeta hileli davranışların esaslı unsuru haline gelmiş ise “araç olarak kullanma” unsuru gerçekleşmiş kabul edilecektir.⁶⁹⁷

⁶⁹⁵ Dülger, Bilişim Suçları, s.630; Kurt, Tüm Yönleriyle Bilişim Suçları, s. 85; Dolandırıcılık Suçunda Hile, s. 227.

⁶⁹⁶ Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemelerinin aşağıdaki kararlarında, e-posta, whataspp ve messenger sadece iletişim aracı olarak kullanıldığından “bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması” unsurunun gerçekleşmediği kabul edilmiştir:

“T...A.Ş' de yurt dışı firmalarla iletişimin sağlanması görevinde çalışan sanık Ö.G.'in .. tarihinde iş akdinin sona erdirilmesinin ardından, şirketin yurt dışı alışverişi bulunan...şirketinden, şirket adına mail yoluyla 225,45 Euro talep ettiği ve paranın yatırılacağı hesap numarası olarak kendisine ait şahsi IBAN numarasını verdiği,...sanığın eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 157 inci maddesinin birinci fıkrasında öngörülen ... "basit dolandırıcılık" suçunu oluşturduğu...” Yargıtay 11. CD, E. 2021/17929, K. 2023/1064, T.: 28.02.2023;

“Katılanların...sanığın telefonunu alarak facebook üzerinden yazışıp ödeme aracı olarak banka hesap numarasını aldıkları dolayısıyla bilişim sistemlerinin. dolandırıcılık olayında kullanılmadığı, eylemin bu haliyle TCK'nın 158/1-L maddesinde düzenlenen kişinin, kendisini kamu görevlisi veya banka, sigorta, kredi kurumlarının çalışanı olarak tanıtması veya bu kurumlarla ilişkili olduğunu söylemesi suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturduğu” Yargıtay 11. CD, E.2023/2705, K. 2023/6493, T.: 26.09.2023;

“Müşteki ... A.Ş. ile iletişim kurulan elektronik posta sisteminin, "Verileri toplayıp yerleştirdikten sonra bunları otomatik işlemlere tabi tutma olanağı veren manyetik sistem" olarak tanımlanan bilişim sistemi olmadığından, sanığın eyleminin TCK'nın 157/1 maddesinde tanımlanan "Basit Dolandırıcılık" suçunu oluşturduğu. suçun vasıflandırılmasında yanılğıya düşülerek TCK'nın 158/1-f maddesinde tanımlanan "Bilişim Sistemlerini Araç Olarak Kullanmak Suretiyle Dolandırıcılık" suçundan hüküm kurulması,” Antalya BAM 9. CD, 2023/2471, K. 2023/2410, T.: 16.07.2024;

“Bankalara ait dekontların bankanın maddi varlığı olduğu ancak, somut olayda dosyada banka dekontu ya da görüntüsünün bulunmaması, Kuveyttürk ve Garanti Bankasından yapılan yazışmalarda havale işlemine dair kayıt bulunmadığının belirtilmesi sebebiyle sonradan iptal edilen bir havale işlemi bulunmadığının anlaşılması, katılana gönderilip silindiği anlaşılan mesajın içeriğinin denetlenememesi sebebiyle katılanın kendisine gösterildiğini ve bilahare whatsapp isimli program üzerinden gönderildiğini iddia ettiği görüntünün bankanın maddi varlığından sayılan dekont niteliğinde bulunup bulunmadığının belirlenememesi karşısında , toplanan delillere göre sanıkların eyleminin TCK'nın 157/1 maddesinde tanımlanan basit dolandırıcılık suçuna uyduğu..” Ankara BAM 10.CD, E. 2022/630, K. 2023/448, T.: 16.02.2023 Uyap Bilgi Bankası.

“tarafklar arasında whatsapp uygulaması aracılığıyla yazışmaların olduğunun anlaşılmasına göre; katılıandan sanık tarafından facebookta ya da internet üzerinde kaçak çay satışına ilişkin verilen bir ilan olup olmadığı hususları da açıklığa kavuşturularak sonucuna göre sanığın baştan beri dolandırıcılık kastıyla hareket ederek katılıandan kaçak çay satacağı vaadiyle haksız menfaat elde ettiğinin kabulü halinde eyleminin Yargıtay 11. Ceza Dairesinin ve Yargıtay 15. Ceza Dairesinin istikrar kazanan içtihatlarına göre Whatsapp uygulamasının ve cep telefonu mesajlarının "bilişim sistemi" olarak kabul edilmediği, sanığa isnat edilen suçun TCK'nın 157/1 maddesinde yazılı uzlaşmaya tabi olan basit dolandırıcılık suçunu oluşturup oluşturmadığı hususu da tartışılmak suretiyle karar verilmesi gerektiği.” Adana BAM 20. CD, E. 2023/1482, k. 2024/967, T.: 11.06.2024

⁶⁹⁷ Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemelerinin aşağıdaki kararlarında, e-posta, whatsapp ve messenger üzerinden gerçekleştirilen hilenin esaslı olduğu, mizansen oluşumuna önemli katkı sağladığı dolayısıyla “bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması” unsurunun gerçekleştiği kabul edilmiştir:

“Suç tarihinde katılan Mehmet Hilmi'nin Whatsapp uygulamasına bir link gönderilip katılan Whatsapp ekranından çıkış yaptıktan sonra uygulama hesabından atılmasının sağlandığı, katılan Whatsapp uygulamasını tekrar silip kurmaya çalıştığında aktivasyon kodunun istendiği, hattını yazmasına rağmen

Araç olarak kullanmaya ilişkin ikinci vurgulanacak nokta, bilişim sistemi olduğu tereddütsüz olan internet bankacılığının mağdur ile fail arasındaki para aktarımında ödeme aracı kullanılmasının etkisine ilişkindir. Uygulamada artık genel kabul gören yaklaşıma göre internet bankacılığının sadece ödeme aracı olarak kullanılması bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması olarak nitelendirilmemektedir.⁶⁹⁸

Üçüncü tartışma fail ve mağdurun dolandırıcılık suçu henüz tamamlanmadan yüz yüze gelmesinin etkilerine ilişkindir. Fail, internet aracılığıyla (e-ticaret/sosyal medya/e-posta) gerçekleştirdiği hileli davranışlarla, mağduru aldatmış olmakla birlikte, devam eden aşamada hileli hareketlerini mağdurla yüz yüze gelerek sürdürmesi halinde, artık nitelikli halin ayırt edici özelliği olan bilişim sistemlerinin sağladığı kolaylık ve bilişim

---

kendisine kod gelmediği, hattının..no'lu GSM hattına yönlendirildiğinin tespit edildiği, diğer katılanlar Anıl ve Ahmet Serdar ile Whatsapp uygulaması üzerinden katılan Mehmet Hilmi tarafından yazılmış gibi mesajlar gönderildiği ve para istendiği, katılanlar Anıl ve Ahmet Serdar tarafından sanık Barış'ın hesabına para gönderilmesinin sağlandığı.. bu suretle..sanıkların üzerine atılı....bilişim sistemlerinin banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işledikleri...anlaşıldığından..” Yargıtay 11. CD, E.2024/2509, K. 2023/7468, T.: 04.06.2024;

“Sanığın, axess@bireysel.akbank.com isimli elektronik posta adresini oluşturarak, katılanın MSN adresine, 10.07.2009 tarihinde kredi kartı ücretlerinin geri ödeneceğine dair mesaj gönderdiği, bunun üzerine katılanın sanığın banka görevlisi olduğunu düşünerek, sanığın kendisinden talep ettiği kart bilgilerini, şifresini ve kişisel bilgilerini verdiği, sanığın sistem üzerinden katılanın cep telefonuna şifre gönderdiği ve katılanın şifreyi sanığa internet üzerinden yazdığı, sanığın katılan ile ertesi gün haberleşmek üzere sistemden ayrıldığı, 11.07.2009 tarihinde tekrar MSN üzerinden görüşerek katılanın cep telefonuna gelen şifreyi kendisine göndermesini istediği ve katılana bankaya gittiğinde kart ücretini alabileceğini söylediği, katılanın bankaya gittiğinde, hesabından 10.07.2009 tarihinde 700 TL ve 800 TL çekildiğini, 11.07.2009 tarihinde ise, 843 TL çekildiğini öğrendiği, bu suretle sanığın bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediği...” Yargıtay 15.CD, E. 2013/12487, K. 2015/26234 T.: 03/06/2015; “ ..Failin; MSN, Skype, Facebook, Twitter (X), WhatsApp, Youtube, TikTok, WeChat, Messenger, Telegram, Snapchat, Pinterest, Spotify vb. sosyal paylaşım programlarından kendisini farklı biri gibi tanıtarak haksız menfaat temin etmesi halinde, eylem, TCK'nın 158/1-f maddesi kapsamında kalacaktır. İnternet veya bilişim yoluyla kişilerden haksız menfaat temin edilerek dolandırılma olaylarında, bilişim sisteminin bir parçası olan internetin veya doğrudan başka bir bilişim sisteminin kullanıldığından bir kuşku bulunmadığı için TCK 158/1-f maddesi uygulanmalıdır..., sanığın katılana karşı hileli hareketlerini, internet veri tabanını kullanan whatsapp uygulaması üzerinden sergilediği ve bu şekilde bilişim sisteminin sağladığı kolaylıktan faydalanarak menfaat temin ettiğinin iddia edilmiş olmasına göre, sanığa yüklenen eylemin 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f maddesinde öngörülen bilişim sistemlerinin aracı kılınması suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturup oluşturmadığına dair delillerin takdir ve değerlendirilmesinin üst dereceli Ağır Ceza Mahkemesi'ne ait olduğu..” İstanbul BAM 22. CD, E. 2024/3073, K. 2024/7632, T. 22.11.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁶⁹⁸ “Banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanıldığından söz edilebilmesi için, dolandırıcılık fiili gerçekleştirilirken bankaların olağan faaliyetlerinden ya da bu faaliyeti yürüten süjelerden hileli araçlar kullanılarak yararlanılması veya banka ve kredi kurumlarının olağan faaliyetleri nedeniyle ürettiği oldukları maddi varlıkların suçta araç olarak kullanılarak haksız çıkarın elde edilmesi gerektiği, bankaların, ödeme aracı olarak kullanılması halinde bu nitelikli hâlin uygulanamayacağı nazara alındığında, somut olayda, katılanın telefonla kendilerini emniyet mensubu olarak tanıtan kişiler tarafından kandırılması sonucu yatırdığı paranın sanık Suat tarafından çekilmesinde banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılmasından söz edilemeyecek olup” Yargıtay 11. CD, E.2024/3448, K. 2024/8085, T.: 11.06.2024; Benzer kararlar: Yargıtay 11. CD, E.2021/28893, K. 2024/401, T.: 05.01.2024; Yargıtay 15. CD, E. 2013/22679, K. 2016/1666, T.: 16.02.2016 Uyap Bilgi Bankası.

sistemlerinin araç olarak kullanılma unsurları ortadan kalkmış olacaktır.⁶⁹⁹ Bu durumda failin hileli davranışlarla haksız menfaat elde etme eylemi başka bir nitelikli hali oluşturmadığı takdirde basit dolandırıcılık suçunu oluşturacaktır.⁷⁰⁰ Tarafların yüz yüz gelmesinden anlaşılmaması gereken fiziki olarak görüşmedir. Fail ve mağdur arasındaki ilk iletişimin internet üzerinden (e-ticaret, sosyal medya, e-posta) kurulması, sonrasında tarafların telefon üzerinden görüşmeye devam etmesi, failin hileli davranışlarını telefonla görüşürken de sürdürmesi, yüz yüzelik gerçeğe ulaşılmaması anlamına gelmemektedir. Özellikle elektronik ticaret, phishing ve sosyal mühendislik yöntemlerinde, ilk olarak fail, internet üzerinden verdiği sahte ilan ile mağdura ulaşmakta ve iradesini sakatlamakta ancak sonrasında, ilanda yer alan GSM hattını arayan mağdur ile görüşmeyi sürdürmektedir. Bu tür fiillerde yüz yüzelik gerçekleşmemiş kabul edilmekte ve failin eylemi TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli hal kapsamında değerlendirilmektedir.⁷⁰¹ Uygulamada karıştırılan son husus, internet üzerinden araç/ev/telefon satış ilanı veren mağdura, ilandaki numarayı arayan fail tarafından hileli davranışlarla aldatılmasının suç vasfına ilişkindir. İnternet üzerinden ürün satış/kiralama ilanının mağdur tarafından verilmesi, ilandaki iletişim numarasını arayan failin gerçekleştirdiği hileli davranışlar neticesinde mağdura aldatılması ve haksız menfaat elde etmesi şeklindeki oluşta, bilişim sistemlerinin sanal gerçeklik algısı oluşturma özelliğinden faydalanan dolayısıyla

⁶⁹⁹ Atalan, Dolandırıcılık, s.84; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.93, Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.228; Aytekin, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.133; Bıkmaz, Dolandırıcılık Suçu, s.212; Atalan, Türk Ceza Kanunu'nda 158/1-f ve 245/1 Maddeleri, s.40.

⁷⁰⁰ “...İnternet üzerinden verilen araç satış ilanından sonra tarafların yüz yüze geldiği, haksız menfaatin bu aşamada elde edilerek devir işlemini gerçekleştirdiği, bu sebeple sanığın eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 157 nci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen uzlaştırma kapsamındaki basit dolandırıcılık suçuna temas ettiği göz ardı edilerek suç vasfında yanılğıya düşülmek suretiyle sanık hakkında nitelikli dolandırıcılık suçundan ceza tayin edilmesi hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 11. CD, E.2022/9279, K. 2024/8685, T.: 26/06/2024;

“İnternette kiralık ev ilanı vermesi üzerine sanık ile katılanın yüz yüze geldiklerinin ve haksız menfaatin bundan sonra temin edildiğinin anlaşılması karşısında, sanığın sübut bulan eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 157 nci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen ... basit dolandırıcılık suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfının tayininde yanılğıya düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması,” Yargıtay 11. CD, E.2021/32819, K. 2024/6813, T.: 20/05/2024; Benzer Kararlar: Yargıtay 11.CD, E. 2021/29247, K. 2024/6541, T.: 14.05.2024; Yargıtay 11. CD, E.2021/34598, K. 2024/4363, T.: 27/03/2024 Uyarı Bilgi Bankası.

⁷⁰¹ “sanığın, internette tanıştığı katılana kendisini Ankara'da Mecliste çalışan "Gökhan Saraçoğlu isimli Beyin ve Sinir Cerrahi Uzmanı" olarak tanıtip, memur olarak işe alma konusunda yardımcı olacağı hususunda kandırdığı, kendi adına bulunan banka hesap numarasını verdiği ve hesabına 03.01.2013 tarihinde 750,00 TL, 04.01.2013 tarihinde 2.000,00 TL, 07.01.2013 tarihinde 2.000,00 TL ve 08.01.2013 tarihinde 3.000,00 TL gönderdiği, . sanık ile katılanın "siberalem" adlı internet sitesinde tanıştığı, sanığın hileli hareketleri bilişim sistemi üzerinden gerçekleştirdiği, sonrasında da katılan ile yüz yüze gelmedikleri, ..böylece bilişim sistemleri banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediği...” Yargıtay 11. CD, E. 2021/30728, K. 2024/3668, T.: 19.03.2024 Uyarı Bilgi Bankası.

mizansen oluşturmada bilişim sistemlerini araç olarak kullanan kişi fail değildir. Bu nedenle internet üzerinden araç/ev/telefon satış ilanı veren mağdurun, ilandaki numarayı arayan fail tarafından hileli davranışlarla aldatılması halinde bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması unsuru gerçekleşmediğinden, eylem başka bir nitelikli hali oluşturmadığı takdirde basit dolandırıcılık suçu oluşacaktır.⁷⁰²

3.1.2. Elektronik Ticaret Yöntemi İle Dolandırıcılık Eyleminin Hukuki

Uyuşmazlık Kabul Edilmesi Riski

Elektronik ticaret yöntemiyle dolandırıcılık eylemlerine ilişkin hukuki ihtilaf savunmalarının farklı açılardan ayrıntılı olarak incelenmesi, failin baştan beri dolandırıcılık kastının olup olmadığının araştırılması zaruridir. Genellikle elektronik ticaret yöntemini ile dolandırıcılık suçunu işleyen faillerin suçtan kurtulmaya yönelik savunmaları “komisyoncu savunması” ve “hukuki uyuşmazlık” savunması olarak iki ana başlık altında toplanmaktadır. Komisyoncu savunmasında fail, adına kayıtlı banka hesaplarının aslında üçüncü şahıslarca kullanıldığı, kendisinin dolandırıcılık suçu ile bir ilgisinin olmadığı iddiasına dayanmaktadır.⁷⁰³ Oysaki hukuki uyuşmazlık iddiası ileri

⁷⁰² “Katılanın internette bir siteye maymun satın almak için ilan verdiği, suç tarihinde sanığın katılanı arayarak elinde satılık maymun olduğunu, 250,00 TL’ye satacağını söylemesi üzerine tarafların arasında bu bedel üzerinden anlaştıkları, bunun üzerine katılanın sanık tarafından bildirilen hesaba 120,00 TL para gönderdiği, sanığın parayı almasına rağmen katılana maymunu göndermediği, çeşitli bahaneler ile katılanı oyaladığı, sanığın bu şekilde üzerine atılı (basit) dolandırıcılık suçunu işlediği...” Yargıtay 11. CD, E.2022/7304, K. 2024/5213, T.: 18/04/2024;

“Facebook.com” isimli sosyal medya platformundaki yedek parça alım ilanının sanık tarafından değil katılan tarafından verildiği, sanığın bu ilan üzerine katılana ulaştığı, dolayısıyla sanık tarafından gerçekleştirildiği kabul edilen eylemde bilişim sisteminin aracı olarak kullanılmasından söz edilemeyeceği ve sanığın eyleminin bu hali ile TCK’nın 157/1. maddesinde düzenlenen ...basit dolandırıcılık suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfının tayininde yanlışlığa düşülmek sureti ile TCK’nın 158/1-f-son. maddesinde düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçundan mahkumiyet hükmü kurulması,” Ankara BAM 11. CD, E. 2024/346, K. 2024/1034, T.: 09.07.2024;

“somut olayda sanık tarafından internette verilmiş herhangi bir ilanın bulunmadığı, ilanın katılan tarafından verildiği, sanığın hileli davranışlarını sergilediği ve haksız menfaati temin ettiği sırada bilişim sistemini araç olarak kullanmadığı, internet üzerinden ilanın katılan tarafından verilmesinden sonra katılan ile mesaj ve telefon yoluyla irtibata geçerek hileli hareketlerini sergilediği, bu nedenle olayda bilişim sisteminin sağladığı kolaylıktan yararlanmasının söz konusu olmadığı, bu haliyle sanığın eyleminin 5237 sayılı TCK’nın 158/1-f maddesinde düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturmayıp TCK’nın 157/1 maddesinde düzenlenen basit dolandırıcılık suçunu oluşturduğu” Sakarya BAM 8. CD, E. 2023/2160, K. 2024/1144, T.: 02.05.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁰³ Uygulamada bu tür savunmalar beş başlık altında toplanmaktadır: “olayın ilk şüphelisi hesap sahibi olarak karşımıza çıkmaktadır. Hesap sahiplerinin, farklı dosyalarda, farklı ifadeler vererek savunma yaptıkları görülmektedir. Buna göre;

-Hesap sahibi, kartını şifreleriyle birlikte para veya başka bir maddi menfaat karşılığında kiraladığını ifade ediyor ise..

- Hesap sahibi, kartını para veya başka bir menfaat karşılığı olmadan ya da herhangi bir yasal nedene dayanmadan başkasına verdiğini ifade ediyor ise..

süren failin savunması “komisyoncu” savunmalarından farklılık göstermekte, genelde “ürünü sipariş aldım ancak sonradan tedarikte sorun yaşadım” veya “ürünü kargoya verdim kargoda kaybolmuş” şeklinde iki başlıkta toplanmakta ve ilk anda mağdurun yakınmasının hukuki uyuşmazlık mahiyetinde olduğu şüphesi oluşmaktadır.

Bu nedenle elektronik ticaret yöntemiyle işlenen dolandırıcılık suçundan yürütülen soruşturmalarda, şüphelilerce yapılan hukuki uyuşmazlık savunmalarına hemen itibar edilmemeli, birkaç ana başlık üzerinden araştırma yapılarak karar verilmelidir. Sözgelimi failin ikinci el satış platformunda ilana koyduğu ikinci el bir cep telefonunun bedelini mağdurdan almasına rağmen ürünü gönderemediğini çünkü ürün tedarik sürecinde aksamalar yaşadığını, en kısa zamanda mağdur zararını gidereceğini iddia etmesi halinde, şikayete konu e-ticaret ilanında ürünün fotoğrafinin yer alıp almadığı, ilanın açıklama kısmında ürünün durumunun (elde olduğu/ikinci el olduğu) belirtilip belirtilmediği, ilanın ayrıntı içeren diğer özellikleri, failin, ürün satışından önceki ve sonraki davranışları, fail ile mağdur arasındaki konuşma içerikleri (Whatsapp ekran görüntüleri), failin kendi hesap numarasını, GSM numarasını veya kimlik bilgilerini kullanıp kullanmadığı, uyap entegrasyon kayıtlarına⁷⁰⁴ göre failin benzer soruşturma dosyalarının olup olmadığı gibi hususlar araştırılarak failin baştan beri dolandırıcılık kastı ile hareket edip etmediği şüpheyi yer bırakmayacak şekilde belirlenmelidir. Aksi halde internet üzerinden verilen ilanlara konu eşya/hizmetin ödeme alınmasına rağmen gönderilmemesi/karşılanmamasının nedenine ilişkin olarak yapılacak tüm “sözleşmeden kaynaklanan hukuki ihtilaf” savunmalarına itibar edilmesi gibi hukuki ve vicdani olmayan bir durum ortaya çıkacaktır.

Kanaatimizce elektronik ticaret yöntemiyle yapılan ürün/hizmet satışına konu edimin ödeme alınmasına rağmen gönderilmemesi/yerine getirilmemesi sonrasında yapılan şikayet üzerine başlatılan soruşturmalarda ileri sürülen hukuki uyuşmazlık savunmasına,

---

- Hesap sahibinin, yanına yaklaşan kişinin tek seferlik olarak hesabını kullanmak istediğini belirtmesi halinde..

- Hesap sahibinin kartını kaybettiğini beyan etmesi halinde..

- hesap sahibinin, interneti kullanırken, kart bilgilerini yapılacak işlem için başkasıyla paylaştığını ya da kart veya hesap bilgilerinin rızası dışında kullanıldığını iddia etmesi halinde.. dolandırıcılık suçunun asli maddi faili olduğu kabul edilerek mahkumiyetine karar verilecektir.” İstanbul BAM 21. CD, E. 2025/654, K. 2025/824, T.: 05.03.2025 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁰⁴ Uyap entegrasyon sistemi üzerinden faillerin benzer suçtan devam eden veya sonuçlanmış soruşturma ve kovuşturma dosyaları incelenebilmektedir. Uygulamada TCK m. 158/1-f-1 bendindeki nitelikli dolandırıcılık suçlarından haklarında soruşturma yürütülen kişilerin neredeyse tamamının benzer suçlardan devam eden veya sonuçlanmış soruşturma ve kovuşturma dosyalarının olduğu görülmektedir.

sadece ilana konu ürün veya hizmetin, ilan tarihinden sonra ortaya çıkan nedenlerle gönderilememesi/hizmetin yerine getirilememesi halinde itibar edilebilir. Bu durumda ilanı veren kişilerin gerçek satıcı, kiraya veren/hizmet sağlayıcı olarak kabul edilmeleri ve baştan dolandırıcılık kastı ile hareket etmedikleri sonucuna varılmalıdır. Bu tür bir olayda, ilanı veren ve ilandaki ürünü/hizmeti talep eden arasındaki uyuşmazlık borçlar hukuku veya tüketici hukukunun konusunu oluşturmaktadır. Ancak tekrar belirtmek gerekir ki hukuki uyuşmazlık savunmalarında genelleme yapmaktan kaçınmak ve şüpheli savunmasını peşinen kabullenmemek olaysal değerlendirme yapmak zaruridir.⁷⁰⁵ Zira alıcının internet ilanındaki ürünü fiziki olarak görme veya kontrol etme imkânı bulunmadığından, yüz yüze yapılan ticari ilişkilerde basit yalan boyutunda kalabilecek davranışlar, internet ortamında nitelikli yalan boyutuna geçebilmektedir.⁷⁰⁶ Örneğin, aynı ayıplı üründen farklı tarihlerde farklı mağdurlara onlarca kez gönderen ve “ayıplı ürün için tüketici hakem heyetine gidilebilir” şeklinde savunma yapan failin baştan beri dolandırıcılık kastının var olduğu kabul edilmelidir.⁷⁰⁷ Suçun yapısı, işleniş şekli, haksız

⁷⁰⁵ “Esasen, hangi davranışların hileli olup olmadığı ve bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği yolunda genel bir kural koymak oldukça zor olmakla birlikte, olaysal olarak değerlendirme yapılmalı, olayın özelliği, mağdurun durumu, fiille olan ilişkisi, kullanılmışsa gizlenen veya değiştirilen belgenin nitelikleri ayrı ayrı nazara alınmak suretiyle sonuca ulaşılmalıdır.” Yargıtay CGK, E. 2022/6-378, K. 2023/205, T.: 05.04.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/11-471, K. 2023/176, T.: 22.03.2023, Yargıtay 11. CD, E. 2021/30211, K. 2023/8999 T.: 29.11.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/5-306, K. 2023/456, T.: 20.09.2023; Yargıtay CGK, E. 2022/7-547, K. 2023/261, T.: 04.05.2023, Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁰⁶ Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.110; Dursun, Dolandırıcılık, s.90.

⁷⁰⁷ Yargıtayın, ilandaki ismin ve GSM numarasının faile ait olmaması veya mağdurun hukuki uyuşmazlık savunmasını destekler belge sunamaması halinde baştan beri dolandırıcılık kastının mevcut olduğuna ilişkin kararları bulunmaktadır: “Sanık her ne kadar mağdura ürün satıldığını beyan ederek suçlamayı kabul etmemiş ise de; internet yoluyla eşya satan sanığın mağdura hangi ürün sattığına ve satış işlemine dair mağdurdan onay aldığına ilişkin belge, fatura ya da görüşme kaydını sunmaması ve mağdurla görüşme gerçekleştiren sanığa ait şirkette çalışan müşteri temsilcisinin sanığın iradesini yansıtan emir ve talimatları doğrultusunda hareket ettiğinin kuşkusuz olması karşısında; sanığın suçtan kurtulmaya yönelik savunmasına itibar edilmemiş ve başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunu işlediği anlaşılmakla” Yargıtay 8. CD, E.2021/18012, K. 2024/1357, T.: 15.02.2024; “Sanığın facebook sosyal paylaşım sitesinden verdiği uygun fiyata cep telefonu ilanları üzerinden ayrı tarihlerde sipariş veren mağdur ve şikayetçinin, ödemeleri PTT kanalıyla sanığın posta çeki hesabına yapıp sanık tarafından gönderilen kargoları aldıkları, gönderilerin içinden sipariş verdikleri cep telefonu yerine gazete parçaları ve değersiz kol saatinin çıktığı, bu suretle sanığın mağdur ve şikayetçiye yönelik ayrı ayrı bilişim sisteminin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediği..” Yargıtay 11. CD E. 2021/20344, K. 2024/15088, T. 10.12.2024;

“sanığın ifadesinde, ayda yaklaşık 10.000 adet ürün sattıklarını, ürün teslim edilmediği durumda paranın iade edilmesi için bankaya talimat verdiklerini ancak bazen sistemden kaynaklanan hatalar olabildiğini beyan etmesi ve kovuşturma aşamasında şikayetçinin zararı 175 TL olmasına rağmen 1.000 TL geri ödeme yapması karşısında, gerçeğin kuşkuya yer vermeyecek şekilde ortaya çıkarılması amacına yönelik olarak, sanığın firmasının yasal kaydı olup olmadığı, hangi ürünlerin pazarlamasının yapıldığı, firmanın kurulduğu tarihten itibaren müşterilerine ürünlerin teslimatı konusunda sorun olup olmadığı hususları değerlendirilip, müşterilerine ürünleri usulüne uygun bir şekilde teslim ettiğinin belirlenmesi halinde, mağdura karşı eylemin hukuki ihtilaf niteliğinde olacağı, aksine tespit halinde ise ilan örneği getirtilip, ilanda aldaticılık özelliğinin ve hilenin bulunması halinde eylemin, 5237 sayılı TCK’nın 158/1-f maddesinde

menfaatin fazladan bir çaba sarf etmeden birden fazla kişiden ardı ardına elde edilmesinin mümkün ve çok yaygın olması hususları dikkate alındığında, elektronik ticaret yöntemini kullanan faillerin benzer suçlardan devam eden soruşturma veya kovuşturma dosyalarının olup olmadığı ayrıca bu dosyalarındaki savunmaları ciddi öneme haiz olmaktadır.⁷⁰⁸⁷⁰⁹ Yargıtayın da, hukuki uyumsuzluk savunmasını dikkatle incelenmesi ve çok yönlü araştırma yapılması gerektiğine dair istikrar kazanmış kararları bulunmaktadır. Yeterli araştırma yapılmadan hukuki ihtilaf savunmasına dayanılarak verilen KYOK kararlarına karşı yapılan itirazların incelenmesi neticesinde verilen KYB⁷¹⁰ kararlı bu konuda oldukça aydınlatıcıdır.⁷¹¹

---

düzenlenen "bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık" suçunu oluşturacağı...değerlendirilip, sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeksizin, yazılı şekilde eksik araştırmayla hüküm kurulması," Yargıtay 15. CD, E. 2013/8123, K. 2015/20893, T.: 18.02.2015 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁰⁸ Bu tür deliller ceza muhakemesi hukukunda ikincil delil olarak adlandırılmaktadır. Ancak ikincil delilin suçun sübutuna doğrudan etkisi olabilir. Bkz. Saydam, Belge Delili, s.52.

⁷⁰⁹ Yargıtayın birçok kararında UYAP entegrasyon kayıtlarına yaptığı vurgu dikkate değerdir. "UYAP ortamından yapılan incelemede sanığın, benzer yöntemlerle gerçekleştirilen, eylemleriyle ilgili olarak hakkında birçok soruşturma ve kovuşturma dosyasının mevcut olduğu anlaşılmış olup netice itibarıyla sanığın internet yoluyla eşya satan mağazası olduğunu savunmasına rağmen buna dair ve kredi kartından tahsil edilen meblağ karşılığında mağdura hangi ürünü sattığına, mağdurun onayını aldığına dair belge, fatura, görüşme kaydı ve bunun gibi delil sunamadığı gibi iş yerinde elli personel çalıştığını söyleyip şikâyet edilmesi durumunda da olayın hukuki ihtilaf mahiyetinde olduğunu savunabilmek adına karşı tarafın zararını gidermesi şeklinde gerçekleştirdiği eylemlerinde, sanığın eylemi bir bütün olarak değerlendirildiğinde TCK'nın 245/1 maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu oluşturduğu gözetilerek bu suçtan mahkumiyetine karar verilmesi gerekirken eksik ve yetersiz gerekçeyle yazılı şekilde beraat hükmü kurulması..." Yargıtay 15.CD, E. 2017/33506, K. 2020/12002, T.: 14/12/2020;

"mağdurlardan bilgilerin ve şifrelerin ele geçiriliş biçimi hileye dayandığından gerçek anlamda verilen bir rızadan bahsedilemeyeceği, nitekim UYAP entegrasyon ekranından, sanığın benzer eylemleri nedeni ile açılmış derdest ve kesinleşmiş dava dosyaları incelendiğinde, yapılan işlemi yasal bir hizmet paket satışı şeklinde gösterdikleri, bu bağlamda eylemin sabit olduğu..." Yargıtay 8. CD, E. 2021/8102, K. 2023/10326, T.: 20.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁷¹⁰ Kanun yararına bozma kesin hükmün otoritesinin korunması nedeniyle "olağanüstü" bir kanun yolu olup ancak kesinleşen karar veya hükümlerdeki "ciddi boyutlara ulaşmış hukuka aykırılıkların" düzeltilmesi amacıyla bu kanun yolu işletilebilecektir. Bkz Saydam, Mehmet, "Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar Bakımından Kanun Yararına Bozma Yolu", Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 205, Eylül 2023, s.95.

⁷¹¹ "şikâyetçinin sahibinden.com isimli sitede gördüğü ilan üzerine galvanizli römork alımı için şüphelilerden ŞG. ile anlaştığının, 12.11.2020 tarihinde 2.000,00 TL ön ödemenin diğer şüpheli L.U'n hesabına gönderildiğinin, ancak aradan uzunca bir süre geçmesine rağmen malın teslim edilmeyip, ödenen paranın da iade edilmediğinin ve şüpheliler hakkında icra takibi başlatıldığının, şüphelilerin ilgili site üzerinden kapora toplayarak mal göndermediklerinin ve satışa devam ederek başkaca kişileri de mağdur ettiklerinin, haklarında yürütülen soruşturmalar olduğunun iddia edilmesi üzerine başlatılan soruşturma kapsamında şüphelilerin ifadelerine başvurulduğu ve şüphelilerin alınan ifadelerinde, tekne römork işi ile uğraştıklarını, kaporanın gönderilmesine karşın imalatın yavaşlaması ve ürün mevcut olmadığı için gönderilemediğini beyan etmeleri karşısında; ilana ilişkin bilgilerin ilgili siteden sorulmak suretiyle temin edilerek incelenmesi, ne kadar süre ilanda kaldığının belirlenmesi, icra dosyasının getirtilerek incelenmesi, şüphelilerin tekne römork işi ile uğraşıp uğraşmadıklarının kuşkuyla yer bırakmayacak bir şekilde tespit edilmesi, şüpheliler hakkında benzer şekilde başka soruşturma ya da kovuşturma dosyalarının bulunup bulunmadığının araştırılması, sonucuna göre somut olayda dolandırıcılık suçunun unsurlarının oluşup

3.1.3. Hilenin Gerçek Kişiyne Yönelmeyip Bilişim Sistemine Yönelmiş Olması

Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun mağduru gerçek kişidir. Hileli davranışlar mutlaka gerçek kişiyne yönelmelidir. Hileli hareketler neticesinde iradesi sakatlanan gerçek kişi, kendisinin veya üçüncü kişinin malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunduğunda dolandırıcılık suçu meydana gelmektedir.⁷¹² Dolayısıyla dolandırıcılık suçunun bir gerçek kişi mağdurun işbirliği olmadan işlenmesi mümkün değildir.⁷¹³ Buna karşın, gerçek kişiyne yönelik hileli davranışlar sergilenmeksizin bilişim sisteminin işleyişini engellemek veya bozmak ya da veriler üzerinde bir takım manipölasyon işlemleri yapmak suretiyle haksız menfaat elde edilmesi halinde dolandırıcılık suçu oluşmamaktadır. Bu durumda somut olayın özelliklerine göre bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık (TCK m.142/2-e)⁷¹⁴, başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama (TCK m. 245/1)⁷¹⁵

---

oluşmadığının takdir ve tayin edilmesi gerekirken; "...hilenin nitelikli bir yalan olması gerektiği, yalanın ise belli oranda ağır yoğun ve ustaca olması ve sergileniş açısından mağdurun denetleme olanağını ortadan kaldırması gerektiği, dolayısıyla TCK 158/1-f maddesinde düzenlenen suçun unsurlarının oluşmadığı..." şeklindeki hatalı gerekçe ve eksik soruşturma neticesinde verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara karşı yapılan itiraz üzerine soruşturmanın genişletilmesine karar verilmesi yerine itirazın reddine karar verilmesi Kanun'a aykırı olup kanun yararına bozma talebi yerinde görölmüştür." Yargıtay 11. CD, E.2023/3842, K. 2024/5940 KYB, T.: 06.05.2024;

" somut olayda dolandırıcılık ya da nitelikli dolandırıcılık suçunun unsurlarının bulunup bulunmadığının takdir ve tayini gerekirken; "... taraflar arasındaki uyuşmazlığın özel hukuk kurum ve kuralları aracılığıyla çözümlenebilecek nitelikte kaldığı, ortada dolandırıcılık suçunu oluşturabilecek nitelik ve yoğunlukta müştekinin denetleme istek ve imkanını ortadan kaldırır vasıfta yoğun, ustaca hareketlere konu edilebilecek hileli herhangi bir davranış bulunmadığı, taraflar arasındaki ihtilaflın alacak verecek ilişkisinden kaynaklandığı, olayın bu haliyle suç ya da suçluluğa konu edilemeyeceği, müştekinin uyuşmazlığın halli için Hukuk Mahkemelerine başvurusu gerektiği..." şeklindeki hatalı gerekçe ve eksik soruşturma neticesinde verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara karşı yapılan itiraz üzerine soruşturmanın genişletilmesine karar verilmesi yerine itirazın reddine karar verilmesi Kanun'a aykırı olup kanun yararına bozma talebi bu nedenle yerinde görölmüştür." Yargıtay 11. CD, E. 2022/3994, K. 2023/4881 KYB, T.: 05.06.2023; Benzer karar: Yargıtay 11. CD, E. 2024/5268, K. 2025/2292, T.: 24.02.2025; Yargıtay 11. CD, E. 2023/4768, K. 2024/6860, T.: 20.05.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁷¹² Korkmaz, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1424; Dölger, Bilişim Suçları, s.610; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.437; Ekici, Dolandırıcılık, s.375.

⁷¹³ Bilen, Dolandırıcılık, s.75; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.57; Ekici, Dolandırıcılık, s.375; Artuç, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.811.

⁷¹⁴ Yargıtay 8. CD, E. 2021/11807, K. 2024/2830, T.: 27.03.2024; Yargıtay 8.CD, E. 2021/5580, K. 2023/9666, T.: 06.12.2023; Yargıtay 15.CD, E. 2020/8820, K. 2021/6281, T.: 31/05/2021; Ankara BAM, 10. CD, E. 2020/1796, K. 2022/827, T.: 11.04.2022; Yargıtay 2.CD, E. 2020/13398, K. 2020/7421, T.: 01.07.2020; Yargıtay 8.CD, E. 2021/5580, K. 2023/9666, T.: 06.12.2023; Yargıtay 8. CD, E. 2019/25433, K.2022/4436, T.: 15.03.2022 Uyap Bilgi Bankası, Karar İçerikleri Bölüm 3.2.1'de yer almaktadır.

⁷¹⁵ Yargıtay 8. CD, E. 2024/24269, K. 2025/2185, T.: 18.03.2025; Yargıtay 8. CD, E. 2022/1356, K. 2024/1956, T.: 29.02.2024; Yargıtay 8. CD, E. 20215614, K. 2023/9671, T.: 06.12.2023; Yargıtay 8. CD, E.2021/11943, K. 2023/9983, T.: 13.12.2023 Uyap Bilgi Bankası, Karar İçerikleri Bölüm 3.2.2'de yer almaktadır.

veya bilişim sistemine hukuka aykırı müdahale suretiyle yarar sağlama (TCK m. 244/4)⁷¹⁶ suçlarından biri meydana gelmektedir.⁷¹⁷ Yargıtayın, bilişim sistemlerine müdahale edilerek haksız menfaat temin edilmesi şeklinde gerçekleştirilen fiillerin, hileli davranışların gerçek kişiye yönelmeyip bilişim sistemine yönelmesi nedeni ile dolandırıcılık suçunu oluşturmadığına dair yerleşik içtihadı bulunmaktadır.⁷¹⁸ Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, failin önce bilişim sistemlerine haksız müdahalede bulunması, sonrasında bilişim sistemine yaptığı müdahale sayesinde oluşturduğu sahte (manipüle edilmiş) verileri kullanarak gerçek bir kişinin iradesini sakatlaması halinde, failin eylemi nitelikli dolandırıcılık (TCK m. 158/1-d-e-f-j-k) suçunu oluşturacaktır.⁷¹⁹ Sözgelimi SGK sistemine hatalı veri girilerek fazla ödeme alınması böylelikle haksız menfaat elde edilmesi halinde, ilk anda bilişim sistemine gerçeğe aykırı veri yerleştirilerek haksız menfaat elde edildiği düşünülmekle birlikte aslında sisteme yerleştirilen hatalı veriler ile ödeme konusunda yetkili olan kamu görevlisi sıfatına haiz gerçek kişinin iradesi sakatlanmaktadır. Bu nedenle failin eylemi kamu kurum ve kuruluşları zararına dolandırıcılık suçunu oluşturmaktadır.⁷²⁰ Benzer şekilde PTT çalışanı

⁷¹⁶ Yargıtay 8. CD, E.2024/17722, K. 2024/7005, T.: 24.09.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2023/4788, K. 2024/7944, T.: 10.06.2024; Yargıtay 8. CD, E. 2021/15310, K. 2024/55, T.: 08.01.2024; Yargıtay 8. CD, E. 2019/25592, K. 2022/3678, T.: 02.03.2022; Yargıtay 2. CD, E. 2020/4855, K. 2020/12628, T.: 11.11.2020; Yargıtay 8. CD, E. 2019/19257, K. 2020/14281, T.: 25.06.2020 UYAP Bilgi Bankası, Karar İçerikleri Bölüm 3.2.3’de yer almaktadır.

⁷¹⁷ Ekici, Dolandırıcılık, s.377; Çinko, Dolandırıcılık, s.1973; Gökçen/Balcı, Mala Karşı Suçlar, s.229; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 682; Parlar, Bilişim Suçları, s. 285; Mahmutoglu, Bilişim Alanında Suçlar, s.885; Açıkgöz, Bilişim Sistemi Aracılığıyla Haksız Yarar Sağlama Suçu, s.120; Doğan, Bilişim Suçları, s.153.

⁷¹⁸ “Bilişim sisteminin aldatılmasından söz edilemeyeceği için, ancak bu sistemin araç olarak kullanılarak bir insanın aldatılması yani dolandırılması hâlinde bu bendin uygulanması mümkündür. Aksi hâlde yani sisteme girilerek bir kişi aldatılmayıp sistemden yararlanılarak çıkar sağlanmışsa bilişim suçu veya bilişim sistemi kullanılmak suretiyle hırsızlık suçunun oluşması söz konusu olacaktır.” Yargıtay CGK E. 2018/15-51, K. 2021/68, T.: 02.03.2021; Benzer Kararlar: Yargıtay 8. CD, E. 2021/15310, K. 2024/55, T.: 08.01.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2023/4788, K. 2024/7944, T.: 10.06.2024 UYAP Bilgi Bankası.

⁷¹⁹ Dülger, Bilişim Suçları, s.613; Açıkgöz, Bilişim Sistemi Aracılığıyla Haksız Yarar Sağlama Suçu, s.120.

⁷²⁰ “Mahkemece; katılan Neziha’nın eczacılık yaptığı..sanıkları eczanesinde kalfa olarak çalıştırmaya başladığı, iştirak halinde hareket eden ve katılanın eczaneye sık gidememesinden yararlanan sanıkların, kalfa olarak çalışmalarının sağladığı kolaylıktan da yararlanarak S... Eczacı Deposu’nun..Şubesi’nden, bir adedinin net fiyatı KDV hariç 1.094,33 TL olan ... adlı ilaçtan farklı tarihlerde toplam 355 adet aldıkları, ancak ecza deposu tarafından kesilen irsaliyeli faturalarda ilacın eczane stoğunda görülmesine rağmen eczanede bulunmadığı, kalfa oldukları için kendilerine verilen şifreler ile elektronik program olan ilaç takip sistemi (ITS) ve Medula Eczane programına girdikleri, birçok ilaca sanal reçeteler düzenleyerek başkalarına sattıkları, kimi zaman kendilerini de hasta gibi göstererek yüksek değerli bu ilaçlardan yüklü miktarda sanal reçete ve fatura düzenledikleri, suçlarının ortaya çıkmaması için düzenledikleri reçeteleri katılan kuruma fatura ettikleri, eylemleri nedeniyle kurum zararının 135.935,54 TL olduğu, böylece atılı suçları işlediklerinden Kamu Kurum Ve Kuruluşlarının Zararına Dolandırıcılık İle Resmi Belgede Sahtecilik Suçlarından Kurulan ..mahkûmiyet hükümlerinin kabul ve uygulamasında bir isabetsizlik görülmemiştir...” Yargıtay 11. CD, E.2021/31733, K. 2024/3403, T.: 13.03.2024;

olan birinci failin, PTT'nin elektronik ödeme sistemine haksız müdahalede bulunarak havale tutarlarını değiştirmesi, ikinci failin miktarları ile gizlice oynanmış havale tutarlarını veznedenden çekmesi şeklindeki eylemde, bilişim sisteminde yapılan veri değiştirme işlemi ile havaleyi ödeyecek olan gerçek kişi olan PTT memurunun iradesi sakatlandığından dolandırıcılık suçu oluşmaktadır.⁷²¹ Ancak yine de, bilişim sistemlerine müdahale sonrasında, haksız menfaatin oluşmasını sağlayan tasarrufun, gerçek bir kişi tarafından gerçekleştirildiği tespit edilemiyorsa veya tereddüt oluşuyor ise yalnızca TCK m.142/2-e, TCK m. 244/4 veya TCK m. 245/1 yer alan suçların oluştuğunun kabulü gerekmektedir.⁷²²

Bilişim sistemine haksız müdahale edilerek gerçek kişinin aldatılması suretiyle işlenen dolandırıcılık suçunda diğer bir önem arz eden husus suçların içtimaina ilişkindir. Bilişim sistemine haksız müdahalede bulunmak, TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli halin zorunlu unsuru olmayıp sadece hilenin oluşturulmasında başvurulmuş sınırsız yöntemlerden biridir.⁷²³ Dolayısıyla failin hileyi oluşturmak için bilişim sistemine haksız müdahalede bulunulması halinde, nitelikli dolandırıcılık suçunun yanı sıra failin eylemine uyan doğrudan bilişim suçu da oluşacaktır. Yargıtayın, birinci mağdurun sosyal medya hesaplarının ele geçirilmesi, ele geçirilen hesap kullanılarak ikinci mağdurun hileli davranışlarla aldatılması ve haksız menfaat elde edilmesi şeklinde işlenen fiillerde,

---

"...sanıkların, ...T.Y ile işbirliği yaptıkları, T.Y.'ın .. Hastanesi'nde bilgisayar teknisyeni olması nedeni ile diğer sanıklar tarafından isimleri getirilen kanser hastalarının bilgilerini hastanenin bilgisayar sistemine yükleyip sahte giriş işlemleri yaptığı, aynı hastanede çalışan doktorların bilgisayarlarını kontrol etmek bahanesiyle ele geçirdiği doktor şifrelerini kullanıp pahalı olan kanser ilaçlarını bu hastaların isimlerine reçete ettiği, sanıklardan A.K ve İ.E.'in değişik yerlerdeki eczanelerden ilaçları alıp sanık M.G.'nin çalıştığı ... Eczanesi'ne getirdikleri, ismi geçen sanığın da bu ilaçları yasal olmayan yollardan satması neticesinde katılan Kurumu'nun aleyhine haksız menfaat temin ettikleri olayda... Nitelikli dolandırıcılık, sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme ve değiştirme suçlarından sanıkların mahkûmiyetlerine ilişkin hükümlerde ve kabulde bir isabetsizlik görülmemiştir." Yargıtay 15. CD, E.2017/28376, K. 2017/16515, T.: 22.06.2017 UYAP Bilgi Bankası.

⁷²¹ "Sanıklar kendilerine haksız olarak maddi yarar sağlamak amacıyla fikir birliği etmişler, bu amaçla bilgisayar teknisyeni olan sanık Mehmet PTT'nin on-line sistemi veri tabanına girerek havale tutarlarına ilişkin verileri 10 veya 100 kat olacak şekilde bilişim sistemi üzerinde değiştirmiş, diğer sanık Adnan da değiştirilen bu verilere göre havale miktarlarını çekmiştir. Sanıkların amacı bir kamu kurumu olan PTT'yi dolandırmaktır. Dolandırıcılığı gerçekleştirebilmek için de bilişim sistemini araç olarak kullanmışlar, bilişim sisteminde yaptıkları veri değiştirme işlemi ile havaleyi ödeyecek olan ve gerçek kişi olan PTT'nin memurlarının iradelerini sakatlayarak haksız menfaat elde etmişlerdir. İtiraza konu olayda bilişim sistemi içindeki verilerde oynama yapılarak ödemeyi yapan memurların iradeleri fesada uğratarak fazla ödeme yapmaları sağlandığından ve 5237 sayılı TCK'nun 244/4. maddesinde de belirtildiği üzere yapılan fiille bilişim suçuyla bağlantılı başka bir suç olduğundan, sanıkların eylemlerinin bilişim sisteminin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu (5237 sayılı TCK'nun 158/1-f maddesini) oluşturduğu." Yargıtay CGK, 2010/11-25, K. 2010/123, T.: 25.05.2010 UYAP Bilgi Bankası.

⁷²² Akbulut, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.2274.

⁷²³ Dursun, Dolandırıcılık, s.308.

doğrudan bilişim suçu ve TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli halin birlikte olduğu ve gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerektiğine dair çok sayıda kararı bulunmaktadır.⁷²⁴

3.1.4. Elektronik Ticaret Yöntemiyle Dolandırıcılık Fiilinin Hangi Nitelikli Hali Oluşturduğu Tartışması (TCK m. 158/1-g / TCK m. 158/1-f)

İnternet yolu ile verilen sahte ve yanıltıcı ilanlar ile gerçekleştirilen hileli hareketler ile haksız menfaat elde edilmesi fiilinin, bilişim sistemleri araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık (TCK m.158/1-f) veya basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle dolandırıcılık (TCK m.158/1-g) nitelikli hallerinden hangisini oluşturduğu uygulamada halen tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Yargıtay CGK internet üzerinden sahte ve yanıltıcı ilan verilerek gerçekleştirilen hileli davranışlarla haksız menfaat elde edilmesi halinde TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli hal ile TCK'nın 158/1-g maddesindeki nitelikli halin aynı anda oluştuğunu, ancak fikri içtima hükümleri gereğince faile daha ağır cezayı öngören TCK'nın 158/1-f maddesinden ceza verilip aynı anda iki nitelikli halin oluşması nedeni ile uygulanacak sonuç cezada alt sınırdan uzaklaşılması gerektiğini belirtmektedir.⁷²⁵ Dolandırıcılık suçunun ihtisas dairesi olan 11. CD ise elektronik ticaret yöntemi ile verilen ilanların sadece TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli hali oluşturduğunu belirtip fikri içtima ilişkisinden bahsetmemektedir.⁷²⁶ Halen Yargıtay CGK ile ihtisas dairesi olan 11. CD'nin bu

⁷²⁴Yargıtay 11. CD, E.2021/20554, K. 2023/3805, T.: 10.05.2023; Yargıtay 11. CD, E.2021/31653, K. 2024/2780, T.: 05.03.2024; Yargıtay 11. CD, E.2021/30657, K. 2023/10810, T.: 25.12.2023; Yargıtay 11. CD, 2021/31721, K.2024/2084, T.: 22.02.2024; Yargıtay 11. CD, E.2021/33740, K. 2024/4592, T.: 01.04.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/20390, K. 2023/5894, T.: 06.09.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2021/20747, K. 2023/1425, T.: 13.03.2023 Uypap Bilgi Bankası. Karar içerikleri Bölüm 3.2.1'de yer almaktadır

⁷²⁵ “ *www.sahibinden.com* adlı internet sitesinde satılık bilgisayar için ilan veren sanık D:A.S.'in, bu ilanı görüp arayan katılanın kendisini H. K. ismi ile tanıtip bilgisayar karşılığında 700 TL göndermesi gerektiğini söyleyerek annesine ait hesap numarasına paranın havale edilmesini sağladığı olayda; sanığın hem bilişim sistemini araç olarak kullanmak hem de basın ve yayın aracının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle suçu işlediği anlaşıldığından, sanığın bu eylemi ile TCK'nın 158. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde düzenlenen "bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık" ve aynı fıkranın (g) bendinde düzenlenen "basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle dolandırıcılık" olmak üzere dolandırıcılık suçunun iki farklı nitelikli hâlinin oluştuğu, bu durumda aynı fıkranın son cümlesi uyarınca suçun daha ağır cezayı içeren nitelikli hâli olan "bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık" suçundan hüküm kurulması gerektiği kabul edilmelidir.” Yargıtay CGK, E.2018/15-51, K. 2021/68, T.: 02.03.2021; Benzer Kararlar: Yargıtay CGK, E.2015/15-867, K. 2017/13, T.: 17.01.2017; Yargıtay CGK, E.2015/23-1100, K. 2016/110, T.: 08.03.2016 Uypap Bilgi Bankası.

⁷²⁶ İhtisas Daireleri olan 15. CD ve 11. CD son on yıldır elektronik ticaret yönteminin tüm versiyonlarını sadece bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu olarak nitelendirmektedir:

konudaki içtihadı arasında uyumsuzluk devam etmektedir. Kanaatimizce TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli hal, özel norm mahiyetinde olduğundan, Yargıtay 11. CD'nin elektronik ticaret ilanı yöntemi ile dolandırıcılık fiillerini sadece bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu (TCK m. 158/1-f) olarak kabul eden kararları yerindedir.

3.1.5. Gerçeğe Çok Yakın Elektronik Ticaret İlanlarının TCK'nın 158/1-f Maddesi Kapsamında Olmadığına Dair Tartışma

Öğretide bazı yazarlar tarafından internet üzerinden verilen sahte veya yanıltıcı ilanların TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli halin hile unsuru olarak kabul edilmesi için mağdurun aldanmasına doğrudan etkisinin olması ve hileyi kolaylaştırması gerektiği, aksi halde sadece internet üzerinden sahte ilan vererek haksız menfaat elde edilmesinin, basit dolandırıcılık suçunu oluşturacağı savunulmaktadır.⁷²⁷ Bu görüşteki yazarlardan; Dülger'e göre, bilişim sisteminin suçta araç olarak kullanılıp kullanılmadığı değerlendirilirken, bilişim sisteminin hileli davranışın bir parçası olup olmadığı ve mağdurun aldatılmasında kolaylık sağlayıp sağlamadığı dikkate alınmalıdır. Bilişim sistemi mağdurun aldatılmasını değil, failin mağdura ulaşmasını kolaylaştırmışsa TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli hal oluşmayacaktır.⁷²⁸ Başbüyük'e göre, gerçek bir alışveriş sitesine gerçeğe aykırı ilan vermek suretiyle iletişime geçtikleri kimseleri hataya düşürüp, ürün bedeli veya kapora adı altında haksız yarar elde eden failerin

---

"..Sanığın facebook sosyal paylaşım sitesinden verdiği uygun fiyata cep telefonu ilanları üzerinden ayrı tarihlerde sipariş veren mağdur ve şikayetçinin, ödemeleri PTT kanalıyla sanığın posta çeki hesabına yapıp sanık tarafından gönderilen kargoları aldıkları, gönderilerin içinden sipariş verdikleri cep telefonu yerine gazete parçaları ve değersiz kol saatinin çıktığı, ..olayda...5237 sayılı TCK'nın 158/1-f maddesinde öngörülen bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında yanılğıya düşülerek aynı Kanun'un 158/1-g maddesinde düzenlenen basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle dolandırıcılık suçundan hüküm kurulmak suretiyle eksik ceza tayini..." Yargıtay 11. CD E. 2021/20344, K. 2024/15088, T. 10.12.2024

"sanıkların sahibinden. com internet sitesine ilan verip bilişim sisteminden faydalanarak dolandırıcılık suçunu işlemiş olmalarına karşısında TCK/ 158/1-f maddesi gereği mahkumiyetleri gerekirken, olayda uygulama olanağı bulunmayan TCK 158/1-g maddesinde düzenlenen basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle dolandırıcılık suçundan mahkumiyetlerine hükmedilmiş olması, aleyhe temyiz bulunmadığından bozma nedeni yapılmamıştır." Yargıtay 15. CD, E. 2017/37869, K. 2021/5236, T.: 18.05.2021; Benzer kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/28423, K. 2023/7561, T.: 25.10.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2021/28020, K. 2024/6205, T.: 08.05.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/14842, K. 2024/8124, T.: 12.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/30303, K. 2024/8739, T.: 26.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/29464, K. 2023/1710, T.: 21.03.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2021/28423, K. 2023/7561, T.: 25.10.2023

Uyap Bilgi Bankası.

⁷²⁷ Dülger, Bilişim Suçları, s.630; Dursun, Dolandırıcılık, s. 312; Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s. 229, Korkmaz, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1427.

⁷²⁸ Dülger, Bilişim Suçları, s. 630.

TCK'nın 158/1-f maddesi kapsamında cezalandırılması hatalıdır. Gerçeğe aykırı bir iddia/açıklamanın elektronik ortama yüklenmesinden ibaret olan örneklerde, daha sonra yüzleşme sağlanamasa dahi hile unsuru yönünden bilişim sistemlerinin araç olarak kullanıldığından söz edilemez. Örneğin, sahibi olmadığı otomobili ikinci el otomobil alışveriş sitesinde ilana koymak suretiyle haksız yere kapora alan sanığın fiilinde, gerçek bir alışveriş sitesi ve gerçek bir internet ilanı mevcuttur. Hileye kaynaklık eden gerçeğe aykırı olgu ise sanığın gerçek iradesini (satma niyetinin olmaması), alışveriş sitesi üzerinden duyurduğu beyan (satıcı rolü yapma) ile gizlemesidir. Sanığın bunu telefonda veya yüz yüze görüşme esnasında yapması da mümkündür.⁷²⁹ Korkmaz'a göre, TCK'nın 158/1-f maddesinin uygulanabilmesi için fail yalnızca bilişim sistemini kullanarak, yani yüz yüze gelmeksizin veya telefonla görüşmeksizin mağduru aldatmalıdır. Aldatılan kişi bilişim sistemine güven duyarak bir hukuki işlem yapmış olmalıdır. "Sahibinden.com" gibi internet sitelerinde yapılan ilanlar üzerine bir kimseyle telefonla veya başka suretle irtibat kurularak gerçekleştirilen hileli davranışlarda bilişim sistemleri araç olarak kullanılmamıştır.⁷³⁰

Belirtmek gerekir ki bu tartışma daha çok dolandırıcılık suçuna ilişkin akademik çalışmaların konusunu oluşturmaktadır. Buna karşın Yargıtay uygulamasında internet üzerinden verilen sahte ilanların varlığı, tek başına bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması unsurunu karşılamaktadır. Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun 2021 yılına kadar ihtisas dairesi konumunda olan Yargıtay 15. CD, en son olarak Aralık 2015'te internet üzerinden verilen ilanların "basit, gerçeğe uygun kandırıcı nitelikte olmayan" özellikler göstermesi halinde failin eyleminin basit dolandırıcılık suçunu oluşturduğuna karar vermiştir. Aynı Daire yaklaşık bir ay sonra görüş değiştirerek Ocak 2016'da verdiği kararda "basit, gerçeğe uygun, kandırıcı nitelikte olmama" kıstasından vazgeçerek internet üzerinden verilen gerçek dışı ilanların varlığını, tek başına bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması unsurunu karşıladığına karar vermiş⁷³¹ ve bugüne kadar aynı görüşte kararlar vermeye devam etmiştir.

⁷²⁹ Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s. 229.

⁷³⁰ Korkmaz, Dolandırıcılık, s.104; Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1427.

⁷³¹ "Katılanın internet sitesinde gördüğü ilan üzerine sanık ile iletişime geçmesi karşısında, suç vasfının tayini ve gerçeğin şüpheye yer bırakmayacak şekilde belirlenmesi amacına yönelik olarak, web sitesi adresi tespit edilip, ilan örneği getirtilerek, ilanda aldatıcılık özelliğinin ve hilenin bulunması halinde eylemin, 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f maddesinde düzenlenen "bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık" suçunu oluşturacağı, aldatıcılık özelliğinin bulunmaması halinde ise aynı Kanun'un 157. maddesinde düzenlenen basit dolandırıcılık suçunun oluşacağı değerlendirilip,

Dolayısıyla Yargıtay, yaklaşık 10 yıldır istikrarlı biçimde, failin aslında elinde olmayan bir eşya/hizmet için elektronik ticaret yöntemi ile satış/kiralama ilanı vererek haksız menfaat elde etmesi fiilini, ilan içeriğinin yanıltıcı olup olmadığına, hileyi kuvvetlendirmeye katkı sağlayıp sağlamadığına bakmaksızın TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli hal olarak değerlendirmektedir.⁷³² Karar içeriklerinde yer alan “bilişim sistemlerinin aynı anda birçok kişiye ulaşmasındaki çabukluk ve sağladığı kolaylığa dayanarak internet üzerinden ilan vermek” şeklindeki tanımından da anlaşılacağı üzere Yargıtay, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması unsurunun oluşumu için “aynı anda birçok kişiye ulaşmadaki çabukluk ve sağladığı kolaylık”

---

sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeksizin yazılı şekilde hüküm kurulması” Yargıtay 15. CD, E. 2013/18395, K. 2015/31729, T.: 16.04.2015 (Görüş değişikliği öncesi karar örneği)

“suça konu ilan araştırılıp bir sureti dosya içerisine alındıktan sonra yapılan incelemede; aldatıcılık kabiliyetinin bulunduğu tespiti halinde, sanığın aynı anda, hızlı ve kolayca bir çok kişiye ulaşacak şekilde bilişim sistemini aracı olarak kullanıp sahte bir ilan yayımlayarak TCK'nın 158/1-f maddesinde düzenlenen bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediği, ilanın aldatıcılık özelliğinin bulunmadığının tespiti halinde ise; eylemin TCK'nın 157/1 maddesinde düzenlenen dolandırıcılık suçunun temel şeklini oluşturacağı gözetilmeden eksik inceleme ve hatalı değerlendirme ile yazılı şekilde hüküm kurulması,” Yargıtay 15. CD, E. 2013/10471, K. 2015/23854, T.: 02.12.2015 (Görüş değişikliği öncesi son karar);

“Bilişim sistemlerinin aynı anda birçok kişiye ulaşmasındaki çabukluk ve sağladığı kolaylığa dayanarak “www.araba.com” adlı internet sitesinde telefon satışı için ilan vererek menfaat temin eden sanığın eyleminin Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 02/04/2013 gün ve 15-1293/111 sayılı kararında belirtildiği üzere, 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f maddesinde düzenlenen “bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık” suçunu oluşturacağı gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde aynı kanunun 157/1. maddesi gereğince basit dolandırıcılık suçundan hüküm kurulması,” Yargıtay 15. CD, E. 2013/22299, K. 2016/71, T.: 11.01.2016 (Görüş değişikliği sonrasında ilk karar)

⁷³² *“Sanığın www.sahibinden.com isimli internet sitesinde cep telefonu satışına ilişkin ilanı gören müşteri Bülent'in iki tane cep telefonunun satışı için sanıkla telefonda görüşerek anlaştıkları, bu kapsamda müşteri Bülent'in sanığın banka hesabına 1.250-TL para yatırdığı, aynı gün sanık tarafından paranın 1.000-TL'si bankamatik kartından, 250-TL'si ise bankadan çekildiği, diğer müşteri Mikail'in ise, bu şekilde 560-TL sanığa para göndermek suretiyle telefon siparişi ettiği ancak müşterilere telefonların gönderilmediği gibi sanığa da ulaşamadıkları, bu şekilde sanığın üzerine atılı bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediği kabul olunan somut olayda...sanığın üzerine atılı eylemlerin sabit olduğu gerekçesine dayanan mahkemenin kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir.”* Yargıtay 15. CD, E. 2017/38311, K. 2021/7257, T.: 22.06.2021;

“...sanığın sahibinden.com isimli internet sitesine ilan vermek suretiyle katılanı aldatarak satış bedeli adı altında haksız menfaat sağladığı, bilişim sistemlerinin aynı anda birçok kişiye ulaşmasındaki çabukluk ve sağladığı kolaylığa dayanarak internet üzerinden ilan vermek suretiyle gerçekleştirdiği eyleminin, 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde düzenlenen “bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık” suçunu oluşturacağı gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde aynı Kanunun 157 nci maddesi uyarınca basit dolandırıcılık suçundan hüküm kurulması,...nedenleriyle hüküm hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 11. CD, E. 2021/28423, K. 2023/7561, T.: 25.10.2023; Benzer kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/28020, K. 2024/6205, T.: 09.07.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/19111, K. 2024/9388, T.: 08.05.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/14842, K. 2024/8124, T.: 12.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/30303, K. 2024/8739, T.: 26.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/29464, K. 2023/1710, T.: 21.03.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2021/28423, K. 2023/7561, T.: 25.10.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2021/28423, K. 2023/7561, T.: 25.10.2023

Uyap Bilgi Bankası.

özelliğinin varlığını yeterli görmüş ayrıca bilişim sistemlerinin, “hilelinin aldatıcılığını kuvvetlendirmesini” zorunlu şart olarak aramamıştır.

Kanaatimizce internet üzerinden yapılmasaydı basit bir yalan olarak kabul edebileceğimiz bir davranış veya açıklama, internetin sağladığı sanal gerçeklik algısı sayesinde kişilerin iradesinin sakatlanmasına sebebiyet verebilmekte adeta sanal dünyanın kendisi tek başına Dönmezer’in mizansen kavramını⁷³³ karşılamaktadır. Bu nedenle, elektronik ticaret yöntemi ile ürün/hizmet satışı yapılarak veya sosyal medya (facebook, instagram, x) hesapları üzerinden sahte ürün/hizmet satış ilanları verilerek gerçekleştirilen hileli davranışlarda, internet temelli satış platformları veya sosyal medya hesapları aldatıcılığın esaslı unsurudur.⁷³⁴ Dolayısıyla sayılan yöntemlerle gerçekleştirilen hileli davranışlarda “bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması” unsuru kendiliğinden gerçekleşir. Buna rağmen bilişim sistemi üzerinden yapılan hileli davranışların failin hilesine doğrudan katkı sağlaması gerektiği şeklinde ayrıca bir şart aranması, bilişim sistemlerinin yapısından kaynaklanan (mündemiç olan-içkin olan) aldatıcılık özelliğini yok saymak olacaktır.

Tıpkı aldatıcılık özelliğinin bilişim sistemlerinin içeriğinde kendiliğinden bulunması (içkin olması) gibi failin mağdura ulaşmasında ve hileyi gerçekleştirmesinde sağladığı kolaylık unsuru da bilişim sistemlerinin içeriğinde bulunmaktadır.⁷³⁵ Zira internetin ve sosyal medyanın oluşturduğu sanal gerçeklik algısı sayesinde, dolandırıcılığın klasik yöntemlerinde gerekli olan, mağdur ile yüz yüze gelme, konuşma ve göz teması kurma, mağdurun algısını zayıflatmak için ilgisini başka noktalara çekme gibi fiziksel iletişim zorunluluklarına artık gerek kalmamıştır. İnternet sayesinde fail, bilgisayar başında oturarak herhangi bir yerde bulunan mağdurla anlık olarak iletişime geçebilmekte, oluşturduğu mizansenin bir parçası olarak bilişim sistemlerini (internet, sosyal medya, e-posta) kullanarak mağdurla karşı karşıya gelmeye ihtiyaç dahi duymadan kolayca

---

⁷³³Mizansen, yalan açıklamaların ve sarf edilen sözlerin doğruluğunu kuvvetlendirecek ve böylece muhatabın inceleme eğilimini etkileyebilecek bir takım dış hareketler veya sözler olarak tanımlanabilir. Bkz. Dönmezer, Mala Karşı Cürümler, s.453.

⁷³⁴ Agin, Dolandırıcılık, s.107, 110, Dursun, s.90.

⁷³⁵ Kolaylık unsuruna Yargıtay CGK kararlarında yapılan vurgu dikkate değerdir: “Günümüzde bilişim sistemleri ile sesli-görüntülü haberleşme, elektronik imzanın kabulü, yeni ticari ilişkiler, internet bankacılığı hizmeti ile para transferleri ve bunlar gibi pek çok yenilik toplumsal hayata girmiş, bilişim gerek iş gerekse günlük hayatta vazgeçilemeyecek kadar önemli bir noktaya ulaşmış, bilişim teknolojileri daha hızlı ve ucuz bir nitelik arz etmesi nedeniyle, klasik yöntemlere nazaran daha fazla tercih edilir duruma gelmiştir. Bu sistemlerin güvenle kullanılması, aynı anda hızlı ve kolayca birçok kişiye ulaşılması ve diğer taraftaki failin kontrol imkânını azaltması nedeniyle nitelikli hâl sayılmıştır.” Yargıtay CGK, E. 2018/15-51, K.2021/68, T.: 02.03.2021 Uyap Bilgi Bankası.

gerçekleştirdiği hileli hareketlerle mağdurun iradesini sakatlayıp haksız menfaat temin edebilmektedir. Sayılan nedenlerle öğretilerdeki görüşlerin aksine⁷³⁶ bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması unsurunun gerçekleştiğinin kabulü için internet üzerinden yayımlanan ilanda, aldatma kabiliyetini temin etmek için fiyatının düşük gösterilmesi, özelliklerinin abartılması veya mağdurda satın alma isteği oluşturan farklı yöntemlere başvurulmasına kanaatimizce gerek yoktur.

3.1.6. Phishing'in (Oltalama) Suç Vasfının Belirlenmesi

Phishing ile haksız menfaat elde etme yöntemi⁷³⁷, bilişim sistemlerine sızma tekniklerinden⁷³⁸ biri olan phishing terimini de içinde barındıran daha geniş kapsamlı bir kavramdır. Bu yöntemde, mağdurlara ait banka kartı bilgisi/kredi kartı bilgisi/mobil bankacılık giriş şifresi/SMS onay kodu benzeri bilgileri, çeşitli sosyal mühendislik yöntemleri ile (sahte link gönderme/sahte sms gönderme/banka reklamı linki gönderme/sahte web sayfasına yönlendirme/telefona gelen onay kodunu söyletme) ele geçirilmekte, sonrasında ele geçirilen bilgiler kullanılarak mağdurun bilgisi ve izni dışında internet bankacılığına tanımlı hesabından para çekilmekte veya kredi kartından online alışveriş yöntemiyle harcama⁷³⁹ yapılmaktadır.

Phishing her açıdan karma yapılı bir yöntemdir. Bu nedenle, TCK m. 158/1-f-l, TCK m. 142/2-e, TCK m. 245/1 ve TCK m. 244/4 düzenlenen suçların her birinin unsurlarını

⁷³⁶ Dülger, Bilişim Suçları, s. 630; Dursun, Dolandırıcılık, s. 312; Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s. 229, Korkmaz, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1427.

⁷³⁷ Bilişim sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık suçunun işleme yöntemlerinin biri olan phishing ayrı bir başlık açıklanmıştır. Bkz. Bölüm 2.1.4.7.

⁷³⁸ Bilişim sistemleri üzerinde suç oluşturan işlemlerin gerçekleştirilebilmesi için çeşitli yazılımlar veya teknikler kullanılmaktadır. Bu yazılım veya teknikler: truva atı, salam tekniği, hacking, ağ solucanları, tavşanlar, bukaemunlar, mantık bombaları, bilişim virüsleri, dos atakları, phishing, botnet saldırıları, web sayfası yönlendirme olarak örneklenebilir. Bkz. Dülger, Bilişim Suçları, s.120-135; Taştür, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, s.103; Akarslan, Bilişim Suçları, s.90.

⁷³⁹ *Online alışveriş yöntemi*: 3D güvenlik sistemi kullanarak veya mali order yöntemi ile gerçekleştirilebilir. Her iki yöntemde de sanal pos üzerinden fiziki kredi kartı olmaksızın kredi kartına ait numara, son kullanma tarihi ve güvenlik kodu numarası kullanılarak harcama yapılır. 3D secure sistemi adından da anlaşılacağı üzere, üç boyutlu yani satıcı alıcı ve bankanın aynı anda dahil olduğu güvenlik protokollerinin uygulandığı sistemdir. Bu yöntemde banka tarafından kredi kartı sahibinin banka sisteminde tanımlı olan telefonuna tek kullanımlık (OTP) şifre gönderilir.

Mail order yöntemi: Bankomat kartı bilgilerinin talimat doğrultusunda fizik kart olmaksızın pos cihazına girilmesi ile gerçekleştirilir. Bu yöntemde 3D güvenlik sistemi kullanılmamakta dolayısıyla kredi kartı sahibinin telefonuna onay kodu gelmemektedir.

Her iki alışveriş metodunda da mağdurun fiziki kartı kullanılmamaktadır. Kredi kartının üzerindeki numaralar, son kullanma tarihi ve CCV bilgisi kullanılarak bankanın kart sahibine tanıdığı limit kadar harcama yapıp bankaya borçlanmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın devamında kullandığımız kredi kartından online harcama yapma ifadesi, 3D secure ve mail order yöntemlerinin her ikisi de kapsayacaktır. Bkz. Semiz, Bilişim Suçları, s.41.

belirli oranda içermektedir. Ayrıca phishing yöntemi mağdurun işbirliğinin boyutuna, ele geçen bilginin kredi kartı bilgisi veya mobil bankacılık bilgisi olmasına göre kendi içinde alt versiyonlara ayrılmaktadır. Dolayısıyla phishing yönteminin, dolandırıcılık suçu özelinde öğretide ve uygulamada en fazla tartışılan ve çelişkili kararlar verilmesine neden olan yöntem olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu durumun bir sonucu olarak phishing yöntemi ile haksız menfaat elde etme eylemi içeren, sadece mağdur ve faili farklı olan, geriye kalan tüm özellikleri birbiri ile benzeşen somut olaylara ilişkin yargılamalarda, Yargıtayın farklı daireleri arasında, farklı istinaf mahkemeleri arasında hatta aynı istinaf mahkemesinin farklı daireleri arasında birbirinin zıddı kararlar verildiği görülmektedir. Bu husustaki içtihat farkları halen giderilmemiştir. Çalışmanın temel önermesi phishing yöntemiyle haksız menfaat elde etme fiilinin suç vasfının belirlenmesi ve halen devam eden içtihat farklarının ortaya konulmasıdır. Bu amaçla ilk olarak öğretideki görüşlere yer verilmiş, sonrasında Yargıtayın ve istinaf mahkemelerinin yaklaşımı tüm versiyonlar açısından ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Öğretide phishing yönteminin suç vasfına ilişkin birbirinin zıddı görüşler bulunmaktadır. Örneğin, phishing yönteminin dolandırıcılık suçunun unsurlarını ihtiva etmediğini savunan yazarlardan Başbüyük'e göre, dolandırıcılık suçu, hileli hareketlerle hataya düşürülen muhatabın tasarrufu sonucunda yarar elde edilmesi şeklinde icra edilmektedir. Muhatabın, faile malvarlığı zararına yol açacak hareketleri yapabilme imkânı tanınması yeterli değildir. Eğer hileli hareketler, kredi kartı bilgileri veya internet bankacılığı şifresi gibi verileri elde etmek adına gerçekleştirilmiş ise, kredi kartı veya internet bankacılığı bilgilerinin ele geçirilmesi bakımından TCK m. 136, söz konusu bilgilerin kullanılması suretiyle elde edilen yararlar bakımından ise kredi kartı için TCK m. 245/1, internet bankacılığı için TCK m. 142/2-e hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.⁷⁴⁰ Bilen'e göre, phishing saldırılarında zarar, mağdurun tasarrufunun doğrudan sonucu değildir. Bir eylemin dolandırıcılık suçunu oluşturması için gerekli olan, mağdurun malvarlığı üzerinde tasarrufunun, yani suça konu şeyin bizzat mağdur tarafından tesliminin söz konusu olmadığı durumlarda, hileli davranış var olsa bile sadece hırsızlık suçuna konu eşyanın muhafazasında gevşekliğe neden olur. Bu durumda da failin eylemi yine de halen hırsızlıktır. Örneğin hileli davranışlar sayesinde hırsızlık yapılacak eve girişin kolaylaşması, bir kişiden banka şifresinin öğrenilmesi benzeri fiillerde, mağdurun

---

⁷⁴⁰ Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.228.

gerçekleştirdiği tasarruflar malvarlığında doğrudan bir azalma sonucu doğurmadığından dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır.⁷⁴¹ Dursun’a göre, phishing yöntemi ile fail, kişilerin özel bilgilerini izinsiz olarak elde etmektedir. Ancak kişiler, özel bilgilerinin elde edilmesi ile değil, bu bilgilerin kullanılarak banka hesaplarında bulunan paralarının çekildiği anda zarara uğramaktadırlar. Yine zarar hesap sahibi mağdur tarafından doğrudan değil, faile özel bilgilerini vermek suretiyle dolaylı yoldan sağlanmaktadır. Bu nedenle “phishing yöntemi” ile gerçekleştirilen eylemler, dolandırıcılık suçuna sebebiyet vermeyecektir. Phishing yönteminde iki aşamalı bir eylem vardır. Fail ilk aşamada kişilerin kişisel verilerini hukuka aykırı olarak ele geçirmekte (TCK m. 136), ikinci aşamada ise hukuka aykırı olarak elde ettiği bu verileri kullanmak suretiyle kişilerin banka hesaplarında bulunan paralarını hırsızlamaktadır (TCK m. 142/2-e).⁷⁴² Korkmaz’a göre, dolandırıcılık suçunu diğer suçlardan ayıran unsur, mağdurun hileli şekilde elde edilen rızasıdır. Bu demek oluyor ki, mağdur, kendi rızasıyla malvarlığı üzerinde bir tasarruf işlemi gerçekleştirmelidir. Şayet, rızası olmaksızın, hileli davranışlarla elde edilen bilgilerle, bir kimse mağdurun malvarlığında bir zarara neden olursa, bu durumda dolandırıcılıktan söz edilemez. “Phishing” yönteminde mağdurun malvarlığında meydana gelen zarara ilişkin bir rızası bulunmadığından, bu yöntemle elde edilen haksız yararlar bakımından fiil, “bilgi sistemlerinin kullanılması suretiyle” işlenen hırsızlık suçu kapsamında değerlendirilmelidir.⁷⁴³ Agin’e göre, phishing yöntemi, esasında bir kimlik hırsızlığıdır. Phishing yönteminde mağdurun, kendi malvarlığı üzerinde fail lehine yapmış olduğu bir tasarruf işlemi yoktur. Mağdurun aldatılmış iradesi ile yaptığı tasarruf sadece kişisel bilgilerini faile vermekten ibarettir. Bu nedenle hile ile yarar arasında doğrudan bir neden sonuç ilişkisi bulunmamaktadır. Buna göre fail, hileli davranışlarla banka bilgilerini ele geçirerek TCK m. 136’da yer alan suçu, sonrasında bu bilgileri kullanarak mağdurun hesabından kendi hesabına para aktararak TCK m. 142/2-e yer alan suçu işlemiş olacaktır. Dolayısıyla phishing yöntemi, kimlik hırsızlığı ve bilgi hırsızlığı suçlarının birleşiminden oluşan bir yöntemdir.⁷⁴⁴

---

⁷⁴¹ Bilen Dolandırıcılık, s.155, 186, 298.

⁷⁴² Dursun, Dolandırıcılık, s.316.

⁷⁴³ Korkmaz, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1428; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.95.

⁷⁴⁴ Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.181.

Phishing yönteminin dolandırıcılık suçunun unsurlarını ihtiva etmediğini savunan yazarlara göre özetle;⁷⁴⁵ dolandırıcılık suçunda mağdurun kendi malvarlığı yönünden zararlı, başkalarının malvarlığı yönünden yararlı olan bir tasarrufu bizzat kendi rızası ile yapması zorunludur.⁷⁴⁶ Ancak mağdur rızası, hileli davranışlar ile sakatlanan ve bu nedenle şeklen var olan ancak hukuken geçerli olmayan bir rızadır.⁷⁴⁷ Phishing yönteminde, dolandırıcılık suçunun temel ayırt edici özelliği olan “hileli davranışlarla iradesi sakatlanan mağdurun suça konu malvarlığı değerini faile bizzat kendi rızasıyla teslim etmesi” unsuru gerçekleşmemektedir.⁷⁴⁸ Bu nedenle Phishing yöntemiyle haksız menfaat elde etme eylemi diğer unsurların varlığına göre TCK m. 245/1 veya TCK m. 142/2-e olarak nitelendirilmelidir.⁷⁴⁹

Yargıtay 2.CD’nin, phishing yöntemiyle haksız menfaat elde edilmesi fiilinin TCK’nın 158/1-f maddesindeki nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğuna dair oy çokluğu ile alınan kararına⁷⁵⁰ karşı Yargıtay üyeleri Sadi Doğan ve Yunus Nadi Kolukısa’nın, muhalefet şerhi, phishing yönteminin TCK’nın 142/2-e maddesindeki suçu oluşturduğuna ilişkin öğretilde savunulan görüşün özeti mahiyetinde olduğundan dikkate değerdir.

“İncelenen olayda; iddianame, ilk derece mahkemesi ve istinaf mahkemesi kabulüne göre sanıkların “phishing yöntemi” (bankanın web sitesi ile aynı görünümde site açıp mağdurun bu siteyi bankanın gerçek sitesi zannetmesi sağlanarak internet bankacılığı yoluyla hesabına girmek isteyen mağdurun bilgilerinin ve şifresinin ele geçirilmesi) ile mağdurun banka bilgilerini ve şifresini ele geçirerek hesabından

⁷⁴⁵ Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.228; Bilen Dolandırıcılık, s.155; Dursun, Dolandırıcılık, s.316; Korkmaz, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1428; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.95; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.181; Gül, Bilişim Suçları, s.134; Eryiğit, Dolandırıcılık, s.75.

⁷⁴⁶ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.814; Bilen, Dolandırıcılık, s.298; Ekici, Dolandırıcılık, s.279; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.437; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.57; Artuç, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.811; Selçuk, Dolandırıcılık, s.71

⁷⁴⁷ Yazıcıoğlu, R. Yılmaz, Hırsızlık Suçunun Malvarlığına Karşı İşlenen Benzer Suçlardan Ayrımı, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 2, Aralık 2013, s.780

⁷⁴⁸ “Dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için; failin bir kimseyi, kandırabilecek nitelikte hileli davranışlarla hataya düşürüp, onun veya başkasının zararına, kendisine veya başkasına yarar sağlaması gerekmektedir. Dolandırıcılık suçunda, failin hileli hareketleri sonucu sakatlanmış irade neticesinde kişiye ait malvarlığının mülkiyetinin devri, hırsızlık suçunda ise; menkul bir malın, sahibinin rızası dışında alınması, mal üzerinde mağdurun zilyetliğine son verilmesi, mağdurun suç konusu eşya üzerindeki zilyetlikten doğan tasarruf haklarını kullanmasının olanaksız hale gelmesi söz konusudur.” Yargıtay 11. CD, E. 2021/14945, K. 2024/491, T.:16.01.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁴⁹ Bilen, Dolandırıcılık, s.155; Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.101; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.181; Korkmaz, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1428; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.95; Dursun, Dolandırıcılık, s.316; Eryiğit, Dolandırıcılık, s.75.

⁷⁵⁰ Yargıtay 2. CD, E. 2022/13584, K. 2022/21159, T.: 19.12.2022 Uyap Bilgi Bankası.

başka hesaplara para transferi yaparak çektikleri hususunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Sorun sanıkların bu eylemlerinin nasıl nitelendirileceği hususunda ortaya çıkmaktadır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tebliğnamesinde sanıkların eyleminin 158/1-f maddesi kapsamında değil, 142/2-e maddesine uygun hırsızlık suçunun olduğunu belirterek istinaf kararının onanmasını talep etmiştir...

Mevzuat ve içtihatlar doğrultusunda yapılan değerlendirmede;

...Sanıkların arayüz kullanarak hileli vasıtalarla mağdurun hesap bilgilerini ve şifresini elde ettikleri ve sonrasında bu bilgilerle hesabından birden çok kez transfer yaparak para çektikleri olayda kanaatimizce eylemi öncelikle ikiye ayırmak gerekmektedir. Sanıklar ilk olarak mağdurun hesabına ve şifresine arayüz kullanarak hile ile erişmişlerdir. Bu birinci eylemden sonra ikinci eylem olan para transferlerini gerçekleştirmişlerdir. Burada dikkat edilmesi gereken husus mağdurun hiçbir şekilde iradesi fesada uğratarak kendi işlemi ile bir transfer yapılmadığı hususudur. Mağdur hataya ve hileye banka hesabına mobil internet şubesi ile giriş yaptığı sırada bu bilgileri elde etmek için düşürülmüştür. Sanıkların hilesi ile herhangi birisine para transferi yapmak üzere aldatılmak suretiyle bu tuzağa düşürülmemiştir. Nitekim mağdur ifadesinde sadece bankadaki bilgilerini kontrol etmek amacıyla işlem yaptığını bilgilere ulaşamayınca da işlemi tamamlamaktan vazgeçtiğini sonrasında bankadan uyarı gelmesi üzerine de internet üzerinden hesaba ulaşılması işlemlerini engellediğini ifade etmektedir. Sanıklar mağdurun banka bilgilerine arayüz kullanmadan başka vasıtalarla da erişebilirlerdi. Bu olayda doğrudan mağdur hileye düşürülerek bilgilerine ulaşılmıştır. Kanaatimizce her iki durumda da netice aynıdır. Elde edilen bilgilerden sonra sanıklar yeni bir eylemde bizzat kendi işlemleri ile para transferleri yapmaktadırlar.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu ve Dairelerin dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için belirlediği ilkelerden birisi de yukarıda izah edildiği üzere kullanılan hileli davranışlarla mağdur yanılgıya düşürülmeli ve bu yanıltma sonucu yalanlara inanan mağdur tarafından sanık veya bir başkasına haksız çıkar sağlanmalıdır. Olayımızda mağdur yalan ve hile olduğu kabul edilen eylemlerle kesinlikle para transferi yapmamıştır. Aldatma ögesi olan banka arayüzü ile hesap bilgilerinin çalınmasına sebebiyet vermiştir. Yani aldatma ve hile şifre ve banka bilgilerini elde etmeye yöneliktir. Bu eylem ise kesinlikle dolandırıcılık suçunun bir unsuru değildir. Bu eylem olsa olsa TCK'nın 136.maddesindeki kişisel verilerin haksız şekilde elde edilmesi suçunu oluşturur. Sanıklar hileli vasıtalarla elde ettikleri bu bilgilerle

mağdurun haberi ve bilgisi olmadan, para transferi sırasında bizzat mağdurun iradesini fesada uğratacak bir eylemde bulunmadan, mağdurun hesabından bu bilgilerle para transferlerini bizzat kendileri yapmışlardır. Mağdurun hesabındaki paranın eksiltilmesinin sebebi mağdurun iş ve işlemleri ile yanıltılmış iradesinden kaynaklanmamaktadır, tam tersine sanıkların hileli ve haksız şekilde elde ettikleri bilgilerle yeni bir işlem yaparak mağdurun hesabının eksiltilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Mağdurun bu transferden haberi bile yoktur, bu transfer için bir iradesi de yoktur. Sanıkların bu eylemi de apaçık bir şekilde bilişim sisteminin kullanılması suretiyle mağdurun hesabından para çalınması, yani TCK'nın 142/2-e maddesindeki tanımlanan eylemdir. Ayrıca yerel savcılıkça dava açılmamışsa da eylem ilk kısmı ile aynı zamanda TCK'nın 136/1.maddesindeki kişisel verilerin haksız elde edilmesi suçunu oluşturmaktadır. Dava açılmadığı için bu kısım değerlendirmemiz dışındadır. Açıklanan gerekçelerle eylemin para transferi sırasında mağdurun herhangi bir müdahale ve bilgisinin olmaması, bu konuda aldatılan ve yanıltılan bir iradesinin de bulunmaması tam tersine sanıkların mağdurdan haksız elde ettikleri bilgilerle bizzat transfer işlemini kendilerinin yapıp tamamlaması nedeniyle eylemin TCK'nın 158/1-f maddesi değil 142/2-e maddesine uygun olduğu düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılamıyoruz.”

Phishing yönteminin nitelikli dolandırıcılık olarak nitelendirilmesi gerektiğini savunan yazarlardan Mahmutoglu'na göre⁷⁵¹, phishing yöntemiyle haksız menfaat elde edilmesi fiilinde gerçek bir kişinin aldatılması ile mağdurun zararına olarak failin yarar elde etmesi unsurları mevcut olduğundan dolandırıcılık suçu oluşur. Atalan'a göre⁷⁵², phishing eyleminde fail, mağdurla muhatap olmakta, mağdura yönelik hileli hareketler sergileyerek, haksız menfaat temin etmektedir. Bu nedenle eylem dolandırıcılık kapsamındadır. Ekici'ye göre⁷⁵³, hileli davranışlarla aldatılan bir sistem değil insandır, bu nedenle dolandırıcılık suçunun unsurları oluşmaktadır. Ayrıca Mahmutoglu ve Atalan, suç vasfının belirlenmesine ilişkin ikili bir ayrıma gitmekte ve phishing yöntemiyle mağdurun internet bankacılığı bilgileri ele geçirilerek haksız menfaat elde edilmesi halinde TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli halin oluşacağını ancak mağdurun kredi kartı bilgisi ele geçirilerek haksız menfaat elde edilmesi halinde özel norm olan TCK'nın 245/1

⁷⁵¹ Mahmutoglu, Bilişim Alanındaki Suçlar, s.885.

⁷⁵² Atalan, Türk Ceza Kanunu'nda 158/1-f ve 245/1 Maddeleri, s.71,73.

⁷⁵³ Ekici, Dolandırıcılık, s.377.

maddesindeki suçun oluşacağını savunmaktadır.⁷⁵⁴ Ekici ise phishing yönteminin bütün halinde TCK'nın 158/1-f maddesindeki suçu oluşturduğu görüşündedir.⁷⁵⁵

Yargıtay ve İstinaf Mahkemelerinin phishing hususundaki kararlarında yeknesaklık bulunmadığından ayrıca Mahmutoğlu ve Atalan'ın yaptığı ikili ayrımın, Yargıtayın ilgili ihtisas daireleri tarafından da benimsendiğinden, Yargıtay uygulamasının daha açıklayıcı bir nitelendirmesini yapılabilme amacıyla phishing yöntemi, öncelikle mağdurun işbirliğinin yoğunluğuna göre iki versiyona ayrılmış, sonrasında her bir versiyon ayrıca mobil bankacılık bilgilerini ele geçirme ve kredi kartı bilgisi ele geçirme şeklinde ikili ayrıma tabi tutulmuş, böylelikle toplam dört alt versiyon için Yargıtayın ve İstinaf Mahkemelerinin görüşlerine yer verilmiştir.

Birinci versiyonda; mağdur, telefonuna/bilgisayarına gelen bir linke tıklayarak aslında zararlı yazılım içeren indirme işlemine onay vermekte, böylelikle bilgisayarına/akıllı telefonuna casus program/zararlı yazılım yüklenmesine neden olmaktadır. Arka planda çalışan zararlı yazılım/casus program aracılığıyla mağdurun bilişim sistemine sızan failler, ele geçirdikleri kişisel bilgileri/mobil bankacılık bilgilerini kullanarak mağdurun hesabından internet bankacılığı aracılığıyla para çekmekte veya kredi kartından harcama yapmaktadır. Bu versiyonda mağdurun işbirliği oranı düşüktür zira tüm sürece sadece linke tıklama şeklinde dahil olmaktadır.

Birinci versiyonun mağdurun vadesiz hesabından internet bankacılığı aracılığıyla para çekme şeklinde neticelenen alt versiyonunun (alt versiyon-1-1) TCK'nın 142/2-e maddesindeki suçu oluşturduğuna ilişkin olarak öğretide⁷⁵⁶ ve uygulamada⁷⁵⁷ tartışma yoktur.

---

⁷⁵⁴ Mahmutoğlu, Bilişim Alanındaki Suçlar, s.885; Atalan, Türk Ceza Kanunu'nda 158/1-f ve 245/1 Maddeleri, s.71,73

⁷⁵⁵ Ekici, Dolandırıcılık, s.377.

⁷⁵⁶ Bilen, Dolandırıcılık, s.155; Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.101; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.181; Korkmaz, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1428; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.95; Dursun, Dolandırıcılık, s.316; Eryiğit, Dolandırıcılık, s.75, Atalan, Türk Ceza Kanunu'nda 158/1-f ve 245/1 Maddeleri, s.71,73.

⁷⁵⁷ “müşteki Murat'ın ..Şubesinde bulunan hesabına şifresini etkisiz hale getirilerek girildiği ve sanığın sahibi olduğu .. Şubesindeki hesabına müşterinin bilgisi dışında 24.993,22 TL eft gönderildiği, ve bizzat sanık tarafından, çektiğinin anlaşıldığı olayda 5237 sayılı TCK'nın 142/2-e. maddesinde düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu oluşturduğu..” Yargıtay 6. CD, E. 2021/2170, K. 2021/16577, T.: 27.10.2021;

“katılanın hesabından, internet bankacılığı sistemine girilerek sanığın hesabına aktarılan paranın, aynı gün sanık tarafından çekildiği olayda; sanığın eyleminin bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu oluşturduğu ve mahkemece ek savunma verilerek sanık hakkında 5237 sayılı TCK'nın 142/2-e maddesi ile uygulama yapıldığı anlaşılmakla; mahkemenin kabul ve değerlendirmesinde bir isabetsizlik görülmediği..” Yargıtay 2. CD, E. 2020/30231, K. 2021/11419, T.: 07.06.2021;

Benzer şekilde, birinci versiyonun mağdurun kredi kartından harcama yapma şeklinde neticelenen alt versiyonunun (alt versiyon-1-2) TCK'nın 245/1 maddesindeki suç oluşturduğuna ilişkin olarak yine öğretide⁷⁵⁸ ve uygulamada⁷⁵⁹ tartışma bulunmamaktadır.

İkinci versiyonda ise mağdurun işbirliği aşamalı olarak daha belirgindir. İkinci versiyon genellikle üç farklı mizansen dahilinde gerçekleşir. Birinci mizansende, mağdur, internette gezinirken reklam olarak karşısına çıkan kredi kartı aidat iadesi/ucuz kredi/saatlik indirim kampanyası/evden paketleme iş ilanı/devlet bursu benzeri sahte reklamlara veya ilanlara inanmakta, reklamdaki/ilandaki linke tıklayarak giriş yaptığı ekranın ilgili bankanın/alışveriş sitesinin/kamu kurumunun yasal web sitesi olduğunu düşünerek, açılan ekrana kredi kartı bilgilerini/mobil bankacılık bilgilerini/şifrelerini/telefona gelen onay kodu bilgilerini girmekte, sonrasında mağdurun bilgisi ve izni dışında kredi kartından harcama yapılmakta veya hesabından internet bankacılığı aracılığıyla para çekilmektedir. İkinci mizansende, mağdur yine sahte linke tıklayarak giriş yaptığı ekrana ilgili bankanın/alışveriş sitesinin/e-ticaret sitesinin/kamu

---

“Adı geçen bankaya müzekkere yazılarak internet bankacılığına açık herhangi bir banka hesabı sahibinin açılış şifresinin elde edilmesi halinde başkalarına ait her türlü internet ortamından girilerek söz konusu internet bankacılığının kullanılıp kullanılamayacağını, başka bir anlatımla yalnızca internet bankacılığı şifresi ele geçirilerek bu şifre ile katılana ait olmayan bir telefondan veya başka bir bilgisayardan katılanın internet/mobil şubesine girilerek bankacılık işlemleri yapılıp yapılamayacağı, yapılabilmesi halinde bunun banka tarafından fark edilip edilemeyeceğinin sorularak tespit edilmesi, suretiyle elde edilecek sonuçlara göre herhangi bir kopyalama ve farklı gösterilme tespit edilememesi halinde..sanıkların katılan ile hiç teması olmaksızın yalnızca sahte linke bilgilerin girilmesi sağlanarak sanıkların hesabına para aktarımı yapılmış olduğunun tespit edilmesi halinde sanıkların eyleminin bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu oluşturacağı gözetilmeksizin eksik inceleme sonucunda yazılı şekilde hükümler kurulması,..” Ankara BAM, 10. CD, E. 2020/1796, K. 2022/827, T.: 11.04.2022 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁵⁸ Bilen, Dolandırıcılık, s.155; Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.101; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.181; Korkmaz, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1428; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.95; Dursun, Dolandırıcılık, s.316; Eryiğit, Dolandırıcılık, s.75; Atalan, Türk Ceza Kanunu’nda 158/1-f ve 245/1 Maddeleri, s.71,73.

⁷⁵⁹ “Dava dosyası kapsamına göre, sanığın, Bimeks Bilgi İşlem A.Ş’nin internet üzerinden satış yapan sitesine, ..an@hotmail.com, ..unn@hotmail.com, _34@hotmail.com isimli e posta adresleri ile üye olarak, .. tarihleri arasında mağdurlara ait kredi kartı bilgilerini kullanmak suretiyle bir çok alışveriş yaptığı iddiasına ilişkin olarak; 5237 sayılı Kanunun 245 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun mağduru kart sahibi olup, yargılamaya konu olayda kullanılan kredi kartlarının farklı mağdurlara ait olması ve mağdur Arzu’ya ait kredi kartının ise farklı tarihlerde kullanılması karşısında, sanığın eyleminin her bir mağdura karşı ayrı suç oluşturduğu..” Yargıtay 8. CD, E. 2024/24269, K. 2025/2185, T.: 18.03.2025;

“ele geçirilme şekli tespit edilemeyen katılanlara, müşteki ve mağdura ait banka ve kredi kart bilgileri ile (8 ayrı kredi kartıyla) toplam 10.700,00 TL’lik ödemede bulunduğu.... müştekiye ve mağdura ait ele geçirdikleri kart bilgilerini kullanarak alışveriş yapmaları şeklindeki eyleminin başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunu oluşturduğu” Yargıtay 8. CD, E. 2023/5197, K. 2025/1737, T.: 05.03.2025 Uyap Bilgi Bankası.

kurumunun yasal web sayfası olduğunu düşünerek iletişim numarasını bırakmakta veya sahte sayfadaki iletişim numarasını⁷⁶⁰ bizzat aramaktadır. Sonrasında mağdurun doğrudan araması veya sisteme eklediği iletişim numarasının failer tarafından aranması neticesinde, fail ile mağdur yüz yüze gelmeden iletişime geçmektedir. Görüşme sırasında failer, kendilerini bankacı/ kamu görevlisi/müşteri hizmetleri yetkilisi/ sigortacı/firma çalışanı olarak tanıtmakta ve çeşitli sosyal mühendislik yöntemleri ile mağdurun kredi kartı bilgisini veya mobil bankacılık bilgisi ile yine mağdurun telefonuna gelen onay şifresini mağdurdan isteyerek ele geçirmektedir. Sonrasında mağdurun bilgisi ve izni dışında kredi kartından harcama yapılmakta veya hesabından internet bankacılığı aracılığıyla para çekilmektedir. Üçüncü tür mizansende ise mağdurun GSM hattını doğrudan arayan failer kendilerini bankacı/ kamu görevlisi/müşteri hizmetleri yetkilisi/ sigortacı/firma çalışanı olarak tanıtmakta ve çeşitli sosyal mühendislik yöntemleri ile mağdurun kredi kartı bilgisini veya mobil bankacılık bilgisi ile yine mağdurun telefonuna gelen onay şifresini mağdurdan isteyerek ele geçirmektedir. Sonrasında mağdurun bilgisi ve izni dışında kredi kartından harcama yapılmakta veya hesabından internet bankacılığı aracılığıyla para çekilmektedir. Görüleceği üzere, ikinci versiyonun sayılan üç farklı işleme yönteminde (mizansen), mağdurun sakatlanan iradesi ile dahil olduğu işbirliği süreci sadece linke tıklama noktasında olmayıp fazladan mobil bankacılık bilgisi veya kredi kartı bilgisini ayrıca telefonuna gelen onay kodlarını sahte sitedeki ekrana girme veya telefon görüşmesi sırasında bizzat aktarmayı da içermektedir.

İkinci versiyonun mağdurun vadesiz hesabından internet bankacılığı aracılığıyla para çekme şeklinde neticelenen alt versiyonunun (alt versiyon-2-1) suç vasfı öğretide ve uygulamada tartışmalıdır. Öğretide baskın görüş⁷⁶¹ failin eylemini TCK m. 142/2-e olarak vasıflandırılmakla birlikte Yargıtayın ilgili ihtisas daireleri⁷⁶² ve İstinaf Mahkemelerinin

---

⁷⁶⁰ Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunda failerin kullandığı GSM hatlarının neredeyse tamamı açık hat/patates hat tabir edilen yabancı uyruklu şahıslar adına olan GSM hatlarıdır. Bu durumun sakıncaları uygulamada yaşanan sorunlar başlığı altında ayrıca tartışılmıştır. “Patates Hat” ifadesi yargısal kararlarda da geçmektedir. Bkz Bölüm 3.4.4.. Bkz Konya BAM 8. CD, E. 2024/3569, K. 2025/728, T. 12.02.2025; İzmir BAM 27. CD, E. 2024/705, K. 2025/1639, T. 22.04.2025; İstanbul BAM 34. CD, E. 2021/2922, K. 2025/507, T. 26.02.2025 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁶¹ Bilen, Dolandırıcılık, s.155; Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.101; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.181; Korkmaz, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1428; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.95; Dursun, Dolandırıcılık, s.316; Eryiğit, Dolandırıcılık, s.75.

⁷⁶² “..Katılanın internet bankacılığı şifresinin iradesinin fesada uğratılması neticesinde ele geçirilmesi neticesinde internet bankacılığı hesabına ulaşılarak buradaki meblağın başka bir yere gönderilmesi eyleminin bilişim sistemini kullanmak yoluyla nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğu” Yargıtay 8. CD, E. 2024/152, K. 2024/7551, T.: 09.10.2024;

büyük bir kısmı (Ankara, İstanbul, İzmir, Sakarya, Bursa, Gaziantep, Samsun, Adana, Antalya)⁷⁶³ ise failin eylemini TCK m. 158/1-f-l olarak nitelendirmektedir. Ancak az da

---

"Sanığın, axess@bireysel.akbank.com isimli elektronik posta adresini oluşturarak, katılanın MSN adresine, .. tarihinde kredi kartı ücretlerinin geri ödeneceğine dair mesaj gönderdiği, bunun üzerine katılanın sanığın banka görevlisi olduğunu düşünerek, sanığın kendisinden talep ettiği kart bilgilerini, şifresini ve kişisel bilgilerini verdiği, sanığın sistem üzerinden katılanın cep telefonuna şifre gönderdiği ve katılanın şifreyi sanığa internet üzerinden yazdığı, sanığın katılan ile ertesi gün haberleşmek üzere sistemden ayrıldığı, .. tarihinde tekrar MSN üzerinden görüşerek katılanın cep telefonuna gelen şifreyi kendisine göndermesini istediği ve katılana bankaya gittiğinde kart ücretini alabileceğini söylediği, katılanın bankaya gittiğinde, hesabından .. tarihinde 700 TL ve 800 TL çekildiğini öğrendiği, bu suretle sanığın bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediği..." Yargıtay 15.CD, E. 2013/12487, K. 2015/26234, T.: 03/06/2015;

"Katılanın .. bulunan hesabına ait bilgilerin ve şifresinin internet üzerinden "phishing" yöntemi (bankanın web sitesi ile aynı görünümde sahte site açıp, bu siteyi bankanın gerçek sitesi zannetmesi sağlanıp, aldatılarak internet bankacılığı yoluyla hesabına girmek isteyen hesap sahiplerinin girmiş olduğu hesap bilgileri ve şifresinin ele geçirilmesi) ile ele geçirildikten sonra bu bilgiler kullanılarak katılan hesabından...Ö. M... hesabına, katılanın bilgisi ve rızası dışında .. havale yapıldığı, havale yapılan tutarın 1500 TL'sinin suç tarihinde ATM cihazından sanık tarafından çekildiği...olayda, TCK'nın 158/1-f maddesine ilişkin gerekçede "...Dolandırıcılık suçunun, bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle işlenmesi de, birinci fıkranın (f) bendinde bu suçun bir nitelikli unsuru olarak kabul edilmiştir. Bilişim sistemlerinin ya da birer güven kurumu olan banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması, dolandırıcılık suçunun işlenmesi açısından önemli bir kolaylık sağlamaktadır. Banka ve kredi kurumları açısından dikkat edilmesi gereken husus, bu kurumları temsilen, bu kurumlar adına hareket eden kişilerin başkalarını kolaylıkla aldatabilmeleridir." hususunun belirtildiği; madde gerekçesi ve tüm dosya kapsamı göz önüne alındığında, sanığın eyleminin 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f maddesinde düzenlenen suç oluşturduğu..." Yargıtay 2.CD E. 2022/13584, K. 2022/21159, T.: 19/12/2022. Not. Kararda üyeler Sadi Doğan ve Yunus Nadi Kolukısa'nın failin eylemi TCK m. 142/2-e olur gerekçesi ile muhalefet şerhi bulunmaktadır. Karar zaten 3-2 oy çokluğu ile alınmıştır.;

"Sanığın katılanı arayarak banka görevlisi olduğunu belirttiği, bilahare katılıandan banka şifresini temin ederek internet bankacılığı hesabına girdiği ve kendi hesabına para göndererek TCK'nın 158/1-l maddesinde düzenlenen banka görevlisi olarak tanıtmak suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediği iddia edilen olayda; ilk derece mahkemesince aynı zamanda bankayı vasıta kılmak suretiyle dolandırıcılık suçunun işlendiğinden bahisle ek savunma da alınarak eylemin hem TCK'nın 158/1-l hem de 158/1-f maddelerinde düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçlarını oluşturduğu belirtilerek.. hüküm kurulmuşsa da, sanığın katılanın banka şifresini telefonla arayarak temin ettiği ve katılana ait internet bankacılığı hesabına girerek katılanın bilgisi ve rızası dışında havale işlemi yaptığı, zira hilenin banka veya kredi kurumu aracı kılınarak değil sanığın banka görevlisi olduğunu belirterek şifreyi almasıyla meydana geldiği, bu hileli hareketin sonucunda katılanın bankacılık sistemine girilerek haksız menfaatin temin edildiği, dolayısıyla suç tarihine göre sanığın eyleminin yalnızca TCK'nın 158/1-l maddesinde düzenlenen suç oluşturduğu..." Yargıtay 11. CD, E. 2021/40681, K. 2022/7096, T.: 21.04.2022;

"Katılanın suç tarihinde ... numaralı telefon numarasından arandığı, arayan şahsın 'Yapı Kredi Bankası' müşteri hizmetlerinden aradığını söyleyerek katılana ait kişisel bilgiler ile banka bilgilerini katılana söyleyerek katılan üzerinde bankadan aradıkları hususunda güven oluşturduğu, katılanın kredi kartından alınan kart aidatlarının kendisine iade edileceğinden bahisle hileli hareketler ile katılıandan bilgileri temin edilmek suretiyle hesabından rızası dışında 35.000,00 TL kredi çekildiği, yine katılanın hesabından 3.500,00 TL harcama yapıldığı, katılıandan dolandırıcılık suretiyle elde edilen paranın sanıkların banka hesaplarına gönderildiği.; sanıkların bu şekilde üzerilerine atılı (TCK 158/1-l maddesindeki) suç işledikleri..." Yargıtay 11. CD, E. 2022/11226, K. 2023/10873, T.: 26.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁶³ *"..sanığın, Vakıfbanka ait kampanya linki paylaşarak katılanın linki tıklamasını sağladıktan sonra katılanın hesabından aynı gün saat 23:55 sıralarında M.C. hesabına 5.100 TL, 23:57 sıralarında kendi hesabına 4.900 TL havale ettiği, yine aynı saatte 8.000 TL kredi kartı nakit avansı kullanarak 23:58 sıralarında kendi hesabına 4.950 TL havale ettiği, bu şekilde gerçekleşen olayda; sanığın phishing yöntemi ile gerçekleştirmiş olduğu eyleminin, hem bilişim sistemini araç olarak kullanması hem de kendisini banka görevlisi olarak tanıtması ya da banka ile ilişkili olduğunu söylemesi nedeniyle 5237 sayılı TCK'nın 158/1-*

olsa phishingin bu tür alt versiyonunun TCK m. 142/2-e olduğu yönünde İstinaf Mahkemesi (Kayseri, Erzurum, Van, Konya) kararları da bulunmaktadır.⁷⁶⁴

f ve 158/1-l bentlerinde düzenlenen suçları oluşturduğu.” Sakarya BAM 8. CD, E.2023/3197, K. 2024/2342, T.: 30.10.2024;

“Sanık R. E.’in, iştirak halinde hareket ettiği kimliği meçhul şahıs veya şahıslarla, Halk Bankasının web sitesi ile aynı görünümde oluşturduğu sahte siteye giriş yapan mağdurun hesap bilgilerini ve şifresini ele geçirdikten sonra, bu bilgileri kullanarak mağdurun hesabına erişim sağladıktan sonra, diğer sanık O. Y.’e ait hesaba, mağdurun bilgisi ve rızası dışında 3.000,00-TL havale yaptığına...ilişkin İlk derece Mahkemesi’nce sanığın sabit olan eyleminin "bilgi sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu oluşturduğu kabul edilerek, sanığın TCK’nın 142/2-e maddesi uyarınca cezalandırılması yoluna gidilmiş ise de...gerçekleşen eylemde, mağdurun iradesinin hileli hareketlerle sakatlanması sonrası ele geçirilen bilgileri üzerinden eylemlerin gerçekleştirildiği nazara alındığında, sanığın eyleminin suç tarihi itibarıyla TCK’nın 158/1-f maddesinde düzenlenen "Bilgi sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık" suçunu oluşturduğu” Ankara BAM 15. CD, E. 2022/2624, K. 2024/1430, T.: 17.04.2024; “ katılanın Denizbank’da bulunan hesabına ait bilgilerin ve şifresinin internet üzerinden "phishing" yöntemi (bankanın web sitesi ile aynı görünümde sahte site açıp, bu siteyi bankanın gerçek sitesi zannetmesi sağlanıp, aldatılarak internet bankacılığı yoluyla hesabına girmek isteyen hesap sahiplerinin girmiş olduğu hesap bilgileri ve şifresinin ele geçirilmesi) ile ele geçirilmesi, işlemler sırasında katılanın adına kayıtlı ve kullanımında bulunan telefona internet bankacılığı girişi şifresi ile SMS doğrulama şifrelerinin gönderilmesinden sonra para transferinin yapılması karşısında, eylemin TCK’nın 158/1-f maddesi kapsamında Bilgi Sistemleri Banka veya Kredi Kurumlarının Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık suçuna uyduğu..” Ankara BAM, 10. CD, E. 2023/628, K. 2023/1767, T.: 10.10.2023; Benzer Kararlar: İstanbul BAM 21 CD, E. 2023/116, K. 2024/925, T.: 06.03.2024; Adana BAM 9. CD, E. 2024/1199, K. 2024/1154, T.: 25.09.2024; Antalya BAM 8. CD, E. 2024/88, K. 2024/2521, T.: 23.10.2024; Ankara BAM 15. CD, E. 2023/2084, K. 2023/2041 T.: 07/06/2023; Bursa BAM 8. CD, E. 2023/1252, K. 2023/1282, T.: 13.06.2023; Diyarbakır BAM 11. CD, E.2023/1052, K. 2024/1702, T.: 16.09.2024; Gaziantep BAM 8. CD, E. 2019/1593, K. 2020/2157, T.: 12.11.2020; İzmir BAM 5. CD, E.2023/2099, K. 2024/1102, T.: 03.04.2024; Samsun BAM 4. CD, E. 2022/2472, K. 2022/4366, T.: 01.11.2022; Trabzon BAM 3. CD, E.2024/1703, K. 2024/1356, T.: 01.11.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁶⁴ “Katılanın DenizBank .. aradığını söyleyen bir şahıs tarafından arandığı, arayan şahsın cep telefonuna gelen şifreyi bildirmesi halinde 900 TL para iadesi yapacağını söylediği, katılanın cep telefonuna gelen şifreyi şahsa söylemesi üzerine hesabından bilgisi ve rızası dışında sanığın Ziraat Bankası hesabına 5.000 TL’nin aktarıldığı olayda; Hile unsuru kullanılarak gerçekleşen hangi durumlarda dolandırıcılık, hangi durumlarda hırsızlık suçunun oluşacağına ilişkin ayrıntılı tartışmanın yapıldığı ..Yargıtay 15. Ceza Dairesinin 2017/3562 Esas - 2018/2998 Karar sayılı kararında da hileli hareketlerle mağdurdan para alınmış ise de mağdurdan zilyetliği devir iradesi bulunmadığından eylemin hırsızlık suçunu oluşturduğunun kabul edildiği, bu itibarla banka, sigorta, kolluk, acenta gibi bahanelerle katılanın yanıltılarak hesap bilgilerinin elde edilip, katılandan güvenlik şifresi de temin edilerek katılanda herhangi bir menfaat aktarım iradesi bulunmadan hesabından bilgisi ve rızası dışında sanığın hesabına havale yapıldığı anlaşılan olaylarda dolandırıcılık suçu değil, TCK’nın 142/2-e maddesinde düzenlenen nitelikli hırsızlık suçunun oluşabileceği,” Erzurum BAM 3. CD, E.2023/2188, K. 2024/4023, T.: 09.12.2024;

“Olay tarihinde mağdura ait Facebook hesabına "R.G." kullanıcı isimli arkadaşının hesabından "CarrefourSA'dan 2000-TL ve özel hediye çeki veriliyor seni de düşündüm." şeklinde bir mesaj geldiği ve mağdurdan telefon numarasını, TC kimlik numarasını ve telefonuna gelen kodu istediği, mağdurun da inanarak bilgilerini paylaştığı, daha sonra Halk Bankası müşteri hizmetlerinin mağduru arayarak hesabından sanık hesabına 03.09.2022 tarih ve 01:20 saatinde 3,365-TL para geçişi olduğunun bildirildiği iddiasıyla sanığın cezalandırılmasına karar verilen istinafa konu olayda, mağdur beyanı, dosyada bulunan dekontlara göre, olay tarihinde mağdurun internet bankacılığına girilerek sanık hesabına 3.365-TL EFT yapıldığı görülmekle, sanığın eyleminin yerleşmiş Yargıtay içtihatlarına göre T.C.K.’nın 142/2-e madde ve fıkrasında düzenlenen bilgi sistemlerinin kullanılması suretiyle nitelikli hırsızlık suçunu oluşturduğu,” Konya BAM 8. CD, E. 2024/1068, K. 2024/2323, T.: 12.09.2024;

“..Bilgi yoluyla dolandırıcılık suçunda menfaati sağlayan mağdurun bizzat kendisi olup, bu suçun unsurunu mağdurun iradesinin hile ile fesada uğratarak bizzat mağdur tarafından failin kendisine ya da bir başkasına menfaat temin edilmesinin oluşturduğu, sanığın bu şekilde oluşan eyleminin TCK’nın 142/2-

Benzer şekilde, ikinci versiyonun mağdurun kredi kartından harcama yapma şeklinde neticelenen alt versiyonunun (alt versiyon-2-2) suç vasfı öğretide ve uygulamada tartışmalıdır. Öğretide baskın görüşle⁷⁶⁵ paralel olarak Yargıtayın ilgili ihtisas daireleri⁷⁶⁶

---

e maddesinde düzenlenen bilişim yoluyla hırsızlık suçunu oluşturduğu” Kayseri BAM 8. CD, E. 2020/193, K. 2021/8, T.: 14.01.2021;

“Her ne kadar, katılanın sahte oluşturulan “Halk katılım” adı altındaki mobil uygulamaya girmeye çalışırken, ekrana yazdığı bilgiler ve telefonuna gelen şifre hileli hareketlerle öğrenilmiş ise de, şifrelerin katılanın banka hesabına girebilmek amacıyla alındığı ve hırsızlık suçunun hazırlık hareketlerini oluşturduğu, nitekim bu şifrelerle katılanın banka hesabına internet bankacılığı yolu ile girilip havale işlemi yapılmış olması karşısında; eylemin dolandırıcılık suçunu değil, TCK’nın 142/2-e maddesinde düzenlenen “bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık” suçunu oluşturacağı” Van BAM 4. CD, E.2022/685, K. 2023/620, T.: 05.06.2023 Uyar Bilgi Bankası.

⁷⁶⁵ Bilen, Dolandırıcılık, s.155; Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.101; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.181; Korkmaz, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1428; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.95; Dursun, Dolandırıcılık, s.316; Eryiğit, Dolandırıcılık, s.75; Mahmutoglu, Bilişim Alanındaki Suçlar, s.885, Atalan, Türk Ceza Kanunu’nda 158/1-f ve 245/1 Maddeleri, s.71.

⁷⁶⁶ “Trafik cezasını ödemek isteyen müştekinin internet sitesinde ilgili alanlara kredi kartı bilgilerini ve cep telefonuna gelen 3D güvenlik şifresini girmesi üzerine sanığın işyerinden müştekinin rızası dışında 180,00 TL tutarında alışveriş yapıldığı, ... sanık hakkında bilişim sistemleri, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçundan kamu davası açılmışsada.. sanık hakkında eylemin küll halinde başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunu oluşturduğu...” Yargıtay 8. CD, E. 2021/8911, K. 2023/10059, T.: 14.12.2023;

Not: Yargıtay 8. CD’nin bu kararı şu açıdan da önemlidir. Benzer emsal kararlarda suç tarihi 02.12.2016 öncesidir ve eylem TCK m. 158/1-l kapsamında kalmaktadır. 02.12.2016 öncesinde TCK m. 158/1-l düzenlemesi olmadıgından. Yargıtay 8. CD’nin failin eylemini doğrudan TCK m. 245/1 olarak mı yorumladığı yoksa TCK m. 245/1 ile TCK m. 157 arasında fikri içtima hükümlerini uygulayarak daha ağır olan TCK m. 245/1’in uygulanmasına karar verdiği anlaşılamamaktadır. Bu karar Yargıtay 8. CD’nin görüşünü net biçimde ortaya koymakta ve Dairenin phishing yöntemi ile kredi kartı bilgisini ele geçirip harcama yapma (Versiyon 2-2) fiilini TCK m. 245/1 olarak nitelendirdiğini göstermektedir.

“Müştekilerin mail adreslerine bankalardan gönderilmiş gibi kredi kartı başvuru formları gönderip, müşteki kart hamilleri tarafından bu formlar doldurularak kart ve kişisel bilgilerinin paylaşılması üzerine faillerce kredi kartlarından internet siteleri üzerinden alışverişler yapılması şeklindeki eylemlerin TCK’nın 245/1. madde ve fıkrasında düzenlenen başkasına ait banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu oluşturduğu gözetilmeden...” Yargıtay 8. CD, E.2017/20222, K. 2019/2585, T.: 25.02.2019;

“Dosyadaki olgular itibari ile, sanık adına kayıtlı olan 0850 *** ** 21 numaralı hattan aranan katılana “Kredi kartından kaza sigortası yapıldığı, sigorta işleminin ondan habersiz yapıldığı, iptalini istiyorsa kredi kartı bilgilerini ve cep telefonuna gelen şifreyi söylemesi gerektiği” söylenerek, Finansbank 4998 **** ***** 4059 numaralı kredi kartı bilgilerinin alındığı ve akabinde kartından, Mikro Ödeme (Winecard ödeme ve Elektronik Paz. Hiz. A.Ş.) isimli iş yerinden, mail order yöntemi ile 250,00 TL harcama yapıldığı sabittir... sanığın, başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçundan... mahkemenin sübuta dair kabulünde herhangi bir hukuka aykırılık görülmemiştir.” Yargıtay 8. CD, E. 2021/16822, K. 2024/1595, T.: 21.02.2024;

“mağdurun cep telefonuna “Sayın Müşterimiz 2013 yılının parapuanlarınızın toplamı 200,00 TL’ye ulaşmıştır, puanlarınızı aktifleştirmek için ... nolu telefonu arayabilirsiniz” şeklinde mesaj gitmesi üzerine söz konusu telefonu aradığı, telefonu açan kişinin “Puanları aktifleştirmek için kredi kartı bilgileriniz gerekmektedir” dediği, mağdurun da A...bank’a ait kredi kartı bilgilerini verdiği, daha sonra mağdurun kredi kartı bilgileri kullanılmak suretiyle 1.201,00 TL harcama yapıldığının tespit edildiği, mağdurun arandığı numaranın sanığa ait olduğunun ve sanığın yetkilisi olduğu işletme adına harcama yapıldığının tespit edildiği, başlangıçtan itibaren dolandırıcılık kastıyla hareket eden sanığın dolandırıcılık suçundan cezalandırılmasına karar verilmiştir... Sanığın sübut bulan eyleminin 5237 sayılı Kanun’un 245 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu oluşturduğu...” Yargıtay 11. CD, E. 2021/29932, K. 2024/2663, T.: 04.03.2024;

“Suç tarihinde katılanın kullandığı telefonu arayan kişinin katılana “İstanbul Bankalar Kurumundan arıyoruz, Garanti Bankası’ndan kullanmakta olduğunuz 350 TL kart aidatını geri istiyorsanız göndereceğimiz mesajı onaylayın” diyerek katılana kredi kartı bilgilerini aldığı, katılana bir şifre

ve İstinaf Mahkemelerinin (Ankara, İzmir, İstanbul, Adana) büyük bir kısmı⁷⁶⁷ failin eylemini TCK m. 245/1 olarak nitelendirmektedir. Ancak azınlıkta olmakla birlikte phishingin bu tür alt versiyonunun TCK m. 158/1-f-l olduğu yönünde İstinaf Mahkemesi (Sakarya, Antalya, Bursa) kararları da bulunmaktadır.⁷⁶⁸

geleceği söylendiği ve katılanın telefonuna gelen mesajdaki şifreyi de arayan kişiye verdiği, katılanın verdiği bilgilerle kredi kartından 350,00 TL tutarında çekim yapıldığı, bu şekilde sanığın atılı suçu işlediği iddia edilen olayda; sanık savunması, katılan beyanı, banka yazıları ile dosya kapsamına göre; katılana ait kart bilgileri ele geçirilip kullanılarak haksız menfaat temin edildiğinin anlaşılması karşısında, sanığın eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 245 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen "banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması" suçunu oluşturduğu..," Yargıtay 11. CD, E. 2021/18427, K. 2023/2627, T.: 05.04.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁶⁷ *"..katılanı arayan kişinin, hileli hareketlerle katılanın kart bilgilerini öğrenerek katılanın hesabına ulaştığı ve kendi lehine haksız menfaat temin ettiği olayda, kartın fiziki kullanımı ile kart bilgilerinin kullanımının aynı değerde olduğu dikkate alınarak, hile kullanılmış olsa bile kart bilgilerinin kullanılması durumunda, eylemin, TCK'nın 245/1. maddesi kapsamında, daha özel bir düzenleme olan banka veya kredi kartlarının kötüye kullanma suçunu oluşturacağı gözetilerek, sanığın banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçundan cezalandırılması gerektiği gözetilmeden, suç vasfında yanılgıya düşmek suretiyle dolandırıcılık suçundan hüküm kurularak eksik ceza tayin edilmesi," İstanbul BAM 21.CD, E. 2023/321, K. 2024/2743, T.: 27.05.2024;*

"Suç tarihinde katılanı kullandığı cep telefonundan arayan ve kendisini Finansbank çalışanı olarak tanıtan şahsın, hesabından şüpheli işlemler yapıldığı şeklindeki hileli sözlerle katılana oluşturduğu güven üzerine aldığı banka giriş bilgileri ile Finansbank kredi kartı hesabındaki 3.000.00-TL paranın sanığın hesabına havalesini sağlayarak haksız menfaat elde edildiği iddiası ile açılan kamu davasında sanığın eyleminin TCK'nın 158/1-L, son maddesine uyan nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğunun kabulüne karar verilmiş ise de... hileli davranışlar sonucu katılana ait kredi kartı bilgilerinin ele geçirilmesinin katılan aleyhine, sanık lehine haksız çıkar sağlanması olarak kabul edilemeyeceği, sanığın eyleminin katılana ait kredi kartı bilgilerinin kullanılması sonucu yarar sağlanması nedeniyle TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suçu oluşturduğu" Ankara BAM 11.CD, E. 2022/1091, K. 2024/541, T.: 16.04.2024;

Benzer Kararlar: Adana BAM 6. CD, E. 2023/239, K. 2024/1457, T.: 15.05.2024; İzmir BAM 21.CD, E. 2023/3980, K. 2024/1965, T.: 02.05.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁶⁸ *"suça konu fiilde mağdurun Yapı Kredi Bankası Genel Müdürlüğünden arandığı söylenmek suretiyle adına yapılan Hayat Sigortasının 1.450,00-TL'sinin kredi kartı borcundan düşüleceği söylenerek telefonuna gelen şifrelerin istenip hesabından 3.900,00-TL'nin sanığın hesabına aktarıldığının anlaşılması karşısında, suça konu eylemin TCK'nın 158/1-L maddesinde düzenleme bulan "Kişinin, kendisini kamu görevlisi veya banka, sigorta ya da kredi kurumlarının çalışanı olarak tanıtması veya bu kurum ve kuruluşlarla ilişkili olduğunu söylemesi suretiyle dolandırıcılık" suçu kapsamında kalmasına karşın sanık hakkında TCK'nın 245/1. maddesi uyarınca mahkumiyet hükmü kurulması " Bursa BAM 14. CD, E. 2021/277, K. 2023/887, T.: 26.04.2023 ;*

"Olay günü katılanın internette gezindiği sırada ..kredi kartı aidatlarının iade edileceğine dair link görmesi üzerine linki tıkladığında cep telefonuna gelen şifreyi tuşlaması yönünde mesaj aldığı, ardından cep telefonuna şifre içeren bir mesaj geldiği, bunun üzerine gelen şifreyi tuşladığı, daha sonra cep telefonuna kredi kartından 6.999 TL'lik Turkcell mağazasından işlem yapıldığına dair mesaj geldiği,.. Sanığın internet üzerinden ..sahte link paylaşmak suretiyle kredi kartı aidatlarının iade edileceğine dair ilan vererek haksız menfaat temin etmesi şeklindeki eyleminin.. internetin sağladığı kolaylıktan yararlanması ..nedeniyle eyleminin 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f maddesinde düzenlenen bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu..oluşturduğu.." Sakarya BAM 8. CD, E.2023/200, K. 2023/2403, T.: 21.12.2023;

"28/09/2020 günü saat 11.00 sularında 0538 468 95 29 numaralı GSM hattından katılanın arandığı, arayan şahsın QNB Finansbank'tan aradığını, eski kartından 300 TL geri ödeme yapılacağını belirterek kredi kartının ön yüzündeki numarasıyla arka tarafındaki 3 haneli CVC kodunu söylemesini istediği, katılanın kredi kartı numarası ile arkasındaki CVC kodunu görüştüğü şahsa söylediği, şahsın edindiği kredi kartı numarası ve CVC kodunu kullanarak ..İYİCO sanal POS cihazını kullanarak .. bulunan fatura ödeme merkezinden 3D secure güvenlik sistemiyle .. adına düzenlenmiş 2.042,07 TL elektrik faturasını ödediği, ayrıca .. faturasını ödediği, ödemelere ilişkin 3D secure mesajlarının katılana ait GSM hattına

Görüşümüze göre de phishing yöntemi dolandırıcılık suçunun unsurlarını içermektedir. Hileli davranışlarla aldatılan bir sistem değil insandır. Phishing yönteminde hileli davranışlarla iradesi sakatlanan mağdurun aktif eylemi ile faile bizzat teslim ettiği hesap bilgisi/kredi kartı bilgisi/şifre/onay kodu olmaksızın, failin aktif süje olarak tek taraflı alma eylemi ile haksız menfaat elde etmesi söz konusu değildir. Dolayısıyla mağdurdan hileli davranışlarla şifre/kredi kartı bilgisi/ onay kodu bilgisi alma fiili ile haksız menfaat elde etme neticesi arasında neden-sonuç ilişkisi vardır. Tüm bu nedenlerle dolandırıcılık suçunun ayırt edici özelliği olan “mağdurun işbirliği” şartı gerçekleşmiştir.⁷⁶⁹ Phishing yöntemi tek taraflı fail eylemi ile gerçekleşebilen TCK m.142/2-e veya TCK m. 245/1 düzenlenen suçlardan ayrılmakta ve dolandırıcılık suçunun tipiklik unsurunu içermektedir. Bu nedenle öğretideki aksi görüşe⁷⁷⁰ katılmamız mümkün değildir. Zira bu tür bir tespit toptancı bir yaklaşımdır ve hatalı bir değerlendirme içermektedir. Ayrıca Mahmutoğlu ve Atalan’ın⁷⁷¹ yaptığı phishing ile kredi kartı bilgisini ele geçirme veya mobil bankacılık bilgisini ele geçirme ayrımının da gerekli olmadığını düşünmekteyiz. Kanaatimizce, phishing yönteminde, failin hileli davranışlarla ele geçirdiği şifre veya internet bankacılığına giriş bilgisi mağdurun malvarlığına ulaşmanın aracıdır. Dolandırıcılık suçunun icra hareketleri mağdurun şifrelerinin elde edilmeye çalışılmasıyla başlar. İlli seri içinde yer alan tüm öğeler bütünsel olarak değerlendirildiğinde, failin kastının mağdurun kişisel bilgilerini ele geçirmek olmayıp⁷⁷² malvarlığı değerini ele geçirmek olduğu tartışmasızdır. Fail, malvarlığı değerine ulaşmak için gerçekleştirdiği hileli davranışlarla mağdurdan kredi kartı bilgisi/şifre/onay kodunu elde etmektedir. Mağdurun kredi kartı bilgisi/hesap bilgisi/mobil bankacılık bilgisi/ onay

---

gönderildiği, katılanın mesajlardaki onay kodlarını görüştüğü kişiye verdiği, onay kodları kullanılarak işlemlerin tamamlanıp katılanın kredi kartından bilgi ve rızası dışında toplam 2.603,07 TL işlem yapıldığı.. İlk derece mahkemenin sanığın eylemlerini "Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması" suçu olarak vasıflandırma.. yönündeki kararı usul ve yasaya aykırı ..kaldırılmıştır. Sanık Emre'nin "Kişinin Kendisini Banka Çalışanı Olarak Tanıtması Suretiyle Dolandırıcılık" suçunu işlediği sabit görülmekle..” Antalya BAM 9. CD, E. 2023/263, K. 2024/734, T.: 05.03.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁶⁹ Ekici, Dolandırıcılık, s.375.

⁷⁷⁰ Bilen, Dolandırıcılık, s.155; Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.101; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.181; Korkmaz, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.1428; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.95; Dursun, Dolandırıcılık, s.316; Eryiğit, Dolandırıcılık, s.75.

⁷⁷¹ Mahmutoğlu, Bilişim Alanındaki Suçlar, s.885; Atalan, Türk Ceza Kanunu’nda 158/1-f ve 245/1 Maddeleri, s.71,73.

⁷⁷² Üçüncü kişi bilgileri kullanılarak instagram hesabı açılması veya üçüncü kişinin kimlik bilgilerinin hileli davranışların inandırıcılığını arttırmak için kullanılması halinde, failin kastı dolandırıcılık fiiline ilişkin olduğundan ayrıca özel hayatın gizliliğini ihlal veya kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme veya yayma suçları oluşmayacaktır. Görüşümüzü destekler mahiyette olan Emsal karar için bkz: Yargıtay 8. CD, E. 2021/8102, K. 2023/10326, T.: 20.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

kodu bilgisini sakatlanan iradesi ile faile aktarması illi serinin⁷⁷³ üçüncü sırasında yer alan ve tartışmaların asıl nedenini oluşturan mağdurun sakatlanmış iradesi ile malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunması ögesini karşılamaktadır. Bu nedenle illi seri tamamlanmıştır ve failin eylemi bütünsel olarak dolandırıcılık suçunun tüm unsurlarını içermektedir. Dolayısıyla phishing yönteminin tek taraflı fail eylemi ile gerçekleşebilen hırsızlık suçundan ayrıştığı ve dolandırıcılık suçunu oluşturduğu sonucuna varılmalıdır. Tüm bu nedenlerle phishing yöntemiyle haksız menfaat elde eden failin eylemi TCK'nın 158/1-f-l maddesindeki nitelikli hali oluşturmaktadır.

Phishing yönteminin dolandırıcılık suçunun unsurlarını ihtiva ettiğine dair düşüncemiz, yerleşik Yargıtay CGK içtihadı ile desteklenebilir. Yargıtay CGK'nın kasiyerin kandırılması⁷⁷⁴ ve altınların okunması⁷⁷⁵ kararlarında, mağdurun bizzat rızasıyla yaptığı

⁷⁷³ Bkz Ekici, Dolandırıcılık, s.201.

⁷⁷⁴ "Dolandırıcılık ve hırsızlık suçları arasında şu farkların bulunduğu söylenebilir.

a-) Hırsızlık suçunda eşya, sahibinin (zilyedinin) rızası olmaksızın alınmasına karşın dolandırıcılık suçunda mal, sahibinin (zilyedin) rızasıyla teslim edilmektedir. Ancak bu rıza failin hileli davranışları ile elde edilmiş olup, geçerli bir rıza değildir....

Dolandırıcılık ve hırsızlık suçlarıyla ilgili bu genel açıklamalardan sonra somut olaydaki uyuşmazlığın çözümü açısından esasen her iki suç tipinin işlenmesi sırasında kullanılması mümkün olan hileli davranışların hangi hâlde dolandırıcılık suçunu oluşturacağı hususu üzerinde ayrıca durulmalıdır.

Hileli davranışların sergilendiği her olay dolandırıcılık suçu olarak vasıflandırılmayacaktır. Hile, başka bir suçun işlenmesinin kolaylaştırılması veya işlendikten sonra açığa çıkmasının önlenmesi amacıyla da kullanılabilir. Oysa dolandırıcılığın hareket unsuru olan hilenin, mağdurun irade ve rızasını elde etmeye yönelik olması gereklidir. Dolayısıyla dolandırıcılıkta kullanılan hile, mağdurun kanmasını ve menfaati rızasıyla faile veya göstereceği kişiye teslim etmesini sağlayacak nitelikte olmalıdır. Dolandırıcılıkta mağdurun malı teslimde rızası vardır, fakat bu rıza hile kullanıldığı için sakatlanmıştır. Hileli davranışlar geçici de olsa rızai bir teslimi doğurmamış; bu bağlamda mal, failin el çabukluğu veya özel becerisi gibi maddi bir hareketiyle bulunduğu yerden alınmak suretiyle elde edilmiş ise eylem dolandırıcılık suçunu değil hırsızlık suçunu oluşturmaktadır. Hırsızlık suçunun işlenmesinden önce kolaylaştırıcı unsur olarak hile kullanılması, suçun işleniş biçimi ve failin kasta dayalı kusurunun ağırlığı kapsamında 5237 sayılı TCK'nın 61. maddesi uyarınca temel cezanın belirlenmesinde dikkate alınabilecektir.

Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusu değerlendirildiğinde; Sanığın, .. tarihinde katılanın kasiyer olarak çalıştığı markete geldiği, .. nakit 200 TL'yi katılana uzattığı, katılanın 194 TL'yi kusura ile birlikte sanığa verdiği, bu esnada sanığın "Ben sana ayrı ayrı para vereceğim. Bu 200 TL'yi iki tane 100 TL yap." dediği, bunun üzerine katılanın, sanığın ilk vermiş olduğu 200 TL'yi geri verdiği, sanığın ise 194 TL para üstünü elinde tutmaya devam ettiği, dikkati dağılan katılanın sanık tarafından kendisine ayrıca 200 TL verilmediği hâlde fazladan 100 TL'yi sanığa verdiği, devamında sanığın, katilandan aldığı 100 TL, alışveriş nedeniyle para üzeri olarak verilen 194 TL ve zeytinyağı ile birlikte iş yerinden ayrıldığı olayda; sanığın, basit bir yalanı aşan, başından beri katılanın iradesini fesada uğratma amacıyla ısrarlı ve kararlı bir şekilde devam eden bir kaç kez para uzatıp geri almak suretiyle katılanı yanıltacak ve kandıracak yoğunluktaki ustaca planlayıp sergilediği hileli davranışları sonucunda, katılanın rızasıyla kendisine 294 TL vermesini sağlayarak haksız menfaat sağlaması şeklindeki eyleminin, hırsızlık suçunu değil 5237 sayılı TCK'nın 157/1. maddesinde düzenlenen dolandırıcılık suçunu oluşturduğunun kabulünde zorunluluk bulunmaktadır." Yargıtay CGK, E. 2019/13-97, K. 2022/437, T.: 14.06.2022 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁷⁵ "...Kapıya gelen sanıkların...katılana altın ve para var ise getirmesini, onları okuyacağını söylediği, katılanın da yatak odasındaki bir adet yarım altın, bir çift küpe, üç adet altın, saat ve 2.560 TL parayı getirdiği, aynı sanığın altınlar ile parayı bir bohçaya sardığı ve "Bunları bir odaya kilitleyelim, ben dua edeceğim." dediği, bohçayı yatak odasına koydukları, sanıkların "Burasını bir saat açmayın, biz tekrar geleceğiz." diyerek katılan ile tanık Özlem'i de yanlarına alıp birlikte dışarıya çıktıkları, sanıkların geri

teslimi gerekli görmemektedir. Örnek kararlarda mağdurlar altınları veya fazladan para üstünü, faile mal edinmesi amacıyla vermemektedir. Buna rağmen Yargıtay CGK, el çabukluğunu ve aktif olarak alma fiilini içermesine rağmen hileli davranışların yoğunluğunu da dikkate alarak failin eylemini dolandırıcılık olarak nitelendirmektedir.

Kanaatimizce vasıflandırma tartışmalarına dair çözümleme kast unsuru üzerinden de yapılabilir. Phishing yönteminde failin kastı hiçbir aşamada kişisel verileri ele geçirmek olmamıştır. Mağdurun kişisel bilgisi mahiyetinde olan kredi kartı bilgisi/mobil bankacılık şifresi/ sanal kart bilgilerini ele geçirmek için yapılan hileli davranışların haksız menfaat elde etmek amacının belirsiz olduğunu ileri sürmek hatalı bir vasıflandırma olacaktır. Buna göre failin baştan beri dolandırıcılık kastı bulunmaktadır. Tüm bu unsurlar bir arada bulunurken, tüm eylemi ortadan ikiye bölüp failin önce TCK m. 136 kapsamında mağdurun kişisel bilgilerini elde etmeye çalıştığını ileri sürüp, sonra bu bilgileri kullanarak TCK m. 142/2-e veya TCK m. 245/1'deki suçları işlediğini ileri sürmek zorlama bir yorumdur. Bu tür bir yorum adeta yağma suçunu, kasten yaralama ve hırsızlık şeklinde ikiye ayırmaya benzer bir yanılğı içermektedir.

Sonuç olarak sadece mağdurun linke tıklayarak casus programın/zararlı yazılımı, bilgisayarına/akıllı telefonuna yüklenmesine katkı sağladığı versiyon (alt versiyon 1-1, 1-2) bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturmayıp, bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık (TCK m. 142/2-e) veya başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama (TCK m. 245/1) suçlarını oluşturmaktadır. Mağdurun işbirliğinin daha belirgin olduğu versiyon (Alt versiyon 2-1, 2-2) ise dolandırıcılık suçunun tüm unsurlarını ihtiva etmektedir.

---

gelmemesi üzerine bohçayı açan katılanın altın ve paraların olmadığını gördüğü şeklinde gerçekleşen olayda; Her ne kadar Yerel Mahkemece, "...Sanıklar müşteki ve yanında bulunan Özlem isimli arkadaşını dışarıya göndererek evde yalnız kalan sanıklar odaya konulan altın ve paraları alarak evden kaçtıkları..." şeklindeki gerekçe ile eylemin nitelikli hırsızlık suçunu oluşturduğu sonucuna ulaşılmış ise de suçun niteliğinin belirlenmesine ilişkin Yerel Mahkemece gösterilen gerekçenin dosya kapsamı ile uyumlu olmadığı,...sanıkların basit bir yalanı aşan, mağduru yanıltacak ve kandıracak yoğunluk ve güçteki sözleri ile planlayıp ustaca sergiledikleri hareketlerinin hileli davranış olarak kabulü gerektiğinden, hileli davranışlarla haksız menfaatin elde edilmesi ile gerçekleşen eylemlerinin dolandırıcılık suçunu oluşturacağı kabul edilmelidir..” Yargıtay CGK, E. 2018/15-506, K. 2021/111, T.: 16.03.2021; Benzer Kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/30619, K. 2023/6950, T.: 10.10.2023, Yargıtay 15. CD, E. 2017/29036, K. 2020/12037, T.: 14.12.2020, Uyap Bilgi Bankası.

3.2. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçunun Bağlantılı Olduğu Suç Tipleri İle Karşılaştırılması

3.2.1. Bilişim Sistemlerinin Kullanılması Suretiyle Hırsızlık Suçu İle Karşılaştırılması (TCK m.142/2-e)

Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçu, TCK'nın "Nitelikli hırsızlık" başlıklı 142. maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendinde "Suçun; ...Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmesi hâlinde, beş yıldan on yıla kadar hapis cezasına hükmolunur" şeklinde düzenlenmiştir. Hırsızlık suçunun bu nitelikli halinde ayırt edici unsur zilyedin elindeki taşınır eşya veya paranın bilişim sistemleri kullanılarak rızası dışında alınmasıdır.⁷⁷⁶ TCK'nın 142/2-e maddesindeki nitelikli halin oluşumu için hırsızlık suçunun temel halinin gerçekleşmesi şarttır. Buna ek olarak, para, kripto para, hisse senedi, altın benzeri malvarlığı değerinin fiziki temas olmaksızın bilişim sistemleri üzerinden sahibinin bilgisi ve rızası dışında “veri transferi” şeklinde yer değiştirmesi gerekmektedir.⁷⁷⁷

Bilişim sistemleri üzerinden fiziki temas olmaksızın yapılan para, hisse senedi, kripto para veya altın benzeri malvarlığı değerine ilişkin transfer işleminde, aktarıma konu olan aslında malvarlığı değerinin kendisi olmayıp taşınır eşyayı temsil eden "veri"dir.^{778,779}

Bu nedenle ilk olarak veri kavramının açıklanması zorunludur. Veri kavramı nispeten yakın bir tarihte İngilizce “data” sözcüğünden türetilerek literatüre girmiştir.⁷⁸⁰

Dolayısıyla 5237 sayılı TCK'nın yürürlüğe girdiği ilk dönemde, para, kripto para⁷⁸¹, hisse

⁷⁷⁶Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 597; Parlar, Bilişim Suçları, s.226; Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.721; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.640; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.770.

⁷⁷⁷ Dülger, Bilişim Suçları, s.603; Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.721

⁷⁷⁸ TDK Sözlükte Veri, “Olgu, kavram veya komutların, iletişim, işlem veya yorum için elverişli biçimli gösterimi” olarak tanımlanmıştır. Benzer şekilde 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 2. Maddesinde Veri: “bilgisayar tarafından üzerinde işlem yapılan her türlü değer” olarak tanımlanmıştır. Bkz. Saydam, Belge Delili, s.162.

⁷⁷⁹ “Veri, bir bilgisayar sisteminin belli bir işlevi yerine getirmesini sağlayan yazılımlarda dahil olmak üzere, bir bilgisayar sisteminde işlemeye uygun nitelikteki her türlü bilgiyi ifade eder. (Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi madde 1, TBMM onay tarihi: 22.04.2014)”, Yargıtay 8. CD, E. 2021/10560, K. 2024/604 T.: 22.01.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁸⁰ Dülger, Bilişim Suçları, s.84-85; Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.30; Parlar, Bilişim Suçları, s.284; Açıkgöz, Bilişim Sistemi Aracılığıyla Haksız Yarar Sağlama Suçu, s.30.

⁷⁸¹ Bu noktada kripto paranın nitelendirilmesine ayrıca değinmek gerekir. Kripto paralar bir varlık değerini ifade ettiğinden kripto paralara atfedilen piyasa değeri bu paralara sahip olan kişinin malvarlığı içerisinde değerlendirilmelidir. Dolayısıyla alacaklar ve diğer haklar gibi kripto paralarda dolandırıcılık suçunun konusunu oluşturabilir. Balcı, Murat, Kerim Çakır, Kripto Para Dolandırıcılığı, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt:

senedi, altın vb. gibi ekonomik değer ifade eden taşınır malların internet bankacılığı üzerinden sahibinin izni ve bilgisi dışında farklı banka hesabına “veri transferi” şeklinde aktarılması fiilinin hangi suçu oluştuğuna dair açık bir yasal bir düzenleme yapılmamıştır. Bu konudaki boşluğun giderilmesi için Yargıtayın içtihat geliştirmesi gerekmiştir. Ancak “veri” kavramına yüklenen anlamın net olmamasının bir sonucu olarak Yargıtay CGK’nın bu hususta bağlayıcı içtihat oluşturduğu 17.11.2009 tarihine kadar bilişim sistemleri kullanılarak yapılan haksız para/altın vb. transferinin hangi suçu oluşturduğu belirsizliğini korumuş, Yargıtayın farklı daireleri arasındaki açık içtihat çatışması ortaya çıkmıştır. Buna göre, mağdurun internet bankacılığı hesabından izni ve bilgisi dışında “veri transferi” yapılarak haksız menfaat elde etme fiilini, aynı dönemdeki benzer kararlarında Yargıtay 6. CD⁷⁸², bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçu (TCK m. 142/2-e), Yargıtay 11. CD⁷⁸³ ise bilişim sistemlerine hukuka aykırı müdahale suretiyle haksız çıkar sağlama suçu (TCK m.244/4) olarak nitelendirmiştir.⁷⁸⁴ Daireler arasında ortaya çıkan içtihat farklılığının giderilmesi amacıyla konu Yargıtay CGK’ya taşınmıştır. Yargıtay CGK, internet bankacılığı üzerinden transfere konu olan para, altın, hisse senedi benzeri malvarlığı değerinin sadece “veri” olmayıp, elektronik verinin temsil ettiği taşınır mal niteliğindeki para, altın, hisse senedi olduğu gerekçesiyle failin

---

16, Sayı: 181, Eylül 2021, s.1686; Benzer görüş: Birtok, Fatih, Bursa, Fuat İdar, Malvarlığına Karşı Suçların (Hırsızlık, Yağma ve Dolandırıcılık Suçlarının) Konu Unsuru Bakımından Dijital Varlıklar, Ceza Hukuk Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 52, Ağustos 2023, s.255; Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.86; Değirmenci, Dijital Delil, s. 48.

⁷⁸² “Sanığın internet bankacılığı hizmetinden yararlanan yakınının şifresini elde ederek hesap bilgilerine ulaştıktan sonra, ...hesaptaki 5.800 YTL parayı kendisine ait hesaba havale ettiği eylemde sistemi engelleme bozma verileri yok etme veya değiştirmenin söz konusu olmadığı anlaşıldığından; ...bilişim sisteminin kullanılması suretiyle işlenen hırsızlık suçunun oluştuğu..”, Yargıtay 6. CD, E. 2008/555, K. 2008/12249 T.: 02.06.2008; “Sanıkların, internet yoluyla yakınana ait hesaba girip, 2.007, 99 TL parayı sanık C.Ş.’nin hesabına transfer etmeleri şeklinde gerçekleşen olayda; eylemin TCK’nın 142/2-e maddesinde düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu oluşturduğu...” Yargıtay 6. CD, E. 2009/964, K. 2009/4877 T.: 27.04.2009, Aktaran Dülger, Bilişim Suçları, s.577.

⁷⁸³ “sanıkların fikir ve eylem birliği içerisinde hareket ederek katılanın...banka hesabına ait interaktif bankacılık şifresini kırarak internet aracılığıyla hesapta bulunan parasını sanıklardan Y.A.’nın ... hesabına havale ederek bu hesaptan parayı çekmelerinden ibaret eylemlerinin 5237 sayılı TCK’nın 244/4 maddesinde öngörülen bilişim suçlarını oluşturduğu..” Yargıtay 11. CD, E. 2007/6822, K. 2007/5897 T.: 16.09.2007; “Sanığın evrakı edilen tefrik suç ortaklarıyla birlikte fikir ve eylem birliği içerisinde...şirketi adına Kayseri ticari şubesinde bulunan...no.lu YTL hesabına internet üzerinden girerek mevduatta bulunan 7.250.00 YTL parayı aynı bankanın Konya şubesinde .. nolu banka hesabına havale edip bu şekilde hesaba yatan paradan 5.000 TL parayı çektiği... eylemin 5237 sayılı TCK 244/4. maddesinde öngörülen bilişim suçunu oluşturduğu...” Yargıtay 11. CD, E. 2009/964, K. 2009/4877 T.: 27.04.2009, Aktaran Dülger, Bilişim Suçları, s.578.

⁷⁸⁴ Ketizmen, Muammer, “İnternet Bankacılığı Aracılığıyla Başkalarının Hesaplarında Usulsüz İşlemler Yapılması Suretiyle Yarar Sağlanmasında Suçun Mağduru”, Kırıkkale Hukuk Mecmuası, Cilt: 4, Sayı: 2, Ekim 2024, s.1005 (Ketizmen, İnternet Bankacılığı); Dülger, Bilişim Suçları, s. 577-578; Açıkgoz, Bilişim Sistemi Aracılığıyla Haksız Yarar Sağlama Suçu, s.124-127; Karagülmez, Bilişim Suçları, s.250.

eyleminin TCK'nın 142/2-e maddesinde düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçu olarak değerlendirilmesi gerektiğine hükmetmiştir.⁷⁸⁵ Halen öğretide farklı görüşler bulunmakla birlikte⁷⁸⁶ 17.11.2009 tarihli CGK kararı sonrasında daire kararlarında da yeknesaklık sağlanmıştır.⁷⁸⁷ Kanaatimizce, bilişim sistemlerinin

⁷⁸⁵ "Sanıkların.. daha önceden haksız bir şekilde ele geçirdikleri katılan firmanın internet bankacılık şifresini kullanmak suretiyle katılanın ... hesabından 10.750 YTL'yi internet kanalı ile ..sanık Volkan adına açtırdıkları hesaba havale ettikleri ve aynı gün banka şubasından çektikleri olayda...

Yargıtay CGK tarafından çözümü gereken uyuşmazlık sanığın 5237 sayılı TCK'nın 244/4. maddesine mi yoksa 142/2-e maddesine mi uyan suçu mu oluşturduğuna ilişkindir...

Uyuşmazlığın sağlıklı bir şekilde çözülmesi için öncelikle "bilişim sistemi" ve "veri" kavramları üzerinde durmak gerekmektedir...Veri, Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesinin 1. maddesinde "bir bilgisayar sisteminin işlevi yerine getirmesini sağlayan yazılımlar da dahil olmak üzere, bir bilgisayar sisteminde işlenmeye uygun nitelikteki her türlü bilgiyi ifade eder...." şeklinde tanımlanmıştır.

244. maddenin 4. Fıkrasında yer alan; "yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamasının başka bir suç oluşturmaması halinde..." biçiminde ifadeden, bu fıkradaki düzenlemenin tali norm niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre bilişim sistemleri aracılığıyla haksız çıkar sağlanmış olması halinde, öncelikle yasada düzenlenmiş olan bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenebilen diğer suçların oluşup oluşmadığı değerlendirilmeli, şayet gerçekleştirilen eylem bu suçlardan hiçbirisinin tanımına uygun değil ise o zaman 244. maddenin 4. Fıkrası hükmü uyarınca uygulama yapılmalıdır...

Uyuşmazlık konusu, Yargıtay Ceza Daireleri arasında farklı yorumlanmış olup; Yargıtay 11. Ceza Dairesinin 22.01.2008 gün ve 8423-117, 28.02.2008 gün ve 22-1141, 28.02.2008 gün ve 23-1160, 26.09.2007 gün ve 5875-7637 sayılı kararlarında, eylemin 5237 sayılı TCK'nın 244/4. maddesinde düzenlenen suçu oluşturduğu kabul edilmiş iken, Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 02.06.2008 gün ve 555-12249 kararında ise benzer eylemin, 5237 sayılı TCK'nın 142/2-e maddesinde düzenlenen nitelikli hırsızlık suçunu meydana getirdiği kabul edilmiştir...

Bu bilgiler ışığında somut olay değerlendirildiğinde, Sanık....gerçekleştirdiği eylemdeki kastı, katılan firmanın banka hesabında bulunan taşınır nitelikteki parayı bilişim sistemini kullanmak suretiyle kendi banka hesaplarına geçirmeye, katılanın rızasına aykırı olarak malvarlığında azalmaya neden olmaya; başka bir anlatımla var olan veriyi başka bir yere göndermekten ziyade, bu verinin temsil ettiği parayı alarak mal edinmeye yöneliktir. Kaldı ki sanığın katılanın internet bankacılık hesabında bulunan parasına ulaşmak için bilişim sistemlerini araç olarak kullanmaktan başka alternatifi de yoktur. Dolayısıyla olayımızda 5237 sayılı TCK'nın 142/2-e maddesinde düzenlenmiş bulunan "bilişim sistemi kullanılmak suretiyle hırsızlık" suçunun gerçekleştiği kabul edilmelidir. Şu halde, sanığın eyleminin 5237 sayılı TCK'nın 142/2-e maddesindeki nitelikli hırsızlık suçunun oluşturduğunun kabul edilmesi karşılığında 244. maddenin 4. fıkrası uygulama yapma olanağı da bulunmamaktadır." Yargıtay CGK, E. 2009/11-193, K. 2009/268, T.: 17.11.2009, Aktaran, Dülger, Bilişim Suçları, s.579; Karagülmez, Bilişim Suçları, s.268.

⁷⁸⁶ İnternet bankacılığı üzerinden yaptığı veri transferinin TCK'nın 244/4 maddesindeki doğrudan bilişim suçunu oluşturduğunu savunan yazarlar; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 641, 983, 1009; Ekici, Dolandırıcılık, s.378; Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.335; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.770; Açıkgöz, Bilişim Sistemi Aracılığıyla Haksız Yarar Sağlama Suçu, s.128.

Verinin taşınır eşya olarak değerlendirilmesi ve failin internet bankacılığı üzerinden yaptığı veri transferinin TCK'nın 142/2-e maddesindeki suçu oluşturduğunu savunan yazarlar: Dülger, Bilişim Suçları, s.603; Başbüyük, Hırsızlık ve Dolandırıcılık, s. 159; Parlar, Bilişim Suçları, s.229; Karagülmez, Bilişim Suçları, s.268; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.722.

⁷⁸⁷ "müştekinin .. şubesinde bulunan vadeli mevduat hesabı bilgilerini sanık Murat'a verdiği, sanık Murat'ın müştekiye ait suça konu banka hesabına internet bankacılığı aracılığıyla girdiği, , müştekinin mevduatında bulunan parayı, sanıklar Fatih ve Kerem'in banka hesaplarına transfer ederek, ..çekmeleri şeklinde gerçekleşen olayda, 5237 sayılı Kanun'un 244 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yazılı sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçunun yasal unsurları oluşmayıp, sanıkların eyleminin zincirleme şekilde bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu oluşturduğu ...." Yargıtay 8. CD, E. 2021/11807, K. 2024/2830, T.: 27.03.2024; Benzer Kararlar: Yargıtay 15. CD, E. 2012/9298, K. 2014/3105, T.: 19/02/2014; Yargıtay 8. CD E. 2016/16623, K. 2017/13121, T.: 22.11.2017; Yargıtay 6. CD, E. 2021/1244, K. 2022/9092, T.: 14/06/2022; Yargıtay 8. CD, E. 2019/25433,

kullanılması suretiyle hırsızlık suçunda failin suç kastı, bilişim sistemine sızmak suretiyle mağdurun sisteme kayıtlı verilerini ele geçirmek değildir. Failin gerçek kastı mağdura ait malvarlığı değerini⁷⁸⁸ tek taraflı bir alma eylemi ile elde etmektir. Bu nedenle Yargıtay CGK'nın 17.11.2009 tarihli kararı ve ihtisas dairelerinin sonraki süreçteki uygulaması yerindedir.

İnternet bankacılığı ile aktarılan verinin taşınır eşya olarak kabulüne ilişkin Yargıtay CGK kararı⁷⁸⁹ ile birlikte değerlendirildiğinde, çalışmamızın konusunu oluşturan bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu ile karşılaştırmaya konu olan bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunun konusunun ve koruduğu hukuki değer malvarlığı olduğu anlaşılmaktadır.⁷⁹⁰ Aynı zamanda her iki nitelikli halin ayırt edici özelliği, bilişim sistemlerinin suçun işlenmesinde ilave unsur olarak kullanılmasıdır. Ancak basit hırsızlık ve basit dolandırıcılık suçları arasındaki farklılıklar aynı zamanda her iki nitelikli halin ayrışan yönlerini de oluşturmaktadır.

Her iki nitelikli hal açısından birinci farklılık suçun hareket unsuruna ilişkindir. Hırsızlık suçunda fail, başkasına ait taşınır bir malı zilyedinin rızası olmaksızın kendisine veya başkasına yarar sağlamak amacıyla bulunduğu yerden almaktadır.⁷⁹¹ Oysa dolandırıcılık suçunda fail, kullandığı hileli hareketlerle mağduru hataya düşürmekte ve iradesini sakatlamakta böylelikle sakatlanmış mağdur rızası ile malı kendisine teslim ettirmektedir.⁷⁹² Hırsızlık suçunda fail, suça konu mala yönelik rızasız ve tek yanlı bir

---

K.2022/4436, T.: 15.03.2022; Yargıtay 8. CD, E. 2021/10522, K. 2023/10021, T.: 14.11.2023; Yargıtay 8. CD, E. 2022/1413, K. 2022/7668, T.: 24.05.2022; Yargıtay 8. CD, E. 2023/3627, K. 2024/783, T.: 25.01.2024 Uyarı Bilgi Bankası.

⁷⁸⁸ 17.11.2009 tarihli CGK kararının bir diğer önemli sonucu bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunun mağdurunun internet bankacılığı sistemine izinsiz giriş yapılan banka tüzel kişiliği olmayıp, banka hesabının sahibi gerçek veya tüzel kişi olarak belirlenmesidir. Bu tespiti katılmayan Ketizmene'e göre; veri şeklinde saklanan ve bilişim sistemlerine izinsiz girilerek çalınan paranın mülkiyeti ve ayrıca her türlü nef-i ve hasarı (yarar ve zararı) mutlak suretle bankadadır. Hesap sahibinin sadece bankadan alacak hakkı söz konusudur. Bu nedenle internet bankacılığına sızılarak gerçekleştirilen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunun (TCK m. 142/2-e) mağduru, ilgili banka olmalıdır. Bu nedenle, Yargıtay CGK'nın E. 2009/11-193, K. 2009/268 sayılı 17.11.2009 tarihli kararı, suçun mağdurunu internet bankacılığına tanımlı hesabın sahibi olarak belirlenmesi yönünden hatalıdır. Bkz Ketizmen, İnternet Bankacılığı, s. 1013.

Kanaatimizce de internet bankacılığı kullanmak suretiyle gerçekleştirilen hırsızlık suçunun mağduru internet bankacılığı sistemini kuran ve mobil şube adıyla müşterilerinin hizmetine sunan ilgili banka ortakları gerçek kişilerdir.

⁷⁸⁹ Yargıtay CGK, E. 2009/11-193, K. 2009/268, T.: 17.11.2009, Aktaran, Dülger, Bilişim Suçları, s.579.

⁷⁹⁰ Bilen, Dolandırıcılık, s.296; Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.674; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.623; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.730.

⁷⁹¹ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 565; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.627.

⁷⁹² Ekici, Dolandırıcılık, s.468; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, Özel Hükümler, s. 666; Şen, Ersan/Malbeği, Erkam, "Malvarlığına Karşı Suçlarda İrade ve Fiili Hakimiyet Kriterleri", Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 141, Mayıs 2018, s.117; Selçuk, Dolandırıcılık, s.71; Parlar, Dolandırıcılık, s.20.

güç uygularken,⁷⁹³ dolandırıcılık suçunda sakatlanmış rıza ve iki yanlı işlemle gerçekleştirilen bir suç söz konusu olmaktadır.⁷⁹⁴ Dolandırıcılık suçu ile hırsızlık suçunun basit hali arasındaki hareket unsurundan kaynaklanan temel fark, aynı zamanda her iki suçun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenen nitelikli halleri arasındaki esaslı farkın da konusunu oluşturmaktadır. Mağdura yönelen hile olmaksızın, mağdurun internet bankacılığına bilgisi ve rızası dışında girilmesi ve hesabındaki para, hisse senedi, kripto para, altın karşılığı olan verinin, failin veya üçüncü şahsın banka hesabına aktarılması fiili, bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık (TCK m.142/2-e)⁷⁹⁵ suçunun tipiklik unsurunu oluşturmaktadır.⁷⁹⁶ Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle oluşturulan sanal gerçeklik algısının katkısı ile gerçekleştirilen hileli davranışlarla mağdurun aldatılması ve mağdurun bizzat yaptığı veri transferi neticesinde haksız çıkar elde edilmesi fiili ise bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık (TCK m.158/1-f) suçunun tipiklik unsurunu oluşturmaktadır. Dolayısıyla TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli dolandırıcılık suçunda bilişim sistemleri mağduru aldatmayı kolaylaştırmaktadır. TCK m.142/2-e kapsamındaki nitelikli hırsızlık suçunda ise aynı bilişim sistemleri, malvarlığını temsil eden elektronik verinin bulunduğu yerden başka bir yere nakledilmesini sağlamaktadır.⁷⁹⁷ Bu bakımdan her iki suç tipinde bilişim sistemlerinin kullanılmasındaki amaç farklıdır.

798

⁷⁹³ Bilen, Dolandırıcılık, s.186, 155; Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.101.

⁷⁹⁴ “Hırsızlık suçunda eşya, sahibinin (zilyedinin) rızası olmaksızın alınmasına karşın dolandırıcılık suçunda mal, sahibinin (zilyedin) rızasıyla teslim edilmektedir. Ancak bu rıza failin hileli davranışları ile elde edilmiş olup, geçerli bir rıza değildir..” Yargıtay CGK, E. 2019/13-97, K. 2022/437, T.: 14.06.2022 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁹⁵ Dülger, Bilişim Suçları, s.603; Mahmutoglu, Bilişim Alanında Suçlar, s.885.

⁷⁹⁶ “Bilişim sisteminin aldatılmasından söz edilemeyeceği için, ancak bu sistemin araç olarak kullanılarak bir insanın aldatılması yani dolandırılması hâlinde bu bendin uygulanması mümkündür. Aksi hâlde yani sisteme girilerek bir kişi aldatılmayıp sistemden yararlanılarak çıkar sağlanmışsa bilişim suçu veya bilişim sistemi kullanılmak suretiyle hırsızlık suçunun oluşması söz konusu olacaktır.” Yargıtay CGK E. 2018/15-51, K. 2021/68, T.: 02.03.2021 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁹⁷ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.721; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.177.

⁷⁹⁸ “Dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için; failin bir kimseyi, kandırabilecek nitelikte hileli davranışlarla hataya düşürüp, onun veya başkasının zararına, kendisine veya başkasına yarar sağlaması gerekmektedir. Dolandırıcılık suçunda, failin hileli hareketleri sonucu sakatlanmış irade neticesinde kişiye ait malvarlığının mülkiyetinin devri, hırsızlık suçunda ise; menkul bir malın, sahibinin rızası dışında alınması, mal üzerinde mağdurun zilyetliğine son verilmesi, mağdurun suç konusu eşya üzerindeki zilyetlikten doğan tasarruf haklarını kullanmasının olanaksız hale gelmesi söz konusudur.” Yargıtay 11. CD, E. 2021/14945, K. 2024/491, T.:16.01.2024;

“..Katılanın işlettiği İstanbul ilinde bulunan Turkcell yetkili satış noktasında kurulu bulunan bilgisayara uzaktan erişim sağlayarak kendi hesabına 12 adet 50,00 TL'lik kontör yükleme... eyleminin, 5237 sayılı Kanun'un 142 nci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendinde düzenlenen "bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık" suçunu oluşturduğu..” Yargıtay 8.CD, E. 2021/5580, K. 2023/9666, T.: 06.12.2023;

Mağdurun işbirliği kavramı, TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli dolandırıcılık suçu ile TCK'nın 142/2-e maddesindeki nitelikli hırsızlık suçu arasındaki ikinci ayırt edici özelliktir. TCK'nın 142/2-e maddesindeki nitelikli hırsızlık suçu, mağdura yönelen hile olmaksızın, internet bankacılığı üzerinden tek taraflı veri transferi yapılarak işlenir. Dolayısıyla bu suçun oluşumunda mağdurun katkısı ve işbirliği bulunmamaktadır. Oysa dolandırıcılık suçunda mağdurun sakatlanmış olsa da bizzat kendi iradesi ile malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunması zorunlu unsurdur.⁷⁹⁹ Ancak mağdurun işbirliği ölçütü her zaman belirgin değildir. Mağdurun hileli davranışlarla sakatlanan iradesi ile internet bankacılığı hesabına ait şifre/mobil bankacılık bilgisini faille vermesi, failin de bu bilgileri kullanarak mağdurun hesabından izni ve bilgisi dışında kendi hesabına para transferi yapması şeklinde gerçekleşen ve phishing olarak adlandırılan yöntemde mağdurun işbirliği ölçütü tartışmalıdır. Bu husustaki açıklama phishing yönteminin vasıflandırılması başlığı ile ayrı bölümünde yapılmış olmakla birlikte, bu aşamada kısaca görüşümüzü belirtmek gerekirse, mağdura ait banka kartı bilgisi/kredi kartı bilgisi/mobil bankacılık giriş şifresi/SMS onay kodu benzeri bilgilerin, çeşitli sosyal mühendislik yöntemleri ile (sahte link gönderme/sahte sms gönderme/banka reklamı linki gönderme/sahte web sayfasına yönlendirme/müşteri hizmetleri gibi görüşerek telefonda okutma) ele geçirilmesi, sonrasında ele geçirilen bilgiler kullanılarak mağdurun bilgisi ve rızası hilafına kredi kartından harcama yapılması veya banka hesabından para çekilmesi eyleminde, mağdurun sakatlanan iradesi ile gerçekleştirdiği işbirliği, failin haksız menfaat elde etmesi için olmazsa olmaz unsurdur. Bu yöntemde nihayetinde, failin tek taraflı alma fiili ile elde ettiği haksız menfaat söz konusu değildir. Mağdurun işbirliği söz konusudur. Bu nedenle kanaatimizce phishing yöntemi bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturmaktadır. Sadece mağdurun işbirliğinin çok az olduğu linke tıklama boyutundaki phishing versiyon (alt versiyon 1-1) TCK m. 142/2-e olarak nitelendirilebilir.⁸⁰⁰ Mağdurun işbirliğinin daha yoğun olduğu

---

“Saniğin, katılanların banka hesaplarına internet üzerinden yetkisiz erişim sağlayarak 21.000 TL parayı başka hesabına aktarması şeklinde gerçekleşen eyleminin, gerçek bir kişiye yöneltilen hile unsurunun mevcut olmaması nedeniyle; 5237 sayılı TCK'nın 142/2-e maddesinde düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu oluşturduğu gözetilmeyip, suç vasfında hataya düşülmek suretiyle nitelikli dolandırıcılık suçundan yazılı şekilde hüküm tesisi...” Yargıtay 15.CD, E. 2020/8820, K. 2021/6281, T.: 31/05/2021 Uyap Bilgi Bankası.

⁷⁹⁹ Ekici, Dolandırıcılık, s.464; Toroslu, Özel Kısım, s. 182; Bilen, Dolandırıcılık, s.75; Korkmaz, Dolandırıcılık, s.57; Artuç, Malvarlığına Karşı Suçlar, s.811; Selçuk, Dolandırıcılık, s.71.

⁸⁰⁰ Emsal kararda, sadece linke tıklama boyutundaki phishing yönteminin TCK'nın 142/2-e maddesindeki suçu oluşturacağı ancak mağdurun işbirliğinin daha fazla olması halinde eylemin nitelikli dolandırıcılık

ikinci versiyonda, mağdurun hileli davranışlarla aldatılarak tasarrufta bulunduğu, bu tasarruf neticesinde malvarlığı değerinde azalma olduğu kabul edilmeli ve diğer unsurların varlığına göre TCK 158/1-f-l maddeleri uygulanmalıdır.⁸⁰¹

TCK m. 158/1-f ile TCK m.142/2-e arasındaki karşılaştırmada dikkat çeken üçüncü ayrım, TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli dolandırıcılık suçunun oluşumu için "bilgi sistemlerinin araç olarak kullanılması" gerekli olduğu halde, TCK'nın 142/2-e maddesindeki nitelikli hırsızlık suçu için "bilgi sistemlerinin kullanılması"nın yeterli olmasıdır. Kanaatimizce yasa koyucu dolandırıcılık suçunun bilgi sistemleri ile işlenen nitelikli halini tanımlamada "bilgi sistemlerini kullanma", "bilgi sistemleri ile" ifadeleri yerine "bilgi sistemlerini araç olarak kullanma" ifadesini bilinçli olarak tercih etmiştir. Bu nedenle, TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli halin oluşması için bilgi sistemlerinin kullanılmasının yanı sıra "araç olarak kullanma" şartının gerçekleşmesi de gerekmektedir. Araç olarak kullanma unsurunun oluşması için bilgi sistemleri failin hileli davranışlarının merkezinde yer almalı, suçun işlenmesini kolaylaştırmalıdır.^{802,803} Buna karşın TCK'nın 142/2-e maddesindeki nitelikli hırsızlık suçunun oluşumu için zilyetin elindeki "veri"nin rızası dışında başkasının hâkimiyet alanına aktarılmasında bilgi sistemlerinin kullanılması yeterlidir. Ayrıca bilgi sistemlerinin suçun işlenmesinin esaslı unsuru olması, suçun işlenmesini kolaylaştırması veya çabuklaştırması şartları aranmamaktadır. Kanaatimizce bilgi sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunun yapısından kaynaklanan doğrudanlık özelliği dikkate alındığında ayrıca "araç olarak kullanma" şartının kanun metninde yer alması gerekli değildir.

Her iki nitelikli hal arasındaki dikkat çeken son ayrım, bilgi sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunun bileşik suç olma özelliğinden kaynaklanmaktadır. TCK'nın 142/2-e maddesinde düzenlenen hırsızlık suçunun nitelikli halinin oluşabilmesi için bir bilgi sistemine izinsiz olarak girilmesi veya izinsiz olarak sistemde kalınması

---

suçuna dönüşeceği belirtilmiştir. Ankara BAM, 10. CD, E. 2020/1796, K. 2022/827, T.: 11.04.2022, Tam metin için Bkz. Bölüm 3.1.6.

⁸⁰¹ Yargıtay 8. CD, E. 2024/152, K. 2024/7551, T.: 09.10.2024; Yargıtay 15. CD, E. 2013/12487, K. 2015/26234, T.: 03/06/2015; Yargıtay 2. CD E. 2022/13584, K. 2022/21159, T.: 19/12/2022; Yargıtay 11. CD, E. 2021/40681, K. 2022/7096, T.: 21.04.2022 Uyp Bilgi Bankası.

⁸⁰² Yargıtay 11. CD, E. 2021/30303, K. 2024/8739, T.: 26.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/29464, K. 2023/1710, T.: 21.03.2023 Uyp Bilgi Bankası.

⁸⁰³ Gerekçede yer alan, "bilgi sistemlerinin sağladığı kolaylık" unsuru nitelikli halin ayırt edici özelliğidir. Bkz. Korkmaz, Dolandırıcılık, s.91; Bilen, Dolandırıcılık, s.220; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.738; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.897; Karagülmez, Bilgi Suçları, s.219.

zorunludur.⁸⁰⁴ Dolayısıyla doğrudan bilişim suçları (TCK m. 243, m. 244/1-2) ile TCK m.142/2-e arasında geçit suç-bileşik suç ilişkisi vardır^{805,806} Bu nedenle mağdurun internet bankacılığına izinsiz olarak girilerek malvarlığı değerinin tek taraflı bir veri transferi ile başka bir hesaba aktarılması fiili bir bütün olarak sadece TCK'nın 142/2-e maddesindeki suçu oluşturacaktır. Oysaki TCK m.158/1-f'de düzenlenen nitelikli hal bir bilişim sistemine izinsiz olarak girmeden veya bir bilişim sistemindeki veriler değiştirilmeden de işlenebilir. Bu nedenle doğrudan bilişim suçları, TCK'nın 158/1-f maddesindeki suçun zorunlu unsuru değildir. Dolayısıyla doğrudan bilişim suçları işlenerek gerçekleştirilen hileli davranışlarla mağdurun iradesinin sakatlanması sonrasında, mağdurun bizzat gerçekleştirdiği tasarruf ile haksız menfaat elde edilmesi halinde, gerçek içtima hükümleri gereğince doğrudan bilişim suçu (TCK m. 243, m. 244/1-2) ile nitelikli dolandırıcılık suçu (TCK m. 158/1-f) ayrı ayrı oluşacaktır. Yargıtayın, mağdurun internet bankacılığına izinsiz giriş yapılarak failin veya üçüncü şahsın banka hesabına yine internet bankacılığı üzerinden para aktarılması fiilini sadece TCK m. 142/2-e olarak nitelendirdiği ayrıca doğrudan bilişim suçlarının (TCK m. 243, m. 244/1-2) oluşmayacağını açıkça vurguladığı çok sayıda emsal kararı bulunmaktadır.⁸⁰⁷ Benzer şekilde Yargıtayın, birinci mağdura ait e-posta adresinin veya

⁸⁰⁴ Ekici Şahin/Koruculu, Bilişim Sistemine Girme Suçu, s.619; Karagülmez, Bilişim Suçları, s.245; Aytekin, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.62.

⁸⁰⁵ Yargıtayın "geçit suç" tanımı için bkz. Yargıtay CGK, E. 2020/8-176, K. 2022/324, T.: 10/05/2022 Uyap Bilgi Bankası. Tam metin Bölüm 2.2.3.2'de yer almaktadır.

⁸⁰⁶ Karagülmez, Bilişim Suçları, s.245; Aytekin, Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması, s.62; Ekici Şahin/Koruculu, Bilişim Sistemine Girme Suçu, s.619, Dülger, doğrudan bilişim suçları (TCK m.243, m.244/1-2) ile TCK m.142/2-e arasında geçit suç ilişkisinin olmadığını, bu nedenle gerçek içtima uygulanması gerektiğini savunmaktadır. Bkz. Dülger, Bilişim Suçları, s.609.

⁸⁰⁷ "... Sanıkların, mağdurun banka hesabına internet yoluyla erişim sağlayarak, hesaptaki parasını sanıklar Engin, Hakan ve Yusuf'in banka hesaplarına aktarmaları şeklindeki eylemleri nedeniyle..sanıklar hakkında sadece aynı Kanunu'nun 142/2-e maddesinde düzenlenen hırsızlık suçundan hüküm kurulması gerektiği gözetilmeden, hırsızlık suçunun yanında ayrıca aynı Kanun'un 244/2. maddesi uyarınca da mahkumiyet hükümleri kurulması suretiyle fazla ceza tayini ..." Yargıtay 2.CD, E. 2019/381, K. 2019/1993, T.: 06.02.2019;

"...Sanığın, müşterinin bilgisi ve rızası dışında .. Şubesinde bulunan hesabındaki parasını, internet bankacılığı kullanılarak, kendi hesabına havale etmek suretiyle çalması şeklindeki eyleminin, 5237 sayılı TCK'nın 142/2-e maddesinde düzenlenen "bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık" suçunu oluşturduğu gözetilmeden; sanık hakkında ayrıca aynı Kanun'un 244/2 , 244/3 maddeleri gereğince cezalandırılmasına karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.." Yargıtay 2.CD, E. 2020/13398, K. 2020/7421, T.: 01.07.2020;

"Sanık Mustafa ve temyiz dışı sanık Yunus'un, katılanın banka hesabına ait güvenlik şifresini kırıp geceleyin internet bankacılığına giriş yaparak temyiz dışı sanık Yunus'un hesabına para aktarması şeklinde gerçekleşen olayda; sanık Mustafa'nın kastının katılana ait parayı rızası dışında elde etmek olması ve herhangi bir hile kullanmamış olduğu da dikkate alındığından eylemin 5237 sayılı TCK'nın 142/2-e ve 143. maddelerinde düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle geceleyin hırsızlık suçunu oluşturduğu.." Yargıtay 11. CD, E.2021/14435, K. 2021/10121, T.: 10.11.2021;

sosyal medya hesabının şifrelerinin kırılması, sonrasında ele geçirilen sosyal medya hesabı kullanılarak ikinci mağdurun hileli hareketlerle aldatılması suretiyle haksız menfaat elde edilmesi şeklindeki örnek olaylarda, birinci mağdura karşı doğrudan bilişim suçunun (TCK m.244/2), ikinci mağdura karşı bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun (TCK m.158/1-f) oluştuğuna dair birçok emsal kararı bulunmaktadır.⁸⁰⁸

“Katılanın, ..Bankası nezdinde bulunan hesabına internet yolu ile bilgi ve rızası dışında erişim sağlanarak, bu hesaptan sanığın banka hesabına para aktarıp sonrasında aktarılan bu paranın sanık tarafından çekilmiş olduğu, bu durumda sanığın, eylemi yapan kişi ya da kişilerin eylemine iştirak ederek hesabına aktarılan parayı almak suretiyle üzerine atılı Bilişim Sistemlerini Kullanmak Suretiyle Hırsızlık suçunu oluşturduğu..” Yargıtay 2. CD, E. 2021/10180, K. 2023/4853, T.: 26.09.2023; Benzer Karar: ” Yargıtay 8. CD, E. 2021/11807, K. 2024/2830, T.: 27.03.2024; Yargıtay 8.CD, E. 2021/5580, K. 2023/9666, T.: 06.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁸⁰⁸ *“Sanığın G. İletişim adlı iş yerinin sahibi olduğu, olay öncesi tanık S. Ş'in hat çıkartmak amacıyla vermiş olduğu nüfus cüzdanı aslının fotokopisini kullanmak suretiyle onun adına 0538 ..... nolu hattı çıkartarak katılan Ö. U.'ın kullanmış olduğu E-posta adresi ve Facebook adreslerinin şifrelerini kırmak suretiyle ele geçirip, katılan Öznur'un arkadaş listesinde kayıtlı mağdur M.F. Y. ile katılan Öznur gibi yazılarak yeğeninin trafik kazası yaptığına parayı ihtiyacı olduğunu söyleyerek 1.000,00 TL göndermesini istediği ve mağdur M.F.'nin Türkiye İş Bankası Aş Atatürk Bulvarı şubesinde bulunan hesabına ilişkin müşteri numarasını, müşteri şifresini ve sadece bu işlem için geçerli olan tek kullanımlık şifreyi alarak 07.08.2013 tarihinde saat 03:26 da Samsun Atakent Sapağında bulunan İş Bankası ATM sinden İşcep uygulaması ile 1.000,00 TL parayı çekerek bilişim sistemlerini araç olarak kullanmak suretiyle mağdur M.F.Y.'a yönelik dolandırıcılık ve katılan Ö. U.'a yönelik bilişim sistemini engelleme bozma, verilerini yok etme ve değiştirme suçlarını işlediği iddia ve kabul olunmuştur... Sanık hakkında kurulan hükümler hukuka aykırılık bulunmamıştır.”* Yargıtay 11. CD, E. 2021/31653, K. 2024/2780, T.: 05.03.2024;

“Sanığın, şikâyetçi Pınar'ın Facebook adlı sosyal medya hesabının şifresini ele geçirerek arkadaşı olan mağdur Kübra'dan para istediği, adı geçen mağdurun da sanık adına kayıtlı 0542.....1 numaralı telefon hattına 100,00 TL para gönderdiği, gönderilen paranın 31.01.2012 tarihinde saat 22:01 Merzifon İlçesi'nde bulunan ATM cihazından çekildiği anlaşılmıştır... Bilişim Sistemlerinin, Banka veya Kredi Kurumlarının Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçu Yönünden... eyleme uyan suç vasfı ile yaptırımların doğru biçimde belirlendiği ..Sanığın, şikâyetçi Pınar'ın Facebook hesabının şifresini kırarak hesaba giriş şifresini değiştirmek suretiyle erişimini engellemesi şeklinde gerçekleşen eylemin, 5237 sayılı Kanun'un 244 üncü maddesinin ikinci fıkrası kapsamında sistemdeki verileri bozma, yok etme veya değiştirme suçunu oluşturduğu gözetilmeden suç vasfında hataya düşülerek yazılı şekilde 5237 sayılı Kanun'un 243 üncü maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca hüküm kurulması nedeniyle hüküm hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 11. CD, E.2021/30657, K. 2023/10810, T.: 25.12.2023;

“Sanığın mağdur Elif'e ait msn ve facebook adreslerinin şifresini kırarak mağdur Elif'in kuzeni olan mağdur Seral'tan 500,00 TL para istediği, ancak mağdurun sanığın kullanmış olduğu hitap şeklinden şüphelenerek para göndermediği ve mağdur Elif'e ulaştığında durumun anlaşıldığı, bu şekilde sanığın üzerine atılı dolandırıcılık ve bilişim sistemine girme suçlarını işlediği iddiasıyla açılan kamu davasının yargılaması neticesinde...tüm dosya kapsamında edinilen kanaat ile toplanan deliller bir bütün halinde değerlendirilmek suretiyle sanığın mağdurlara karşı eylemlerinin bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçuna teşebbüs etme ve bilişim sistemindeki verileri bozma, yok etme, değiştirme ve erişilmez kılma suçlarını oluşturduğu... ve sübut bulduğu kabul edilerek verilen mahkumiyet kararında...herhangi bir hukuka aykırılık görülmemiştir” Yargıtay 11. CD, 2021/31721, K.2024/2084, T.: 22.02.2024; Benzer Kararlar: Yargıtay 11. CD, E.2021/20554, K. 2023/3805, T.: 10.05.2023; Yargıtay 11. CD, E.2021/33740, K. 2024/4592, T.: 01.04.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/20390, K. 2023/5894, T.: 06.09.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2021/20747, K. 2023/1425, T.: 13.03.2023; Yargıtay 11. CD E. 2021/30653, K. 2024/4039, T.: 25.03.2024 Uyap Bilgi Bankası.

3.2.2. Başkasına Ait Banka veya Kredi Kartının İzinsiz Kullanılması Suretiyle Yarar Sağlama Suçu İle Karşılaştırılması (TCK m. 245/1)

TCK'nın 245. maddesinde kesişim noktaları banka veya kredi kartları olan üç farklı suç tipi yer almaktadır. Bunlar; başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama (TCK m.245/1), başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka kartı veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme (TCK m.245/2), sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle yarar sağlama (TCK m.245/3) suçlarıdır.⁸⁰⁹ TCK'nın 245/2-3 bentlerindeki suçların işlenebilmesi için başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek üretilen, satılan, devredilen, satın alınan, kabul edilen veya kullanılan sahte banka veya kredi kartının varlığı zorunludur. Dolayısıyla TCK 245/2-3 maddesindeki suçların ayırt edici unsuru sahte üretilmiş banka veya kredi kartıdır. Oysaki başkasına ait banka ve kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunun oluşması için (TCK m.245/1) mutlaka gerçek bir kredi kartı veya banka kartı bulunmalı ve bu kart sahibinin rızası hilafına kullanılarak haksız yarar elde edilmelidir.^{810,811}

TCK'nın 245/2-3 bentlerindeki sahte banka kartı veya kredi kartı üretme ve kullanma suçları ile 5237 sayılı TCK'nın 158/1-j maddesinde düzenlenen banka ve kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak maksadıyla dolandırıcılık suçu arasında benzerlik bulunmakla birlikte, her iki suç tipi de

⁸⁰⁹ Bilen, Dolandırıcılık, s.347; Dülger, Bilişim Suçları, s.455; Ekici, Dolandırıcılık, s. 492; Akbulut, Berrin, "Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması", Yaşar Hukuk Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, Temmuz 2019, s.6 (Akbulut, Banka veya Kredi Kartları); Apaydın, Cengiz, "Başkasına Ait Gerçek Bir Banka veya Kredi Kartını Kart Sahibinin Rızası Olmaksızın Kullanmak veya Kullandırmak, Terazî Hukuk Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 165, Mayıs 2020, s. 999 (Apaydın, Başkasına Ait Banka veya Kredi Kartı); Altuğ, Şahin, "Banka ve Kredi Kartının Kötüye Kullanılması", Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 17, Haziran 2021, s.8 (Altuğ, Banka ve Kredi Kartının Kötüye Kullanılması); Okuyucu Ergün, Güneş "Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması", Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Fakültesi Dergisi, Nur Centel'e Armağan, Cilt: 19, Sayı: 2, Aralık 2013, s.1067 (Okuyucu Ergün, Banka veya Kredi Kartları); Gül, Bilişim Suçları, s.121; Açıkgöz, Bilişim Sistemi Aracılığıyla Haksız Yarar Sağlama Suçu, s.55.

⁸¹⁰ "...Suça konu kredi kartının banka tarafından düzenlenmiş gerçek bir kredi kartı olması halinde eylemin TCK. nun 245/1., kopyalanmış sahte bir kart olması halinde TCK.nun 245/2-3. maddelerinde düzenlenen suçu oluşturacağı cihetle kartın niteliği ait olduğu bankaya sorulup belirlendikten sonra sanıkların hukuki durumunun belirlenmesi gerekirken eksik incelemeyle yazılı şekilde karar verilmesi.." Yargıtay 8. CD, E. 2012/16388, K. 2013/16480, T.: 29.05.2013 Uyarı Bilgi Bankası.

⁸¹¹ Altuğ, Banka ve Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s.9; Okuyucu Ergün, Güneş "Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması", Nur Centel'e Armağan, MÜHF, Pasifik Ofset Yayınevi, İstanbul, 2013, s.1069.

çalışmamızın kapsamının dışındadır. Bu kısımda, TCK'nın 245/1 maddesinde düzenlenen başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçu ile TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli dolandırıcılık suçu karşılaştırılacaktır. Her iki suç tipi korudukları hukuki değer, internet bankacılığının araç olarak kullanılması, failin hileli davranışlarını gerçekleştirme yöntemleri ve suçun mağduru⁸¹² yönünden birbirine benzemektedir. Dolayısıyla sıklıkla karıştırılmakta ve içtima ilişkisine konu olmaktadır.

TCK'nın 245/1 maddesinde düzenlenen suçun malvarlığına karşı suçlar bölümünde yer alması gerektiği halde bilişim suçları bölümünde yer almasının kanun sistematığı açısından hatalı olduğu öğretilde yaygın olarak savunulmaktadır.⁸¹³ Madde gerekçesinde de suç tipinin ratio legis'i açıkça belirtilmiş ve malvarlığına karşı işlenen suçların özel bir türü olduğu vurgulanmıştır.⁸¹⁴ Benzer şekilde Yargıtay CGK'nın istikrar kazanmış kararlarında TCK'nın 245/1 maddesindeki suçun, malvarlığına karşı işlenen suçların özel bir şekli olduğu belirtilmektedir.⁸¹⁵ Kanaatimizce de başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçu, her ne kadar bilişim suçları bölümünde düzenlenmiş ve doğrudan bilişim suçu olarak sınıflandırılmış olsa da malvarlığına karşı suçların karma yapılı bir türüdür.⁸¹⁶

⁸¹² Öğretilerdeki baskın görüşe göre başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunun mağduru kart hamilidir. Bkz. Dülger, Bilişim Suçları, s.464; Okuyucu Ergün, Banka veya Kredi Kartları, s.1069; Akbulut, Banka veya Kredi Kartları, s.11; Altuğ, Banka ve Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s.14; Yılmaz, Sacit, "Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması Suçu", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 87, Mart 2010, s.268 (Yılmaz, Banka veya Kredi Kartı); Doğan, Bilişim Suçları, s.165.

⁸¹³ Erdağ, Ali İhsan, Bilişim Alanında Suçlar (Türk ve Alman Ceza Hukukunda), Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 14, Sayı: 2, Aralık 2010, s. 280; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.1176; Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s. 1025; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.1015; Özsoy, Bilişim Suçları, s.296; Dülger, Bilişim Suçları, s. 236, 458; Yılmaz, Banka veya Kredi Kartı, s.267; Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.384.

⁸¹⁴ TCK m. 245 Gerekçe: "Banka veya kredi kartlarının hukuka aykırı olarak kullanılması suretiyle bankaların veya kredi sahiplerinin zarara sokulmasını, bu yolla çıkar sağlanmasını önlemek ve failleri cezalandırmak amacıyla kaleme alınmıştır...aslında hırsızlık, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma ve sahtecilik suçlarının ratio legis'lerinin tümünü de içeren bu fiillerin, duraksamaları ve içtihat farklılıklarını önlemek amacıyla bağımsız bir suç haline getirilmeleri uygun görülmüştür." Bkz. Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.1014.

⁸¹⁵ Yargıtay CGK, E. 2020/8-176, K. 2022/324, T.: 10.05.2022; Yargıtay CGK, E. 2016/8-420, K. 2020/7, T.: 14.01.2020.

⁸¹⁶ Dülger, Bilişim Suçları, s. 457; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.1014; Akbulut, Banka veya Kredi Kartları, s.8; Sırma Sezer, Özge; Saygılar Kırıt, Yasemin Filiz, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu (TCK 245), Fasikül Hukuk Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 111, Şubat 2019, s.431; Apaydın, Başkasına Ait Banka veya Kredi Kartı, s.1001; Altuğ, Banka ve Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s.13; Yılmaz, Banka veya Kredi Kartı, s.266; Artuk, M. Emin / Gökçen, Ahmet/ Yenidünya, A. Caner, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, 15.Baskı, Ankara, 2015, s.896 (Artuk/Gökçen/Yenidünya, Özel Hükümler); Baş, Banka veya Kredi Kartları, s.70.

TCK'nın 245/1 maddesinde düzenlenen suçun konusu banka veya kredi kartlarıdır. Yine yasal tanım gereğince söz konusu kartlar başkasına ait olmalıdır. Banka veya kredi kartı dışında kalan kartlar bakımından TCK'nın 245/1 maddesinin uygulanma imkanı yoktur.^{817,818}

5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununun (BKKKK) 3/1-d maddesinde banka kartı, “mevduat hesabı veya özel cari hesapların kullanımı dâhil bankacılık hizmetlerinden yararlanmayı sağlayan kartı ifade eder” şeklinde tanımlanmıştır. Aynı yasanın 3/1-e maddesinde kredi kartı, “nakit kullanımı gerekmeksizin mal ve hizmet alımı veya nakit çekme olanağı sağlayan basılı kartı veya fiziki varlığı bulunmayan kart numarasını ifade eder” şeklinde tanımlanmıştır.^{819,820}

TCK'nın 245. maddesinin gerekçesinde ise “banka kartı, bankanın kurduğu sisteme hukuka uygun olarak girmeyi sağlar, bu kart, saptanan ve kart sahibince bilinen bir numara marifetiyle, banka görevlisinin yardımı olmadan, kart sahibinin kendi hesabından para çekmesini sağlamaktadır. Kredi kartları ise banka ile kendisine kart verilen kişi arasında yapılmış bir sözleşme gereğince, kişinin bankanın belirli koşullarla sağladığı kredi olanağını kullanmasını sağlayan araçtır” şeklinde tanımlanmıştır.⁸²¹ Dolayısıyla, banka kartı ile kişi kendi hesabında zaten var olan parayı çekmekte, kredi kartında ise bankadan kredi kullanmaktadır.⁸²² Buna göre, banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle haksız çıkar sağlanması halinde, banka hesabında azalma olan

⁸¹⁷ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.1018.

⁸¹⁸ Yasa metninden de açıkça anlaşılacağı üzere banka destekli olmayan Paypal, Passolig, İnnial Kart benzeri kartların izinsiz kullanılması suretiyle haksız menfaat elde etme fiilinin TCK'nın 245/1 maddesinin konusunu oluşturması mümkün değildir. Bkz. Taştēmür, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, s.50; Akbulut, Banka veya Kredi Kartları, s.14; Baş, Banka veya Kredi Kartları, s.89.

⁸¹⁹ Dülger, Bilişim Suçları, s.466; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s. 1019; Baş, Banka veya Kredi Kartları, s.90.

⁸²⁰ “5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 3. maddesinde, banka kartının; “mevduat hesabı veya özel cari hesapların kullanımı dahil bankacılık hizmetlerinden yararlanmayı sağlayan kartı”, kredi kartının; “nakit kullanımı gerekmeksizin mal ve hizmet alımı veya nakit çekme olanağı sağlayan basılı kartı veya fiziki varlığı bulunmayan kart numarasını”, kart hamilinin; “banka kartı veya kredi kartı hizmetlerinden yararlanan gerçek veya tüzel kişiyi” ifade ettiği belirtilmiştir. Banka kartının mülkiyet hakkı bankaya, kullanım hakkı ise kart hamiline aittir. Banka kartına sahip olabilmek için, kart hamilinin öncelikle bankada bir mevduat hesabının veya özel cari hesabının bulunması gerekli olup bu kart, kart hamilinin ATM üzerinden kendi hesabına ulaşmasını, hesabından para çekmesini, havale ve diğer bankacılık işlemlerini yapmasını sağlamaktadır. Kredi kartı ise, bankalar ve kart çıkarmaya yetkili kuruluşların müşterilerine belirli limitler dahilinde açtıkları krediler ile nakit kullanmaksızın mal veya hizmet alımı veya nakit kredi çekme olanağı sağlamak için verdikleri ödeme aracıdır.” Yargıtay CGK, E. 2016/8-420, K. 2020/7, T.: 14.01.2020.

⁸²¹ Yaşar, Osman / Gökcan, Hasan Tahsin / Artuç, Mustafa, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Cilt-IV, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2010, s.6796

⁸²² Taştēmür, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, s.26; Dülger, Bilişim Suçları, s.466; Baş, Banka veya Kredi Kartları, s.90.

banka kartının sahibi veya bankaya borçlu hale gelen kredi kartının sahibi olan gerçek veya tüzel kişi suçun mağduru olacaktır.⁸²³ Kart düzenleme yetkisine sahip bankalar veya diğer kuruluşlar suçun mağduru değildir.⁸²⁴

BKKKK'da yer alan tanımlardan da anlaşılacağı üzere; suçta kullanılan ve mağdura ait olan banka kartının mutlaka basılı fiziki kart olması gerektiği halde, kredi kartının “basılı kart veya fiziki varlığı bulunmayan kart numarası” olması mümkündür. Bu ayırım suç vasfının belirlenmesinde banka kartı ve kredi kartı kavramlarının özelliklerinden kaynaklanan en önemli ayırt edici unsurdur. Buna göre, TCK'nın 245/1 maddesindeki suçun oluşumunda, diğer unsurlarla birlikte mutlaka fiziki banka kartının (bankomat kartı) sahibinin izni dışında kullanılması gerekmektedir. Bunun aksine fiziki kredi kartı olmaksızın kredi kartına ait numara, son kullanma tarihi ve güvenlik kodu numarası kullanılarak online alışveriş yöntemi ile sahibinin izni ve bilgisi dışında harcama yapılması halinde TCK'nın 245/1 maddesindeki suç oluşmaktadır.⁸²⁵ Yargıtay kararları

---

⁸²³ Yargıtay da kredi kartı sahibini suçun mağduru olarak kabul etmektedir. “*Dava dosyası kapsamına göre, sanığın, Bimeks A.Ş'nin internet üzerinden satış yapan sitesine, ...@hotmail.com isimli e posta adresleri ile üye olarak, 07.02.2013 ile 10.02.2013 tarihleri arasında mağdurlara ait kredi kartı bilgilerini kullanmak suretiyle bir çok alışveriş yaptığı iddiasına ilişkin olarak; 5237 sayılı Kanunun 245 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun mağduru kart sahibi olup, yargılamaya konu olayda kullanılan kredi kartlarının farklı mağdurlara ait olması ve mağdur Arzu'ya ait kredi kartının ise farklı tarihlerde kullanılması karşısında, sanığın eyleminin her bir mağdura karşı ayrı suç oluşturduğu.*” Yargıtay 8. CD, E. 2024/24269, K. 2025/2185, T.: 18.03.2025

⁸²⁴ Öğretide de mağdurun kart sahibi gerçek veya tüzel kişi olduğu baskın görüş haline gelmiştir. Bkz. Dülger, Bilişim Suçları, s.464; Okuyucu Ergün, Banka veya Kredi Kartları, s.1069; Akbulut, Banka veya Kredi Kartları, s.11; Altuğ, Banka ve Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s.14; Yılmaz, Banka veya Kredi Kartı, s.268; Doğan, Bilişim Suçları, s.165.

Ketizmene'e göre; veri şeklinde saklanan ve bilişim sistemlerine izinsiz girilerek çalınan paranın mülkiyeti ve ayrıca her türlü nef-i ve hasarı (yarar ve zararı) mutlak suretle bankadadır. Hesap sahibinin sadece bankadan alacak hakkı söz konusudur. Bu nedenle internet bankacılığına sızılarak gerçekleştirilen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunun (TCK m. 142/2-e) mağduru, ilgili banka olmalıdır. Bu nedenle, Yargıtay CGK'nın E. 2009/11-193, K. 2009/268 sayılı 17.11.2009 tarihli kararı, suçun mağdurunu internet bankacılığına tanımlı hesabın sahibi olarak belirlenmesi yönünden hatalıdır. Bkz Ketizmen, İnternet Bankacılığı, s. 1013.

Kanaatimizce de internet bankacılığı kullanmak suretiyle gerçekleştirilen hırsızlık suçunun mağduru internet bankacılığı sistemini kuran ve mobil şube adıyla müşterilerinin hizmetine sunan ilgili banka olmalıdır. Bu yorum başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunun mağdurunun banka kabul edilmesi şeklinde genişletilebilir. Zira benzer şekilde bankacılık sisteminin geliştirdiği sanal kart ve mobil ödeme yöntemleri kullanılarak mağdurun kredi kartından izni ve bilgisi dışında harcama yapılmakta, böylelikle kredi kartının hamili gerçek kişi bankaya borçlanmaktadır. Ancak Yargıtay CGK'nın E. 2009/11-193, K. 2009/268 sayılı kararı, 17.11.2009 tarihinden bu yana istikrarlı biçimde uygulandığından, bu çalışmada suça konu kredi kartının sahibi olan gerçek veya tüzel kişi başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunun mağduru kabul edilmiştir.

⁸²⁵ Dülger, Bilişim Suçları, s.478; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.1020; Akbulut, Banka veya Kredi Kartları, s. 17; Apaydın, Başkasına Ait Banka veya Kredi Kartı, s.1004; Altuğ, Banka ve Kredi

da bu yönündedir.⁸²⁶ Dolayısıyla TCK'nın 245/1 maddesi ile TCK 158/1-f maddesi arasındaki içtima ilişkisi veya karşılaştırma, sadece online alışveriş yöntemiyle internet üzerinden kredi kartı numarası, son kullanma tarihi ve güvenlik kodu girilerek gerçekleştirilen alışverişlerin hangi suçu oluşturacağına ilişkin olarak yapılabilir. Banka kartlarının (bankomat kart) üzerindeki numara, son kullanma tarihi ve güvenlik kodu girilerek yapılan online alışverişlerde ise, para çıkışı zaten mağdurun internet bankacılığına tanımlı mevduat hesabından gerçekleştiğinden, failin eylemi hiçbir zaman TCK'nın 245/1 maddesindeki suçu oluşturmayıp TCK'nın 142/2-e maddesindeki nitelikli hırsızlık veya TCK'nın 158/1-f maddesindeki nitelikli dolandırıcılık suçlarından birini oluşturacaktır. TCK m. 158/1-f ve TCK m. 142/2-e arasındaki içtima ilişkisi ve karşılaştırma bir üst başlıkta yapılmıştır.

Bir üst başlıkta yapılan “veri” kavramının anlamına ilişkin içtihat değişikliği TCK'nın 245/1 maddesindeki suçun online alışveriş yöntemi ile işlendiği örnek olaylarda gündeme gelmiştir. Bir önceki başlıkta açıklandığı üzere, Yargıtay eski tarihli kararlarında mağdurun izni ve bilgisi olmadan internet bankacılığı hesabındaki para/altın/döviz/hisse gibi taşınırın başka hesaba aktarılmasını TCK'nın 244/4 maddesinde düzenlenen doğrudan bilişim suçu olarak yorumlamakla birlikte⁸²⁷ bu içtihadını 17.11.2009 tarihli kararı⁸²⁸ ile değiştirmiş, mağdurun hesabındaki para/altın/döviz/hisse gibi taşınırın kayıtlı bulunduğu internet bankacılığı sistemi üzerinden hesap sahibinin izni ve bilgisi olmaksızın aktarılması fiilini TCK'nın 142/2-e maddesindeki bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçu olarak tanımlamıştır.⁸²⁹ Bu tarihten sonra aynı karar dikkate alınarak veri aktarımının harcama olarak tezahür ettiği, mağdurun kredi kartından bilgisi ve izni dışında online alışveriş yöntemi ile harcama yapılması fiilinin de TCK'nın

---

Kartının Kötüye Kullanılması, s.15; Yılmaz, Banka veya Kredi Kartı, s.274; Mahmutoglu, Bilişim Alanındaki Suçlar, s.873.

⁸²⁶ Yargıtay 8. CD, E. 2024/24269, K. 2025/2185, T.: 18.03.2025; Yargıtay 8. CD, E. 2022/1356, K. 2024/1956, T.: 29.02.2024; Yargıtay 8. CD, E. 20215614, K. 2023/9671, T.: 06.12.2023; Yargıtay 8. CD, E.2021/11943, K. 2023/9983, T.: 13.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁸²⁷ “... sanığın şikayetçiye ait kredi kartı bilgilerini ele geçirip kendisine ait cep telefonu faturasını ... iletişim Hizmetleri A.Ş nin Web sayfasına girerek interaktif ortamda ödendiğinin iddia ve kabul olunması karşısında gerçek kişiye yöneltilen hile ve desise bulunmadığından yüklenen fiilinin suç tarihinde yürürlükte bulunan 765 Sayılı TCK 525\B-2 (5237 Sayılı Yasanın 244\4) maddesinde öngörülen bilişim suçunu oluşturduğu gözetilmeden vasıfta hataya düşülerek banka vasıta kullanılarak nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğunun kabulü ile yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 11. CD. 23.01.2007, E. 2007/8415, K. 2007/87, Aktaran Dülger, Bilişim Suçları, s.478.

⁸²⁸ Karar içeriği bölüm 3.2.1’de yer almaktadır. Yargıtay CGK, E. 2009/11-193, K. 2009/268, T.: 17.11.2009, Aktaran, Dülger, Bilişim Suçları, s.579.

⁸²⁹ Dülger, Bilişim Suçları, s.478.

244/4 maddesindeki doğrudan bilişim suçu oluşturmayıp TCK'nın 245/1 maddesindeki suçu oluşturduğu kabul edilmiştir. Yargıtayın sonraki uygulaması da bu yönde olmuştur.⁸³⁰

Çalışma kapsamında yapılan içtihat araştırmasında, mağdura ait fiziki kredi kartı veya banka kartı kullanılmadan⁸³¹ internet üzerinden gerçekleştirilen harcamalar neticesinde failin haksız menfaat elde ettiği, bunun sonucunda mağdurun malvarlığı değeri olarak zarar gördüğü altı farklı versiyon belirlenmiştir. Her bir versiyonda değişen oranlarda TCK m. 245/1 ve TCK m. 158/1-f birlikte gündeme geldiği, karıştırıldığı veya içtima ilişkisine konu olduğu değerlendirilmiştir. Bu nedenle her bir versiyonun ayrı ayrı incelenmesi karşılaştırma açısından açıklayıcı olacaktır.

Birinci versiyon; mağdurun kredi kartı şifresi veya kart bilgisini paylaşmadığı halde, failin belirlenemeyen yöntemlerle mağdurun kredi kartı bilgilerini ele geçirip online alışveriş yöntemiyle harcama yapmasıdır. Bu yöntemde nitelikli dolandırıcılık suçunun zorunlu unsuru olan mağdurun işbirliği şartının bulunmadığı açıktır. Bu nedenle eylemin

---

⁸³⁰ “Dava dosyası kapsamına göre, sanığın, Bimeks A.Ş'nin internet üzerinden satış yapan sitesine, man@hotmail.com, hadunn@hotmail.com, bab_34@hotmail.com isimli e posta adresleri ile üye olarak, 07.02.2013 ile 10.02.2013 tarihleri arasında mağdurlara ait kredi kartı bilgilerini kullanmak suretiyle bir çok alışveriş yaptığı iddiasına ilişkin olarak; 5237 sayılı Kanunun 245 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun mağduru kart sahibi olup, yargılamaya konu olayda kullanılan kredi kartlarının farklı mağdurlara ait olması ve mağdur Arzu'ya ait kredi kartının ise farklı tarihlerde kullanılması karşısında, sanığın eyleminin her bir mağdura karşı ayrı suç oluşturduğu..” Yargıtay 8. CD, E. 2024/24269, K. 2025/2185, T.: 18.03.2025;

“Katılanın... 5056 numaralı kredi kartından bilgisi dışında 08.06.2012 tarihinde Paypal 4 isimli firmadan saat 15.02'de 1,86 TL ve saat 16.17'de 3,03 TL, 09.06.2012 tarihinde HD-F Kozmetik isimli firmadan saat 00.11'de 370,92 TL, gittigidiyor.com isimli firmadan saat 00.12'de 1.678,00 TL, hepsiburada.com isimli firmadan saat 02.11'de 358,52 TL tutarında harcamalar yapıldığı... şeklindeki somut olayda.. sanığın başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunu işlediği ...” Yargıtay 8. CD, E. 2022/1356, K. 2024/1956, T.: 29.02.2024;

“Müştekiye ait Garanti Bankası 5407 **** * 7019 numaralı kredi kartından, 29.05.2015-30.05.2015 tarihlerinde, internet üzerinden .. 664,79 TL, Teknosa'dan 529,00 TL, TürkTicaret netten 20,99 TL, Paypal'dan 22,05 TL, PP o'dan 3,13 TL harcama yapıldığı.. anığın bymaxo nickini kullandığı ve 03/05/2010 tarihinde ..buyusu nickli, ..nickli kişilerle yaptığı MSN görüşmelerinde kredi kartı bilgisi ele geçirdiği.. sanıkların başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunu işledikleri...” Yargıtay 8. CD, E. 20215614, K. 2023/9671, T.: 06.12.2023;

“Dava konusu olay, müşteki Tuğba ve katılan Hasan'a ait kredi kartı bilgilerini bir şekilde ele geçiren sanığın, bu bilgileri kullanarak, internet üzerinden harcama yaptığı iddiasına ilişkindir...sanığın bir şekilde ele geçirdiği kart bilgileri ile, kart sahiplerinin rızası olmaksızın harcama yaptığı, ancak durumun fark edilerek yakalanması sonucu eylemini tamamlamayadığı sabit olmakla, mahkemenin başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlamaya teşebbüs suçundan... mahkumiyet hükmünde.. hukuka aykırılık görülmemiştir” Yargıtay 8. CD, E.2021/11943, K. 2023/9983, T.: 13.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁸³¹ Fiziki banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçu ile çalışmamızın konusunu oluşturan TCK 158/1-f maddesinin birlikte gerçekleştiği, içtima ilişkisine konu edildiği olaylar kapsam dışı tutulmuştur. Örnek kararlar için bkz. Yargıtay CGK, E. 2017/754, K. 2019/659, T.: 14.11. 2019; Yargıtay CGK, E. 2019/8-152, K. 2022/605, T.:04.10.2022 Uyap Bilgi Bankası.

TCK'nın 245/1 maddesindeki suçun oluşacağı noktasında tereddüt bulunmamaktadır. Zira BKKKK 3-e maddesi gereğince kredi kartı numarası, son kullanma tarihi, güvenlik kodu bilgisi, fiziki kredi kartı ile aynı değerdedir. Dolayısıyla kredi kartı bilgilerinin belirlenemeyen bir yöntemle ele geçirilip sahibinin rızası dışında harcama yapılması fiili TCK'nın 245/1 maddesindeki suçu oluşturacaktır.⁸³²

İkinci versiyon; mağdurun şifre veya kart bilgisini paylaşmadığı halde mağdura ait bankomat kartı bilgilerinin (kredi kartı değil) belirlenemeyen bir yöntemle ele geçirilip yine online alışveriş yöntemi ile harcama yapılmasıdır. Bu durumda failin eylemi TCK'nın 142/2-e maddesindeki suçu oluşturacaktır. Zira BKKKK 3-d maddesi gereğince bankomat kartın üzerindeki numara, son kullanma tarihi, güvenlik kodu bilgileri, fiziki bankomat kartı ile aynı değerde değildir. Ayrıca bu yöntemde her ne kadar bankomat kart üzerinden harcama yapılmış gibi gözükse de nihayetinde mağdurun vadesiz hesabından para çıkışı olmaktadır. Bu durumda mağdurun izni ve bilgisi olmaksızın bankomat kartı bilgileri kullanılarak online alışveriş yöntemi ile harcama yapılması fiili TCK'nın 142/2-e maddesindeki nitelikli hırsızlık suçunu oluşturmaktadır.⁸³³

Üçüncü versiyon; mağdurun şifre veya kart bilgisini paylaşmadığı halde belirlenemeyen yöntemlerle mağdura ait kredi kartı bilgileri ile mobil bankacılık bilgilerinin ele geçirilmesi, sonraki aşamada önce mağdurun kredi kartından nakit avans kullanılması, mağdurun kredi kartından kullanılan nakit avans miktarı kadar paranın mağdurun vadesiz hesabına gönderilmesi,⁸³⁴ sonrasında mağdurun vadesiz hesabındaki paranın internet bankacılığı üzerinden failin banka hesabına aktarılmasıdır. Burada birinci suç mağdurun kredi kartından izinsiz nakit avans çekmek suretiyle işlenen TCK m.245/1, ikinci suç mağdurun vadesiz hesabındaki paranın failin banka hesabına aktarılması ile oluşan TCK m.142/2-e'dir. Dolayısıyla tek bir fiil ile iki suç işlendiğinden TCK'nın 44 maddesindeki fikri içtima hükümleri gereğince daha ağır olan TCK'nın 142/2-e maddesindeki suçtan

---

⁸³² Yargıtay 8. CD, E. 2024/24269, K. 2025/2185, T.: 18.03.2025; Yargıtay 8. CD, E. 2022/1356, K. 2024/1956, T.: 29.02.2024; Yargıtay 8. CD, E. 20215614, K. 2023/9671, T.: 06.12.2023; Yargıtay 8. CD, E.2021/11943, K. 2023/9983, T.: 13.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁸³³ Yargıtay 8.CD, E. 2021/5580, K. 2023/9666, T.: 06.12.2023; Yargıtay 15.CD, E. 2020/8820, K. 2021/6281, T.: 31/05/2021; Yargıtay 11. CD, E.2021/14435, K. 2021/10121, T.: 10.11.2021; Yargıtay 2. CD, E. 2021/10180, K. 2023/4853, T.: 26.09.2023; Yargıtay 8. CD, E. 2021/11807, K. 2024/2830, T.: 27.03.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁸³⁴ Bankacılık sistemi gereğince internet bankacılığı kullanılarak kredi kartından nakit avans çekildiği takdirde çekilen meblağ mutlaka yine kredi kartının sahibi olan şahsın mevduat hesabına aktarılmak zorundadır.

ceza verilmelidir.⁸³⁵ Bu versiyonda fikri içtimanın gündeme gelmesinin nedeni mağdurun kredi kartından önce nakit avans çekilmesi sonra bu paranın mobil bankacılık aracılığı ile mağdurun mevduat hesabından failin hesabına aktarılması, dolayısıyla tek bir fiil ile birden fazla suçun aynı anda işlenmesidir.

Dördüncü versiyon; mağdurun hileli davranışlarla aldatılması sonrasında yine mağdurun bizzat kendisine kredi kartı ile harcama yaptırılmasıdır. Bu versiyon iki örnek olay üzerinden somutlaştırarak açıklanabilir. Birinci örnek olayda, kendisini sigorta şirketinin çalışanı olarak tanıtan fail, telefonla görüştüğü mağduru nitelikli yalanlarla aldatmakta, gerçekte bir sigorta şirketi çağrı merkezi ile görüştüğüne ve bu şirketten hizmet satın aldığına inanan mağdur, kredi kartından sahte sigorta şirketine ödeme yapmakta, gerçekte böyle bir sigorta şirketi ve hizmet bulunmadığından harcama miktarı kadar zarar görmektedir. İkinci örnek olayda, fail, internet üzerinden sahte instagram hesabı oluşturarak aslında elinde olmayan ürünlerin satışına dair ilanlar vermekte, sahte sitedeki ürünleri beğenip bir kısmını sepetine ekleyen ve bu ürünleri satın aldığını düşünen mağdur, kredi kartından ödeme yapmakta ancak gerçekte böyle bir ürün ve satış olmadığından harcama miktarı kadar zarar görmektedir. Her iki örnekte de mağdur hileli

---

⁸³⁵ “katılanın kredi kartı bilgileri ele geçirilerek, kredi kartından 15.000,00 TL tutarında nakit avans çekimi yapılarak kredi kartının bağlı olduğu mevduat hesabından sanık adına kayıtlı QNB Finansbank nezdindeki hesabına gönderilmesi ve sonrasında yapılan nakit çekime ilişkin bir bütün olan eylemlerinin, başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama ve bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçlarını oluşturduğu, 5237 sayılı Kanun’un 44 üncü maddesinde düzenlenen fikri içtima kuralı uyarınca en ağır cezayı gerektiren 5237 sayılı Kanun’un 142 nci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendinde düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçundan hüküm kurulması gerektiği..” Yargıtay 8. CD, E. 2023/3627, K. 2024/783, T.: 25.01.2024;

..Sanığın, internet bankacılığı aracılığıyla katılanın kredi kartı hesabından 3.528,00 TL nakit avans çekimi yaparak katılanın banka hesabına EFT yöntemi ile gönderdiği, sonrasında katılanın banka hesabından 6.050,00 TL tutarındaki meblağı kendisine ait banka hesabına gönderdiği, bu işlemten kısa bir süre sonra ise çeşitli iş yerlerinden harcama yaptığı anlaşılmakla, sanığın kredi kartından nakit avans çekimi ve sonrasında kendi hesabına para gönderilmesi şeklindeki bir bütün olarak kabul edilen eylemlerinin sırasıyla başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama ve bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçlarını oluşturduğu, 5237 sayılı Kanun’un 44 üncü maddesinde düzenlenen fikri içtima kuralı uyarınca en ağır cezayı gerektiren 5237 sayılı Kanun’un 142 nci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendinde düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçundan hüküm kurulması gerektiği..” Yargıtay 8. CD, E.2021/10567, K. 2023/10020, T.: 14.12.2023;

“Sanığın, katılanın banka hesabına internet bankacılığı aracılığıyla girip kredi kartı hesabından nakit avans işlemi yaparak söz konusu meblağları katılana ait hesaba aktararak cep anahtar uygulaması ile ATM’lerden çekilmesi şeklindeki eyleminin, başkasına ait banka kredi kartını kötüye kullanma ve bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçlarını oluşturduğu, TCK’nın 44. maddesinde düzenlenen fikri içtima kuralı uyarınca en ağır cezayı gerektiren TCK’nın 142/2-e ve 43/1. madde ve fıkrasında düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçundan hüküm kurulması gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde, TCK’nın 245/1. maddesinde düzenlenen başkasına ait banka kredi kartını kötüye kullanma suçundan mahkumiyet hükmü kurulması,” Yargıtay 8. CD, E. 2022/1413, K. 2022/7668, T.: 24.05.2022 Uyar Bilgi Bankası.

davranışlarla aldatılmakta, sakatlanan iradesi ile tasarrufta bulunmakta, bunun sonucunda mağdurun zararı failin yararı söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla dolandırıcılık suçunun illi serisi eksiksiz olarak tamamlanmaktadır. Sadece belirtilen örnek olaylarda mağdur kendisine ait kredi kartı üzerinden bizzat harcama yaparak zarara uğramaktadır. Ancak örnek olaylardan da anlaşılacağı üzere kredi kartı üzerinden harcamayı mağdur kendisi yaptığından TCK'nın 245/1 maddesindeki suçun ayırt edici unsuru olan "kredi kartı veya banka kartının izinsiz kullanılması" unsuru gerçekleşmemektedir. Bu nedenle örnek olaylarda hileli davranışlarla haksız menfaat elde etme söz konusu olduğundan failin eylemi TCK 158/1-f-h-l maddelerinde düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçlarını oluşturmaktadır. Bu noktada denilebilir ki, mağdurun hileli davranışlarla aldatılarak faile ait banka hesabına para göndermesi ile faile ait şirketin sanal pos cihazından kendisine ait kredi kartı ile harcama yapması arasında bir fark bulunmamaktadır. Yargıtay ve İstinaf Mahkemelerinin yerleşik uygulaması da bu yöndedir.⁸³⁶

⁸³⁶ “„Şikayetçiye ait Finansbank kredi kartı kullanılarak eşi tarafından İnternet üzerinden sanığın işlettiği .. Sanal Mağazacılık isimli işyerinden .. Discovery isimli cep telefonunun siparişini verdikleri, sanığın hesabına 22.03.2014 tarihinde 575,00 TL parayı gönderdikleri ancak bugüne kadar sanığın telefonu teslim etmediği gibi, parayı da iade etmediği, ...şikayetçilerin kredi kartı hesap ekstrelerinde 575 TL'nin 22.03.2014 tarihinde ..Sanal Mağazacılık isimli firma hesabına yatırıldığının görüldüğü; bankanın 08.05.2014 tarihli yazısında işlemlerin internet üzerinden gerçekleştirildiğinin bildirildiği, ...sanığın eylemini İnternete ilanı vererek gerçekleştirmesi ve dosya kapsamında şikâyetçilerle yüz yüze gelmediğinin anlaşılması karşısında; eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde düzenlenen suçu.. oluşturduğu..” Yargıtay 11. CD, E. 2021/19259, K. 2023/4067, T.: 16.05.2023;

“suç tarihinde katılanın "www.sahibinden.com.tr" isimli internet sitesinden .. adına açılmış bir hesaptan 1.100,00 TL ücretli .. marka cep telefonu görüp beğendiği, hesapta kayıtlı olan .. numaralı telefonu aradığı, telefonu açan şahsın kendisini Zeki olarak tanıttığı, şahısla konuşarak anlaştığı, bu şahsa ...kart numaralı kredi kartı bilgilerini paylaştığı, bir müddet sonra hesabını kontrol ettiğinde hesabından 5.416,46 TL tutarında bir alışveriş yapıldığı, ürünün teslim edilmediği olayda, katılanın .. bankasına kredi kartı ile ilgili istenen tüm bilgileri satış elamanına rızası ile vermesi, satışların da 3D güvenli sistem ile yapıldığı ve 3D şifresinin katılana ait telefona gönderildiğinin 06.10.2017 ve 05.01.2018 tarihli Yapı Kredi bankası yazıları ile sabit olması karşısında, sanığın eyleminin TCK.nun 158/1-f maddesinde düzenlenen..suçu oluşturacağı gözetilmeden, suç vasfında yanılğıya düşülerek yazılı şekilde TCK.nun 245/1. madde ve fıkrasında tanımlanan suçtan..mahkumiyetine hükmedilmesi,” Yargıtay 8. CD, E. 2018/8582, K. 2019/876, T.: 21.01.2019

“..Katılanın kullanmakta olduğu cep telefonunun 0850..numaralı telefondan arayan bir şahsın Finansbank'ın yan kuruluşu olarak tanıttığı, sağlık hizmeti verdiklerini söylediği, katılanın İşbankasına ait .. kart numaralı kredi kartı bilgilerini paylaştığı, katılanın adına .. Sağlık ve Danışmanlık Hizmetleri tarafından sağlık hizmetleri sözleşmesi gelmesi üzerine hesabını kontrol ettiğinde kredi kartından 911,45 TL tutarında bir çekim yapıldığı iddia olunan olayda, ..katılanın İş Bankasına ait kredi kartına ilişkin istenen tüm bilgileri rızası ile vermesi, işleminde 3D güvenli sistem ile yapıldığı ve 3D şifresinin katılana ait telefona gönderilmesi karşısında, ..sanığın eyleminin TCK.nun 158/1-f maddesinde düzenlenen bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturacağı gözetilmeden, suç vasfında yanılğıya düşülerek yazılı şekilde TCK.nun 245/1. madde ve fıkrasında tanımlanan banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçundan mahkumiyetine hükmedilmesi,” Yargıtay 8. CD, E. 2019/12027, K. 2020/9309, T.: 10.02.2020; Benzer Kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/33727, K. 2024/3560, T.: 18.03.2024; Bursa BAM 8. CD, E. 2023/1426, K. 2024/285, T.: 15.02.2024 Uyarı Bilgi Bankası.

Beşinci versiyon; phishing yöntemi ile mağdurun kredi kartı⁸³⁷ bilgilerinin ele geçirilerek izni ve bilgisi dışında harcama yapılmasıdır. Phishing'in iki alt versiyonu⁸³⁸ bulunmaktadır. Her bir alt versiyonda mağdurun işbirliğinin derecesi farklıdır. Mağdurun işbirliğinin sadece linke tıklayarak casus programın/zararlı yazılımı, bilgisayarına/akıllı telefonuna yüklenmesine katkı sağlamakla sınırlı olduğu birinci alt versiyonda kredi kartından izinsiz harcama yapma fiili TCK'nın 245/1 maddesindeki suç oluşturacaktır. Mağdurun işbirliğinin daha yoğun olduğu ikinci alt versiyonda ise hileli davranışlarla mağdura ait kart bilgisini ele geçirme sonrasında harcama yapma fiili kanaatimizce dolandırıcılık suçunun tüm unsurlarını ihtiva etmektedir. Bu nedenle TCK m. 158/1-f-1 olarak değerlendirilmelidir.⁸³⁹ Ancak son dönem Yargıtay ve BAM kararlarında aynı fiile ilişkin olarak TCK m. 245/1 veya m. 158/1-f-1 maddelerindeki suçların oluşacağına ilişkin farklı yorumlara rastlanmaktadır. Beşinci versiyon ayrı bir başlıkta incelendiğinden burada tekrar edilmemiştir⁸⁴⁰

Altıncı versiyon; fail yine mağdurun kredi kartı bilgilerini hileli davranışlarla ele geçirmekte ve bilgisi ve izni dışında harcama yapmaktadır. Yani dördüncü versiyondaki mağdurun bizzat kendisinin kredi kartı ile harcama yapması ile beşinci versiyondaki phishing yöntemi ile mağdurun kredi kartı bilgisinin ele geçirilerek harcama yapılması için yapılan açıklamalar aslında bu kısım için de geçerlidir. Ancak bu versiyonda fail hileli davranışları sırasında kendisini kamu görevlisi, bankacı veya sigorta çalışanı olarak

---

⁸³⁷Phishing yöntemi ile ele geçirilen kart bilgisi bankomat kart ise TCK 245/1 maddesindeki suçun oluşup oluşmayacağını tartışılmasına en başından itibaren gerek yoktur. Zira daha önceki bölümlerde de belirtildiği üzere BKKK 3-d maddesi gereğince bankomat kartın üzerindeki numara, son kullanma tarihi veya güvenlik kodu, fiziki kart ile aynı değerde sayılmamaktadır. Dolayısıyla phishing yöntemi ile bu bilgilerin ele geçirilmesi halinde TCK 245/1 tartışması yapılmamaktadır. Bkz. Dülger, Bilişim Suçları, s.466

⁸³⁸Mağdurun işbirliğinin derecesine göre Phishing yöntemini versiyonlara ayırmak mümkündür. Bilişim sistemine casus programlar ile sızılarak gerçekleştirilen şifre ve hesap/kredi kartı bilgisi hırsızlığı ile sosyal mühendislik yöntemleriyle, mağdurdan hesap/kredi kartı bilgisi, şifre bilgisi ele geçirip harcama yapma fiillerini tamamı phishing'tir. Ancak mağdurun işbirliğinin derecesi farklıdır. Bkz. Bölüm 3.1.6

⁸³⁹Öğretide bunun aksine savunan görüşler bulunmaktadır. Sözgelimi Atalan'a göre; " Fail, internetten kendisini banka görevlisi olarak tanıtarak veya bu şekilde tanıtmadan, mağdurun "kart bilgilerini" almak suretiyle, mağdurun kartındaki parayı rızası dışında çekmesi ihtimalinde, fail, başta hileli hareketler yapmış, kendisini banka görevlisi olarak tanıtmış veya internet araç olarak kullanılmış olsa bile, mağdurun hesap bilgileri değil, kart bilgilerinin alınmış olması ve bu şekilde mağdur aleyhine haksız menfaat temin edilmiş olması nedeniyle, eylem, TCK'nın 245/1. maddesi kapsamında, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu oluşturacaktır. Çünkü TCK'nın 245. maddesi, TCK'nın 158/1-f-1 maddesine göre daha özel bir düzenlemedir. Bu kapsamda; fail, hile kullanarak, mağdurun kart bilgilerini ele geçirmek suretiyle harcama yapmış ise, artık hile kullanılıp kullanılmadığına bakılmaksızın, eylem, TCK'nın 245/1. maddesi çerçevesinde değerlendirilecektir. Bkz. Atalan, Türk Ceza Kanunu'nun 158/1-f ve 245/1. Maddeleri, s.71-72; Benzer görüşler: Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.200; Dursun, Dolandırıcılık, s.402; Başbüyük, Dolandırıcılık Suçunda Hile, s.228.

⁸⁴⁰Bkz. Phishingin suç vasfının belirlenmesi, Bölüm 3.1.6.

tanıtmamakta ve bilişim sistemlerini araç olarak kullanmamaktadır. Dolayısıyla failin hileli davranışları neticesinde haksız menfaat elde etmesi fiili basit dolandırıcılık suçunu oluşturmaktadır. Örneğin failin kendisini özel bir şirketin (Turkcell-Vodafone-Migros) çağrı merkezi çalışanı olarak tanıtmaması, hileli davranışlarda bulunarak mağdurun kredi kartı bilgilerini ele geçirmesi ve mağdurun izni dışında kredi kartından harcama yapması fiilinde TCK 158/1-f-1 maddelerindeki nitelikli halleri oluşturacak unsurlar bulunmamaktadır. Bu örnekte failin eylemi hem TCK'nın 245/1 maddesindeki hem de TCK'nın 157 maddesindeki suç oluşturur. Dolayısıyla tek bir fiil ile iki suç işlendiğinden TCK'nın 44. maddesindeki fikri içtima hükümleri gereğince daha ağır cezayı gerektiren TCK'nın 245/1 maddesindeki suçtan ceza verilmesi gerekmektedir.⁸⁴¹

3.2.3. Bilişim Sistemine Hukuka Aykırı Müdahale Suretiyle Haksız Çıkar Sağlama Suçu ile Ayrımı (TCK m. 244/4)

Bilişim sistemine hukuka aykırı müdahale suretiyle haksız çıkar sağlama suçu TCK'nın 244/1-2-4 bentlerinde aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

---

⁸⁴¹ “..Katılanı suç tarihinde telefonla arayan şahsın kendisini banka görevlisi olarak tanıtarak, kredi kartının güvenliğinin sağlanması için telefonuna gelen şifreyi söylemesi istediği, katılanın da şifreyi söylediği, ardından katılanın bilgisi ve rızası dışında, katılana ait kredi kartıyla suç tarihinde Micro Ödeme Sistemleri aracılığıyla 250 TL ve 260 TL tutarında işlem yapıldığı, işlemlerden birinin A. K. adına kayıtlı olan online oyun ürünleri satışı yapan levelci.com sitesinden gerçekleştiği, ..Somut olayda mağdurun sanık tarafından telefonla aranarak hileli hareketlerle kandırılıp kredi kartı bilgilerinin temin edilerek daha sonra kredi kartından harcama yapılmak suretiyle haksız menfaat sağlanması eyleminin 5237 sayılı TCK'nın 157/1 maddesinde düzenlenen basit dolandırıcılık suçunu oluşturduğu, ancak sanığın hileli hareketlerle ele geçirdiği katılana ait kredi kartı bilgilerini katılanın bilgisi ve rızası dışında kullanarak harcama yapmak suretiyle kendisi yararına haksız menfaat temin etmesi şeklindeki eyleminin aynı zamanda 5237 sayılı TCK'nın 245/1 maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu oluşturduğu, TCK'nun 157/1 ve 245/1 maddesinde düzenlenen basit dolandırıcılık ve banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçlarını aynı anda oluşturduğu, TCK'nun 44. maddesinde düzenlenen fikri içtima hükümleri gereğince tek bir eylem ile birden fazla kanun hükmünün ihlal edilmesi halinde daha ağır cezayı gerektiren suçtan hüküm kurulması gerektiği, TCK'nun 157/1 maddesinde 1 yıldan 5 yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası öngörüldüğü, TCK'nun 245/1 maddesinde ise 3 yıldan 6 yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası öngörüldüğü, buna göre sanık hakkında hapis cezasının alt ve üst sınırı itibarıyla daha ağır cezayı gerektiren TCK'nun 245/1 maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçundan cezalandırılmasına” Sakarya BAM 8.CD E. 2024/1311, K.2024/1539, T.: 11.06.2024; Benzer Kararlar: Sakarya BAM 8.CD E. 2023/3208, K.2024/2320, T.: 24.10.2024; Benzer uygulama TCK m.158/1-h ve TCK m.245/1 arasındaki fikri içtima ilişkisi içinde geçerlidir: “..Sanık adına kayıtlı sahibi ve yetkilisi olduğu şirketin adı altında ve şirketin faaliyeti kapsamında ve katılanın hukuka aykırı olarak ele geçirdikleri kredi kartı bilgilerini rızası ve bilgisi dışında kullanarak harcama yapmak suretiyle gerçekleştirmeleri nedeniyle 5237 sayılı TCK'nun 158/1-h maddesinde düzenlenen suçun yanında TCK'nun 245/1 maddesinde düzenlenen suçunun aynı anda oluşturduğu, TCK'nun 44. maddesinde düzenlenen fikri içtima hükümleri gereğince ..daha ağır cezayı gerektiren suçtan hüküm kurulması gerektiği, buna göre sanık hakkında TCK'nun 245/1 maddesi uyarınca mahkumiyet hükmü kurulması gerektiği..” Sakarya BAM 8. CD, E. 2023/2616, K. 2024/1803, T.: 16.07.2024 Uyar Bilgi Bankası.

“1-Bir bilişim sisteminin işleyişini engelleyen veya bozan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

2-Bir bilişim sistemindeki verileri bozan, yok eden, değiştiren veya erişilmez kılan, sisteme veri yerleştiren, var olan verileri başka bir yere gönderen kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

4-Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamasının başka bir suç oluşturmaması halinde iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasına hükümlenir.”

Madde metninden de anlaşılacağı üzere bilişim sistemine hukuka aykırı müdahale suretiyle haksız çıkar sağlama suçunun (TCK m. 244/4) maddi unsurunu TCK’nın 244/1-2 bentlerindeki fiiller oluşturmaktadır.^{842,843} Buna göre bilişim sistemine yapılan müdahalelerle, sistemin veri işleme fonksiyonunu yerine getirememesi halinde bilişim sisteminin engellenmesi, sistemin işlem yapabilmesini sağlayan unsurlara yapılan müdahalelerle fonksiyonun tamamen veya kısmen yerine getiremeyecek duruma

⁸⁴² Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.1013; Dülger, Bilişim Suçları, s.443; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s. 1005; Artuk/Gökçen/Yenidünya, Özel Hükümler, s.892; Parlar, Bilişim Suçları, s.43; Karagülmez, Bilişim Suçları, s.243; Doğan, Bilişim Suçları, s.142; Özsoy, Bilişim Suçları, s.323.

⁸⁴³ İhtisas Dairesi olan Yargıtay 8 CD’nin TCK m. 244/4 tanımı açıklayıcıdır: “...Bilişim sistemine girmek, bir bilişim sisteminde bulunan verilerin bir kısmına veya tamamına, fiziken ya da uzaktan başka bir cihaz yoluyla erişilmesidir. Suçun, başkasına ait bilgisayarın açılarak içindeki verilerin görülmesi biçiminde olabileceği gibi bir ağ aracılığıyla bilişim sisteminde oturum açılması yoluyla da işlenebilir. Veri, bir bilgisayar sisteminin belli bir işlevi yerine getirmesini sağlayan yazılımlarda dahil olmak üzere, bir bilgisayar sisteminde işlenmeye uygun nitelikteki her türlü bilgiyi ifade eder. (Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi madde 1, TBMM onay tarihi: 22.04.2014) 5237 sayılı Kanun’un 244 üncü maddesinin bir ve ikinci fıkralarında klasik mala zarar verme suçunun özel bir şekli düzenlenmiş, üçüncü fıkrafta nitelikli haline, dördüncü fıkrafta ise haksız çıkar sağlanmasına yer verilmiştir. Maddede yazılı suçun oluşması için, bir bilişim sisteminin işleyişine yönelik engelleyici ve zarar verici fiiller bulunmalıdır. Diğer bir anlatımla bilişim sistemine yapılan müdahalelerle sistemin; veri işleme fonksiyonu yerine getirmesi engellenmeli, fonksiyonunu tamamen veya kısmen kaybetmeli veya verilere zarar verilmelidir. Maddenin dördüncü fıkrasında kabul edilen bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlama suçu, bileşik suç olup birinci ve ikinci fıkrafta yazılı suçların işlenerek bir çıkar sağlanması halinde gerçekleşecektir. Yani failin, bilişim sisteminin işleyişini engellemesi, bozması verileri yok etmesi, değiştirmesi, bozması, erişilmez kılınması, sisteme veri yerleştirip veya mevcut verileri başka yere göndermesi sonucu kendisine ya da bir başkasına haksız çıkar sağlaması hallerinde bu suç oluşacaktır. Bu madde anlamında haksız çıkar yalnızca maddi yararları içermeyip, herhangi bir yararın elde edilmesi suçun oluşması için yeterlidir. Suçun oluşabilmesi için failin sağladığı çıkarın haksız olduğunu bilmesi gerekir. Buradaki haksızlık suçun maddi unsurlarından çıkara ilişkin bir nitelendirme olduğu için kusur değil, kast kapsamındadır ve suç kasten işlenebilir. Maddede “başka bir suçu oluşturmaması halinde” denilerek “tali norm” niteliğinde bir düzenleme yapılmıştır. Ancak madde gerekçesinde, bu fıkra hükmüne istinaden cezaya hükmedilebilmesi için, fiilin daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmaması gerekir, denmiştir. Bilişim sistemleri aracılığıyla bir çıkar sağlandığında öncelikle bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık, zimmet gibi bir başka suçun oluşup oluşmadığı tartışılmalı eylem başka bir suçu oluşturmamışsa Türk Ceza Kanunu’nun 244 üncü maddesinin dördüncü fıkrası irdelenmelidir. ” Yargıtay 8. CD, E. 2021/10560, K. 2024/604 T.: 22.01.2024

sokulması halinde ise bozulması söz konusudur.⁸⁴⁴ Hemen belirtmek gerekir ki bilişim sisteminin işleyişine yapılan müdahale dışındaki engelleme ve bozma fiilleri bu suç oluşturmamaktadır. Örneğin bilgisayarın klavyesinin çalışmaz hale getirilmesi halinde doğrudan bilişim suçları (TCK m. 244/1-2) oluşmayıp mala zarar verme suçu söz konusu olacaktır.⁸⁴⁵

Sisteme veri yerleştirme kavramı ise daha karmaşık yapılıdır. Burada kastedilen bir verinin bulundurma ve kullanma amacı dışında başka bir formata dönüştürülmesi veya içeriğine ulaşmanın engellenmesidir.⁸⁴⁶ Bilişim sistemine veri yerleştirme eylemi sisteme erişim izni olan kişiler tarafından gerçekleştirilebileceği gibi sisteme giriş izni olmadığı halde sisteme hukuka aykırı yollarla giriş yapılarak da gerçekleştirilebilir.^{847,848}

TCK'nın 244/4 maddesinin birden çok suç tipini barındıran yapısı nedeniyle bilişim sistemlerinin güvenliği ile malvarlığı değerine yönelik karma yapıda bir koruma amaçlandığı söylenebilir.⁸⁴⁹ Bilişim sistemine haksız müdahale edilmesinde kullanılan çeşitli teknikler ve yöntemlerden⁸⁵⁰ biri veya bir kaç kullanılarak bir bilişim sisteminin tamamen işlemez hale getirilmesi, yeni şifre oluşturularak gerçek kullanıcının sisteme girişinin engellenmesi, bilişim sistemi kullanıcısının giriş kodu ve şifrelerinin ele geçirilmesi, bilişim sistemine girilerek sistemdeki mevcut verilerde oynama yapılması

---

⁸⁴⁴ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.999; Akbulut, Sistemi Engelleme, s.31; Apaydın, Bilişim Sistemindeki Verileri Yok Etme, s.20.

⁸⁴⁵ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.1000; Özocak, Gürkan, Bilişim Sisteminin İşleyişini Engelleme veya Bozma Suçu ve Uygulamadaki Saldırı Türleri, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 21, Sayı:1, Ocak 2024, s.269.

⁸⁴⁶ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.1003; Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.1013; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.1151.

⁸⁴⁷ “.. TCK'nun 244/2 fıkrasında yer alan ve mala zarar verme suçunun özel bir biçimi olarak düzenlenen suç ile var olan sistem ve sistemdeki verilerin korunması, hem sistemin hem de sistem içerisindeki verilerin zarar görmemesi amaçlanmıştır. Ancak sistemdeki verilere zarar verme dışında bu madde de tehlike suçu olarak nitelendirilebilecek iki seçimlik hareket daha düzenlenmiştir. Bunlar, sisteme veri yerleştirmek veya sistemdeki mevcut verilerin başka yere gönderilmesidir. Sistemdeki verilere müdahale niteliğindeki bu eylemleri gerçekleştiren kişi sisteme, hukuka aykırı şekilde erişim sağlamış olabileceği gibi, yetkisi dahilinde girdiği bir sistemde hukuka aykırı şekilde veri değişiklikleri de yapmış olabilir. Dolayısıyla, TCK'nun 244/4 fıkrasında yer alan suçun oluşumu için, aynı kanunun 243 üncü maddesinde yer alan suçun aksine, failin sisteme hukuka aykırı girmiş olma şartı aranmayacaktır...” Yargıtay 8. CD, E.2024/16492, K. 2024/8900, T.: 20.11.2024 Uyarı Bilgi Bankası.

⁸⁴⁸Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.990; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.1167; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s. 1001.

⁸⁴⁹ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s. 995; Artuk/Gökçen/Yenidünya, Özel Hükümler, s.891.

⁸⁵⁰ Truva atı, salam tekniği, hacking, ağ solucanları, tavşanlar, bukalemunlar, mantık bombaları, bilişim virüsleri, dos atakları, phishing, botnet saldırıları, web sayfası yönlendirme vb. Bkz. Dülger, Bilişim Suçları, s.120-135; Taştemür, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, s.103.

mümkündür^{851,852} Dolayısıyla TCK'nın 244/4 maddesinde tanımlanan suç seçimlik hareketlidir.⁸⁵³

TCK'nın 244/4 maddesi tamamlayıcı normdur.⁸⁵⁴ Maddenin lafzında yer alan, “haksız bir çıkar sağlamasının başka bir suç oluşturmaması” ifadesi gereğince, bilişim sistemlerinin kullanılmasıyla haksız çıkar elde edilmesi fiili, başkaca bir suçu oluşturduğu takdirde, TCK'nın 244/4 maddesi devre dışı kalacak ve fail diğer suçtan cezalandırılacaktır. Bu nedenle bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle haksız çıkar elde etme fiili ile karşılaşıldığında öncelikle eylemin, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık (TCK m. 158/1-f), bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık (TCK m. 142/2-e) veya başkasına ait banka veya kredi kartını izinsiz kullanması suretiyle yarar sağlama (TCK m. 245/1) suçlarından birini oluşturup oluşturmadığı araştırılmalıdır. Failin eylemi bu suçlardan birini oluşturur ise TCK'nın 244/4 maddesinin uygulanması mümkün değildir.^{855,856}

TCK'nın 244/4 maddesinin tali norm niteliğine bağlı olarak yasanın lafzında yer alan ve suçun unsuru olan “haksız çıkar” kavramının açıklığa kavuşturulması zorunludur. Bilişim sistemleri üzerinden fiziki temas olmaksızın yapılan para, hisse senedi, kripto para veya altın gibi taşınır mallara ilişkin transfer işlemlerinde aktarıma konu olan aslında taşınır eşyayı temsil eden "veri"dir.⁸⁵⁷ Veri kavramı teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak

⁸⁵¹ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s. 1001; Agin, Bilişim Dolandırıcılık, s.189; Yılmaz, Sacit, “5237 Sayılı TCK'nın 244. Maddesinde Düzenlenen Bilişim Alanındaki Suçlar”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 92, Ocak 2011, s.74 (Yılmaz, TCK'nın 244. Maddesi); Açıkgöz, Bilişim Sistemi Aracılığıyla Haksız Yarar Sağlama Suçu, s.38.

⁸⁵² “..Sanıklara ait bilgisayarlara üst düzey bilgiye sahip 3. kişilerce trojan-truva atı benzeri zararlı yazılımlar kullanılarak sanıkların bilgisi ve rızası dışında müdahalede bulunulmuş olunabileceğine dair kanaatin varlığı,” Yargıtay 8. CD, E. 2021/311, K. 2023/7440, T.: 12.10.2023;

“Trojan programları vasıtası ile ele geçirilen başkalarına ait hesap numaraları ve şifreler kullanılarak hesaplardaki paraların failin kendisine veya bir başkasına ait banka hesabına havale edilmesi eylemine sıkça rastlanılmakta ve bu da sanal/siber bilişsel bir hırsızlık olarak nitelenebilmektedir” Yargıtay 8. CD, E. 2022/567, K. 2024/2892, T.: 28.03.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁸⁵³ Dülger, Bilişim Suçları, s.443; Özsoy, Bilişim Suçları, s.324.

⁸⁵⁴ Ekici, Dolandırıcılık, s.378; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.1006; Apaydın, Bilişim Sistemindeki Verileri Yok Etme, s.37; Yılmaz, TCK'nın 244. Maddesi, s.87; Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.333; Gül, Bilişim Suçları, s.89; Doğan, Bilişim Suçları, s.143; Özsoy, Bilişim Suçları, s.324.

⁸⁵⁵ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.1013; Dülger, Bilişim Suçları, s.453; Apaydın, Bilişim Sistemindeki Verileri Yok Etme, s.35; Karagülmez, Bilişim Suçları, s.245; Özsoy, Bilişim Suçları, s. 324.

⁸⁵⁶ Maddenin gerekçesinde; “Bu fıkra hükmüne istinaden cezaya hükmedilebilmesi için, failin daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmaması gerekir.” Şeklinde yapılan gerekçelendirme hatalıdır. Zira madde metni başka bir suç oluşturmama şartını yeterli bulmaktayken; madde gerekçesi, daha ağır bir suç oluşturmama şartı aramaktadır. Dolayısıyla madde gerekçesi, madde metniyle çelişkiye düşmektedir. Ancak bağlayıcılık açısından sadece madde metnindeki ifade esas alınacaktır. Bkz. Özsoy, Bilişim Suçları, s. 324.

⁸⁵⁷ TDK Sözlükte Veri, “Olgu, kavram veya komutların, iletişim, işlem veya yorum için elverişli biçimli gösterimi” olarak tanımlanmıştır. Benzer şekilde 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların

nispeten yakın bir tarihte kullanılmaya başlanmıştır. Bu nedenle para, kripto para, hisse senedi, altın vb. gibi ekonomik değer ifade eden taşınır malların internet bankacılığı üzerinden sahibinin izni ve bilgisi dışında farklı banka hesabına veri transferi şeklinde aktarılması veya mağdurun kredi kartından izni ve bilgisi dışında online alışveriş yöntemi ile harcama yapılması fiilinin hangi suçu olduğu konusunda Yargıtayın içtihat geliştirmesi gerekmiştir.⁸⁵⁸

Yargıtay CGK, 17.11.2009 tarihli kararı ile internet bankacılığı üzerinden transfere konu olan para, altın, hisse senedi benzeri malvarlığı değerinin sadece “veri” olmayıp, elektronik verinin temsil ettiği taşınır mal niteliğindeki para, altın, hisse senedi olduğuna karar vermiştir.^{859,860} Böylelikle halen öğretilde farklı yorumlar bulunmakla birlikte⁸⁶¹ 17.11.2009 tarihli Yargıtay CGK kararından sonra mağdurun internet bankacılığına tanımlı banka hesabından izni ve bilgisi dışında başka hesaba para aktarılması fiilinin, TCK’nın 142/2-e maddesindeki suçu,⁸⁶² mağdurun sanal kredi kartından izni ve bilgisi dışında online alışveriş yöntemi ile harcama yapılması fiilinin TCK m. 245/1 maddesindeki suçu⁸⁶³ oluşturduğu şeklinde içtihat yerleşmiştir.⁸⁶⁴

Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’un 2. Maddesinde Veri: “bilgisayar tarafından üzerinde işlem yapılan her türlü değer” olarak tanımlanmıştır. Bkz. Saydam, Belge Delili, s.162;

“Veri, bir bilgisayar sisteminin belli bir işlevi yerine getirmesini sağlayan yazılımlarda dahil olmak üzere, bir bilgisayar sisteminde işlenmeye uygun nitelikteki her türlü bilgiyi ifade eder. (Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi madde 1, TBMM onay tarihi: 22.04.2014)” Yargıtay 8. CD, E. 2021/10560, K. 2024/604 T.: 22.01.2024 Uyap Bilgi Bankası.

⁸⁵⁸ Dülger, Bilişim Suçları, s.577-578; Karagülmez, Bilişim Suçları, s.250.

⁸⁵⁹ Karar içeriği Bölüm 3.2.1’de verilmiştir. Yargıtay CGK, E. 2009/11-193, K. 2009/268, T.: 17.11.2009, Aktaran, Dülger, Bilişim Suçları, s.579.

⁸⁶⁰ Dülger, Bilişim Suçları, s.453,478; Yılmaz, TCK’nın 244. Maddesi, s.95.

⁸⁶¹ İnternet bankacılığı üzerinden yaptığı veri transferinin TCK’nın 244/4 maddesindeki doğrudan bilişim suçunu oluşturduğunu savunan yazarlar; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 641, 983, 1009; Ekici, Dolandırıcılık, s.378; Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.335; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.770; Açıkgöz, Bilişim Sistemi Aracılığıyla Haksız Yarar Sağlama Suçu, s.128.

Verinin taşınır eşya olarak değerlendirilmesi ve failin internet bankacılığı üzerinden yaptığı veri transferinin TCK’nın 142/2-e maddesindeki suçu oluşturduğunu savunan yazarlar: Başbüyük, Hırsızlık ve Dolandırıcılık, s. 159; Parlar, Bilişim Suçları, s.229; Karagülmez, Bilişim Suçları, s.268; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.722.

⁸⁶² Yargıtay 8. CD, E. 2021/11807, K. 2024/2830, T.: 27.03.2024; Yargıtay 8.CD, E. 2021/5580, K. 2023/9666, T.: 06.12.2023; Yargıtay 15.CD, E. 2020/8820, K. 2021/6281, T.: 31/05/2021; Ankara BAM, 10. CD, E. 2020/1796, K. 2022/827, T.: 11.04.2022; Yargıtay 2.CD, E. 2020/13398, K. 2020/7421, T.: 01.07.2020; Yargıtay 8.CD, E. 2021/5580, K. 2023/9666, T.: 06.12.2023; Yargıtay 8. CD, E. 2019/25433, K.2022/4436, T.: 15.03.2022 Uyap Bilgi Bankası, Karar İçerikleri Bölüm 3.2.1’de yer almaktadır.

⁸⁶³ “Yargıtay 8. CD, E. 2024/24269, K. 2025/2185, T.: 18.03.2025; Yargıtay 8. CD, E. 2022/1356, K. 2024/1956, T.: 29.02.2024; Yargıtay 8. CD, E. 20215614, K. 2023/9671, T.: 06.12.2023; Yargıtay 8. CD, E.2021/11943, K. 2023/9983, T.: 13.12.2023 Uyap Bilgi Bankası. Karar İçerikleri Bölüm 3.2.2’de yer almaktadır.

⁸⁶⁴ Verinin taşınır eşya olduğuna dair içtihadın oluşumuna ilişkin daha fazla açıklama için bkz. Bölüm 3.2.1.

Bu bağlamda, Yargıtay CGK'nın içtihat değişikliği sonrasında, bilişim sistemlerine haksız şekilde girilerek maddi değeri olan verinin (para, döviz, kripto para, hisse senedi) internet bankacılığı aracılığıyla bir başka hesaba aktarılması veya online alışveriş yöntemiyle harcanması fiilleri TCK'nın 244/4 maddesindeki suçu oluşturmayıp TCK'nın 245/1 veya 142/2-e maddelerindeki suçları oluşturduğu kabul edilmiştir.⁸⁶⁵ Buna göre, bilişim sistemine hukuka aykırı müdahale suretiyle haksız çıkar sağlama suçunda, sonuçta yine failin elde ettiği haksız bir çıkar söz konusudur. Ancak TCK m. 244/4'ün unsuru olan haksız çıkar, doğrudan mağdurun malvarlığı değerini temsil eden verinin (para, döviz, kripto para, hisse senedi) yer değiştirmesi ile elde edilmemektedir. TCK'nın 244/4 maddesindeki suçun oluşumu için malvarlığı değeri haricinde farklı bir haksız çıkar söz konusu olmalıdır. Dolayısıyla Yargıtay CGK, 17.11.2009 tarihli kararı ile TCK'nın 244/4 maddesindeki doğrudan bilişim suçunun alanını daraltıp TCK'nın 158/1-f, 245/1 ve 142/2-e maddelerindeki dolaylı bilişim suçlarının alanını genişletmiştir.⁸⁶⁶

Bilişim sistemlerine hukuka aykırı müdahale suretiyle haksız çıkar sağlama suçu (TCK m. 244/4) ile bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun (TCK m. 158/1-f) ortak noktası haksız yarar elde edilmesinde bilişim sistemlerinin kullanılmasıdır. Ancak her iki suç tipi, kanunda düzenlendiği yer, korudukları hukuki değer, suçun konusu, mağduru ve tipiklik unsuru yönünden farklılık gösterir.⁸⁶⁷ Her iki suç tipini birbirinden ayıran temel farklılık, gerçek bir kişiye yönelen hileli davranışın olup olmadığıdır. Fail tarafından gerçekleştirilen ve neticesinde haksız

⁸⁶⁵ “..Katılanın kredi kartı bilgileri kullanılarak katılanın bilgisi ve rızası dışında internet üzerinden alışverişler yapılması şeklindeki eylemlerin, 5237 sayılı Kanun'un 245 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen Başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunu oluşturacağı gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek, TCK'nın 244/4. maddesi uyarınca mahkumiyet hükmü kurulması hukuka aykırı bulunmuştur...” Yargıtay 8. CD, E. 2021/3477, K. 2023/8513, T.: 07.11.2023;

“..Katılanın banka hesabına internet üzerinden ulaşan sanığın katılana ait 30.000 TL'yi hesabına havale ederek çekmesi eylemindeki kastın, katılanın banka hesabında bulunan taşınır nitelikteki parayı bilişim sistemini kullanmak suretiyle kendi hesabına geçirmeye, katılanın rızasına aykırı olarak mal varlığında azalmaya neden olmaya, var olan veriyi başka bir yere göndermekten ziyade bu verinin temsil ettiği parayı alarak mal edinmeye yönelik olması nedeniyle, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 17/11/2009 gün ve 193/268 sayılı kararında da açıklandığı üzere sanığın fiilinin TCK'nın 142/2-e maddesinde öngörülen “bilişim suretiyle hırsızlık suçunu oluşturacağı gözetilmeden anılan suçtan mahkumiyet hükmünün yanında ayrıca bilişim sistemine hukuka aykırı müdahale suretiyle haksız çıkar sağlama suçundan TCK'nın 244/4. maddesi gereğince hüküm kurulmuş olması, bozmayı gerektirdiği..; Yargıtay 6. CD 2021/1244 E., 2022/9092, T.: 14/06/2022; Benzer Kararlar: Yargıtay 8. CD, E. 2019/19845, K. 2020/16153, T.: 28.09.2020; Yargıtay 8. CD, E. 2018/182, K. 2018/4812, T.: 26.04.2018 Uyap Bilgi Bankası.

⁸⁶⁶ Gül, Bilişim Suçları, s.90; Mucuk, Bilişim Sistemine Girme, s. 170; Yılmaz, TCK'nın 244. Maddesi, s.95; Doğan, Bilişim Suçları, s.156; Dülger, Bilişim Suçları, s. 453.

⁸⁶⁷ Doğan, Bilişim Suçları, s.152.

çıkar elde edilmesi sonucunu doğuran eylemler, bilişim sisteminin işleyişini bozma, sızma, sistemdeki verileri gizlice değiştirme şeklinde gerçekleşir ise TCK'nın 244/4 maddesindeki suç oluşur.^{868,869} Burada dikkat edilecek husus, TCK'nın 244/4

⁸⁶⁸Burada tekrar vurgulanması gereken husus, TCK'nın 244/4 maddesindeki suçun oluşumu için malvarlığı değeri haricinde farklı bir haksız çıkarın söz konusu olmasıdır. Haksız çıkar taşınır eşya mahiyetindeki malvarlığı değerine ilişkin ise TCK m.158/1-f veya TCK m.245/1'de düzenlenen suçlar oluşacaktır.

"Nurettin'in, Yasir'e borcu olduğu, bunu ödemek için Yasir'den, kendisine firari olup kayıtlarını sildirmek isteyen Suriyeli şahıslar bulmasını istediği, aralarında yaptıkları iş bölümü çerçevesinde, Yasir tarafından bulunan firari Suriye'li sanıklar Mustafa Muhammed ve Cemal Salam'ın, sanık Nurettin tarafından, para karşılığı sistem üzerinden firari kayıt düşümlerinin yapıldığı, bu bağlamda aynı fikir ve eylem birliği içerisinde hareket eden sanıklar Nurettin ve Yasir'in, kamu kurumuna ait bir bilişim sisteminde yer alan verileri, hukuka aykırı olarak para karşılığı silmek suretiyle menfaat sağladıkları,... sabit olmakla, ...Bilişim Sistemine Hukuka Aykırı Müdahale Suretiyle Haksız Çıkar Sağlama Suçundan Kurulan Hükümde bir isabetsizlik görülmemiştir." Yargıtay 8. CD, E.2024/17722, K. 2024/7005, T.: 24.09.2024;

"..Suç tarihinde ..Üniversitesi ..Yüksekokulu'nda veri hazırlama kontrol işletmeni kadrosunda görev yapmakta olan sanığın, Mahkemece kızı İ.Ç., yeğenleri A.G. ve A.Y. ile arkadaşı B.K.'nin ders notlarını bilişim sistemi üzerinden değiştirmek, bu değişikliklerle öğrencilerin muafiyet sınavlarından başarısız oldukları derslere muafiyet kaydı girmek ve yine B.K.'nin final sınavından başarısız olduğu derse ilişkin final sınav notunu geçer not girişi yaparak değiştirmek suretiyle haksız çıkar sağlamak şeklinde kabul edilen eylemlerinin, 5237 sayılı Kanun'un 244 üncü maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçuna vücut vereceği gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek sanık hakkında aynı Kanun'un 204 üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca resmi belgede sahtecilik suçundan mahkûmiyet hükmü kurulması Kanun'a aykırı olup.." Yargıtay 11. CD, E. 2023/4788, K. 2024/7944, T.: 10.06.2024;

"sanığın huzurevinde kalan yaşlılardan belediye veznesine yatırmak üzere elden aldığı paraların bir kısmını yatırmayarak kendi ihtiyaçları için kullandığı, daha sonra aidat ödemeleri yapılmayan yaşlılara ait borçları kendi şifresi ile yetkili olarak girdiği sistemde silerek mağdurlardan para almaya devam ettiği, hakkında soruşturma başlatılmasını ertelediği, böylece kendisine menfaat sağladığı, nitekim 5237 sayılı Kanun'un 244 üncü maddenin dördüncü fıkrasında geçen haksız çıkar ibaresindeki çıkarın mutlaka maddi olması gerektiği, herhangi bir yararın çıkar kapsamına dahil olduğu, elde edilen bu çıkarın haksız olması gerektiği, hukuken tasvip edilmeyen her türlü menfaatin, haksız çıkar kavramı içinde mütalaa edilebileceği, bu açıklamalar ışığında davaya konu eylemin farklı tarihlerde birden fazla gerçekleşmesi nedeniyle zincirleme şekilde 5237 sayılı Kanun'un 244 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında düzenlenen bilişim sistemini aracı kılarak yarar sağlama suçunu oluşturduğu gözetilmeden yazılı şekilde karar verilmesi hukuka aykırı bulunmuştur" Yargıtay 8. CD, E. 2021/15310, K. 2024/55, T.: 08.01.2024;

"mağdurun www.i..oyun.sitesi.com üzerinden yayın yapan "istanb....ti" adı ile bilinen sanal bilgisayar oyununda "VeFaSiZCaPTan" ve "HaKeTMeDiGiMSoN" sanal oyun karakterleri ile oyun oynadığı, bu oyunun bağlı..oyun şifrelerinin sanığa katılanın bilgisi ve rızası verilmesi suretiyle ele geçirildiği ve sanığın bu sanal oyunları kendi oyun hesabına veya başka oyunculara ait hesaplara takas suretiyle aktardığı anlaşılan somut olayda; ..sanığın bu karakteri kullanarak menfaat elde ettiğinin anlaşılması karşısında; sanığın eyleminin TCK'nın 244/4. maddesindeki suçu oluşturacağı.." Yargıtay 8. CD, E. 2019/25592, K. 2022/3678, T.: 02.03.2022; Benzer Kararlar: Yargıtay 2. CD, E. 2020/4855, K. 2020/12628, T.: 11.11.2020; Yargıtay 8. CD, E. 2019/19257, K. 2020/14281, T.: 25.06.2020 Uyap Bilgi Bankası.

⁸⁶⁹E-bildirge kararlarının ayrı bir dipnotta tartışılması yerinde olacaktır. Kanaatimizce şirket muhasebecilerinin "Gerçekte işyerinde çalışmayan şahısları, SGK sistemine, kurumun verdiği kullanıcı adı ve şifreyle içeriği doğru olmayan işe giriş bildiregelerini düzenlemek suretiyle çalışan olarak kaydetmeleri" fiili, TCK m. 244/2'de düzenlenen suçu değil, TCK m. 244/4'de düzenlenen suçu oluşturmaktadır. Ancak Yargıtayın görüşü aksi yöndedir.

"Suça konu şifre ile bilgisayar ortamında işe giriş bildiregelerinin verilmesi eyleminde, sahte oluşturulmuş maddi varlığı haiz, somut bir belge olmadığı, eylemin bu hali ile TCK'nun 244.maddesinin 2.fıkrasında yazılı sisteme veri yerleştirme suçunu oluşturduğu şeklindeki ilk derece mahkemesi kararının onanmasına.." Yargıtay 11. CD, E. 2023/5467, K. 2024/14816, T.: 05.12.2024;

"TCK'nun 244/2 fıkrasında yer alan ve mala zarar verme suçunun özel bir biçimi olarak düzenlenen suç ile var olan sistem ve sistemdeki verilerin korunması, hem sistemin hem de sistem içerisindeki verilerin

maddesindeki suçun maddi unsurunu oluşturan, bilişim sistemlerine haksız müdahale yöntemlerinin, doğrudan bilişim sistemlerine karşı gerçekleşen, gerçek bir kişiye yöneltilmeyen, hatta gerçek bir kişinin haberi veya katkısı dahi olmayan, bu anlamda gerçek kişiyi aldanması sonucunu doğurmayan fiiller olmasıdır.⁸⁷⁰ Bunun aksine bilişim sistemlerine yapılan haksız müdahale neticesinde oluşturulan sanal gerçeklik algısı ile hileli davranışların inandırıcılığının arttırılması, bu sayede gerçek bir kişinin aldatılması ve aldatılan gerçek kişinin tasarrufu neticesinde haksız çıkar sağlanması söz konusu ise failin eylemi artık bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu (TCK m. 158/1-f) oluşturacaktır.⁸⁷¹

3.3. Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçu ile Bağlantılı Olan Diğer Nitelikli Dolandırıcılık Halleri

Dolandırıcılık suçunun birden fazla illiyet bağı içeren çok unsurlu yapısı, nitelikli haller arasında geçişliliğine veya birden fazla nitelikli halin aynı anda oluşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle dolandırıcılık suçunun diğer nitelikli hallerinin incelenmesi, çalışmamızın konusunu oluşturan bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun anlaşılması açısından gereklidir. Zira bilişim sistemlerinin araç

---

zarar görmemesi amaçlanmıştır. Ancak sistemdeki verilere zarar verme dışında bu madde de tehlike suçu olarak nitelendirilebilecek iki seçimlik hareket daha düzenlenmiştir. Bunlar, sisteme veri yerleştirmek veya sistemdeki mevcut verilerin başka yere gönderilmesidir. Sistemdeki verilere müdahale niteliğindeki bu eylemleri gerçekleştiren kişi sisteme, hukuka aykırı şekilde erişim sağlamış olabileceği gibi, yetkisi dahilinde girdiği bir sistemde hukuka aykırı şekilde veri değişiklikleri de yapmış olabilir. Dolayısıyla, TCK'nun 244/4 fıkrasında yer alan suçun oluşumu için, aynı kanunun 243 üncü maddesinde yer alan suçun aksine, failin sisteme hukuka aykırı girmiş olma şartı aranmayacaktır. Bu bağlamda; kamu kurumunun sistemine, kurumun verdiği kullanıcı adı ve şifreyle hukuka uygun şekilde giriş yapılmış ise de; sanık tarafından, Hüseyin, Birsen, Tuğrul, Fatma ..tarihleri arasında çalıştıklarını gösterir, içeriği doğru olmayan işe giriş bildirgelerini düzenlemek suretiyle sisteme, hukuka aykırı veri yerleştirdiği anlaşılmakla, TCK m.244/2 deki suçun yasal unsurları itibariyle oluştuğu" Yargıtay 8. CD, E.2024/16492, K. 2024/8900, T.: 20.11.2024;

"..Sanıklardan M.A'nın, e-bildirge ile bilgisayar ortamında sahte işe giriş bildirgesi düzenleyerek, işyerinde çalışmayan sanığı sigortalı olarak gösterdiği ve bu suretle iştirak halinde resmi belgede sahtecilik suçunu işlediklerinin iddia ve kabul olunduğu olayda; imza ve şifre ile bilgisayar ortamında işe giriş bildirgelerinin verilmesi eyleminde, sahte oluşturulmuş maddi ve somut bir belge olmadığı, eylemin bu hali ile TCK.nun 244/2. maddesinde yazılı "sisteme veri yerleştirme" suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç niteliğinde yanılğı ile yazılı şekilde resmi belgede sahtecilik suçundan hüküm kurulması.."Yargıtay 11. CD, E. 2015/8801, K. 2017/8230, T.: 27.11.2017 Uyap Bilgi Bankası.

⁸⁷⁰ Ekici, Dolandırıcılık, s.377; Başbüyük, Hırsızlık ve Dolandırıcılık, s.177; Mahmutoğlu, Bilişim Alanında Suçlar, s.885; Ketizmen, Bilişim Suçları, s.148; Doğan, Bilişim Suçları, s.152.

⁸⁷¹ Yargıtay 11. CD, E.2021/31733, K. 2024/3403, T.: 13.03.2024; Yargıtay 15. CD, E.2017/28376, K. 2017/16515, T.: 22.06.2017; Yargıtay CGK, 2010/11-25, K. 2010/123, T.: 25.05.2010 Uyap Bilgi Bankası. Karar içerikleri gerçek kişiye yönelmeyen hileli davranışların nitelendirilmesine ilişkin tartışmanın yapıldığı Bölüm 3.1.3'de yer almaktadır.

olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu diğer tüm nitelikli haller ile birlikte işlenebilir.

Dolandırıcılık suçunun nitelikli hallerinin işlendiğinden bahsedebilmek için gerçekleştirilen eylemin suçun temel şeklinde aranan şartları taşıması gerekir.⁸⁷² Suçun nitelikli hallerinin, basit (temel) şeklinden ayrılması olanaklı değildir. Bir eylem, tanımı ve unsurları belirtilen temel dolandırıcılık suçuna sebebiyet verdikten sonra, failin amacı, eylem içerisinde kullanılan araçlar, failin veya mağdurun sahip oldukları bir kısım nitelikler, yarar veya zararın niteliği, hilenin şekli göz önüne alınarak suçun nitelikli hallerine neden olabilmektedir. Bu nedenle dolandırıcılık suçunun nitelikli halinin gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeden önce, illi seri⁸⁷³ takip edilerek dolandırıcılık suçunun temel halinin oluşup oluşmadığı belirlenmelidir. Ancak bu tespit yapıldıktan sonra, suçun nitelikli hallerinin bulunup bulunmadığı araştırılabilir.

Dolandırıcılık suçunda cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli haller TCK'nın 158. maddesinde, daha az cezayı gerektiren nitelikli hal ise TCK'nın 159. maddesinde düzenlenmiştir. 24/11/2016 tarihli ve 6763 sayılı yasa ile yapılan değişiklik ile TCK 158 maddesinde cezanın alt ve üst sınırı 2-7 yıldan, 3-10 yıla çıkarılmış, ayrıca (l) bendinde yeni bir nitelikli hal tanımlanmış ayrıca (e), (f), (j), (k) ve (l) bentlerinde sayılan hallerde hapis cezasının alt sınırının 4 yıldan ve adli para cezasının miktarının suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamayacağı düzenlenmiştir. Böylelikle dolandırıcılık suçunun nitelikli halleri arasında da alt sınır üst sınır açısından farklılık oluşmuştur. Bu nedenle dolandırıcılık suçunun birden fazla nitelikli halinin birlikte gerçekleşmesi halinde öncelikle daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halden hüküm kurulması sonrasında birden fazla nitelikli halin bir arada bulunması nedeni ile teşdit yapılması gerekmektedir.^{874,875}

---

⁸⁷² Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.890.

⁸⁷³ Ekici, Dolandırıcılık, s.201 *bkz*, *İlli Seri*.

⁸⁷⁴ Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.890.

⁸⁷⁵ “..Sanığın kredi çekme işlemi sırasında aslı ele geçirilemeyen suçtan zarar gören adına düzenlenen nüfus cüzdanını kullanması nedeniyle eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (j) bendi yanında aynı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçunu da oluşturduğu ve Kanunda düzenlenen birden fazla nitelikli halin ihlali söz konusu olduğu cihetle, temel cezanın alt sınırdan uzaklaşarak belirlenmesi gerektiğinin gözetilmemesi,” Yargıtay 11 CD, E. 2021/28802, K. 2023/6689, T.: 02.10.2023 Uyap Bilgi Bankası.

3.3.1. Suçun “Dini İnanç ve Duyguların İstismar Edilmesi Suretiyle” İşlenmesi (TCK m. 158/1-a)

Dolandırıcılık suçunun icrası sırasında dinin, dini inanç ve duyguların bir aldatma aracı olarak kötüye kullanılması cezada artırım yapılmasını gerektiren nitelikli hal olarak kabul edilmiştir. Suçun oluşumu bakımından dini inanç ve duyguların kötüye kullanılması suretiyle gerçekleştirilen hileli davranışlarla haksız bir yarar sağlanmış olmalıdır.⁸⁷⁶ Dini inanç, dine inanan belirli bir dine mensup olan kişinin duygularıdır. Toplumsal açıdan dine verilen önem nedeniyle insanların dini duyguları kolaylıkla istismar edilebilmektedir. Bu nedenle 765 sayılı ETCK’da yer almayan dini inanç ve duyguların istismarı suretiyle dolandırıcılık bir ağırlatıcı neden olarak 5237 sayılı TCK’da düzenlenmiştir.⁸⁷⁷

Dini inanç ve duyguların istismarı çok farklı şekillerde olabilir.⁸⁷⁸ Ağırlatıcı neden açısından failin eyleminde aldatma aracı olarak kullanılan dini inancın hangi dine ait olduğunun bir önemi yoktur.⁸⁷⁹ Herhangi bir dini inanç ve duygunun, hileli davranışın odağına konularak mağdurun iradesinin sakatlanmasında kullanılması halinde bu ağırlatıcı neden oluşacaktır.⁸⁸⁰ Hilenin, dini inanç ve duyguların istismar edilmesi suretiyle gerçekleştirilmediği, hilelinin esaslı unsurunu dinin inanç ve duyguların istismar edilmesinin oluşturmadığı hallerde, eylem TCK 158/1-a maddesindeki artırım nedenini oluşturmayacaktır.⁸⁸¹ Dinin orijinal bünyesinde yer almayan ancak kişiler tarafından

⁸⁷⁶ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.817.

⁸⁷⁷ Ekici, Dolandırıcılık, s.352.

⁸⁷⁸ “Fitre ve zekat verileceğinden, cami yaptıracağından bahisle para toplanması, cem evi veya kiliseye yardım parası toplanması, cenaze için kuran-ı kerim okunacağı, arkasından zekat verileceği, dua okumanın değerli eşya üzerinden yapılacağı, ölmüşler için hayır yapılacağı gibi hallerde kişilerin iyilik ve hayır yapma duygularının istismar edilmesi” Yargıtay CGK, E. 2014/15-399, K. 2015/272, T.: 15.9.2015 Uyap Bilgi Bankası.

⁸⁷⁹ Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.102.

⁸⁸⁰ “..Katılanın kız arkadaşının kendisinden hiçbir sorun yokken ayrılmak istemesi üzerine kız arkadaşına büyü yapılmış olduğunu düşündüğünü arkadaşı Ercan Nuri'ye bahsettiğinde onun yönlendirmesi ile telefonda sanıkla tanıştığı, sanığın para karşılığında büyüyü ortadan kaldıracıcağı vaadiyle katılardan toplamda 6800 TL haksız menfaat temin ettiği olayda...sanığın nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediği...” Yargıtay 11. CD, E. 2017/36576, K. 2021/6090, T.: 26.05.2021;

“Sanığın, katılanın evine gidip sohbet ettikleri sırada, Hristiyanların ölürken altınlarını toprağa döndürdüren bir büyü yaptıklarını, kendisinin bu büyüyü tersine çevirdiğini..... içeriğine göre sanığın dini inanç ve duyguları aldatma aracı olarak kötüye kullanılarak nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediği...” Yargıtay 15. CD, E. 2012/20114, K. 2014/12974, T.: 26.06.2014 Uyap Bilgi Bankası.

⁸⁸¹ “Yurt dışında hac organizasyonu işiyle uğraştığını iddia eden sanığın, Türkiye'den hacca gidemeyen katılardan Makedonya üzerinden vize alarak hacca gönderme vaadiyle 4.500 Euro para almasına rağmen katılanın hacca gidemediği, sanığın bu şekilde dini inanç ve duyguların istismarı suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediğinin iddia edildiği olayda.....basit dolandırıcılık suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında yanılıya düşülüp, eksik inceleme ile yazılı şekilde TCK'nın 158/1-a maddesinde düzenlenen

belirli bir dini değer atfedilen duyguların istismar edilmesi de, suçun nitelikli halinin oluşumuna sebebiyet verecektir. Örneğin, dini içerikli olmak şartıyla muskacılık yapma bu kapsamda değerlendirilebilir. Yani istismar edilen dini inancın veya duygunun batıl bir inanç olması halinde de bu nitelikli hal oluşacaktır.⁸⁸²⁸⁸³

TCK 158/1-a ile 677 sayılı yasanın 1. maddesi arasındaki ilişki de önem arz etmektedir. 677 sayılı “Tekke ve Zaviyeler ile Türbelerin Şeddine ve Türbedarlıklar ile Bir Takım Ünvanların Men ve İlgasına Dair Kanun”un 1. maddesinin 2. fıkrasında Muskacılık, büyücülük ve üfürükçülük gibi faaliyetler yaptırım altına alınmıştır. Büyücülük, üfürükçülük ve muskacılık eylemlerinin 677 sayılı yasa kapsamında yasak faaliyetler olarak nitelendirilebilmesi için bu faaliyetlerin maddi bir kazanç karşılığında yapılması, aynı zamanda bu faaliyetleri maddi kazanç karşılığı yapan kişilerin “halk tarafından üfürükçü ve muskacı san ve sıfatıyla tanınmış bulunması” zorunludur.⁸⁸⁴ Kanaatimizce dolandırıcılık suçu ile 677 sayılı yasa ile korunun hukuki değer ve suçun konusu

---

nitelikli dolandırıcılık suçundan...karar verilmesi” Yargıtay 15. CD, E. 2015/5050, K. 2018/3469, T.: 15.05.2018;

“Saniğin internette "Medyum Olcay" şeklinde ilan vermek suretiyle gerçekleştirdiği eyleminde katılanın dini duygularını istismar etmenin yanın sıra bilişim sisteminin sağladığı kolaylıktan da yararlandığı anlaşılmakla, sanık hakkında ayrıca TCK'nın 158/1-f maddesinin de uygulanması gerektiği ve TCK'nın 158/1-f-son maddesinde adli para cezasının alt sınırının haksız menfaatin iki katından az olmayacak şekilde düzenlendiği gözetilmeksizin sanık hakkında teşdiden ceza belirlenmiş olmasına rağmen adli para cezasının eksik tayini,” Sakarya Bam 8. CD, E. 2022/1276, K. 2022/1768, T.: 16.11.2022 Uypa Bilgi Bankası.

⁸⁸² Koca/Üzölmez, Özel Hükümler, s.818; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.733; Atalan, Dolandırıcılık, s.89; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.102.

⁸⁸³ “ Saniğin medyumluk yaptığı ve katılanın korku, sıkıntı, uyku sorunu gibi rahatsızlıkları nedeni ile saniğa gittiği, saniğin de değişik zamanlarda kendisine " sen de cin var büyü var " diyerek ona bir takım dualar okuduğu, muskalar yazdığı ve karşılığında 350,00 TL para aldığı iddiası ile sanık hakkında açılan kamu davasında.... saniğin üzerine atılı dini inanç ve duyguların istismar edilmesi suretiyle dolandırıcılık suçunun tüm unsurları itibarıyla oluştuğu ve hakkında mahkumiyet kararı verilmesi gerektiği gözetilmeden beraat kararı verilmesi.....hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 11. CD, E. 2022/11574, K. 2023/3548, T.: 03.05.2023 Uypa Bilgi Bankası.

⁸⁸⁴ “Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun 06.07.1955 tarihli, 1955/9 E. 1955/17 K. sayılı kararında; 677 sayılı Kanun'un ruh ve maksadının, cemiyeti hurafelerden ve batıl itikatlardan kurtarmak ve halkın bu yüzden istismar edilmesini önlemek olduğunun, Kanun'un maksadı dairesinde atılı suçun teşekkülü için Kanunda yazılı fiillerin menfaat temini maksadına müstenit olarak mutad meşgale halinde getirilmesi ile bunlarla iştigal edenlerin bu sıfatlarla tanınmış bulunmasının şart olduğunun belirtilmesi karşısında” Yargıtay 19. CD, E. 2021/2881, K. 2021/16437, T.: 29.06.2021;

“Saniğin evinde yapılan aramada bilirkişi heyeti raporuna göre muska yazımında ve fal bakmakta kullanılabilecek eşya ve malzemelerin ele geçtiği, yargılama aşamasında yaptırılan zabıta araştırmasında da saniğin üfürükçü ve muskacı olarak tanındığı ve muska yazmayı gelir kaynağı haline getirdiğinin bildirilmesi karşısında saniğin üzerine atılı suçun unsurları oluştuğu gözetilmeden yazılı şekilde beraat kararı verilmesi,” Yargıtay 7. CD, E. 2012/30414, K. 2013/19775, T.: 09.10.2013;

“Saniğin üzerine atılı üfürükçülük, muskacılık yapma suçunun oluşması için bu fiillerin menfaat temini amacına yönelik mutad meşgale haline getirilmesi, bunlarla uğraşanların halk tarafından üfürükçü, muskacı unvan ve sıfatı ile tanınıyor olması gerekmektedir” İzmir BAM 16.CD, E. 2022/488, K. 2022/488, T.: 21/09/22 Uypa Bilgi Bankası.

birbirinden tamamen farklıdır. Bu nedenle TCK'nın 158/1-a maddesindeki nitelikli hal ile 677 sayılı yasanın 1. maddesinde düzenlenen suçlar arasında fikri içtima veya tüketen norm/ tüketilen norm⁸⁸⁵ ilişkisine dayalı bir ilişki söz konusu olmayıp, gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.⁸⁸⁶

3.3.2. Suçun “Kişinin İçinde Bulunduğu Tehlikeli Durum ve Zor Şartlardan Yaralanmak Suretiyle” İşlenmesi (TCK m. 158/1-b)

Başkalarına güvenme ihtiyacı olan kişi daha kolay aldatılır. Bu durumlarda, mağdurun telaşa kapılma ve korku gibi duyguları fail tarafından istismar edilmektedir.⁸⁸⁷ Bu nedenle failin kastının daha yoğun olduğu sonucuna varılarak kişinin içinde bulunduğu tehlikeli veya zor durumdan yararlanılarak menfaat temin edilmesi dolandırıcılık suçunun artırım nedeni olarak düzenlenmiştir.⁸⁸⁸ Ancak artırım maddesinin içeriğindeki yoruma açık tanım ve kavramlar nedeniyle tatbikinde dikkat edilmesi gereken hususlar bulunmaktadır. İlk olarak mağdurun içinde bulunduğu durumun tehlikeli ve zor olup olmadığının belirlenmesinde subjektif değerlendirme yapılmalıdır. Başka bir deyişle önemli olan objektif bir tehlike ve zor şart değil mağdurun içinde bulunduğu durumdur.⁸⁸⁹ Yargıtay kararlarında da tehlikeli durum ve zor şartların belirlenmesinde olaysal ve subjektif

---

⁸⁸⁵ “Bir ceza normu bir veya daha fazla başka ceza normlarını bünyesine almış ise “tüketen-tüketilen norm ilişkisinden” söz edilir. Bu durumda normları bünyesine alan ceza normu, diğer normları tüketmektedir. Bu takdirde fiile sadece tüketen norm uygulanabilecektir. TCK'nın 42. maddesinde tanımlanmış olan “bileşik suç” tüketen-tüketilen norm ilişkisinin tipik görünümlerinden birisidir. Örneğin; yağma suçu, hırsızlık ve cebir/tehdit suçlarını bünyesinde barındırmakta, başka bir anlatımla o suçları tüketmektedir.” Yargıtay CGK, E.2022/2-590, K. 2023/548, T.: 25/10/2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁸⁸⁶ Yargıtay 15. CD, E. 2017/28136, K. 2020/11258, T.: 9/11/2020; Bursa BAM 8. CD, E. 2022/2289, K. 2023/281, T.: 09/02/2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁸⁸⁷ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.818; Atalan, Dolandırıcılık, s.116; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.105.

⁸⁸⁸ Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.892; Ekici, Dolandırıcılık, s.355.

⁸⁸⁹ Ekici, Dolandırıcılık, s.355; Atalan, Dolandırıcılık, s.115.

değerlendirme yapılması gerektiği belirtilmektedir.⁸⁹⁰ Bu noktada mağdurun tehlikeli durum ve zor şartlarda olup olmadığının takdiri hakime bırakılmıştır.⁸⁹¹

Tehlikeli durum ve zor şartlar gerçek olmalıdır. Böyle bir hal olmamasına rağmen mağdurun tehlikeli durumda veya zor şartlarda bulunduğu inandırılması halinde bu nitelikli hal uygulanmaz.⁸⁹² Burada ceza hukukunun genel prensiplerinden olan kıyas/geniş yorumlama yasağı dikkate alınmaktadır.⁸⁹³ Yasa koyucu yasa metninde açıkça tehlikeli durum ve zor şartlardan yararlanmak ifadesini kullandığından, tehlikeyi durum ve zor şartlar varmış gibi gösterilerek gerçekleştirilen hileli davranışların varlığı halinde artık bu artırım maddesi uygulanmayacaktır.⁸⁹⁴ Dolayısıyla mağdurun gerçekten var olan az tehlikeli durumu abartarak ciddi tehlike olarak kabul etmesi ve duyduğu telaş nedeniyle dolandırılması halinde, TCK'nın 158/1-b bendindeki nitelikli hal oluşacak ancak tehlikeli durum ve zor şartlar en baştan itibaren olmamasına rağmen failin

---

⁸⁹⁰ "TCK'nın 158/1-b maddesinde yer alan "zor şartlar" ibaresi, mağdur esas alınarak değerlendirilme yapılması gereken bir ibaredir. Mağdurun zor şartlarda bulunup bulunmadığı, olaysal olarak ve mağdur esas alınarak sübjektif olarak değerlendirilmelidir. Buna göre, mağdur, gerçekte zor şartta olmamasına rağmen, kendisinin zorda olduğunu düşünmesi durumunda ya da mağdurun zorda olduğuna dair sanığın sanal iknaları bu madde kapsamında değerlendirilemeyecektir. Sanığın hedefindeki mağdur, olayın koşullarına göre, çaresizlik içinde bulunmakta, bu psikolojik baskı altında daha çok savunmasız kalmakta ve bu anlamda kendisine uzanacak bir yardım eline her zamankinden daha fazla ihtiyaç duymaktadır. ...Söz konusu olayın meydana geldiği zaman dilimi, hastalığın veya yaralanmanın boyutu, olaya maruz kalan kişinin ekonomik ve sosyal durumu, olaydan etkilenme derecesi, olayın gelişim süreci, sanığın olaya müdahale tarzı ve zamanlaması gibi hususlar, anlık olarak kişinin zor durumda olup olmadığını belirlemede kriter olarak değerlendirilmelidir. TCK'nın 158/1-b maddesindeki nitelikli dolandırıcılık suçunun gerçekleşebilmesi için sanığın, mağdurun "içinde bulunduğu tehlikeli veya zor şartlardan" yararlanmak suretiyle haksız bir yarar elde etmesinin gerekeceği, somut olay da ise; katılanın oğlu, katılan İ.G. kardeşinin hasta olması durumunun tek başına, katılanlar açısından zor şart olarak kabul edilemeyeceği dikkate alınarak, TCK'nın 158/1-b maddesindeki koşullarının oluşmadığının anlaşılması karşısında." Yargıtay 15. CD, E. 2015/7036, K. 2018/4880, T.: 02.07.2018 UYAP Bilgi Bankası.

⁸⁹¹ Ekici, Dolandırıcılık, s.357.

⁸⁹² Ekici, Dolandırıcılık, s.355; Atalan, Dolandırıcılık, s.114; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.106.

⁸⁹³ Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.54.

⁸⁹⁴ Yargıtay istikrarlı biçimde failin kendisini emniyet mensubu, hakim ve savcı olarak tanıtarak mağdurun iradesini sakatladığı ve haksız menfaat elde ettiği dolandırıcılık yöntemini, TCK'nın 158/1-b bendindeki artırım nedeni kapsamında değerlendirmemektedir. Bu yöntemde açıkça mağdur gerçekte var olmayan tehlikeli bir durumda olduğuna inandırılmaktadır.

"Sanıkların suç tarihinde katılanı kullandığı cep telefonundan arayıp kendilerini polis olarak tanıttıktan sonra kimlik bilgileri kullanılarak bankalarda işlem yapıldığını, bu işlemleri yapan şahısları yakalayabilmek için kendilerine yardımcı olmasını isteyip kendisini ikna ederek bankada bulunan tüm parasını çekmesini ve evine gelecek polis memuruna teslim etmesini istedikleri, kendisini arayan kişinin polis olduğuna ve yardımcı olmazsa başının belaya gireceğini düşünen katılanın banka hesabındaki 28.200,00 Euro parayı çekip sanıklara verdiği, bu şekilde atılı ... kişinin kendisini kamu görevlisi olarak tanıtmaları suretiyle dolandırıcılık suçunu...işledikleri..." Yargıtay 11. CD, E. 2021/36742, K. 2023/10909, T.: 26.12.2023; Benzer Karar: Yargıtay 15. CD, E. 2017/35559, K. 2021/3424, T.: 23.03.2021 UYAP Bilgi Bankası.

gerçekleştirdiğini hileli davranışlarla, mağduru tehlikeli durum ve zor şartlar olduğuna inandırması halinde ise bu bentteki nitelikli hal oluşmayacaktır.⁸⁹⁵

765 sayılı ETCK m.504/5'te "bir kimseyi içinde bulunduğu tehlikeli veya zor durumdan kurtarmak bahanesiyle" işlenmesi olarak ifade edilen nitelikli hal, 5237 sayılı kanunda "kişinin içinde bulunduğu tehlikeli durum ve zor şartlardan yararlanmak suretiyle işlenmesi" şeklinde değiştirilmiştir. 765 sayılı ETCK döneminde bu nitelikli hali gerektiren hileli davranış, bir kimseyi içinde bulunduğu tehlikeli durum ve zor şarttan kurtarmak bahanesiyle sınırlanmışken, yürürlükteki düzenlemede hileli davranışa yönelik bu tür bir sınırlamaya yer verilmemiştir.⁸⁹⁶ Tehlikeli durum ve zor şartlardan yararlanarak gerçekleştirilen her türlü hileli davranış için söz konusu nitelikli hal uygulanabilir hale gelmiştir.⁸⁹⁷ Dolayısıyla bu değişiklik ile nitelikli halin kapsamı da genişlemiştir.

Son olarak içinde bulunulan tehlikeli durum ve zor şartların yasal yollara başvurulması halinde çözüme kavuşturabilecek mahiyette olması halinde bu artırım nedeni oluşmayacaktır.^{898,899} Bir örnek üzerinden açıklamak gerekirse, failin kendisini yargı mensupları ile irtibatlı gibi göstererek, cezaevindeki oğlunu, rüşvet vererek tahliye ettirmek isteyen mağduru hileli davranışlar ile aldatıp, mağdur zararına kendi yararına menfaat temin elde etmesi halinde, dolandırıcılık suçu oluşacaktır. Ancak mağdurun oğlunun cezaevinde bulunması ve buradan çıkartılması için yasal olmayan yola başvurmaya çalışması tehlikeli durum ve zor şart olarak kabul edilmeyecektir.⁹⁰⁰

---

⁸⁹⁵ "TCK'nın 158/1-b maddesindeki nitelikli dolandırıcılık suçunun gerçekleşebilmesi için sanığın, mağdurun "içinde bulunduğu tehlikeli veya zor şartlardan" yararlanmak suretiyle haksız bir yarar elde etmesinin gerekeceği, somut olayda ise; müştekinin Türkçe bilmemesi üzerine yanında tanık Muhammed varken sanıkla konuştuğu ve hiç bir araştırma yapmadan parayı postaneden gönderdiği, daha sonra şüphelenerek durumu araştırdığında dolandırıldığını anladığı, yaptığı şahsi araştırmasına göre elde ettiği bilgilerden ulaştığı sonuç itibarıyla "içinde bulunduğu durum" gerçek ve yakın anlamda "tehlikeli veya zor şartlar" kapsamında kabul edilebilecek nitelikte olmayıp," Yargıtay 15. CD, E. 2017/30247, K. 2021/506, T.: 21.01.2021 Uyar Bilgi Bankası.

⁸⁹⁶ Atalan, Dolandırıcılık, s.115.

⁸⁹⁷ Bilen, Dolandırıcılık, s.209.

⁸⁹⁸ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.819.

⁸⁹⁹ "Katılana ait ...plakalı aracın İstanbul'da çalındığı ve bu konuda soruşturma başlatıldığı, katılanın da aracını kendi imkanlarıyla aramaya başladığı...sanık C.'in aracı bulduğunu, 15.000 Euro vermeleri durumunda aracı alabileceklerini belirterek katılandan bu parayı aldığı ve aracı almaya gideceğini söyleyerek katılanın yanından ayrıldığı ve bir daha geri dönmediği, sanığın bu şekilde nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediği iddia ve kabul olunan olayda; Sanığın katılandan, çalınan aracını bulduğu gerekçesiyle hile ile aldatarak haksız menfaat sağlaması şeklinde gerçekleşen eylemde, yasal yollara başvuran ve bu yollarla da sonuç elde etme olanağı bulunan katılanın içinde bulunduğu durumun "tehlikeli durum veya zor şartlar" kapsamında kabul edilebilecek nitelikte olmadığı.." Yargıtay 15. CD, E. 2014/25521, K. 2017/10891, T.: 15.05.2017 Uyar Bilgi Bankası.

⁹⁰⁰ "sanığın, katılana kendisini avukat olarak tanıtarak, oğlu hakkında bir suçtan verilen 15 yıl hapis cezasına dair mahkûmiyet hükmünü Yargıtay'da bozularak tahliye edilmesini ve dosyasını Ödemiş'ten ... alınmasını sağlamak için para ve çek alarak haksız çıkar sağlaması şeklinde gerçekleşen somut olayda,

3.3.3. Suçun “Kişinin Algılama Yeteneğinin Zayıflığından Yararlanmak Suretiyle” İşlenmesi (TCK m. 158/1-c)

Mağdurdaki algılama yeteneğinin zayıflığının suçun işlenmesini kolaylaştırması⁹⁰¹ ayrıca algılama yeteneği zayıf olan kişilerin bu durumlarından yararlanarak menfaat elde eden failin suç işleme kastının ve tehlikeliliğinin daha yoğun olması artırım nedeninin gerekçesini oluşturmaktadır.⁹⁰² Algılama yeteneği kendisini ve çevresinde olup bitenleri anlayabilme, analiz edebilme yeteneğidir.⁹⁰³ Algılama yeteneği aynı zamanda failin işlediği bir suçtan sorumlu tutulması için aranan kusur yeteneğinin de şartlarından biridir. Ancak algılama yeteneği ve kusur yeteneği ile aynı kavramlar değildir.⁹⁰⁴ TCK’nın 158/1-c maddesinde düzenlenen nitelikli halin oluşumunda önemli olan mağdurun algılama yeteneğindeki azalmadır. Mağdurun algılama yeteneğinin olup olmadığı ve bu yeteneğin zayıflamış olup olmadığı somut olaydaki mağdura göre değerlendirilmelidir.⁹⁰⁵

Nitelikli halin oluşumu için mağdurdaki algılama yeteneğinin kalıcı olarak zayıflamış olması gerekmez, somut olayda hileli davranışların gerçekleştirildiği ve mağdurun sakatlanan iradesi ile tasarrufta bulunduğu sırada algılama yeteneğinin zayıflamış olması artırım nedeninin uygulanması için yeterlidir.⁹⁰⁶

Algılama yeteneğinin zayıflamasına mağdur kendisi de neden olmuş olabilir. Mağdur, alkol ve uyuşturucu maddeyi bilerek ve isteyerek kullanarak algılama yeteneğinin zayıflamasına kendisi neden olsa da, failin algılama yeteneği zayıflamış mağdurun bu durumundan faydalanması halinde nitelikli hal oluşacaktır.⁹⁰⁷

Dolandırıcılık suçu mağdurun dâhil olması gereken ve sakatlanmış da olsa rızası ile gerçekleştireceği tasarruflara ihtiyaç duyulan bir suç tipidir. Ancak mağdurun algılama

---

oğlunun bir suçtan mahkûm olup cezaevinde olmasının, katılan yönünden "tehlikeli durum veya zor şart olarak" kabul edilmesi olanaklı olmadığı dolayısıyla sanığın TCK'nın 157 maddesinde tanımlanan basit dolandırıcılık suçunu işlediği gözetilmeksizin” Yargıtay 15. CD, E. 2013/9831, K. 2015/23996, T.: 21.04.2015 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁰¹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.820; Atalan, Dolandırıcılık, s.136.

⁹⁰² Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.820; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.734; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.893, Ekici, Dolandırıcılık, s.358; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.469.

⁹⁰³ Özgenç, Genel Hükümler, s.342.

⁹⁰⁴ TCK’da failin kusur yeteneğini etkileyen nedenler yaş küçüklüğü (m.31), akıl hastalığı (m.32), sağırılık ve dilsizlik(m.33), alkol ve uyuşturucu madde etkisinde olma (m.34) şeklinde sayılmıştır. Kanaatimizce sayılan nedenlerin varlığı halinde mağdurun algılama yeteneğinin zayıfladığının karine olarak kabul edilmesi gerekir.

⁹⁰⁵ Ekici, Dolandırıcılık, s.359.

⁹⁰⁶ Atalan, Dolandırıcılık, s.1143; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.107.

⁹⁰⁷ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.469.

yeteneğinin fail tarafından hile dışındaki farklı yöntemlerle tamamen ortadan kaldırılması halinde ise mağdurun sakatlanmış bile olsa rızasının var olduğundan söz etmek mümkün olmayacağından dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır. Örneğin failin, gizlice uyuşturucu madde içirerek mağdurun algılama yeteneğinin zayıflamasına sebep olması ve sonrasında hileli davranışlarla mağdurun iradesini sakatlayarak menfaat temin etmesi halinde eylem TCK'nın 148/3. maddesinde tanımlanan “mefruz cebir” kullanılarak yağma suçunu oluşturacaktır.⁹⁰⁸

Öğretideki genel kabule göre⁹⁰⁹, dolandırıcılık suçunun işlenebilmesi için gerçek kişinin iradesinin sakatlanması zorunluluğu bulunmaktadır. Hileli davranışlar neticesinde mağdurun aldatılması suçun maddi unsurları arasındadır. Kişi akıl hastalığı veya yaş küçüklüğü gibi bir nedenle bilinç ve iradeye sahip değilse ve hileli davranışı anlayabilecek düzeyde bir algılama yeteneği yoksa aldatılma unsuru gerçekleşmeyeceğinden dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır.⁹¹⁰ Diğer unsurlar var ise algılama yeteneği olmayan akıl hastası veya çocuklara karşı gerçekleştirilen eylemler hırsızlık suçunu oluşturacaktır.⁹¹¹ Buna göre mağdurun algılama yeteneğinin zayıflamış olsa da var olması, failinin hileli davranışlar sergileyerek ve mağdurun algılama yeteneğinin zayıflığından faydalanarak haksız menfaat elde etmesi nitelikli halin oluşumu için zorunludur.⁹¹² Dolayısıyla mağdurun akıl hastası olması veya 12 yaşından küçük

⁹⁰⁸ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.734; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.894.

⁹⁰⁹ Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.717; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.830, Ekici, Dolandırıcılık, s.360; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.521; Bilen, Dolandırıcılık, s.212; Atalan, Dolandırıcılık, s.137.

⁹¹⁰ Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.107.

⁹¹¹ Yargıtayın bu konuda öğretideki görüş ile örtüşen kararları bulunmaktadır. “Algılama yeteneği bulunmayan 12 yaşını bitirmemiş çocukların ve tam akıl hastalarının yaptıkları hareketlerin anlam ve sonuçlarını bilemeyeceklerinden aldatılmalarından ve dolandırılmalarından bahsedilemeyeceğinden hareketle, somut olayda; sanığın, 12 yaşından küçük olduğu anlaşılan mağdurdan altınları alması şeklinde gerçekleştirdiği sabit görülen eyleminin hırsızlık suçunu oluşturacağı,” Yargıtay 11. CD, E. 2021/21490, K. 2023/2667, T.: 05.04.2023, Uyak Bilgi Bankası.

⁹¹² “Sanık T. A.'nın, yaklaşık üç yıldır tanıdığı ve akıl hastası olduğunu bildiği mağdur katılan K. B.'i sanık M. K.'nin başkatip olarak çalıştığı... Noterliğine götürüp, mağdura ait taşınmaz üzerinde ..Bankası...Şubesi lehine ipotek tesisi için sanık M.K. 'nin işlemi yaptığı düzenleme şeklinde vekaletname aldığı, bu vekaletname ile mağdura ait taşınmazı...İş Bankası Şubesi lehine aldığı krediye karşılıklı ipotek gösterdiği, sanığın bu krediyi ödememesi üzerine banka tarafından mağdur aleyhinde ipotegin paraya çevrilmesi yolu ile icra takibinde bulunduğu, ...İcra Müdürlüğünce de satışının istendiği, ... Adli Tıp Kurumu Şube Müdürlüğünce ayrı tarihlerde düzenlenen raporlarda, mağdurda orta derecede mental retardasyon denilen akıl zayıflığı saptandığından fiil ehliyetinin bulunmadığı, bu durumun doktor olmayan sıradan kişilerce de anlaşılabilceğinin tespit edildiği, bu suretle sanık T. A.'ın kişinin algılama yeteneğinin zayıflığından yararlanmak suretiyle dolandırıcılık...suçunu işlediği...” Yargıtay 23. CD, E. 2015/3169, K. 2015/4218;

“Sanıkların diğer sanık M. E. ile anlaşarak mağdur “S.K.'nin ayırt etme gücü vardır” yönünde rapor vermesini sağladıkları, bu rapora dayanarak mağdur S.K.'nin gayrimenkulünün satışı konusunda kızı sanık F.S adına...Noterliğinde vekaletname çıkardıkları, bu vekaletname dayanarak mağdur S.K.'ye ait

çocuk olması halinde sakatlanacak bir irade bulunmadığından TCK'nın 158/1-c maddesindeki nitelikli hal oluşmayacaktır.

Bu noktada akıl hastalarına veya 12 yaşından küçük çocuklara karşı üçgen dolandırıcılık⁹¹³ şeklinde işlenen eylemlerin ayrıca değerlendirmesi gerekir. Kanaatimizce, tüzel kişilerin dolandırıcılık suçunun iradesi sakatlanan mağduru olamayacağı ancak malvarlığı değeri azalan mağduru olabileceği şeklindeki tespiti, akıl hastalarına ve 12 yaşından küçüklere uyarlamak mümkündür. Gerçekten, akıl hastaları veya çocuklar, bilinçleri ve muhakeme yapabilme iradeleri bulunmadığından, dolandırıcılık suçunun iradesi sakatlanan mağduru olamazlar. Ancak malvarlığı eksilen mağduru olabilirler.⁹¹⁴ Dolayısıyla failin hileli eylemlerine maruz kalarak iradesi sakatlanan gerçek kişi mağdurun, sakatlanan iradesi ile gerçekleştirdiği tasarruf neticesinde akıl hastası veya 12 yaşından küçük çocukların malvarlığında azalma olması halinde, suçun asıl mağdurunun mal varlığı azalan akıl hastası veya çocuk olduğunun kabulü gerekir. Başka bir deyişle failin hileli davranışları neticesinde akıl hastası veya çocuğun malvarlığının azaldığı dolandırıcılık suçlarında, iradesi sakatlanan bir gerçek kişi mağdur ile mal varlığı değeri azalan bir algılama yeteneği zayıflamış kişi veya çocuk birlikte bulunmak zorundadır (Üçgen dolandırıcılık). Uygulamadaki örnekler, akıl hastasının elinden taşınır eşyanın rızası ile alınması halinde suçun hırsızlık olarak nitelendirilmesi gerektiğine ilişkindir.⁹¹⁵ Bu nedenle akıl hastalarına ait olan taşınmazların hileli davranışlarla elde edilmesi şeklindeki eylemlerin cezasız kalması riski doğmaktadır. Kanaatimizce akıl hastasına ait taşınmazların hileli yollarla elde edilmesi şeklindeki örnek olaylarda üçgen dolandırıcılık yöntemi dikkate alınarak değerlendirme yapılmalıdır. Sözgelimi akıl hastası adına sahte vekâletname

---

gayrimenkulü, tapuda devir etmek suretiyle sattıkları ve taşınmaz bedeli olarak almış oldukları paraları uhdelere geçirdikleri, bu şekilde sanıklar F.S. ve S. K.'nin üzerlerine atılı kamu kurum ve kuruluşlarını araç olarak kullanmak ve kişinin algılama yeteneğinin zayıflığından faydalanmak suretiyle nitelikli dolandırıcılık suçunu işledikleri...," Yargıtay 15. CD, E. 2017/31357, K. 2021/3207, T.: 18.03.2021 Uypap Bilgi Bankası.

⁹¹³ Ekici, Dolandırıcılık, s.159.

⁹¹⁴ Ekici, Dolandırıcılık, s.177.

⁹¹⁵ “..Algılama yeteneği bulunmayan 12 yaşını bitirmemiş çocukların ve tam akıl hastalarının yaptıkları hareketlerin anlam ve sonuçlarını bilemeyeceklerinden aldatılmalarından ve dolandırılmalarından bahsedilemeyeceğinden hareketle, somut olayda; sanığın, 12 yaşından küçük olduğu anlaşılan mağdurdan parayı alması şeklinde gerçekleştirdiği sabit görülen eyleminin, TCK'nın 142/1-b maddesinde düzenlenen nitelikli hırsızlık suçunu oluşturacağı gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek dolandırıcılık suçundan yazılı şekilde hüküm kurulması,” Yargıtay 15. CD, 2020/12629, K. 2021/1441, T.: 16.02.2021; Benzer Kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/21490, K. 2023/2667, T.: 05.04.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2021/34574, K. 2021/7938, T.: 06.10.2021 Uypap Bilgi Bankası.

düzenlenmesi, sonrasında fail tarafından bu vekâletname kullanılarak akıl hastasına ait taşınmazın tapuda devrinin yapılması şeklindeki örnek olayda, akıl hastası adına düzenlenen sahte vekâletname kullanılarak taşınmaz devri yapması istenen noter veya tapu memuru dolandırıcılık suçunun iradesi sakatlanan mağdurdur. Dolandırıcılık suçunun malvarlığı değeri azalan asıl mağduru ise akıl hastasıdır. Fail eylemini üçgen dolandırıcılık şeklinde gerçekleştirmiştir ve tapuda devir işlemi yapılması nedeni ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Araç Olarak Kullanılması Suretiyle dolandırıcılık suçu (TCK m. 158/1-d) oluşmuştur.⁹¹⁶

3.3.4. Suçun “Kamu Kurum ve Kuruluşlarının, Kamu Meslek Kuruluşlarının, Siyasi Parti, Vakıf veya Dernek Tüzel Kişiliklerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle” İşlenmesi (TCK m. 158/1-d)

Kamu kurum ve kuruluşları, kamu meslek kuruluşları, siyasi parti, vakıf ve dernekler⁹¹⁷ toplumsal yaşam içerisinde güven duyulan kurumlardır. Kamu kurum ve kuruluşlarının hile aracı olarak kullanılması halinde muhatabın aldatılması kolaylaşır.⁹¹⁸ Bu nedenle yasa koyucu kamu gücünün hile aracı olarak kullanılması halini artırım nedeni olarak öngörmüştür. Nitelikli halin gerçekleştiğinden bahsedebilmek için kamu kurum ve

⁹¹⁶ Bkz. Sakarya Bam 8. CD E. 2022/103, K. 2022/594, T.: 06.04.2022 tarihli bozma kararında yer alan muhalefet şerhi, Uyap Bilgi Bankası.

⁹¹⁷ Yargıtay CGK, Kamu Kurum ve Kuruluşu, Kamu Meslek Kuruluşları, Siyasi Parti, Vakıf veya Dernek Tüzel Kişilikleri kavramlarını tanımlamıştır: “Kamu kurum ve kuruluşları, genel, katma ve özel bütçeli kurumlar, belediyeler ve bu kurumların kurdukları döner sermayeli kuruluşlar, kamu iktisadi teşekkül ve teşebbüsleri, özel kanunlarla kurulan diğer devlet teşekkülleridir. Kamu kurumu; belirli bir ya da birkaç kamu hizmetini ya da faaliyetini yürütmekle görevli, tüzel kişiliğe sahip idare teşkilatı birimidir. Kamu kurumu deyince akla; devlet tüzel kişiliği, il özel idareleri, belediyeler, üniversiteler, Yüksek Öğretim Kurumu, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu ve katma bütçeli kuruluşlar gelmektedir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, Anayasa'nın 135. maddesiyle tanımlanmıştır. Anılan maddeye göre, belli mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak.. maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen hükümlere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen kamu tüzel kişisidir. Örneğin, Barolar, Noterler Birliği,..; Siyasi partiler,.. 2820 sayılı ..kanunun 3. maddesine göre; “Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlara uygun olarak; milletvekili ve mahalli idareler seçimleri yoluyla, tüzük ve programlarında belirlenen görüşleri doğrultusunda çalışmaları ve açık propagandaları ile milli iradenin oluşmasını sağlayarak demokratik bir Devlet ve toplum düzeni içinde ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacını güden ve ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilatlanan tüzel kişiliğe sahip” kuruluşlardır”.. “Dernek; kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarını, Vakıf ise; gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip, mal topluluğunu ifade eder.” Yargıtay CGK, E. 2016/21-931, K. 2018/653, T.: 18.12.2018 Uyap Bilgi Bankası.

⁹¹⁸ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.821; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.735; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.895, Ekici, Dolandırıcılık, s.362; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.470; Atalan, Dolandırıcılık, s.162.

kuruluşlarının, kamu meslek kuruluşlarının, siyasal partilerin, vakıf veya dernek tüzel kişiliklerinin suçun işlenmesinde araç olarak kullanılmış olması gerekmektedir. Söz konusu kurum ve kuruluşların sadece isimlerinin kullanılması nitelikli halin gerçekleşmesi açısından yeterli olmayıp, maddi varlıklarının, araçlarının, basılı evrakının veya bu kurumların hizmetlerinin veya fiziki varlıklarının suçta kullanılması gerekmektedir.^{919,920}

Örnek vermek gerekirse, tapu sicil müdürlüğünün, trafik dairesinin, icra dairesinin, nüfus müdürlüğünün, adli yargı mercilerinin fiziki binalarının⁹²¹, kamu araçlarının, uniformaların, kamu kurum logolarının hileli davranışların gerçekleştirilmesi sırasında kullanılması veya bu kurumlar tarafından üretilen nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, motor şase numarası içeren araç ruhsatı, ödeme emri, ikametgâh belgesi vb. belgelerin fiziki varlığının veya görüntülerinin hileli davranışlar sırasında kullanılması suretiyle gerçekleştirilen eylemler TCK'nın 158/1-d bendinde tanımlanan nitelikli hali

---

⁹¹⁹ Bilen, Dolandırıcılık, s.214; Atalan, Dolandırıcılık, s.162; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.110.

⁹²⁰ “..önemli olan, kamu kurum ve kuruluşlarının, kamu meslek kuruluşlarının, siyasi parti, vakıf veya dernek tüzel kişiliklerinin araç olarak kullanılması suretiyle insanların aldatılmasıdır. Maddede belirtilen kamu kurum ve kuruluşları, siyasi parti, vakıf veya dernek tüzel kişiliğinin sadece isminin kullanılması bu bendin uygulanması için yeterli olmayıp, bunlara ait maddi varlığın veya bu tüzel kişiliklerle bağ kurulmasını sağlayan somut başka olguların kullanılması gerekir. Bu kurumlara ait kimlik belgesinin gösterilmesi, basılı evrak ve makbuzların sunulması, taşıtın kullanılması, mağdur üzerinde bentte sayılan tüzel kişiliklerden geldiğine veya buralardan arandığına dair bir düşünce oluşturulması ve mağdurun aldatılması gerekmekte olup somut olayda sanığın katılana SGK’de çalıştığını emekli olması için problemlerini çözeceği vaadinde bulunması atılı suçu oluşturmayıp..basit dolandırıcılık suçunu oluşturacağı..” Yargıtay 11. CD, E. 2021/13189, K. 2022/19522, T.: 23.11.2022, Benzer Kararlar, Yargıtay CGK, E.2016/21-931, K. 2018/653, T.: 18.12.2018; Yargıtay CGK, E. 2022/11-204, K. 2022/749, T.: 29.11.2022 Uyap Bilgi Bankası.

⁹²¹ Yargıtayın yerleşik uygulamasına göre, 1512 sayılı Noterlik Kanunu’nun 1. Maddesinde de belirtildiği üzere, noterler bir kamu kurum veya kuruluşu olmayıp, kamu hizmeti yapan kurumlardır. Bu nedenle, noterlik binası veya noterlik işlemleri aracı kılınmak suretiyle dolandırıcılık suçunun işlenmesi, suçun nitelikli değil temel şeklinin oluşumuna sebep olacaktır. Ancak bu noktada sahte vekaletname kullanılarak gerçekleştirilen hileli davranışların nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğu belirtmek gerekir. “sanıkların fikir ve eylem birliği içerisinde şikayetçilere ait arsayı sanık Muhammet’e aitmiş gibi katılana harici olarak satın kapora aldıktan sonra inandırıcılıklarını artırmak için noterde düzenlenen vekaletname ile sanık Muhammet tarafından tapu işlemlerini yapabilmesi için katılana vekaletname verilerek satış bedelinin yarısını da almak suretiyle (basit) dolandırıcılık suçunu işledikleri anlaşıldığından, hükümlerde bu yönüyle hukuka aykırılık bulunmamıştır.” Yargıtay 11. CD, E. 2021/13323, K. 2023/1707, T.: 21.03.2023;

“Noterlik bir kamu hizmeti olmasına rağmen 5237 sayılı TCK’nun 158/1-d. maddesinde belirtilen kamu kurumu niteliğinde olmadığından, sanıkların eyleminin 5237 sayılı TCK’nun 157/1. maddesinde yazılı basit dolandırıcılık suçunu oluşturacağı..” Yargıtay 11. CD, E. 2021/13739, K. 2022/20358, T.: 13.12.2022 Uyap Bilgi Bankası.

oluşturacaktır.⁹²² Söz konusu kuruluşların suçta araç olarak kullanılması yeterli olup, bahse konu kuruluşların ayrıca suçtan zarar görmüş olmaları gerekmemektedir⁹²³

Failin, sadece kamu kurum ve kuruluşları ile ilişkisi olduğunu söyleyerek gerçekleştirdiği hileli davranışlar, TCK'nın 158/1-d bendindeki nitelikli hali oluşturmaz. Failinin kamu kurumu ile ilişkilendirilecek somut bir belge, resim, üniforma benzeri obje kullanması nitelikli halin oluşumu için zorunludur. Bunun aksine, failin herhangi bir araç, işaret ve belge kullanmadan kendisini kamu görevlisi olarak tanıtarak veya kamu görevlileri ile ilişkisi olduğunu söyleyerek gerçekleştirdiği dolandırıcılık eylemleri, TCK'nın 158/1-l bendinde düzenlenen “kişinin kendisini kamu görevlisi olarak veya bu kurumlarla ilişkisi olduğunu söylemesi suretiyle dolandırıcılık” artırım nedenini oluşturacaktır.⁹²⁴

Nitelikli hal kapsamında dikkat edilmesi gereken diğer bir husus, aldatma vasıtası olarak kullanılan sahte resmi belgenin iğfal kabiliyetine haiz olmasının gerekip gerekmediği noktasındadır. Yargıtayın yerleşik uygulamasına göre, hileli davranışlarda aldatma vasıtası olarak kullanılan sahte belgelerin iğfal kabiliyetinin olmaması halinde belgede sahtecilik suçu oluşmayacak ancak TCK'nın 158/1-d maddesindeki nitelikli hal oluşacaktır. Sözelimi, aslı ele geçirilemediği için iğfal kabiliyeti olup olmadığı tespit edilememiş olan veya şekil şartlarını ihtiva etmediği için iğfal kabiliyeti olmadığına karar verilen sahte kimlik veya sürücü belgesi veya tapu belgesi kullanılarak mağdurun

⁹²² “Mahkemece sanığın... hacizli aracın şasi numarasını yanık aracın şasi numarası ile değiştirip, yanık aracın motor bloğunu hacizli araca takarak sahtecilik yaptıktan sonra 42 CNA... plakalı araçmış gibi noterlikte katılana sattıkları ve haksız menfaat temin ettikleri kabulüyle verilen.. nitelikli dolandırıcılık ..5237 sayılı TCK 158/1-d ve resmi belgede sahtecilik TCK 204 hükümlerinde bir isabetsizlik görülmemiştir. “ Yargıtay 11. CD, E.2021/22625, K. 2023/4398, T.:24.05.2023;

“..Sanığın kasıtlı hareketlerle sahte olarak oluşturulmasına sebebiyet verdiği veraset ilamını kullanmak suretiyle mevzuat gereği kendisine ve üvey kardeşleri olan katılanlara elbirliği şeklinde mülkiyet hükümlerine göre intikal etmesi gereken taşınmazları tapuda kendi adına kayıt ettirmek suretiyle üzerine atılı nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediği..” Yargıtay 23. CD, E.2015/3169, K. 2015/4218, T.: 17.09.2015; Benzer Kararlar: Yargıtay CGK, E. 2022/11-204, K. 2022/749, T.: 29.11.2022; Yargıtay CGK, E. 2022/15-241, K. 2022/506, T.: 29.06.2022;

“Sanığın internet üzerinden Cumhurbaşkanlığı forsu ve Cumhurbaşkanının fotoğrafının bulunduğu sahte link paylaşmak suretiyle kredi kartı aidatlarının iade edileceğine dair ilan vererek haksız menfaat temin etmesi şeklindeki eyleminin hem internetin sağladığı kolaylıktan yararlanması hem de kamu görevlileri ile ilişkili olduğu izlenimi vererek güven telkin etmesi nedeniyle eyleminin 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f maddesinde düzenlenen bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun yanında TCK'nın 158/1-l maddesinde düzenlenen kişinin kendisini kamu kurumları ile ilişkili olduğunu söylemesi suretiyle dolandırıcılık suçunu da oluşturduğu ve sanık hakkında anılan bentler uygulanmak suretiyle ceza belirlenmesi ve eyleminin aynı maddenin birden fazla bendini ihlal etmesi nedeniyle teşdiden ceza belirlenmesi gerektiği gözetilmeden eksik ceza tayini” Sakarya BAM 8. CD, E.2023/200, K. 2023/2403, T.: 21.12.2023 Uyarı Bilgi Bankası.

⁹²³ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.821; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.735; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.895, Ekici, Dolandırıcılık, s.362; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.470.

⁹²⁴ Atalan, Dolandırıcılık, s.171.

iradesinin sakatlanması ve haksız menfaat elde edilmesi halinde, resmi belgede sahtecilik suçu unsur yokluğu nedeni ile oluşmamakla birlikte kamu kurum ve kuruluşunun araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu (TCK m. 158/1-d) oluşacaktır.⁹²⁵

3.3.5. Suçun “Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Zararına Olarak” İşlenmesi (TCK m. 158/1-e)

Bu bentte tanımlanan artırım nedeninin oluşması içi, failin hileli davranışları ile kamu kurum ve kuruluşunun yetkilisi olan gerçek kişinin iradesini sakatlaması, iradesi sakatlanan kamu görevlisinin gerçekleştirdiği tasarruf neticesinde kamu kurum veya kuruluşunun mal varlığı açısından zarar görmesi gerekmektedir. Tereddüt oluşması halinde, zarar gören kurum veya kuruluşun kamusal nitelik taşıyıp taşımadığının tespiti, kurum statüsünü düzenleyen mevzuata göre tespit edilmelidir.^{926,927}

Bir kamu kurum veya kuruluşuna zarar vermek, bu kurumdan hakkı olmayan bir parayı almak veya bir borcu geri vermemek şeklinde olabilir.⁹²⁸ Sözgelimi, sahte belge kullanarak haksız yere kamu kurumundan maaş almak, sahte reçete düzenleyerek ilaç

⁹²⁵ “*ele geçmediği için özellikleri saptanamayan, işgal kabiliyeti yönünden üzerinde inceleme yapılamayan nüfus cüzdanı ve sürücü belgesinde sahtecilik suçundan dolayı açılan kamu davasından CMK'nın 223/2-e maddesi uyarınca ayrı ayrı beraatlerine,...nüfus idaresinin maddi varlıklarından olan nüfus cüzdanı kullanılarak nitelikli dolandırıcılık suçları sübuta ermekle; sanıklar hakkındaki ... kamu kurum ve kuruluşlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık (nitelikli dolandırıcılık) suçundan 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi, cezalandırılmalarına dair temyiz incelemesine konu mahkûmiyet hükümlerinde... bir isabetsizlik görülmemiştir.*” Yargıtay 11. CD, 2021/32414, K. 2023/1236, T.: 06.03.2023;

“*Suçta kullanılan nüfus cüzdanı aslının ele geçirilemediğinin anlaşılması karşısında, işgal kabiliyetinin bulunup bulunmadığı hususu tespit edilemediğinden resmi belgede sahtecilik suçundan verilen beraat hükmünde bir isabetsizlik görülmemiştir...suça konu telefon hatlarına ilişkin abonelik sözleşmelerinin tanzimi sırasında, kamu kurumu niteliğindeki Nüfus Müdürlüğü'nün maddi varlıklarından olan katılana ait nüfus cüzdanı fotokopisini kullandığı..gözetilerek, sanığın TCK'nın 158/1-d maddesi gereği kamu kurum ve kuruluşlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçundan mahkumiyeti yerine beraatine hükmedilmesi..*” Yargıtay 15. CD, E. 2018/8946, K. 2021/1744, T.: 22.02.2021;

“*Sanığın dolandırıcılık eylemini tapu müdürlüğünün maddi varlığı olan sahte tapu fotokopisi kullanarak gerçekleştirmesi karşısında, sanığın eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde öngörülen nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğu gözetilmeden basit dolandırıcılık suçundan hüküm kurulması...hukuka aykırı bulunmuştur.*” Yargıtay 11. CD, 2021/8532, K. 2023/10075, T.: 13.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁹²⁶ Bilen, Dolandırıcılık, s.218; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.896; Atalan, Dolandırıcılık, s.213.

⁹²⁷ “*TCK'nın 158/1-e bendinde belirtilen, kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak dolandırıcılık suçunun işlenmesi, nitelikli hal kabul edilmiştir. Hangi kurum ve kuruluşların, kamusal nitelik taşıdığı, o kurumun kadro bakımından bağlı olduğu durumu düzenleyen mevzuata göre belirlenir*” Yargıtay 15. CD E. 2013/23393, K. 2015/32051, T.: 10/12/2015 Uyap Bilgi Bankası.

⁹²⁸ Ekici, Dolandırıcılık, s.368; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.737.

almak şeklindeki eylemler kamu kurum ve kuruluşunun zararına olarak dolandırıcılık suçunu oluşturmaktadır.⁹²⁹

Tüzel kişi olan kamu kurum ve kuruluşları aldatılamayacağından hileli davranışların muhatabı, kamu kurum ve kuruluşlarının malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunma yetkisine sahip olan kamu görevlileri olabilir. Bu nedenle TCK'nın 158/1-e bendinde tanımlanan artırım nedeni, tipik bir "üçgen dolandırıcılık"⁹³⁰ örneğidir. Burada dolandırıcılık suçunun mağduru hileli davranışlarla iradesi sakatlanan ve tasarruf yetkisine haiz kamu görevlisi, suçtan zarar göreni ise malvarlığında eksilme olan kamu tüzel kişiliğidir.⁹³¹

TCK'nın 158/1-e bendinde düzenlenen artırım nedenine ilişkin olarak ilk tartışma, kamu görevlisinin kendisinin gerçekleştirdiği hileli davranışlarla yarar elde etmesi ve kamu tüzel kişiliğinin zararına neden olması halinde suçun vasfının belirlenmesi noktasındadır. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan, görevleri nedeniyle zilyetliği kendilerine devredilmiş olan veya koruma ve gözetimiyle yükümlü oldukları malları kendilerinin veya başkalarının mal edinmelerine sebebiyet veren görevlilerin eylemleri zimmet suçunu oluşturur (TCK m. 247/1). Zimmetin açığa çıkmaması için hileli davranışlar kullanılması durumunda ise zimmet suçu nedeniyle verilecek ceza yarı oranında arttırılır (TCK m. 247/2). Burada dikkat edilmesi gereken husus, fiilen kamu görevlisinin yetkisinde olmayan bir malı hileli eylemlerle uhdesine geçirmesi halinde kamu görevlisi olsun veya olmasın, failin eylemi zimmet suçunu değil, nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturacaktır.⁹³²

⁹²⁹ "Eczane işleten sanık Semih ile yanında çalışan sanık İbrahim'in.. 08.11.2012 tarihinde vefat eden S.Y. isimli kişi adına düzenlenen 12.11.2012 ve 15.11.2012 tarihli 2 adet sahte reçeteyi katılan kuruma fatura edip 6.388,38 TL tahsil etmek suretiyle kamu kurum ve kuruluşları zararına dolandırıcılık ve resmi belgede sahtecilik suçlarını işledikleri..." Yargıtay 11. CD E. 2021/28727, K. 2023/7325, T.: 18/10/2023;

"Sanığın, 2012 yılında yapılan Askeri Okullar Sınavına girmeden önce, FETÖ üyeleri tarafından sınavda çıkacak 100 sorunun kendisine gösterildiği, kendisinin bu sorulara yaklaşık bir saat çalıştıktan sonra sınava girdiğinde kendisine gösterilen soruların büyük kısmının sınavda çıkması ile bu soruları cevaplandığı, sınavda başarılı olarak eğitimi tamamladıktan sonra göreve atandığı ve ihraç tarihi olan 07.02.2017 tarihine kadar görev yaptığı ve hileli bu hareketiyle haksız şekilde kamu görevine atandığı için sanığın kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçunu işlediği..." Yargıtay 11. CD, E. 2022/2248, K. 2023/11012, T.: 27.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁹³⁰ Üçgen dolandırıcılık için bkz Ekici, Dolandırıcılık, s.159.

⁹³¹ Ekici, Dolandırıcılık, s.369.

⁹³² "...Sanığın arazi tazminatları, asgari geçim indirimleri, özel hizmet tazminatı ve proje ikramiyelerini olması gerekenden fazla hesaplayarak, proje teşvik fonunda usulsüzlük yaparak, ücretsiz izin ve istifa gibi sebeplerle maaş hesabı yapılmaması gereken personele maaş tahakkuk ederek, göreve yeni başlayan uzman yardımcısı personelin kısıt maaşlarını usulsüz şekilde mükerrer hesaplayarak ve personel sayısını 2-3 kat artırarak elde ettiği söz konusu yararın, kendisine görevi gereği yasal olarak tevdi edilmiş paradan kaynaklanmaması ve bu paranın üzerinde koruma ve gözetim yükümlülüğünün de bulunmaması hususu

Bir diğer tartışma, ölen yakınının emekli maaşını bankamatik kartı kullanarak çekmeye devam etme eyleminde suç vasfının belirlenmesi noktasındadır. Ölen kişinin emekli maaşının bankamatikten çekilmesi eyleminde hileli davranışlarla aldatılan bir gerçek kişi bulunmamaktadır.⁹³³ Bu nedenle şüphelinin haksız çıkar elde ettiği eylem unsurları itibari ile dolandırıcılık suçunu oluşturmamaktadır. Ancak ölüm ile malvarlığı değeri terekeye dahil olduğundan, ölenin bankamatik kartı kullanılarak para çekme eyleminde, ölüm ile birlikte kendiliğinden terekeye dahil olan fiziki kartın murislerin izni ve bilgisi dışında kullanılması nedeni ile banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu (TCK m.245/1) oluşmaktadır.⁹³⁴

Son olarak kanaatimizce TCK'nın 158/1-e bendi kapsamındaki dikkat edilmesi gereken en önemli husus, Yargıtayın yakın dönemde geliştirdiği “kurumsal araştırma yükümlülüğü” kıstası ile nitelikli halin uygulama alanını daraltmasıdır. Yargıtay, tarımsal destek alabilmek için yalan beyanda bulunulması⁹³⁵, SGK'nın suçtan zarar gören olarak dâhil olduğu muvazaalı boşanma⁹³⁶ ve paravan şirket kurarak veya gerçek bir şirket üzerinden sahte sigortalı kaydı yapılması⁹³⁷, dul ve yetim aylığı alma hakkının kaybedilmesi sonucunu doğuran statü değişikliklerini bildirmeyerek aylık almaya devam

---

nazara alındığında, sanığın eyleminin nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir.” Yargıtay CGK, E. E. 2017/5-728, K. 2021/487, T.: 19/10/2021 Uyap Bilgi Bankası.

⁹³³ Ekici, Dolandırıcılık, s.370.

⁹³⁴ “sanığın 12.11.2014 tarihinde vefat eden Tahsin’e ait banka kartı ile 18.02.2015 tarihinde saat:17:55-18:02 tarihleri arasında 3 kez nakit çekim işlemi gerçekleştirmek suretiyle kullanması şeklinde gerçekleşen eylemi nedeniyle üzerine atılı başkasına ait banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçundan TCK'nın 245/1 ve 168/1 maddeleri gereğince cezalandırılması gerektiği..” Yargıtay 8. CD, E. 2020/9914, K. 2022/19442, T.: 21.12.2022 Uyap Bilgi Bankası.

⁹³⁵ “..Doğrudan gelir desteğinden faydalanmak amacıyla hazırlanan belgelerin sunulduğu kurum olan İlçe Tarım Müdürlüğü'nün sanık tarafından doldurulan formdaki bilgilerin doğruluğunu araştırma, yerinde tespit etme ve sonucuna göre prim desteğinden kişiyi faydalandırma veya faydalandırmama görevlerinin bulunması, sanığın İlçe Tarım Müdürlüğü'nün denetleme olanağını ortadan kaldıran hileli herhangi bir davranışının bulunmadığının anlaşılması karşısında, sanığın suç işleme kastıyla hareket ettiğine dair delil elde edilemediği, bu nedenle nitelikli dolandırıcılık suçunun yasal unsurlarının oluşmadığı,..” Yargıtay 11. CD, E. 2021/29703, K. 2023/10213 T.: 14.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁹³⁶ “sanıkların mahkeme tarafından geçerli bir kararla boşanmasından sonra eşlerin bir arada yaşamasını engelleyen, birlikte yaşamanın suç olduğuna dair kanuni düzenlemenin bulunmaması karşısında eşlerin bir arada yaşamasının boşanmanın iskan almak amacıyla yapıldığının ve hileli davranışın kanıtı olamayacağı, nitekim 2510 Sayılı Yasada evli kişiler hakkında da iskan hakkının kabulüne yönelik hükümlerin bulunduğu, bu hususta cezai bir düzenlemenin bulunmadığı, sanıkların başvuruları sırasında idarenin denetim yükümlülüğünü ortadan kaldıracak hileli bir hareketinin tespit edilemediği gerekçesiyle, sanıkların üzerine atılı eylemlerin unsurlarının oluşmadığına yönelik mahkemece verilen beraat hükümlerinde bir isabetsizlik görülmemiştir.” Yargıtay 15. CD, E. 2017/6821, K. 2019/9427, T.: 03.10.2019 Uyap Bilgi Bankası.

⁹³⁷ “davaya konu iş yerinin gerçek bir iş yeri olduğu, sanığın katılan kurumun denetim imkanını ortadan kaldıracak mahiyette hileli hareketlerinin bulunmadığı, kurumun kendisine bildirilen iş yerlerini ve işe giriş bildirgelerini denetleme yetkisinin her zaman bulunduğu ve oluşan kurum zararının sanıktan tahsilinin mümkün olduğu, dolayısıyla sanığa yüklenen nitelikli dolandırıcılık suçunun yasal unsurlarının oluşmadığı” Yargıtay 11. CD, E. 2022/1517, K. 2023/11104 T.: 27.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

edilmesi⁹³⁸ eylemlerinde, idarenin kurumsal araştırma yükümlülüğünün bulunduğu, yorumunu yaparak nitelikli dolandırıcılık suçunun oluşmadığına dair içtihat geliştirmiştir.⁹³⁹

3.3.6. Suçun “Banka veya Kredi Kurumlarının Araç Olarak Kullanılması Suretiyle” İşlenmesi” (TCK m. 158/1-f-2. Cümle)

Bu nitelikli hal banka veya kredi kurumlarının⁹⁴⁰ bankacılık işlem ve faaliyetlerinin veya bankacılık faaliyeti kapsamında sundukları ürünlerin, bankanın maddi varlıklarının ya da bankacılık faaliyetleri yürüten sükelerinin hileli davranışların gerçekleştirilmesinde araç olarak kullanılarak haksız yarar elde edilmesi durumunda uygulanmaktadır. Banka ya da kredi kurumları, olağan faaliyetlerini yürütmek için çek, teminat mektubu, dekont, hesap cüzdanı, basılı evrak, kimlik belgesi, giriş kartı, kredi kartı gibi maddi varlıklar üretirler.⁹⁴¹ Banka veya kredi kurumlarının ürettiği maddi varlıkların aldatma aracı olarak kullanılması halinde bu nitelikli hal oluşacaktır. Bu bent kapsamındaki eylemlerde banka ve kredi kurumları suçta sadece araç olarak kullanılmakta olup suçtan zarar gören konumunda değildirler.⁹⁴²

Hileli davranışların aracı olarak kullanılan bankaya ait maddi varlığın belge niteliğinde olması şart olmadığı gibi, belge niteliğinde olanların da özel veya resmi belge olması arasında bir fark bulunmamaktadır. Hilenin aracı olarak kullanılan bankaya ait maddi

---

⁹³⁸ “ Sanığın, olay tarihinde Emekli Sandığı'na bağlı olarak çalıştığı halde, eşinin ölümüyle dul kaldığı 03/07/2002 tarihinde, daha önce ölmüş olan babasından dul ve yetim maaşı alabilmek için Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü'ne müracaat ettiği ve başvuru formunda çalıştığı halde çalışmadığını beyan ederek 01/08/2002 tarihinden 31/10/2006 tarihine kadar 18.535.339 TL para aldığı..olayda; sanığa atılı suçun yasal unsurlarının oluşmaması nedeniyle mahkemece verilen beraat hükmünde bir isabetsizlik görülmemiştir.” Yargıtay 15. CD, E. 2017/32571, K. 2019/4129 T.: 22.04.2019 Uyap Bilgi Bankası.

⁹³⁹ Atalan, Dolandırıcılık, s.13.

⁹⁴⁰ 5411 Sayılı Bankacılık Kanununun tanımlar ve kısaltmalar başlıklı 3. maddesine göre: Banka, mevduat bankaları ve katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarını, Mevduat Bankası, 5411 sayılı Kanun'a göre kendi nam ve hesabına mevduat kabul etmek ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubelerini, Katılım Bankası, 5411 sayılı Kanuna göre özel cari ve katılım hesapları yoluyla fon toplamak ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye deki şubelerini, Kalkınma ve yatırım bankası, 5411 sayılı Kanuna göre mevduat veya katılım fonu kabul etme dışında, kredi kullandırmak esas olmak üzere gösteren ve/veya özel kanunlarla kendilerine verilen görevleri yerine getiren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubelerini ifade eder. Banka olmamasına rağmen kanunen borç para vermeye yetkili kılınan kurumlara ise kredi kurumları denir. 5411 sayılı kanunun 3. maddesinde “kredi kuruluşu, mevduat bankalarını ve katılım bankalarını ifade eder.” şeklinde tanımlanmıştır. Kredi kurumu mevduat kabul edip borç veren kuruluş anlamına da gelmektedir. Bkz. Bilen, Dolandırıcılık, s.223.

⁹⁴¹ Atalan, Dolandırıcılık, 327.

⁹⁴² Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.823; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.740; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.898; Atalan, Dolandırıcılık, s.328.

varlık gerçek olabileceği gibi sahte olarak üretilmiş de olabilir.⁹⁴³ Bu nedenle fail, muhatabını aldatmak için Türk Ticaret Kanunu'na göre yasal geçerlilik unsurlarını taşıyan bir çeki veya sahte bir çeki veya banka teminat mektubunu kullanması halinde TCK'nın 158/1-f bendinde düzenlenen artırım nedeni uygulanacaktır.⁹⁴⁴

Kanaatimizce, somut olaylara ilişkin Yargıtay kararlarının analizi yapılarak TCK'nın 158/1-f maddesindeki suçla ilişkin tanımlama yapmak mümkündür.

- Maddi varlıkları kullanılan kurumun bir banka veya kredi kurumu olması yeterlidir. Türk veya yabancı bir banka olması arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır. Hile vasıtası olarak yabancı bir bankanın maddi varlıkları kullanıldığında da TCK m. 158/1-f uygulanacaktır.⁹⁴⁵

- Çek, swift, teminat mektubu gibi belgeler dışında; sahte oluşturulmuş para yatırma dekontları, sahte EFT bilgi fişleri, gibi bir banka tarafından tanzim edildiği izlenimi verilen yazılı evrakları da bankanın maddi varlığı olarak kabul etmek gerekir.⁹⁴⁶⁹⁴⁷

⁹⁴³ “Yargıtay CGK'nun 11/07/2014 tarih ve 2013/15-782 Esas ve 2014/355 Karar sayılı kararında da vurgulandığı üzere çekin hile unsuru olarak kullanılmasının daha ağır bir cezayı gerektirmesinin nedeni mağdura bakan yönüdür. Yasal unsurları eksik ya da tümünden sahte oluşturulmuş bir çek kullanılarak işlenen dolandırıcılık suçlarında da, bankanın bir maddi varlığı veya böyle bir maddi varlığın bulunduğu algısı hile olarak kullanılmakta, mağdur “çek”e güvendiği için daha kolay aldatılmaktadır. Kaldı ki çekin unsurlarının eksik olması bankanın maddi varlığı olduğu olgusunu da değiştirmemektedir. Bu nedenle aldatma kabiliyetini haiz olması şartıyla çekin tümünden sahte olarak oluşturulmuş olması veya unsurlarının eksik olmasının suçun bu nitelikli halinin oluşumu bakımından bir önemi bulunmamaktadır. Somut olayda, keşide yerinde ‘Site’ yazan sahte çek nedeniyle, sanığın, 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f, son maddesi gereğince mahkumiyeti yerine suç vasfında yanılıya düşmek suretiyle basit dolandırıcılık suçundan hüküm kurularak eksik ceza tayini,” Yargıtay 15. CD, E.2016/2139, K. 2018/1422, T.: 28.02.2018 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁴⁴ Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.899; Ekici, Dolandırıcılık, s.374.

⁹⁴⁵ “Sanığın emanette kayıtlı sahte olarak üretilmiş keşide yeri bulunmayan yabancı ülkeye ait çeki katılana verdiği ve bu suretle atılı dolandırıcılık suçunu işlediği iddia edilen olayda, sanığın eyleminin 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f maddesinde öngörülen nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturup oluşturmayacağına ilişkin delillerin takdir ve değerlendirmesinin üst dereceli Ağır Ceza Mahkemesi'ne ait olduğu.....” Yargıtay 15.CD, E. 2019/7582, K. 2019/10697, T.: 04.11.2019;

“sanığın bankanın maddi varlığı olan yabancı banka dekontu swiftleri kullanması ve internet yolu ile katılanlarla iletişim kurup hile sergilemesi karşısında, eylemlerinin TCK 158/1-f maddesinde düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturup oluşturmayacağına dair delillerin takdirinin üst dereceli Ağır Ceza Mahkemesine ait olduğu..” Yargıtay 15. CD, E. 2018/5094, K. 2019/6076, T.: 21.05.2019 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁴⁶ Saydam, Mehmet, Belge Delili, s.125.

⁹⁴⁷ “Sanığın, katılan ... Ç Müdürlüğü ile üretilen malların bayilik sistemi ile pazarlanması hususunda sözleşme imzaladığı ve bu sözleşme karşılığında bankalardan almış olduğu gerçek teminat mektuplarının renkli fotokopilerini çekerek verdiği, gerçek teminat mektuplarını ise uhdesinde tuttuğu, bu teminat mektuplarından T.C. Ziraat Bankası Tatvan ve Kuşadası şubelerinden alınan teminat mektupları ile ve teyit mektuplarını ise tamamen sahte olarak düzenlediği, daha sonra taraflar arasında malın kalitesi yönünden çıkan uyuşmazlık sonrasında sanığın uhdesinde tuttuğu gerçek teminat mektuplarını ilgili bankalarına giderek iade ettiği, sanığın aldığı ürünlerin bedelini vadesinde ödememesi üzerine teminat mektuplarının sahte ve renkli fotokopi yolu ile oluşturulduğunun belirlendiği, bu şekilde sanığın nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediği iddia edilen olayda;..sanığın nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediğinin sabit olduğu” Yargıtay 15. CD, E. 2017/34306, K. 2021/3290, T.: 22.03.2021;

- Yasal unsurları tam olan yani sahte olmayan bir çek, teminat mektubu, banka dekontunun hileli davranışların gerçekleştirilmesi sırasında asli unsur olarak işlev görmesi halinde banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması (158/1-f) nitelikli hali oluşur.⁹⁴⁸
- Bankanın sadece ödeme aracı olarak kullanıldığı durumlarda banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması (158/1-f) nitelikli hali oluşmamaktadır.⁹⁴⁹
- Yasal unsurları eksik veya bilgisayarda veya renkli fotokopi şeklinde tamamen sahte olarak üretilen çekler, teminat mektupları, banka dekontları kullanılarak işlenen dolandırıcılık suçlarında da TCK 158/1-f uygulanacaktır.⁹⁵⁰ Benzer şekilde sahte oluşturulmuş çek, banka dekontu veya teminat mektuplarının, mağdurun doğrudan eline geçmediği whatsapp, mail benzeri iletişim kanalları üzerinden aktarılması halinde, yine banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması (158/1-f) nitelikli hali oluşmaktadır.⁹⁵¹

“Evini satmak isteyen katılanlarla sanığın, evin sanığa satılması hususunda 45.000,00 Dolar'a anlaşıtları, sanığın katılana 3.000,00 TL kaporayı peyderpey verdiği, olay günü tapu dairesinin önünde tanık Halil'in de olduğu ortamda buluştuğları, sanığın katılana 45.000,00 Dolar'ın internet bankacılığı yolu ile katılanın Garanti Bankasındaki döviz hesabına gönderildiğini beyan ederek katılana cep telefonundan bir dekont gösterdiği, paranın gönderildiğine inanan katılanın tapu dairesine girip taşınmazı sanığa devrettiği, sonrasında böyle bir paranın hesabına gönderilmediğini öğrendiği iddia ve kabul olunan mahkumiyet hükmünde (TCK m. 158/1-f)....sanığın bankanın maddi varlığı sayılan gerçeğe aykırı dekontu kullanarak katılanın gayrimenkulünün devrini sağladığı anlaşılmakla..hukuka aykırılık bulunmamıştır.” Yargıtay 11. CD, E. 2022/11609, K. 2023/4025, T.: 16.05.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁴⁸ “..Çekin bankanın maddi varlıklarından olduğu hususunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Bu nedenle tüm unsurlarını havi bir çek kullanılarak işlenen dolandırıcılık suçunun 5237 sayılı TCK'nın 158/1- f maddesi kapsamında olduğunun kabulü gerekmektedir.” Yargıtay CGK, E. 2020/15-367, K. 2022/308, T.: 28.04.2022 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁴⁹ “Katılanın, ..sayılı taşınmazda yapacağı inşaatın daire satın aldığı, bu kapsamda toplam 24.600,00 TL ödeme yaptığı, ancak satışı vaad edilen dairenin bulunduğu taşınmazın imar kapsamına dahi alınmadığı, inşaatın hiç başlamadığı ve katılanın ödemiş olduğu 24.600 TL'nin iade edilmediği anlaşılmıştır.....somut olayda bankanın ödeme vasıtası olarak kullanılması nedeniyle sanığın eyleminin yalnızca 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde düzenlenen tacir veya şirket yöneticileri ile kooperatif yöneticilerinin dolandırıcılığı suçunu oluşturduğu..gözetilmeden, 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin de ihlal edildiği belirtilip alt sınırdan uzaklaşarak ceza tayin edilmesi hukuka aykırı bulunmuştur” Yargıtay 11. CD, E. 2021/14423, K. 2023/2712, T.: 05/04/2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁵⁰ Saydam, Belge Delili, s.125.

⁹⁵¹ “Sanığın, şikâyetçi ile aralarındaki alışveriş karşılığında suça konu olup kriminal rapora göre tamamen sahte olarak düzenlenmiş ve geçerli bir keşide yeri bulunmayan çeki vermek suretiyle menfaat temin ettiği iddia ve kabul edilerek kurulan (TCK m. 158/1-f) mahkumiyet hükmüne ilişkin olarak,....doğru biçimde belirlendiği anlaşıldığından...” Yargıtay 11. CD, E. 2022/11441, K. 2023/6909, T.: 09.10.2023;

“..İşgal kabiliyetini haiz olması şartıyla çekin tümünden sahte olarak oluşturulması ya da unsurlarının eksik olmasının suçun nitelikli halinin (TCK m. 158/1-f) oluşumu bakımından bir önemi bulunmamaktadır” Yargıtay CGK, E. 2020/15-367- K. 2022/308, T.: 28.04.2022;

“...sanığın katılana 45.000,00 Dolar'ın internet bankacılığı yolu ile katılanın Garanti Bankasındaki döviz hesabına gönderildiğini beyan ederek katılana cep telefonundan bir dekont gösterdiği, paranın gönderildiğine inanan katılanın tapu dairesine girip taşınmazı sanığa devrettiği, sonrasında böyle bir paranın hesabına gönderilmediğini öğrendiği iddia ve kabul olunan mahkumiyet (TCK m. 158/1-f)

- Karşılıksız çek keşide ederek menfaat temin etmek kural olarak tek başına dolandırıcılık suçunu oluşturmaz, mizansene ihtiyaç vardır.⁹⁵²
- İleri vadeli dekont yönteminin kullanılması halinde, fail tarafından ileri vadeli olarak oluşturulan ve menfaat temini sonrası iptal edilen havale işlemine ilişkin dekont hileli davranışın asli unsuru olduğundan eylem 158/1-f maddesindeki nitelikli hali oluşturur.⁹⁵³
- Sahte çek, önceden doğmuş bir borç karşılığında verilmiş ise dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır.⁹⁵⁴

hükmünde.....sanığın bankanın maddi varlığı sayılan gerçeğe aykırı dekontu kullanarak katılanın gayrimenkulünün devrini sağladığı anlaşılmakla...isabetsizlik görülmemiştir.” Yargıtay 11. CD, E. 2022/11609, K. 2023/4025, T.: 16.05.2023;

“..devamında telefon bedelinin şikâyetçinin hesabına yatırıldığını gösterir sahte banka dekontunun şüpheli H.G. tarafından hazırlanarak Whatsapp uygulaması üzerinden şikâyetçiye gönderildiği ve telefonun şüpheli Z.U.'ya bu yolla tesliminin sağlandığının belirtilmesi nedeniyle, şüphelilerin eylemlerini bankanın maddi varlığı olan sahte banka dekontunun kullanılması suretiyle gerçekleştirdiklerinin iddia olunması karşısında, eylemlerinin sübutu halinde 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde düzenlenen bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçuna vücut vereceği..” Yargıtay 11. CD, E. 2022/9074, K. 2023/9264 KYB, T.: 04.012.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁵² “katılan şirkete karşılıksız çek vererek firmalarının dolandırıldığı iddia edilen olayda; sanıklar ile katılan şirket arasındaki ilişkinin niteliğinin (gerçeğin) kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde tespiti için, sanık Turgut tarafından katılan şirketten alınan mallar karşılığında ciro edilip verilen çekleri, sanığın yetkilisi olduğu şirkete keşide eden CT Tekstil Ltd. Şti.'nin ve katılan şirkete ait malların alım satımı ile ilgileri bulunan diğer şirketlerin suç tarihinde vergi mükellefiyetlerinin ve gerçek bir ticari faaliyetlerinin bulunup bulunmadıkları, hangi iş kolunda faaliyet gösterdikleri, suça konu çeklerin bedel hanesinde yazılı tutarda işlem yapacak ticari potansiyellerinin bulunup bulunmadığı hususlarının araştırılması, taraflar arasındaki mal ve hizmet alımına ilişkin tüm fatura, belgeler ile ticari defterlerin getirtilip uzman bilirkişi heyetine tevdi edilerek, sanık Turgut ile çekleri kendisine verenler ve mal alım-satımı yapanlar arasında gerçek bir mal ya da hizmet alımının gerçekleşip gerçekleşmediği... sonucuna göre sanıkların hukuki durumlarının tayin ve takdiri gerekirken eksik incelemeyle beraat hükümleri verilmesi nedeniyle,....hükümün bozulmasına” Yargıtay 11 CD, E. 2022/7687, K. 2022/18483, T.: 03.11.2022 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁵³ “Somut olayda, sanıkların internet üzerinden ileri tarihli EFT talimatı verip buna ilişkin onay yazısını göstererek katılanlarda paranın ödeneceği konusunda güven oluşturup, araçların devrini aldıktan sonra verdikleri talimatı iptal etmek suretiyle veya yetersiz bakiye nedeniyle iptal etmelerine gerek kalmadan ödeme yaptıktan sarfinazar etmek suretiyle, bankanın maddi varlığı olan dekontu kullanıp katılanları aldatarak menfaat temin ettiklerinin anlaşılması karşısında mahkemenin suça sürüklenen çocuk ile sanıkların nitelikli dolandırıcılık suçundan mahkumiyetlerine dair kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir.” Yargıtay 15. CD, E.2018/1362, K. 2018/2352, T.: 05.04.2018 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁵⁴ “Yargıtay CGK, E. 2022/11-2, K. 2022/449, T.: 15.06.2022; Yargıtay 11. CD., E. 2021/30830, K. 2023/10807, T.: 25.12.2023; Yargıtay 11. CD. E. 2021/22797, K. 2023/8073, T.: 07.11.2023, Uyap Bilgi Bankası.

3.3.7. Suçun “Basın ve Yayın Araçlarının Sağladığı Kolaylıktan Yararlanmak Suretiyle” İşlenmesi (TCK m. 158/1-g)

Basının sözlük anlamı gazete, dergi gibi belirli zamanlarda çıkan yayınların bütünü, matbuattır. Yayın ise basılıp satışa çıkarılan kitap, gazete gibi okunan veya radyo, televizyon aracılığı ile halka sunulan duyurular, iletilen şey, neşriyattır.⁹⁵⁵ TCK’nın 6/1-g maddesinde, “basın ve yayın yolu ile deyiminden; her türlü yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim aracıyla yapılan yayınlar” ifadesi yer almaktadır. Bu tanımdan yola çıkarak basın ve yayın araçlarının radyo, televizyon, gazete, internet gazetesi, dergi gibi kitle iletişim araçları olduğu söylenebilir. Ayrıca bu bentteki nitelikli halin oluşumu için “basın ve yayın organlarının araç olarak kullanılması” yeterli olmayıp, “basın ve yayın araçlarının suçun işlenmesini kolaylaştırması” gerekmektedir.⁹⁵⁶

TCK’nın 158/1-g bendindeki nitelikli hal kapsamında tartışmalı olduğu değerlendirilen iki husus bulunmaktadır. Bunlardan birincisi internet üzerinden verilen ilanların veya internet gazetesi üzerinden yapılan hileli hareketlerin vasıflandırılması noktasındadır. Geçmiş yıllarda, internet yolu ile verilen sahte ve yanıltıcı ilanlar ile gerçekleştirilen hileli hareketler ile işlenen nitelikli dolandırıcılık suçunun “bilgi sistemleri araç olarak kullanılması, (TCK m. 158/1-f)” ve “basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle (TCK m. 158/1-g)” nitelikli hallerinden hangisini oluşturduğu tartışmaları yapılmıştır. Yargıtay CGK, internet üzerinden sahte ve yanıltıcı ilan verilerek işlenen nitelikli dolandırıcılık suçlarının TCK’nın 158/1-f ve TCK 158/-g bentlerindeki her iki nitelikli hali de oluşturduğu ancak (f) bendindeki nitelikli halin daha ağır cezayı içermesi nedeni ile bu bent gereğince failin cezalandırılması ancak sonuç cezada teşdit

⁹⁵⁵ Bilen, Dolandırıcılık, s.224; Atalan, Dolandırıcılık, s.423.

⁹⁵⁶ Ekici, Dolandırıcılık, s.379.

uygulanması gerektiğine karar vermiştir.⁹⁵⁷ Ancak halen Yargıtay CGK ile ihtisas dairesi olan 11. CD'nin bu konudaki içtihadı arasında uyumsuzluk devam etmektedir.⁹⁵⁸

İkinci tartışma, fail tarafından gazeteye sahte ve yanıltıcı ilan verilmesinin, tek başına bu nitelikli halin oluşumu için yeterli olup olmadığı noktasındadır. Yasa koyucu “basın ve yayın araçlarının kullanılması suretiyle dolandırıcılık” ifadesi yerine bilinçli olarak “basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle” ifadesini tercih etmiştir. Kanunun lafzı ve genel ceza hukuku prensipleri arasında yer alan ceza hükmü içeren yasal düzenlemelerin dar yorumlanması ilkesi⁹⁵⁹ dikkate alındığında, nitelikli halin oluşumu için basın ve yayın araçlarının kullanılması tek başına yeterli olmayıp basın ve yayın araçlarının suçun işlenmesini kolaylaştırması gerekmektedir.

Yargıtay da yasa koyucunun bilinçli tercihini dikkate alarak, failin hileli eylemlerinin bu bent kapsamında değerlendirilmesi için basın yayın araçlarının kullanılmasının suçun işlenmesini kolaylaştırması, hileli hareketlerin gerçekleştirilmesi ve mağdurun aldatılmasında etkili olması gerektiğini belirtmektedir. Yargıtay sırf basın yayın araçlarının kullanılmış olmasını nitelikli halin oluşumu açısından yeterli görmemektedir.⁹⁶⁰

---

⁹⁵⁷ “*“www.sahibinden.com” adlı internet sitesinde satılık bilgisayar için ilan veren sanık D:A.S.'in, bu ilanı görüp arayan katılanın kendisini H. K. ismi ile tanıtip bilgisayar karşılığında 700 TL göndermesi gerektiğini söyleyerek annesine ait hesap numarasına paranın havale edilmesini sağladığı olayda; sanığın hem bilişim sistemini araç olarak kullanmak hem de basın ve yayın aracının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle suçu işlediği anlaşıldığından, sanığın bu eylemi ile TCK'nın 158. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde düzenlenen “bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık” ve aynı fıkranın (g) bendinde düzenlenen “basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle dolandırıcılık” olmak üzere dolandırıcılık suçunun iki farklı nitelikli hâlinin olduğu, bu durumda aynı fıkranın son cümlesi uyarınca suçun daha ağır cezayı içeren nitelikli hâli olan “bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık” suçundan hüküm kurulması gerektiği kabul edilmelidir.*” Yargıtay CGK, E.2018/15-51, K. 2021/68, T.: 02.03.2021 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁵⁸ Bu husus ayrı bir başlık altında tartışılmıştır. Bkz. Bölüm 3.1.4.

⁹⁵⁹ Centel/Zafer/Çakmut, Genel Hükümler, s.54.

⁹⁶⁰ “*Gazete ilanının suçun işlenmesini kolaylaştırmadığı ve hileli hareketlerin gerçekleştirilmesinde veya mağdurların dolandırılmasında etkili olmadığı cihetle, katılanlar ve şikâyetçilerin gazete ilanına güvenerek para verdiği söylenmeyeceği için sanıkların eyleminin TCK'nun 157/1.maddesindeki suçu oluşturduğu gözetilmeden, dolandırıcılık suçunun basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle işlendiğinden bahisle yazılı şekilde hüküm tesisi*”, Yargıtay 15. CD, E. 2017/3862, K. 2017/18311, T.: 12.09.2017;

“Sanığın eylemini gazete ilanı vererek gerçekleştirmesi ve şikâyetçilerle yüz yüze gelmediğinin anlaşılması karşısında; eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde düzenlenen basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturduğu gözetilmeden suç vasfında yanılgıya düşülerek basit dolandırıcılık suçundan hüküm kurulması nedeniyle sanık hakkında kurulan hüküm, hukuka aykırı bulunmuştur.” Yargıtay 11. CD, E. 2021/18129, K. 2023/1549, T.: 14.03.2023 Uyap Bilgi Bankası.

Basın ve yayın yolu ile yapılan eylemlerin büyük çoğunluğu artık sosyal medya ve internet medyasına kaydığundan, bu maddede düzenlenen nitelikli halin uygulandığı somut olay sayısı azalma eğilimini sürdürmektedir.⁹⁶¹

3.3.8. Suçun “Tacir veya Şirket Yöneticisi Olan ya da Şirket Adına Hareket Eden Kişilerin Ticari Faaliyetleri Sırasında; Kooperatif Yöneticilerinin Kooperatifin Faaliyeti Kapsamında” İşlenmesi (TCK m. 158/1-h)

Yasa koyucu, ticari faaliyet iştirak eden kişilerin güvenliğini ve güvenilirliğini temin etmek amacıyla, ticari faaliyetler sırasında yapılan hileli davranışları dolandırıcılık suçunun nitelikli bir şekli olarak düzenlemiştir.⁹⁶² Söz konusu nitelikli halin uygulanabilmesi için sırasıyla; kişinin tacir olup olmadığı veya ortada bir şirketin ya da kooperatifin bulunup bulunmadığı, failin kanunda belirtilen niteliklere sahip olup olmadığı, faaliyetin ticari faaliyet veya kooperatif faaliyeti olup olmadığı ve son olarak da fiilin ticari faaliyet sırasında veya kooperatif faaliyet kapsamında işlenip işlenmediği belirlenmelidir. Sayılan hususlardan biri somut olayda gerçekleşmezse, bu bent kapsamındaki nitelikli hal oluşmayacaktır.⁹⁶³

⁹⁶¹ Sakarya Cumhuriyet Başsavcılığınca 2024 yılında dolandırıcılık suçundan yürütülen (TCK m. 157, m. 158, m.159) 4133 soruşturmanın, 3157 tanesi TCK m. 158/1-f suçuna ilişkindir. TCK m. 158/1-g suçundan yürütülen soruşturma bulunmamaktadır. Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁶² Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.825; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.742; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.901; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.472; Atalan, Dolandırıcılık, s.437.

⁹⁶³ “...5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde düzenlenen tacir veya şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin ticari faaliyetleri sırasında dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için, öncelikle bir şirketin olması, failin ise o şirketin yöneticisi veya şirket adına hareket etmeye yetkili temsilcisi, şirket müdürü olması ve suçun, şirketin faaliyeti sırasında ve yine bu faaliyetle ilgili olarak üçüncü kişilere karşı işlenmesi gerekmektedir.” Yargıtay 11. CD, E. 2021/21619, K. 2023/7395, T.: 19.10.2023;

“sanıkların ciro ettikleri bonolardaki kaşede şirket unvanının bulunmadığı, dolayısıyla sanıkların firmasının gerçek bir ticari şirket veya sanıkların tacir olup olmadıklarının belirlenemediği anlaşılmış olup, sanıkların Ticaret Sicili Müdürlüğüne kayıtlı şirketlerinin olup olmadığının ve eğer kayıtlı ise sanıkların şirketlerinin faaliyet alanlarının katılanlarla yaptıkları ticari ilişkiyi kapsayıp kapsamadığının ve sanıkların şirketi temsil ve ilzama yetkili olup olmadıklarının araştırılması ve sanıkların eylemlerinin 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendine temas edip etmediğinin tüm bu eksiklikler giderildikten sonra belirlenmesi gerektiği..” Yargıtay 11. CD, E. 2021/32970, K. 2023/10345, T.: 18/12/2023;

“...TCK'nın 158/1-h maddesinde düzenlenen suçun oluşabilmesi için, tacir veya şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin dolandırıcılık suçunu ticari faaliyetleri sırasında işlemiş olmasının gerektiği, sanık Emre'in işyerinin Türk Ticaret Kanununda sayılan şirketlerden olmadığı, Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca tacir olup olmadığının tespit edilmediği, tacir olduğunun tespiti halinde dahi tacirin işlerin yürütülmesi için vekalet verdiği kişinin tacir sıfatını kazanmayacağı, suçun özgü suç olup sadece tacir tarafından işlenebileceği, sanık Adnan'ın eyleminin ..TCK'nın 157 maddesinde düzenlenen basit dolandırıcılık suçunu oluşturduğu” Ankara BAM 25. CD, E. 2020/2911, K. 2022/2407, T.: 13.12.2022 Uyap Bilgi Bankası.

TCK'nın 158/1-h bendinde düzenlenen nitelikli hal, tacir, şirket yöneticisi, şirket adına hareket eden kişiler veya kooperatif yöneticileri tarafından işlenebilen bir özgül (mahsus) suçtur. Maddede belirtilen sığata sahip kişiler, ilgili şirket veya kooperatifin sahip olduğu yetki ve itibarı kullanarak çoğunlukla mağdurların araştırma ve denetleme olanağını ortadan kaldırmakta veya en azından kısıtlamaktadır.⁹⁶⁴

Nitelikli halin oluşumu için gereken şartlar arasında yer alan, tacir, ticari işletme, ticari faaliyet, şirket, kooperatif terimlerinin tanımı TTK 'da yer almaktadır. TTK m.12/1'e göre "Bir ticari işletmeyi kısmen de olsa kendi adına işleten kişiye tacir denir." Ancak bu tanım gerçek kişi tacir içindir. Tüzel kişi tacirler TTK m.16/1'de düzenlenmiştir. Buna göre; "Ticaret şirketleriyle, amacına varmak için ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler ve kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğerk kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar da tacir sayılırlar". Ticari işletme ise, "Esnafl işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedefleyen devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletme" olduğuna göre (TTK m.11); tacirin gelir sağlamayı hedefleyen her türlü faaliyeti ticari faaliyet olarak kabul edilecek ve bu faaliyetler sırasında işlenen dolandırıcılık fiilleri bu nitelikli hal kapsamında değerlendirilecektir.⁹⁶⁵

Ekonomik faaliyeti sermayesinden ziyade bedenî çalışmasına dayanan ve geliri belirli bir sınırı aşmayan ve sanat veya ticaretle uğraşan kişiler esnaftır (TTK m.15). Esnaflar, bazı yönlerden tacirlerin tabi oldukları mevzuata tabi olsalar da bu kişilerin tacir sıfatları yoktur.⁹⁶⁶ Bu nedenle ticari faaliyetleri sırasında dolandırıcılık suçu işleyen esnaflın eylemi TCK'nın 157. maddesinde öngörülen temel (basit) dolandırıcılık suçunu veya diğerk şartları oluması halinde başka bir nitelikli hali oluşturacaktır.

Şirket ortaklarının birbirilerine karşı işledikleri hileli davranışlar neticesinde dolandırıcılık suçunun tüm unsurları gerçekleşse de şirket ortağı olan faillerin eylemi bu bentte tanımlanan nitelikli hali oluşturmayacaktır. Şirket ortaklarının birbirilerine karşı gerçekleştirdikleri hileli davranışlar şirketin ticari faaliyeti olarak tanımlanamaz. Şirketin ticari faaliyetinden söz edebilmek için şirkete kâr sağlamayı hedefleyen hileli davranışın üçüncü kişileri aldatması ve bu suretle bir yarar elde edilmesi gerekir. Dolayısıyla, şirket

⁹⁶⁴ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.473.

⁹⁶⁵ Korkmaz, Dolandırıcılık, s.115.

⁹⁶⁶ Bilen, Dolandırıcılık, s.228.

ortağı faillerin, birbirlerine karşı veya şirket tüzel kişiliği zararına gerçekleştirildikleri hileli davranışlar neticesinde kendilerine haksız kazanç elde etmeleri halinde basit dolandırıcılık veya unsurlarının oluşması halinde farklı nitelikli haller oluşacaktır.⁹⁶⁷

Failin hileli davranışları gerçekleştirirken, gerçekte var olmayan bir şirket bilgisini kullanması veya kendisini gerçekte olmadığı halde şirket yetkilisi olarak tanıtması halinde bu nitelikli halin oluşup oluşmayacağı noktasındadır. Bu bent kapsamındaki nitelikli halin oluşum için öncelikle gerçek anlamda bir tacir, şirket veya kooperatifin varlığı gerekmektedir.⁹⁶⁸ Dolayısıyla failin, gerçekte şirket veya bir kooperatif mevcut olmamasına rağmen mevcutmuş gibi göstererek gerçekleştirdiği hileli hareketlerle haksız yarar elde etmesi eylemi, TCK'nın 158/1-h bendindeki nitelikli hali oluşturmaz.⁹⁶⁹

3.3.9. Suçun “Serbest Meslek Sahibi Kişiler Tarafından, Mesleklerinden Dolayı Kendilerine Duyulan Güvenin Kötüye Kullanılması Suretiyle” İşlenmesi (TCK m. 158/1-i)

TCK'nın 158/1-i bendinde düzenlenen nitelikli halin oluşması için iki ek şart gerekmektedir. Bunlardan birincisi failin serbest meslek sahibi bir kişi olması, ikincisi ise failin dolandırıcılık suçunu mesleğine duyulan güveni kötüye kullanarak işlemesidir.

⁹⁶⁷ “..Sanıklardan katılan şirketin ortağı olan M.F'nin, şirket adına düzenlediği ve kardeşi olan diğer sanık Reşat'ın alacaklı olarak görüldüğü suça konu iki adet bonoyu, sanık Reşat'ın sanık Tolga'ya ciro etmesinden sonra bu sanık tarafından iki farklı tarihte katılan şirket aleyhine icra takibine konu etmekten ibaret eylemlerinin, bir kamu kurumu olan icra dairesi araç olarak kullanıldığı cihetle, zincirleme şekilde işlenen ve 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde düzenlenen kamu kurum ve kuruluşlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturduğu gözetilmeden, vasiylandırma hata sonucu aynı maddenin (h) bendinde düzenlenen tacir veya şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin ticari faaliyetleri sırasında dolandırıcılık suçundan hükümler kurulması.....” Yargıtay 11. CD, E. 2021/35251, K. 2023/8572, T.: 22.11.2023;

“TCK'nın 158/1-h maddesinde düzenlenen suçun oluşabilmesi için, tacir veya şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin dolandırıcılık suçunu ticari faaliyetleri sırasında işlemiş olmalarının gerekmesi, şirket ortaklarının kendi aralarındaki ihtilafların bu suçu oluşturmayaacağı, somut olayda ise şirket ortağı olan sanıkların sahte imzalar ve hileli hareketlerle yine şirket ortağı olan katılanlara karşı haksız menfaat temin ettiklerinin belirlenmesi karşısında, sanıkların üzerlerine atılı eylemlerinin TCK'nın 157/1 maddesinde düzenlenen dolandırıcılık ve 207/1 maddesinde düzenlenen özel belgede sahtecilik suçunu oluşturduğu anlaşılmakla..” Yargıtay 15. CD, E. 2015/1387, K. 2018/933, T.: 13.2.2018 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁶⁸ Atalan, Dolandırıcılık, s.438.

⁹⁶⁹ “T...A.Ş' de yurt dışı firmalarla iletişimin sağlanması görevinde çalışan sanık Ö.G.'in.. tarihinde iş akdinin sona erdirilmesinin ardından, şirketin yurt dışı alışverişi bulunan ..şirketinden, şirket adına mail yoluyla 225,45 Euro talep ettiği ve paranın yatırılacağı hesap numarası olarak kendisine ait şahsi IBAN numarasını verdiği,....sanığın şirket yöneticisi olmadığı gibi şirket adına hareket etme yetkisinin de bulunmadığı ve suç tarihinde şirket çalışanı da olmadığı, bu haliyle tacir veya şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin ticari faaliyetleri sırasında işlenen dolandırıcılık suçunun oluşmayacağı...” Yargıtay 11. CD, E. 2021/17929, K. 2023/1064, T.: 28.02.2023 Uyap Bilgi Bankası.

Sadece serbest meslek sahibi kişiler tarafından işlenebilen bu nitelikli hal, özgü suç kapsamında değerlendirilmektedir.⁹⁷⁰

TCK'nın 158/1-i maddesinde düzenlenen dolandırıcılık suçunun nitelikli halinin ayırıcı unsurunu oluşturan “serbest meslek mensubu” ve “serbest meslek faaliyeti” terimlerinin tanımı 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununda yapılmıştır. Buna göre: serbest meslek faaliyeti: “Serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır.” (m.65/2). Serbest meslek sahibi kişi “Serbest meslek faaliyetini mutat meslek halinde ifa edenler, serbest meslek erbabıdır. Serbest meslek faaliyetinin yanında meslekten başka bir iş veya görev ile devamlı olarak uğraşılması bu vasfı değiştirmez.” (m.66/1). Ayrıca serbest meslek sahibi kişiler örnekleme yöntemi ile yasa metninde sayılmış, yazıhanesi olan avukatlar, müşavirler, mimarlar, mühendisler ve şirketlerin ticari işlerini yürüten marka ve patent vekilleri, muayenehanesi olan doktorlar, noterler, gümrük komisyoncuları serbest meslek mensuplarına örnek gösterilmiştir. (m.66/2).

Yasa metni dikkate alındığında, serbest meslek faaliyeti, yapılan işin sermayeden ziyade emeğe, bir meslekten doğan uzmanlık, bilgi ve tecrübeye dayanan, kişinin herhangi bir kişiye bağlı olmaksızın kendi adıyla ve unvanıyla mesleki etik kuralları çerçevesinde yürüttüğü faaliyet olarak tanımlanabilir. Serbest meslekte uzmanlık, sermayeden önde gelmektedir. Fail, başka birisine bağlı olarak mesleğini icra ediyor ve mesleğinin sağladığı kolaylıktan istifade ederek dolandırıcılık suçunu işliyor ise bu nitelikli halden sorumlu tutulamayacaktır.⁹⁷¹ Yargıtay uygulamalarında, Avukatlık⁹⁷² yeminli

⁹⁷⁰ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.826; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.742; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.903; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.473; Bilen, Dolandırıcılık, s.232; Atalan, Dolandırıcılık, s.469.

⁹⁷¹ Atalan, Dolandırıcılık, s.469; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.125.

⁹⁷² “Sanık İ’in, suç tarihi itibarı ile ..Barosuna kayıtlı serbest avukat olarak görev yaptığı, hakkında .. Esas sayılı dosyasında resmi belgede sahtecilik ve dolandırıcılık suçlarından kamu davası açılan sanık K. A.. Ö ile birlikte hareket ederek, vefat etmeden önce avukatlığını yaptığı katılanların murisi N. K.’ya imzalatırdığı evrakı, sonradan 01.09.2001 tanzim, 01.09.2003 vade tarihli ve 100.000,00 Alman mark bedelli senet haline getirterek, sanık K. aracılığı ile adı geçen murisin diğer mirasçıları ile birlikte katılanlar hakkında .. Esas sayılı dosyası üzerinden haksız takip başlatmak suretiyle üzerine atılı suç işlediği iddia olunan somut olayda... böylelikle sanık Avukat İ. ..bakımından eylemin sübutu halinde TCK’nin 158/1-d,i maddelerinde tanımlanan nitelikli dolandırıcılık suçunun oluşup oluşmadığı karar yerinde tartışılarak bir sonuca varılması..” Yargıtay 11. CD, E.2021/31453, K. 2022/20171, T.: 08.12.2022, Benzer kararlar: Yargıtay 11. CD, E.2021/31905, K. 2022/6406, T.: 13.04.2022; Yargıtay 15. CD, E.2019/5941, K. 2021/7231, T.: 22.06.2021 Uyap Bilgi Bankası.

tercümanlık, serbest muhasebecilik, mali müşavirlik⁹⁷³, noterlik, serbest meslek olarak kabul edilmiş ancak kuyumculuk, müteahhitlik, emlak komisyonculuğu, tellallık, fatura ödeme merkezi işletmeciliği, oto galericilik, sigortacılık serbest meslek olarak kabul görmemiştir.⁹⁷⁴

Nitelikli halin oluşumunda ikinci şart, failin, hileli hareketlerini mesleği veya sıfatı ile perdelemesi, yerine getirdiği meslek nedeniyle kendisine duyulan güveni kötüye kullanmasıdır. Hileli davranışlar sırasında mesleğin verdiği özel bir kolaylıktan yararlanılması nitelikli halin unsurudur. Fail, serbest meslek faaliyeti olarak yaptığı meslek ile ilgili iş veya bu mesleğin verdiği sıfat, hileli hareketler ile muhatabın aldatılmasında etken olmalıdır.⁹⁷⁵

Fail, serbest meslek sahibi bir kişi olmamasına rağmen kendisini serbest meslek sahibi olarak tanıtmış ve sahibi olmadığı mesleğe duyulan güvenin sağladığı kolaylık ile dolandırıcılık suçunu işlemiş ise basit dolandırıcılıktan sorumlu tutulacaktır. Örneğin, bir

⁹⁷³ “Somut olayda Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası'na bağlı serbest muhasebeci olarak çalışan sanığın, katılan kooperatifin muhasebe işlemlerini yürüttüğü, sanığın herhangi bir talimat verilmediği halde muhasebeciliğini yaptığı kooperatifi temsile yetkili H. T. ile H. Ü.'nin imzalarını taklit etmek suretiyle T.C.Ziraat Bankası Seferihisar Şube Müdürlüğü'ne hitaplı 13 adet ödeme talimatı düzenlediği, yanında çalışan personellerine bu talimatlar uyarınca, talimatlarda yazılı paraları..çekip sanığa teslim ettiklerinin.. anlaşılması karşısında; sanığın atılı "serbest meslek sahibi kişiler tarafından, mesleklerinden dolayı kendilerine duyulan güvenin kötüye kullanılması suretiyle dolandırıcılık "suçuna ilişkin eylemini sabit gören mahkeme kabulünde bir isabetsizlik görülmemiş,” Yargıtay 11. CD, E.2021/12651, K. 2021/7943, T.: 06.10.2021 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁷⁴ “...Somut olayda oto alım satım işi ile uğraşan sanığın bu görevinin serbest meslek olarak nitelendirilemeyeceği, bu nedenle sanığın eylemlerinin 5237 sayılı Kanun'un 157 nci maddesinde düzenlenen ve 6763 sayılı Kanun'un 34 üncü maddesi ile değişik 5271 sayılı Kanun'un 253 ve 254 üncü maddeleri gereğince uzlaşmaya tabi basit dolandırıcılık suçunu oluşturacağı..,” Yargıtay 11. CD, E. 2021/37887, K. 2023/3550, T.: 03.05.2023;

“...Somut olayda emlakçılık yapan sanığın bu görevinin serbest meslek olarak nitelendirilemeyeceği, bu nedenle sanıkların eyleminin TCK'nın 158/1-i maddesinde düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturmayıp TCK'nın 157/1 maddesinde düzenlenen basit dolandırıcılık suçunu oluşturduğu,” Sakarya BAM 8. CD, E. 2022/632, K. 2023/632, T.: 14/09/2022;

“...Sanık Kamil'in kat karşılığı inşaat sözleşmesiyle müteahhitlik yapması nedeniyle 5237 sayılı Kanun'un 158 maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 65 inci ve 66 ncı maddeleri hükümleri karşısında serbest meslek sahibi kişilerden sayılamayacağı, taraflar arasında yapılan satış sözleşmesinde sanık Kamil'in herhangi bir şirket adına taraf olmadığından anlaşılması karşısında, sanığın eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 157 nci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen basit dolandırıcılık suçunu oluşturacağı..,” Yargıtay 11. CD, E. 2021/30964, K. 2023/10024, T.: 12.12.2023;

“...Somut olay değerlendirildiğinde; sanık Zeki Gökhan'ın 1993-2009 yılları arasında Seyhan Sigorta Aracılık Hizmetleri isimli şirketi olup çeşitli sigorta şirketlerinin acenteliğini yaptığı ancak bu faaliyetinin sona ermesine ve Ergo Sigorta şirketinin acentesi olmamasına rağmen acentesiymiş gibi hareket ederek mağdur ve katılanlar adına sahte sigorta poliçesi düzenleyip tahsilat yapmak suretiyle atılı suçları işlediği iddia edilmesi karşısında sanığın görevinin serbest meslek olarak nitelendirilemeyeceği” Yargıtay 11. CD, E. 2021/30678, K. 2022/18769, T.: 09.11.2022 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁷⁵ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.826; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.473.

kişi avukat olmamasına rağmen kendisini avukat olarak tanıtmış ve hileli hareketler neticesinde haksız yarar sağlamış ise eylem basit dolandırıcılık kapsamında kalacaktır.⁹⁷⁶

3.3.10. Suçun “Banka veya Kredi Kurumlarınca Tahsis Edilmemesi Gereken Bir Kredinin Açılmasını Sağlamak Maksadıyla” İşlenmesi (TCK m. 158/1-j)

TCK’nın 158/1-j bendinde tanımlanan nitelikli halin gerçekleşebilmesi için ilk olarak suçtan zarar gören tüzel kişinin banka veya kredi kurumu olması, ikinci olarak ise hileli davranışları gerçekleştirilen failin aslında tahsil edilmemesi gereken bir krediyi sağlama kastı ile hareket etmesi gereklidir. Bu nitelikli hal “kredi dolandırıcılığı” olarak da adlandırılmaktadır.^{977,978} Kredi dolandırıcılığında, hileli hareketlere maruz kalarak iradesi

⁹⁷⁶ “Katılanın taksirle ölüme neden olma suçundan yargılandığı sırada adliye koridorunda sanık ile tanıştığı, sanığın kendisini avukat olarak tanıtip katılanın mevcut dosyasını Yargıtay’daki temyiz incelemesi sırasında takip edeceğini söyleyerek katılandan...2.000,00 TL aldığı ayrıca katılanın 400,00 TL’yi de 19.09.2011 tarihinde sanık...hesabına gönderdiği anlaşılmıştır....sanığın avukat olmamasına rağmen avukat gibi davranarak hileli hareketler ile katılandan menfaat temin etmek suretiyle (basit) dolandırıcılık suçunu işlediği...” Yargıtay 11. CD, E.2021/38204, K. 2023/128, T.: 16.01.2023;

“Katılanın elinde tahsile koymak istediği bir senedin bulunduğu, kendisini avukat olarak tanıtan sanığın, senedi tahsile koyacağını belirterek katılandan masraf adı altında 1.500 TL aldığı ve ortadan kaybolduğu iddia edildiği olayda...tüm dosya kapsamına göre; sanığın (basit) dolandırıcılık suçunu işlediği sabit olmakla,” Yargıtay 15. CD, E.2019/1411, K. 2020/11789, T.: 03.12.2020 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁷⁷ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.826; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.744; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.904; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.466; Bilen, Dolandırıcılık, s.234; Aydın, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık, s.127.

⁹⁷⁸ TCK m. 158/1-j maddesindeki nitelikli halin tartışıldığı Yargıtay CGK kararı suçun tanımlanmasında açıklayıcıdır: “Banka ve kredi kurumları kanun ile kurulan, mevduat toplayan, gerçek ve tüzel kişilere kredi vererek kâr amacı güden kurumlardır. Bu bent ile banka ve kredi kurumlarının yanında bankacılık sektörü de korunmaktadır. Hileli davranışlar doğrudan doğruya banka veya diğer kredi kurumlarına yönelik olup sahte belgelerle kredi alınmalıdır. Bu suçtan zarar görenin banka veya kredi kurumu olması gerekir. Kredi verme yetkisi olmayan bir kişi veya kuruluşun hile kullanılarak aldatılıp kredi alınması durumunda bu nitelikli hâlin uygulanması olanağı bulunmamaktadır.

Bankanın her türlü işlemleri için dolandırılması, bu nitelikli hâlin uygulanmasını gerektirmez. Yalnızca banka veya diğer kredi kurumlarının bir kredinin tahsisini sağlamak amacıyla dolandırılması durumunda, bu nitelikli hâl uygulanacaktır. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 48. maddesinde kredi tanımlanmıştır. Buna göre “Bankalarca verilen nakdi krediler ile teminat mektupları, kontrgarantiler, kefaletler, aval, ciro, kabul gibi gayrinakdi krediler ve bu niteliği haiz taahhütler, satın alınan tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları, tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekil ve surette verilen ödünçler, varlıkları vadeli satışından doğan alacaklar, vadesi geçmiş nakdi krediler, tahakkuk etmekle birlikte tahsil edilmemiş faizler, gayrinakdi kredilerin nakde tahvil olan bedelleri, ters repo işlemlerinden alacaklar, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler nedeniyle üstlenilen riskler, ortaklık payları ve Kurulca kredi olarak kabul edilen işlemler izlendikleri hesaba bakılmaksızın bu Kanun uygulamasında kredi sayılır...”.

Hileli davranışın kredinin alınmasından sonra gerçekleştirilmesi hâlinde dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır. Dolandırıcılık suçunun oluşması için hileli davranışın menfaat elde etmeye yönelik olması ve bu davranışların sonunda çıkar sağlanması gerekir. Kredi alınıp çıkarın sağlanmasından sonra, geri ödenmemesi üzerine sahte çek, senet, teminat belgesi verilmesi hâlinde bu belgeler, kredi alınmasına yani çıkar sağlanmasına yönelik olmayıp önceden doğan borcun ödenmesi için verildiğinden dolandırıcılık suçu oluşmaz, yalnızca sahtecilik suçu oluşur.” Yargıtay CGK, E. 2022/11-404, K. 2022/666, T.: 25..10.2022 Uyap Bilgi Bankası.

sakatlanan gerçek kişi mağdur banka çalışanı, malvarlığı değeri azalan mağdur banka tüzel kişiliğidir.⁹⁷⁹ Dolayısıyla kredi dolandırıcılığının üçgen dolandırıcılık şeklinde işlenmesi zorunludur.⁹⁸⁰ 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 48. maddesinde kredi terimi açıklanmıştır. Buna göre, bir bankanın bankacılık mevzuatında öngörülen biçimde gerçek veya tüzel kişilere belirli teminatlar karşılığında para vermek, kefalet garantisi sağlamak gibi işlemleri kredi olarak tanımlanabilir.⁹⁸¹

TCK 158/1-j bendindeki nitelikli hal açısından uygulamada en sık karşılaşılan dolandırıcılık yöntemi kredi kullanmak amacıyla bankaya sahte senet verilmesidir. Ticari hayat içerisinde elde bulundurulanan senetlerin bankaya teminat amaçlı verilmesi karşılığında kredi kullanılması rutin bir uygulamadır. Ancak ticari faaliyetler görüntüsü verilerek bankalara sahte senet verildiği örneklerle de sıklıkla karşılaşılmaktadır. Bu tür somut olaylarda failin bankaya sahte senet vermesi eyleminin nitelendirilmesi önem arz etmektedir. Failin, sahte senedi ilgili bankaya üçüncü kişiden olan alacağı tahsil etmek için veya alacağın temliki amacıyla vermesi halinde, failin eylemi basit dolandırıcılık suçunu (TCK m. 157) oluşturacaktır. Ancak fail, sahte senedi ilgili bankaya kredi çekmek, kredi limitini arttırmak veya önceden çekilen kredinin ödeme takvimini geciktirmek için teminat olarak sunması halinde failin eylemi banka veya kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasının sağlamak maksadıyla dolandırıcılık (TCK 158/1-j) suçunu oluşturacaktır. Sayılan nedenlerin haricinde fail, sahte senedi daha önceden kullandığı kredinin ödemesi olarak bankaya sunmuş ise haksız menfaat hileli davranış öncesinde elde edildiğinden dolandırıcılık suçu unsurları itibari ile oluşmayacaktır.⁹⁸²

⁹⁷⁹ “...Sanık hakkında Türkiye Ekonomi Bankasına yönelik eylemleri nedeniyle kurulan hükümdede, 06.09.2013 tarihinde Uncalı şubesinde kredi çekme talebinde bulunup teşebbüs aşamasında kalan eylemin ceza tayin edilirken hükme esas alınmaması suretiyle eksik ceza tayini..” Yargıtay 11. CD, E. 2023/5857, K. 2025/1692, T.: 11.02.2025 Uyarı Bilgi Bankası.

⁹⁸⁰ Ekici, Dolandırıcılık, s.159.

⁹⁸¹ Bilen, Dolandırıcılık, s.236.

⁹⁸² “...Dolandırıcılık suçunun oluşması için hileli davranışın menfaat elde etmeye yönelik olması ve bu davranışların sonunda çıkar sağlanması gerekir. Kredi alınıp çıkarın sağlanmasından sonra, geri ödenmemesi üzerine sahte çek, senet, teminat belgesi verilmesi hâlinde bu belgeler, kredi alınmasına yani çıkar sağlanmasına yönelik olmayıp önceden doğan borcun ödenmesi için verildiğinden dolandırıcılık suçu oluşmaz, yalnızca sahtecilik suçu oluşur.” Yargıtay CGK, E. 2022/11-404, K. 2022/666, T.: 25..10.2022; “Suça konu bononun bankaya, daha önceden açılmış veya kullanılmış olan kredinin teminatı olarak mı, kullanılacak olan yeni bir kredi karşılığında teminat olarak mı verildiğinin araştırılarak önceden doğan borç karşılığında verilmiş olması halinde sanığın üzerine atılı suçun, hileli davranışın borcun doğumundan sonra gerçekleştirilmesi nedeniyle oluşmayacağı, kullanılacak olan kredi karşılığında teminat olarak verilmesi, diğer bir ifade ile suça konu bono kullanılmadan sanığa kredi tahsis edilmeyeceğinin anlaşılması halinde ise suçun oluşacağı..” Yargıtay 11 CD, E.2023/2696, K. 2023/6490, T.: 26/09/2023;

3.3.11. Suçun “Sigorta Bedelini Almak Maksadıyla” İşlenmesi (TCK m. 158/1-k)

Sigorta dolandırıcılığı olarak da adlandırılan bu nitelikli halde fail, sigorta bedelini alma amacıyla hileli hareketlerde bulunarak, sigorta şirketinden aslında alamayacağı sigorta bedelini almakta ve haksız yarar elde etmektedir.⁹⁸³ Sigorta dolandırıcılığının oluşumu için ilk şart, failin sigorta bedelini almak amacı ile hareket etmesidir. Suçun oluşumu açısından varlığı gerekli diğer şart ise sigorta şirketinin malvarlığı değerinde azalma olmasıdır.⁹⁸⁴

TTK’nın 1401/1 maddesine göre “Sigorta sözleşmesi, sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği” sözleşmedir.”

Sigorta dolandırıcılığında hileli hareket, sigorta bedelinin alınabilmesi için sigorta edilen şeye zarar verilmesi veya yok edilmesi, gerçekte çalınmadığı halde çalınmış gibi müracaat edilmesi, sigorta konusu şeyin zarar görmesine neden olunan şeylerin ve olayların farklı gösterilmesi amacıyla sahte tutanak düzenlenmesi veya kaza anında sigortalı olmadığı halde sigorta poliçe tarihinin kaza tarihinden önceymiş gibi gösterilmesi suretiyle çeşitli şekillerde gerçekleştirilebilir.⁹⁸⁵

Tıpkı kredi dolandırıcılığında olduğu gibi, sigorta dolandırıcılığı da yapısı gereği üçgen dolandırıcılık⁹⁸⁶ şeklinde işlenmek zorundadır. Bu nitelikli halin yapısı gereği mağdur sigorta bedelinin alınması için müracaat edilen ve hileli davranışlarla iradesi sakatlanan gerçek kişidir. Hileli davranışlar neticesinde malvarlığı değerinde haksız yere azalma olan sigorta şirketi ise suçtan zarar görendir.⁹⁸⁷

“İlgili bankadan suça konu senedin sadece alacağın tahsili için mi, yoksa bir krediye teminat olarak mı ya da senet bedelindeki alacağın bankaya temlik edilip edilmediği de sorularak, sonucuna göre; tahsil için verilmesi halinde eylemin TCK’nin 158/1-f; teminat için verilmesi halinde TCK’nin 158/1-j; alacağın temliki halinde ise eyleminin.. uzlaşma kapsamında kalan TCK’nin 157. maddesinde düzenlenen “basit dolandırıcılık” suçu kapsamında kalıp kalmayacağı tartışılarak suç vasfının belirlenmesi,” Yargıtay 11. CD, E. 2021/13914, K. 2022/16214, T.: 13.10.2022; Benzer Karar: Yargıtay 11 CD, E. 2021/15744, K. 2023/16084, T.: 12/10/2022 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁸³ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s.827; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.744; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel s.905; Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.468.

⁹⁸⁴ Metin, İrem Beril, “Dolandırıcılık Suçunun Nitelikli Halleri (TCK m.158/1)”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2019, s.133.

⁹⁸⁵ Bilen, Dolandırıcılık, s.238; Atalan, Dolandırıcılık, s.548.

⁹⁸⁶ Ekici, Dolandırıcılık, s.159.

⁹⁸⁷ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s.468.

Suçun oluşabilmesi için sigorta şirketinin malvarlığı değerinde azalma olması yani haksız yere sigorta bedelinin kısmen veya tamamen fail tarafından tahsil edilmesi gerekmektedir. Sigorta bedelinin alınması için sigorta şirketine başvuruncaya kadar yapılan tüm hareketler hileli olsalar da suçun icra hareketleri değil hazırlık hareketleri kabul edildiğinden bu aşamada teşebbüsten bahsedilemez. Zira dolandırıcılık suçunun icra hareketleri aşamasına geçilebilmesi için gerçek bir kişiye yönelmiş icra hareketinin varlığı gerekmektedir. Oysa bir kişinin sigorta bedelini almak için kaza süsü vererek rapor aldırılması halinde sigorta şirketinin malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunabilecek bir kişiye yönelmiş hileli davranış mevcut değildir.⁹⁸⁸ Ancak fail, sigorta bedelini alma amacıyla sahte oluşturduğu belgeleri veya tutanakları sigorta şirketine sunmuş, sigorta şirketi yaptığı inceleme sonucu sigorta bedelinin ödenmemesi yönünde bir karar almış ise failin eylemi teşebbüs aşamasında kalmış sigorta dolandırıcılığı suçunu oluşturacaktır. Sözgelimi, sigorta bedelini almak için iş yerinde su baskını olduğunu iddia eden fail, buna ilişkin aslında gerçeği yansıtmayan itfaiye raporunu, hasara ilişkin görüntüleri, iş yerinde olan malların dökümünü, sigorta şirketine sunmuş ve sigorta şirketi su baskını ile hasar arasında irtibat bulunmadığını anlayarak sigorta bedelini ödememiş ise eylem teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır.⁹⁸⁹

⁹⁸⁸ “ Sanığın, oto kiralama şirketinden 10 günlüğüne kiraladığı .. marka aracını kullandığı esnada "tek taraflı kaza" olduğu beyanıyla Trafik Şube Ekiplerine tutanak tutturmak istediği, aynı aracın aynı tarihte ... plakalı araca arkadan çarpmak suretiyle kazaya sebebiyet vererek kaçtığına tespit edildiği bu suretle sanığın aracın hasar bedelini sigorta şirketinden almak maksadıyla dolandırıcılığa teşebbüs suçunu işlediği iddia olunan somut olayda; sanığın sigorta şirketine herhangi bir başvurusunun olmadığı, nitelikli dolandırıcılık suçu yönüyle sanığın eylemlerinin icra hareketi niteliğinde olmayıp bu itibarla teşebbüs aşamasına dahi varmadığı, sanığın gerçeğe aykırı trafik kaza tespit tutanağı tazmini için başvuruda bulunup tutanağında düzenlenmediği sigorta şirketine sigorta bedelinin alınması amacıyla bir başvurusunun bulunmadığı da gözetildiğinde suçun yasal unsurlarının oluşmadığı,...” Yargıtay 11. CD, E. 2021/12957, K. 2022/12057, T.: 08/06/2022;

“ Sigorta edenin dolandırılması, TCK'nın 158/1-k maddesi gereğince nitelikli hâl olarak kabul edilmiştir. Suçun oluşması için, sigorta bedelini almak üzere, zararın gerçekleştiğini ileri sürerek bu bedeli sahte işlem ve belgelerle almaları ya da almaya kalkışmaları gerekir. Olayla ilgili belgeler sigorta kurumuna sunulmadıkça suçun icra hareketleri başlamaz. Failin sigortalı malını, sigorta bedelini almak için tahrip etmesi, yakması, bozması, yok etmesi kandırmaya yönelik ağır yalandır ve hiledir. Bu şekilde sigorta bedelinin alınması halinde dolandırıcılık suçu oluşur...Bu bilgiler ışığında somut olay değerlendirildiğinde;.. sanıkların amaçları doğrultusunda sigortaya ibraz edebilecek herhangi bir tutanak düzenlenmediği gibi, sanık Hasan'ın sigorta şirketine başvurarak zararının karşılanmasını talep etmemesi nedeniyle, dolandırıcılık suçunun icra hareketlerinin gerçekleşmediği ve sanıkların eyleminin hazırlık aşamasında kaldığı, bu nedenle atılı nitelikli dolandırıcılık suçunun yasal unsurlarının oluşmayacağı...” Yargıtay 15. CD, E. 2015/6704, K. 2018/4317, T.: 06/06/2018 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁸⁹ “suç tarihinde sürücü belgesi bulunmayan tanık E.T.'nin sevk ve idaresinde bulunan 52 (..) (...) plaka sayılı motosiklet ile yine sürücü belgesi bulunmayan temyiz dışı sanık M. T. 'in sevk ve idaresindeki 52 (..) (...) plaka sayılı otomobilin maddi hasarlı trafik kazasına karıştıkları, gerçek sürücülerin sürücü belgelerinin bulunmaması nedeniyle, düzenlenen trafik kazası tespit tutanağında motosiklet sürücüsünün temyiz dışı sanık C. U, otomobil sürücüsünün ise sanık G. C. olduğunun belirtildiği ve tutanağın bu kişilerce

3.3.12. Suçun “Kişinin, Kendisini Kamu Görevlisi veya Banka, Sigorta ya da Kredi Kurumlarının Çalışanı Olarak Tanıtması veya Bu Kurum ve Kuruluşlarla İlişkili Olduğunu Söylemesi Suretiyle” İşlenmesi (TCK m. 158/1-I)

Son yıllarda dolandırıcılık suçunun kamu görevlilerine, sigorta veya kredi kurumlarına olan güvenin istismarı suretiyle artan bir oranda işlenmesi, faillerin kamu kurum ve kurumlarına, bankalara, sigorta şirketlerine olan güveni suistimal ederek ciddi zararlara neden olmaları, mevcut yasal mevzuatın suçla mücadelede yetersiz kalması benzeri nedenler ile 5237 sayılı TCK’nın 158/1 maddesine 02.12.2016 tarihinde eklenen (I) bendi ile dolandırıcılık suçunun “Kişinin, Kendisini Kamu Görevlisi veya Banka, Sigorta ya da Kredi Kurumlarının Çalışanı Olarak Tanıtması veya Bu Kurum ve Kuruluşlarla İlişkili Olduğunu Söylemesi Suretiyle” işlenmesi nitelikli hal olarak düzenlenmiştir.⁹⁹⁰

TCK’nın 158/1-I bendindeki nitelikli hâl iki şekilde oluşabilir. Birincisi failin, mağdurda güven oluşturmak için gerçekte sahip olmadığı belli bir sıfatı kullanmasıdır. İkincisi ise failin maddede sayılan kurum ve kuruluşlarla ilişkisi olduğunu söylemesidir. Suçun birinci işleniş biçiminde fail, gerçekte sahip olmadığı bir sığata sahipmiş gibi davranır. Bu nedenle fail, gerçek bir kamu görevlisi, banka çalışanı, sigorta şirketi elemanı veya bir kredi kurumu çalışanı olamaz. Fail, bu sıfatı taşımayan biri olmalıdır. Suçun ikinci işleniş biçiminde ise; failin, sahip olmadığı sıfatları kullanmasına, kendisinin polis, savcı, sigortacı veya zabıta olduğunu iddia etmesine gerek yoktur. Kamu kurumlarıyla, bankalarla, sigorta veya kredi kurumlarıyla ilişkili olduğunu iddia etmesi yeterlidir. Bu ilişkinin nasıl bir ilişki olduğu konusunda kanunda herhangi bir sınırlama getirilmemiştir.⁹⁹¹

Failin, hileli davranışları sırasında güven oluşturmak amaçlı kullandığı kamu kurumu, banka veya sigorta şirketinin ismini söylemesine veya bu kurum ve kuruluşlara ait somut işaretleri kullanmasına gerek yoktur. Örneğin, fail banka ismi vermeden bir bankanın çalışanı olduğunu, hesabının başkaları tarafından ele geçirildiğini, hemen hesap şifresinin

---

imzalandığı, bu belgeye istinaden temyiz dışı sanık M. T. tarafından motosikleti zorunlu mali trafik sigortası kapsamında sigortalayan katılan şirketten hasar bedelinin talep edildiği, sigorta eksperleri tarafından yapılan inceleme neticesinde kazaya karışan gerçek araç sürücüleri belirlenerek herhangi bir ödeme yapılmadığı.. sanık G. C. hakkında nitelikli dolandırıcılığa teşebbüs suçundan verilen mahkumiyet kararının.. doğru biçimde belirlendiği...” Yargıtay 11. CD, E. 2022/9944, K. 2023/7709, T.: 30/10/2023; Benzer Karar: Sakarya BAM 8. CD, E. 2020/967, K. 2021/1064 K, T.: 06/07/2021 Uyp Bilgi Bankası.

⁹⁹⁰ Koca/Üzülmöz, Özel Hükümler, s.828; Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s.745; Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel, s.906; Atalan, Dolandırıcılık, s.585.

⁹⁹¹ Ekici, Dolandırıcılık, s.401.

verilmemesi halinde, hesabındaki paraların başkaları tarafından çekileceğini söylemek suretiyle menfaat temin etmesi durumunda nitelikli hal oluşacaktır.⁹⁹² Dolayısıyla lafzından da anlaşılacağı üzere, yasa maddesinde tanımlanan nitelikli halin alanı oldukça geniştir. Failinin, dolandırıcılık kastı ile başladığı hileli davranışlar içeren eylemlerinin herhangi bir aşamasında ve herhangi bir nedenle kendisini kamu kurumlarıyla, bankalarla, sigorta veya kredi kurumlarıyla ilişkili olduğunu iddia etmesi halinde de bu nitelikli hal oluşacaktır.⁹⁹³

TCK'nın 158/1-l bendindeki nitelikli halin uygulanmasına ilişkin olarak birden fazla tartışma bulunmaktadır. Bunlardan ilki failin hileli davranışları sırasında kendisini kamu görevlisi olarak tanıtmayı ve hilesini kuvvetlendirmek için sahte oluşturulmuş kamu görevlisi kimliği kullanması halinde, failin eyleminin bir bütün halinde TCK'nın 158/1-l bendindeki nitelikli hal olarak mı değerlendirilmesi gerektiği yoksa TCK'nın 158/1-d ve 158/1-l nitelikli hallerinin ayrı ayrı oluşup oluşmadığı noktasındadır. Kanaatimizce bu durumda failin tek bir fiil ile TCK'nın 158/1-d ve 158/1-l bentlerindeki nitelikli halleri birlikte ihlal etmesi söz konusudur. Bu nedenle fikri içtima hükümleri gereğince daha ağır cezayı gerektiren TCK'nın 158/1-l bendindeki nitelikli halin uygulanması sonrasında birden fazla nitelikli halin bir arada bulunması nedeni ile sonuç cezada teşdit yapılması gerekmektedir.⁹⁹⁴

İkinci tartışmalı husus, failin kendisini bankacı veya sigortacı olarak tanıtarak mağdurun kart bilgilerine/mobil bankacılık bilgilerine/ onay kodlarına erişip mağdurun rızası hilafına kendi hesabına para aktarması eyleminin TCK'nın 158/1-l bendindeki nitelikli dolandırıcılık suçunu mu yoksa TCK'nın 142/2-e bendinde düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu mu oluşturacağı noktasında yaşanmaktadır. Phishing olarak bilinen yönteme ilişkin ayrıntılı tartışma ayrıca yapılmıştır.⁹⁹⁵ Ancak bu bölümde kısaca açıklamak gerekirse, kanaatimizce, failin kendisini bankacı veya sigortacı olarak tanıtarak mağdurun banka hesap bilgisini veya internet bankacılığına giriş bilgisini veya kredi kartı bilgisini veya bunlara ilişkin şifreleri

---

⁹⁹² Atalan, Dolandırıcılık, s.590.

⁹⁹³ Yargıtay istikrar kazanmış olan kararlarında, faillerin banka, sigorta ve kredi kurumlarındaki belirli kişilerden bahsetmeksizin sadece tanıdıklarının olduğundan bahisle hileli davranışlarını icra etmeleri halinde, TCK'nın 158/1-l bendindeki nitelikli halin oluştuğuna hükmetmektedir. Emsal Kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2021/36742, K. 2023/10909, T.: 26.12.2023; Yargıtay 11. CD, E. 2022/11226, K. 2023/10873, T.: 26.12.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁹⁴ Yargıtay 11 CD, E. 2021/28802, K. 2023/6689, T.: 02.10.2023 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁹⁵ Bkz Phishing'in suç vasfının belirlenmesi, Bölüm 3.1.6.

hileli hareketlerle ele geçirip mağdurun hesabından para çekmesi şeklinde gerçekleşen eyleminde, hesap bilgisi/kart bilgisi/onay kodu bilgisini faile veren mağdurun hile ile sakatlanmış da olsa bir rızası vardır. Burada mağdurun işbirliği olmadan failin menfaat elde etmesi mümkün değildir. Mağdur, para çekiminden habersiz olsa da malvarlığı üzerinde tasarruf sonucunu doğuracak bilgileri verme eylemini sakatlanmış iradesi ile gerçekleştirmiştir. Bu nedenle failin eylemi TCK'nın 158/1-l maddesindeki nitelikli hal kapsamında değerlendirilmelidir.⁹⁹⁶

Bir diğer tartışma dolandırıcılık suçu ile nüfuz ticareti suçu (TCK m. 255) arasındaki benzerlikten kaynaklanmaktadır. Eski tarihli Yargıtay kararında bu tartışma TCK'nın 158/2 maddesinde düzenlenen "Kamu görevlileriyle ilişkisinin olduğundan, onlar nezdinde hatırı sayıldığından bahisle ve belli bir işin gördürüleceği vaadiyle dolandırıcılık" suçu ile TCK'nın 255 maddesinin karşılaştırılması şeklinde yapılmaktadır. Ancak bizim de katıldığımız görüşe göre, 6763 sayılı yasanın 02.12.2016 tarihinde yürürlüğe girmesinden sonra yeni ihdas edilen TCK 158/1-l bendindeki nitelikli dolandırıcılık suçuna göre daha az cezayı içeren TCK'nın 158/2 bendindeki nitelikli dolandırıcılık suçu zımnen mülga olmuştur.⁹⁹⁷ Bu nedenle nüfuz ticareti suçu ve nitelikli dolandırıcılık suçu arasındaki karşılaştırma ve tartışma artık TCK'nın 158/1-l bendindeki nitelikli hal üzerinden yapılmalıdır.

Nüfuz ticareti suçunda tarafların haksız bir işin gördürülmesi konusunda karşılıklı anlaşmaları söz konusu iken, TCK'nın 158/1-l bendindeki nitelikli halde; fail, kamu görevlileri ile ilişkisi olduğunu söyleyerek gerçekleştirdiği hileli davranışlarla mağduru aldatmaktadır. Nüfuz ticareti suçunda gördürülecek işin haksız olması şarttır. TCK'nın 158/1-l bendinde mağduru kamu görevlisi ile ilişkide olduğuna ikna etmek yeterli olup ayrıca kamu görevlisine bir iş gördürüleceği vaadine de gerek yoktur. Ancak böyle bir vaadin olması halinde de yaptırılacak işin haksız veya yasa dışı olması şartı aranmamaktadır. Nüfuz ticareti suçunda menfaat kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi

---

⁹⁹⁶ "saniğin katılanın banka şifresini telefonla arayarak temin ettiği ve katılana ait internet bankacılığı hesabına girerek katılanın bilgisi ve rızası dışında havale işlemi yaptığı, zira hilenin banka veya kredi kurumu aracı kılınarak değil saniğin banka görevlisi olduğunu belirterek şifreyi almasıyla meydana geldiği, bu hileli hareketin sonucunda katılanın bankacılık sistemine girilerek haksız menfaatin temin edildiği, dolayısıyla suç tarihine göre saniğin eyleminin yalnızca TCK'nın 158/1-l maddesinde düzenlenen banka görevlisi olarak tanıtmak suretiyle dolandırıcılık suçunu oluşturduğu gözetilmeksizin" Yargıtay 11. CD, E. 2021/40681, K. 2022/7096, T.: 21.04.2022; Benzer Kararlar: Yargıtay 11. CD, E. 2022/11226, K. 2023/10873, T.: 26.12.2023; Ankara Bam 15. CD, E. 2023/2084, K. 2023/2041 Karar sayılı, T.: 07/06/2023; Antalya BAM 9. CD, E.2022/4043, K.2023/2029, T.:09/06/2023, Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁹⁷ Atalan, Dolandırıcılık, s.593.

olduğundan bahisle temin edilirken, TCK'nın 158/1-l bendinde kamu görevlisi ile ilişkisi olduğu iddiasıyla temin edilmektedir. Nüfuz ticareti suçunda yasal bir zeminde olmadıklarının bilincinde olan tarafların her ikisi de fail konumunda olup cezalandırılmakta iken, TCK'nın 158/1-l bendinde menfaati temin etmeye çalışırken dolandırılan kişi mağdur konumundadır.⁹⁹⁸

Burada belirtilmesi gereken diğer bir önemli husus, kamu görevlisi olan fail ile bir işi gördürmek isteyen mağdur arasındaki ilişkide, kamu görevlisi failin zorlaması, manevi cebir boyutuna varmış ise artık nüfuz ticareti suçundan da bahsedilmeyip kamu görevlisi failin eylemi ikna suretiyle irtikâp suçunu oluşturacaktır.⁹⁹⁹ Ancak yine unutulmaması gereken husus, kamu görevlisi failin, aslında görev alanına girmeyen bir yetkiyi kullanacağı veya kullanmayacağı tehdidi ile mağdurlardan para talep etmesi eylemi, ikna suretiyle irtikâp suçunu değil TCK'nın 158/1-l bendindeki nitelikli hali oluşturacaktır. Başka bir deyişle üç aşamalı düşünülebilir. Nüfuz ticareti suçunda kamu görevlisi olan fail, yetkili olduğu haksız bir işi yapmak için diğer fail ile anlaşmaya varmaktadır. Nüfuz ticareti suçunda suçla korunan hukuki değer kamu güvenliğidir. İkna suretiyle irtikâp suçunda kamu görevlisi, yetkili olduğu işi yapmak için manevi cebir boyutunda zor kullanmaktadır. Bu suçta kamu görevlisinin menfaat temin ederek işini görme hususunda zor kullanarak anlaştığı gerçek kişi mağdurdur. Kamu görevlileri ile ilişkisi olduğunu söylemesi suretiyle dolandırıcılık suçunda ise failin kamu görevlisi olması halinde, kamu görevlisi fail, yetkili olmadığı haklı veya haksız bir işi yapacağı vaadiyle veya manevi cebir boyutundaki zor kullanmaya bağlı ikna ile işini gördürmek isteyen gerçek kişiden maddi menfaat elde etmesi halinde hem nüfuz ticareti suçunun hem de ikna suretiyle

⁹⁹⁸ “..nüfuz ticareti suçunun oluşabilmesi için gördürülecek işin mutlaka haksız bir iş olması, işi göreceğini söyleyen failin kamu görevlisi üzerinde nüfuzunun bulunması ve işi yapacak kamu görevlisinin belli olmasının gerektiği, 5237 sayılı Kanun'un 157 nci maddelerinde düzenlenen dolandırıcılık suçunda ise işi göreceğini söyleyen failin kamu görevlisi üzerinde nüfuzunun bulunmasının gerekmediği, somut olayda sanığın kamu görevlileri üzerinde nüfuzunun bulunmadığı, buna göre eyleminin nüfuz ticareti suçuna uymadığı, basit dolandırıcılık suçu kapsamında değerlendirilmesi gerektiği,...” Yargıtay 5. CD, E. 2020/6746, K. 2023/9477, T.: 05/10/2023; Benzer Karar: Yargıtay 5. CD, E. 2019/6175, K. 2022/10467, T.: 14/09/2022 Uyap Bilgi Bankası.

⁹⁹⁹ “ Suç tarihinde avukat olarak görev yapan sanığın, katılanın yetkilisi olduğu şirketin vekili sıfatıyla takip ettiği .. İş Mahkemesinin 2011/250 Esas sırasına kayden görülen davada, katılanın hukuki bilgisizliğinden ve ekonomik olarak zor durumda olmasından faydalanıp İş Mahkemesinde görülmekte olan davaya teminat istenmediği halde teminat bedeli olarak yatıracağını söyleyip yanıltarak, babası Tuncay aracılığı ile 50.000,00 TL bedelli çeki ve 10.000,00 TL parayı katılanın eşinden alıp sonrasında iade etmemesi şeklindeki eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 250 nci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen ikna suretiyle irtikâp suçunu oluşturduğu gözetilmeden suç vasfında yanılığa düşülerek ...görevi kötüye kullanma suçundan...yazılı şekilde hüküm kurulması,” Yargıtay 5. CD, E. 2022/2640, K. 2023/11913, T.: 06/12/2023 Uyap Bilgi Bankası.

irtikâp suçunun unsurları oluşmayacak failin eylemi 158/1-l bendindeki nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturacaktır.¹⁰⁰⁰

3.4. Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

3.4.1. Bilişim Sistemleri Teknolojilerinin Karmaşıklığından Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Bilişim sistemlerinin daha özelde internet teknolojisinin doğası gereği hız, etkinlik, çeşitlilik ve bilgiye ulaşılabilirlik gibi faydalarının yanında, kontrol edilmezlik, suiistimale açıklık gibi bir takım zararlı etkileri de bulunmaktadır. Bu durum suç oluşturan birçok faaliyetin günümüzde internet üzerinden gerçekleştirilmesine zemin oluşturmaktadır.¹⁰⁰¹

Bizce, internet teknolojisinin suiistimale açık hale gelmesinin en önemli nedeni yapısından kaynaklanan anonimlik, karmaşıklık ve kontrol edilemezliktir. İnternet teknolojisinin bu özelliğinin çalışmamızın konusunu oluşturan bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu özelindeki en belirgin yansıması, suçta kullanılan IP adresini alan internet aboneliğinin kime ait olduğunun tespitinde yaşanan zorluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Mevcut internet altyapısı dikkate alındığında bu tür belirsizliğin nedeninin, internet bağlantısını mümkün kılan IP teknolojisinin¹⁰⁰² hızını ve

¹⁰⁰⁰ "... SGK İl Müdürlüğünde veri hazırlama kontrol işletmeni unvanıyla muhasebe yetkilisi yardımcısı olarak görev yapan sanık hakkında şikayetçi R.D.'a yönelik eylemi nedeniyle ikna suretiyle irtikap suçundan mahkumiyet hükmü kurulmuş ise de; ikna suretiyle irtikap suçunun kamu görevlisinin görevinin sağladığı güvenin kötüye kullanılması suretiyle işlenebileceği, somut olayda sanığın veri hazırlama kontrol işletmeni olup emeklilik işlemlerini yapma görevinin bulunmadığı, şikayetçinin, emeklilik işlemleri için sanığa başvurduğunda, sanığın, görevine girmediği halde "Tamam sen kaygısız ol bundan sonrası bana ait" diyerek güvenini kazanması, birkaç gün sonra komisyondaki kişilere 7.000 TL vereceğini söyleyerek bu parayı alması ve daha sonra emeklilik işlemlerinin olmaması nedeniyle şikayetçiye parayı kısımlar halinde geri ödemesi şeklinde gerçekleşen eyleminin; 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğu..," Yargıtay 5. CD, E. 2021/3860, K. 2023/11595, T.: 28/11/2023;

"Suç tarihinde ..... Daire Başkanlığında memur olarak görev yapan ve .... İl Özel İdaresine ait taşınmaz satışa yetkisi olmayan sanığın, ... İl Özel İdaresince satış işlemleri de yapılmadığı halde hileli davranışlarla söz konusu taşınmazı kendisine satabileceğini söyleyerek katılardan menfaat temin etmesi şeklinde sübut bulan eyleminin ikna suretiyle irtikap suçunda kamu görevlisinin görevinin sağladığı güveni kötüye kullanmasının gerektiği de nazara alındığında, 5237 sayılı Kanun'un 158 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğu gözetilmeden suç vasfında hataya düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması," Yargıtay 5. CD, E. 2022/2402, K. 2023/11062, T.: 14/11/2023 Uyap Bilgi Bankası.

¹⁰⁰¹ Mahmutoglu, İnternet Sujelerinin Cezai Sorumluluğu, s.39

¹⁰⁰² Kaya, İnternet Hukuku, s. 11; Dülger, Bilişim Suçları, s.88

verimliliğini arttırmak amaçlı olarak geliştirilen NAT IP, Dinamik IP ve IP/PORT isimli alternatif teknolojiler olduğu söylenebilir.

NAT IP teknolojisi (Network Address Translation - Ağ Adresi Çeviricisi), bir ağda bulunan bilgisayarın, kendi ağı dışında başka bir ağa çıkış yaparken farklı bir IP adresi kullanabilmesi için geliştirilmiş bir internet protokolüdür. NAT teknolojisi, asıl bilgisayarın sahip olduğu IP adresini istenilen başka bir IP adresine dönüştürür. NAT IP özellikle mobil ağlarda yaygındır. Zira mobil internet bağlantısının yaygınlaşmasıyla birlikte her bir mobil kullanıcıya dinamik de olsa bir IP adresi atamak zorlaşmaktadır.¹⁰⁰³

NAT IP teknolojisinin az sayıda genel IP kullanılarak çok sayıda kullanıcının internete bağlanmasını sağlaması nedeniyle IP yetersizliği sorununu azaltması, genel ağa olan bağlantıların esneklik derecesini artırması, birçok kullanıcı ve şirketin intranet adı verilen özel IP adreslerinden oluşmuş yerel ağlarını kullanarak, mümkün olduğunca az sayıda genel IP adresi üzerinden dış ağlara bağlanabilmesi gibi avantajları bulunmaktadır. Ancak bu teknolojinin birincil dezavantajı, NAT teknolojisi ile IP adreslerinin dönüştürülmesi sonucunda IP paketlerinin izlenmesi ve kaynak IP adresinin bulunmasının zorlaşmasıdır.¹⁰⁰⁴ Böylelikle uygulamada yer sağlayıcıların iki yıl saklamakla yükümlü oldukları internet veri trafik bilgisine ulaşılsa dahi tutulan verinin içeriğinin NAT IP bilgisi olması halinde soruşturmalar akamete uğramaktadır. Örneğin “sahibinden.com” isimli sitede sahte ilan vererek bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işleyen kullanıcıya ait IP adresi bilgisi yer sağlayıcı (sahibinden.com) firmadan sorulup dosyaya eklense dahi, yer sağlayıcı firmanın (sahibinden.com) bildirdiği IP adresi, NAT IP olabilmektedir. Bu durumda sonrasında yer sağlayıcıdan elde edilen NAT IP adresi, erişim sağlayıcı firmadan (TTNET, Vodofone, Turkcell) saat, dakika, saniye bilgisi verilerek sorulsa bile suçta kullanılan internet aboneliğinin gerçek sahibinin bilgisine ulaşılamamaktadır.

Tıpkı NAT IP teknolojisi gibi Dinamik IP adresi teknolojisi de statik IP adreslerinin kısıtlı olmasının önüne geçmek için geliştirilmiş bir ara yöntemdir. IP adresleri, dinamik ve statik olarak ikiye ayrılır. Statik IP adresi, belirli bir ağa bağlı cihazların ağ üzerinden birbirlerine veri yollamak için kullandıkları, sistem yöneticisi tarafından belirlenip tanımlanan veya sistem yöneticisi tarafından değiştirilebilen IP adresi olarak ifade

¹⁰⁰³ Kaya, İnternet Hukuku, s.16; Dülger, Bilişim Suçları, s. 802.

¹⁰⁰⁴ Bkz. İTÜ bilgi işlem Daire Başkanlığı resmi internet sitesi, [https://bidb.itu.edu.tr/seyir-defteri/blog/2013/09/07/nat-\(network-address-translation-adresi-ceviricisi\)](https://bidb.itu.edu.tr/seyir-defteri/blog/2013/09/07/nat-(network-address-translation-adresi-ceviricisi)). Erişim Tarihi: 04.04.2025

edilebilir. Toplu kullanım alanları, kurumlar, şirketler ve internet siteleri tarafından kullanılan IP adresleri genellikle statiktir. Dinamik IP adresleri ise zamana ve oturuma göre değişir çünkü hizmet sağlayıcı o an için boş olan IP adresini kullanıcıya atar. Dinamik IP kullanımında, her farklı kullanımda farklı IP numarası atanır. Statik IP'ye göre daha verimli olması nedeniyle internet erişimi büyük oranda dinamik IP üzerinden sağlanmaktadır.¹⁰⁰⁵ Dolayısıyla bir IP numarasını gün içerisinde birden fazla kişinin kullanabilmesi mümkün olduğundan, failin tespit edilebilmesi için IP numarasının alındığı tarih, saat, dakika, saniye gibi detaylı zamansal bilgiye ihtiyaç olmaktadır. Uygulamada karşılaşılan bazı örnek olaylarda, internet yer sağlayıcısının iki yıl süreyle tutmakla yükümlü oldukları internet veri trafik bilgisinde saat, dakika, saniye detayının yer almaması, kullanılan IP'nin de dinamik IP olması nedeniyle soruşturmaların sonuçsuz kalması söz konusu olmaktadır. Sözgelimi mağdurun mobil bankacılık şifrelerinin phishing yöntemi ile elde edilerek haksız menfaat sağlanması şeklindeki örnek olayda, ilgili yer sağlayıcıdan (Akbank, İşbankası vb.) mobil bankacılık işleminin yapıldığı sıradaki IP adresi bilgisi sorulup dosyaya eklense dahi, yer sağlayıcı firmanın (Akbank, İşbankası vb.) bildirdiği IP adresinin, Dinamik IP olması halinde, erişim sağlayıcı firmadan (TTNET, Vodofone, Türkcell) temin edilecek internet abonelik bilgisinin birden fazla şahsa ait çıkması söz konusu olacak, bu durumda da gerçek failin tespiti mümkün olmayacaktır.

NAT IP ve dinamik IP teknolojisinin haricinde internet bağlantı hızının artırılmasını hedefleyen üçüncü uygulama ise PORT bazlı paylaşımıdır. Her bir internet servisinin kendine özgü, port olarak adlandırılan bir alt bağlantı numarası vardır. Port numarası, bağlantının bir işletim sistemindeki sonlandırılma noktasıdır. Bir bağlantının içerisinde farklı PORT noktaları üzerinden farklı noktalara ve uygulamalara bağlantı yapılabilir. Bu şekilde, aynı IP adresi ve farklı PORT noktaları üzerinden farklı kullanıcıların internet ağına bağlanması mümkündür. Özellikle, NAT IP de olduğu gibi, mobil ağlarda bu yöntem yaygındır.¹⁰⁰⁶ Tıpkı dinamik IP bilgisinin eksik tutulması gibi, bazı örnek olaylarda yer sağlayıcıların iki yıl süreyle saklamakla yükümlü oldukları internet trafik bilgisini eksik tuttukları, soruşturmacı birimlere IP bilgisini sunabilmekle birlikte PORT

---

¹⁰⁰⁵ Kaya, İnternet Hukuku, s. 16; Dülger, Bilişim Suçları, s.803.

¹⁰⁰⁶ Kaya, İnternet Hukuku, s. 17.

bilgisini veremedikleri görülmektedir. Bu durumda da soruşturmaların sonuçsuz kalması söz konusu olmaktadır.

Sonuç olarak bilişim teknolojilerinin yapısından kaynaklanan ve uygulamaya yansıyan birincil sorunun, bilişim teknolojilerinin karmaşıklığı olduğu, bunun nedenin de NAT IP veya Dinamik IP özelliği gösteren veya PORT bilgisi içermeyen internet bağlantılarının gerçek kullanıcısının tespitinde yaşanan zorluk olduğu söylenebilir. İnternet teknolojisinin geldiği nokta düşünüldüğünde, tüm kullanıcılara statik IP kullanma zorunluluğu getirmek mümkün değildir. İnternet platformu yapısı gereği dinamik bir alandır. Yeni gelişen teknolojiler ve ortaya çıkan sorunlarla yeni biçimler almaktadır. İnternetin teknik kontrolü, kendi içinde birçok yapısal sorunlar barındıran çok boyutlu bir meseledir. İnternet ağındaki içeriğin kontrolü için çok büyük ölçekte verinin işlenmesi gerekliliği ağ izleme teknolojilerinin yetersiz kalmasına sebep olmaktadır. Bu durumda aşırı engelleme veya hiç engellememenin diğer bir deyişle hatalı pozitif (false positive) ve hatalı negatif (false negative) durumların ortaya çıkması kaçınılmaz olmaktadır.¹⁰⁰⁷ Bu noktada uygulama açısından getirilebilecek ilk tedbir, erişim sağlayıcıların (sahibinden.com/Akbank/BİMCELL) ve yer sağlayıcıların (TTNET, Vodofone/Turkcell) yükümlülüklerini düzenleyen 5651 sayılı Kanunda yapılacak eklemeler ile port bilgisi tutma zorunluluğu, NAT ve Dinamik IP adreslerinin gerçek kullanıcılarının tespiti noktasında daha gelişmiş veri kayıt sistemleri kullanılması benzeri yasal zorunluluklar getirilmesidir.

Bu aşamada bilişim teknolojilerinin yapısından kaynaklanan ikincil sorunun açıklanması yerinde olacaktır. Kanaatimizce suçta kullanılan IP/PORT bağlantısının alındığı internet aboneliğinin sahibi tereddütsüz olarak belirlenmiş olsa dahi bu tür bir verinin ceza muhakemesi anlamında yan delil olması gerekmektedir. Zira IP/PORT adresinin sahibi olmak failinin üzerine atılı suçu işlediğini doğrudan gösteren bir delil olmayıp suçun işlendiği zaman diliminde kullanılan IP adresinin bağlı olduğu internet aboneliğinin sahibi olmanın doğrudan delilidir. Bu bağlamda yan delil mahiyetinde olan IP/PORT eşleşmesi, ana deliller ile desteklenmediği takdirde tek başına cezalandırma için yeterli

---

¹⁰⁰⁷ Kaya, İnternetin Kontrolü, s.164.

değildir.¹⁰⁰⁸ Yargıtayın uygulamasında da IP/PORT adresinin yan delil olarak kabul edilmesi gerektiğine dair birçok örnek karar bulunmaktadır.¹⁰⁰⁹

Uygulamada NCMEC Raporu olarak bilinen (National Center For Missing and Exploited Childeren-Kayıp ve İstismar Edilen Çocuklar Ulusal Merkezi) raporlama ve suç ihbarı yöntemi ile doğrudan soruşturmacı birimlere yapılan çocuk istismarı ihbarları sonrasında başlatılan soruşturmalar neticesinde verilen mahkumiyet kararlarına Yargıtayın yaklaşımı, IP adresi sahibi olmanın tek başına ana delil olarak nitelendirilemeyeceği görüşünü destekler mahiyettedir.

'TCK'nın 226/4 ve 226/3. maddesinin 2. cümlesindeki suçların oluşabilmesi için, şiddet kullanılarak, hayvanlarla, ölmüş insan bedeni üzerinde veya doğal olmayan yoldan yapılan cinsel davranışlara ilişkin ya da içerisinde çocukların, temsili çocuk görüntülerinin veya çocuk gibi görünen kişilerin bulunduğu müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin, ülkeye sokulması, çoğaltılması, satışa arz edilmesi, satılması, nakledilmesi, depolanması, ihraç edilmesi, bulundurulması ya da başkalarının kullanımına sunulması gerekmektedir. Suçların sayılan bu seçimlik hareketlerinden depolama ögesi, bilişim alanında "bir bellek cihazına veriyi yerleştirmek veya saklamak" anlamına gelmektedir (www.tdk.gov.tr). Bir bilişim sisteminde depolamanın söz konusu olabilmesi için verilerin ileride yeniden

¹⁰⁰⁸ Dülger, Bilişim Suçları, s.352, 853, Ekici/Koruculu, Bilişim Sistemine Girme Suçu, s.595, Agin, s.20.

¹⁰⁰⁹ "Sanığın kullandığı bilgisayar üzerinde usulünce imaj alma işlemi yapılarak sonucunda çıkan veri bütünlük (hash) değerlerinin tespit edilmemiş bulunması, IP numarasının kullanılan bilgisayarı göstermeyip internetle olan bağlantıyı göstermesi, sanığın bilgisayarlarında yapılan incelemede, bu bilgisayar kütüğünden m...-k12.com adresine bağlantı yapıldığının tespit olunamaması "hack" programına rastlanmasının şikayetçiye ait siteye müdahale edildiğini göstermeyeceği, kesin delil bulunmadan varsayımlarla hüküm kurulamayacağı cihetle tebliğ namedeki bozma düşüncesine katılmamıştır." Yargıtay 8. CD, E. 2012/21817, K. 2013/25428, T.: 24.10.2013;

"Gerçeğin kuşkuyla yer vermeyecek şekilde ortaya çıkarılması açısından,..internet ilanının kime ait bilgisayardan yapıldığı ve hangi IP numarası üzerinden işlem yapıldığının belirlenmesi, bilgisayarın başka bir kişiye ait olması halinde bu kişinin tanık sıfatıyla dinlenerek sanık veya katılanla olan irtibatının sorulması, IP adresi araştırılırken de, internet protokol (IP) adresinin internet ya da herhangi bir TCP/IP protokolü (transfer kontrol protokol/internet protokol) kullanılan ağ üzerinden (örneğin ev içi ağ) haberleşecek olan cihazların alışverişleri esnasında birbirlerinin erişim adreslerini belirlemek amacıyla kullanıldığı, bir IP adresinin bir cihaza geçici bir süreyle atanabileceği gibi, o cihazın değişmeyen IP adresi olarak da kalabileceği, bu nedenle birincisi cihaza ait olan statik IP, diğeri ise boşta olup IP sağlayıcı tarafından istenildiğinde atanan değişken olarak adlandırılan IP olmak üzere iki tip IP adresi olduğu, günlük hayatta evlerde kullanılan ADSL modemlerin de benzer bir uygulamayı içerdiği, herhangi bir servis sağlayıcıya (örneğin Türk Telekom) abone olan kullanıcının, servis sağlayıcıdan statik IP adresi talep ettiği takdirde, aboneliği süresince internete her eriştiğinde bu statik IP ile erişmiş olacağı, kullanıcı statik IP adresi talebinde bulunmaz ise internete bağlandığı IP adreslerinin değişkenlik gösterebileceği, çünkü kullanıcının internet bağlantısı kopup yeniden geldiğinde ya da modemini yeniden başlatması aşamasında, servis sağlayıcının ilgili kullanıcının modeme o an boşta olup kullanılmayan IP adreslerinden birini atayabileceği, dolayısıyla aynı IP adresinin, değişik zamanlarda farklı kullanıcılara verilebileceğinin dikkate alınması.." Yargıtay 8. CD, E. 2018/1078, K. 2018/2485, T.: 08.03.2018 Uyap Bilgi Bankası.

kullanabilme amacıyla biriktirilmesi, tasnif edilmesi ve sanal ürünün niteliğine göre yeteri kadar bulundurulması gereklidir. Gelişen teknoloji ve sağladığı hizmetler karşısında depolama veya bulundurma işlemi, bilgisayar, telefon, kamera gibi araçların hafızasını oluşturan donanımlar, USB bellekler, CD-DVD, harici disk gibi eşyalar ile bulut (cloud) sistemlerinde gerçekleştirilebilir. Müstehcenlik suçunda ürünlerin depolanması veya bulundurulmasının söz konusu olabilmesi açısından, tek bir müstehcen ürünün tespiti bile yeterli olacaktır. Ancak kanunilik ilkesi gereği, depolama veya bulundurma eylem ve amacı olmaksızın, salt görüntülere bakmak, seyretmek veya dinlemek suretiyle bu suçlar işlenemez. Dolayısıyla bilgisayarların işletim sistemleri ile internet tarayıcılarının özellikleri gereği müstehcen verilerin bir internet sitesinin ziyaret edilmesi sırasında otomatik olarak ilgili sistem dosyasına geçici bir şekilde kaydedilmiş olması halinde iradi olmayan bu işlem nedeniyle kural olarak suçun manevi unsuru olan depolama veya bulundurma kastının varlığı söz konusu değildir. Fakat kullanıcı tarafından gizlenmek maksadıyla müstehcen verilerin bilerek sistem dosyaları arasına [geçici internet dosyaları (temporary internet files)] atıldığından veya internet sitelerini ziyareti sırasında görüntülerin otomatik olarak bu dosyalarda biriktiği bilincinde olan failin daha sonra bu dosyaları açarak görüntüleri yeniden kullandığının teknik olarak tespiti gibi halleri istisna olarak düşünmek gerekir.

Aynı şekilde, müstehcen görüntülerin, internet ortamından ya da başka bir yolla (örneğin başka bir şahıstan temin edilen video dosyasının flash bellek aracılığıyla bilgisayara atılması), seyretmek amacıyla indirip-yükledikten sonra silinmesi ile de suç oluşmayacaktır. Zira silinen bu verilerin ancak özel yazılımlar aracılığıyla geri getirilmesi mümkün olup yine depolama veya bulundurma kastı yoktur. Ancak, failde önceden depolama veya bulundurma iradesinin bulunup bulunmadığı kastının ortaya çıkarılması açısından, görüntülerin temin edildikten sonra ne kadar süre tutulduğu, görüntülerin sayısı, silinen veriler için ayrı bir tasnifleme yapıp yapılmadığı (örneğin özel isimler verilen klasörlerde tutma gibi), daha profesyonel kullanıcılar açısından, silinen verileri geri getirip tekrar tekrar kullanmak amacıyla sistemde özel bir yazılım bulundurulup bulundurulmadığı gibi hususların teknik olarak incelenip araştırılması gereklidir.

Bu açıklamalar ışığında, soruşturma aşamasında Başbakanlık Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu tarafından düzenlenen 15/12/2014 tarihli bilirkişi raporunda, sanığın bilgisayarından elde edilen fotoğrafların bir kısmında “çocukların cinsel ilişkide kullanıldığı” tespit edilmiş ise de; yine soruşturma aşamasında,

bilgisayar ve haberleşme, bilişim uzmanı olan bilirkişi tarafından düzenlenen 27/10/2014 tarihli raporda; sanığın bilgisayarından elde edilen pornografik görüntü ve filmlerin tamamının “temporary internet files” (geçici internet dosyaları) adlı klasörde bulunduğu, depolama yapılmadan internet üzerinden izlendiği ve geçici internet dosyalarına kaydedildiği” şeklindeki tespit karşısında tebliğnamedeki görüşe iştirak edilmemiştir.”¹⁰¹⁰

Yargıtay’a göre, NCMEC raporlarında failin tespitinde temel unsuru oluşturan çocuk istismarı içerikli görüntülerin aktarıldığı/paylaşıldığı IP/PORT adresinin alındığı internet aboneliğinin sahibi olmak tek başına mahkûmiyet için yeterli değildir. Karar içeriğinde dikkat çekilen hususlar kanaatimizce genel olarak bilişim sistemlerinin araç olarak kullanıldığı tüm suç tiplerine uygulanabilir. Somut delil tespiti için suç anında IP bağlantısının sağlandığı dijital materyal yetkin kolluk birimlerince incelenmeli, öncelikle ilgili dijital materyalin hash değeri¹⁰¹¹ tespit edilmiş olmalı, imaj alma işlemi¹⁰¹² usule uygun yapılmalı sonrasında uzman birimlerce ilgili dijital materyal incelenerek bilirkişi raporu düzenlenmesi gerekmektedir.

3.4.2. Kripto Para Borsalarının Denetimsizliği Sorunu ve Çözüm Önerileri

Kripto para veya kripto varlık merkezileşmiş finans ve ödeme sistemlerine tepki olarak doğan ve eşler arasında (P2P/peer to peer) ödemeyi sağlayan bir tür “merkeziyetsiz finans” sistemi olarak tanımlanabilir. Bu tür varlıkların karakteristik iki özelliği bulunmaktadır. Bunlar, merkezileşmemesi ve bir algoritma ile kriptolanmış olmasıdır. Bu varlıklar kriptolandığından kopyalanması da mümkün değildir.¹⁰¹³ Kripto paralarda

¹⁰¹⁰ Yargıtay 18. CD, E. 2018/5969, K. 2019/10900, T.: 19/06/2019 Uyap Bilgi Bankası.

¹⁰¹¹ Hash Değeri: Dosyaların parmak izi olarak nitelendirilebilir. Dosyalar çeşitli karmaşık algoritmalar ile taranır ve dosyanın benzersiz bir parmak izi çıkarılır. Adli bilişimde geçen bir zaman sürecinde bir depolama alanındaki bilgiler üzerinde değişiklik olup olmadığının anlaşılması için kullanılır. Dataya ilişkin olarak yapılan işlemler öncesinde ve sonrasında datanın hash değeri alınır. Eğer hash değeri işlem öncesinde ve sonrasında aynı ise datada herhangi bir değişiklik olmadığı, eğer hash değeri farklı ise datada değişiklik olduğu sonucuna varılabilir. Bkz. Özsoy, Bilişim Suçları, s.299; Dülger, Bilişim Suçları, s.823.

¹⁰¹² İmaj Alma: Veri depolama cihazlarındaki verinin başka bir veri depolama cihazına aktarılmasını ifade eder. Bkz. Özsoy, Bilişim Suçları, s.299; Dülger, Bilişim Suçları, s.823.

¹⁰¹³ Birtek, Fatih, Bursa, Fuat İdar, Malvarlığına Karşı Suçların (Hırsızlık, Yağma ve Dolandırıcılık Suçlarının) Konu Unsuru Bakımından Dijital Varlıklar, Ceza Hukuk Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 52, Ağustos 2023, s.235; Sarıkaya, Samet, Kripto Varlık Dolandırıcılığı, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 2, Temmuz 2023, s.560; Dülger, Murat Volkan, “Kripto Varlıkların Suç Gelirlerinin Aklanmasında Kullanılması ve Alınması Gereken Önlemler”, İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı: 1, Kasım 2024, s.46; Yardımcıoğlu, Mahmut / Şerbetçi, Gamze, “Bitcoin'in Yapısı ve Yasa Dışı Kullanımı”, Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:2, Sayı:4, Ekim 2018, s.166; Akbulut, Bilişim Suçları, s.81.

alacaklar ve diğer haklar gibi fiziksel olmayan bir varlık değeri olarak kabul edildiğinden dolandırıcılık suçunun konusunu oluşturabilmektedir. Kripto para birimlerinde, para hareketleri, doğrudan taraflar arasında gerçekleştiğinden ve merkezi kamu kurumlarının denetim veya düzenlemeleri sınırlı olduğundan yasa dışı işlemlerin ortaya çıkarılması ve kripto paranın el değiştirmesinin takibi oldukça güçtür.¹⁰¹⁴ Kripto para borsalarının yapısından kaynaklanan denetim zorluklarının da etkisi ile bu tür borsaların veya aracı kuruluşların ulusal düzeyde ciddi şekilde denetlendiğini veya regüle edildiğini söylemek mümkün değildir. Bu anlamda, kripto para borsalarının denetimsizliğinin uygulamada bazı olumsuz sonuçları görülmektedir.

Bunlardan birincisi, Türkiye’de kripto para borsası olarak faaliyet gösteren ve denetlenen aracı kuruluşların sistemlerine gelen parayı kripto varlığa dönüştürdükten sonra denetimsiz uluslararası borsalara¹⁰¹⁵ göndermesinde yasal bir engel bulunmamasıdır. Örneğin suçtan elde edilen malvarlığı değeri Türkiye’de merkezi bulunan ve soruşturmacı birimlerle bilgi paylaşımı yapan Binance/BTC Türk/Paribu benzeri aracı kuruluşa ait hesaba gönderilip kripto para satın alındıktan sonra, aynı aracı kuruluşun hesabındaki kripto varlığın Türkiye’de merkezi bulunmayan ve uluslararası borsada işlem gören bir aracı kuruluşa ait soğuk veya sıcak cüzdana¹⁰¹⁶ aktarmasına engel bulunmamaktadır. Bu durumda suçtan elde edilen ve aslında mağdura ait olan malvarlığı değerinin takibi imkansız hale gelmektedir.

Gelinen nokta itibariyle, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenen dolandırıcılık ve hırsızlık suçlarına ilişkin olarak Cumhuriyet Başsavcılıklarınca

---

¹⁰¹⁴ Akbulut, Bilişim Suçları, s.67.

¹⁰¹⁵ Kripto para borsaları biri merkezi kripto borsaları (CEX), diğeri merkeziyetsiz kripto borsaları (DEX) olmak üzere iki tür ticaret platformu bulunmaktadır.

CEX: Çevrimiçi kripto para alım satım platformudur. Merkezileştirildiği için merkezi bir otorite tarafından genellikle onu kuran şirket tarafından işletilmekte olan borsalardır. Bu borsalarda sisteme kaydolmak için müşterilerden kimlik ve iletişim bilgileri istenmektedir. En bilinen CEX kripto borsaları Coinbase, Binance, Bybit benzeri şirketlerdir.

DEX: Akıllı sözleşmeler aracılığıyla işlemleri yürüten ve bunları blok zincirine kaydederek güvenilir işlemlere olanak sağlayan borsalardır. Bir DEX tamamen blok zincir teknolojisi üzerinden çalışmaktadır. Bu tip borsalar merkezi olmayan yazılım tarafından kontrol edilen alıcılar ile satıcılar arasında köprü görevi gören borsalardır. Bu tür borsalarda müşteri özel anahtarlarını paylaşmadıkça kimliği bilinemez. Akbulut, Bilişim Suçları, s.78.

¹⁰¹⁶ Soğuk/Sıcak Cüzdan: Kripto paralar dijital ortamdaki kripto para cüzdanlarında saklanabilir. Kripto paralar bu cüzdanlara şifrelere kullanılarak yerleştirilmekte ve aynı şekilde şifreler aracılığıyla kullanılmaktadır. Çalışma mekanizmasına göre internete bağlı çevrimiçi cüzdan (sıcak cüzdan) veya internet bağlantısı gerektirmeyen çevrimdışı cüzdan (soğuk cüzdan) tercih edilebilmektedir. Sıcak cüzdanlar siber saldırıya açıktır. Soğuk cüzdanların ise yapıları gereği sadece kullanılmak istenildiklerinde çevrimiçi olması yeterlidir. Bkz. Akbulut, Bilişim Suçları, s.76.

yürütülen soruşturmaların neredeyse tamamına yakın bir kısmında, faillerin suçtan elde ettiği haksız menfaati hızlı bir biçimde önce yurt içinde merkezi bulunan aracı kuruluş (BTC Türk, Binance, Paribu) üzerinden kripto varlığa çevirdiği, sonrasında yine çok hızlı bir biçimde uluslararası borsada işlem gören kripto para borsasına aktararak takibini imkansız hale getirdiği gözlemlenmektedir. Yürütülen soruşturmalar kapsamında Cumhuriyet Başsavcılıklarının talimatı ile Emniyet Müdürlükleri bünyesinde kurulan Siber Suçlarla Mücadele birimlerince düzenlenen uzmanlık raporlarının sonuç kısmında genellikle, “X şahsın binance hesabına gelen para, binance bünyesinde olmayan uluslararası borsalarda işlem gören farklı bir sanal cüzdana aktarılmıştır” ifadesi yer almaktadır. Bu tür bir ifade suçtan elde edilen paranın takibinin artık mümkün olmadığı anlamına gelmektedir. Bu anlamda kripto para borsalarının denetimsizliği ulusal bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Kripto paranın aktarıldığı uluslararası borsada işlem gören soğuk/sıcak cüzdanın tespit edilememesi sorunu halen devam etmektedir.¹⁰¹⁷ Bu konuda yasal düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktadır.

Kripto para borsalarını denetimsizliğinin doğurduğu ikinci sorun, dijital ponzi yöntemiyle dolandırıcılık suçlarındaki artış olarak kendisini göstermektedir. Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılarak işlenen tüm dolandırıcılık suçlarında olduğu gibi, dijital ponzi sisteminde de failler, internetin yaygınlığını ve merkezi olmayan yapısını kullanarak sanal ortamda rahatlıkla ve denetimsiz bir şekilde gerçek amaçlarını gizleyerek sahte yatırım reklam ve tanıtımlarda bulunabilmekte ayrıca elde ettikleri haksız kazançları yine bilişim sistemlerinden faydalananak gizleyebilmektedirler.¹⁰¹⁸ Kanaatimizce kripto para borsalarının denetimsizliğinin ponzi yöntemini kullanan dolandırıcılara sağladığı en büyük avantaj, ponzi şemasının temel aldatıcı özelliği olan yüksek kar getiren bir faaliyet yürütüldüğü izlenimi uyandıracak sahte iş kolu mizansenini oluşturmada sağladığı kolaylıktır. Söz gelimi en ünlü ponzi şeması olan Madoff vakasında¹⁰¹⁹, yüksek kar elde

---

¹⁰¹⁷ Başbüyük, Blokzincir-Kripto Varlık, s.838; Dülger, Murat Volkan, “Kripto Varlıkların Suç Gelirlerinin Aklanmasında Kullanılması ve Alınması Gereken Önlemler”, İstanbul Aydın Üniversitesi aHukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı: 1, Kasım 2024, s.46.

¹⁰¹⁸ Bıkmaz, Dolandırıcılık Suçu, s. 147; Başbüyük, Blokzincir-Kripto Varlık, s.838; Dülger, Murat Volkan, “Kripto Varlıkların Suç Gelirlerinin Aklanmasında Kullanılması ve Alınması Gereken Önlemler”, İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı: 1, Kasım 2024, s.46.

¹⁰¹⁹ Netflix’te 2024 yılında yayınlanan Madoff belgeseli, ponzi yöntemi ile dolandırıcılık konusunda aydınlatıcıdır. Belgeselde, ponzinin başlangıcı, sürecin işleyişi, failinin eylemlerinin neden dolandırıcılık suçunu oluşturduğu, mağdurların sürekli kazanç sağlama güdülerine yapılan saldırı, sürekli kar elde edildiğine yatırımcıların nasıl ikna edildiği ayrıntılı olarak anlatılmaktadır. <https://www.netflix.com/search?q=mad&jbv=81466159>., Erişim Tarihi, 20.01.2025.

edilen iş kolu olarak borsa aracılık hizmeti gösterilmiş, yıllar boyunca yatırımcılara dağıtılan yüksek faizli aylık ödemelerin kaynağının borsada yapılan doğru yatırımlar olduğu bahanesi kullanılarak ponzi şeması maskelenmiştir. Oysaki kripto para borsalarının var olduğu günümüzde, dolandırıcıların bu kadar zahmete katlanıp borsada işlem gören şirket bilgisini, yatırım yapılan hisse senetlerini açıklayan içerik itibari ile sahte belgeler düzenlemesine dahi gerek kalmamıştır. Oluşturulacak basit bir ara yüz ile uluslararası borsalarda işlem gören ve yüzlerce farkı ismi bulunan alt coinlerde işlem yapıldığı ve kar elde edildiği, böylelikle yapılan aylık ödemelere kaynak sağlandığı mizansenin kullanılması yeterli olmaktadır. Böylelikle kripto paralar sayesinde ponzi şemasını kullanan dolandırıcılar, bir taraftan aslında ponzi şeması olan para toplama faaliyetlerini sanki kripto para borsalarında yatırım yapma faaliyeti gibi gösterebilmekte, diğer taraftan çok az uğraşı ile daha fazla mağdur aldatılabilmekte, kripto paralar üzerinden yatırımcılara vadettikleri yüksek kazançların elde edilmesine ilişkin gerçekte olmayan yatırım faaliyetlerini kolaylıkla perdeleyebilmektedir.¹⁰²⁰

Kripto para borsalarının denetimsizliği sorununun bir diğer yansıması Deepweb üzerinden yapılan ödemeler sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Deepweb, internette çeşitli teknik nedenlerle, açık hizmet veren geleneksel arama motorları tarafından ulaşılamayan, kapalı ve özel bir ağ sistemidir. Bu ağa ancak The Onion Routing sözcüklerinin baş harflerinden oluşan, Tor tarayıcısı ile anonim olarak ulaşılmaktadır. Tor tarayıcısıyla ağ katmanlarından oluşan çoklu sanal ortamda, tüm internet kullanıcılarının ulaşamadığı web sitelerine ve verilere erişilmektedir. Derin ağda yasal olmayan birçok içeriğe, internetin karanlık yüzünü betimleyen dark web katmanından onion ve clos uzantılı domainlerle ulaşılmaktadır. Bu çoklu sanal ortamlar; kurum ve şirketlerin veri tabanlarına, kişisel verilere, kredi kartı bilgilerine, sahte evrak ve belgelere yasa dışı ulaşımı mümkün kılmaktadır.¹⁰²¹ Deepweb olarak adlandırılan yasa dışı internet habitatında tüm ödemeler mutlaka kripto para ile yapılmaktadır.

Kripto para borsalarının denetimsizliği sorununa ilişkin olarak ilk çözüm önerimiz uluslararası işbirliğidir. Kripto paranın denetimsiz ve merkeziyetsiz yapısı ile para transferinin tüm dünyada anonim şekilde kolaylıkla gerçekleştirilebilmesi nedeniyle

---

¹⁰²⁰ Bulut, Dijital Ponzi, s.36.

¹⁰²¹ Bkz. Bahar, Atalay, “İkna Yoluyla Dolandırıcılık: Dolandırıcılık Faaliyetlerinde İkna ve Etkili İletişim Yöntemlerinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma” Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi, Sayı: 35, 2020, s.148; . Yardımcıoğlu, Mahmut / Şerbetçi, Gamze, “Bitcoin'in Yapısı ve Yasa Dışı Kullanımı”, Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:2, Sayı:4, Ekim 2018, s.181.

ulusal düzeyde alınan tedbirler kaçınılmaz olarak sonuçsuz kalmaktadır. Bu nedenle suçta kullanılan veya suçtan elde edilen kripto varlığın takibi ve el konulması noktasında kanaatimizce ilk olarak yapılması gereken uluslararası işbirliğinin geliştirilmelidir.

İkinci çözüm önerimiz, tıpkı 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile elektronik ödeme kuruluşlarının bir düzenleyici ve denetleyici üst kurul (SPK veya BDDK) bünyesinde toplanması gibi kripto para aracılık hizmeti veren şirketlerin de benzer bir yapıya kavuşturulmasıdır. Bu amaçla kripto varlık hizmet sağlayıcılar, SPK veya BDDK bünyesinde lisanslanmalı, denetlenmeli, hizmet şartlarını yerine getirmeyenlerin lisansları iptal edilmelidir.¹⁰²²

Üçüncü olarak uygulamayı ciddi oranda rahatlatacak çözüm önerimiz ulusal düzeyde hizmet veren kripto para borsalarına gelen paranın, kripto varlığa dönüştürülmesi ile bu paranın uluslararası kripto para borsalarına aktarılabilmesi için en az 24-72 saat geçmiş olması kuralının acil olarak uygulamaya sokulmasıdır. Halen her gün binlerce mağdurun milyarlarla ifade edilen malvarlığı değeri, dolandırıcıların eline geçmekte ve dakikalar içinde önce ulusal kripto para borsalarında kripto varlığa dönüştürülmekte sonrasında uluslararası kripto para borsalarına aktarılarak sistem dışına çıkarılmaktadır. Bilişim suçlarına ilişkin suçların mağdurlarının yapmış oldukları müracaatlar üzerine Cumhuriyet Başsavcılıklarınca başlatılan soruşturmalar kapsamında ivedilikle tüm şüpheli aktarım yapılan hesaplara bloke tedbiri uygulanmakta, bunun için gerekli yazışmalar yapılmaktadır.¹⁰²³ Ancak dolandırıcıların suçtan elde ettikleri haksız menfaati önce ulusal kripto para şirketindeki hesapta (BTC Türk, Binance, Paribu) kripto varlığa dönüştürmesi sonrasında da bloke uygulanması imkansız olan uluslararası kripto para borsasına aktarması birkaç dakika sürmektedir. Oysaki Cumhuriyet Başsavcılıklarınca ivedilikle uygulanmaya çalışılan bloke tedbiri, mağdurun dolandırıldığını anlaması, müracaat, ifade alınması, müzekkerelerin yazılması, talimatın bankaya ulaşması, bloke işleminin uygulanması işlemlerinin minimum birkaç saatlik bir süreç gerektirmesi nedeniyle ağır

¹⁰²² Tez yazım sürecinde, 13/03/2025 tarihinde SPK'nın çıkardığı 35/B.1 sayılı Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ ile kripto para kuruluşları yönetmeliği ile kripto para kuruluşları daha etkin olarak denetlenmeli lisanslanması için harekete geçilmiştir. Lisanslama işlemleri halen devam etmektedir.

¹⁰²³ Bloke işlemine ilişkin uygulamada aksine görüşler bulunmakla birlikte, kanaatimizce bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenen dolandırıcılık ve hırsızlık suçlarında şüpheli hesaplara uygulanan tedbir, CMK m. 123'de düzenlenen elkoyma tedbiri değildir. CMK m. 160 kapsamındaki Cumhuriyet Savcısının soruşturma işlemlerine ilişkin genel yetkisinden kaynaklanmaktadır.

kalmaktadır. Yapılacak regüle edici ve yasaklayıcı düzenlemeler ile ulusal kripto borsalardaki kripto varlığın, uluslararası kripto borsaya aktarılmasına 24-72 saat bekleme kuralı getirildiği takdirde Cumhuriyet Başsavcılıklarının 5271 sayılı CMK'nın 123, 127, 128, 131, 160 ve 161. maddelerinden kaynaklanan suçtan elde edilen malvarlığına el koyma yetkilerini kullanarak şüpheli hesaplara bloke uygulamasına imkan sağlanabilecektir.

Kripto paraların denetimsizliği sorununa ilişkin son çözüm önerimiz son on yıldır finansal sisteme dahil olan kripto para kavramının ceza hukuku anlamında tartışılmaya açılmasıdır. Bizce, blok zincir teknolojisi ile oluşturulan kriptolanmış sayısal verilerin parasal değerinin nereden kaynaklandığı noktasında doyurucu bir cevap yoktur. Blok zincir teknolojisinin doğuşu, gelişimi ve ayrıntıları halen belirsizdir. Bilindiği üzere kripto para ile elektronik (dijital) para kavramları aynı anlama gelmemektedir.¹⁰²⁴ Fiziki para kullanmak istemeyen ve bilişim sistemleri üzerinden tüm ekonomik faaliyetlerini yürüten şahısların hız, esneklik, kolaylık, talepleri dijital para ile de rahatlıkla karşılanabilir. Buna rağmen dijital para yerine, kripto para ile ödeme yapmak isteyen bir paydaşın doğrudan veya dolaylı, az veya çok, var olan bir yasadışılığı gizleme amacı ile hareket ettiği kabul edilmelidir. Bu bağlamda tarihe not düşmek adına¹⁰²⁵ belirtmek gerekir ise bizce kripto para nihayetinde uzun yıllara yayılan bir ponzi şemasıdır. Unutulmamalıdır ki tarihte birçok ponzi şemasının onlarca yıla yayıldığı görülmüştür. Sözgelimi Madoff'un ponzi sistemi çeyrek yüzyıl süren bir gizlenme becerisi göstermiştir. Blok zincir teknolojisinin de aslında bir ponzi şeması olduğu er veya geç anlaşılacaktır.¹⁰²⁶

---

¹⁰²⁴ Akbulut, Bilişim Suçları, s.68.

¹⁰²⁵ Akademik çalışmalarda, halen devam eden ponzi sistemlerinin ifşa edilmesinin örnekleri vardır. Sözgelimi, Çiftlik bank adı altında yapılan ponzi dolandırıcılığı 2015-2018 yılları arasında gerçekleşmesine rağmen, bu tür bir oluşumun kesinlikle ponzi olacağına dair 2015 yılında yayınlanmış çalışma bulunması dikkate değerdir. “*Sözde büyükbaş hayvan alımı ve süttten elde edilen gelirin dağıtılması. Bu tür dolandırıcılıkta; sisteme piyasadaki kaliteli bir süt ineğinin değeri kadar bir miktarla girilebilmekte ve günlük 30 litre süt elde edileceği, bunun 25 Lt.’sinin masraflara ayrılacağı ve geriye kalan 5 Lt.’nin yatırımcıya kar olarak iade edileceği vaat edilmektedir. Sözde “forex yatırımı”na göre çok daha iyi kurgulanmış olan süreç 39 aya yayılmak suretiyle muhakkak olan çöküş ötelenmeye çalışılmıştır.* Bu hususta bkz. Yılmaz, Ponzi Dolandırıcılığı, s.2

¹⁰²⁶ Bkz. Bitcoin neden Madoff tarzı bir ponzi şemasından daha kötüdür. <https://www.ft.com/content/83a14261-598d-4601-87fc-5dde528b33d0>., Erişim Tarihi, 10.01.2025.

3.4.3. Elektronik Ticaretin Denetimsizliğı Sorunu, Güvenli Ödeme Yönteminin Mecburi Hale Getirilmesi

İnternetin doğası gereğı tek merkezden kontrolünün mümkün olmaması, veri akışının diğer paydaşlar tarafından anonim olarak oluşturulması gibi nedenlerle veri girişinin denetlenmemesi olağandır. Zaten mevcut altyapı gereğince internete yapılan veri girişinin tamamının denetlenmeye çalışılması olumsuz neticeleri olan boşa bir çaba olacaktır.¹⁰²⁷ Ancak elektronik ticaret¹⁰²⁸ yapmak amaçlı olarak oluşturulduğu izlenimi veren ancak aslında dolandırıcılık kastı ile oluşturulan sahte internet ilanların denetimsizliğı sorunu ciddi boyutlardadır. Günümüzde elektronik ticaretin adeta yüz yüze ticaretin yerini alması gibi elektronik ticaret perdelemesi kullanılarak işlenen dolandırıcılık suçları da yüz yüze işlenen dolandırıcılık suçlarının yerine almıştır. Bugün gelinen noktada bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun işlenme yöntemleri arasında en yaygın olanının elektronik ticaret yöntemi olduğu söylenebilir. Elektronik ticaret yöntemiyle dolandırıcılık yapmanın farklı versiyonları bulunmakla birlikte, tüm versiyonların ortak paydası, internet üzerinden aslında elde olmayan bir ürün/hizmetin, satılacağı/kiralanacağı ilanı verilmesi, ilanı görerek iletişime geçen mağdurun aldatılması, mağdurun internet ilanında gördüğü ürün/hizmeti satın aldığını/kiraladığını düşünerek ödeme yapması, son olarak da ürün/hizmetin mağdura gönderilmeyerek haksız menfaat elde edilmesidir. Elektronik ticaretin günümüzde kapladığı hacim ve sosyal-ekonomik faktörler dikkate alındığında internet üzerinden ilan verme, internet üzerinden satış yapma, ödeme kabul etme, kargo ile ürün gönderme faaliyetlerinin kısıtlanması veya sıkı şekil şartlarına bağlanması mümkün gözükmemektedir. Bu bağlamda elektronik ticaret yöntemiyle dolandırıcılık suçlarının engellenmesi, faillerinin etkin bir biçimde soruşturulması ve cezalandırılması noktasında getirilecek çözüm kanaatimizce internet üzerinden yapılan alım-satım akitlerinde, alıcının ödeme yapma ediminin kontrolünün sağlanmasıdır. Bunun için de güvenli ödeme sisteminin zorunlu hale getirilmesi gerekmektedir.

Güvenli ödeme sistemi zorunlu hale getirildiğı takdirde, alıcı ödemeyi internet üzerinden ürün ilanı verilmesine aracılık eden satış (sahibinden.com/marketplace/dolap/letgo)

¹⁰²⁷ Kaya, İnternetin Kontrolü, s.164.

¹⁰²⁸ 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 2/1-a maddesinde elektronik ticaret, “fiziki olarak karşı karşıya gelmeksizin, elektronik ortamda gerçekleştirilen çevrim içi iktisadi ve ticari her türlü faaliyet” şeklinde tanımlanmıştır.

şirket hesabına yapacak, sonrasında ilana konu ikinci el/sıfır ürün alıcıya ulaştığında, alıcının vereceği onay ile aracı platformun şirket hesabında askıda bekleyen para satıcıya yine satış platformu şirket tarafından gönderilecektir.

Aslında uygulamada halen mevcut olan güvenli ödeme yöntemleri bulunmaktadır. Sözgelimi 27/08/2024 tarihli ve 32645 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmeliğin 26. ve 33. maddelerindeki bağlayıcı hükümler doğrultusunda noterde yapılan araç alım-satımlarında güvenli ödeme yönteminin kullanılması 27/09/2024 tarihinden itibaren zorunlu hale getirilmiştir.¹⁰²⁹ Böylelikle uygulamada çok sık görülen ve aslında TCK'nın 158/1-f maddesindeki suçu oluşturan sazan sarmalı yönteminin¹⁰³⁰ büyük ölçüde engellenmesi mümkün hale gelmiştir. Ayrıca bazı özel elektronik ticaret siteleri de uzun yıllardır, çifte teyit ile ödeme yapan ara yüzleri kullanmaktadır. Örneğin nadirkitap¹⁰³¹ isimli internet sitesi tüm Türkiye'deki sahafların internet üzerinden ikinci el kitap satışı yapmak için bir araya geldiği geniş kapsamlı bir platformdur. Sitenin ara yüzü kullanılarak Türkiye'nin herhangi bir yerindeki sahafların raflarındaki ikinci el kitaplar, fotoğrafları üzerinden incelenebilmekte, sonrasında sepete ekleme ve ödeme adımları takip edilerek satın alınabilmektedir. Ancak sitenin diğer ikinci el satış platformlarından farkı, ödemenin ilk olarak nadirkitap şirketinin banka hesabına yapılmasının zorunlu olmasıdır. Sitede yer alan ve nadir kitap platformu aracılığıyla kitap satışı yapabilen sahafların bireysel hesaplarına ödeme yapılması söz konusu değildir. Sitenin ara yüzü üzerinden satın alınan kitaplar alıcıya ulaştığında, alıcının onay vermesi veya üç gün sessiz kalması halinde nadirkitap şirketi hesabında zaten askıda duran parayı, kitap satışını yapan sahafa aktarmaktadır.

Kanaatimizce, nadirkitap isimli özel sitedeki çifte teyit gerektiren ara yüz uygulaması belirli bir miktarın üzerinde satış hacmi bulunan tüm internet satış platformları için

---

¹⁰²⁹ 27.08.2024 tarihli ve 32645 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmeliğin 26. ve 33. Maddeleri; işletmelerin ve diğer gerçek veya tüzel kişilerin ikinci el motorlu kara taşıtı satışlarında ödemenin bir kısmının veya tamamının nakit, (havale, EFT, FAST) veya Bakanlıkça belirlenen diğer ödeme yöntemleriyle yapılması halinde taşıt satış bedelini, Bakanlıkça yetkilendirilen kuruluş tarafından taşıt mülkiyeti ile satış bedelinin eş zamanlı el değiştirmesini sağlayacak şekilde oluşturulan elektronik sistem üzerinden ödenmesi öngörülmüş olup, aynı Yönetmeliğin 33'üncü maddesiyle ise Güvenli Ödeme Sisteminin işletmeler bakımından 27.08.2024 tarihinde, diğer gerçek veya tüzel kişiler bakımından ise Yönetmeliğin yayımı tarihinden bir ay sonra (27.09.2024) kullanılması zorunlu hale getirilmiştir. Bkz. <https://portal.tnb.org.tr/Sayfalar/GuvenliOdemeHiz.aspx>

¹⁰³⁰ Sazan sarmalı yöntemi için bkz. 2.1.4.5.

¹⁰³¹ <https://www.nadirkitap.com/>, Erişim Tarihi, 05.05.2025.

zorunlu hale getirilmeli, kullanıcılara güvenli ödeme yöntemi olmaksızın ödeme yapma seçeneği sunulmamalıdır. Zaten çifte teyit içeren güvenli ödeme uygulamasına ilişkin yazılımlar noterde araç satışında uygulanmaktadır. Ticaret Bakanlığı noterde araç satışları için getirdiği güvenli ödeme zorunluluğunun alanını genişletmeli ve belirli bir satış hacminin üzerinde cirosu olan satış platformları üzerinden verilen elektronik ticaret ilanları için güvenli ödeme yöntemi zorunlu olmalıdır. Örneğin Sanayi ve Ticaret Bakanlığının çıkaracağı yönetmelik ile aylık cirosu 1.000.0000 TL üstünde olan ve internet üzerinden ürün veya hizmet satışı yapan özel şirketler, (sahibinden.com, letgo, dolap, marketplace vb) güvenli ödeme uygulamasını aktif olarak kullanmak zorunda bırakılmalıdır. Aksine hareket edilmesi halinde ciddi idari para cezaları öngörülmelidir. Böylelikle yaşanan dolandırıcılık vakalarının önleyici tedbirler ile azaltılması söz konusu olacaktır.

Aslında, dolandırıcıların güvenli ödeme ara yüzünün sahtesini oluşturarak yine haksız menfaat elde etmeye devam edecekleri noktasında bir tereddüt yoktur. Hatta sahibinden.com sitesinin tercihe dayalı olarak kullanıcılarının hizmetine sunduğu güvenli ödeme linkinin sahtesinin oluşturulması suretiyle gerçekleştirilen dolandırıcılık vakaları halen yargısal kararların konusunu oluşturmaktadır. Dolayısıyla kanaatimizce dolandırıcılık suçuyla mücadelenin ve suç işlemeyi engelleyici tedbirler oluşturma'nın aslında sadece dolandırıcıların bir sonraki hamlesi için aşılacak bir engel getirmek olduğu kabulü ile hareket edilmeli ve yılgınlık gösterilmemelidir.¹⁰³²

3.4.4. Diğer Paydaşların (Bankalar, Telekomünikasyon Firmaları, Elektronik Para Kuruluşları, E-Ticaret Siteleri, Sosyal Medya Platformları) İşlemlerinden Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçlarının işlenmesinde fail ile mağdurun yüz yüze gelmesi oranı çok düşük olduğundan bu tür suçlarda fail ile mağdur arasındaki irtibat GSM hattı veya internet tabanlı iletişim programları üzerinden sağlanmakta, haksız menfaat mobil bankacılık üzerinden mağdura

¹⁰³² “ ..Müştekinin Facebook Marketplace’de satılık telefon ilanı gördüğü, ilanda belirtilen numarayla WhatsApp üzerinden şüpheliyle iletişime geçtiği, görüştüğü şüpheli ile satın alma hususunda 10.000 TL karşılığında anlaştığı, şüphelinin kendisine sahibinden.com güvenli ödeme linki gönderdiği, anlaştıkları parayı şüphelinin bildirdiği Baran...’a ait banka hesabına gönderdiği, akabinde sahibinden.com yetkilisi olduğunu söyleyen bir şahıs tarafından arandığı, bu şahsın paranın askıda kaldığı bahanesiyle parayı tekrar göndermesini istemesi üzerine dolandırıldığını anladığı...” Ankara BAM 11. CD, E. 2024/755, K. 2025/23, T.: 14.01.2025 Uypap Bilgi Bankası.

yaptırılan havale işlemi ile gerçekleşmektedir. Dolayısıyla suçun faillerinin tespiti açısından çoğu zaman soruşturmacı birimlerin elindeki veriler, iletişimin sağlandığı GSM hattı, IP/PORT adresinin alındığı internet aboneliğinin bağlı olduğu GSM hattı, para aktarımı yapılan banka hesabı, banka hesabına tanımlı olan ve mobil bankacılığa girişte kullanılan GSM hattı bilgisi ile sınırlı olmaktadır. Bu nedenle özel şirketler tarafından tutulan ve talep edildiğinde soruşturmacı birimlere sunulan suçta kullanılan GSM hattı bilgisi, banka hesap bilgisi veya banka hesap hareketleri bilgisinin tereddütlere mahal vermeyecek ölçüde kesin kurallara bağlı olarak oluşturulmuş ve saklanmış olması ciddi önemi haizdir.

GSM hattı çıkarma ve banka hesabı açma işlemlerinin sıkı şekil şartlarına bağlanmasının dolandırıcılık suçuna ilişkin soruşturmalara sağlayacağı birinci olumlu katkı emek/zaman tasarrufudur. Sıkı şekil şartları sayesinde, hakkında soruşturma yürütülen GSM hattı veya banka hesabı sahibi şüphelilerin, suça konu GSM hattı veya banka hesabının bilgisi ve izni dışında çıkarıldığı veya açıldığı şeklindeki savunmalarının önüne geçilmiş olacak böylelikle dolandırıcılık suçunun gerçek faillerinin tespiti amacıyla yapılan araştırmada soruşturmacı birimlerin ciddi emek/zaman kaybına uğraması engellenecektir.

Ancak kanaatimizce özel firmaların GSM hattı çıkarma ve banka hesabı açma işlemlerine ilişkin sıkı şekil şartları uygulamasının asıl önemli faydası durumsal önleme teorisi ile açıklanabilir. Bu teoriye göre suç işleme niyeti olan kişinin yakalanma ihtimalini yüksek görmesi halinde suç işlemekten vazgeçme olasılığı bulunmaktadır.¹⁰³³ Bu açıdan bakıldığında, bilişim sistemleri üzerinden işlenen dolandırıcılık ve hırsızlık suçlarında, soruşturmacı birimleri faile götüren banka hesap bilgisi ve GSM hattı bilgisinin sıkı şekil şartlarına bağlı olarak oluşturulması, suç işleme niyeti olan kişilerde er veya geç yakalanacakları ve yapacakları yasa dışı eylemlerinin cezasız kalmayacağı algısı oluşturulabilir. Dolayısıyla alınacak tedbirler, dolandırıcılık suçlarının işlenmeden önlenmesine de katkı sağlayabilir.

Bu amaçla alınması gereken tedbirler sınırlı sayıda olmamakla birlikte şu şekilde sıralanabilir:

---

¹⁰³³ Durumsal Önleme teorisi: “Suçun önlenmesinde, cezai yaptırımların yanı sıra suçun işlenmesine neden olan yapıların bozulması (olanak hırsız yapar) gerekir. Bkz. Demirbaş, Timur, “Suçun Önlenmesi”, Yaşar Hukuk Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Şubat 2019, s.70; Suçun önlenmesi teorileri arasında en çok rağbet görenin durumsal suç önleme teorisidir. Bu teoriye göre özetle, çok sayıda önleyici teknikler veya önlemler önerilerek güvenliğin iyileştirilmesini hedeflemektedir. Ayrıntılı anlatım için Bkz. Kızmaz, Zahir, “Suç Nasıl Önlenebilir ?, Bütüncül Bir Model Gereksinimi”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 46, Aralık 2019, s.292.

- Bankalar ve elektronik para kuruluşlarının hesap açılış işlemleri ve banka hesaplarına tanımlanan GSM hattı bilgisi¹⁰³⁴ oluşturma işlemleri çok sıkı şartlara bağlanmalıdır. Banka hesabı açmak isteyen gerçek kişi ile banka hesabına tanımlı GSM hattı sahibi mutlaka aynı kişi olmalıdır. Hesap açılışları tüzel kişi adına yapıldığında tanımlı GSM bilgisi tüzel kişinin imza yetkilisi gerçek kişi adına olmalıdır. İnternet bankacılığına tanımlı GSM mutlaka mağdurun kendisi tarafından bankaya gidilerek tanımlanmalıdır. Hesap açılışları banka şubesine gitmeden mobil bankacılık üzerinden yapılmak istendiğinde mutlaka müşteri temsilcisi ile hesap açılış yapmak isteyen kişi görüntülü olarak canlı yayında görüşmeli, hesap açmak isteyen kişinin görüşme sırasında kimlik belgesini görünür şekilde elinde tutması zorunlu tutulmalıdır.¹⁰³⁵
- Karekod ile para çekmede parmak izi kuralı getirilmelidir.¹⁰³⁶
- Yabancı uyruklu şahıslar üzerine kayıtlı olan ancak büyük ölçüde hayali yabancı uyruklu şahıslar adına çıkarılmış olan sayıları milyonlarla ifade edilen GSM hatları (Patates hatlar)¹⁰³⁷ ivedilikle iptal edilmeli, yabancı uyruklu şahısların GSM hattı çıkarma işlemleri, mernis adresi zorunluluğu/ hat sayısını sınırlama benzeri sıkı şartlara bağlanmalıdır. Bu konuda telekomünikasyon şirketlerinin hat çıkarma işlemlerine ilişkin sorumlulukları arttırılmalı, GSM hat sahibinin izinin kaybedilmesine neden olan telekomünikasyon şirketlerinin kusursuz sorumluluğunu içeren idari para cezaları öngörülmalıdır.

¹⁰³⁴ Mobil bankacılığın hızı ve yaygınlığı nedeniyle uygulamada, banka hesaplarını suçta kullanılacağını bilerek kiralayan şahıslar artık hesap kiralama işlemini, fiziki banka kartlarını teslim ederek gerçekleştirmeyip büyük ölçüde internet bankacılığına tanımlı GSM hattı ve mobil bankacılık giriş şifrelerinin teslim ederek gerçekleştirmektedir. Bu nedenle bu tür soruşturmalarda internet bankacılığına tanımlı GSM bilgisi ciddi öneme haizdir.

¹⁰³⁵ Böylelikle müşteri temsilcisi hem online görüşme ile hesap açılış yapmalı hem de kimlik belgesi üzerinden doğrulama gerçekleştirildiğinden, soruşturmalarda kişilerin izni ve bilgisi dışında adına banka hesabı açıldığı, düşürdüğü cüzdanın bulan şahısların adına hesap açtığı veya GSM hattı çıkardığı savunmalarının önüne geçilmiş olacaktır.

¹⁰³⁶ Karekod ile para çekiminde iki şart mutlaka bulunmak zorundadır. 1) Para çekilen hesabın sahibinin sisteme tanımladığı GSM hattı ve 2) Tanımlı GSM hattının takılı olduğu akıllı telefonda kurulu mobil bankacılık uygulaması. Bu ikisi olmadan fotoğrafla, linkle vs QR para çekimi yapılamaz. Karekod sadece mağdura ait akıllı telefona ve mağdura ait internet bankacılığına tanımlı GSM hattına gelebilir. https://www.tbb.org.tr/sites/default/files/kitaplar/tbb-dolandiricilik-bilgilendirme-hakla-acik-edergi_0.pdf, Erişim Tarihi, 30.03.2025.

¹⁰³⁷ Patates tabiri uygulamada kullanılmaktadır. “müşteki Selma...’nın “Instagram” isimli sosyal medya platformunda gördüğü kiralık villa ilanı için patates hat olarak tabir edilen 0541 ...numaralı GSM hattı ile iletişime geçtiği, GSM kullanıcısının yönlendirmesi ile nişanlısı Emre..’in hesabından sanık’a ait İNG Bank’taki hesabına 07/05/2023 tarihinde parça parça olmak suretiyle toplamda 28.385 TL’nin gönderildiği..” Konya BAM 8. CD, E. 2024/3569, K. 2025/728, T. 12.02.2025 Benzer Kararlar: İzmir BAM 27. CD, E. 2024/705, K. 2025/1639, T. 22.04.2025; İstanbul BAM 34. CD, E. 2021/2922, K. 2025/507, T. 26.02.2025 Uyap Bilgi Bankası.

• İnternet üzerinden sipariş ile ürün gönderimi yapan tüm firmalara teyitli bilgi girişi sistemi oluşturulması zorunlu olmalıdır. Firmaların bu konudaki hataları cezalandırılmalıdır. Faili meçhul kalan birçok soruşturma dosyasında internet üzerinden sipariş verilen ürünü teslim alacak kişinin kimlik bilgileri uydurma olarak girilmekte, sadece siparişi veren ve GSM hattı sahibi üzerinden şüpheliye ulaşma imkanı kalmaktadır. Ancak bu tür dosyalarda, siparişi veren GSM hattı genellikle yabancı uyruklu şahıs adına kayıtlı çıktığından ya da hayali bir isim adına oluşturulduğundan şüphelilerin tespiti mümkün olmamaktadır. Bu konudaki çözüm önerimiz, siparişi veren kişinin ismi, ödeme yapılacak hesap/kart sahibi bilgisi ile GSM hattı sahibinin bilgisinin aynı olmasının zorunlu hale getirilmesidir. Örnek üzerinden açıklamak gerekir ise yemeksepeti, getir, trendyolyemek gibi uygulamaların, sipariş alma işlemi sırasında adrese teslim edilecek siparişi veren GSM numarası ile adrese yapılacak teslimat alacak kişinin kimlik bilgisini karşılaştırması ve teyit etmesi zorunlu hale getirilmelidir. Bu konuda Sanayi ve Ticaret Bakanlığının düzenleyici, yasaklayıcı kurallar getirmesi ve yaptırımlar öngörmesi gerekmektedir.

• Bir diğer çözüm önerimiz yapay zeka ve makine öğrenmesi¹⁰³⁸ uygulamalarının yasal düzenlemeler ile bankacılık sistemine dahil edilmesi ve zorunlu hale getirilmesidir. Suçu önleyici tedbirler kapsamında yapay zeka ve makine öğrenmesi içeren yazılımlar kullanılarak banka ve elektronik para kuruluşlarında tanımlı tüm hesaplar sistem üzerinden yapılacak veri analizi şeklindeki yapay zeka destekli tarama metodu ile incelenmeli, şüpheli hesap hareketlerinin tespiti halinde şikayet veya yargısal karar beklenmeksizin ilgili banka hesabına fraud blokesi¹⁰³⁹ konulmalı veya geçici süreyle

---

¹⁰³⁸Yapay Zeka: İnsan zekasının sadece insan zekasının algılama ve sorun çözme yeteneklerini taklit etmeyip onu tasarlayan ve programlayan kişiden bağımsız olarak algoritmalar sayesinde bilgi edinmeyi ve değişen şartlara kendini uyarlamayı başarmakta ve bunlara göre hareket edebilmektedir. Yapay zekanın deneyimlerden hareketle kendi başına hareket etmesi “makine öğrenmesi” ve “derin öğrenme” ile mümkün olmaktadır.

Makine Öğrenmesi; Makine öğrenmesinde program, sisteme kaydedilen veri ile öğrenebilir, yeni verilere adapte olabilir, programlanmasına gerek olmadan karar verebilir ve sonraki adımları tahmin edebilir. Makine öğrenmesinde geçmişe dayalı tecrübeler ile gelecek tahminlerini değerlendirerek davranış geliştiren bir program söz konusudur. Bkz. Balcı, Murat / Çakır, Kerim, “Yapay Zeka Kullanarak İşlenen Dolandırıcılık Suçu ve Dolandırıcılığın Yapay Zeka ile Tespiti”, Ceza Hukuku Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 52, Ağustos 2023, Sayfa: 209-230; s.227 (Balcı/Çakır, Yapay Zeka);

Yapay Zeka ve Makine Öğrenmesi kavramlarının tanımına ilişkin olarak ayrıca bkz. Babayiğit, Beşir, “Deepfake’in Ceza Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi ve De Lege Ferenda Öneriler”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 25, Sayı: 4, Ekim 2021, s.659.

¹⁰³⁹ Fraud Blokesi; Banka tarafından yapılan değerlendirmede, gerçekleştirilen bankacılık işleminin şüpheli veya rutin dışı olduğu kanaatinin oluşması halinde, banka tarafından kurumsal zararın veya müşteri zararını engellemek amacıyla para aktarma işlemine resen uygulanan bloke olarak tanımlanabilir.

hesabı askıya alma tedbiri uygulanmalıdır.¹⁰⁴⁰ Örnek üzerinden açıklamak gerekirse, Sakarya'nın bir köyünde yaşayan ve sigortalı bir işi olmayan şahsın, banka hesabındaki haftalık/günlük 10 milyon TL'lik para giriş çıkışı, hesabın bulunduğu bankanın daha önceden sistemine entegre ettiği yapay zeka destekli şüpheli işlem süzgeci algoritmasına takılmalı, herhangi bir ekonomik geliri olmayan bir kişinin hesap hareketlerindeki olağan dışılık önceden sisteme yüklü parametreler ile oluşturulan algoritma tarafından şüpheli işlem olarak değerlendirilmeli ve şüpheli işlem yoğunluğu tespit edilen hesap 24-72 saat askıya alınmalıdır. Yine bu konuda bankalar ve elektronik ödeme kuruluşları ile ortak bir mutabakat sağlanmalı, bu tür yapay zeka kurulumu veya insanlı denetim zorunlu hale getirilmelidir. Böylelikle ciddi hak kayıplarına neden olan dolandırıcılık vakalarının büyük çoğunluğu işlenmesine fırsat verilmeden engellenebilecektir.

Kanaatimizce bu konuda iki tür yasal düzenleme yapılabilir. Bunlardan birincisi özel sektördeki paydaşları denetleyen ve düzenleyen kurumlar (SPK, BDDK, TCMB, MASAK) aracılığıyla dolandırıcılık suçlarını engelleyici yapay zeka ve makine öğrenmesi uygulamalarının kullanımı, yönetmelik ile zorunlu hale getirilmeli, ayrıca zorunlu kılınan tedbirleri almayan bankalar ve finans kuruluşları hakkında idari para cezaları öngörülmelidir.

İkinci olarak suça karışan banka hesabını askıya alma işlemlerinin yasal zemine kavuşturulması amaçlı olarak CMK'da şüpheli hesap hareketlerinin tespiti halinde "ilgili banka hesabını geçici süreyle (24-72 saat) askıya alma" adı altında mevcut el koyma tedbirinin melez bir modeli tanımlanmalıdır. Böylelikle 5271 sayılı CMK'nın 123, 127, 128 ve 131 maddeleri ile 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasına Dair Kanun'un 17. maddesinde tanımlanan suçtan elde edilen haksız menfaate el koyma tedbirinin hangi hallerde uygulanabileceğine dair uygulamada yaşanan tereddütler giderilmelidir.

"müştekinin güven duyarak, tüm istenilen bilgileri verdiği, hesabından 3.900 TL'nin sanığın hesabına EFT yapıldığı, bu arada bankanın olayın farkına varması üzerine, "fraud blokesi" ile parayı bloke ederek sanığın hesabına geçmesini engellediği, paranın müştekiye iade olunduğu, bu şekilde sanığın üzerine atılı nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediğinin iddia olunduğu" İstanbul BAM 22. CD., E. 2020/3175, K. 2022/2028, T.: 11.10.2022 Uyarı Bilgi Bankası.

¹⁰⁴⁰ Balcı/Çakır, Yapay Zeka, s.223

3.4.5. İnternet Bankacılığı Kullanılarak İşlenen TCK 142/2-e ve TCK m. 245/1 Suçlarında Banka Tüzel Kişiliğinin Mağdur Kabul Edilmemesi Sorunu

Bilişim sistemleri kullanılarak işlenen suçlara ilişkin olarak yürütülen soruşturmalarda karşılaşılan sorunların çözümü noktasında bir diğer önerimiz bankaların soruşturma ve kovuşturma evresindeki taraf sıfatlarına ilişkindir. 17.11.2009 tarihli CGK kararı¹⁰⁴¹ ile mobil bankacılık üzerinden hesap sahibinin bilgisi ve rızası dışında yapılan havale işlemlerinde aktarıma konu olan veri olmakla birlikte, verinin aslında malvarlığı değerini temsil ettiği, bu nedenle hırsızlık veya başkasına ait banka veya kredi kartının kötüyle kullanılması suçlarının oluşacağı içtihadı oluşturulmuştur. Aynı kararın diğer bir sonucu da bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenen TCK m. 142/2-e ve TCK m.245/1 suçlarının mağdurunun, internet bankacılığı sistemine izinsiz giriş yapılan banka tüzel kişiliği olmayıp, banka hesabının veya kredi kartının sahibi gerçek veya tüzel kişi olarak belirlenmesidir. Bu tespite katılmayan Ketizmen'e göre; veri şeklinde saklanan ve bilişim sistemlerine izinsiz girilerek çalınan paranın mülkiyeti ve ayrıca her türlü nef-i ve hasarı (yarar ve zararı) mutlak suretle bankadadır. Hesap sahibinin sadece bankadan alacak hakkı söz konusudur. Bu nedenle internet bankacılığına sızılarak gerçekleştirilen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunun (TCK m. 142/2-e)¹⁰⁴² mağduru, ilgili banka olmalıdır. Bu nedenle, Yargıtay CGK'nın 17.11.2009 tarihli kararı, suçun mağdurunu internet bankacılığına tanımlı hesabın (kredi kartının) sahibi olarak belirlenmesi yönünden hatalıdır.¹⁰⁴³ Kanaatimizce de internet bankacılığı kullanmak suretiyle gerçekleştirilen TCK m. 142/2-e ve 245/1 suçlarının mağduru, sanal banka hesabının sahibi olan gerçek kişi yerine internet bankacılığı sistemini kuran ve mobil şube adıyla müşterilerinin hizmetine sunan ilgili banka olmalıdır.

Ancak Yargıtay CGK'nın 17.11.2009 tarihli kararı ve sonraki istikrarlı uygulaması görüşümüzün aksinedir.¹⁰⁴⁴ Bu nedenle yasal düzenleme yapılarak internet bankacılığı

¹⁰⁴¹ Yargıtay CGK, E. 2009/11-193, K. 2009/268, T.: 17.11.2009 Uyap Bilgi Bankası.

¹⁰⁴² Yorum yoluyla yaptığımız değerlendirmede, kanaatimizce yazarın TCK m.142/2e için yaptığı tespit TCK m. 245/1 için de geçerlidir.

¹⁰⁴³ Bkz Ketizmen, İnternet Bankacılığı, s. 1013.

¹⁰⁴⁴ “Dava dosyasına göre, sanığın, Bimeks A.Ş'nin internet üzerinden satış yapan sitesine, l-man@hotmail.com, adunn@hotmail.com, bab_34@hotmail.com isimli e posta adresleri ile üye olarak, 07.02.2013 ile 10.02.2013 tarihleri arasında mağdurlara ait kredi kartı bilgilerini kullanmak suretiyle bir çok alışveriş yaptığı iddiasına ilişkin olarak; 5237 sayılı Kanunun 245 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun mağduru kart sahibi olup, yargılamaya konu olayda kullanılan kredi kartlarının farklı mağdurlara ait olması ve mağdur Arzu'ya ait

veya sanal pos cihazları kullanılarak işlenen TCK'nın 142/2-e ve 245/1 maddelerinde düzenlenen suçlara ilişkin yargılamalarda, banka hesabını açan veya kredi kartını veren banka tüzel kişiliğinin suçun mağduru kabul edilmesi gerektiği açıkça belirtilmelidir. Böylelikle bankaların veya finans kuruluşlarının sistemlerine yapılan sızmalara ilişkin olarak daha dikkatli davranması, daha ciddi tedbirler alması söz konusu olabilecektir.

3.4.6. Dolandırıcılık Suçuna İştirak Etmeksizin Banka Hesaplarının Suçta Kullanılmasına İzin Veren veya Banka Hesaplarını Kiralayan Şahısların Hukuki Statüsünün Açıklığa Kavuşturulması

Yüz yüze işlenmeyen dolandırıcılık suçlarına (TCK m. 158/1-f-1) ilişkin yargılamaların tamamına yakın bir kısmında, mağdurla irtibat kuran, hileli davranışları sergileyen ve haksız menfaat elde eden gerçek failler, suçun icra hareketlerini gerçekleştirirken yabancı uyruklu şahıslar adına kayıtlı GSM hatlarını (patates hatlar) kullanmakta, mağdur ile yüz yüze gelmedikleri bir mizansen seçmekte (e-ticaret- sosyal medya- sosyal mühendislik- phishing vd.), üçüncü şahıslardan kiraladıkları banka hesaplarına para gönderilmesini istemekte, mağdurun gönderdiği parayı kripto varlığa çevirmekte, böylelikle suç yolunun (iter criminis) hiçbir aşamasında gerçek kimliklerine ilişkin iz bırakmamaktadır. Uygulamadaki soruşturmaların neredeyse tamamını oluşturan bu tür bir kurguda, hileli davranışlarla mağdurun iradesini sakatlayarak haksız menfaat elde eden gerçek faillere ulaşılmamaktadır.

Gelinen noktada şu an devam eden ve sevk maddesi TCK'nın 158/1-f-1 maddesi olan kovuşturma dosyalarındaki sanıkların neredeyse tamamı nitelikli dolandırıcılık (TCK m. 158/1-f-1) suçunun unsuru olan hileli davranışların sergilenmesine iştirak etmemekle birlikte, hileli davranışları sergileyen ve haksız menfaat elde eden asıl faillere, banka hesaplarını dolandırıcılık suçunda kullanılacağını bilerek kiralayan böylelikle nitelikli dolandırıcılık suçunun işlenmesine katkı sağlayan kişilerdir.

Uygulayıcıların büyük çoğunluğu aslında yargıladıkları şahısların (komisyoncu) dolandırıcılık suçunun icra hareketlerini gerçekleştiren, suçtan elde edilen haksız menfaati uhdesine geçiren ancak kendisini gizlediği için yakalanamayan asıl fail olmadığını bilmektedir. Bununla birlikte gerçek faillere ulaşmak mümkün olmadığından

---

kredi kartının ise farklı tarihlerde kullanılması karşısında, sanığın eyleminin her bir mağdura karşı ayrı suç oluşturduğu..” Yargıtay 8. CD, E. 2024/24269, K. 2025/2185, T.: 18.03.2025 Uyap Bilgi Bankası.

eldeki somut delillere göre suçta kullanılan banka hesabının sahibi olduğu tartışmasız olan şahıs (komisyoncu) hakkında iddianame tanzim edilmekte, yapılan yargılama neticesinde “komisyoncu” tabir edilen şahıs, tüm dolandırıcılık suçunun icra hareketlerini gerçekleştirmiş gibi kabul edilerek ceza verilmektedir.

Yargıtayın ve İstinaf Mahkemelerinin bu konudaki istikrar kazanmış kararları incelendiğinde, banka hesaplarının dolandırıcılık suçunda kullanılacağını bilerek kiralayan kişilerin (komisyoncu) nitelikli dolandırıcılık suçlarına (TCK m.158/1-f-l) müşterek fail olarak iştirak ettiğine dair kabulün yerleşik içtihat haline geldiği anlaşılmaktadır.¹⁰⁴⁵

Ancak kanaatimizce komisyoncuların nitelikli dolandırıcılık suçunun müşterek faili olduklarına dair kabuldeki hukuki nitelendirme hatalıdır. Dolandırıcılık suçunun yapısı gereği, hileli davranışlarla aldatılan ve malvarlığı değeri açısından zarar gören mağdur sayısınca suç oluşur. Dolayısıyla failin kısa bir zaman diliminde gerçekleştirdiği hileli davranışlarına inanan ve aldatılan mağdur sayısınca dolandırıcılık suçu meydana gelmektedir. Özellikle TCK 158/1-f maddesindeki nitelikli halin işlenme yöntemlerinin büyük çoğunluğunda internetin sağladığı kolaylık sayesinde saatlerle ifade edilebilecek kısa sürede onlarca kişi dolandırılabilir. Dolayısıyla “Komisyoncu” tabir edilen failin, aslında dış dünyaya yansıyan tek bir hareketi olmakla birlikte (banka hesaplarını üçüncü bir şahsa kullanması için vermek) kısa bir zaman dilimi içinde banka hesabına para gönderen mağdur sayısınca suç işlediği kabul edilmektedir.¹⁰⁴⁶ Bu durum, toplumsal yapıdaki bilgi eksikliğinin de etkisi ile “komisyoncu” tabir edilen failer açısından suç kastlarının ve kusurlarının çok ötesinde ağır sonuçlar doğurmaktadır. Suçta kullanılan banka hesabının sahibi olan kişinin (komisyoncu), hayatın olağan akışı gereği tanımadığı bir şahsa kiraladığı banka hesabının yasa dışı bir işte kullanılacağını bildiği veya bilmesi gerektiği kabul edilebilir. Ancak banka hesaplarını kiralayan failin (komisyoncu), mağdurla irtibat kuran ve hileli davranışları gerçekleştirecek olan asıl failin çok kısa sürede (1-5 gün) onlarca kişiyi dolandırılacağını, banka hesabına çok kısa sürede farklı onlarca kişiden para geleceğini, banka hesabını kiraladığı sırada bildiği veya öngörmesi

¹⁰⁴⁵ Yargıtay 11. CD, E. 2021/16966, K. 2024/7470, T.: 04.06.2024; Yargıtay 11. CD, E. 2021/12955, K. 2022/9730, T.: 24.05.2022; Yargıtay 11. CD, E. 2021/31510, K. 2022/366, T.: 13.01.2022; Yargıtay 11. CD, E. 2021/28423, K. 2023/7561, T.: 25.10.2023; Sakarya BAM 8. CD. E. 2022/2405, K. 2023/1292, T.: 04/07/2023 Uyarı Bilgi Bankası

¹⁰⁴⁶ Bu durum komisyoncu tabir edilen şahısların UYAP entegrasyon kayıtlarına da yansımakta, sistem üzerinden yapılan sorguda komisyoncu tabir edilen sanığın bazı dosyalarda aynı gün içinde işlediği onlarca suç kaydı tespiti yapılmaktadır.

gerektiğini varsaymak daha da ötesi tüm bu suçlardan sorumlu olduğunu kabul etmek hatalıdır. Bu nedenle Yargıtay, bu konudaki artık yerleşmiş olan içtihadından dönmeli ve ilk derece mahkemelerine yol göstermelidir.¹⁰⁴⁷

Bunun yanı sıra daha radikal bir çözüm olarak komisyoncuların banka hesaplarını suçta kullanılacağını bilerek kiralama şeklindeki eylemlerinden doğan cezai sorumluluklarının ultima ratio ilkesine göre yeniden belirlendiği yasal değişiklik yapılmalıdır. Bu bağlamda yapılması gereken komisyoncu tabir edilen kişilerin eyleminin ayrı bir suç olarak düzenlenmesidir. Aslında önerimizin benzeri düzenleme zaten 7258 sayılı bahis ve şans oyunlarının düzenlenmesine ilişkin kanunun 5/1-c maddesinde aşağıdaki şekilde yer almaktadır.

“Spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli veya müşterek bahis ya da şans oyunlarıla bağlantılı olarak para nakline aracılık eden kişiler, üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.”

Bizce, nitelikli dolandırıcılık suçlarının işlenmesinde kullanılan banka hesaplarını, suçta kullanılacağını bilerek kiralayan şahıslar (komisyoncuların) ile 7258 sayılı yasanın 5/1-maddesinde düzenlenen banka hesaplarını yasa dışı bahis ve şans oyunlarında kullanılacağını bilerek kiralayan kişilerin kusur dereceleri ve hukuki statüleri benzerdir. Dolayısıyla TCK’nın malvarlığına karşı suçlar başlıklı onuncu bölümünün sonuna gelmek üzere sözgelimi TCK m. 169/A şeklinde eklenecek yeni bir madde ile “banka hesabının suçta kullanılacağını bilerek üçüncü şahıslara verme” başlıklı yeni bir suç ihdas edilmelidir. Maddenin alt ve üst sınırı arasındaki makas geniş tutularak (sözgelimi 3-10 yıl arası) banka hesaplarını suçta kullanılacağını bilerek kiralayan şahısların suç kasıtlarındaki yoğunluğa göre hakimın takdir hakkını kullanmasına imkan sağlanmalıdır. Böylelikle komisyoncuların, banka hesaplarını suçta kullanılacağını bilerek para karşılığı üçüncü şahıslara kiralamaları şeklinde gerçekleşen ve hukuka aykırılık içerdiği

---

¹⁰⁴⁷ Mevcut yasal mevzuat çerçevesinde “komisyoncuların” eylemlerinin dolandırıcılık suçunun temel şeklini oluşturacağına ilişkin görüşümüzü iştirak kısmında açıkladık. Buna göre yasal değişiklik yapılarak “banka hesabı kullandırma” şeklinde yeni bir yasal düzenleme yapılmasa dahi komisyoncuların banka hesaplarını suçta kullanılacağını bilerek kiralama/kullandırma eylemlerinin suçun nitelikli halinin oluştuğunda hata (TCK m. 30/2) ve bağluluk kuralı (m. 40/1) hükümleri gereğince dolandırıcılık suçunun temel şeklini oluşturacağını düşünmekteyiz. Bkz. Bölüm 2.2.2

Ayrıca yine kanaatimizce, “komisyoncuların” banka hesaplarını, suçta kullanacağını bilerek kiralama eylemleri TCK m.43/2 kapsamında değerlendirilebilir. Komisyoncuların, hesap kiralama/verme eylemleri tek bir hareketle gerçekleştiğine göre mağdur sayısınca cezalandırılmaları yerine aynı neviden fikri içtima hükümleri dikkate alınarak tek bir dolandırıcılık suçundan cezalandırılıp TCK m. 43/2 gereğince artırım yapılması da mümkündür. Ancak bu görüşümüze destekleyen görüş veya karar bulunmadığını belirtmek yerinde olacaktır.

noktasında bir tereddüt bulunmayan eylemlerindeki kusurları ile yargılanmaları neticesinde aldıkları cezalar arasında gerçekçi ve vicdani bir denge oluşturulmalıdır.

3.4.7. Bilişim Suçlarına İlişkin Yürütülen Soruşturmalarda Yargı Teşkilatının Verimliliğinin Arttırılmasına İlişkin Öneriler

Kanaatimizce bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçuna ilişkin soruşturmalarda, yargısal kararların hızının ve isabetinin arttırılması, emek/zaman kayıplarının engellenmesi amacıyla bazı mevzuat değişiklikleri veya yol göstereci idari kararlar alınabilir.

Örneğin mağdurun hesabından para aktırımı yapılan ve genellikle kiralık hesap olduğu bilinen şüphelilere ait banka hesaplarına, hangi yargısal karar ile bloke işlemi uygulanabileceği (cumhuriyet savcısının sonradan yazılı çevrilen sözlü talimatı-cumhuriyet savcısının yazılı talimatı-sulh ceza hakiminin kararı) hususunda yaşanan tereddütlerin yapılacak mevzuat değişikliği ile giderilmesi gerekmektedir. Zira bu konu uygulamada halen tartışılmaktadır. Hatta bazı bankalar sulh ceza hakimi kararı olmadığı gerekçesiyle Cumhuriyet savcısının yazılı talimatına ilişkin müzekkereleri yerine getirmemektedir. Bizce, şüphelinin banka hesabına bloke uygulanması tedbiri CMK'nın 123, 127, 128, 131 veya 134 maddeleri kapsamındaki bir el koyma tedbiri değildir. CMK'nın 160 ve 161 maddelerinde soruşturmayı yürüten Cumhuriyet savcısına tanınan genel yetkiler dahilindedir. Örneğin hırsızlık suçunun konusunu oluşturan ve mağdurdan çalınan bir aracın birkaç saat sonra fail içinde iken kollukça durdurulması, Cumhuriyet savcısının sözlü talimatı üzerine düzenlenen tutanakla failden zorla alınıp mağdura iade edilmesi işleminde, ayrıca bir el koyma kararına gerek yoktur. Cumhuriyet savcısı, CMK 160. ve 161. maddeleri kapsamındaki yetkisini kullanmaktadır. Benzer şekilde, failin hileli davranışlar sergileyerek mağdurun hesabından kendisine ait banka hesabına para aktarılmasını sağladığı hususunda makul şüphenin bulunması halinde, paranın aktarıldığı şüpheliye ait banka hesabına bloke uygulanması tedbiri de Cumhuriyet savcısının genel yetkisi dahilindedir. Ayrıca sulh ceza hakimliğinden CMK'nın 127. maddesi gereğince el koyma kararı alınmasına gerek yoktur. Kanaatimizce uygulamada ortaya çıkan tereddütlerin giderilmesi amacıyla yüz yüze işlenmeyen TCK m. 158/1-f-1, TCK m. 245/1 veya TCK m. 244/4 düzenlenen suçları kapsayacak şekilde özel bir yönetmelik

çkarılmalı, Şüphelilere ait banka hesaplarına bloke işleminde yetkinin Cumhuriyet savcısında olduğu vurgulanmalıdır.

İkinci olarak uygulamada karşılaşılan örnekler ve gözlemlerimize göre nitelikli dolandırıcılık suçunun failleri genellikle mağdurların büyük kısmının zaten suç duyurusunda bulunmayacağına güvenerek hareket etmektedir.¹⁰⁴⁸ Nitelikli dolandırıcılık suçlarının uzlaşma kapsamına alınması halinde, dolandırıldığı halde suç duyurusunda bulunmayalardan elde edilen haksız kazanç kullanılarak uzlaşmaya giden mağdurların zararının giderilmesi imkanı doğacak, böylelikle failler için teşvik edici bir durum ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla nitelikli dolandırıcılık suçlarında uzlaşma kurumunun kötüye kullanılması olasılığı bulunmaktadır. Bu nedenle bizce nitelikli dolandırıcılık suçlarının uzlaşma kapsamına alınmasına dair görüşler yerinde değildir.

Üçüncü olarak nitelikli dolandırıcılık suçlarında görevli mahkeme Asliye Ceza Mahkemesi olarak deĐiŐtirilmelidir. Ağır ceza mahkemelerinin görev tanımı ile yüz yüze olmayan dolandırıcılık suçlarının tehlikelilik ölçütü kanaatimizce uyuŐmamaktadır. Böylelikle yargısal iş yükünün gereksiz yere artışının önüne geçilmiş olacaktır.

Dördüncü olarak uypa entegrasyon sisteminde düzenleme yapılarak bilişim suçları soruŐtırmalarını yapan Cumhuriyet savcılarının sorgulama ve uypa üzerinden karar verme mekanizmaları geliştirilmelidir. Örneğin uypa üzerinden tüm dosyaların arama motoru mantığı ile anahtar kelime üzerinden arama yapması sağlanmalıdır. Böylelikle, dolandırıcılık suçu işleyen faillerin benzer tüm soruŐtırmalardaki ifadeleri ve kullandığı banka hesap bilgisi ve GSM bilgisine ulaşılabilir. TCK'nın 158/1-f-1 maddelerinde düzenlenen suçları işleyen Şüphelilerin neredeyse tamamının onlarca benzer dosyası bulunduğu gözetildiğinde, bu yöntem ciddi zaman ve emek tasarrufu sağlayacaktır. Mevcut alt yapı buna uygundur. Ayrıca Cumhuriyet savcılarına IBAN bilgisi üzerinden sorgulama yapmanın yanı sıra Şüpheliye ait banka hesabını kullanıma kapatma/askıya alma veya GSM hattını kullanıma kapatma/askıya alma yetkisini içeren UYAP ekranlarının açılması halinde soruŐtırmaların hızlandırılmasının yanı sıra hak kayıplarının önüne geçilmesi de mümkün olabilecektir.

---

¹⁰⁴⁸Kanaatimizce mağdurların yüzde kırkı hiç kimseye söylemiyor, kalan yüzde kırkı kendi arkadaşlarına söylüyor sadece yüzde yirmisi yetkili makamlara müracaat ediyor, bu nedenle suçlular sürümden kazanır. Tahmini görüş için Bkz. Bölüm Adı: Money Explained, <https://www.netflix.com/watch/81345771?trackId=268410292>., Erişim Tarihi: 11.02.2025.

Bilişim suçlarının soruşturulması ve kovuşturulmasına ilişkin son çözüm önerimiz merkezileşmedir. Uygulamada, dolandırılan her bir mağdur hakkında ayrı soruşturma dosyası açılarak her bir dosyada, perde arkasında aynı failler olduğu halde, sadece suçta kullanılan GSM hattı sahibi veya banka hesabı sahibi şahıslar hakkında ayrı ayrı soruşturmalar yürütülmektedir. Mevcut uygulama, gerçek faillerin tespitini zorlaştırmakta, ayrıca yargı birimlerinin zaman/emek kaybına neden olmaktadır. Bunun yerine, bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenen suçların soruşturması ile görevli merkezi bir yapı oluşturulmalıdır. Oluşturulacak merkezi yapı, Türkiye Savcılığı benzeri bir modelde çalışmalı, tespit edilecek gerçek şüphelilerin bilgisayarlarında, cep telefonlarında yetki sınırlaması olmaksızın dijital meteryal incelemesi yapma, CMK m. 135 ve devamı maddelerine göre iletişimin dinlenmesi tedbiri uygulama benzeri ek yetkilerle donatılmalıdır. Böylelikle bilişim sistemlerini kullanarak işlenen ve yüksek miktarda haksız menfaat elde edilen ve çok ciddi hak kayıplarına neden olan suçlarla çok daha etkin mücadele edilmesi mümkün olacaktır.

SONUÇ

Dolandırıcılık suçu “-hileli davranış, -aldanma, -tasarruf, -zarar, -yarar” olmak üzere birbirlerinden doğan ve bir sıra takip etmesi gereken alt öğelerden oluşması nedeniyle diğer suç tiplerine göre daha karmaşık yapılıdır. Dolayısıyla sadece “failin hileli davranışları sonucunda mağdurun zarar görmesi” şeklinde bir tanımlama, dolandırıcılık suçu açısından yetersiz kalmaktadır. Aynı zamanda suçu karakterize eden hile kavramının tanımlanması, içkin yapısındaki sınırsızlık ve öngörülemezlik nedeniyle oldukça zordur. Bunlara ek olarak çalışmanın konusunu oluşturan nitelikli halin oluşumu için gerekli olan “bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması” kavramı da yapısı gereği muğlaklık ve değişkenlik içermektedir.

Sayılan nedenlerle dolandırıcılık suçu ve daha özelde bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu bağlamında halen tartışılan birçok alt başlık bulunmaktadır. Çalışmada tartışmalı hususlardaki tespitlerimizi ortaya koyup aynı zamanda çözüme ilişkin görüşlerimize yer verdik. Bunu yaparken de bilinçli olarak Yargıtayın ve istinaf mahkemelerinin kararlarına odaklanmayı tercih ederek tüm tartışmalı konularda, özellikle uygulamanın yaklaşımını ortaya koymayı hedefledik. Bu bakımdan ayrı başlıklar altında açıkladığımız tespitlerimizi kısa önermeler halinde sıralayıp adeta kavramsal bir indeks oluşturmaya çalıştık.

1-Dolandırıcılık suçu diğer malvarlığına karşı işlenen suçlara göre nispeten daha modern bir suç tipidir. Hırsızlık suçunun geçmişi binlerce yılla ifade edilmekle birlikte aslında benzer ratio legisi olan dolandırıcılık suçunun ortaya çıkışı 19. yüzyılı bulmuştur.

Kanaatimizce dolandırıcılık suçunun nispeten modern bir suç tipi olması, suça ilişkin algıdaki mevcut hatalı sapmanın ve kafa karışıklıklarının nedenidir. Zira halen dolandırıcılık suçunun oluşmadığını ileri sürmek için mağdurun da aslında kabahatli olduğu içgüdüyle hareket edilen kararlara rastlanılmaktadır. Oysaki dolandırıcılık suçunun hile ile birlikte en temel karakteristik özelliği mağdurun işbirliğidir. Çalışmamız sırasında karşılaştığımız en belirgin yanılmanın, uygulayıcıların bir kısmının yaklaşımındaki bu tür sapma olduğu söylenebilir. Hırsızlık suçuyla karşılaşan uygulayıcı, “mağdurda eşyasını kilitli tutsaydı” benzeri bir yaklaşımda bulunmamasına rağmen, dolandırıcılık suçu ile karşılaşan uygulayıcı, mağdurdan kaynaklı gerekçeler ileri sürerek suçun oluşmadığına hükmedebilmektedir. Bize göre, mağdurun işbirliğinin veya kabahatinin dolandırıcılık suçunun oluşumundaki etkisi çok azdır. Bu nedenle tıpkı acil

servise gelen ve güvenlik tedbiri almadan kestiği ağaç üzerine devrilen yaralıya “zaten kusur sende” denilerek tedaviden imtina edilmesi mümkün olmadığı gibi mağdurdan kaynaklı “basit yalana neden inandın-zaten senin niyetinde kötü-risk almışsın kaybetmişsin” benzeri söylemlerden vazgeçilmeli, somut olayın analizi daima failin penceresinden yapılmalıdır.

2-Dolandırıcılık suçunun temel ayırt edici unsuru hiledir. Dolandırıcılık suçunun oluşması için hileli davranışların etkisi ile iradesi sakatlanan mağdurun, gerçekte yapmak istemeyeceği bir tasarrufta bulunması, bunun sonucunda malvarlığı değeri açısından zarar görmesi gerekir. Mağduru malvarlığı değeri üzerinde tasarrufta bulunmaya iten etken failinin hileli davranışları değilse, artık başkasına ait banka veya kredi kartının kötüye kullanılması, hırsızlık, yağma veya güveni kötüye kullanma suçlarının oluşup oluşmadığının değerlendirilmesi gerekir.

3-Dolandırıcılık suçunda birincil nitelikte korunan hukuki değer malvarlığıdır. İradesi sakatlanan mağdur ile malvarlığı değeri azalan kişinin farklı olması (üçgen dolandırıcılık) halinde etkin pişmanlık, teselsül, fikri içtima, şahsi cezasızlık değerlendirmesi yapılırken her zaman malvarlığı değeri azalan mağdur dikkate alınmalıdır. Örneğin banka veznesinden sahte çek bozdurma fiilinde banka çalışanın iradesi sakatlanmış olsa da malvarlığında azalma olan banka tüzel kişiliğidir. Bu nedenle suçtan zarar görenin zararının giderilmesi gerekmektedir.

4-Dolandırıcılık suçunun konusunu oluşturan malvarlığı kavramı, kişinin sahip olduğu maddi şeylerin yanı sıra, onun hak, alacak ve borçlarından oluşan ekonomik değerlerinin tamamı olabilir. Yine kavramın kapsamına, mülkiyet, zilyetlik, diğer bütün ayni haklar, taşınır-taşınmaz mallar ve alacak hakları girmektedir. Kanaatimizce mağdur açısından manevi değeri olan ancak maddi değeri olmayan eşya ve hizmetlerin suçun konusunu oluşturması mümkün değildir.

5-Dolandırıcılık suçunun faili herhangi bir gerçek kişi olabilir. Bu durumun istisnasını TCK 158/1-h-i bentlerindeki nitelikli haller oluşturmaktadır. TCK 158/1 maddesinin (h) bendine göre failin tacir veya şirket yöneticisi olması (i) bendine göre de serbest meslek mensubu olması aranmaktadır.

6-Dolandırıcılık suçunun mağduru herkes olabilir. Hileye maruz kalan gerçek kişi ile mal varlığı değeri azalan kişinin farklı olması (üçgen dolandırıcılık) halinde, aldatılan kişiye, malvarlığı zarar gören kişi tarafından malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunabilme

yetkisinin daha önceden verilmiş olması gerekir. Bu yetki kanundan (Tapu Memuru, Noter) veya sözleşmeden (Banka Çalışanı, PTT Görevlisi) kaynaklanabilir.

7-Hileli eylemler sadece gerçek kişi mağdura yönelebilir. Tüzel kişiler irade beyanında bulanamayacaklarından dolandırıcılık suçunun iradesi sakatlanan mağduru olmaları mümkün değildir. Ancak gerçek kişiye yöneltilen hileli davranışlar neticesinde, bir tüzel kişinin malvarlığının azaldığı dolandırıcılık suçlarında, iradesi sakatlanan bir gerçek kişi mağdur ile mal varlığı değeri azalan bir tüzel kişi(suçtan zarar gören kişi)birlikte bulunabilir.

8-Dolandırıcılık suçunun “-hileli davranış, -aldanma, -tasarruf, -zarar, -yarar” şeklinde sıralanan ve genel kabul gören beş alt ögesinden hileli davranışın, hareket ögesi olduğu kesindir. Aynı şekilde, mağdurun aldanması sonrası malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunması, buna bağlı olarak yarar ve zarar oluşmasının da netice ögesi olduğuna ilişkin tereddüt bulunmamaktadır. Tartışmalı husus, mağdurun aldanması alt ögesinin hareket veya netice kabul edilip edilmeyeceğine ilişkindir. Bu konuda farklı görüşler bulunmakla birlikte kanaatimizce hileli davranışların etkisi ile mağdurun aldanması, suçun ara neticeleri arasındadır. Fail, hileli davranışları kendi iradesini ortaya koyarak gerçekleştirir. Oysaki hileli davranışlar neticesinde aldanma mağdurun psikik özelliği olarak ortaya çıkar ve failden bağımsızdır. Bu nedenle, failin objektif olarak aldatmaya elverişli olan hileli davranışlarının, çeşitli nedenlerle (mağdurun çok akıllı olması, dikkatli olması, önceden benzer bir hileye maruz kaldığından tecrübeli olması) mağduru hiçbir aşamada aldatmaması halinde dolandırıcılık suçu oluşacak ancak teşebbüs aşamasında kalacaktır.

9-Hile kavramının tanımlanması, içkin yapısındaki sınırsızlık ve öngörülemezlik nedeniyle oldukça zordur. Bu nedenle hilenin ne olduğunu, öğelerini, sınırlarını irdelemek yerine, ilk olarak hilenin “kişide hatalı kanaat uyandırmak” şeklindeki en yalın tanımı esas alınmalı, her türlü, eylem, eylemsizlik, beyan, susma, tavır, belge veya kişisel özelliğin hile olabileceği kabul edilmeli, illi seri her somut olaya ayrı ayrı tatbik edilerek bütünsel (olaysal) değerlendirme yapılmalıdır.

10-Dolandırıcılık suçunda, -hileli davranış, -aldanma, -tasarruf, -zarar, -yarar şeklinde sıralanan unsurların mutlaka birbirini takip etmesi gerekir. Dolayısıyla failin elde ettiği malvarlığına ilişkin menfaatin mutlaka hileli davranışın bir sonucu olması gerekir. Sözgelimi önceden doğan borcu ötelemek veya zaman kazanmak isteyen failin, mağdura

sahte çek verdiği örnek olaylarda, mağdurun uğradığı zarar hileli davranışların sonucu olmadığından dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır.

11-Kanaatimizce basit/kaba yalan mağduru aldatmış ise dolandırıcılık suçunun hile unsuru olarak kabul edilmelidir. Bu konuda yalan ve aldanma değişkenlerine göre oluşabilecek dört alternatif durumun ayrı ayrı sınıflandırılması daha açıklayıcı olabilir.

-Hileli davranışların objektif olarak aldatmaya elverişli olması, bunun neticesinde mağdurun aldanması halinde dolandırıcılık suçu oluşacak ve tamamlanacaktır. Birinci versiyon zaten tartışmalı değildir.

- Hileli davranışların objektif olarak aldatmaya elverişli olmasına rağmen mağdurun kendisinden kaynaklanan sübjektif nedenlerle (mağdurun çok akıllı olması, dikkatli olması, önceden benzer bir hileye maruz kaldığından tecrübeli olması) aldanmaması halinde dolandırıcılık suçu oluşacak ancak teşebbüs aşamasında kalacaktır. Dolayısıyla mağdurun zaten hileli davranışlara hiçbir aşamada inanmadığı gerekçesi ile dolandırıcılık suçunun oluşmadığı ileri sürülemeyecektir. Dikkat edilirse somut olaya mağdurun değil failin penceresinden bakılması parametremiz, bu konudaki tartışmaya da çözüm getirebilmektedir.

- Hileli davranışların objektif olarak aldatmaya elverişli olmamasına rağmen mağdurun kendisinden kaynaklanan sübjektif nedenlerin (telaşı, özel durumu, tecrübesizliği) etkisi ile aldanması halinde de kanaatimizce dolandırıcılık suçu oluşacak ve tamamlanacaktır. Bunun nedeni basit/kaba yalanın mağdurdan kaynaklanan sübjektif nedenlerin etkisi ile adeta objektif olarak aldaticılık kazanmasıdır. Bu tür bir versiyonda, her türlü soyut/kaba yalanın dolandırıcılık suçunu oluşturmayacağı unutulmamalı, illi seri takip edilmeli, failin baştan beri dolandırıcılık kastı var ise basit/kaba yalanın mağduru aldatmasının dolandırıcılık suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir. Aksi halde dolandırıcılık suçunun kapsamı fazla genişleyip özel hukuk hilesini de kapsar hale gelme riski doğacaktır.

- Hileli davranışların objektif olarak aldatmaya elverişli olmaması, mağdurun da zaten basit/kaba yalana inanmayarak aldanmaması halinde, artık işlenemez suç söz konusu olacak ve dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır.

12-Failin baştan beri dolandırıcılık kastıyla mağdura yönelttiği hileli davranışlar neticesinde mağdur aldanmış ise artık gerçeğe aykırı beyan veya hareketlerinin basit/kaba yalan boyutunda kaldığı gerekçesi ile dolandırıcılık suçunun oluşmadığı ileri sürülemeyeceğine dair görüşümüzün tek istisnası Yargıtayın son dönem kararlarına

yansıyan “kurumsal araştırma yükümlülüğü” kıstasıdır. Yargıtay, tarımsal destek alabilmek için gerçeğe aykırı beyanda bulunulması, sigorta kapsamında tedavi yaptırmak için yalan beyanda bulunulması, SGK’nın suçtan zarar gören olarak dâhil olduğu muvazaalı boşanma, sahte sigortalı kaydı yapılması eylemlerinde, kamu tüzel kişinin denetim yetkisi ve imkanı bulunduğu gerekçesi ile hilenin oluşmadığına dair içtihat geliştirmiştir. Aslında bu tür olaylarda failin ortaya koyduğu hileli davranışlar objektif olarak aldatmaya elverişlidir, zaten kamu görevlisi mağdur aldanmış ve kamu zararı da oluşmuştur. Ancak belirttiğimiz üzere Yargıtay bu konuda kanunda olmayan ve mevcut yaklaşımın istisnası olan bir uygulama geliştirmiştir.

13-Dolandırıcılık suçunda, “mağdurun veya üçüncü kişinin zararı” tıpkı “hile” gibi olmazsa olmaz unsurdur. Hileli davranışlar neticesinde failin yarar elde etmesine rağmen mağdurun zarar görmediği istisnai durumlarda dolandırıcılık suçu oluşmamaktadır. Bu durumun tersine failini hileli davranışları neticesinde mağdurun zarar gördüğü ancak failin yarar sağlamadığı durumlarda, dolandırıcılık suçu oluşmakta ancak teşebbüs aşamasında kalmaktadır.

14-Zarar mutlaka ekonomik bir değer olmalıdır. Manevi açıdan hayal kırıklığına uğrama, manevi değeri olan ancak maddi değeri olmayan bir eşyanın kaybı dolandırıcılık suçunun zarar unsurunu oluşturması kanaatimizce mümkün değildir.

15-Dolandırıcılık suçundan failin hileli davranışlar neticesinde yarar sağlanması dolandırıcılık suçunun tamamlanması açısından yeterli olup, elde edilen yararın fiili olarak fail tarafından kullanılması şart değildir. Sözgelimi, hileli davranışlarla aldatılan mağdurun internet bankacılığı yoluyla failin banka hesabına gönderdiği paraya, çok kısa süre içinde (5-10 dakika) bloke uygulanması böylelikle failin hesabına gelen parayı çekememesi halinde, 5-10 dakika da olsa suçun konusunu oluşturan haksız menfaat failin hakimiyet alanına girdiğinden dolandırıcılık suçu tamamlanmış olacaktır.

16-Mağdurun hukuka-ahlaka aykırı amacını gerçekleştirilmeye çalışırken (fuhuş, kaçak tarihi eser satın alma, uyuşturucu satın alma) hileli davranışlarla aldatılarak zarar görmesi halinde dolandırıcılık suçu oluşur. Zira mağdurun meşru olmayan amacının dolandırıcılık suçunun oluşumunu engelleyeceğine dair tipikliğe etki eden bir unsur yoktur. Ceza hukukunun süjesinin fail olduğu, tüm somut olaya failin penceresinden bakılması gerektiği parametremiz burada da işlevseldir. Mağdurun meşru olmayan amacını gerçekleştirmeye çalışırken dolandırılmasında haksız menfaatin konusu, hukuk

düzenince korunan para veya başkaca malvarlığı değeridir. Dolayısıyla dolandırıcılık suçunun oluşumuna bir engel yoktur. Ancak bu noktada karıştırılmaması gereken husus, mağdurun elinde bulunan ve hukuk düzenince malvarlığı olarak kabul edilmeyen (uyuşturucu, organ nakline uygun organ, çocuk istismarı görüntüsü, tarihi eser) şeyi hileli hareketlerle aldatılarak faile teslim etmesi ve bunun neticesinde yasa dışı eşyanın piyasa değeri kadar zarara uğramasının dolandırıcılık suçunu oluşturmayacağıdır. Bunun nedeni, haksız menfaatin konusunu oluşturan şeyin (uyuşturucu, organ nakline uygun organ, çocuk istismarı görüntüsü, tarihi eser) elde bulundurulmasının, hukuka veya ahlaka kesin aykırı olmasıdır.

17-Hileli davranışların mutlaka belirli bir mağdura yönelmesi gerekir. Teknik olarak elde olmayan ürünün fotoğraflarını sosyal medya hesabından verilen satış ilanında paylaşma, ambalajı değiştirilmiş sahte ürünü satışa sunma benzeri eylemler ile belirli bir kişi hedef alınmadan hileli davranışlar sergilemek mümkün olmakla birlikte hileli davranışların belirli bir mağdura ulaşması dolandırıcılık suçunun karakteristik özelliğidir. Bu nedenle, belirli bir mağdura henüz yönelmemiş olan ancak mizansenin derecesi itibari ile nitelikli yalan boyutundaki hileli davranışlar, yoğunluğu dikkate alınmaksızın hazırlık hareketi olarak kabul edilmelidir.

18-Dolandırıcılık suçu temadi eden bir suç değildir. Failin, hileli davranışlar neticesinde haksız menfaat temin ettikten sonra, aynı suç işleme kararının icrası kapsamında aynı mağdura karşı yenilenen yalanlar ile hileli davranışlar sergileyip mağdurun iradesini ikinci defa sakatlayıp haksız menfaat temin etmesi halinde artık ikinci dolandırıcılık suçu oluşacaktır. Bu durumda aynı mağdura karşı iki defa dolandırıcılık suçu işlenmiş kabul edilecek ancak failin aynı suç işleme kararının icrası kapsamında aynı mağdura karşı aynı suçu birden fazla işlemesi nedeniyle TCK'nın 43/1 maddesi gereğince tek bir dolandırıcılık suçundan ceza verilip sonuç cezada artırım yapılacaktır.

19-Dolandırıcılık suçu tek bir hareketle birden fazla mağdura karşı işlenebilir. Özellikle bilişim sistemlerinin verdiği kolaylık kullanılarak gerçekleştirilen tek bir hileli davranışın, birden fazla mağdura aynı anda ulaşması mümkündür. Örneğin internet üzerinden verilen sahte yurt dışı gemi seyahati ilanına mağdurların ayrı ayrı ön başvuru ücreti yatırması halinde TCK m. 43/2 hükümleri uygulanacaktır. Ancak internette sahte yurt dışı tatil ilanını gören şahısların, ilandaki numarayı arayarak failer ile ayrı ayrı

iletişime geçmesi halinde her bir mağdur zararına ayrı ayrı dolandırıcılık suçu işlenmiş kabul edilecektir.

20-Dolandırıcılık suçuna ilişkin soruşturma ve kovuşturmalarda uzlaşma ve etkin pişmanlık kurumlarının birbirine karıştırıldığı gözlemlenmiştir. Pişman olduğunu doğrudan veya dolaylı olarak açıklayan failin, mahkeme veya Cumhuriyet savcısının objektif kıstaslara göre belirlediği mağdur zararını aynen veya nakden gidermesi halinde, mağdurun etkin pişmanlık indirimine itiraz etmesi veya yapılan ödemeyi kabul etmemesi mümkün değildir. Oysaki uzlaşma düzenlemesinde, mağdurun sübjektif kıstaslara göre belirlediği zararın tazmin edilmemesi halinde başka bir koşula gerek kalmadan uzlaşma işlemleri akamete uğrar. Bu husus etkin pişmanlık düzenlemesini, uzlaşma müessesesinden ayırmaktadır. Bu durumun istisnası mağdur zararının kısmen iadesidir. Kısmi iade halinde etkin pişmanlık hükümleri ancak mağdurun kısmen iadeyi kabul etmesi halinde uygulanabilecektir.

21-Hukuki alacağını tahsil etmek amacıyla dolandırıcılık suçunun işlediğini ileri süren, bu nedenle TCK'nın 159. maddesinde düzenlenen indirimden faydalanmak isteyen fail, hukuki alacağının varlığını senetle ispat etmek zorundadır. Ceza muhakemesi hukukunda serbest delil ilkesi geçerli olmakla birlikte, Yargıtay İBBGK'nın 24.03.1989 gün ve 1/2 sayılı kararı ile bu tür uyuşmazlıklar için senede karşı senetle ispat zorunluluğu getirilmiştir.

22-Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu, doğrudan bilişim suçu değildir. Dolayısıyla suçun koruduğu hukuki değer, bilişim sistemlerine ilişkin güvenin korunması olmayıp basit dolandırıcılık suçunda olduğu gibi malvarlığıdır. Doğrudan bilişim suçlarının konusunu oluşturan bilişim sistemleri kavramı ise daha geniş bir anlam içermekle birlikte TCK 158/1-f maddesindeki nitelikli halin unsuru olan bilişim sistemleri terimi ile kast edilen, bilgisayar, bilgisayar temelli akıllı telefonlar ve internet bağlantısıdır. Zaten öğreti ve uygulamada, TCK 158/1-f maddesindeki nitelikli hale ilişkin asıl tartışma bilişim sistemlerinin suçun esaslı unsuru olup olmadığı dolayısıyla araç olarak kullanma şartının gerçekleşip gerçekleşmediği noktasındadır.

23-Failin, bilişim sistemini, sadece mağdurla iletişim kurmak amacıyla kullanması, internet bankacılığının mağdur ile fail arasındaki para aktarımında ödeme aracı olarak kullanılması, failin, internet aracılığıyla (e-ticaret/sosyal medya/e-posta) gerçekleştirdiği hileli davranışlarla, mağduru aldatmasına rağmen suç yolunun (iter criminis) devam eden

aşamalarında mağdur ve failin yüz yüze gelmesi, sahte elektronik-ticaret ilanının fail tarafından değil mağdur tarafından oluşturulması şeklindeki somut olaylarda bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılmasından bahsedilemeyecektir. Sayılan örneklerde bilişim sistemleri bir şekilde sürece dahil olmakla birlikte “araç olarak kullanma” unsuru eksik olduğundan, failin işlediği fiil, başka bir artırım nedeni de yoksa dolandırıcılık suçunun temel şeklini oluşturacaktır.

24-Dolandırıcılık suçunun oluşumu için gerçek kişiye yönelen bir hilenin bulunması zorunludur. Gerçek kişiye yönelik hileli davranışlar sergilenmeksizin bilişim sisteminin işleyişini engellemek veya bozmak ya da veriler üzerinde bir takım manipülasyon işlemleri yapmak suretiyle haksız menfaat elde edilmesi halinde dolandırıcılık suçu oluşmamaktadır. Ancak burada dikkat edilecek husus, failin önce bilişim sistemlerine haksız müdahalede bulunması, sonrasında bilişim sistemine yaptığı müdahale sayesinde oluşturduğu sahte (manipüle edilmiş) verileri kullanarak gerçek bir kişinin iradesini sakatlamasıdır. Bu durumda failin eylemi nitelikli dolandırıcılık (TCK m. 158/1-d-e-f-j-k) suçunu oluşturacaktır.

25-İnternet üzerinden verilen sahte veya yanıltıcı ilanların TCK’nın 158/1-f maddesindeki nitelikli hile unsuru olarak kabul edilmesi için mağdurun aldanmasına doğrudan etkisinin olması ve hileyi kolaylaştırması gerektiği, aksi halde sadece internet üzerinden sahte ilan vererek haksız menfaat elde edilmesi failinin basit dolandırıcılık suçunu oluşturacağı şeklindeki öğretideki görüşe katılmıyoruz. Zira internet üzerinden yapılmasaydı basit bir yalan olarak kabul edebileceğimiz bir davranış veya açıklama, internetin sağladığı sanal gerçeklik algısı sayesinde kişilerin iradesinin sakatlanmasına sebebiyet verebilmekte adeta sanal dünyanın kendisi tek başına Dönmezer’in mizansen kavramını karşılamaktadır. Bu nedenle, elektronik ticaret yöntemi ile ürün/hizmet satışı yapılarak veya sosyal medya (facebook, instagram, x) hesapları üzerinden sahte ürün/hizmet satış ilanları verilerek gerçekleştirilen hileli davranışlarda, internet temelli satış platformları veya sosyal medya hesapları aldaticılığın esaslı unsurudur. Dolayısıyla bu yöntemlerle gerçekleştirilen hileli davranışlarda “bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması” unsuru kendiliğinden gerçekleşir. Buna rağmen bilişim sistemi üzerinden yapılan hileli davranışların failin hilesine doğrudan katkı sağlaması gerektiği şeklinde ayrıca bir şart aranması, bilişim sistemlerinin yapısından kaynaklanan (mündemiç olan-içkin olan) aldaticılık özelliğini yok saymak olacaktır.

26-Elektronik ticaret üzerinden yapılan dolandırıcılık eylemlerinde, alım-satım akdinden kaynaklanan hukuki uyuşmazlık savunmalarına dikkatli yaklaşmak gerekir. Kanaatimizce elektronik ticaret yöntemiyle yapılan ürün/hizmet satışına konu edimin ödeme alınmasına rağmen gönderilmemesi/yerine getirilmemesi sonrasında yapılan şikayet üzerine başlatılan soruşturmalarda ileri sürülen hukuki uyuşmazlık savunmasına, sadece ilana konu ürün veya hizmetin, ilan tarihinden sonra ortaya çıkan nedenlerle gönderilememesi/hizmetin yerine getirilememesi halinde itibar edilebilir. Ancak hukuki uyuşmazlık savunmalarında genelleme yapmaktan kaçınmak ve şüpheli savunmasını peşinen kabullenmemek zaruridir. Zira alıcının internet ilanındaki ürünü fiziki olarak görme veya kontrol etme imkânı bulunmadığından, yüz yüze yapılan ticari ilişkilerde basit yalan boyutunda kalabilecek davranışlar, internet ortamında nitelikli yalan boyutuna geçebilmektedir. Örneğin, aynı ayıplı üründen farklı tarihlerde farklı mağdurlara onlarca kez gönderen ve “ayıplı ürün için tüketici hakem heyetine gidilebilir” şeklinde savunma yapan failin baştan beri dolandırıcılık kastının var olduğu kabul edilmelidir.

27-Sazan sarmalı yöntemi ile işlenen dolandırıcılık suçlarına ilişkin soruşturmalarda iki konuda hatalı uygulama yapıldığını düşünmekteyiz. Bunlardan birincisi, fail tarafından ilanı kopyalanan, failin yönlendirmesi ile notere/tapuya gelen, aracını/evini satacağını zanneden ancak noterde/tapuda bulunduğu gerçek mağdurun, hesabına para göndermediğini anlayınca satışı yapmayacağını söyleyen kişi suçun mağduru değildir. Sadece failin oluşturduğu mizansenin bir unsuru gibi kullanılmaktadır. Bu nedenle soruşturma dosyasına tanık olarak dahil edilmesi gerekirken mağdur olarak kaydedilmesi hatalıdır. İkinci olarak tanık ve mağdurun tapuda/noterde buluşması nedeniyle yüz yüzelğin gerçekleştiği, suçun artık basit dolandırıcılık olarak nitelendirilmesi gerektiği, suç yerinin de noterin/tapunun bulunduğu yer olduğu yanılgısıdır. Oysaki ortadaki adam gibi davranan, tanık ve mağdura ayrı nitelikli yalanlar söyleyen ve haksız menfaat elde eden fail ile malvarlığı değeri zarar gören mağdur sürekli olarak telefonda görüşmekte gerçekte hiç yüz yüze gelmemektedir.

28-Bilişim teknolojilerinin karmaşıklığının oluşturduğu belirsizlik nedeni ile NAT IP veya Dinamik IP özelliği gösteren veya PORT bilgisi içermeyen internet bağlantılarının gerçek kullanıcısının tespitini yapmak şu an için mümkün olmadığı gibi internet teknolojisinin geldiği nokta düşünüldüğünde, tüm kullanıcılara statik IP kullanma zorunluluğu getirmek de mümkün değildir. Bu nedenle kanaatimizce suçta kullanılan

IP/PORT bağlantısının alındığı internet aboneliğinin sahibi tereddütsüz olarak belirlenmiş olsa dahi bu tür bir verinin ceza muhakemesi anlamında yan delil olması gerekir. Zira IP/PORT adresinin sahibi olmak failin üzerine atılı suçu işlediğini doğrudan gösteren bir delil olmayıp, suçun işlendiği zaman diliminde kullanılan IP adresinin bağlı olduğu internet aboneliğinin sahibi olmanın doğrudan delilidir. Bu bağlamda yan delil mahiyetinde olan IP/PORT eşleşmesi, ana deliller ile desteklenmediği takdirde tek başına cezalandırma için yeterli değildir.

29-Kanaatimizce ilerleme her zaman pozitif yönlü olmaz. Sınırları belirsiz özgürlük alanlarının korunmaya muhtaç grupların aleyhine genişlediği, ciddi hak kayıplarına neden olduğu, olumsuz tecrübelerin etkisi ile yapılan regüle edici kurumsal düzenlemelerin fayda sağladığı tarihsel bir gerçektir. Bu nedenle mobil bankacılık uygulaması yükleme, GSM hattı çıkarma, banka hesabı açma, kripto para hesabı açma, banka hesabı-kripto para hesabı arasında para transferi yapma, hesap sahiplerinin kayıtlarını saklama benzeri özel sektör faaliyetlerine sıkı şekil şartları getirilmelidir.

30-Daha spesifik olarak en acil düzenleme kripto para borsalarında yapılmalıdır. Tüm paydaşların yer aldığı (Adalet Bakanlığı, EGM, SPK, BDDK, TÜBİTAK, MASAK vd.) çalıştaylarda defalarca sorulmakla birlikte doyurucu bir cevap almanın mümkün olmadığı soru burada tekrarlanabilir. Kripto para ile elektronik(dijital) para arasındaki fark nereden kaynaklanmaktadır? Daha değişik bir tabirle elektronik para ile yapılamayan sadece kripto para kullanılarak gerçekleştirilen yasal faaliyet nedir? Bizce bu sorulara verilecek makul bir cevap yoktur. Çünkü kripto paranın elektronik paradan tek farkı bizce yasa dışı ödemeleri ve birikimi maskelemek veya bu tür ödeme ve birikimin izini kaybettirmektir. Sayılan nedenlerle kripto para borsalarının ciddi denetime tabi tutulması, gerekli teminat sisteminin sağlanması ve sorumlu temsilci/şirket zorunluluğu getirilmesi gibi düzenlemeler yapılması suçla mücadele açısından elzemdir.

31-Komisyoncuların cezai sorumluluğunun daha gerçekçi olarak ele anılması zaruridir. Düşüncemize göre yüz yüze işlenmeyen dolandırıcılık suçlarına ilişkin yargılamalarda (TCK m. 158/1-f-1) suçta kullanılan banka hesap sahiplerinin müşterek fail olarak cezalandırılması doğru değildir. Uygulayıcıların büyük çoğunluğu aslında yargıladıkları şahısların (komisyoncu) dolandırıcılık suçunun icra hareketlerini gerçekleştiren, suçtan elde edilen haksız menfaati uhdesine geçiren ancak kendisini gizlediği için yakalanamayan asıl fail olmadığını bilmektedir. Bununla birlikte gerçek faillere ulaşmak

mümkün olmadığından eldeki somut delillere göre suçta kullanılan banka hesabının sahibi olduğu tartışmasız olan şahıs (komisyoncu) hakkında iddianame tanzim edilmekte, yapılan yargılama neticesinde “komisyoncu” tabir edilen şahıs, tüm dolandırıcılık suçunun icra hareketlerini gerçekleştirmiş gibi kabul edilerek ceza verilmektedir. Kanaatimizce suçta kullanılan banka hesabının sahibi olan kişinin (komisyoncu), hayatın olağan akışı gereği tanımadığı bir şahsa kiraladığı banka hesabının yasa dışı bir işte kullanılacağını bildiği veya bilmesi gerektiği kabul edilebilir. Ancak banka hesaplarını kiralayan failin (komisyoncu), mağdurla irtibat kuran ve hileli davranışları gerçekleştirecek olan asıl failin çok kısa sürede (1-5 gün) onlarca kişiyi dolandıracağını, banka hesabına çok kısa sürede farklı onlarca kişiden para geleceğini, banka hesabını kiraladığı sırada bildiği veya öngörmesi gerektiğini varsaymak hatalıdır. Bu nedenle Yargıtay, bu konudaki artık yerleşmiş olan içtihadından dönmeli ve ilk derece mahkemelerine yol göstermelidir. Bunun yanı sıra daha radikal bir çözüm olarak komisyoncuların banka hesaplarını suçta kullanılacağını bilerek kiralama şeklindeki eylemlerinden doğan cezai sorumluluklarının ultima ratio ilkesine göre yeniden belirlendiği yasal değişiklik yapılmalıdır. Böylelikle komisyoncuların, banka hesaplarını suçta kullanılacağını bilerek kiralamaları, kiraladıkları banka hesabı sayısınca haksız menfaat elde etmeleri şeklinde gerçekleşen ve hukuka aykırılık içerdiği noktasında bir tereddüt bulunmayan eylemlerindeki kusurları ile yargılanmaları neticesinde aldıkları cezalar arasında gerçekçi ve vicdani bir denge oluşturmalıdır.

32-Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunda, tarafların neredeyse hiçbir aşamada yüz yüze gelmemesi ve suçun iç içe geçen birden fazla ara neticeyi barındırmasına bağlı olarak suçun işlendiği yerin dolayısıyla soruşturma ve kovuşturmayı yürütmekle görevli yargı merciin tespiti noktasındaki görüş farklılıkları uzun süredir devam etmektedir. Dolandırıcılık suçlarından yürütülen soruşturmalarda ve kovuşturmalarda, suç yerinin, mağdurun ikameti, failin ikameti, mağdurun hesabının bulunduğu yer, failin banka hesabının bulunduğu yer, failin parayı çektiği yer, mağdurun parayı gönderdiği yer olduğu gerekçesi ile birçok farklı yetkisizlik kararı verilmektedir. Son olarak 5271 sayılı CMK’nın yetkiyi düzenleyen 12. maddesine yeni bir fıkra (CMK 12/6) eklenerek bilişim suçlarında mağdurun yerleşim yerinin de suç yeri kabul edileceğine dair hüküm getirilmiştir. Böylelikle bilişim suçları yönünden verilen yetkisizlik kararlarının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Ancak son yapılan düzenleme

seçimlik yetki olduğundan halen uygulamada tereddütlere neden olmaktadır. Bu nedenle yapılacak yasal değişiklik ile mağdur ile failin yüz yüze gelmediği dolandırıcılık suçlarında suç yerinin ilk müracaat anındaki mağdur ikameti olarak kesin şekilde belirlenmesi yerinde olacaktır.

33-Çalışmanın sonunda birinci ayırt edici unsuru fail ile mağdurun yüz yüze gelmemesi, ikinci ayırt edici unsuru mağdurun mal varlığında azalma failin mal varlığında artış ile sonuçlanan suç tiplerinin pratik çalışma mantığıyla vasflandırılması faydalı olacaktır.

- Mağdurun, sahte internet ilanındaki ürünü almaya karar vererek failin kendisine bildirdiği hesap numarasına vadesiz hesabından para göndermesi suretiyle zarar görmesi halinde TCK m. 158/1-f olurur.

- Mağdur, sahte internet ilanındaki ürünü almaya karar vererek sanal pos uygulamasına kredi kartı bilgisini bizzat girerek ilanda gördüğü ürünü satın aldığını düşünmüş ancak sonrasında fail tarafından engellenmiş ve dolandırıldığını anlamış ise TCK m. 158/1-f olurur.

- Mağdur mobil telefonuna veya bilgisayarına gelen reklam/aidat iade/ucuz kredi/burs başvurusu vb. linke tıklamış, sonra casus programlar aracılığıyla mağdurun mobil bankacılığına sızılmış ve vadesiz hesabındaki para başka hesaba aktarılmış ise TCK m. 142/2-e olurur.

- Mağdur mobil telefonuna veya bilgisayarına gelen reklam/aidat iade/ucuz kredi/burs başvurusu vb. linke tıklamış, açılan ekrana mobil bankacılık şifrelerini ve telefonuna gelen onay kodunu da girmiş sonrasında vadesiz hesabındaki para başka hesaba aktarılmış ise TCK m. 158/1-f-l olurur.

- Mağdur mobil telefonuna veya bilgisayarına gelen reklam/aidat iade/ucuz kredi/burs başvurusu vb. linke tıklamış açılan ekrana GSM numarasını bırakmış, bir süre sonra failer tarafından aranmış, arayan numara kendisini bankacı, kamu görevlisi veya şirket çalışanı olarak tanıtmış, mağdur telefonda yaptığı görüşme sırasında mobil bankacılık bilgilerini ve onay kodunu okumuş, sonrasında vadesiz hesabından para çıkışı olmuş ise TCK m. 158/1-f-l olurur.

- Mağdur mobil telefonuna veya bilgisayarına gelen reklam/aidat iade/ucuz kredi/burs başvurusu vb. linke tıklamış, sonra casus programlar aracılığıyla mağdurun mobil bankacılığına sızılmış ve kredi kartından izni ve bilgisi dışında harcama yapılmış ise TCK m. 245/1 olurur.

- Mağdur mobil telefonuna veya bilgisayarına gelen reklam/aidat iade/ucuz kredi/burs başvurusu vb. linke tıklamış, açılan ekrana mobil bankacılık şifrelerini, kredi kartı bilgisini ve telefonuna gelen onay kodunu da girmiş sonrasında kredi kartından izni ve bilgisi dışında harcama yapılmış ise TCK m. 158/1-f-1 oluşur.
- Mağdur mobil telefonuna veya bilgisayarına gelen reklam/aidat iade/ucuz kredi/burs başvurusu vb. linke tıklamış açılan ekrana GSM numarasını bırakmış, bir süre sonra failler tarafından aranmış, arayan numara kendisini bankacı, avukat, kamu görevlisi veya şirket çalışanı olarak tanıtmış, mağdur telefonda yaptığı görüşme sırasında mobil bankacılık bilgilerini, kredi kartı bilgisini ve onay kodunu okumuş, sonrasında kredi kartından izni ve bilgisi dışında harcama yapılmış ise TCK m. 158/1-f-1 oluşur.
- Mutat iletişim vasıtaları (sabit hat/GSM/whatsapp görüntülü-sesli/instagram görüntülü/sesli) ile mağduru arayan fail, hileli davranışlarla mağdurun iradesini sakatlayarak telefonda mobil bankacılık bilgilerini, onay kodunu okumasını sağlamış ve sonrasında mağdurun vadesiz hesabındaki parayı kendisine banka hesabına aktarması şeklindeki oluşta;
- Fail kendisi kamu görevlisi/bankacı veya sigorta şirketi temsilcisi olarak tanıtmış ise TCK m. 158/1-l oluşur.
- Fail kendisini şirket çalışanı (Vodafone çalışanı/A101 müşteri hizmetleri) veya avukat olarak tanıtmış ise TCK m. 157 oluşur.
- Mutat iletişim vasıtaları (sabit hat/GSM/whatsapp görüntülü-sesli/instagram görüntülü/sesli) ile mağduru arayan fail, hileli davranışlarla mağdurun iradesini sakatlayarak telefonda mobil bankacılık bilgilerini, kredi kartı bilgilerini ve onay kodunu okumasını sağlamış ve sonrasında mağdurun kredi kartından izni ve bilgisi dışında harcama yapmış ise;
- Fail kendisi kamu görevlisi/bankacı veya sigorta şirketi temsilcisi olarak tanıtmış ise TCK m. 158/1-l oluşur.
- Fail kendisini şirket çalışanı (vodafone çalışanı/A101 müşteri hizmetleri) veya avukat olarak tanıtmış ise TCK m. 157 ve TCK m. 245 bir arada oluşur ancak TCK m. 44 gereğince en ağır cezayı içeren TCK m. 245 uygulanır.
- Mağdurun kredi kartı bilgilerinin mağdurun işbirliği ve haberi olmaksızın belirlenemeyen bir yöntemle fail tarafından ele geçirilip harcama yapılması halinde TCK m. 245/1 oluşur.

- Mağdurun mobil bankacılık bilgilerinin mağdurun işbirliği ve haberi olmaksızın belirlenemeyen bir yöntemle fail tarafından ele geçirilip mağdurun vadesiz hesabındaki paranın başka bir hesaba aktarılması halinde TCK m. 142/2-e oluşur.
- Mağdurun mobil bankacılık bilgilerinin ve kredi kartı bilgilerinin mağdurun işbirliği ve haberi olmaksızın belirlenemeyen bir yöntemle fail tarafından ele geçirilip önce mağdurun kredi kartından nakit avans kullanılması, mağdurun kredi kartından kullandığı nakit avansın mağdurun vadesiz hesabına gönderilmesi, sonrasında mağdurun vadesiz hesabındaki paranın internet bankacılığı üzerinden failin banka hesabına aktarılması halinde TCK m. 142/2-e ve 245/1 bir arada oluşur. Ancak TCK m. 44 gereğince en ağır cezayı içeren TCK m. 142/2-e uygulanır.
- Birinci mağdurun sosyal medya hesabının şifresi kırılarak ele geçirilmesi, ikinci mağdurun ele geçirilen sosyal medya hesabı kullanılarak aldatılması ve haksız menfaat elde edilmesi halinde TCK m. 244/2 ve TCK m. 158/1-f bir arada oluşur.
- Mağdurun bilişim sistemine izinsiz giriş yapıp oyun karakterini(item) ele geçirme fiili TCK m. 244/4 oluşturur.
- Failini bilişim sistemlerine yetkili/yetkisiz erişim sağlayarak kendisine veya üçüncü şahıslara ilişkin haksız bir çıkar sağlaması halinde TCK m. 244 oluşur. Ancak buradaki çıkarın doğrudan parasal çıkar olmaması gerekir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, Emre İkbâl, Bilişim Sistemi Aracılığıyla Haksız Yarar Sağlama Suçu, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2020
- Agin, Nurşen Selen, “Türk Ceza Hukuku’nda Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçu”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2019
- Akarşan, Hüseyin, Bilişim Suçları, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, İstanbul, 2015
- Akbulut, Berrin “Dolandırıcılık Suçunda Hile ve Hilenin Zamanı”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt, 30, Sayı: 4, Aralık 2022, Sayfa: 2267-2301
- Akbulut, Berrin, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması”, Yaşar Hukuk Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, Temmuz 2019, Sayfa: 6-46
- Akbulut, Berrin, “Sistemi Engelleme, Bozma, Verileri Yok Etme veya Değiştirme”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 24, Sayı: 2, Aralık 2016, Sayfa: 7-55
- Akbulut, Berrin, Bilişim Alanında Suçlar, Adalet Yayınevi, 3. Baskı, Ankara, 2024
- Akbulut, Berrin, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, 8. Baskı, Ankara, 2021
- Alacakaptan, Uğur “Genel Olarak Mameleke Karşı İşlenen Suçlar”, AÜHFD, 1962
- Albayrak, Mustafa, Notlu-Atıflı-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, Adalet Yayınevi, 10. Baskı, Ankara, 2012
- Altuğ, Şahin, “Banka ve Kredi Kartının Kötüye Kullanılması”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 17, Haziran 2021, Sayfa: 1-44
- Antolisei, Francesco, “Genel Olarak Mameleke Karşı İşlenen Suçlar”, (Çeviri: Uğur Alacakaptan), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:19, Sayı:1, 1962, Sayfa: 65-94
- Apaydın, Cengiz, “Başkasına Ait Gerçek Bir Banka veya Kredi Kartını Kart Sahibinin Rızası Olmaksızın Kullanmak veya Kullandırmak, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 165, Mayıs 2020, Sayfa: 998-1016
- Apaydın, Cengiz, “Bilişim Sistemindeki Verileri Yok Etme, Bozma, Erişilmez Kılma, Değiştirme, Hukuka Aykırı Olarak Verileri Yerleştirme veya Gönderme Suçu ile Bu Suretle Hukuka Aykırı Yarar Elde Etme Suçunun Değerlendirilmesi”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 111, Kasım 2015, Sayfa: 14-41

- Arslan, Fatih, “Deepfake Technology; A Criminological Litarature Review”, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 1, Ağustos 2023, Sayfa: 701-720
- Arslan, Uğur, “Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Zararına Dolandırıcılık Suçu (TCK 158/1-e)”, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 1, Ocak 2023, Sayfa: 109-137
- Arslan, Uğur, “Sigorta Dolandırıcılığı Suçu”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 30, Sayı: 130, Mayıs 2017, Sayfa: 89-118
- Arslan, Zühtü, Liberal Demokrasilerin Zor Zaman Krizi ve İfade Özgürlüğü, Liberal Düşünce Dergisi, 2003, s.25
- Artuç, Mustafa, Malvarlığına Karşı Suçlar, Adalet Yayınevi, 3. Baskı, Ankara 2018
- Artuk, M. Emin / Gökçen, Ahmet / Alaşahin, M. Emin / Çakır, Kerim, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, 17. Baskı, Ankara, 2023
- Artuk, M. Emin / Gökçen, Ahmet / Alaşahin, M. Emin / Çakır, Kerim, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, 19. Baskı, Ankara, 2021
- Artuk, M. Emin / Gökçen, Ahmet/ Yenidünya, A. Caner, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, 15.Baskı, Ankara, 2015
- Atalan, Mustafa, “Türk Ceza Kanunu’nun 158/1-f ve 245/1. Maddelerinde Düzenlenen Suçlar ve Bu Suçlar Arasındaki İlişki Sorunsalı”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 161, Temmuz 2022, Sayfa: 23-83
- Atalan, Mustafa, Dolandırıcılık Sahtecilik ve Güveni Kötüye Kullanma Suçları Şerhi, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2018
- Aydın, Devrim, “Dolandırıcılık Suçu”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 2, Aralık 2021, Sayfa: 649-705
- Aydın, Devrim, “Suça Teşebbüs”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 55, Sayı: 1, Mart 2006, Sayfa: 85-113
- Aydın, Devrim, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçu, Yetkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2022
- Aytekin, Murat, “Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar”, Bahçeşehir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2023
- Babayiğit, Beşir, “Deepfake’in Ceza Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi ve De Lege Ferenda Öneriler””, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 25, Sayı: 4, Ekim 2021, Sayfa: 655-703

- Bahar, Atalay, “İkna Yoluyla Dolandırıcılık: Dolandırıcılık Faaliyetlerinde İkna ve Etkili İletişim Yöntemlerinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma” Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi, Sayı: 35, 2020
- Balcı, Murat / Çakır, Kerim, “Yapay Zeka Kullanarak İşlenen Dolandırıcılık Suçu ve Dolandırıcılığın Yapay Zeka ile Tespiti”, Ceza Hukuku Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 52, Ağustos 2023, Sayfa: 209-230
- Balcı, Murat / Çakır, Kerim,, “Kripto Para Dolandırıcılığı”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 181, Eylül 2021, Sayfa: 1684-1688
- Baş, Eylem, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, Yetkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2015
- Başbüyük, İsa, “Dolandırıcılık Suçunda Hile Unsuru’, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İzmir, 2019
- Başbüyük, İsa, “Blokzincir-Kripto Varlık Bağlantılı Yaygın Sahtekarlık Türlerinin Dolandırıcılık ve İlişkili Suçlar Yönünden Analizi”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt.25, Sayı.2, İzmir, Kasım 2023, Sayfa: 805-846
- Başbüyük, İsa, “Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçlarının Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle İşlenmesi”, Ceza Hukuk Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 14, Aralık 2010, Sayfa: 151-192
- Bayraktar Köksal / Yıldız, Ali Kemal / Reteronaz Aksoy, Eylem / Kangal, Zeynel, Özel Ceza Hukuku, Malvarlığına Karşı Suçlar, C.IV, On İki Levha Yayıncılık, 1.Baskı, İstanbul 2018
- Bıkmaz, Raif, “Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçu”, Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2023
- Bilen, Mesut, “Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçu”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Konya, 2012
- Birtek, Fatih / Akpınar, Eren, “Belge Kullanılarak İşlenen Dolandırıcılık Suçunda Belgenin Aldatma Yeteneğinin Hileli Davranış Üzerine Etkisi”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 2, Ekim 2022, Sayfa: 365-402
- Birtek, Fatih, Bursa, Fuat İdar, Malvarlığına Karşı Suçların (Hırsızlık, Yağma ve Dolandırıcılık Suçlarının) Konu Unsuru Bakımından Dijital Varlıklar, Ceza Hukuk Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 52, Ağustos 2023, Sayfa: 231-261
- Bulut, Esra, “Klasik Ponzi Girişimcilikten Dijital Ponzi Girişimciliğe”, Finansal Çalışmalar ve Araştırmalar Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 26, Ocak 2022, Sayfa: 18-54

- Centel, Nur / Zafer, Hamide / Çakmut, Özlem, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, Beta Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2007
- Centel, Nur / Zafer, Hamide / Çakmut, Özlem, Türk Ceza Hukukuna Giriş, Beta Yayıncılık, 6. Baskı, İstanbul, 2010
- Çinko, Mehmet Sıddık, “Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık (Türk Ceza Kanunu Uygulaması)”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 158, Ekim 2019, Sayfa: 1970-1976
- Değirmenci, Olgun, Ceza Muhakemesinde Sayısal (Dijital) Delil, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2014
- Demirbaş, Timur, “Suçun Önlenmesi”, Yaşar Hukuk Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Şubat 2019, Sayfa: 56-71
- Demirbaş, Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 18. Baskı, Ankara, 2023
- Develi, Ahmet Mertcan, “Dolandırıcılık Suçunun Bir İşleniş Biçimi Olarak Piramitsel Dolandırıcılık Suçu”, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2020
- Dönmezer, Sulhi / Erman, Sahir, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, C-II Genel Kısım, Beta Yayınları, 12. Baskı, İstanbul, 1997
- Dönmezer, Sulhi, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, Beta Yayıncılık, 17. Baskı, İstanbul, 2004
- Dursun, Hasan, “Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçu”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2016
- Dülger, Murat Volkan, “Kripto Varlıkların Suç Gelirlerinin Aklanmasında Kullanılması ve Alınması Gereken Önlemler”, İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı: 1, Kasım 2024, Sayfa: 41-94
- Dülger, Murat Volkan, Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku, Seçkin Yayınevi, 6. Baskı, Ankara, 2015
- Eker Kazancı, Behiye/Zeyrek, İlker, “TCK'da Dolandırıcılık Suçu”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş Tezcan Armağanı, Cilt: 21, Özel Sayı, 2019, Sayfa: 517-583
- Ekici Şahin, Meral, Dolandırıcılık Suçu, Türk ve Alman Ceza Hukukuna İlişkin Karşılaştırmalı Bir İnceleme, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2019

- Ekici Şahin, Meral/Koruculu, Irmak, “Bilişim Sistemine Girme Suçu -Suçun Kamu Personeline Ve Özel Sektör Çalışanlarına Tahsis Edilen Bilgisayarlarla İşlenmesine İlişkin Bir Değerlendirme”, Prof. Dursun Tezcan’a Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 21 Özel Sayı, 2019, Sayfa: 585-686
- Ekici, Meral / Taş, Burak, “İhmalî Hareketlerle İşlenen Dolandırıcılık Suçunun Cezalandırılması Sorunu”, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 2, Prof. Dr. Mustafa Avcı’ya Armağan, Ocak 2025, Sayfa: 1334-1368
- Ekinci, Şerafettin, Bilişim ve Teknoloji Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, 2024
- Erdağ, Ali İhsan, “Bilişim Alanında Suçlar (Türk ve Alman Ceza Hukukunda), Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 14, Sayı: 2, Aralık 2010, Sayfa: 275-303
- Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Beta Yayınları, 7.Baskı, İstanbul, 2001
- Eryiğit, Beyza Melek, “Dolandırıcılık Suçu ve Özel Olarak Bilişim Sistemlerinin Banka veya Kredi Kurumlarının Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçu”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2019
- Esen, Sinan, Malvarlığına Karşı Suçlar, Belgelerde Sahtecilik ve Bilişim Alanında Suçlar, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007
- Gökçen, Ahmet / Balcı Murat, “Dolandırıcılık Suçu (m.157-159)”, Mal Varlığına Karşı Suçlar (m.141-169), Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2018
- Gökçen, Ahmet / Balcı, Murat, “Dolandırıcılık Suçu”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuki Araştırmalar Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 1-2, 2008, Sayfa: 1-55
- Göktürk, Neslihan,” Türk Hukukunda Suçların İçtimai”, Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, Cilt:2, Sayı:1-2, Ağustos 2014, Sayı: 31-59
- Gölcüklü, Feyyaz; Gözübüyük / A.Şeref, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uygulaması, Turhan Kitabevi, 1. Baskı, Ankara, 2005
- Gözübüyük, Şeref, Yönetmelik Yargı, Turhan Yayınevi, 22. Baskı, Ankara, 2005
- Gül, Ahmet, Doğrudan-Dolaylı Bilişim Suçları, Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, 2021
- Gündel, Ahmet, Zimmet, Sahtecilik, Dolandırıcılık, Yağma, Hırsızlık, Güveni Kötüye Kullanma Suçları, Bireysel Yayın, Ankara 2009
- Hafizoğulları, Zeki / Güngör, Devrim, “Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 69, Mart 2007, Sayfa: 21-50

- Hafizoğulları, Zeki / Özen, Muharrem, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar, Ankara: US-A Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara, 2017
- Hakeri, Hakan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, 30. Baskı, Ankara 2024
- Hosseini, Khaled, Uçurtma Avcısı, (Çev: Püren Özgören), Everest Yayınları, 66. Basım, İstanbul, 2022
- İhtiyaroğlu, Uğur, “Bilişim Sistemine Girme Suçunun Yargı Kararları Bağlamında İncelenmesi”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 2, Aralık 2020, Sayfa: 406-440
- Karadeniz, Salih, Merkeziyetsiz Otonom Organizasyonların Hukuki Niteliği, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2024
- Karagülmez, Ali, Bilişim Suçları ve Soruşturma - Kovuşturma Evreleri, Seçkin Yayıncılık, 5. Baskı, Ankara, 2014
- Karakehya, Hakan, “Türk Ceza Kanunu'nda Bilişim Sistemine Girme Suçu”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 81, Mart 2009, Sayfa: 187-210
- Kaşıkkara, Serhat, “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. Maddesi Çerçevesinde Medeni Hak ve Yükümlülük Kavramı”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Cilt:2, Sayı:4, 2011, Sayfa: 233-290
- Kaya, Asım, “Amaçsal Yorum”, Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 2014/4, Temmuz 2014, Sayfa: 365-383
- Kaya, Mehmet Bedii, İnsan Hakları Ekseninde İnternetin Kontrolü ve Hukuki Sorumluluk Rejimi, Anayasa Yargısı, Cilt: 37, Sayı: 2, Aralık 2020, Sayfa: 159-203
- Kaya, Mehmet Bedii, İnternet Hukuku, 12 Levha Yayıncılık, 1.Baskı, İstanbul, 2021
- Kaya, Mine, “Sosyal Medya ve Sosyal Medyada Üçüncü Kişilerin Kişilik Haklarının İhlali”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 28, Sayı:119, Temmuz 2015, Sayfa: 277-306
- Kaymaz, Seydi, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanuna Göre İştirak Halinde İşlenen Suçlarda Nitelikli Hallerin Diğer Suç Ortaklarına Geçiş Sorunu”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:16, Sayı:2, Nisan 2012, Sayfa: 117-167
- Keskin, İbrahim, “İnternet Servis Sağlayıcıları”, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt: 84, Sayı: 5, Eylül 2010, Sayfa: 2921-2980
- Ketizmen, Muammer, “İnternet Bankacılığı Aracılığıyla Başkalarının Hesaplarında Usulsüz İşlemler Yapılması Suretiyle Yarar Sağlanmasında Suçun Mağduru”, Kırıkkale Hukuk Mecmuası, Cilt: 4, Sayı: 2, Ekim 2024, Sayfa: 1001-1015

- Ketizmen, Muammer, Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2008
- Kılıç, Ahmet, “Hukuka ve Ahlaka Aykırı Karşı Edim Beklentisinin Dolandırıcılık Suçuna Etkisi”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2, Aralık 2023, Sayfa: 336-370
- Kızmaz, Zahir, “Suç Nasıl Önlenebilir ?, Bütüncül Bir Model Gereksinimi”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 46, Aralık 2019, Sayfa: 285-307
- Koca, Mahmut / Üzülmaz, İlhan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, 8. Baskı, Ankara, 2022
- Koca, Mahmut / Üzülmaz, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi 17. Baskı, Ankara, 2024
- Koca, Mahmut, “Suçun Özel Görünüş Şekillerine İlişkin Yargıtay İçtihatlarının Değerlendirilmesi”, Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 2, Ağustos 2015, Sayfa: 103-118
- Koca, Mahmut, ”Fikri İçtima”, Ceza Hukuku Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 4, Ağustos 2007, Sayfa: 197-221
- Koç, Mehmet, “Osmanlı Ceza Hukukunda Hile (Aldatma-Dolandırıcılık) Suçları ve Cezaları”, Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 1, Haziran 2019, Sayfa: 119-139
- Korkmaz, Fulya, “Dolandırıcılık Suçu”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2012
- Korkmaz, Fulya, “Dolandırıcılık Suçunun Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle İşlenmesi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 69, Sayı: 3, Eylül 2020, Sayfa: 1415-1436
- Koruculu, Irmak, Türk Ceza Hukukunda Cezanın Belirlenmesi ve Bireyselleştirilmesi, Seçkin Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2022
- Kosseleck, Reinhart, Kavramlar Tarihi Politik ve Sosyal Dilin Semantiği ve Pragmatiği Üzerine Araştırmalar, Çev: Atilla Dirim, İletişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 2009
- Kula, Onur Bilge, “Kafamda Bir Tuhaflık Romanındaki Kültürel Bir Öğe Olarak Bozanın Anlatımı”, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Dergisi, Cilt. 22, Sayı:87, Ağustos 2016, Sayfa: 31-42
- Mahmutoğlu, Fatih Selami, “Karşılaştırmalı Hukuk Bakımından İnternet Süjelerinin Ceza Sorumluluğu”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 59, Sayı: 1, ÜHFM, C. 59, Sayı: 1-2, Temmuz 2011, Sayfa: 39-49

- Mahmutoğlu, Fatih Selami, “Türk Ceza Kanununda Yer Alan Bilişim Alanındaki Suçlar ve Karşılaşılan Sorunların Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 71, Sayı: 1, Ağustos 2013, Sayfa: 855-889
- Malkoç, İsmail, Açıklamalı Türk Ceza Kanunu Cilt III, Bireysel Yayın, 1. Baskı, Ankara, 2013
- Marx, Karl / Engels, Friedrich, Komünist Manifesto, (Çev: Celal Üster), Nur Deriş, Can Yayınları, 34. Baskı, İstanbul, 2019
- Maviş, Volkan “Dolandırıcılık Suçunun Hile Unsuruna İlişkin Sorunlar”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Özel Sayı, Cilt:1, Temmuz 2015, Sayfa: 597-626
- Maviş, Volkan, “Ceza Hukuku Boyutuyla Siber Zorbalık”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 29, Sayı: 3, Eylül 2021, Sayfa: 2455-2500
- Memiş Kartal, Pınar, Alptekin Işıklar, Gülfem, “Türk Ceza Hukukunda Bilişim Sistemine Girme Suçuna İlişkin Değerlendirmeler, (TCK 243/1)”, Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt: 29, Sayı: 1; Haziran 2023, Sayfa: 16-31
- Mumcu, Ahmet, Türk Hukuk Tarihi, Savaş Yayınevi, 8. Baskı, Ankara, 1996
- Okuyucu Ergün, Güneş “Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması”, Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Fakültesi Dergisi, Nur Centel’e Armağan, Cilt: 19, Sayı: 2, Aralık 2013, Sayfa: 1065-1086
- Okuyucu Ergün, Güneş, “Dolandırıcılık Suçunun Susmak Suretiyle İşlenmesi Sorunsalı”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 1, Haziran 2021, Sayfa: 304-312
- Ortaylı, İlber, İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı, Alkım Yayınevi, 25. Baskı, İstanbul, 2006
- Ortaylı, İlber, Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi, Cedit Neşriyat Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2010
- Önder, Ayhan, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, Filiz Kitapevi, 1. Baskı, İstanbul, 1994
- Öndin, Hasan Burak, “Bilişim Suçlarında Suçun İşlendiği Yer ve Zaman”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 162, Şubat 2020, Sayfa: 320-337
- Öndin, Hasan Burak, “Türk Hukukunda Doğrudan Bilişim Suçları”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir, 2017
- Özbek, Veli Özer / Doğan, Koray / Bacaksız, Pınar, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 17. Baskı, Ankara, 2022

- Özbek, Veli Özer, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu (TCK 245)”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 9, Özel Sayı, Temmuz 2007, Sayfa-1019-1063
- Özbudun, Ergun, Anayasacılık ve Demokrasi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2017
- Özbudun, Ergun, Türk Anayasa Hukuku, Yetkin Yayıncılık, 7. Baskı, Ankara, 2002
- Özen, Muharrem, Ceza Hukuk Özel Hükümler, Cilt-1, Adalet Yayınevi, 5. Baskı, Ankara, 2021
- Özen, Mustafa, Ceza Hukuk Genel Hükümler Dersleri, Adalet Yayınevi, 5. Baskı, Ankara, 2020
- Özen, Mustafa, Ceza Hukuk Özel Hükümler Dersleri, Adalet Yayınevi, 8. Baskı, Ankara 2023
- Özgenç, İzzet, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2002
- Özgenç, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınları, 10. Baskı, Ankara, 2014
- Özocak, Gürkan, “Bilişim Sisteminin İşleyişini Engelleme veya Bozma Suçu ve Uygulamadaki Saldırı Türleri”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 21, Sayı:1, Ocak 2024, Sayfa: 257-291
- Özocak, Gürkan, Suça Teşebbüs, Seçkin Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2018
- Özsoy, Nevzat, “Yargıtay Kararları Işığında Doğrudan Bilişim Suçları (TCK 243 ve 244)” Yaşar Hukuk Dergisi, Cilt: 1 Sayı: 2, Temmuz 2019, Sayfa: 295-352
- Pamuk, Orhan, Kafamda Bir Tuhaflık, Yapı Kredi Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, 2015
- Parlar, Ali, Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları, Bilge Kitabevi, 3. Baskı, Ankara, 2015
- Parlar, Ali, Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçları, Bilge Kitabevi, 2. Baskı, Ankara, 2015
- Parlar, Ali, Türk Ceza Kanunu Şerhi Cilt-II, Bilge Kitabevi, 2. Baskı, Ankara, 2015
- Popper, Karl R., Açık Toplum Düşmanları, Cilt 2 Hegel ve Marx, (Çev: Harun Rızatepe), Türk Siyasal İlimler Derneği Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 1968
- Retornaz, Eylem Aksoy/ Güçlütürk, Osman Gazi, Gelişen Teknolojiler ve Hukuk IV, Siber Güvenlik, Oniki Levha Yayıncılık 1. Baskı, İstanbul, 2023
- Sarıkaya, Samet, “Kripto Varlık Dolandırıcılığı”, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 2, Temmuz 2023, Sayfa: 555-581

- Saydam, Mehmet, “Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar Bakımından Kanun Yararına Bozma Yolu”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 205, Eylül 2023, Sayfa: 91-100
- Saydam, Mehmet, Ceza Muhakemesinde Belge Delili, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2023
- Selçuk, Sami, Dolandırıcılık Cürmünün Kimi Suçlardan Ayrımı ve Çeklerle İlgili Suçlar, Kadioğlu Matbaası, 1. Baskı, Ankara, 1986
- Selçuk, Sami, Dolandırıcılık, İstanbul, Yasa Yayınları, 1. Baskı, Ankara 1982
- Semiz, Murat, Bilişim Suçları ve Delil Elde Etme Yöntemleri, Adalet Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara, 2024
- Sert Sütçü, Selin, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun M.80 Hükmüne Göre Piramit Satışlar ”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt.22, Sayı: 3, Aralık 2016, Sayfa: 2505-2519
- Sırma Sezer, Özge; Saygılar Kırıt, Yasemin Filiz, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu (TCK 245)”, Fasikül Hukuk Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 111, Şubat 2019, Sayfa: 429-438
- Soyaslan Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara, Yetkin Yayınları, 13. Baskı, Ankara, 2020
- Soydal Çınar, Tuğçe, “Kambiyo Senetlerinde Bedelsizlik”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2019
- Sözüer, Adem, Suça Teşebbüs, Kazancı Hukuk Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 1994
- Sümer, Arif Emre, “Türk Ceza Hukukunda Etkin Pişmanlık”, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 2, Aralık 2023, Sayfa: 1229-1270
- Şare, Ersin, “Dolandırıcılık Suçu Kapsamında Cezalandırılan Hile”, Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 2, Aralık 2022, Sayfa: 669-721
- Şen, Ersan / Akpınar, Selvacan, “Ceza Hukukunda Hata”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 16, Sayı:180, Ağustos 2021, Sayfa: 1560-1569
- Şen, Ersan / Aksüt, Ertürk, “Etkin Pişmanlık Düzenleme ve Uygulama Farklılıkları ile Etkin Pişmanlığın Şüpheliye veya Sanığa Hatırlatılması”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 0, Sayı: 217, Eylül 2024, Sayfa: 124-126
- Şen, Ersan/ Malbeleş, Erkam, “Malvarlığına Karşı Suçlarda İrade ve Fiili Hakimiyet Kriterleri”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 141, Mayıs 2018, Sayfa: 115-118

- Taş, Burak, Bedelsiz Senedi Kullanma Suçu, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2021
- Taşkın Ozan Ercan, “Son Çare (Ultima Ratio) Olarak Ceza Hukuku”, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 1, Haziran 2016, Sayfa: 59-91
- Taştemür, Eda, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu”, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2021
- Tezcan, Durmuş / Erdem, Mustafa Ruhan/ Önok, Murat, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Seçkin Yayınları, 19. Baskı, Ankara, 2021
- Teziç, Erdoğan, “Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Esas Açısından Denetimi”, Journal Of İstanbul University Law Faculty, Cilt: 51, Sayı: 1-4, Temmuz 1985, Sayfa: 23-43
- Toroslu, Nevzat / Toroslu, Haluk, Ceza Hukuku Özel Kısım, Ankara, Savaş Yayınevi, 12. Baskı, 2024
- Toroslu, Nevzat, Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu, Savaş Yayınevi, Tıpkı Baskı, Ankara, 2019
- Toroslu, Nevzat/ Toroslu, Haluk, Ceza Hukuku Genel Kısım, Savaş Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2023
- Turabi, Selami “Kusurluluk ve Kusurluluğu Etkileyen Haller”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt:25, Sayı:101, Temmuz 2012, Sayfa: 267-292
- Turan, Metin, Bilişim Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara 2022
- Tümerkan, Somay, Dolandırıcılık Suçu (Karşılıksız Çek Keşidesi Fiilleri), Kazancı Hukuk Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 1987
- Ünver, Yener, “TCK’daki Evrakta Sahtecilik Suçları”, Hukuk Köprüsü, Cilt: 2, Sayı: 4, Haziran 2013, Sayfa: 93-107
- Veli Özer Özbek, Koray Doğan, Serkan Meraklı, Pınar Bacaksız ve İsa Başbüyük, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 15. Baskı, Ankara, 2024
- Yalçın Sancar, Türkan, “Yeni Türk Ceza Kanununda Zincirleme Suç”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 20, Sayı:70, Mayıs 2007, Sayfa: 244-259
- Yardımcıoğlu, Mahmut / Şerbetçi, Gamze, “Bitcoin’in Yapısı ve Yasa Dışı Kullanımı”, Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:2, Sayı:4, Ekim 2018, Sayfa: 165-190
- Yaşar, Osman / Gökcan, Hasan Tahsin / Artuç, Mustafa, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Cilt-IV, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2010

- Yazıcı, Serap, Demokratikleşme Sürecinde Türkiye, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 2009
- Yazıcıoğlu, R. Yılmaz, Hırsızlık Suçunun Malvarlığına Karşı İşlenen Benzer Suçlardan Ayrımı, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 2, Aralık 2013, Sayfa: 757-796
- Yeğrim, Korhan, Dolandırıcılık Suçunun Sigorta Bedelini Almak Maksadıyla İşlenmesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 1, Mart 2024, Sayfa: 29-70
- Yenidünya, Ahmet Caner/ Değirmenci, Olgun, Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Bilişim Suçları, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2003
- Yılmaz, Abdurrahman, “Fikir Satma Temeline Dayanan Dolandırıcılıklar (Ponzi Dolandırıcılığı)”, Jandarma Dergisi, Sayı: 143, Ekim 2015, Sayfa: 42-46
- Yılmaz, Abdurrahman, “Türkiye’deki Dolandırıcılık Tipolojileri: Dolandırıcılık Olaylarının Kategorik Tasnifi ve Yapılış Şekilleri”, Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 1, Aralık 2015, Sayfa: 1-24
- Yılmaz, Ejder, Hukuk Sözlüğü, Akademi Matbaası, 3. Baskı, Ankara, 1985
- Yılmaz, Sacit, “5237 Sayılı TCK’nın 244. Maddesinde Düzenlenen Bilişim Alanındaki Suçlar”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 92, Ocak 2011, Sayfa: 62-100
- Yılmaz, Sacit, “Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması Suçu”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 87, Mart 2010, Sayfa: 262-298
- Yılmaz, Zahit, “Dolandırıcılık Suçunun Basın ve Yayın Araçlarının Sağladığı Kolaylıktan Yararlanılmak Suretiyle İşlenmesi (TCK m.158/1-g)”, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 1, Temmuz 2023, Sayfa: 595-631
- Yılmaz, Zahit, “Türk Ceza Hukukunda Suçların İçtimai Açısından Fiilin Tekliği Kavramı”, Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 16, Aralık 2020, Sayfa: 393-436
- Yılmaz, Zahit, “Türk Ceza Kanunu Bakımından Müşterek Failliğin Şartları”, Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 21, Haziran 2023, Sayfa: 107-142
- Yokuş Sevük, Handan, “Özel Belgede Sahtecilik Suçu (TCK m.207)”, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 24, Sayı: 41, Aralık 2019, Sayfa: 229-255
- Yurtcan, Erdener, Malvarlığına Karşı Suçlar, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2015

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Vedat TEMEL	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Anadolu Üniversitesi
Fakülte	Hukuk Fakültesi
Bölümü	Hukuk
Yüksek Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Enstitü Adı	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Programı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Makale ve Bildiriler	
1. Temel, V. (2025). Basit (Kaba/Soyut) Yalanın Dolandırıcılık Suçunun Unsuru Olan Hilenin Oluşumuna Etkisi, Terazi Hukuk Dergisi, Haziran 2025, Sayı:226 2. Temel, V. (2025). Mağdurun Hukuka veya Ahlaka Aykırı Amacının Dolandırıcılık Suçunun Tipiklik Unsuruna Etkisi, Legal Hukuk Dergisi, Temmuz 2025, Sayı: 2712	